

پیرین خرمال و استقبای بنفستان
 پیرین خرمال و استقبای بنفستان

بهاره عالی گزرا نواز خوش بیا فی دهره الناج بلانعت گوشواره فصاح و شایست بهر سلاست

بیت پروردش افشور حصارای سلیم و مناسن امیر مل صد و هشتاد و انجید

طانت نیچو شکر گرا و و طبع
 طانت نیچو شکر گرا و و طبع

مسبل
 طانت
 طانت
 طانت

ایده الود
 مسبل
 طانت

فهرست کتاب مفتاح التواریخ

اسم	صفحه	اسم	صفحه	اسم	صفحه
دیباچه	۲	خواجہ حبیب محبی	۱۷	امام علی نقی بن امام محمد تقی	۲۴
در بیان اقسام تواریخ	۳	امام جعفر صادق ابن امام محمد باقر	۱۸	ایضاً	۲۵
ذکر آفرینش و پیدایش ابوالفضل آدم	۴	ایضاً	۱۹	ایضاً	۲۶
داد و دلاش	۵	ایضاً	۲۰	ایضاً	۲۷
ذکر بشارت مریم و متولد شدن عیسی مسیح	۶	ایضاً	۲۱	ایضاً	۲۸
مات اول	۷	ایضاً	۲۲	ایضاً	۲۹
ذکر تولد وفات محمد مصطفی صلعم	۸	ایضاً	۲۳	ایضاً	۳۰
ذکر غزوات رسول صلی اللہ علیہ وسلم	۹	ایضاً	۲۴	ایضاً	۳۱
ذکر امیر حسنہ	۱۰	ایضاً	۲۵	ایضاً	۳۲
ذکر فاطمہ الزہراء	۱۱	ایضاً	۲۶	ایضاً	۳۳
ذکر خلافت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ	۱۲	ایضاً	۲۷	ایضاً	۳۴
ذکر عثمان غنی رضی اللہ عنہ	۱۳	ایضاً	۲۸	ایضاً	۳۵
ذکر خلافت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ	۱۴	ایضاً	۲۹	ایضاً	۳۶
ذکر امیر المومنین عمر بن خطاب رضی اللہ عنہ	۱۵	ایضاً	۳۰	ایضاً	۳۷
ذکر حضرت عباس رضی اللہ عنہ	۱۶	ایضاً	۳۱	ایضاً	۳۸
امیر المومنین عثمان ابن عفان رضی اللہ عنہ	۱۷	ایضاً	۳۲	ایضاً	۳۹
ذکر حضرت اولیس قرنی رضی اللہ عنہ	۱۸	ایضاً	۳۳	ایضاً	۴۰
امیر المومنین علی ابن ابی طالب رضی اللہ عنہ	۱۹	ایضاً	۳۴	ایضاً	۴۱
ذکر امام حسن علیہ السلام	۲۰	ایضاً	۳۵	ایضاً	۴۲
ذکر امام حسین علیہ السلام	۲۱	ایضاً	۳۶	ایضاً	۴۳
ذکر امام زین العابدین رضی اللہ عنہ	۲۲	ایضاً	۳۷	ایضاً	۴۴
ذکر در کیفیت خلفای بنی امیہ	۲۳	ایضاً	۳۸	ایضاً	۴۵
ذکر بنای خانه کعبہ	۲۴	ایضاً	۳۹	ایضاً	۴۶
مات دوم	۲۵	ایضاً	۴۰	ایضاً	۴۷
تمتہ کیفیت بنی امیہ	۲۶	ایضاً	۴۱	ایضاً	۴۸
خواجہ حسن بصری	۲۷	ایضاً	۴۲	ایضاً	۴۹
امام محمد باقر ابن امام زین العابدین رضی اللہ عنہ	۲۸	ایضاً	۴۳	ایضاً	۵۰

۴۰	ایضا	سید برهان الدین محقق	۳۳	ایضا	سلطان محمود غزنوی
۴۱	ایضا	جعفقا قان پسر چنگیز خان	۳۵	ایضا	فرستادش باقشایان آل نادر
۴۲	ایضا	شیخ المشایخ سعد الدین حموی	۳۶	ایضا	سلار مسعود غازی
۴۳	ایضا	شیخ جمال کیلی	۳۷	ایضا	ابوالحسن جرجانی
۴۴	ایضا	مستصم بالله ابن مستنصر بالله	۳۸	ایضا	حکیم ابوطی سینا
۴۵	ایضا	خلیفه بغداد	۳۹	ایضا	شیخ ابوالفتح البیضا
۴۶	ایضا	بلاکو خان پسر چنگیز خان	۴۰	ایضا	حکیم ابوالقاسم عنقری
۴۷	ایضا	شیخ بهار الدین زکریا	۴۱	ایضا	میرزا رضی الدین ابوعلم الهدی
۴۸	ایضا	فرید الاولیا شیخ فرید شکر گنج	۴۲	ایضا	ذکر لوج مزاری در دارالعباده کلاک
۴۹	ایضا	مولانا جلال الدین مولوی رومی	۴۳	ایضا	شیخ ابوالاسماعیل بن خواجه بلبله بغدادی
۵۰	ایضا	خواجه نصیر الدین طوسی	۴۴	ایضا	ذکر سلاطین سلجوقیه
۵۱	ایضا	ملک شمس الدین کرت	۴۵	ایضا	قلعه الموت
۵۲	ایضا	سلطان اباقان بن بلاکو خان	۴۶	ایضا	مات ششم
۵۳	ایضا	سلطان نکودار شهسوار سلطان محمد	۴۷	ایضا	ذکر خلفای عباسیه که در مات ششم
۵۴	ایضا	خواجه شمس الدین محمد حسا دیوان	۴۸	ایضا	در بغداد خلافت نموده اند
۵۵	ایضا	احوال انابکان شیراز	۴۹	ایضا	تتمه کیفیت آل مرینی سلاطین
۵۶	ایضا	شیخ نضر الدین عراس	۵۰	ایضا	امام محمد قرالی
۵۷	ایضا	سلطان ارغون خان	۵۱	ایضا	امام احمد قرالی
۵۸	ایضا	ناصر الدین قاضی بیضاوی	۵۲	ایضا	خواجه بود و دجستی
۵۹	ایضا	شیخ سعدی شیرازی	۵۳	ایضا	چاراقد از عشری صفا تفسیر
۶۰	ایضا	مولانا امامی الهودی	۵۴	ایضا	حکیم بنی بولف مدلیقه الحقائق
۶۱	ایضا	سلطان جلال الدین ذر شاه غلی	۵۵	ایضا	شیخ الاسلام احمد جام
۶۲	ایضا	قاضی حمید الدین ناگوری	۵۶	ایضا	یوسف بدانی
۶۳	ایضا	شاه کرک	۵۷	ایضا	سلطان سنجر بن سلطان جلال الدین
۶۴	ایضا	مات ششم	۵۸	ایضا	ملک شاه
۶۵	ایضا	سلطان غازان خان بن سلطان محمد	۵۹	ایضا	شیخ عبدالقادر گیلانی
۶۶	ایضا	ملک شمس الدین کومین	۶۰	ایضا	ذکر لوج مزار عقیفه
۶۷	ایضا	ملک نادر الدین بصری	۶۱	ایضا	رشیدی سمرقندی
۶۸	ایضا	مولانا قطب الدین علامه	۶۲	ایضا	ذکر قران کردن هفت باره
۶۹	ایضا	خواجه جام الدین تبریزی	۶۳	ایضا	
۷۰	ایضا	سلطان نجای تو قطب سمرقند	۶۴	ایضا	
۷۱	ایضا	سلطان علاء الدین غنچه گنجی	۶۵	ایضا	
۷۲	ایضا		۶۶	ایضا	
۷۳	ایضا		۶۷	ایضا	
۷۴	ایضا		۶۸	ایضا	
۷۵	ایضا		۶۹	ایضا	
۷۶	ایضا		۷۰	ایضا	
۷۷	ایضا		۷۱	ایضا	
۷۸	ایضا		۷۲	ایضا	
۷۹	ایضا		۷۳	ایضا	
۸۰	ایضا		۷۴	ایضا	
۸۱	ایضا		۷۵	ایضا	
۸۲	ایضا		۷۶	ایضا	
۸۳	ایضا		۷۷	ایضا	
۸۴	ایضا		۷۸	ایضا	
۸۵	ایضا		۷۹	ایضا	
۸۶	ایضا		۸۰	ایضا	
۸۷	ایضا		۸۱	ایضا	
۸۸	ایضا		۸۲	ایضا	
۸۹	ایضا		۸۳	ایضا	
۹۰	ایضا		۸۴	ایضا	
۹۱	ایضا		۸۵	ایضا	
۹۲	ایضا		۸۶	ایضا	
۹۳	ایضا		۸۷	ایضا	
۹۴	ایضا		۸۸	ایضا	
۹۵	ایضا		۸۹	ایضا	
۹۶	ایضا		۹۰	ایضا	
۹۷	ایضا		۹۱	ایضا	
۹۸	ایضا		۹۲	ایضا	
۹۹	ایضا		۹۳	ایضا	
۱۰۰	ایضا		۹۴	ایضا	

[illegible]

۱۳۱	امیر نظام الدین علی شیر	۱۳۱	سلطان جالون شاه نامی بهمنی
ایضا	شیخ سواد الدین	ایضا	شیخ آذری
۱۳۲	مولانا عبدالجلیل	۱۳۲	مولانا قومی
ایضا	سلطان محمود مرزبان پونس خان	ایضا	خواجہ سالار
ایضا	ذکر مسجد موطح	ایضا	جهان شاه ابن قراوسف ترکمان
۱۳۳	ابوالقاسمی سلطان حسین مرزا	۱۳۳	احوال بادشاہان مالوہ
۱۳۴	سلطان سکندر شاه لودی عرف	۱۳۴	سلطان محمود شاه خلجی بادشاہ مالوہ
۱۳۵	نظام خان	۱۳۵	سلطان ابو سعید میرزا زاد امیر خوارزم
۱۳۶	سلطان بایزید بادشاہ روم	۱۳۶	میرزا ابداکار میرزا زاد امیر خوارزم
ایضا	امیر فضل خواب بین	ایضا	ذکر شہر قنوج
ایضا	تاریخ حوض چارسو	ایضا	ذکر گنبد شہر قنوج
۱۳۸	خواجہ آصفی ولد خواجہ نعمت اللہ	۱۳۸	سلطانین آق قویونلو
۱۳۹	سلطان سلیم بن سلطان بایزید رومی	۱۳۹	ذکر سلطانین دکن
ایضا	مولانا عبداللہ تفتی	ایضا	خواجہ محمود کادان گیلانی
ایضا	امیر غیاث الدین محمد	ایضا	سلطان محمد شاه بهمنی
۱۳۱	مولانا امیدی	۱۳۱	ذکر سلطانین بایزید فتح سلطانین دکن
۱۳۲	شاه اسمعیل صفوی	۱۳۲	سلطان جنیدار دبلی
۱۳۳	سلطان ابراہیم حسین لودی	۱۳۳	ذکر بادشاہان شروان
ایضا	شیخ حاجی عبدالوہاب بخاری	۱۳۴	سلطان بہلول لودی
۱۳۴	مولانا ہلالی استرآبادی	ایضا	خواجہ سعید اللہ احرار شہید
ایضا	طہر الدین محمد بابر شاہ بادشاہ	۱۳۵	میرزا محمد شیخ ابن ابوسعید میرزا
ایضا	تاریخ نہر گامعظمہ	ایضا	مولانا غلام الدین عبدالرحمان شہو
۱۳۵	تاریخ حوض لطیف	۱۳۶	بمولوی جامی
۱۳۶	امیر نوشروان	۱۳۷	پہلوان محمد شہیدی
ایضا	مولانا شہاب الدین مہامی	ایضا	ذکر سلطانین گجرات
ایضا	مولانا بلی شیرازی	۱۳۸	مات دہم
۱۳۹	شیخ جلال دہلوی	ایضا	شیخ چچو سنبل
ایضا	شیخ عبدالقدوس کنگوہی	۱۳۹	سرخس الدین محمد رومی
ایضا	سلطان بہادر شاہ گجراتی	ایضا	امیر کمال الدین حسین
۱۳۷	شیخ حسین شہید	ایضا	مولانا حسین واعظ
۱۳۸	بابقی احوال بادشاہان شروان	۱۳۸	
ایضا	فتح شروان از ملہا شہ صفوی	ایضا	
ایضا	خواجہ محمد شریف بھری	ایضا	
۱۵۲	ذکر تربت بیک سلطان	۱۵۲	
ایضا	نصیر الدین محمد جالون بادشاہ	ایضا	
۱۵۳	شیر شاہ بادشاہ	۱۵۳	
۱۵۴	کھارسی باولی	۱۵۴	
ایضا	شاه طاہر دکنی	ایضا	
۱۵۵	جنقا سلطان	۱۵۵	
ایضا	شاه طار الدین مجذوب	ایضا	
ایضا	ذکر عمارت چل زیند رفتہ ہار	ایضا	
۱۵۶	شیخ محمد رفیع الدین محدث	۱۵۶	
ایضا	مولانا حسن	ایضا	
ایضا	مولانا ابو الخیر خوارزمی	ایضا	
۱۵۸	سلطان سلیم شاہ	۱۵۸	
ایضا	سلطان محمود شاہ گجراتی	ایضا	
۱۵۹	سلطان فیروز شاہ بکسلیم شاہ	۱۵۹	
۱۶۰	سلطان محمود شاہ عادل	۱۶۰	
ایضا	میرزا شہرت جهان	ایضا	
ایضا	سلطان ابراہیم سور	ایضا	
۱۶۱	سلطان سکندر شاہ سور	۱۶۱	
ایضا	سرگشت جالون بادشاہ	ایضا	
۱۶۲	میرزا بہدال برادر جالون بادشاہ	۱۶۲	
ایضا	میرزا محمد عسکری برادر جالون بادشاہ	۱۶۳	
ایضا	میرزا کامران	۱۶۴	
ایضا	میرزا جغت جالون بادشاہ از ایران	۱۶۴	
ایضا	قصہ نظام سقہ	۱۶۴	
ایضا	شاہ بیک	۱۶۴	

جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه	۱۶۶	د تاریخات لاجپین	۱۶۸	محمد حکیم میرزا ابن ہمایون بادشاہ	ایضاً
ذکر وضع تاریخ الہی	۱۶۹	فتح بروج	ایضاً	شیخ ابراہیم	ایضاً
فتح اکبر شاہ بر ہمایوں	۱۶۹	بنیاد نہر شغونی	۱۶۹	تاریخ رسالہ مناجات (۱۶۸)	۱۹۱
عسی خان ولد لوندگری	ایضاً	ولادت جہانگیر بادشاہ و سلطان سلیم	ایضاً	راجہ سیر بل	ایضاً
محمد ہرم خان خانن خانان	۱۷۰	ولادت سلطان شاہ مراد	۱۸۰	سلطان محمد صفوی	ایضاً
سلطان احمد شاہ گجراتی	ایضاً	مسجد فتحپور سیکری	۱۸۱	میرزا سلیمان بدخشی	۱۹۲
تاریخ صلح	۱۷۱	دروازہ کلان فتحپور سیکری	ایضاً	شیخ سلیمان بلگرامی	۱۹۳
ملوک شاہ	ایضاً	شیخ سلیم چشتی فتحپوری	۱۸۲	امیر فتح اللہ شیرازی	ایضاً
تاریخ مراجعت اکبر شاہ	ایضاً	نوائی پیرزادہ	۱۸۳	راجہ ٹوڈرمل	۱۹۴
مدرسہ مسجد ابراہیم سیکر	ایضاً	شاہ عبدالغفور عرف بابا کپور	ایضاً	راجہ بھگوان داس	ایضاً
خان اعظم	۱۷۲	فتح گجرات	ایضاً	شیخ وجیہ الدین علوی گجراتی	ایضاً
محمد یوسف	ایضاً	ولادت سلطان دینال	ایضاً	مولانا عرفی	۱۹۵
امیر تقی الدین محمد صدر	ایضاً	فتح قلعہ سورت	ایضاً	خواجہ محمد بختی	ایضاً
سید محمد غوث گویاری	۱۷۳	حاجی افضل بلگرامی	ایضاً	حافظ رخنہ	ایضاً
فتح قلعہ رنہ پور	ایضاً	ملک اشوا مولانا غازی شہدی	ایضاً	بنیاد قلعہ الہ آباد	۱۹۶
تولد و فرزند توامان	ایضاً	ملا علی محدث طاری تخلص	۱۸۵	قصہ کند بریم چاری	۱۹۷
راجہ رام راج جیالگری	ایضاً	سلطان سلیم بادشاہ روم	ایضاً	مات باز دہم	۱۹۸
صبوحی شاعر	۱۷۴	بلغ فتح بخش	ایضاً	قاضی ابو الفتح بلگرامی	ایضاً
میر سید جامہ بان	ایضاً	داد و شاہ بادشاہ بنگالہ	۱۸۶	خواجہ ابراہیم حسین	ایضاً
حضرت شاہ علی گجراتی	ایضاً	شاہ طہماسپ صفوی	ایضاً	میرزا عزیز گوکہ	ایضاً
نبلی جھتری	ایضاً	شاہ اسمعیل صفوی ثانی	۱۸۷	تاریخ کتاب ہفت آکلیم	۱۹۹
سلطان سلیمان بادشاہ روم	ایضاً	امیر عبدالقادر ولد قاضی مسعود	۱۸۸	سلطان مراد بادشاہ روم	ایضاً
خان زمان علی قلی خان	۱۷۵	مولانا قاسم کاہی	ایضاً	مولانا شیخ نظام بلگرامی	ایضاً
شیخ عبدالعزیز دہلوی	۱۷۶	سلطان علی عادل شاہ جیالپوری	۱۸۹	شیخ عبدالقادر بردوانی	ایضاً
فتح قلعہ چتور	ایضاً	ملا حسین نقشی	ایضاً	شیخ ابو الفیض فیضی	۲۰۰
بنای پل جوہپور	۱۷۷	شیخ جلال تھانیمیری	ایضاً	جامع مسجد بیہار	۲۰۲
حضرت شیخ علی شفیق	ایضاً	خواجہ منصور شیرازی	ایضاً	دروازہ محل سری رہتاس	ایضاً
فتح قلعہ رنہ پور و فتح ثانی	ایضاً	شاہ قاسم	۱۹۰	مولانا حاجی محمد کشمیری	ایضاً
بنیاد قلعہ اکبر آباد	۱۷۸	کہ خدائی شاہزادہ سلطان سلیم	ایضاً	عبداللہ خان اذبک	ایضاً

۲۲۷	تمام اشعدوردی خان	۲۱۸	فتح قلعه بادکوبه رور بند	۲۰۳	سلطان شاه مراد
ایضا	زلالی خوانساری	۲۱۹	میر عبدالواحد شاد بی	ایضا	شیخ ناگه
۲۲۸	سلطان خسرو پسر جهانگیر بادشاه	ایضا	شیخ علی احمد	ایضا	شاه موسی
۲۲۹	پهل قلعه سلیم گنده	ایضا	سید سید کبیر	ایضا	رفیع الدین شاعر
۲۳۰	رفعت شاه عباس صفوی بزیارت	ایضا	میر نور الله ششتری	ایضا	فتح ولایت لار
ایضا	خطبخت و تفسیر قلعه بغداد	۲۰۴	حوض جهانگیری	ایضا	تاریخ بزرگ تربت شخص
ایضا	لمسی داس شاعر مندی	ایضا	خواجہ مرتضی ارمنی	ایضا	شیخ ابو الفضل علای
ایضا	شیخ احمد سربندی	۲۰۵	ولی محمد خان اذیک	ایضا	جامع مسجد بگرام
۲۳۱	میر عبداللہ ترمزی	ایضا	میر سنج	ایضا	تخت سنگ موسی
ایضا	سلطان پرویز پسر جهانگیر بادشاه	۲۰۶	تاریخ پهل دہلی	ایضا	خواجہ باقی بالله
ایضا	ملک اشعرا طالب المی	ایضا	میرزا جعفر قزوینی مخاطب تفت	ایضا	شیخ عبدالواحد فاروقی
ایضا	املا عبد اللطیف سلطان پوری	۲۰۸	سلیم سلطان بیگم	ایضا	حمیدہ بانو بیگم لقب بزم مکانی
۲۳۲	عبد الرحیم خان خاں خاں	ایضا	تاریخ کتاب خانہ ملا یوسف	ایضا	سلطان دانیال
ایضا	وفات جهانگیر بادشاه	ایضا	راجہ مان سنگھ	ایضا	وفات محمد اکبر شاه بادشاه
۲۳۳	سلطان داد بخشش	۲۱۱	شانی شاعر	ایضا	جلوس جهانگیر بادشاه
ایضا	سلطان شہر بار	۲۱۲	آقا رضی اصفہانی	ایضا	نور جهان بیگم
۲۳۴	شہاب الدین محمد صاحب قرآن	۲۱۵	قدسی انصاری سمارن پوری	ایضا	مسماں مہری
ایضا	شاہجہان بادشاه	۲۱۶	قاضی ابو العلا عرف قاضی بڈہ	ایضا	مسماں زوجہ شیخ عبداللہ
۲۳۵	شہا عبدالعاس صفوی	ایضا	املا ملک قمی	ایضا	مسماں نہانی
۲۳۶	دیوان خاص قلعه اکبر آباد	ایضا	محاورہ قلعه ایروان	ایضا	مسماں بزرگی
ایضا	میر محمد باقر داماد	ایضا	ملک عمر حبشی	ایضا	مسماں ایتون
ایضا	ارجمند بانو بیگم مخاطب بمبا عمل	۲۱۷	ستارہ دوم دار ہر	ایضا	مسماں سمر قندی
۲۳۷	قند ہاری بیگم	ایضا	مدرسہ بلکوش پی	ایضا	دختر درویش قیام سبز واری
ایضا	شیخ بدیع الدین سمارن پوری	ایضا	خانقاہ بلکوش بہادر	ایضا	مسماں حجابی
ایضا	عمارت خاص محل شاہجہان بادشاه	ایضا	ذکر افتادان شہاب راسان	ایضا	مسماں عصمتی
ایضا	حضرت شیخ پیر پیر تھی	ایضا	شمسیر ازان	ایضا	مسماں نشامی
ایضا	تاریخ آوری دن نمری از آب	ایضا	شیخ بہار الدین الکی	ایضا	مسماں دختر امیر باوگار
۲۳۸	پنجت	۲۱۸	عمارت اوجین	ایضا	مسماں ہمدی
۲۳۹	کدخدائی شہزادہ محمد دارا شاہ	ایضا	مسجد بنگالہ	ایضا	مسماں آقاسے

۲۶۸	مسجد قنوج	۲۵۲	احوال دہلی قدیم	۲۴۲	کہ خدائی شاہزادہ محمد شجاع
ایضاً	شاہ بدخشی	ایضاً	قلعہ شاہجہان آباد	ایضاً	نولد سیلان شکوہ
۲۶۹	مسجد شہناہ پور	۲۵۴	مسجد جامع اکبر آباد	ایضاً	نواب مہابت خان
ایضاً		ایضاً	باقی احوال سلاطین روم	۲۴۳	تخت طاوسی
۲۷۰	شہادت سرمد	۲۵۵	اعظم خان	۲۴۴	شیخ میر لاہوری
ایضاً	پل سلیم گدہ	ایضاً	فتح قلعہ قندہار	ایضاً	مسجد جمہر
۲۷۱	نواب اسلام خان زیر اعظم	ایضاً	شیخ محب اللہ آبادی	ایضاً	باقر خان
ایضاً	نواب بنجاب خان خاتمانان	۲۴۵	میر نعمان اکبر آبادی	۲۴۵	نواب افضل خان ملائی
۲۷۲	وفات شاہجہان بادشاہ	ایضاً	میر صاحب الملقب بکشتی	ایضاً	باقر خان بخرم شانی
ایضاً	غضنفر خان	ایضاً	مسجد اکبر آباد	ایضاً	غیرت خان
۲۷۳	باغ مراد آباد	ایضاً	امیر ابو العلاء اکبر آبادی	ایضاً	سید عبدالقادر بخاری اکبر آبادی
ایضاً	شیخ حسن بن شیخ نظر اللہ	ایضاً	ملک اشرف ابو طالب کلیم	ایضاً	تاریخ بر قبر عورتی
۲۷۴	شیخ محمد مصوم	۲۴۶	شیخ فیض اللہ	۲۴۶	شیخ عبدالحق محدث دہلوی
ایضاً	غنی شیریں	ایضاً	مولی مسجد	ایضاً	شیخ محمد صادق کنکوی
۲۷۵	تاریخ وفات بانی کوئٹہ	ایضاً	شیخ عبدالحق	ایضاً	شاہ صفی صفوی
ایضاً	سید نعمت اللہ نارولی	۲۴۷	میر الہی	۲۴۷	شہید شاعر
۲۷۶	مرزا صاحب	ایضاً	میر یحیی کاشی	ایضاً	جہان آرا بیگم
ایضاً	شیخ محمد محسن فانی	۲۴۸	مسجد دانی	۲۴۸	تاریخ نعل علی مردان خان
ایضاً	داشمند خان	ایضاً	حضرت سید باقی	ایضاً	قلعہ جلال آباد
۲۷۷	خواجہ عبدالرؤف	ایضاً	شیخ عبداللطیف برہانپوری	ایضاً	فتح بلخ و بدخشان
ایضاً	باغ حسین	۲۴۹	شیخ اسماعیل چشتی اکبر آبادی	۲۴۹	تاریخ خوض عید گاہ بہار
ایضاً	تاریخ سرای بنجا درنگر	ایضاً	نواب سعد اللہ خان وزیر	ایضاً	جامع مسجد اکبر آباد
۲۷۸	کہ خدائی شاہزادہ محمد اکبر	۲۵۰	نواب علی مردان خان	۲۵۰	حاجی محمد خان قدسی
ایضاً	قاضی محمد یوسف بگرامی	ایضاً	چندر بہان برہمن	ایضاً	شیخ کبیر عرف بالاپیر
ایضاً	امام احمد بنجی	۲۵۱	مسجد جامع شاہجہان آباد	۲۵۱	حکیم رکن کاشی
۲۷۹	مسجد عالمگیر بادشاہ	ایضاً	مجموعی شاہجہان بادشاہ	ایضاً	مولوی عبدالقدوس ولد رشید
ایضاً	سکندر شاہ	ایضاً	ولادت و جلوس عالمگیر بادشاہ	ایضاً	سید جلال بخاری
۲۸۰	شاہزادہ سلطان محمد	ایضاً	فتح عالمگیر بادشاہ بر سلطان شجاع	ایضاً	شیخ ناصر اکبر آبادی
ایضاً	سید خان قریشی	۲۵۲	شہادت شاہزادہ محمد دار اسکوہ	۲۵۲	حضرت ولی محمد نارولی

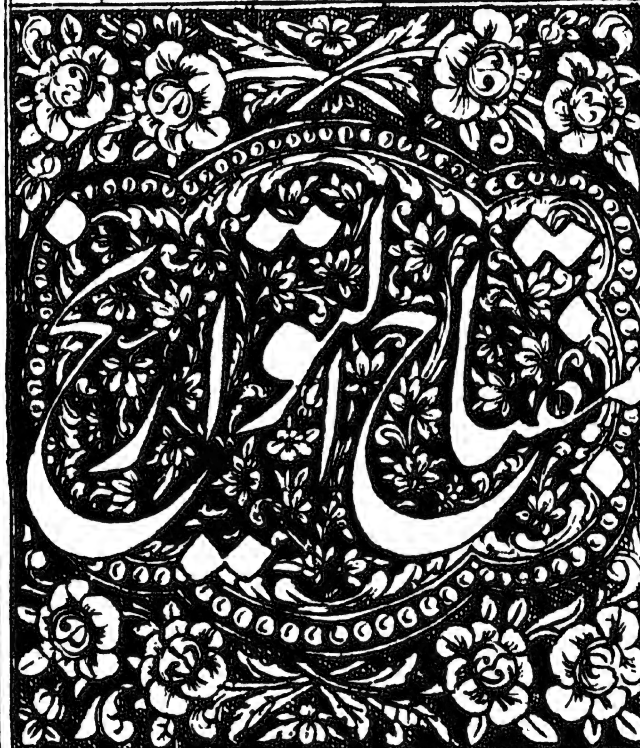
۳۰۴	۲۸۸	رفیع الدوله شاه جهان ثانی	۲۸۰	مسجد عالم گنج در اکبر آباد	شیخ محمدی ابن شیخ کبیر بالابیر
۳۰۵	ایضا	محمد شاه بادشاه	ایضا	نواب شایسته خان	میر اسماعیل
۳۰۶	ایضا	قطب الملک شیخ عبدالصمد خان	ایضا	قاضی محمد سعید بلگرامی	مرزا محمد علی ماهر
	۲۸۹	وسید حسین طینان	۲۸۱	باغ ندک	سید علی کبیر
۳۰۷	ایضا	مولوی شیخ محمد	ایضا	شیخ محمد سحاق بلگرامی	تاریخ چاه و حوض
۳۰۸	ایضا	میر عبدالواحد بلگرامی	ایضا	میر محمد زمان راسخ	تاریخ چاه
ایضا	ایضا	مسجد سنهری	ایضا	ملا ناصر علی	تاریخ بنای چار محل جدر آباد
ایضا	۲۹۰	مسجد شرف الدوله	۲۸۲	میرزا قطب الدین مامل	سدای سیران
ایضا	ایضا	ستاره دم دار	ایضا	نواب شاکر خان	بنمای درخان
۳۰۹	ایضا	اعظم الدین خان	ایضا	شیخ عبدالرعیب کاکوری	سیواچی و سبناجی مرسته
ایضا	ایضا	مسجد روشن الدوله	ایضا	فتح قلعه بسنت گده	فتح یا فتن نواب شکر الله خان
ایضا	ایضا	شاه مردان		فتح قلعه ستاره	بهرار چوتان میوات
۳۱۰	۲۹۲	میر عبدالجلیل بلگرامی	۲۸۳	فتح قلعه بردلی	در فتح بعضی مالک دکن
۳۱۱	ایضا	میرزا عبدالنقی کشمیری	ایضا	ولادت پسر شکر الله خان	در فتح بیجاپور
۳۱۲	ایضا	باغ ناظر روز افزون	۲۸۴	زیب النساء بیگم	در فتح جدر آباد
ایضا	۲۹۳	شیخ سعد الله دهلوی	ایضا	لطف الله خان پسر سعد الله خان	فتح کولکنده و جدر آباد
ایضا	ایضا	نور المساجد	۲۸۵	در ولادت پسر دختر کرم الله خان	فتح قلعه اودنی
ایضا	ایضا	سید برکت الله	ایضا	در وفات عالمگیر بادشاه	مسجد جاجپور
ایضا	۲۹۴	شیخ الله یار	ایضا	شاهزاده محمد اعظم شاه	محمد طینان
۳۱۳	ایضا	نواب جان نثار خان	۲۸۶	انتیاز خان صفایانی	شاه پیر محمد سلونی
ایضا	۲۹۵	شیخ محمد یحیی معروف شیخ خوب الله	ایضا	زینت النساء بیگم	نواب شکر الله خان
ایضا	ایضا	تاریخ شاذ نادر	ایضا	شیخ محمد افضل الله آبادی	مات دوازدهم
۳۱۵	ایضا	احمد یار خان متخلص کجنا	ایضا	شاه عالم بهادر شاه	میرزا معز الدین محمد بهوسلی
ایضا	۲۹۶	مولوی سید عبدالغنی	ایضا	محمد جهاندار شاه	کدخدائی عنایت الله خان
ایضا	۳۰۰	حاکم محمد حسین شیرازی	۲۸۷	امیر الامر اذو الفقار خان	شیخ سلیمان
۳۱۶	ایضا	میر محمد افضل الله آبادی	ایضا	میرزا ایزد بخش رسا	فتح قلعه سمبهر
ایضا	ایضا	نواب شیخ عبدالصمد خان	ایضا	محمد فرخ سیر بادشاه	روح الله خان میر بخش
ایضا	۳۰۳	قلعه شهر کلک	ایضا	مسجد قطب لاقهاب	شاه نور درویش
۳۱۷	ایضا	میر فضل محمد بلگرامی	ایضا	محمد رفیع الدرجات بادشاه	جافه سید ضیاء الله بلگرامی

۳۴۹	مسجد در آله آباد	۳۴۴	مسجد شاه شریف در اورنگ آباد	۳۴۴	فرمانده شاه بادشاه
ایضا	مرزا محمد بیگ خان	ایضا	غزل و وفات احمد شاه بادشاه	۳۴۰	نواب برهان الملک سعادت خان
ایضا	تاریخ مسجد اله آباد	۳۴۵	نواب غفور علیخان صفدر جنگ	۳۴۱	شیخ روح الامین بکرامی
ایضا	نواب احمد خان بنکشن آبادی	ایضا	شاه پیر اشرف سلونی	۳۴۲	سید جعفر مختار جی زیر پوری
۳۵۰	وفات احمد شاه ابدالی	ایضا	میر نواز سن علی متخلص فقیر	ایضا	سناره و بناله دار
ایضا	شاه غلام قطب الدین الی آبادی	ایضا	شاه شریف اورنگ آبادی	ایضا	شاگرد گرامی
۳۵۱	جوان سنج	ایضا	تاریخ تعمیر موضی	۳۴۳	سناره و بناله دار
ایضا	وفات نجیب الدوله در وانه شدن	ایضا	قدم رسول	ایضا	نواب احمد الدوله و سید یار خان
ایضا	شاه عالم بادشاه از آله آبادی	۳۴۴	نواب علی وردی خان مهابت بیگ	۳۴۴	قراباش خان متخلص بامید
۳۵۳	فتح یافتن نواب شجاع الدوله	ایضا	نواب سراج الدوله ناظم نگاله	ایضا	نواب امیر خان
ایضا	برحافظت حضرت خان	۳۴۵	سید کریم الله متخلص غریب	۳۴۵	قتل نادر شاه
۳۵۴	نواب شجاع الدوله	ایضا	سید قطب الدین عرف متجلی	ایضا	ذکر احمد شاه ابدالی
ایضا	جنگ کردن نواب نجف خان بآباد	۳۴۶	سراج الدین علیخان متخلص آرزو	۳۴۶	فتح محمد شاه بر احمد شاه ابدالی
۳۵۵	محض بیگ خان بهادر	ایضا	نواب مصمصام الدوله شاهنواز خان	ایضا	وفات محمد شاه بادشاه
ایضا	سجلی آویخته شدن تنگکامان	۳۴۷	روحه حضرت سلون	۳۴۷	جلوس احمد شاه بادشاه
۳۵۶	سید نصیر خان لقب بختار الدوله	ایضا	میر محمد یوسف	ایضا	نواب نظام الملک آصف جاه
۳۵۷	شاه پیر محمد پناه سلونی	۳۴۸	عزیز الدین محمد عالمگیر ثانی بادشاه	۳۴۹	سید علوی خان حکیم
ایضا	شهر و صاحب فرانسس	۳۴۹	آدم احمد شاه ابدالی مرثیه	۳۵۰	راحد نول راس
ایضا	فتح قلعه گوالمبار	ایضا	سوم بشارت جهان آباد	ایضا	میر غلام نبی بکرامی
۳۵۸	مرزا جان جانان	۳۵۰	جلوس شاه عالم بادشاه	۳۵۱	سید اعظم الدین
ایضا	وفات نواب نجف خان	ایضا	زینت النساء بیگم	ایضا	راجا پرتی بیگ
۳۵۹	شهر نظر خان	ایضا	امام باقره ملک بهار	ایضا	شیخ محمد ناصر متخلص به افضل
ایضا	سوانح که بعد وفات نواب نجف خان	ایضا	گفته شدن سورج مل جاو و	ایضا	شیخ محمد ناصر متخلص به زائر
ایضا	الطهر آگده	۳۵۲	آدم احمد شاه ابدالی مرثیه چهارم	۳۵۲	مسجد چوبی
۳۶۰	مولانا فخر الدین	ایضا	نواب صلاحیت جنگ حیدر آبادی	۳۵۳	سنه سی مسجد
ایضا	طریقت سید و نیم	۳۵۳	نواب نظام علیخان حیدر آبادی	ایضا	نواب نظام الدوله ناصر بیگ
ایضا	ذکر کردن شاه عالم بادشاه	ایضا	فتح یافتن انگور بزرگ شجاع الدوله در کبر	۳۵۴	حافظ اسعد گمتی
۳۶۲	مسجد بنیو	ایضا	شیخ محمد علی حزمین	ایضا	سید غلام نبی متخلص به مجب
۳۶۳	امام باقره نواب آصف الدوله	۳۵۴	مسجد سلون	ایضا	نواب بهادر جاوید خان
ایضا	مسجد جعفر سنج	۳۵۵		۳۵۵	نواب محمد الدوله عبد المجید خان

۳۸۹	میرزا کاظم علیخان	۳۹۳	میرزا بن العابدین خان
۳۹۰	مولا شاه ابوسعید	۳۹۴	تاج مسجد
ایضا	از خلق او بجه شدن نواب	ایضا	حکیم ذکا خان
۳۹۱	شمس الدین	ایضا	مسجد فتح پور
ایضا	شاه محمد آفاق	۳۹۵	وفات نواب آصف الدوله
۳۹۲	بیگم شمر	۳۹۶	نواب وزیر علیخان
ایضا	جلوس ملک انگلستان	۳۹۷	فتح کردن پونا پارت بهادشاه فرانس
۳۹۳	فرز وفات سلیمان جاهد	ایضا	ولایت معمر
ایضا	جلوس محمد علی شاه سلطان اود	۳۹۸	شیخ سلطان والی مرنگ پش
۳۹۴	وفات محمد اکبر شاه ثانی	۳۹۹	حکیم نقا خان
ایضا	جلوس محمد بهادر شاه بادشاه	۴۰۰	تفضل حسین خان کتیری
۳۹۵	شاهزاده میرزا سلیمان شکوه	ایضا	مدرسه کلمه
ایضا	ذکر نامکشته مقتدای سکنان	۴۰۱	سیدین ملک نواب سعادت علیخان
۳۹۶	وفات راجه رنجیت سنگه الی پنجاب	۴۰۲	کلمنی انگریز
۳۹۷	فتح قادیان و کابل	ایضا	روحه حضرت عباس در کلمنو
۴۰۰	وفات محمد علی شاه سلطان اوده	۴۰۳	وفات نواب غلام علیخان حیدر آبادی
ایضا	نریا جاهد امجد علیش و سلطان اوده	ایضا	کرنیل جان ولیم هیند صاحب
ایضا	میر نصیر خان والی سند	۴۰۴	جنرل جارس بیرون صاحب
۴۰۱	ذکر تخریص نمودن انگریز پنجاب	ایضا	فتح قلعه آلبا و از جنرل یک صاحب
۴۰۲	از سکنان دیار سپردن انولایت	ایضا	مرزا ابو طالب خان لندی
۴۰۳	فتح قلعه لمان و قید شدن ملج دیوان	۴۰۵	وفات شاه عالم بادشاه
	ممت	ایضا	جلوس محمد اکبر شاه ثانی
		۴۰۶	مجلس حسنه
		۴۰۷	میان طهو پیرزاده
		۴۰۸	امام الدین خان حکیم
		۴۰۹	وفات نواب سعادت علیخان
		۴۱۰	پناهی محمد بن الدین خان کاکوری
		۴۱۱	پیل نوبسته
		۴۱۲	مولوی فہیم الدین
		۴۱۳	مرزا محمد حسین قتیل
		۴۱۴	وفات نواب وزیر علیخان
		۴۱۵	وفات جارج وی ٹھرو
		۴۱۶	بادشاه انگلستان
		۴۱۷	وفات شاهزاده میرزا جهانگیر
		۴۱۸	وفات شاه محمد اجل آبادی
		۴۱۹	در دوازده تقار خانہ
		۴۲۰	وفات کرکین بدرو
		۴۲۱	مار کولیس سنکس گورنر جنرل
		۴۲۲	نواب شمشیر بہادر والی بند بکند
		۴۲۳	شاه عبدالعزیز و بلوی
		۴۲۴	جنرل اضر لونی صاحب
		۴۲۵	فتح قلعه بہرت پور
		۴۲۶	نواب غازی الدین حیدر
		۴۲۷	مولا غلام علی
		۴۲۸	نواب معتمد الدولہ مشہور بہ غامیر
		۴۲۹	مارچ نائب شدن فضل علیخان
		۴۳۰	سلیمان جاهد نصیر الدین حیدر
		۴۳۱	میرزا ابوسعید باقر
		۴۳۲	نواب سکندر جاهد آبادی
		۴۳۳	مولوی فضل امام
		۴۳۴	مولوی عبدالرحمان
		۴۳۵	مشر جان ولیم بیل اسپر مولف
		۴۳۶	وفات نواب معتمد الدولہ غامیر
		۴۳۷	شاه پیر کریم عطا
		۴۳۸	حکیم حمدی علیخان
		۴۳۹	سید ناصر علی متخلص بسمر

پیشا پند و نظر خرمی استقیما بنقش و نوا
پیشا پند و نظر خرمی استقیما بنقش و نوا

بهار از بهار معانی گلزار افروز خوش میانی دره التاج باغیت گوشواره نصایح و شمعین و بهارستان

نسخه خطی کتب و دستنویسها در دسترس است و در دسترس است و در دسترس است

درین شهرت و شهرت و شهرت و شهرت و شهرت و شهرت و شهرت و شهرت

بسم الله الرحمن الرحيم

پوشیده سباد که چون مؤلف را در اثنای سیر کتب تواریخ متقدمین و متأخرین تاریخی منظمه و غیره که موافق حسب اقتضا
 و بلاغت در باب ولادت و جلوس و وفات پادشاهان بلند اقبال و بزرگان سلسله و حال و هم صحبت بنامی و اتهام بسیار گفته
 عظیمه و سوانح و حالات عجیب و غریبه نظم فرموده اند نظری فنی و باحاطه اینکه چنین تاریخی را میسر است و مرغوب است و سبوت میسر است
 و نیز برای رفع شک شبهاتی که نویسندگان کتب تواریخ در ضبط سده و سال بعضی و قلع و سونخ انداخته اند بهتر از این نیست
 بر سر چه که گاه نقلش میگردند چون بعد چند مدت از هر نوع تاریخی که بچسبند و پذیر اجتماع هم سید و نظام آن که رسم
 برست و هر یکی را که جایجا متفرق و پراکنده افتاده بود فراهم آورده بر تواریخ ام از آغاز سال هجرت تا سده حال که گاه وجود
 شخصت و چهار جری مطالبی که از او شصت و هشت و چهل و شصت کیسوی است برشته ترتیب کشیده و سپس شمه از احوال هر کس که
 تواریخ او درین کتاب مندرج گشته باشد بعضی حالات عجیب صاحب کمالان که احوال غریبه و رویشان که اهل اسلام را بر رقعات و کمالات
 آنها اعتماد تمام است از کتب معتبره و بی یقید قلم و ضبط رقم در آورده تا خواننده را حقیقی حاصل آید و از مؤلف یادگار می ماند چون
 بدین دستور کتابی مرتب گردید به مقتضای التواریخ موسوم ساخته بامید اینکه مصرع قبول افتد ز بی غر و شرف
 بنظر فیض اثر منع علم و فضل جناب مستر منبری میرزا ابلیث صاحب سکر تری گویند که مالک هند گذرانید و چون پسند طبع آن عالیجناب
 افتاد مؤلف را در شهرت و ادن این نسخه اشتیاق زیاده شد و چون درین ایام که ما می سنیز هم مات از هجرت است بنابراین
 این کتاب هم تسنیز ده مات از ایشان یافت سمیت فریاد جافط اینهمه آفریده ز نهیت به هم نقشه غریب حدیثی عجیب است
 از ناظران این کتاب چشم اندازم که عند الملاحظه اگر سهوی یا خطا بنظر افتد بر کج زبانی این پیچیدگان خیال نموده قلم اصلاح
 بران جاری دارند سمیت پرورش گر خطای سی و طعنه مزین به که هیچ نفس بشر خالی از خطا نبود و اگر ناظران این نسخه
 خوانند که بر صحت حروف و نام مؤلف این سواد طاس و لیمیل واقف شوند برین رباعی عمل فرمایند رباعی

قلب کن لفظ ساطع و بعد از آن اسے بی نظیر

چند حرف اولین را از اولی محمود گیر

باز چون گیرے سہ حرف آخرین از لمبیل

میثوی ای جان من آگہ ز نام این حقیقہ

در بیان اقسام تواریخ

باید دانست که تاریخ صنعتی است که آن تعیین بسال است خواه آن سال هجری باشد خواه عیسوی یا فصلی یا منتهی یا جمعی
یا سال الهی و مؤلف درین اوراق اینمه تاریخ را فراهم آورده و در تاریخ اعداد حروف مکتوبی از حساب اجدد میگردد و مکتوب
خواه نظم باشد خواه نثر و آن بر دو نوع است مطلق و تقیید و مطلق تاریخ بود که بی کم و زیاد از اعداد حروف مصرعی یا منتهی یا فقره
یا فصلی سال مطلوبه بر آید چنانکه ازین مصرعی بی کم و زیاد سال وفات جهانگیر پادشاه برمی آید مصرعی جهانگیر از جهان غزیم سفر کرد و
بعضی از مورخان از حروف مکتوبی نیز تاریخ بر آورده اند مثلاً و قتیکه امیر تیمور در شصت و پنج هجری فتح ولایت روم نمود یکی از مورخان
تاریخ را در حروف ضاد منقوطه یافته و چنین گفته که نلبت الروم فی اونی الارض و تاریخ تقیید بر دو قسم است داخلی و خارجی
و تقیید داخلی آن بود که اگر اعداد حروف مصرعی یا فقره یا فصلی از سال مطلوبه کم شوند حرفی یا فطره را که لحاظ و مناسب مقام باشد
می آرند و عددش را داخل آن مصرعه نمایند چنانچه این بیت در باب شهادت حافظ رحمت خان یافته اند بیت چو دیو
قطعه تاریخ دیدند به پای باقی سه حافظ بریدند و تقیید خارجی آنست که اگر اعداد سال مطلوبه از احتیاج زیاده
باشند آنرا تا باین شایسته کم نمایند چنانچه این مصرع در باب وفات اکبر شاه پادشاه مصرع الف کشید ملا یک
ز فوت اکبر شاه و دیگر تاریخ تواریخ است که قابل قطعه یا تقصید گوید که از اعداد حروف اول یا آخر هر مصرعه تاریخ
بر آید و تاریخ مصور و معنوی آنست که شاعر تاریخی را صاف صاف و مصرعه بیان نماید و اگر اعداد حروف آن مصرعه
از رو حساب جمل نیز بگیرند همان تاریخ استخراج یابد از آن نوع کی نیست که شهاب الدین معمای دروفا هاین پادشاه
یافته مصرع در مقصد و سی و هفت بوده و این مصرعه که مؤلف در فتح قلعه اکبر آباد یافته نیز بر همان قسم است اما باین تفاوت
که بطور مصوری سنه عیسوی صاف ظاهر است و بطور معنوی سال هجری از رو حساب اجدد بر آید مصرع گفت تقصید که از سنه سال

ذکر آفرینش و پیدایش ابوالبشر آدم و اولادش

در تورات مرقوم است که حق سبحانه تعالی در عمره هفت روز زمین و آسمان را و هر چه که در آن است پیدا کرد بعد از آن
آدم را از خاک آفرید و از پهلوی چپ او خوا را بر آورده به آدم داد و ایشان را در بهشت عدن نگذاشت چون ابلیس
ابلیس شره شجره ممنوعه را خوردند ایشانرا از بهشت بیرون کردند بعد از خروج از ایشان قین و قابیل پیدا شدند و قین که
او را قاجین نیز خوانند برادر خود قابیل را کشت پس قابیل او را در بهشت و دامن گردید بعد از آن آدم شش وجود آورد
از شش انوس تولد شد و از انوس قینان پیدا شد و از قینان مهلائیل و از مهلائیل یسرو و از یسرو اخنوخ تولد پذیرفت او را
بزبان تازی آوریس میخوانند چون او سه صد و شصت و پنج ساله شد حق سبحانه تعالی او را نزد خود خواند و او را پس بود متوشلح نام و از
متوشلح ملک بوجود آمد تا آنوقت آدم زنده بود و چون ملک پنجاه و پنج ساله شد آدم بهر مقصد و سی سالگی از جهان طلت نمود
و از ملک نوح پیغمبر پیدا شد و چون شش صد ساله شد طوفان آمد و جمله جهان را آب فرو برد اما نوح حکم حق سبحانه تعالی کشتی
طیار ساخته بمنزله نوحان خود که سام و حام و یافث نام داشتند و زوجه گان ایشان که هملی همت تن بودند خود را از عذاب
طوفان رها کردند و این واقعه که هزار و شصت و پنجاه و شش سال بعد از آفرینش و دویست و سه صد و چهل و چهار سال
پیش از تولد عیسی مسیح بود قریب آمده با جمله بعد از طوفان سام پسر نوح را بهر وجود آمد و نوح نام از نوح
صالح پیدا شد و از صالح تا بر تولد شد و او را هود نیز میخوانند و از هود فلغ پیدا شد و از فلغ را فود و از فود را نوح و از نوح را یاسر و

تا بعد از آن حرم را چید شد و او را آفرینش خوانند و از آن روز ابراهیم خلیل الله بود و آمد و لوط پیغمبر را بر زاده ابراهیم است
 و از ابراهیم حلیل از لطن با جره بوجود آمد و از لطن سارا اسحاق تولد شد از اولاد اسمعیل محمد مصطفی و از اولاد اسحاق عیسی مسیح
 دیگر پیغمبران تولد پذیرفتند بالجمله از اسحاق یعقوب پیغمبر پیدا شد و حق سبحانه تعالی او را موسوم با اسم ایل خست از آن است که
 لداش را بنی اسرائیل خوانند و از یعقوب یوسف و دیگر برادرانش پیدا شدند و چون یوسف را پیش برادرش یوسف
 حصد برده و او را در چاه کنعان انداختند و بخاران او را از آن چاه بر آورده و در شهر مصر برده بدست شرف که او را عزیز مصر نیز
 خوانند فروختند و نوبه فقر که زینها نام داشت بر یوسف عاشق گردید و چون خوش ببرد رسید او را تمام ساخت و شوهرش یوسف را
 بزندان فرستاد و بعد از چند سال فرعون پادشاه مصر او را از قیدهای بنجیده یکی از مرقبان خود گردانید هرگاه که در کنعان قطعا
 پیدا آمد پدرش یعقوب و دیگر برادرانش با اولاد ایشان که جمله هفتاد و دو تن بودند آمده و در مصر سکونت اختیار نمودند و یعقوب پیش
 یوسف هر دو در مصر بسر حیات گسترده اند از یکی از پسران یعقوب که کوی نام داشت قاهت پیدا شد و از قاهت عمران بوجود آمد
 و از عمران ماریون و برادرش موسی پیغمبر تولد پذیرفتند و نام خواهر ایشان مریم بود و موسی پیغمبری بود که سوک عیسی مسیح
 همچون او دیگری برخاسته یکی از بچه های او این بود که عیسی در دست او حکم الله تعالی با وی گشت و با حق سبحانه تعالی به کلام
 میشد ازین است که او را کلیم الله خوانند از معجزه او در یک نیل خشک شده و او بنی اسرائیل که جمله تن سوک زنان و طفلان زیاد
 از ششصد هزار بودند از دست تعدی فرعون بر مانده از آن دریا عبور ساخته بزین کنعان آورده و چون فرعون لقاب
 ایشان نمود با تمامی لشکر خود در آن دریا غرق شد و این واقعه در روز چهارم سال بعد از آفرینش و یکصد و یکصد و چهار صد
 و هشتاد و پنج سال پیش از تولد عیسی مسیح بوقوع آمده و حاصل از نسل یعقوب داود پیغمبر تولد شد و از داود سلیمان پیغمبر وجود
 آمد و از نسل سلیمان بن داود شخصی بنام یعقوب پیدا شد و از یعقوب یوسف بوجود آمد و این آن یوسف است که با مریم مادر عیسی مسیح
 منسوب شده بود اما پیش از آن که با هم شوند مریم از روح القدس حامله یافته شد و نسبت مریم به یوسف واسطه بداد و پیغمبر میرسد

ذکر بشارت مریم و متولد شدن عیسی مسیح

چون چاربر ارسال بعد از آفرینش منقضی گشت چنان روزی علی ایضاً و فتنه مریم در خانه خود پذیر روح سبحانه مشغول بود
 که فرشته جبرئیل نزد وی آمده بشارت داد و گفت که مریم ای با خرفت النساء از امروزه لقت و با تو را منی است مریم
 که و خرد و شیر و بود از کلام او مضطرب شده و در اندیشه افتاد که آیا این چه نوع بشارت است فرشته خدا گفت که ای مریم مترس
 زیرا که خدا با تو خوش است و من اینک بشارت آورده ام که تو آبلبن خواهی شد و پسری خواهی زاده نام او عیسی خواهد
 زیرا که او رسول بندگان خواهد بود و فرزند خدا تعالی خوانده خواهد شد مریم گفت این چگونه تواند شد حال آنکه من روی مردی
 ندیده ام ملک جواب داد که نزد خدا هیچ امری محال نیست بدانکه روح القدس بر تو نزول خواهد نمود و سایه خدا تعالی بر تو خواهد
 بنا بر آن آن مولود مقدس فرزند خدا خواهد شد و بنویش تا با بد خواهد ماند و الیه طاعت کند و جز که با او خویش است ازین درگاه
 پیری و ضعیفی ششاه است که از قدرت کامله حق سبحانه تعالی بارور شده است و پس از آنکه زاده شد و نامش یحیی بناده
 خواهد شد و او پیشتر آن مولود مقدس خواهد گردید بالجمله روزی که جبرئیل بشارت مریم آورد آن روز مطابق بود با روز
 بست و موسوم با ریح چهار هزار و هفتصد و نهم سال از تدبیری که از آن تاریخ جولایی گویند و چهار سال و نه ماه و نه روز پیش
 از آغاز تاریخ عیسوی قدیمی موافق است و موسوم آذر سال سه صد و هفت و هشت اسکنند بر مطابق تقویم و در سال تاریخ بود

موافق پانزدهم ماه میا سال شصت و نه و هفتصد و پنجاه و شش بود و چهار هزار سال بعد از آفرینش و پیدایش ابوالبشر آدم و آن شب
عشرت افزاد روزی مبارک و موصوف بود با صفتی چنانکه اول آنکه عید مسیح بود و آن بود و دوم آنکه تیر عظم در آن روز
چند پیش از طلوع آفتاب بر توی شرف بدولت سراسی برج محل انداخته سیوم آنکه غفریب آن حالت تیر هفت صغیر گشته و از
خوف بره شده بجلوه گری تمام رخ بگذاشته و زده جلوه جان را از بر توی جمال خود منور ساخته بود با جلوه نه ماه بعد از بشارت میسر
عیسی مسیح و بجهان آورده و شش ماه پیش از ولادت آنجناب یحیی پسر زکریا بوجود آمده و درین ایام در میان قوم ما
رسوم عید بشارت بر روز بست و پنجم ماه یحیی در روز تولد یحیی بر روز بست و چهارم ماه جون و روز میلاد خداوند عیسی مسیح تاریخ
بست و پنجم ماه و سیم را میسازند و تاریخ عیسی که حالا راجع العصر است چهار سال و هفت روز بعد از ولادت آنحضرت بمقام
آورده اند با جلوه چون حکم هر دیس پادشاه یحیی پسر بشاوت رسید آنحضرا و بدین نام ساگی شروع بدعوت خلق نمود و موعزت
که از دست آنحضرا و ندخل آمد و در مختصر گنجایشی ندارد چون هفت سال بدعوت خلایق پرداخت و از عمر شصتی و شش سال
و عده گذشته پطیس و پطیس پادشاه یهودیه او را مصلوب ساخت و این سانچ بزالم روز جمعه سوم ماه اپریل سنه
عیسی که آنروز عید مسیح بود و آن بود بوقوع آمده سیوم روز بعد از وفات بر و یکشنبه از قبر برآمده و چهل روز دیگر بر زمین
مانده و حواریان را تعلیم و تسلی نموده و عده فرستادن روح القدس بر ایشان کرده بر آسمان صعود نمود و بعد از چند روز
چون حواریان بموجب وعده از روح القدس ملوگر دیدند بدعوت خلق پرداخت و از برکت روح القدس مبعوثان را باطله و از
برایان یونانی روح القدس را فارقلیط میگویند و اهل اسلام تصور میکنند که عیسی مسیح وعده فرستادن فارقلیط کرده بود اسرار
بر خود نموده این غلط فکری ایشان است فارقلیط روح القدس را گویند یعنی روح القدس را بر سر که نازل شود صاحب قدرت گردد
چنانچه حافظ شیرازی فرموده است فیض روح القدس را باز مدد فرماید و اگران هم بکنند آنچه سیما میکرد و با جلوه
از زمان خلوق شدن ابوالبشر آدم تا متولد شدن خداوند عیسی مسیح چهار هزار سال و از میلاد عیسی مسیح تا آغاز تاریخ عیسی
چهار سال و از شروع تاریخ عیسی تا سال حال یکم از هشتصد و هشت سال شمسی شصتی گشته + +

مات اول از آغاز سنه هجرت لغایت سال یکصد و شصت و دو
ذکر در تولد و وفات محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم

چنین است که حضرت محمد مصطفی رسول اهل اسلام از اولاد اسمعیل بن ابراهیم خلیل قدس است و نام پدرش عبد مطلق بن عبد
بن تاشم بن عبد المناف بن قحط بن کلاب بن مره بن کعب بن لوی بن غالب بن فهر الشمری قریش بن مالک
بن النضر بن کنانه بن خویمه بن مدرکه بن الیاس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان و از عدنان تا اسمعیل بن ابراهیم
مختلف فیه است و ولادت او در شهر مکه از لطن یا منة بنت وهب بن عبد المناف بن زهره برادر قحط بن کلاب مذکور
در زمان دولت نو شیردان عادل پادشاه فارس بوقوع آمده چنانکه خود فرموده است که ولدت فی زمن الملک عادل
و در اوقات از ملک نو شیردان چهل سال گذشته بود و ایام ولادت او عام الفیل است و عام الفیل آن سال است که
که در آن سال یکی از ملوک مین که ابریه نام داشت با فوجی عظیم و فیلان کوه شلیل مشهور با صاحب فیل باراد و تمیدم و تنجیب
خان که بر کوه آمده بود و در خان از هوا سنگ ریزه بار بر سر ایشان باریده ایشان را بپست و هلاک ساخته بودند و الله
اعلم بالصواب و این واقعه پنجاه و سه سال قمری پیش از هجرت بوضع پیوسته و محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم در آن

سال پنجاه و پنج روز بعد از آن سال که در وجود آمده یعنی تاریخ هشتم ربیع الاول روز دوشنبه و آن تاریخ مطابق است
 با ششم ایلول ماه انگریزی سال پانصد و هفتاد و یک عیسوی موافق ششم نیتان ماه رومی سال هشتصد و هشتاد و دو و در
 اما بعضی علماء که ایام ولادت او را بتاریخ دوازدهم ربیع الاول نوشته اند محض غلطی نماید زیرا که راویان بالاتفاق ننویسند
 که عمر رسول وقت وفات شصت و سه سال قمری بود و بعد از هجرت ده سال در مدینه اقامت داشته پس ظاهر است
 که ولادت او پنجاه و سه سال پیش از هجرت دست داده و در آن سال از روی حساب نجوم تاریخ دوازدهم ربیع الاول
 بروز جمعه افتاده بود و تاریخ هشتم روز دوشنبه و این درست است بیست و زحلاف این و آن سر رشته را که کرده اند
 شد پریشان خواب من از کثرت تعبیرها بهیچین خلاف بسیار ننموده اند چنانچه در حقائق الانوار تصنیف فخر الدین محمد رازی
 مرقوم است که عمره اصفهانی روایت میکند از محمد بن جریر طبری که او گفت علماء خلاف کرده اند در وقت ولادت رسول
 و مقدار تفاوتی که در آن خلاف کرده اند پیش از هشت روز نیست بعضی گفته اند که ولادت او در دوم ماه ربیع الاول بود
 و بعضی گفته اند در ششم این ماه بوده و بعضی گفته اند در دهم این ماه بود و خلاف آورده اند در وفات پدر او عبدالله گفته اند
 که رسول هنوز در شکم مادر بود و بعضی گفته اند که وفاتش بعد از ولادت رسول بهشت روز بود و حلاف کرده اند که
 مادر او بعضی گفته اند شش ساله بود و بعضی گفته اند که بعد از آن وفات یافت که رسول شش ساله بود و خلاف کرده اند
 در مقدار سال او آن وقت که در صحبت عم خود ابی طالب بنشام رفت بعضی گفته اند که ساله بود و بعضی گفته اند که دوازده ساله بود
 و خلاف کرده اند در مقدار عمر او در وقت عمارت کعبه بعضی گفته اند که بست و پنج ساله بود و بعضی گفته اند سی و پنج ساله بود
 و در نگارستان هم مرقوم است که چون درسی و پنج سالگی رسول قریش تغییر خانه کعبه میکردند رسول حجر اسود را بدست
 خود بر کن عراقی نصب فرمودند اما اتفاق بر آن است که چون او را چهل سال قمری تمام شد حق تعالی او را برای
 دعوت بخلق فرستاد و آن سال احدی و در بعضی عام الفیل بود موافق سال احدی و عشرين و تسعماته یکصد و بی مطابق
 ششصد و ده عیسوی و در آن مدت از ملک کسری پرویز بن هریر بن نو شیردان عادل نوزده سال گذشته بود
 و چنین نوشته اند که رسول بعد از نبوت تا شش سال بدعوت خلق مشغول نشد و بعد از آن دعوت ظاهر کرد اما پیش
 از آن که دعوت ظاهر کند چندی کسان ایمان آورده بودند اول ایشان زوجه او خدیجه بود بعد از آن خادم او زید
 ابن حارث بعد از آن علی ابن ابی طالب که در آن وقت عمرش شش سال بود و ابی بکر صدیق و عثمان ابن عفان و محمد بن
 ابن عوف و سعد بن ابی وقاص و زبیر بن العوام و طلحه ابن عبدالله و چنین آورده اند که پدرش عبدالله نزدیکی داشت
 خود عبدالمطلب جد رسول را برای تربیت او و صبی گردانید و چون رسول بهشت سالگی رسید عبدالمطلب نیز شش سالگی
 به بریه و برای تربیت رسول علم ابی طالب را پندید و چنانکه حق تربیت است که تا به بلوغ رسید در سال سیزدهم
 ابی طالب او را همراه خود برای تجارت بنشام برد و چون بست و پنج ساله شد خدمت خدیجه بنت خویلد را اختیار نموده
 بجهت اول بنشام به تجارت رفت و سه سال بخدمت او بسر برد و بعد از آن چون بمر بست و هشت ساله رسید خدیجه را خواست
 و عمر خدیجه در آن وقت چهل ساله بود و خدیجه پیشتر در جباله کجای عتیق بن عابد بن عبدالله قزوینی بود و از وی یک پسر و یک
 دختر داشت بعد از او ناله و دیار نجواست و از دین خود و فرزند وجود آمده بودند و بست و دو سال بعد ازین خدیجه بمر
 شصت و دو ساله وفات کرد و سه روز پیش از وفات خدیجه عم بزرگ رسول یعنی ابو طالب بمهرشاد ساله رفت

هستی ازین عالم برداشت و این واقعه سه سال پیش از هجرت در دهم سال دمی ماه ذیحجه بوقوع آمده لهذا آن سال را
عالم مخزن گویند تا آنکه خدیجه در حیات بود رسول زنی دیگر نخواست اما بعد رحلت او چاره زمان دیگر بعد از او بی خود آورد
اسامی زوجهات اولین و بهترین ایشان خدیجه بنت خویلد بود و بعد از آن سوده بنت زعمه بعد از آن عایشه بنت
ابی بکر صدیق که از نسل قریش بود و سناکت با او در کوفه فرموده و حصه بنت عمر بن خطاب و ام سلمه بنت ابی امیه و ام حبیبه
بنت ابی سفیان در مدینه از غیر اهل قریش بود و پیش ازین ام حبیبه در کجای مدینه اندک این محش بود و از دو دختری داشت
حبیبه نام از آن سبب او را ام حبیبه بنخوانند و جویریة بنت حارث و صفیه بنت حی ابن اخطب و زینب بنت جحش که زوجه بیتم
بن حارث بود و چون وی طلاق داد رسول او را زنی خواست و بیمنه بنت حارث که خاله ابن عباس بود و زینب بنت
خزیمه و چهار زوجگان دیگر را بنحو در حین وفات رسول از او زنده بودند و اسامی بعضی از زوجگان ازین بابی بولی عبد الرحمن بن

دریافت گردد *

رباعی

نه جفت بی که پاک بود نه هم * بد عایشه و خدیجه بمرتبه
با ام حبیبه حصه بود و زینب * بیمنه و صفیه سوده ام سلمه
و رسول را از خدیجه چهار دختران و سه پسران بوجود آمده بود و اسامی دختران فاطمه و زینب و رقیه و ام کلثوم
و از پسران طاهر و طیب و قاسم و از کینز که نام او تاریقی طیبی بود پسری دیگر آمده نام او ابراهیم چنانکه جامی فرموده اند و بر
فرزند بی قاسم و ابراهیم است * پس طیب و طاهر از تقسیم است
با فاطمه و رقیه و ام کلثوم * زینب ششرا تر است تقسیم است
ابراهیم که در ماه ذی الحجه سنه ششم از هجرت تولد شده بود و بعد از یک سال و سه ماه روز دوشنبه دهم ماه ربیع الاول
سنه دهم از هجرت فوت کرده و نوشته اند که همدان روز که او وفات نموده کسوفی واقع شده بود و کسوف واقع شود
مگر بر وز سنج ماه و سولف از روی حساب نجوم دریافته که کسوفی که در آن سال واقع شده بر وز سنج ربیع الثانی بود و اغلب
عاطی در تاریخ کرده باشند اما اهل اسلام این واقع را از معجزات تصویر مینمایند و الله اعلم با محمد هر یکی ازین پسران که بگوید
شد و گوئی از دنیا رفته اما از دختران فاطمه در کجای علی ابن ابی طالب بود و زینب در کجای ابوالعاص بن ربیع بود
و زینب و سکنج عتبه بن ابی لهب بود و گویند که چون سوره که بنت نازل شد ام حبیب که زن ابی لهب بود از آن دخترش شد
و عتبه را بران داشت که رقیه را طلاق داد و چون طلاق داد عثمان بن عفان او را در کجای خود آورد و چون رقیه از دنیا
رفت رسول ام کلثوم را عثمان داد و همه اولاد رسول در حضور او وفات کردند مگر فاطمه قریش ششماه بعد از وفات رسول
زنده بود اما حاصل چون رسول پنجاه و سه ساله شد سبب سعادت اهل مکه تا این غره ماه ربیع الاول روز دوشنبه از کعبه
مدینه هجرت نمود و تاریخ و از دهم آن ماه که روز جمعه بود در آن شهر رسید اما اهل اسلام آغاز سنه هجری از همین سال
مقرر داشته اند از غره ماه محرم و آن روز مطابق است با روز جمعه شانزدهم جولای ماه المگریزی سال شصت و شصت
و دویسوی و موافق شانزدهم محرم و ماه رومی سال نه صد و سی و سه و گویند که رسول بعد از سی و سه سال در کوفه
تقیه بود و بعد هجرت ده سال در مدینه اقامت داشت و چون شصت و سه ساله شد رحلت هستی ازین عالم برداشت و در
عمر اقامت او در شرب و لعلی که در مدینه را گویند از سی حساب جمل ازین بیت متناذر و بیست *

برایان کرد و ذراع را از هر گود کرد و در خدمت بر و بشیر بن البر ایا که در دلمان نهاد و خورد و رسول نیز پاره در دمان نهاد
 هر چند میخاید نمی توانست از دمان بیدخت و گفت این ذراع مرا خبر مید بد که من ز بر الو را هم پس آن زن را خواند و حال
 پرسید زن احوال کرد و رسول پرسید چرا چنین کردی گفت با خود اندیشه کردم که اگر دی پیغمبر هست خود دید اند و اگر نیست
 مردم از خلاص شوند ششم غزا و اودی القری بود و آن هم درین سال بود بعد از غزای خیبر و درین سفر
 جمله اصحاب بخواب شدند چنانکه غار باده دشان فوت شد و رسول بلال را فرموده بود که بیدار باشی و صبح همه را بیدار کنی
 او هم خواب رفت و روز دیگر جمله اصحاب از گراما آفتاب بیدار شدند رسول بلال را گفت چرا چنین کردی گفت آنکه
 نفس شریف تر از خواب شغول کردم مرا هم بدان شغول نمود رسول او را تصدیق کرد و ششم غزا و حیرطه بوده
 و امیرش که ابو عبیده بود مردم در آنوقت از بی برگی و تنگی طعام عاجز شدند حیوانی عظیم از مروج دریا سیردن افتاد و
 ایشان بدان آسودند گویند که آن حیوان در بزرگی چنان بود که ابو عبیده یک استخوان پهلوی او استاده کرد و نگاه
 مردی بر شتر نشسته از زیر خم استخوان سیردن رفت و شتر سوار را بر خم استخوان نیامد و این واقعه در سال هشتم بود
 از هجرت ششم غزا و موته بود و در میان بنزیمت شدند ششم فتح مکّه بود و رسول درین سال ده هزار
 مرد جمع کرد و مکّه را گرفت و در آن روز ابو سفیان و پسر او معاویه ایمان آوردند امیر حمزه عم رسول بوده و پسر
 عبد المطلب عبد المطلب را سیزده پسران بودند ابو طالب و عباس و حمزه و حارث و ابولکب و الفداک و عبد الله
 پدر محمد و ابو جهم و القوم و زبیر و قطام و خزار و عبد الکعبه و عکب که بموجب روایت حدائق الانوار تباریخ
 هفتدهم ماه شوال سنه سیوم از هجرت و بموجب خبر الو اصلین سیزده ماه ذیقعد و واقع شده همدین جنگ امیر حمزه
 شهادت رسیده و روی رسول در همین جنگ مجروح شده تباریخ شهادت او که در کتاب خبر الو اصلین تو می بیند تباریخ

بیکمان حمزه سید شهید است	که خلا و رسول هر دو گواست	بر ره شریع مصطفی بوده	علم منیب رح را بوده
روز جنگ حد شهید شده	پیشانی همه سعید شده	سلخ ذیقعد و ذیقعد بود	که شهادت یافت آتش شده
عمر او دویست و نه سال	کان زمان رفت نخل لال	سال افلاکش نه که نه افزون شد	اهل دین از زمانه سیردن شد
فاطمه از هر اوست رسول است و نام مادرش خدیجه در ماه سفر سال دوم از هجرت در شهر مدینه بعد نکاح علی ابن ابیطالب بنقد گشته و در ششم ذی الحجه اتفاق زفاف افتاده در آن سال عمر علی بخت و پنج سال بود و عمر فاطمه سیزده سال و حضرت امام حسن و امام حسین و دیگر فرزندان از دوجو آمده و بعد وفات رسول شب روز گریه و زاری میکرد تا آنکه بعد از پنج ماه و بخت یک روز شب دوشنبه سیوم ماه رمضان سنه یازدهم از هجرت در گذشت			
تاریخ از کتاب خبر الو اصلین			
فاطمه آنکه سید مدینه	برگزید شش بضعه سیه	در شرف بهتر از همه نسوان	و قهر مصطفی است بیکان
اوست بی شباهت رسول	لقب اصفیه است و بتول	بعد شش ماه سیه کونین	نقل کرد آن عقیقه داری
بود تاریخ سیوم از رمضان	که شده فاطمه بعدن جهان	سال فوتش ز قیامه بر خوان	ماند دنیا با تیش بی جان
قبر او جنب روضه سرور	گفته اند اهل دین فضل و نهر	لیک بر دفنش خدمت علیم	این سخن بس بود بطبع سلیم
ذکر خلافت ابوبکر صدیق و عمر و عثمان و علی رضی الله عنهم			

ابوبکر صدیق از اهل قریش است و دخترش عایشه در جبال نخج رسول بوده نامش عبداللہ بن عثمان بن ابی عامر بن کعب بن سعد بن تیم بن مرہ بن کعب و او برہ بن کعب بن نسب رسول مینموند و بعد وفات رسول که تاریخ دوازدهم ربیع الاول سنہ احدی و عشرۃ الحجۃ واقع شد و مهاجران و انصار ابوبکر صدیق را بیعت نمودند و بر خود امام گردانیدہ خلیفہ رسول اللہ و را خطاب کردند و بر سندن خلافت نشاندند چند گاہ ابوبکر خالد را جنت تبخیر مالک عراق و عجم روانہ ساخت گویند روزیکہ خالد دمشق را فتح نمود و از ابوبکر صدیق ازینجا انتقال فرمود و فاش در سال سیصد و پنجم از ہجرت در ماہ جادی الآخری عمر شصت و نہ سالہ بوقوع آمدہ مدت خلافت او را دو سال و نہ ماہ و چند روزی نویسند تاریخ وفات از محرم الحرام سنہ ثانی و پنج

آنکہ او صادق الوری بودہ	یا تحمید حسن را بودہ	عمر آن شاہ صادق الاقوال	ابو دبی اشتباہ شصت و سیال
بر سریر خلافت از تقدیر	چ ماہ و دو سال نامد میر	بست و دویم جاد الآخری بود	کہ در اربع فاش نقل نمود
	عقل سال وصال و فرمود	در سن چو رفت صاحب جود	

۱۳۳

امیر المومنین عمر بن خطاب نام پدرش خطاب بن نفیل بن عبدالعزیز بن رباح بن عبد اللہ فطرن زراح بن عدی بن کعب بن لوی بن کعب بن لوی بن نسب علی پیوندد و دخترش حفصہ یکی از زوجگان رسول بودہ چون ابوبکر صدیق پیش از وفات خود عمر را خلیفہ خود مقرر نموده بود چنانچہ بجز وفات او عمر را بر سندن خلافت نشاندند اول کسیکہ او را امیر المومنین خواندند عمر بن خطاب بود و سبب آن چنان بود کہ ابوبکر را خلیفہ رسول خواندندی و چون عمر بن خطاب بخلافت بنشست گفت کہ اگر مردم مرا گویند خلیفہ علی بن رسول خدا این سخن دراز شود پس منیرہ بن شعبہ برخاست و گفت تو امیر مائی و ما مومنانیم پس تو امیر المومنین باشی بعد از آن جد اصحاب بر آن قرار دادند و او را امیر المومنین خواندند و عمر تمامی ملک شام و مصر را از دست نصیر روم کہ ہر قلعین نام داشت بر آورده و در سال شانزدہم از ہجرت بر ملک عجم نیز مستولی گشتہ فارس را از زبرد پس خبر دیر روز گرفت و چون مدت خلافت او با خبر رسید روزی در نماز بود شخصی بنام ابولولو غلام منیرہ اورا شہید ساخت و ہفت کسان را بکشتہ خود ہم کشتہ شد این واقعہ بست و ہفتم ذی الحجہ سال بست و سیوم یک در ماہ محرم سال بست و چارم از ہجرت در شہر مدینہ روی داده و در حدائق الانوار است کہ مدت خلافت او دو سال و ہشت ماہ و چند روز بودہ این تاریخ در وفات او در محرم الحرام سنہ ثانی و پنج

عمر آن پادشاہ کشور دین	چون ز دنیا بشد بجلد برین	ہمو صدیق صادق الاقوال	عمر از نیز تو بچصت و سیال
کہ دشاہی بدولت قبایل	بست و نہ روزش و دو سال	ششہ و عشرہ محرم بود	کہ عمر نقل زینجا فرمود
بسکہ در مدلسی و کدش بود	در سنہ گذر حلتش فرمود	سال نقلش خرد بجزرت خواند	وامی صد و امی عدیل بکین

۱۳۴

۱۳۵

حضرت عباس رضی

عمر رسول است و ابن عبد المطلب و عبد المطلب عبد رسول است و سینرہ پسران دہشت از انجملہ کی عبد اللہ است کہ پدر رسول بود و دویم ابوطالب کہ پدر علی رضی بود و سیوم امیر حمزہ کہ در جنگ احد شہادت رسید چارم عباس است کہ تاریخ ہفتہم ربیع سنہ سی و دو و ہجری در زمان خلافت عثمان ابن عفان فوت کردہ و این تاریخ در وفات او از محرم الحرام سنہ ثانی و پنج

او از محرم الحرام سنہ ثانی و پنج	تاریخ	عمر یار محمد عربی	در جہان بود آنکہ خیر الناس
نام نامی ادب و عباس	آن زوہ چنان مطلبی	عمر یار محمد عربی	

طلبیده مشرقی در میان نهاد و از روی تواریخ نیز تعیین یافت که مدفن او در همین زمین است بعد از توجیه و تردد حضرت ظاهر شد که در میان آن لوحی از سنگ سفید پیداشد و بر صفحه آن لوح این چند عبارت منقوش بود **یا قریب** بعد از آن رسول الله صلی الله علیه و آله و سلمان حسین مرزا والی هرات بر مرقد اعدا عمارت تعمیر ساخته و الله اعلم امام المصلی حسین فرزند بزرگ علی ابن ابیطالب است که از بطن هاشمیه بنت رسول تولد پذیرفته امام دوم است در روز ولادت او پانزدهم ششدر رمضان سال سیوم از هجرت است و مولد تاریخ هجری سال زادن او ۶۰ اگر چه بعد وفات پدرش قبایل عرب او را در کوفه بر سرند خلافت نشاندند لیکن بعد از شش ماه بسبب خصومت معاویه بر ترک خلافت کرده از کوفه به مدینه رفت در حدائق الانوار مرقوم است که رسول خبر داده که خلافت بعد از وی سی سال باشد و بعد از آن ملک باشد و چون علی مرتضی انتقال کرد از مدت سی سال شش ماه مانده بود و آن شش ماه از آن حسن بود و چون امام حسن در اصحاب خود جمعی نذیر بعد از شش ماه ملک بمعاویه تسلیم کرد و معاویه بدام بدیع او میکوشید تا آنکه پسرش یزید زنی دلاله را نزد اساکه زن امام حسن بود فرستاد تا او را بکمر و حلیه بران آورد که امام حسن باز هر دو بدخا نچه چند مرتبه بطبع جاه و چشم امام حسن را زهر در عمل و غم آئینخته داد و مرتبه آخر الماس سائیده که یزید بد فرستاده بود بآب میانجی چون امام حسن آن آب را نوشید بکمر پاره پاره گردیده از حلق او بیرون آمد و جان داد این مقدمه بشب جمعه بیستم ماه صفر در سال پنجم از هجرت بمهر چل و هشت سالگی بوقوع آمده و بعضی هفتم صفر سنه تسع و اربعین نوشته اند با بکمر بعد از وفات امام حسن زن یزید گرفته فرستاد که حال امر را بموجب اقرار بعد از حال خود در کرد که امام حسن را در وصایایم یزید گفت با فرزند نام پیغمبر و فاکدی با من نیز و فاکدی آن نادان هم شوهر را از دست داد و هم بمقصود خود نرسید بعد وفاتش امام حسین برادرش محمد بن علی که مشهور به محمد حنفیه است حدیثش را در مدینه برده نزدیک کور غریبان مدفون ساختند مولف این بیت در تاریخ و فاکدی

ایضا

تاریخ از مولف

گنجای سومان پای من را	شود تاریخ نوشتن آن هجری	بر شکل گل حسن بن علی بود	از تاریخ نوشتن و گل
و این چند ابیات در تاریخ و فاکدی از محمد الواصلین نوشته شد			
حسن آن بادشاه کون	گفت او ابو محمد دان	بعد حیدر خلافت آن شاه	پنج ماه و شش روز پیش ماه
ختم برداشت او خلافت شد	بجان تنه ما و آفت شد	بود تاریخ هفتم ای مسعود	ششمین در ماه صفر و بود
آسمانی تا بهر بسم الله	آن دو حرف است سال حلیه	تا تم گفت سال نقل امام	حیف فاق ماند بی ایسلام
امام المصلی حسین برادر امام حسن است و پسر دوم علی ابن ابیطالب امام سیوم است در روز ولادت او سیوم سال چهارم از هجرت و مولد مدینه تاریخ سال مولد او صد و پنجاه و چون معاویه ابن سفیان در سال شصتم از هجرت از دنیا رفت و خلافت بر یزید رسید نامه عتاب در مدینه بر ولید فرستاد که حسین را در معیت من بخوان و ولید نامه را پیش امام حسین برد و او نامه را خوانده در خشم شد و گفت من در معیت او چگونه در آیم که او از اهل دوزخ است یزید بار و بار میگفت بر ولید نوشت که چون این نامه بر تو رسد چنان کنی که سر حسین را بمن فرستی و ولید در کمر و حلیه شد که حسین را بکشد تا آنکه اهل کوفه امام حسین را نامه فرستاد که نزد بیا یکدکه ما تو معیت کنیم چنانچه امام حسین با اهل بیت خود بطرف کوفه روانه شد در اتحای راه چون بمیدان کربلا رسید بالشکری که یزید بد فرستاده بود و چارگر دید آخر جنگ شروع شد و امام حسین از دست شش شهادت یافت بعد از آن پسرش را از تن جدا ساخته و دختران و زنان او را قید کردند و			

و در آخر خود بمصر حواله نمودند عبد الله بن زبیر را این سخن فرستید که دو از راه بی راه شد روز دیگر معاویه او را باز خواند و گفت که ای پسر دختر من بیکو یک من جلال دارم و عبد الله بن زبیر زنی صاحب جمال دارد اگر آن زن را بگذارد من در کجای او در آیم عبد الله بن زبیر را رغبت ولایت مصر بود فی الحال زن را طلاق گفت بعد از آن معاویه او را بخواند و گفت که دختر من ترا نمیخواهد و بیکو یک که او زن خود را که صاحب جمال بود بخت ولایت مصر طلاق گفت من که جمال ندارم روز دیگر ولایت مصر از وی برد و پسر را بگذارد من او را قبول نمیکنم عبد الله بن زبیر زمین سخن و تشنگ شده باز گشت و معاویه ابو موسی اشعری را که مری عالم و پارسا بود طلبیده گفت که من میخواهم که تو نزد من بمانی و من را در بخت پسر من بخوابی ابو موسی اشعری روان شد در آشنای راه با قاسم بن عبد الله ملاقات شد پرسید کجای روی او حال بیان کرد قاسم گفت اگر او را قبول کنی پیغام من بگویی چون پیشتر رفت با امام حسین دو چار شد پرسید کجای روی گفت پیغام من بگوید پیغام معاویه و پیغام قاسم بن عبد الله بن زبیر را این زبیری بر من گفت اگر ایشان را قبول کنی پیغام من هم بگویی چون ابو موسی نزدیک آن عورت رسید خود هم شیدایی آن کرد و گفت ای زن چار پیغام بر تو آورده ام گفت هر چار پیغام بازگو موسی اول پیغام خود گفت بعد از آن پیغام من بگوید پیغام قاسم و پس از آن پیغام حسین زن گفت من جوان و تو مرد پیری با تو راهت نیاید باقی مصلحت هر سه نفر بر دست تو و آدم هر که میدانی مراد معاویه گفت اگر ولایت و ملک میخواهی بپذیر و بخواه اگر جمال و اصل خواهی قاسم را بخواه و اگر دنیا و آخرت خواهی امام حسین را بخواه زن گفت کجای من با حسین بخوان تا طبع دیگری از من دور گردد و من در خانه آن پیغمبر در آیم پس ابو موسی چنان با امام حسین بخواند چون موسی نزد معاویه آمد و حال باز گفت معاویه گفت ای موسی بن جلیل تمام زن را از عبد الله بن زبیر بیا که دم و تو در یک ساعت کار زیر و زبر کردی چون بپذیرد ازین حال خبر دارد سوگند خورد که هرگاه ملک بعد پدید من بستاند حسین را ازین جدا کنم آرام نگیرم و آن بد بخت همچنان کرد که گفته بود با بچه چون خلافت و امارت بر معاویه قرار گرفت بسیاری ملک قیصر روم را تسخیر نمود و سمرقند را نیز بدست آورده و دمشق را مستقر خلافت خود ساخت و پسر خود یزید را ولی معنوده و تاریخ غر و ماه رجب در سال شصت از هجرت وفات کرد و در دمشق مدفون گردید مدت خلافت و امارت او بعد از خلافت امام حسن نوزده سال و سه ماه و پنج روز بود و بعد از وی پسرش یزید ابن معاویه که دومین خلیفه از خلفای بنی امیه است بر سر خلافت و امارت نشست چون شش ماه گذشت لشکر بر سر امام حسین فرستاده او را بشهادت رسانید و بعد حکومت تحسین کشته شد و هشت روز در شهر دمشق در گذشت و این واقعه شاید که در ماه محرم سال شصت و چهار از هجرت بود و پیوسته بعد از وی پسرش معاویه ثانی ابن یزید بر سر خلافت نشست و بعد از یک ماه و نیم کار سلطنت و فرمانروایی را از خود انکشت و ترک خلافت نمود و بعد از وی مروان ابن الحکم در دمشق بر سر خلافت و امارت نشست و بعد از ایالت یازده ماه در سال شصت و پنج هجری در گذشت و بعد از وی پسرش عبد الملک ابن مروان بر سر خلافت جلوس نمود اول کسیکه از لوک عرب که نام او یزید بن نعمتش کرد و عبد الملک بود و او را ابو الذباب گفتند یعنی پدر گمان و سبب آن بود که او گنده دهن بود بعد که اگر کسی بلب و شستی فی الحال در افتادی و در زبان او عبد الله بن زبیر که از بهنگام یزید بن معاویه در زبیده در که مدینه خلافت میکرد در سال هفتاد و دو هجری کشته شد و عبد الملک بعد خلافت بست سال و چند ماه و سه شهادت و در هجری فوت کرد و بعد فاش و لید ابن عبد الملک در دار خلافت دمشق بر سر حکومت نشست بسیار ملک دیگر تسخیر نمود و مادرش و خواهر زن را نیز بدست آورد و دو و سه نوادش هجری در گذشت در کتاب حقائق الانوار مدت حکومت او نوزده سال و نه ماه

نوشته است بعد از آنکه پیش سلیمان بن عبد الملک بر سر بیرون خلافت برسد امارت جلوس نمود و در سنه نو و دویست و هجری فوت شد گویند او بر روز قریب یکین طعام خوردی مدت خلافت او در اربع الاوار و دو سال و هفت ماه و نوشته است بعد از آنکه عمار بن عبد العزیز بن مروان را بر سر خلافت نشانیدند او دو سال و پنج ماه خلافت نمود و در سال یکصد و یک هجری درگذشت گویند که او بغایت زاهد و متقی بود ذکر در بنامی خانه کعبه مورخان مرقوم نموده اند که اول بنای خانه کعبه از آدم بود که در طوفان غرق شد بنای ثانی ابراهیم خلیل الله بود بعد از آن عمواله آن را تعمیر نموده بعد از قبیله جهم و بعد از آن قریش که رسول مسم با ایشان شریک بود و آن در سال سی و پنجم عام الفیل بوده بعد از آن عبد الله بن زبیر در سال شصت و سه هجری و بعد از هلال که امیر الامر عبد الملک ابن مروان بود و در سال هفتاد و چهار هجری بنای عبد الله بن زبیر را تعمیر داده بنای خود نهاد بعد از آن مروان بن در زمان خود خواست که بنای تازه نماید و امام مالک مصلحت جت او گفت که خانه کعبه را بر زمین نمی باید گذاشت و الا نه هر بادشاهی در آنجا بود از راه تعصب تفسیر و تخریب خواهند نمود

مات دوم ارسال یکصد و یک لغایت سنه و دو صد از هجرت

تمت کیفیت خلفای بنی امیه

در ابتدای این مات عمر بن عبد العزیز بر سر بیرون خلافت فتنه بود و بعد وفاتش یزید ثانی بن عبد الملک در سنه یکصد و یک هجری بر سر بیرون خلافت پانهاد و بعد از حکومت چهار سال و یک ماه شاید که در سنه یکصد و پنج هجری درگذشت بعد از وی هشام بن عبد الملک که برادر یزید ثانی بود بر سر خلافت نشست و نوزده سال و هفت ماه و یازده روز حکومت نموده در سنه یکصد و بیست و پنج هجری درگذشت بعد از وی ولید ثانی بن یزید ثانی بر سر خلافت نهاد و در سال یکصد و بیست و شش هجری کشته شد مدت ملک او یک سال و دو ماه و چند روز بود بعد از وی یزید بن ولید ثانی بر سر خلافت و امارت جا گرفت او را یزید ناقص گویند بعد خلافت شش ماه فوت شد بعد از وی برادرش ابراهیم بن ولید ثانی بر سر خلافت نشست مدت خلافت او چهار روز بود مروان ثانی بن محمد بن مروان ابن الحکیم در سنه یکصد و بیست و هفت ابراهیم را مغرول ساخت و خود بر سر خلافت نشست او آخر ملوک بنی امیه است او را مروان حمار گفتند اول سبب آنکه عرب هر بر سر صد سال را سنه الحمار گفتندی و چون ملک بنی امیه در ایام مروان یکصد سال رسید او را حمار نام نهادند و سبب دوم آنکه مروان از آن وقت که خلیفه شد دیگر در خلافت نشست بلکه پیوسته بدفع اعدا مشغول بود و بر آن شد اید مصابرت می نمود پس او را در صوری بخر تشبیه نمودند و در سنه یکصد و بیست و دو هجری اهل کوفه ابو العباس السفاح را بر خود خلیفه گردانیدند و بعد از آن سال مروان در یکی از محاربه که با ابو العباس داشت کشته شد بعد وفات مروان ثانی خلافت بنی امیه منقطع گردید و در خانواده بنی عباس ترار گرفت و خواجه حسن بصری در منتخب التواریخ مرقوم است که او در زمان خلافت هشام بن عبد الملک غره رجب سنه یکصد و ده هجری درگذشت و مدت عمرش ششاد و نه سال بود این تاریخ در وفات او در خبر الواصلین مرقوم است

تمت کیفیت خلفای بنی امیه

حسن بصری آن خدا آگاه	مقتدای همه ولی الله	در سنه بیست و یک خلافت او	در صد و ده وفات و طاعت او
امام محمد باقر ابن امام زین العابدین علیه السلام			
خبر امام است تاریخ هجری پنجم دی یکصد و چهارده هجری در زمان هشام بن عبد الملک فوت کرده و این تاریخ در باب وفات او از کتاب خبر الواصلین نوشته شد			

تاریخ			
آن امام که باورش نام است	مادی خاص مرشد عالم است	سال مولود آن سعید و شمیم	عقل با صد نشاء گفت مجتهد
هفت و پنج و دو و شنبه بود	که سوی عدل شاه غم نمود	سال شفق آن شه در آن	هفت غیب گفت باز جان
تاریخ از مولف			
سال میا حضرت با ستر	بودی بیش دلم ز پنج و شش	یکصد و چارده زیجوت بود	که سفر کرد و سوی جنت رفت
نخواب جلیب عجمی			
مرید و خلیفه حسن عصری است او را عجمی ازان گویند که تزان نتوانست خواند بتاریخ هفتم ماه رمضان سنه یکصد و بیست و هجری در زمان هشت مین بعد الملک فوت نمود و این تاریخ از کتاب مخبر الواصلین نوشته شد			
تاریخ			
مقتدرای زمانه شیخ عییب	عجمی بود آن غریب عییب	هفتم ماه صوم و شنبه بود	که زد نیا حبیب نقل نمود
سال نقلش اتفاق سنه	مادی اهل دین گفت خرد	سال تو شس سر دوش بانی	گفت بود عییب پیر دانی
امام جعفر صادق ابن امام محمد باقر عییب السلام			
ششم امام است نام مادرش ام فرواه دختر محمد بن ابوبکر صدیق بوده در سنه هشتاد و سه هجری در مدینه متولد گشته و در روزگار انصور عباسی خلیفه بغداد در سنه یکصد و چهل و هشت یا که یکصد و چهل و نه هجری تاریخ بست و چارم ماه شوال رحلت نموده قبرش در بقیه است و آن گنبدی است که در آن امام محمد باقر و امام زین العابدین و امام حسن اسوده اند تاریخ از مخبر الواصلین			
تاریخ			
آنکه او بود جعفر صادق	لقب اوست ثابت و ثقی	سال مولود آن شریف عییب	هفت از اوج عرش گفت عییب
	آنکه او بود خسر و دوران	سال نقلش مع جان بر خوان	
تاریخ از مولف			
سید صادق امام اسلین	رفت و بر خلق غم نمود	شد تولد در هشتاد و سه	در صد و هشت و چهل رحلت نمود
امام اعظم ابو حلیفه عثمان کوفی علیه السلام			
بن ثابت کنیت وی ابو حلیفه است قبش امام اعظم است سلسله نسبش بنو شیردان منتهی میشود و ثابت کابلی الاصل بود بنا بر اقتضا و قضا بگونه واقع شده و نهال با کمال ابو حلیفه در آب و هوای آن دیار بار آمده و بعد از کسب کمال صحبت جنیدی از صحابه و بسیاری از تابعین رسیده و با امام جعفر صادق صحبت داشته و فواید اخذ کرده تا بتدریج منتهی گردیده و در ترقی الا و لیا سطور است که وی است و فضیل عیاض و ابراهیم ادم و داود طامی و بشر حافی بوده و ابو منصور عباسی که دویم خلیفه از خلفا عباسیه است او را در پایان عمرش محبوس داشته و در محبس فوت گردیده و در تاریخ یا منی سطور است که ابو حلیفه با ابراهیم بن عبد الله بن امام حسین در مخالفت ابو جعفر منصور اتفاق داشت بنا بر آن او را زهر دادند و منقول است که چون ابراهیم از بصره با اتفاق اکثر اکابر خروج کرد وی نیز بیعت نمود و بعد از فوت و نصرتش فتواداد و پسر خود حماد را با چار هزار درهم مزد وی فرستاد و نامه نوشت که اکثر مردم در انگیزه من اند و الا بتو حق می شدم اتفاقا این نامه بدست ابو منصور			

با اعرابی دو چار شد انگس خلیفه را بنحیه برد و نان و شراب پیش او نهاد مهدی یک پیاله خوروه اعرابی را پرسید که تو دانی که من کیستم گفت نه مهدی گفت که من وزیر خلیفه هستم بعد از آن پیاله دیگر خورد و باز پرسید که مرا میدانم که کیستم نیز بابت که تو بمن گفتی که وزیر خلیفه هستی همان گفت که من از وزیر بزرگترم و پیاله دیگر خورد و گفت که من خود خلیفه هستم صاحبخانه ازین کلام بر حبت و قزیه شراب از پیش او بر برد خلیفه پرسید که قزیه کجا میری گفت که می ترسم که اگر پیاله دیگر بخوری بگوئی که تو خود رسول خدا هستی و اگر شاید پیاله پنجم نوشی بگوئی که خدا هستی خلیفه ازین لطیفه بسیار خوشنود و گردید و او را انعام بخشید بعد از مهدی پسرش الهادی ابن مهدی بر سر خلافت نشست او را در سنه یکصد و هفتاد و چهار هجری معلوم کردند تا بعد از مدت خلافت او یک سال و یک ماه بود بعد وفاتش برادر او مارون الرشید ابن مهدی که نیم خلیفه از خلفای عباسی است در بغداد بر سر خلافت نشست و بعد خلافت بست و ده سال و دو ماه در سنه یکصد و هشتاد و چهار هجری در طوس فوت کرد و در مدفون گردید و او را چهار پسران بودند الامین و القاسم و القاسم و القاسم بعد وفات مارون پسرش الامین ابن الرشید بر سر خلافت جلوس نمود و برادرش المامون با و جنگ داشت تا آنکه الامین در سنه یکصد و نود و هشت هجری کشته شد و باقی المامون سرش از تن جدا ساخته تشنیر نمود و مدت دولت الامین چهار سال و هشت ماه و پنج روز بود بعد شهادت او برادرش المامون ابن مارون الرشید بر سر خلافت جلوس فرمود سیفیان ثویری در زمان ابو منصور عباسی بود و در سنه یکصد و شصت هجری در زمان مهدی ابن منصور رحلت نموده قبرش در دیار بصره است تا این وقت که او ازین دنیا

۱۹۰

آنکه سفیان ثویری نام است	مرشد خاص و رهبر عام است	مرقد مالیش بصره بدان	سال ترحیل او های جهان
داود طحای			
در انواع علم بهره کامل داشت خاصه در فقه که بر سر آمده بود بست سال ابو خلیفه را شنا گردی که در فضیل قاهر مسموم رادیده و سر طریقت او حبیب راجع بود و قتی نان بخورد و ترسای بر و بگذشت پاره بد و داد آن شب ترسای باطل خود صحبت کرد و در وقت کفری در وجود آمد و الله اعلم وفات داود طحای در سنه خمس و ستین و مائه در زمان مهدی ابن منصور بود و قیوم			

تاریخ

آنکه داود طحای نام است	قدوه خاص و عمده امام است	شاه باز و اقی خلد برین	انجرا و کیت در زمان وزیرین
سال نقلش خرد مجسم شد			
گفت داود که واصل ایرو			
شقیق یعنی تاریخ نهم ماه رمضان سنه یکصد و هفتاد و چهار هجری در زمان مارون الرشید فوت نموده قبرش در ولایت ختلان			

تاریخ

۱۹۱

آنکه خاشق بنی بود	خمس ماه صوم نقل نمود	قبر او در ولایت ختلان	محل دفن است سال حلیت آن
امام مالک تاریخ هجری است ربع الثانی سنه یکصد و هفتاد و نه هجری در زمان مارون الرشید رحلت نمود و			

تاریخ

۱۹۲

محمد زمانه مالک بود	عارف و مالک مالک بود	سال مولود مالک دوران	گفت ماتق زهی جواد جهان
بود و کشته از ربع دوم	شده تاریخ نقل او هجری	بود چون رهنمای دین تین	سال ترحیل او است قدوه دین

امام ابو یوسف در زمان خلافت الهادی واردون الرشید بوده اول است که بخطاب قاضی القضاات ممتاز گردیده و در زمان واردون الرشید تباری نسبت به قاضی ماه جب سنه یکصد و هشتاد و دو هجری از جهان رفته *

تاریخ

۱۸۲	پیشوا می زمانه یوسف بود	نقل او موجب تاسف بود	قاضی شریع مفتی اسلام	ذات او بود در خواص عوام
۱۸۲	از رجب ماه بست و هفتاد بود	که بفرمودن حلتش فرمود	سال تجلیل او بلا اشباه	گفت با لطف امام دین الله
		سال نقاشی سفت بام فلک	گفت محبوب عدل و عدل	

امام موسی کاظم ابن امام محمد جعفر صادق علیه السلام
هفتم امام است از اولاد علی ابن ابیطالب در سال یکصد و هشت و هشتاد و دو هجری تولد شد در رجب ماه پنجم سنه یکصد و هشتاد و دو هجری زاریان در شیراز متولد شد
مقبوره او و مقبره امام محمد تقی در بغداد قدیم است و ایشان را دران دیار کاظمین گویند هر دو در یک گنبد آسوده اند و آن گنبد است غری
شط است محاذی گنبد ابو حنیفه کوفی که بجانب شرقی شط واقع است

تاریخ

۱۲۸	آنکه موسی کاظم نام است	قدومه روزگار و ایام است	خلق را مادی نفعی و جلی است	سال مولود او امام دین است
۱۸۲	روز جمعه امام نقتل نمود	از رجب ماه بست و پنجم بود	ملک العرش و حور خلد برین	سال نقاشی گنبد عمده دین
		مرقد آن امام در بغداد	است بی شبیهی بلند و بلند	

امام محمد در سنه یکصد و هشتاد و شش در زمان واردون الرشید خلیفه بغداد فوت کرد و تاریخ از خبر الوصلین نوشته

تاریخ

۱۸۲	بنی شریع و دین محمد بود	تابع ذات پاک احمد بود	سال نقاشی که به زکوة	ماه اوج فلک ملائک گفت
۱۸۶	فضیل عیاض باصل از کوفه است و بعضی گفته اند که باصل از خراسان است از ناحیه مرو و گفته اند که ونی در سمرقند زاده	در حرم سنه سبع و ثمانین و مائت و در که هنگامیکه مقری سوره الفاتحه بخواند خواجه نعره بزد و جان داد و تاریخ *	چون فضیل عیاض و اصل حق	بخواهد موسی باغ بهشت
		ملک خیم سال طلت او	بوده او واصل الله نوشت	

شیخ معروف کرمی

در تذکره الاولیاء مسطور است که مادر و پدر او ترسا بودند و دینی و دوطای نان میخورد و پدرش بر گذر کار و باره ازان بود و چون آن ترسا وقت شب بازن خود صحبت کرد و معروف در وجود آمد چون ویرا بر علم فرستاد و علم گفت بگوئی که ثوابه گفت فی قل هو الله احد هر چند میگفت که خدای سه است او میگفت که یکی است هر چند معلم نزدش سودن داشت پس گریخت مادر و پدرش گفتند کاشکی بیامدی و بهر دینی که خواستی ما موافقت او کردیم دی بر رفت و بر دست علی بن موسی رضا سلمان شد بعد از چند گاه روزی در خانه پدر رفت گفتند کیست گفت پسر است معروف گفتند مبر کدام دینی گفت بروین محمد مادر و پدرش نیز سلمان شدند آنگاه بداد دوطای افتاد و بسیار ریاضت کشید و بسی عبادت مجاهده بجا آورد و در حین راه صدق دم زد که مشارالیه شد معاصر بود با ابراهیم ادهم و با داؤد طائی صحبت داشته و استاد سر میقطبی و غیر او بود چون فوت کرد از غایت خلوص و تواضع که داشت همه آمو میان درومی و عجمی گردند و جو دان و ترسایان و پیغمان هر یک

ہاؤس یون ہنی لہٹ

✦ ✦ ✦ ✦ تيارخ از مخبر الواصلين ✦

۱۲۶
۲۰۳

تبارخ از مغیر الواصلین

५०५

آن امام علی جو از زمان	نقب او زکی و قانع و کن	در جهان بود صابر و دانا	شده سال تولدش صد و ش
------------------------	------------------------	-------------------------	----------------------

۲۲۰	سبح و تعقیده و تسبیح بود که لقی سوی خطه غم نمود	سال سم دادن تقی زمان	دین محمد دوم برون شده بخراسان
	مرقد پاک اوست در بستان	رحمت حق همیشه بروی باد	
	بشر حافی اصل وی نامزد است تمیم بغداد گشته و آنجا چارشنبه دهم روز از محرم سال سبع عشرین زما بین در زمان خلافت متعصم باشد در گذشته پیش از احمد غیل بسالما و ویران بزرگ میداشتند را احمد غیل تارنج و فوات از بنجر الواصلین که از آن سنه		
	دو صد و بیست و پنج استخراج عیاد +	تاریخ	+ + + + +
	بشر حافی که قد و بخت	نجد راه دان و راه برست	روز عاشوره چارشنبه بود
۲۲۵	سال تارنج نقل اولی شک	صاحب عدل گفت حور و ملک	مرقد عالی اش به بغداد است
			جسم در دوش نصف حق شافا
	خواجه بایزید بسطامی		
	در مرات آفتاب نما مسطور است که نامش طغیوری بود و نام پدرش عیسی ابن آدم بن سردشان جدوی گبری بود و شاد از اقران احمد خضر و نعمت امام جعفر حاضری بود عمری دراز یافته و در زمان ابو الفضل جعفر بن متعصم تارنج بست و ششم ماه شعبان در سنه اربع و ثلثین و مائین فوت کرده و بقولی احدی و ثلثین و مائین اما ازین تاریخ که نوشته می آید سنه دو صد و سی و هجری استخراج می یابد +		
	سلطان سالکان و حق ابانیزید	در سال وفات و سین بود و در سنه	در راه و لام حلت و گشت از جهان چون قدسیان به عالم قدس قدم پی
۳۳۳	حاکم اعظم		
	از قدما می شنایم خراسان بود و مرید شریفی لمی است و پیر احمد خضر و یه گویند که روزی زنی سست می پرسید نگاه بادی از دصاد شد آن زن غل شده نظر بر پشت پاد دخت حاکم برای رنج خجالت او گفت با و از مله بگو که گوش من که است زن خوشدل شده با رستمنه سله متعبد شد و حاکم نیز از آن باز خود را که ساخت و از آن رست که او را حاکم اسم میگویند در زمان خلافت المتوکل بن متعصم بمال و دود		
	دسی و دخت فوت کرد +	تاریخ از بنجر الواصلین	+ + + + +
۲۲۴	اگر او بود عارف یزدان	نام او حاکم اعظم بدان	سال تاریخ نقل آن صعود
		در نوای من مرقد اوست	بر سریر بهشت سندا
	ایچد خضر و یه مرید و خلیفه خواجه حاکم اعظم بود در سنه دو صد و چهل فوت کرد و در پنج مدفون گردید تاریخ وفات از کتاب بنجر الواصلین نوشته شد که از آن سال دو صد و سی و نه استخراج می یابد تاریخ		
	اگر چون خضر بود یک رویه	نام او احمد ابن خضر و یه	قد و دین و عمده و بیست
۲۳۹	عقل تاریخ کن دلی احد	گفت جاوید محقق احمد	مرقد او بن مشهور است
			اسوه دهر و زده فرماست
	احمد ابن حبیل		
	او را تحلیف کرده اند که قرآن را مخلوق گویند گفت هزار تا زیاده زدند قبول نکرد و از آن سبب خلیفه متعصم او را مجوس کرده و بنهاد در سینه کینه و خصمت و چهار در بغداد متولد شده و در آنجا و از دهم ربیع الاول سنه دو صد و چهل و یک در ایام خلافت المتوکل عباسی فوت کرده +		
	اگر او بود احمد حبیل	شاد از دود خرم و زیب عمل	بود در پیشش تصدیق و یقین
			قطب کونین شاه فی الدین

۲۴۱	ذات اوده زمان وزین	سال مولود اوست صاحبین	سال تریل آن خدا آگاه	شد رتم صاحب جان هند
		جسم پرور اوست در بخت داد	روح بر فیض او بخت شاد	

و اکنون مصری در نفحات الانس نصیف مولوی عبدالرحمان جامی مرقوم است که ذوالنون مصری در خمس و اربعین و مائین از دنیا بر رفت چون بخانه او را برداشتند گوی از مرغان بر سر خارزه او پر در پر بافتند چنانچه همه خلق را از سایه خود پوشیدند هیچ کس از مرغان یکی را ندیده بود مگر پس از وی بر سر خارزه مرئی شاگرد شافعی و الله اعلم بالصواب تاریخ از خیر الواصلین نوشته شده

تاریخ

آنکه ذوالنون مصری است نام است	قدومه اولیای ایام است	سال سنقار آن دلی زمان	خردم گفت باز عدن و جان
-------------------------------	-----------------------	-----------------------	------------------------

محمد اسمعیل صاحب صحیح بخاری

در سنه یکصد و نود و چهار ولادت یافته و بسال دوصد و پنجاه هجری بم ماه رجب رحلت نموده تاریخ از خیر الواصلین نوشته شده

تاریخ

آن محمد که ابن اسمعیل	بود بی شک جلیل رب جلیل	ماه شوال بود شاهزاده	که طلوعش نمود چون آسم
سال تولد آن خدا آگاه	گفت با تفت غریب دین اند	صبح آدینه و نیم ز رجب	بود کان قطب شد ز رجب
	سال نقش ز راج بهشت بخت	با تفت غیب گفت قطب بخت	

۲۵۰

سردی استی استاد جنید و سایر بغدادیان است از اقربان حارث و بشه حافی است در اول نقطه فروشی میکرد و بعد از آن مرید و وفات کثرت او خال جنید بود و حبیب راجی را دیده صبح سه شنبه سیوم رمضان سنه ثلث و خمین و مائین و ایام خلافت التقر با بعد عباسی از دنیا رفته و در خطه بغداد مدفون گشته تاریخ از خیر الواصلین

عمده اولیای سیدی سقط	قدومه اصفا سیدی سقط	روز آدینه بود و پنج رجب	که گذشت از جهان بعین طرب
باز تاریخ سیوم رمضان	روز تریل او سه شنبه دین	لیک بی شبهه سال حلت آن	شده مرقوم زین عدن جان
	مرقد او بخت بغداد	هست بی شبهه موضع ارشاد	

۲۵۳

امام علی نقی بن امام محمد تقی هم امام است از اولاد علی ابن ابیطالب سال ولادت او دوصد و سیزده هجری است و سال تقا و دوصد و پنجاه و پنج در بغداد بموضع که آنرا سرین رای گویند مشهور بباره در خانه خود با امام محمد عسکری که پسر او بود مدفون اند و ملک مقام را ارفع و عالی ساخته اند خدام و مجادین آنجا از مردم زوارند و زرات را بتدبیر و تبحر میگیرند و بر طبق عقیده اهل تشیع جای که امام مهدی غیبت نموده اند در کج خانه واقع است

تاریخ

آن نقی زمان امام همام	مادی خلق و در نهایی نام	سال مولود او ز روی سند	اکمل الاکمل است بخت خرد
بود و شبیه و سیوم ز رجب	که نقی شد بسوی حضرت	سال نقش با تفاق جان	کونقی بود زین دین بزخون
باز سال وصال آن شه دین	ساکن عدن شد بصیق	مرقد پاک او به سرین نامی	عالی را شد است کار کشای

۲۵۵

۲۵۵

یحیی بن معاذ

تاریخ نیز در رمضان سنه دوصد و پنجاه و هفت رحلت نموده و در نیشابور مدفون گشته تاریخ و فوات از خیر الواصلین تاریخ

آنکه یحیی بن معاذ است او	اهل آفاق را ملاهت او	روز شنبه که کرد غم جان	هزدهم بود از به رمضان
--------------------------	----------------------	------------------------	-----------------------

۲۵۴	سال نقش زواج هفت فلک	گفت ساکن نقبل جورد ملک	مرد پاک اوبیش پور	از ایرش جن دانش خوش طهر
امام حسن عسکری بن امام علی نقی ع				
مازدهم امام است از اولاد علی ابن ابیطالب در سنه دصد و سی و دو ولادت یافته و وفاتش بست و ددم محرم سنه دصد و شصت و یک هجری بوقوع آمده و در سرمن رای در پهلوی بدر خود مدفون است +				
تاریخ				
۲۶۱	حسن عسکری که مصوم است از محرم که بست و دویم بود	همچو آبی خویش سموم است روز یکشنبه اش سفر فرمود	سال مولود او بطهفت قدیر	منظره حق فرستد هم نمود کبیر که شده حرف راست از دورا
امام محمد مهدی بن امام حسن عسکری ع				
دوازدهم امام است از اولاد علی ابن ابی طالب در سرمن رای تولد شده و در روز دلی صیبت نموده در طبقه مقابل شمع با دریا ظاهر خواهند شد +				
تاریخ				
+ + +				
آنکه اوسدی است و مادی خلق ازات والای اوست تادی				
همه دهمم محمد بود که از آفاق غیبتش فرمود				
اخلاف ولادت آن شاه است پیدایسان خلق الله				
یا قمر سال غیبتش بسند مدی صاحب زمان آمد				
عبدالله ابو مسلم صاحب صحیح مسلم				
بوجوب تاریخ که در مخبر اولی صلین مرقوم است سال ولادت او دصد و دو هجری است و سال وفات دصد و شصت و یک تاریخ نیست				
تاریخ				
۲۶۱	پیشوای زمانه مسلم بود	بجالات دین مسلم بود	سال مولود آن یگانه و طاق	خردم گفت مادی آفاق
سال تاریخ نقل اولی شک				
مصاب اهل عدن گفت ملک				
ابراهم بن محمد بن سلیمان المنصور العلوی از انبای طوک بخ است در جوانی توبه کرد و قتی بصید بیرون رفته بود تا قتی آواز داد که ای ابراهیم نه از برای این کار تر آفریده اند و بر آگاهی پیدا آمد ترک سلطنت نموده دست در طاعت نیکوز و بیک رفت در انجا با سفیان ثوری و فضیل عیاض و ابویوسف صحبت داشت و از انجا بشام رفت و آنجا کسب میکرد تا در سنه احدی دسیح و ماتیق و یقال فی سندت و ستین و ماتیق از دنیا رفت و ازین تاریخ که از مخبر اولی صلین نوشته شده دصد و شصت و یک تاریخ نیست				
تاریخ				
۲۶۴	پورا دهم که بود ابراهیم بود از عون ایزد شال	صاحب معرفت قلع سلیم	صاحب پنج بود آن سلطان	تارک سلطنت شد از دن جان
سال نقشش که نشین بود				
گفت سلطان اهل دین بود				
تبرادر در ولایت شام است				
نور بروی ز صبح تا شام است				
ابو محمد المدحری				
استاد ابراهیم خواص و ابراهیم شیبان کرمان شاهی و ابوبکر بکندیت و شاگرد ابوالحمین رزین هر دی بوده و عمر او صد و دو سال بود و عمر استاد و صد و ست سال و ابوالحمین شاگرد عبد الواحد زید لهری است و عبد الواحد زید شاگرد لهری است و قبرا ابو عبدالله بر سر کوه طور سینا است پهلوی استاد وی و قبرا ابوالحمین علی رزین در زیر درخت خرقوت گویند				

در سنه تسع و تیسع و تین و بیاض و در سنه دکن است که در سنه تسع و تیسع و تین و بیاض شیخ جلیل بغدادی میراث الکیه فنی اصل از بغداد
 است و مولد بغدادی شاکر دشتی بود و در سنه بیاض و تین و بیاض شیخ جلیل بغدادی میراث الکیه فنی اصل از بغداد
 است و مولد بغدادی شاکر دشتی بود و در سنه بیاض و تین و بیاض شیخ جلیل بغدادی میراث الکیه فنی اصل از بغداد
 است و مولد بغدادی شاکر دشتی بود و در سنه بیاض و تین و بیاض شیخ جلیل بغدادی میراث الکیه فنی اصل از بغداد

تاریخ

سعدون علم و علم عرفان	سید الطایفه جلیل است آن	روز جمعه و ششم جیب بوده	که بعد از دوس نقل فرموده
سال میل از هجرت طبق	گفت مات جلیل و اصل حق	تبرعالی او به بغداد است	موضع فیض و جای رشاد است

۳۰۲

مات چهارم خلاصه عباسی

مات چهارم از شروع سال سه صد و یک لغایت سال چهار صد و هجری
 ذکر خلاصه عباسی که در مات چهارم در بغداد خلافت نمودند

در اقلح این مات مقتدر بالله بن محمد بن خلیفه از خلفای عباسی است و در بغداد بر سریر خلافت تکیه نمود
 بعد خلافت بست و چهار سال و دو ماه و هفت روز در سنه سه صد و بست و هجری درگذشت بعد از وی برادرش
 القاهر بالله بن محمد بن مقتدر خلافت گذشت چون ایام حکومت او با خورشید بن تکیه که وزیر او بود و فوجت
 سایر امر او را گرفته میل در چشم کشید و الراضی بالله را بخلافت برداشتند و قاهره را مانند سایر گوران در جامع بغداد
 گذاشت و میگفت ایها الناس صدقه دهید کسی را که وی روز خلیفه شما بود مدت خلافت او یک سال و پنجاه و بست
 و یک روز بعد از وی الراضی بالله بن مقتدر رسد خلافت را و فوجت بخشد و بعد خلافت هفت سال و ده ماه و یازده روز
 در سنه سه صد و بست و هجری درگذشت از هنگام خلافت مقتدر با صد و نوزده الراضی بالله از چهار سوئی مخالفان و شایان
 شدند تا آنکه در سنه سه صد و بست و پنج و هجری بخشد بغداد و ملک دیگر بقبضه خلیفه نمایند یعنی دیالمه آل بویه بر بلاد عراق ستولی شدند و اول
 آنها عماد الدوله ولد ابن بویه بود که در ایام خلافت مقتدر بخاربات غلیظه بالوک نواحی نموده غالب آمد و شیراز را در خلافت
 خود ساخت و برادر او رکن الدوله بر اصفهان و غیره بادشاه شد اصل ایشان از فرقه حیدادان بود که از کوستان و یلم لوق
 عجم متوجه شدند و رفته رفته به ترو دات نمایان ترقی منصب حاصل کرده بر تبه مارت رسیدند و از خلیفه انحراف ورزیده و با
 شدند تا آنکه بادشاهی ایشان در بلاد فارس و عراق و عجم و یلم استحکام پذیرفت و بادشاهی ایشان تا یکصد و بیست و
 سال امتداد یافت و در خراسان و ماورالنهر النصر ابن احمد سامانی بادشاهی کردن گرفت با بجله بعد وفات الراضی بالله
 برادرش المتقی بالله بن مقتدر مدت سه سال و یازده ماه و یازده روز خلافت نمود و در سنه سه صد و سه و هجری
 درگذشت بعد از المتقی بالله المستکفی بالله بن مقتدر خلافت نمود و تا سنه سه صد و سی و هجری
 خلافت نمود مدت حکومت او یک سال و چهار ماه بود بعد از وی المیطع بالله بن مقتدر خلافت نمود و در سنه سه صد و سی و هجری
 هجری بعد حکومت بست و نه سال چهار ماه درگذشت بعد از وی پسرش الطالع بالله بن میطع بر سریر خلافت
 نشست و در سال سه صد و هشتاد و یک هجری بعد از آنکه هفتده سال و دو ماه حکومت نمود امر او را بنحو اول ساخته
 القاهر بالله بن اسحاق بن مقتدر را بر سر خلافت نشاندند و سلطان محمود غزنوی سلاطین را در
 ذکر سلاطین آل سامان که در خراسان و ماورالنهر سلطنت نموده اند بطریق اجمال

سلاطین آل سامان

سامانیان در تن بودند که در ماورالنهر و فارس و عراق تسلط گرفته اند مدت ملک شان یکصد و دو سال است

بود و ایشان باو شاهان عادل گستر و فاضل پرور بوده اند و باقی ندرتن بودند تا آنکه سامان مذکور پیشتر بامارت خراسان مشهور
 اسمعیل و احمدی و نصری و دوج و عبدالمکک و منصور و بعضی ده نفر قرار داده اند یعنی ابو ابراهیم اسمعیل بن فوج را
 که مبتصر اشتبار داشته داخل بادشاهان نموده اند اول ایشان امیر اسمعیل سامانی بود که متعهد خلیفه در سنه د و صد و شصت
 و یک هجری پدرش احمد بن اسد بن سامان را ولایت ماوراءالنهر تفویض نموده بود و چون او رحلت کرد پدرش اسمعیل متعللاً
 پیدا کرد و پس از آنکه عمر و لیث را گرفتار ساخت و بوجب امر متعهد خلیفه محمد بن عمر و لیث را انداخت مملکت بنی لیث را و اسلام شد
 و اسم سلطنت بر او اطلاق یافت منقول است که چون عمر و لیث در سال د و صد و هشتاد و هشت هجری بدست امیر اسمعیل اسیر
 امیر در نقیش خزان او شد و در تفحص آن متوجه برات گردید ساکنان آن بلده امان خواستند امیر ایشان را امان داده از اموال
 عمر و استعلام کرد و هر چند بیشتر جست کفر یافت در خلال این حال کنیزی از کنیزگان خاصه شهر یار گردن بندی که مرصع بود
 بقطعه های نعل از گردن بیرون کرده بود بعضی نهاد غلیظی از قطعه های نعل را گوشت پنداشته در روبرو و بعضی از ترکان سوار
 شده بهر جانب که آن موشگیر پرواز میکرد می تاخندند بحسب اتفاق حایل از چنگال غلیظ از جدا شد و در چاهی افتاد و بجهت بریدن
 آوردن مردم بچاه درآمدند و از آن چاه بچاه دیگر راه بردند و صدایق نتوانند زد و گوهر یافتند آن خود خزان عمر و بود و اسمعیل سامانی
 بعد حکومت بست سال در سنه د و صد و نود و پنج فوت کرد و بعد از او پسرش احمد بن اسمعیل بر سندها مارت گشت و بعد از
 و نیم سال بدست غلامان در سنه صد و یک گشته شد بعد از او پسرش نصر بن احمد که معاصر خلیفه الراضی بالله بود بدست
 سی سال بعد از او در روزگار گذرانید و در سال صد و یک بعارضه سل مدگدشت رودکی شاعراندهای او بود بعد از او
 پسرش فوج بن نصر و از ده سال کمری حکومت کرده در سنه صد و چهل و سه وفات یافت بعد از وی پسرش
 عبدالمکک بن فوج هفت سال و ششماه حکومت نموده در سنه صد و پنجاه از سپ افتاده جان داد و بعد از وی
 برادرش منصور بن فوج حکومت رسید و اوایل سلطنت او ایتگین که حکومت خراسان تعلق بدو بود از بادشاه خود جدا
 و زبیده لغربی رفت و برافغانه اندیارتوئی گشته بادشاه آن ولایت گردید امیر منصور مدت پانزده سال حکومت کرده
 مانند بعد از او پسرش فوج بن منصور که معاصر سلطان سبکتگین بود و حکومت رسید و بعد حکومت بست و در سال در سنه
 صد و هشتاد و هفت درگذشت بعد از وی پسرش منصور بن فوج بامارت رسید و یک سال و هفت ماه حکمرانی کرده
 با نیامی برادرش محول گردید عبدالمکک بن فوج امیر شد و در سال صد و هشتاد و نه بدست ملک ترک ایلک خان
 گرفتار شده و خشک هستی بیاد فنا داد و برادر او اسمعیل د و سه نوبت با لشکر یان ایلک خان محاربات نمود تا که در سنه صد و
 و نود و پنج هجری با هر دو نامی که سردار طایفه بود باعث قتل او شد بعد از آن دولت این طایفه بانهار رسید شیخ حسین
 بن منصور حلاج برضیای وی در اکثر تواریخ مسطور است که او حلاج بنو دروزی برانبار غنیه برگزشت و اشارتی کرد در حال
 دانه از جنبه جانش خلق تحیر شدند و بر حلاج نام کردند و الله اعلم کار او کما عجب بود و همه عمر در غایت سوز و اشتیاق مست و متغیر
 و شوریده و ز کار بود و او را تصانیف بسیار است فراستی داشت که کس ندانست و اغلب شلج کبار در کار او ابا کرده اند که
 او را در خصوص قدیمی نیست مگر شیخ عبدالحمد و شیخ ابوبکر شبل و شیخ ابوالقاسم شیرازی او را قبول کرده اند و شیخ ابوسعید
 و شیخ ابوالقاسم جرجانی و شیخ ابوعلی مازنی و شیخ ابوالقاسم شیرازی و شیخ ابوالقاسم شیرازی و شیخ ابوالقاسم شیرازی و شیخ ابوالقاسم شیرازی
 ابوالقاسم شیرازی گفت در حق او که اگر قبول بود در نزد حق مردود نگردد و اگر مردود بود قبول خلق نشود و باز بعضی او را به سحر

نسبت کرده اند که از اصحاب طلول بودند نقلی است که منصور با چهار صد صوفی بجای میرفت روزی چند چری نیاقتند حسین را گفتند
 ما را شیر بریان ی باید گفت بنشیند پس دست از پس پشت کرده شیر بریان با دو قرص یکی میداد تا چهار صد بریان و ده شصت
 قرص داد بعد از آن گفتند ما را طب میباید گفت راغبشاند طب از وی میباید تا سیر خوردند نقلی است که طایفه او را در باد گفتند
 ما را بخیری باید دست در هوا کرد طبقی بخیر تازه پیش نهاد و یکبار دیگر خواستند طبقی جلوا در بادیه پیش ایشان نهاد تا آنکه کارهای
 عجیب از وی پدید آمد خلق متعجب شدند و سخن را به خلیفه القدر عباس رسانیدند و جلوه نقل و اتفاق کردند از آنکه انا الحق میگفت گفتند که حق
 بگو گفت بی همه دست شما میگویند که او گذشته است بلکه حسین گم شده است بجز محیط کم نشود خلیفه را خبر کردند که حسین چنین میگوید
 گفت بگذارید تا بکشندش و علی بن عیسی را که وزیر خلیفه بود بروی متغیر گردانیدند و ادیمه نقوی دادند که او را بایکشت خلیفه فرستد
 تا او را نزد آن درند تا مدت یکسال و پنجاه در زندان بود و خلق می آمدند و مسئله می پرسیدند در زندان صد کس بودند بی نشان
 را گفت ای زندانیان شما را خلاص میدهم گفتند چرا خود را خلاص نمیدهی گفت در بند خداوندیم و پاس ملت میدارم اگر نخواهم بیا
 اشاره همه بند بکشایم پس با بگشت اشاره کرد همه بند از هم فرو ریخته شد ایشان گفتند کجا رویم که در زندان را بسته اند اشاره
 بدیوار کردی الحال از قدرت الهی رخصه شد و راه پدید آمد گفت اکنون سرخویش گیرید گفتند تو چرا نمی آئی گفت ما را باد سرست که
 خبر هر دو را نمیتوان گفت که حق را با ما عتابی است چون روز شد خلیفه را خبر رسید گفت گفتند نخواهد شد او را بکشید یا چوب زبید که
 ازین سخن برگردد و دست صد چوب زدند هر چوب که میزدند از نصیحت می آمد چون او را برادر کرد و چند هزار آدمی گرد آمدند او را برادر
 میکرد و میگفت حق حق انا الحق و هر کسی سنگی می انداخت شبلی بوقت را گلی انداخت حسین آهی برکشید گفتند این سنگها
 آه کردی و از گلی آه کردی چه معنی است گفت از آنکه اینها نمیدانند معذورانند و از منم می آید که او میداند که نمی باید انداخت
 پس دستش جدا کرد و دهنده بز د پایش بریدند قسمی که دپس شمشیرش بکندیدند قیامت از خلق برخاست بعضی میگفتند بعضی
 سنگ می انداختند و آخرین سخن از حسین این بود که گفت الفواحد الفرد الاحد پس زبانش بریدند و نماز شام بود که سرش
 از تن جدا ساختند در میان سر بریدن قسمی کرد و جان بداد مردمان خوش کردند که حسین گوی قضا به پایان رضا برود و از
 یک یک اندام آوازی آمد که انا الحق گفتند که این قنده از آن بدتر خواهد بود که در حال حیات او پس اعضایی او را سوختند از خاکستر
 نیز همان آوازی آمد که انا الحق و در وقت قتل خون که از وی می آمد نقش آمد ظاهر میشد حسین پیش ازین خادم را گفته بود
 که چون خاکستر من بدجله اندازند آب قوت گیر و چنانکه بغداد را هم غرقه باشد ترا بایده که آن ساعت خرقة من بر لب آب بری
 و بعضا بزنی تا آب برقرار خود برود چون روز سوم خاکستر او آب دادند همچنان آواز انا الحق می آمد و آب قوت کردن گرفت
 خادم خرقة لب و جلوه برد و بعضا بزنی الحال آب برقرار خود زد و خاکسترش خاموش گشت پس از آن خاکستر را جمع کردند
 و دفن ساختند در لغات است که با جید و ثور می صحبت داشته و شاگرد عمر و بن عثمان می است و عبد الملك شکات
 که شاگرد حلاج بود و صد و بیست سال عمر داشت او میگفت که وقتی حلاج را گفتم ای شیخ عارف که باشد گفت عارف آن
 باشد که روز سه شنبه شش روز مانده باشد از ماه ذی قعدة ستمه سج و ثلث مایه ویراب باب الطاق برده بر ریزد و دست
 و پای او بر بند چشم او را بکشد و گوسفند بر دار کند و بسوزاند و خاک او را بر باد دهند اینم که گفته بود یک یک سر او
 گذاشت و الله اعلم و این تاریخ از کتاب خبر الواصلین است که از آن سنه صد و پنج استخراج میباید چنانکه

تأهبا زهواى عالم فور	است بیشک حسین بن موسی	سلج عاشوره و سه شنبه بدان	روز قتلش با اتفاق جان
----------------------	-----------------------	---------------------------	-----------------------

[illegible]

قبول اکثر نزاریت زداستان گشتاپ در سلک نظم انتظام داده بردست غلامی کشته شده چنانچه فردوسی اشاره بدان کرده است

اسفار فردوسی

جوانی بیا که گشاده زبان	سخن گفتن خوب طبع زوان	بشعر آرم این نام را گفت من	از و شادمان شد دل سخن
ز گشتاپ گشتاپی برادر	بگفت در سر آمد بد و روزگار		

ابو نصر اسماعیل بن جواد الخجیری صاحب صحاح اللغات در سنه سه صد و نود و دو یا که سه صد و نود و چهار هجری فوت کرده .

تاریخ از خجیر الواصلین

اگر دانش بعد صفات آمد	جوهری کاشت اللغات آمد	سال تریل آن حیدر زمان	در حقه الفی رسم زده و نمودن
سال تریل اوز روی حباب	منظر ارحه المصلی در باب		

مات پنجم از ابتدای سال چهار صد و یک لغایت سنه یا بعد از نجات
ذکر خلفای عباسیه که در مات پنجم در بغداد خلافت نموده اند

در ابتدای مات پنجم اتفاقا در بغداد که بخت بهم خلیفه از خلفای عباسیه بود بر سریر خلافت بغداد داشت معاصر سلطان محمود غزنوی بود و در سنه چهار صد و بیست و دو هجری بعد خلافت چهل و یک سال و سه ماه و هفت نمود بعد از وی پسرش القائم بالله بن قاهر خلیفه شد و چهل و چهار سال و بیست ماه خلافت نموده در سنه چهار صد و بیست و هفت پدر و دین جهان فرمود بعد از و بنیره او مقتدی بالله بن محمد بن القائم بر سریر خلافت نشست و بعد حکومت نوزده سال و پنج ماه در سنه چهار صد و بیست و پنج درگذشت بعد از وی پسرش المستظهر بالله بن مقتدی بر سر خلافت نشست و بیست و پنج سال و چند ماه خلافت نموده درگذشت شیخ ابو سعید ابو الخیر تاریخ چهارم شعبان سنه چهار صد و شصت هجری فوت کرده

تاریخ

قطب حق ابو سعید ابو الخیر است	رهنمای یگانه و غیر است	شد ز دنیا بسوی اوج جهان	بش مجسمه چارم شعبان
ذات او دلگشای فردوسی است	سال نقلش هجری فردوسی است		

۴۰۶

ابو القاسم منصور الفردوسی مرقوم است که فردوسی فردوس فصاحت را رضوان و دعوه بلاغت را بر زبان بود و مصداق نمایی شاهانه است که بکمان را در محال است انداخته از دهقان زاد نامی طوس بوده منصور تمام دهشت و کنیتش به القاسم و نام پدر او خوالد بن احمد نقل است که در ایام دولت سامانیه دقیق اندک زمانی به نظم شاهانه مشغول بوده کشته گردید چون ریاض دولت آل ناصر ماسر گردید سلطان محمود را بنظم آن کتاب میلی تمام بهم رسید و عنصری شاعر بکبریت و کلفت بعد وقت حکایتی افشا میکرد چون آواز او خواهرش سلطان همه جا رسید فردوسی که در خود استعداد آن سید از جنگ فریاد و ضحاک مینویسند به نظم آورد و چنانچه همه کس را بشنودن آن رغبت پیدا شد و آواز او به سلطان رسید و فرمان طلب بنام او صادر گردید فردوسی عازم غنی شد چون بشهر درآمد قضا را به ندیم سلطان که ماهک نام داشت با خود برد و منزل او فرد آمد اتفاقا در دیگر مسجدی و فخری و عنصری شاعران در باغی نشسته شراب میخوردند که از دور فردوسی دیدند و دیدند که می آید با هم گفتند که مردی بیکانه می آید میش با منقص خواهد کرد بهتر است که بطریق طرافت او را دفع کنیم و هر یک از ما مصرعه گویم که مصرع چهارم قافیه نداشته باشد یقین که او نتواند گفت خود بخود خواهد رفت چون فردوسی نزدیک رسید

سلام گفت جواب سلام دادند چون نشست پرسیدند از کجای گفت از قبه طوس گفتند هر کدام یک مصرعه گویم هر که تواند
گفت رفیق ما باشد والا برود ادا و غرضی گفت مصرعه چون عارض تو ماه نباشد روشن چه مصرعه نمانی فرخی گفت مصرعه
مانند رخت گل نبود در گلشن چه مصرعه سیوم مسجدی گفت مصرعه هر گاه تو بی گداز کنی در جوشن چه مصرعه چهارم خودی
گفت مصرعه مانند سنان گیو در جنگ لپش چه چون قرار بود که حرف ردی بر مصرعه شین و نون باشد غیر از لفظش
دیگر قافیه نداشت شواستب شدند و پرسیدند که گیو و لپش که بودند فردوسی دستا نهای ایشان گفت شوارا خوش آمد اجرام
و غرت فردوسی نمودند و گفتند که این مرد را به سلطان باید نمود تا شاهنامه بگوید روز دیگر با هم گفتند که اگر ایمن را سلطان بخند
ما را نزد سلطان آبرو نماند پس بجایان گفتند اگر مردی بدنی صورت بیاید نزد سلطان نگذارند فردوسی چون حد ایشان
دید همان شب درستان رستم و اسفندیار را نظم کرد و با یک داد تا بطالع سلطان رسانید سلطان را خوش آمد و با حصار
او شال داد چون فردوسی بنبرل سلطان آمد حکم شد که یکی از شعر شغری که مناسبتی با نوحسن داشته باشد بگوید شوارا از مومن را شاد
بفردوسی نمودند فردوسی در بدیه این رباعی گفت رباعی مست است با چشم تو و تیر بیت پس کس که زیر چشم مست تو نیست
گر پوشد عارضت زره غدیری هست که تیر بهتر سد به کس خاصه ز مست سلطان را التفات زیاد داشت بعد از آن عصری
به سلطان عرض نمود که بنده را از خدمت سلطان فراغت نیست که شاهنامه را به نظم آورد اما اگر فردوسی که ادراک عالی و قوت سخن
و فرصت تمام دارد حکم شود تا بدین کار مشغول گردد پس سلطان فردوسی را فرمود که میوهام که شاهنامه را به نظم آوری فردوسی تمایل
فرمود سلطان نزدیک قصر خود فردوسی را جای داد تا در آنجا اقامت گزیده گفت شاهنامه مشغول شد بمی ارکان و دولت پیش
فردوسی بر نیت الا خواج حسن بمیدی که بر وجه سیر و عصری چون قوت سخن فردوسی دید خندیتی از شاهنامه در جنگ رستم و
وسهراب که گفته بود و بخت فردوسی بر دستانی که بنظم می آورد و بنظر سلطان میرسانید سلطان میوه بیست یک دنیا طلا
و عده فرمود فردوسی دفتر و قصه ما آنچه که بود به نظم آورد تا بهت سی سال تمام کرد و بخدمت سلطان برد چون در ابتدا غنای شاه
شهر ط آداب نگار داشته بود و سخن در مذہب تشیع که طریقه اول و گفت چنانچه این بیت از دست ابیات +
بدان زاد هم بدین بگذرم + شاگویی پیمنبه و حیدرم + اگر چشم داری بدیگر سراسی + بنزد علی و بنی جوی جامی
گرت زین بد آید گاه من است + همین است و آیین را بهت + اگر چه سلطان را ناخوش آمد لیکن بموجب وعده فرمان داد
که شصت هزار دنیا طلا بدو بدهند حسن بمیدی جماعتی از دبیران و مصاحبان را در کار کرد تا سلطان را از آن وعده منع
آمدند و گفتند که شصت هزار دنیا طلا بیک شاعر منفلوک دادن چه لایق است اگر شصت هزار دنیا و نقره بدین بسیار است
سلطان گفت شما و ایندین شصت هزار دنیا نقره بدو فرستادند و دنیا را بر سر اسب او آوردند چون شنیدند که در کار است
بر درگاه برآمد چون اواز گریه بیرون آمد از دیدن شصت هزار دنیا نقره طول شد تا وقت بخت هزار درم به حامی داد و
بست هزار درم به شخصی که کاسه شربت آورده بود و او بست هزار دیگر کسانیکه زودتر او آورده بودند و آنچه به سلطان رسانیدند
رنجیده شدند و سخن بمیدی که حاضر بود و گفت اگر سلطان او را شش درم میفرستاد بایستی که بر دیده نموده قبول میکرد این
ادای او بی است و نیز مذہب ترمطی دارد و ترمطی اهل تشیع را گویند سلطان فرمود که در پای پیشانی از آن خبر فرمود
رسانند تا تمام شب در اندیشه بود و وقت نماز را داد آنجا که سلطان و ضوی ساخت رفت و در پای سلطان افتاد و گفت محمود
من بنده را بطرز دیگر مجروح حضرت سلطان رسانیده اند بنده ترمطی نیست سلطان فرمود از سر گناه تو در گذشتم اما بعد این

بعد ازین ترادیش من را به بیت بعد از آن فردوسی بخانه خود آمد و می خندید و چون سلطان گفته بایا زداد و گفت که بعد است روز
روزیکه سلطان خوشوقت باشد این کاغذ را بوی خوابی داد این گفت و راه طبرستان پیش گرفت بعد از چند گاه ایاز کاغذ را
به سلطان داد و سلطان خواند و متغیر شد و مردم و بی ادب و خراسان و طوس فرستاد تا او را بیارند و پدر خوانند و تمام زور به چند روز
سلطان به جن میندی و دیران در چشم شد و ایشان را در بند کرد و شخصت هزار درم انان ایشان بستید و گفت که شاه مراد نام
کردید با جسدی که در شتید او چیزی گفته که با جهان باشد نویسد و بخوانند و آن بیتها در شاهنامه بماند و بی جو شاهنامه ناقص است
بیت که شت شوکت محمود و در زمانه نماند و بر این خانه که شتاخت قدر فردوسی و باکو چون فردوسی بطبرستان رسید
ششید شیر زار که از نسل یزد و در شهر یار بودند بدید و گفت که من این کتاب را بنام تویی که همه اخبار و آثار اجداد تست شیر
ویران خواخت و گفت محمود خداوند من است شاهنامه را بنام وی را کن و روز دیگر صد و بیست هزار درم بوی فرستاد و گفت
که چون سلطان بمن فرست و دل با محمود خوش کن که سلطان را جمعی برین داشتند که رضای تو بخت فردوسی آن بیتها بوی فرستاد
فردوسی تابشستند و پس از آن فردوسی این چند بیت در پدر خوابی آن گفت و ایام است

حکیم گفت کسی را که بخت داشت و هیچ وجه مراد را نماند	برد مجاور دریا نشین گردوزی و بدست افتد و در کجاش
خسته حضرت محمود را دل داشت و چگونه دریا که از کنار رسید	شدم بدریا غوطه زدم ندیدم در چاه گناه بخت من است این بیتها

بعد از آن فردوسی چون بطوس رفت خبر به سلطان رسید خلقی نیکو باز و سیم بسیار نزد او فرستاد چون آگس بدست رسید
رسید جازه فردوسی را با غلط تمام بیرون آوردند و پرسید جازه کیت گفتند فردوسی است و او نگین شده نزد سلطان کس و
تا چه فرماید سلطان فردوسی مال را بوارش این بدینند و پدر خوانند از فردوسی و ختری مانده بود که بهت مردانه داشت آن
مال را نزد او بردند و قدر قبول نکرد و گفت که پدر من قبول نکرد من نیز قبول نمیکنم به سلطان خبر رسانیدند سلطان فردوسی را از
زیر عمارتی عالی بر قبر فردوسی تعمیر نمودند و آن ایام است که فردوسی در انام شاهنامه گفته اند و به بعضی روزگار یادگار مانده می باشد

ایام است

بدان شهر یار که این روزگار	فاندیسی بر کسے یادگار	به ترس از خدا و میا زار کس	ره رستگاری همین است پس
میا زار موری که دانه کش است	که جان دارد و جان شیرین است	چو دیدی تو این خاطر تیرین	نه اندیشی از طمع خون تیرین
بازش نه بجا شاه را دستگاه	و گرنه مر بر شادی بگاه	اگر شاه را شاه بودی پدر	مر تاج دادی و وزیرین کرد
اگر مادر شاه بانو بکس	مراسیم و زرتابز الو بکس	نه خسر و ترا دی نه والا سری	پدرش از این بختان بد انگری
بگفت شاه محمود عانی تبار	نه اندر نه است و نه اندر چار	پرستار زاده نه گید به کار	اگر چه بود زاده شهبان یار
بسی رنج بردم درین سال سی	عجم زنده کردم بدین پاری	بسی سال بردم بشه نامرینج	که شاه بخشد برین مال و گنج
یادداشت من گنج را بر کفشد	مر افر بجای تقای نداد	کنون عمر نزدیک هفتاد شد	ایدمم به یکبار خبر باد شد

مؤلف گوید که از کلام فردوسی چنان مستفاد میگردد که او شاهنامه را بهت سی سال بنظر آورده و در آنوقت عمرش سی و هفت
به بخاطر رسید و چون در مقامی دید شد که او بعد از آنکه از سلطان رنجیده و توبه طبرستان شد قریب ده سال دیگر
زنده بود پس ظاهر است که هنگام وفات او که در سنه چهارصد و یازده هجری بوقوع آمده عمرش زیاده از هشتاد و سال بود
باشد و فردوسی کتاب شاهنامه را در سنه چهارصد و هجری تم کرده چنانچه تاریخ آن خود گفته و تایید رخ

آسمان آمدن پنج ازین ابیات فرخی استفاد می گردد

ابیات

منات دلاش غریبی که نیست بود	ز دلبست دبت آری زنایان	دوران چرخ بخت دورا	فلکند اندرستان پیش که نیست
منات راز میان کافران	بکشور گردانداختن زان کشور	ز بهر آن بت بجان بنا کردند	بصد نهرا تاشیل و صد نهرا
پس نگر از اگر دسوسنات	لغت دید که نام اندر بود مضم	کسی در این ابر بچشم کزین	از بهر اسمان بچشمی دادست اند

اما از کتب سلف بر اجماع معلوم می شود که این بت از زمان کرشن تا زمان سلطان محمود زیاده پنج هزار سال مجرب بر اجماع بود و بقول برخی که در اینجا غیبت نموده و دتاریج حبیب السید آمده که سوسنات با اتفاق ارباب تاریخ است که سوسنات و آنرا از اعظم اصنام اعتقاد دارند ولیکن از بیت شیع فرید الدین عطار خلاص این معنی استفاد می گردد

ابلیت

لشکر محمود اندر سوسنات یا فتنه آن بت که شایع دلا

هر تقدیر روز جنگ سوسنات فوج به تجماع شتافته و سوسنات را در بغل گرفته و دستانت طلب کرده گریان بیرون می آمدند و جنگ می کردند تا زیاده از پنجاه هزار کس بقتل رسیدند و سلطان محمود بعد از فتح بیرون تجماع در آمده منبری دید بافت عریض و طویل مشتمل بر پنجاه و شش ستون که هر یک از آن ستونها با قول جواهر نفیسه میسب یافته بودند و سوسنات منبری بود از سنگ مقداری که طولی که دو گز آن را در زمین فرو برده بودند چون سلطان را چشم بر آن افتاد بگری می که داشت آنرا در هم شکست و قطعه از آن سنگ را بغزنی برده در آستانه مسجد جامع فرش نمود و از شکم آن بت جواهر نفیسه بسیار بیرون آمدند و آن هر شب آن بت را باب تازه گنگ غسل می دادند و از سوسنات نادر یابی گنگ زیاده از دویست فرسنگ است درین مابین مردم نشسته بودند و هر روز آب تازه می آوردند و صبحی از طلا بوزن دویست من چندی در آنجا آویخته بودند و در آن رنجیز رنگها نقبیه نموده بودند و هرگاه آن رنجیز را بخر می آوردند بر اجماع با و از آن شروع در عبادت می کردند فقط

باجمله سلطان محمود بعد از سلطنت سی و چهار سال قری از مرض دق بر درخت بنه بست و سوم ربیع الاخر سنه چهار صد و بیست و یک هجری که مطابق سی ام ماه اپریل سنه یک هزار و سی و عیسوی می شود ازین جهان فانی رحلت نموده اما علما در سال وفات او اختلاف نموده اند بعضی سنه چهار صد و نوزده و برخی چهار صد و بیست هجری نیز نوشته اند ولیکن تاریخی که بالا مذکور شد صحیح است زیرا که بر تربت او که در غزنی تا حالت تحریر این صحیفه موجود است بخط کوفی همان تاریخ مرقوم است و سنه اصد و عشرين و اربعه تا بر مرقده اوصاف ظاهر است این چند ابیات در وفات او از بحر الوصلین نوشته شد که از آن سنه چهار صد و بیست هجری استخراج می یابد

تاریخ

آنکه محمود غزنوی بود	واقف سرمنوی بوده	زمانش زمانه رونق داشت	اهل آفاق تحمق و خفت گماشت
ملک از عدل و گلستان شد	سبز و خرم ریاض و روان شد	مثل اویج بادشاه نبود	زمانش فغان و آه بود
	سان شفق را ن خدیو زمان	با نظم گفت شایان جهان	

در روز سه روزه سلطان محمود و سر اسرار چوب صندل ساخته بودند با انواع نقش خوب و مرغوب و منشی مومین لال که در
 سنه یک هزار و دصد و چهل و هشت هجری بغزنی رفته بود و زیارت روضه مذکور نموده و بیست و یکم مردم آنجا می گفتند که هرگاه
 که سلطان محمود و سونات رافتح ساخته این دروازه عالی را از ان بجان آورده بود و الله اعلم و بعد از ان چون در سنه
 یک هزار و دصد و پنجاه و پنج هجری افواج سرکار کپنی انگیزه بآمداد شاه شجاع الملک در ان دیار رفته کابل و قندهار
 و غزنی رافتح ساخت و شاه شجاع الملک را بر تخت نشاند و دوست محمد خان دالی آتولایت را اسیر نمود و بعد از چند سال
 اکبر خان پسر دوست محمد خان گناش صاحب بهادر را بدغا بکشت و اکثری را گرفتار ساخته قید نمود و سر در این
 انگیزه بکام مساودت از ان دیار قلعه غزنی را مسمار ساخته و آن دروازه صندلی را از غنمات تصور نموده باز بست
 آوردند و آن را حالادر قلعه اکبر آباد به قیاط تمام نگاه داشتند فقط گویند که نشان دیدن شهر غزنی چهار چیز است هر که
 آن چیز را ندیده هیچ ندیده چنانچه ازین ایام مسفا دمی گردد

ایات در صفت شهر غزنی

نشانی شهر غزنی چار چیز دو مقامی است و وقت تاز	کسی دانند که او اهل بیت که افتد آفتاب از سر کناره چهارم مسجد را باش گویند	اول دروازه سلطان یزد سوم ستاده سنگ خام است که کج محراب قبله است بنید	دوم کنگره بر سر کنگره بزرگوار سیان سنجده جامع مد است
--	---	--	---

فهرست پادشاهان لال

ناصرالدین سبکتگین در سنه صد و هشت و هفت هجری در غزنی بر تخت شاهی نشسته و بعد سلطنت است سال در
 ماه شعبان سنه صد و هشتاد و هفت هجری وفات یافت و پسر خود داود امیل در غیبت سلطان محمود که پسر بزرگ
 بود بر تخت نشست اما سلطان محمود بعد چندی او را بدست آورده قید نمود و بعد سلطنت سی و چهار سال قمری در
 سنه چهار صد و هشت و یک ازین جها نغانی بلک جاد و دانی سفر کرد و بعد وفاتش پسرش سلطان محمد تلبیخ ماه
 سلطنت نمود بعد از ان برادرش سلطان مسعود بن سلطان محمود او را محول و مجوس نموده بر تخت بادشاهی نشست
 در سنه چهار صد و هشت و نه روز آدینه نهم ماه رمضان از طفل یک سلجوقی نریت یافته بطرف لاهور میرفت
 در اثناء راه لشکر یان او را قید کرده با درش محمول را بار دیگر بر تخت شاهی نشاندند اما طفل یک از ان سال بر
 ملک خراسان و مادر انهم مستولی گشته در نیشاپور بر تخت نشست چون در سنه چهار صد سی و سه شاهزاده احمد
 پسر سلطان محمد محمول سلطان مسعود را محبس شنید کرد پسرش سلطان مودود بن سلطان مسعود جهت انتقام خون پدر
 با سلطان محمد محمول جنگ کرده و دایا دیگر قاتلان پدر خود از جان کشته بر تخت سلطنت نشست و در سنه چهار صد و
 چهل و یک هجری در گذشت بعد از او برادرش سلطان ابو الحسن علی ابن سلطان مسعود بر روی جمعه غره شعبان سنه
 مذکور در غزنی بر تخت نشست در سنه چهار صد و چهل و سه برادرش سلطان عبدالرشید او را قید کرده یک سال
 سلطنت نمود بعد از ان طفل که یکی از امرا او بود او را کشته تاج شاهی بر سر خود نهاد و بعد از چهل روز به درگذشت
 کشته شد بعد کشته شدن طفل سلطان فرخ زاد بن سلطان مسعود در سنه چهار صد و چهل و چهار هجری در غزنی
 بر تخت شاهی نشست و در سنه چهار صد و پنجاه وفات یافت مدت حکومت او شش سال بود بعد از او

برادرش سلطان ابراهیم باو شاه شد بادشاهی عالم و عادل و علما دوست و دیندار و کثیرالاولاد بود و همه و تحیران و
گرام و علما اعظام داده بود و چون او را با سلجوقیان صلح افتاد و هندوستان آمد بسیاری از بقیع و قلاع را مفتوح ساخت
و تا مدت چهل و دو سال بفرغانه دل ملک اند و در سنه چهارصد و از دو وفات یافت بعد از پسرش سلطان محمود بن جغتای
سالار مسعود و غازی از شهدای عساکر غزنویه است مرقد او در شهر بهرامج واقع است سلسله نسب او به امام
محمد بن علی ابن ابی طالب میرسد او را در دلی و فوادی آن پیر علم میگویند لقب او سلطان الشهدا است معاصر ابو محمد
جغتای بوده و بعضی مردم که از علم تاریخ خبر ندارند معاصر خواجه معین الدین جغتای میگویند لیکن این مقدمه خلاف واقع است
بمحمد بن علی و پسران داشت پس بزرگ عبدالناتان و پسرخورد عبدالقلج است خواجه احمد پیر کستان از اولاد عبدالفتح است
و سالار مسعود غازی از اولاد عبدالناتان و والدۀ او که تتر علی نام داشت خواهر سلطان محمود غزنوی بوده و سالار
سماو پیر سالار مسعود و غازی را سلطان محمود برای جهاد و تسخیر ولایت هندوستان فرستاده بود تا که محمود در حیات بود
از هندوان سرزنیاد و لیکن بعد از وفات او غلبه کرده چند بار جنگ نمودند سالار سماو بتاریخ نسبت پنجم ماه شوال سال
صد و سبست و سه هجری از بیماری در دسر و بهرامج فوت کرده مدفون گردیده و سالار مسعود غازی که بتاریخ نسبت یکم ماه شعبان
روز یکشنبه سال چهارصد و پنج هجری در بلده اجمیر متولد شده بود بعد از وفات پدر قریب نه ماه در قید حیات بود و سه جنگ هم
با هندوان نموده چون بطرف بهرامج متوجه گردید سبب آنکه هوا گرم بود ساعتی دزدان درخت گلچکان که قریب بتنگه سورج کش
بودند دست و پا میزدند و چون اهل هند بود و صورت آفتاب را بر سنگ آتش میزدند تا آنکه بتاریخ نسبت یکم ماه شعبان
می گفتند و نام هندوان بحسب پرستش و خصوص بر روز یکشنبه می آمدند و آن را بالا گرفته نیز می گفتند و شهر بهرامج را بنام او آباد
ساخته بودند با بجمه چون مسعود غازی ساعتی زیر آن درخت نشست گفت که سایه این درخت مرا بسیار خوش آمده
مناسب است که در اینجا باغی تیار شود پس فرمود درختهای کهنه که پیش سورج کش است همه را دور ساخته زمین را هموار
کنند و یک چو تره رفیع زیر درخت گلچکان تیار نمایند و بتنگه را بحال داشته گردانند و درختها را نمال لغب کنند پس در
چند روز باغی آراستند و درین عرصه چند بار هندوان جمع شده غلبه نمودند تا آنکه بتاریخ چهاردهم ماه رجب که روز جمعه
بود سال چهارصد و سبست چهار هجری جنگ شروع گردید بسیاری از مردان از هند و جانب کشه شدند اکثری از شهدا را
در عوض سورج کش و بعضی را در چاه انداخته خاکپوش کردند بعد از آن سالار مسعود غازی نیز بزم تیر که در شه رگ آمده
نشسته بود شهادت یافت و زیر همان درخت گلچکان او را دفن نمودند و در آن وقت نوزده ساله بود بعد از وقوع این واقعه
هندوان غلبه نموده بهر جا که اهل اسلام را می یافتند شهید میکردند و غزیرے در تاریخ ولادت و وفات او این ابیات گفته

تاریخ

۴۳	محبوب خدا که بود ایام مسعود	در چار صد و چهار آمد وجود	چون مدت بست چهارش	در چار صد و چهار آمد وجود
----	-----------------------------	---------------------------	-------------------	---------------------------

در مرآت مسعودی مرقوم است که بعد وفات سالار مسعود عازری روزی رتی عقیده بر مرقد او متوجه شد حق تعالی او را پس عطا فرمود پس آن زن معه قبایل خود در هر روز یکشنبه بحجبت زیارت می آمد و هر جا که میرفت عارق مذکور آنها را میسکود و هر روز خلایق زیاده می شد تا آنکه شهرت کمالش از غرق تا غرب فرارسید تا مدت سی سال بر مرقد او روضه و گلبنه بود چون زهره نام دختر میرسید جمال الدین ساکن قصبه روولی که نابینای مادر زاد بود توجه بجان روحانیت او نمود.

حق سبحانه تعالی بطنیل روح پاک او زهره را در عزم و دازده سالگی بنیاس بخشید و بزرگوار شد و سید محمد را همراه در برابر
آورد و در وضع بر قبر او بنا ساخت و السد علم بالصواب و جلالی است و منبسط و سنان که در ایام که ما سرگاه که آفتاب
در برج ثور میرسد در اول کمینش که در ماه صبیحی است غلابی از اطلال و انانیت بر دیار علیها گوناگون مشرب
ساخته با سرور و روان آن موطن می برند و احیا شب بیدار می کنند و از دایم غلیم از مردم صالح طالع طالع طالع در طبقات
اکبری شیخ ابو الفضل می نویسد که روزی از زبان اقدس حضرت شامشای یعنی اکبر شاه شنیدم که شبی در
لایق اگر این همه هنگام که بود و بموجب شمس که در بطور خاص عبور بالجا اتفاق افتاد و بر شیون احوال مردم
خاطر متماشا می بود که ناگاه یکی از افاضل مرشدان بنده بگفت که این بادشاه است چون برین منی مطلع شد و برود
چشم خود را گردانید و کاخ نا ساختن و تعمیر روی بوضع غریب که در بطوری که آنها فهمند تماشا می بود و نظار
فنون تقواید بودم چون آن مردم نمیکشید نگاه کرد و بجهت آن تغییر را نشاند و بگوید که گفت که این چنین چشم درو بادشاه است و این بی ادب
برآمد و بمحض مقدس آمد فقط ابو الحسن جرجانی بتاریخ دهم محرم سنه چهارصد و شصت و چهار هجری فوت نمود

تاریخ

ابو الحسن که بود جرجانی بنیاد شد و مثال او تامل و زوایا غوره و سه غنیه بود که از آفاق طلعتش نمود
سنه تاریخ صاحب جرجان ابو الحسن بن عباسی مدنی

۴۲۴

حکیم ابو علی سینا

مولدش نجاشست معاصر سلطان محمود و سبکتگین امیر فاطموس و اسکندر جرجان کیلان بود و ابو علی سینا رحمت الهی گفته اند
در دوازده سالگی با دانشمندان بخارا مناظره کرد و ایشان را ملزم ساختی و در خوارزم هفت سال درس گفت
و از جرجان دوازده سال بعد از عجم قاصد و در خطه اصفهان بر من اسهال و سحر در سال چهارصد و شصت و هفت بعمر پنجاه و چهار
سالگی در گذشت و در تاریخ او گفته اند

تاریخ

۴۲۵

رحمت الهی ابو علی سینا در شیخ آمد و عدم بود و در زمان که جمیع کتب علوم و ریاض که داین جهان بدو در
عد و لفظ طبع سه صد و پنجاه و سه می شود آن سال تولد است و عد و لفظ شصت و سه صد و نه و بیست و آن سال جمیع کتب علوم
مان بود و عد و لفظ مگر که چهار صد و شصت و هفت می شود و سال وفات او شصت و حکیم نامرحمه و اصفهانی که تخلص حجت
نیز به شایخ دقت معاصرو می بود و در دو با هم محبت داشتند و وفات حکیم نامرحمه در شهر سنه چهار صد و هشتاد و یک
بود و میان ولادت ابو علی سینا و وفات او فارق بیانی سه سال حاصل و گفته اند که ابو علی سینا در ده چکان
ست از اعمال بر خشان و من عبد الکرم در نسخه بیان واقع می شود که منبره شیخ ابو علی سینا
در شهر جرجان است و چون کسی مرگ نمی کند خراب و ویران مطلق است ازین ناسخ که در مخبر المصلین
مرفوعست بکعبه در سال وفات او زیاد میشود

تاریخ

آن حکیمی که ابو علی سینا است و همه علم و ادب و دنیا است و غل آن شخص نبود و در دوران چهارم بانی و هم آهنگی دان

ذات دالاش حبه الحن بود	کان زمان آمد از حد مملو بود	سال مولودا و دل بینا	گفت قابل ابو علی سینا
سال نقلش حرم و عیان و بهشت	رحمه ابو ایدر الغفر بن بگفت		

شیخ ابوالفتح ادهی در تذکره دولت شاهی مرقوم است که او از اکابر فضلالی روزگار است در زمان سلطان محمود غزنوی بوده ذولسانین است و اشعار فارسی را بغایت متین موضوع میگفت اکثر سخنان او در معارف و نوید است و از بن قطعه تاریخ جهان مستفاد میگردد که وفاتش ماه شوال سال چهار صد و سی هجری واقع شد

تاریخ

شیخ مالک محمد بن ابی الفتح بن محمد بن مقتدای بن فضل بن مرزبان کلام جاصد بای چار تاریخ احمد کند در پیشوال جلیت کرد و تدار السلام حکیم ابوالقاسم عنصری سر آمد شرای و اکابر حکمای روزگار سلطان محمود غزنوی بوده و شاگرد ابوالفرح سجری و استاد احمده کوفری بود و دیوان عنصری قریب بسبب بنزایت است مولود و ولایت بلخ است مسکن دارالملک غزنی وفات او در شهر سنده ادهی و ثلاثین و اربعه در زمان دولت سلطان مسعود بن محمود غزنوی واقع شده و وفات در الفاظ یا عنصری تاریخ وفات او یافت و این چنین گفت

تاریخ از مولف

بجای وفاتش در دوری اندای بر آمد که یا عنصری میر مرتضی المدعو بعلم الهدی تاریخ سنه چهار صد و سی و شش هجری فوت نموده

تاریخ

آنکه او میر مرتضی بوده	القبس اعلی المدی بوده	لیله اجمعه بود و سنه صفر	که گذشت از جهان بفرست
سال ترجمه مرتضی پیشک	قطب عدان النیم گفت ملک		

ذکر لوح هزار می که در دار العجائب کلمه موجود است در ولایت افریقه بر کنار دریای قزقم قبرستان است که در اینجا بسیاری از تربت های قدیم مسلمانان که در ایام پیشین فوت کرده بودند تا امروز موجود اند و بر چندی از ان کتاب های خوش قلم بخط عربی و کوفی مرقوم است چند سال است که یکی از اصحابان انگریز در ان ولایت رفت و لوح هزار شخص را که محمد بن اسفندی نام داشت و بر وزنه شصت و نه هزار و سیصد و سی و هفت هجری مطابق سی ام ماه دسمبر سنه یک هزار و چهل و پنج عیسوی فوت کرده بود برداشته آورد و حال آن لوح در دار العجائب کلمه موجود است و این چند کلمه بخط کوفی بران سنگ منقوش

بسم الله الرحمن الرحیم الله الله الاله الاله الیوم لا تاخذه سنة ولا نوم که فانی السموات و فانی الارض من الذی لیشفع عنده الایاذه لیعلم ما بین یدیم و ما خلفه و لا یحیطون بشی من علمه الا بما شاء و سمع کرسیه السموات و الارض و لا یؤده خطها و هو العلی العظیم بنا قبر محمد بن اسفندی و لدیدتونی یوم الثلثا ثمان عشر خلون من جمادی الاخره سنه سبع و ثلثین و اربعه و اربعه و اتمه و الحق بنیه محمد صلی الله علیه و آله فقط

شیخ ابوالاسمعیل عرفت خواجه عبد الله انصاری هروی بن ابومنصور محمد انصاری هروی از فرزندان ابومنصور است انصاری است و مت انصاری پسرا ابوالوب انصاری بود که صاحب رحل رسول بوده و مت انصاری

خواجه عبد الله انصاری

در زمان خلافت عثمان همراه اصف بن قیس بخراسان آمد و در هرات توطن اختیار کرده و خواهر عبد الله انصاری
 مرید و خلیفه ابوالحسن جرجانی بوده و بعد از سلسله انصاریه از خواهر موصوف است و اشتها ر سلسله انصاریه در خراسان
 خصوص در دیار هرات بسیار است و خواهر مذکور صاحب ولایت آن دیار است و ولادت او در ماه شعبان سال سیصد و
 نود و ششش بود و عبارت جان انصاری از آن خبر میدهد و در سنه چهارصد و هشتاد و یک بتاریخ نهم ربیع الثانی
 بمصر بمقتاد و پنج سالگی در هرات فوت کرده و در موضعی که آنرا گاه می گویند مدفون است و بر مزارش گنبدی عالی است
 و آن تعمیر کرده شاه رخ مرزا است و بر لوح مزارش که مانند منار ساخته اند این تاریخ در باب فات او منقوش است..

تاریخ

آن خواهر که در صورت معنی شاه است و در شیر حقیقت و کون آگاه است از وی صاحب بل روانی فای تاریخ وفات خواهر عبد الله است
 از لفظ فات که در موصوف مصر است تاریخ ترمی آید بدست راست آن مزار اشعار بسیار از گفتار مولوی جامی مرقوم است از
 جمله این دو بیت گفته حسن خان شاملو است حسن خان ملو در عهد شاه صفی بجای پدر خود حسین خان بیک هرات بود

رباعی

دینا سانی و کائنات اجام شاه در آرزویم گاهی خواهر عبد الله انصاری بود و مزارش در زمین کوهی که از شومرا
 و در نزدیکی این رودخانه حوضی است مشهور بحوض زمزم که آب شیرین دارد و تعمیر نموده شاه رخ مرزا است اباجون از بلخ
 و کمرنگی بنده شده بود و غنیمت در سنه یک هزار و یکصد از سر نو آنرا تعمیر ساخته و این تاریخ بر گنبد آن نوشته

تاریخ تبصیر

بزرگوار خواهر انصاری که	خان مایل تاریخ چون منعم مینا بود	همچون گاه را در شایسته ایچ دید	از فرخنده روح ابل الله چون
بقصد انشا می بیکه با ایجاد کرد	بهر توحید شانی مالک الملک جلیل	خسته تشنگان ایران آستان	این غلبه که در راه رضای حق سبیل
سالها زین خبر چار می بخت افکند	چون ساحتش بجهت آید نزل	چو کعبه می بچو کشتی سیلی امواج خور	ساخت سبزه تنفش را بوقت غل
نیست مژگن که بخت خاک چون بخت	باعث احوال او را شد کسلی دلگیر	کرد تعمیرش ز احقاد قان مرخو	بهر تحصیل ابر افانی و خیر جلیل
مد علیا هست لایق در جیجا	همچو نود و دریم عفتش شب بدلیل	تا خور زمین بر یکدیگر آید بر تشنه	جرقه اوساز داز کوفه خدا و جلیل
	سالی تعمیرش چو ترمین بر عقل	ریخت از بحر کرم در حوض زمزم بیل	

از افلا حوض زمزم سلسبیل تاریخ بر می آید بدست راست رودخانه مذکور مزار بای منصور سلطان پدر شاه مرزا
 و اولاد امیر تیمور و بدست چپ سزار بای اولاد چنگیز خان موجود اند

ذکر سلاطین سلجوقیه که بر خراسان و ماورالنهر سلطنت نموده اند چون بعد سلطان محمود گور
 پسرش سلطان مسعود شاه برادر خود سلطان محمد را مقید و محول ساخته بر سر سلطنت نشست مدت هشت سال
 و چند ماه برو لایت غزنی و خراسان سلطنت نمود آخر روز آدینه نهم ماه رمضان سنه تسع و هشتین و اربعه است از طفلان
 سلجوقی بر همت یافته بدست لشکریان خود مقید گردید و طفل بیک بر ملک خراسان و ماورالنهر از آن سال مستولی
 گشته و نیشاپور بر تخت مسعودی نشست و معاصر خلیفه قائم بالله بود و خلیفه بر دل از شما عطا فرموده و خواهر او را
 و عقد از دوازده خود آورده و طفل بیک در سنه خمس و خستین و اربعه است و در گذشت و چون دار نشسته انداخت

بعد از وی برادرزاده او سلطان الب اسلان پسر پسر حکومت نشست و چند بار بر و مرفت و قیصر روم
را اسیر کرد و پنج پندی را بانی بخشید و بعد حکومت ده و نیم سال در سنه چهار صد و شصت و پنج سلخ ربیع الاول
از دست پوسن خوارزمی گشته غلبه از او پیشتر سلطان جلال الدین ملک شاه که ولی عهد الب اسلان بود
بسعه خواجه نظام الملک وزیر پزسان و ماورالنهر بادشاه شد گویند که در هیچ زمان آن قدر قناعت
که در زمان سلطان ملک شاه بخلق رسیده از زمان آدم الی یومناکس نشان نژاده اند تا که و مدینه خطبه بنام او
خوانده اند و الحقتی فلیقه بن باد و شمر خود با و داده و از عنایات الهی در حق سلطان ملک شاه بکی آن بود که وزیر
همچو خواجه نظام الملک بدو از زانی و پشت که تعلیم و عمل و زیارت مثل او وزیر نشان نژاده اند و سلطان در آخر
دولت بنحو چینه تنبیر شد و خواجه مصداق امید او بخل میکرد تا در وقت یورش بن باد و در حدود نهادند و بواسطه
ایوانی که از فدائیان حسن صباح بود در شب جمعه دو روز و هم رمضان سنه شمس و غمانین و اربعمائه کار د
زده خواجه را بدرجه شهادت رسانید و خواجه در وقت وفات ابن قطرب سلطان شمس شاد

ابیان

سی سال اقبال قوامی شاہ جہان خاں کے رخصت ہونے پر دایام شہر دم ، ہفتای نکتہ نامی موشو سعادت + پیش ملک العرش توفیق نور دم +
چون خیز قنات عمر نو و دو ہار + در حد نہاد مذیک کار و دم دم + مکتبہ اشتم آن خدمت درینہ لہز ندہ اورا کذا و خب را و بندہ
و قطعہ خواجہ بر سلطان ملک مبارک نیامہ ناگاؤر اختاے آن حال در نصف ماہ خواں در حوالے جنہ او در گشت
گویند کہ زجن حسن بیل کہ در ان ایام در محل سلطان بود اور از ہر داو این قسم بعد از شہادت خواجہ بھبل روز
روے دادہ اسے مغزی حسب حال این رباعے گفتہ

۱۷۷

[illegible]

قلعه الموت این قلعه در مابین قزوین و گیلان واقع است حسن مصالح در سه نخلست و نهانین و در اینجا به بران قلعه دست یافت از نواد انفاقات آنکه قلعه مذکور را داعی حسن بن زید در شهر سهند است و در همین و مابین احداث کرده الموت نام نهاده و الموت در اصل اله الموت است یعنی آتش خانه عذاب و حرور آن بحساب جسمانی

موانع استیلاء ابرار آن قلعه است و حسن بن صباح مردی بود که سبیلیدیهب داشت توابعان او را فداست
میگفتند او دشمن جانی نظام الملک وزیر ملک شاه سلجوقی بوده مدام فرصت دقت می جست تا که در سنه چهار صد و ششاد
و پنج هجری یکی از فدائیان خود را فرستاده آن وزیر را بکشت ساخت

مات ششم از ابتداء سال پانصد و یک لغایت سنه ششصد هجری

در خلافت عباسیه که در باب ششم در بغداد خلافت نموده اند
در افتتاح مات ششم از بخت المستظهر بالله بن المقتدی که بیست و هشتم غلبه از خلفای عباسیه است در بغداد
برسد خلافت جاد داشت و بعد خلافت بیست و پنج سال و شش ماه شاید که در سال پانصد و دوازده از بخت فوت
کرد و بعد از وی پسرش المسترشد بالله بن مستظهر بنفقه سال چند ماه خلافت نمود و بعد از وی المراسد بن مستر
مدت دو سال خلافت نموده درگذشت بعد از او المقتضی بالله بن مستظهر بیست و پنج سال خلافت کرد و بعد از
پسرش المستنجد بن مقتضی یازده سال خلافت کرد و بعد از وی پسرش المستغنی بن مستنجد برسد خلافت نشست
و بعد خلافت هفت سال در سنه پانصد و هفتاد و پنج درگذشت بعد از وی پسرش الناصر بالله بن مستغنی بر
سر خلافت نشست و در بیست و پنج سال خلافت کرد و نماند...

متمم کیفیت آلان صریحی سلاطین غزنویه که در مات ششم در غزنی و لاهور سلطنت نموده اند

در ابتداء مات ششم سلطان مسعود ابن سلطان ابراهیم غزنوی رودنی بخش اورنگ شاهی بود و بر ممالک غزنی
و لاهور سلطنت می نمود و خواهر سلطان سخر ابن ملک شاه سلجوقی ابغاج خود داشت در آخر سنه پانصد و شصت
هجری بعد ایاالت شانزده سال فوت کرد و بعد از وی پسرش سلطان شهبازاد قابض تخت و تاج گردید و بعد از او
در سنه پانصد و نه برادرش سلطان ارسلان شاه درگذشت و بر تخت سلطنت نشست و چون بر حکومت استقرار
یافت جمیع برادران خود را مقید ساخت که بهرام شاه که بنحیه نزد سلطان سخر رفت در سلطان بعد وی بغزنی آمده و
ارسلان شاه نیز بهریت یافته بهندوستان رفت و باز گرفتار شده در سنه پانصد و دوازده بقتل رسید بعد از وی
برادرش بهرام شاه ابن سلطان مسعود بر تخت نشست و در وزیر جاپوس دی سید حسن قصیده گفته که مطلع اثر نیست
نمای برآمد ز بهشت آسمان بد که بهرام شاه هست شاه جهان بد و شیخ سانی حدیقه را بنام او نوشته و کلیله و دمنه نیز
مزمین بنام او گردیده در سنه پانصد و چهل و هفت هجری از علماء الدین حسن غوری نیز بهریت یافته در هند رفت و در آنجا
بر مدت سلطنت او سی و پنج سال است و علماء الدین غوری بعد فتح تمامی ممالک غزنی را تاخت و تاراج نموده
مقبرهای سلاطین پیشین را سوای مقبره سلطان محمود از پنج و بنیاد بر کند و بران دیار استولی گشت با بجهت بعد
وفات بهرام شاه پسرش خسرو شاه در لاهور حکومت می نمود و صرف قلیلی از ملک هند تبرع خود داشت در
سنه پانصد و پنجاه و پنج فوت کرد و بعد از وی پسرش خسرو ملک در لاهور حکومت میکرد تا آنکه بعد از بیست و هفت
سال در سنه پانصد و هشتاد و دو و هجری شهاب الدین محمد غوری که از طرف برادر خود غیاث الدین محمد غوری حاکم

قزنی بود در هند آمده و او را به بیت داده و گرفتار ساخته نزد برادر خود بقیه و زکوه فرستاد و در اینجا مجوس مانند تا آنکه بعد از
چند سال درگذشت بادشاهی آل نادر دود و پانزده سال ماند و بعد از آنکه نسل سلطان سبکتگین منقطع گردید فقط

امام محمد غزالی

غزالی قریه ایست از اعمال طوس که نام آن قریه غزال بوده و غزالی در آن قریه در سال چهارصد و پنجاه هجری متولد شد
و نیز گویند که غزالی ریسان فرودش را گویند و او رفته نادر خود در بازار سیف و خفت از آن جهت غزالی اشتها ریافته گویند که
او متفقا و ملخصا گویند که کشاد کار او در کدام باشد از هیچ نوع علم او را فتنی نشد رجوع بعد فیه نمود و زهد و عبادت اختیار کرد سخن
شروع را با سخن صوفیه مخلوط گفتی بمرنجا و چهار سالگی چهاردهم جمادی الاخر سال پانصد و پنج هجری فوت کرد و تاریخ فوت
او ازین بیت معلوم شود

تاریخ

انصیب الاسلام ازین ای سنج حیات نچو چهار و مات پانصد و پنج

امام احمد غزالی

برادر محمد غزالی بود و در پانصد و هفتاد و هجری ازین جهان فانی رحلت نموده تاریخ و فائش از عمر الواصلین نوشته شده

تاریخ

احمد آنکس که راه غزالی است	در دو عالم بدرجه عالی است	در جهان بود عارف حق بین	بکلمات علم و صدق و یقین
سال تریل از زبان خرد	شد رقم آب جنت از احمد		

خواجه مود و دشتی

بن خواجه یوسف بن سمان است پدرش خواجه یوسف در سه چهارصد و پنجاه و نه هجری بمهرستان و چهار سال فوت
کرده و دشتی مد فون گردیده و خواجه مود و دشتی تاریخ غره حب سب پانصد و هشت و هفت رحلت نموده و سلسله
خواجه معین الدین دشتی که در اجبر آسوده اند بدو واسطه باو میرسد تاریخ از مجله الواصلین

تاریخ

آنکه مود و دشتی اش نام است	گلشن چارباغ اسلام است	حمده خاندان جنت آمد	هادی جانب بهشت آمد
سال تاریخ نقل آن سوز	کو بخت آب از مود و د		

چارا ائمه زنجشیری

صاحب تفسیر کثافت در سال پانصد و سی و سه هجری فوت نموده
تاریخ

آنکه او بود صاحب کثافت	دانش از کینه و کدورت صفا	نام نامی او ست چار ائمه	جل الله فی ابجنان مشوا
سال نقل ملک بهفت در	ز در قم رحمة العالی الحسن		

حکیم سنائی غزنوی

مولف حدیقه الحقائق اصلش از غزنی است دیوانه دار همواره پابرهنه گردیدی چون دوستان و خویشان بر حال

او گریان شدند می آید گفتی که بر حال من غمگین می شود بلکه طرب و خوشی دل کینند گویند وستان بجهت وی کفشی آوردند
 نادر بای کندی روز دیگر کفش را بجهت ایشان آورد و در کرد و گفت آن سنائی که دیر در نظر شما بود امرو ز خلایق
 آنم غالباً بنده این کفش است ویرا قصیده ایست رانیده زیاده از دو سبیت و هشتاد و بیست که آنرا موزن الا بیا و کفر الا بیا
 نام نهاد و بسی معارف و حقایق و لطائف و دقائق در اینجا درج کرده خط بر او در روزگار دولت بهرام شاه سنج
 غزنوی بوده از گفتار او حدیقه است که بنام او نوشته و دیوان شیخ سنائی از سی هزار سبیت زیاده است تا سبج تمام شده
 حدیقه خود بنظم آورده که ستمش عشرتین و خسمات ده است و بعضی تا سبج و فات او را در همین سال نوشته اند
 و مولوی روی در غزلیات خود او را یاد کرده است عطار روح بود سنائی دوششم و او را از پی سنائی و عطار
 تاریخ فوت او از مخبر الواصلین نوشته شد

تاریخ

آن حکیم زمان سنائی بود	عالم از روی بردن سنائی بود	از تصانیف او حدیقه بان	بگل و میوه و دقیده بان
سال نقلش بر تبه می گشت	گفت با نغز بی گل گشت	عقل تاریخ نقل او گفتا	طوطی اوج جنت و الا

۵۳۰

شیخ الاسلام احمد مجاهد

مشهور بنده پیل نام نامیش ابو نصر احمد بن ابو الحسن است از فرزندان جریر بن عبد الله امجدی است که در سال
 وفات رسول ایمان آورده بود و هیزده سال در کوهستان در ریاضت به سر برده پس سوی آبادانی شتافت
 و شیخ را چهل و دو فرزند آن بودند سی و نه پسر و سه دختر بعد از وفات وی چهارده پسران و سه دختران باقی مانده
 بودند و این چهارده پسران همه عالم و عامل و کامل و صاحب تصنیف کرامت بوده اند خود هم تصانیف کامل
 دارد از ان جمله کی کتاب سراج السائرین است ولادت او در سنه احدی و اربعین از جماعه بوده و وفات
 در ماه رجب سال ست و ثلثین و خسمات در زمان سلطان سنجر گویند که مولانا مغربی و حکیم سوزنی و عبد الوهم
 جبلی شاعر نیز همدین سال فوت نموده تاریخ منظوم از مخبر الواصلین

تاریخ

قدوة دهر زبدة ایام	قطب کونین شیخ احمد جام	شده سال تولدش مجمل	احمد جام در نهامی ازل
	سال تزییل و عیان نهفت	عقل دالی اهل جنت گفت	

۵۳۱

یوسف همدانی

در سنه پانصد و سی و شش هجری رحلت نموده داین تاریخ در وفات او از مخبر الواصلین نوشته شد

تاریخ

آنکه او بود یوسف همدان	کسب دهمه مثل دهمه ان	وصف او را شازمان کرد	بلکه یکساز هزار نتوان کرد
سال تزییل و عیان همدان	پادشاه جهان قدس بچون		

سلطان سنجر بن سلطان جلال الدین ملک شاه

به قتل پادشاه ازال سلجوقیه است بعد از برادر خود سلطان محمد بیادشاهی غراسان و او را التهر رسیده صاحب دولت

و مبارک بی و در ویش دوست و عادل سیرت بوده هفتاد و شش سال عمر یافت از شرعی بزرگ که در زمان او بوده اند و بیح سلطان گفته و تربیت یافته اند و بیح صابر و رشید و طوطا و عبد الواسع جبلی و فرید کاتبی انوری طاورانی و ملک عماد و زنی و سید حسین غزنوی و بهشتی محبوبه سلطان بوده در عهد برادران خود در گیاره و محمد قریب است سال امارت خراسان داشت بعد از آن مدت هفت سال و چهار ماه سلطنت نمود آخر حال باختم غران بنی گویند وانی ترکستان مصاف نموده در دست او سپید و قریب چهار سال دیگر بجنگ آن کرده غول مثال مبتلا بودند آنکه در سنه احدی و خمیس و خستایه ای احمد نامی که حاکم نزد بود در بائی یافت و بمرو شتافت و آن بلده را در نهایت ویرانی و جیت را در غایت پریشانی و دیده غم داند و به مرض مستولی گشت تا در بخت نهم رنج الادل سنا نخی و خمیس و خمیسایه از مرض فو لنج در گذشت در تاریخ فو لنج که از فضلا بے عصر این قطع گفت...

تاریخ

۵۵۲

جهاندار سبخر که در بلخ ملک	طر فز از بودی بکر دار سردار	اچو در مرد بودی و انجا بود	بجو سال فوتی از شاه مرد
----------------------------	-----------------------------	----------------------------	-------------------------

شیخ عبد القادر سیلانی

یکی از اوتادان عراق است و کلمات او دفتر مانوشته اند سلسله نسبت او بعلی ابن ابی طالب میرسد و پشت نام او در رساله تحفه القادر تصنیف شیخ المعالی الادی نوشته است و او را خوش الاظم و خوش الثقلین میگویند تولد وی در سال چهارصد و هفتاد و یک واقع شده و در سن پنجاه سالگی از جیلان به بغداد فرستید شیخ ابوسعید مبارک گشته بد رجه کمال ترقی نموده و خوارق عادت از وی بطور آمده گویند که او تاد عراق است اندکی معروف گشتی دوم احمد فصل سوم بته حانی چهارم منصور بن غار پنجم حنید ششم سمری سقعی هفتم سبیل بن عبد الله هشتم عبد القادر جیلانی منقول است که سلطان سبخر سلجوقی ابن ملک شاه آرزوی ملازمت شیخ کرده باو عریفه نوشت مشتکبه اخلاص و اعتقاد و در ایجاد رج نمود که چون ما را گرفتار این امر کرده اند رسیدن ما بهلازمت خالی از صعوبت نیست و در آمدن لشکر ضرر با بزار عان و غیر آنها میرسد اگر آنحضرت کرم نموده متوجه اینجا شوند ملک خبر و برای لشکر و ایشان و خانقاه وقف نموده آید در جواب آن شیخ ابن دو بیت نوشت...

قطع

چون خبر خبری رخ بچشم سپاه	ما فتر کردیم بوس ملک سبخرم	تا یافت جان من خبر از ملک نیم	صد ملک خبر و هر یک خبری
---------------------------	----------------------------	-------------------------------	-------------------------

و فائش در بغداد و تاریخ هفتاد و شش شهر رنج الاخر و سن نو و یک ساله سنه احدی و ستمین و خستایه بوقوع آمده تاریخ منقول که در باب فائش او گفته اند اینست

تاریخ

سلطان محمد شاه مان و طایفه	آمد وفات او در قباست طاعتی	تا پنج سال قتل فائش چو خستم	از راوی حدیث بخت قبا
----------------------------	----------------------------	-----------------------------	----------------------

تاریخ

عوض اعظم کریم محی الدین	همه لطف و کرمی دیدیم	با صد و شصت و یک بیت بود	که وفائش علامتی دیدیم
-------------------------	----------------------	--------------------------	-----------------------

۶۱

۵۶۱

سینش کل عاشق تولد ایضا دفاتش در ان موشوق الهی از یوسف در جهان نبی عایشین ایضا سفر افتاد اند در دایم مشوقی ۵۹۱

ذکر لوح مرزا عقیقه مرحوم

در جزیره مائه بسنگی الی آلمان موجود است که آن سنگ در ایام قدیم لوح مرزا عقیقه بود نامش میبونه بنبت حسان بن علی المذنی دفاتش بر در پنجشنبه شانزدهم شعبان سنه پانصد و شصت و نه هجری مطابق بنبت دیکم ماه مارچ سنه یک هزار و یکصد و هفتاد و چهار میسوی واقع شده و این چند عبارت بخط کوفی در وسط لوح مذکور مسطور است و ابیات بگرد آن منقوش عبارت بسم الله الرحمن الرحیم و صلی الله علی نبی محمد و علی آله و سلم تسلیما للهد و العفر و البقا و علی خلقه کتب الله و لکم فی رسول الله اتوه حننه هذا قبر میبونه بنبت حسان بن علی المذنی و عدام السوسی توفیت حشر علیه یوم الخمیس السادس عشر من شهر شعبان الکابر من سنه تسع و سنین خمس مائت و رجب شهر ان لا اله الا الله و صده لا شریک له ۵۹۹

ابیات

الطریقین حل فی الفرض من باقی	ادافع الموت و الموت من باقی	الموت اخر جنی نصر فبا اسفی	لم تجنی من ابوابی و اخلای فی
و حمرت ربنا با قد مت من عمل	مخاض علی و اخلقه باقی	یا من اب القبرانی قد بلیت به	و الترب غیر اجانی و اما فی
فی مضجعه و مقامی فی البلاء حشر	و فی نشیری اذا ما حبت خلا		

رشیدی سمر قندی

نسب او بامیر المومنین عمر بن خطاب بنیر سداصل او از بلخ است اما در خط خوارزم مسکنی داشته بر بزرگی و فضل او بهنگامان سمرقند و معترف اند عری در از یافت نلیوراد در روزگار انسرین خوارزم شاه بوده است و بعد از وفات انسر خوارزم شاه تا زمان سلطان مغزل شاه بن الب ارسلان بن انسر در جات بوده و انسر در شهر سنه پانصد و پنجاه و پنج هجری در گذشت و وفات رشیدی در خوارزم در سنه پانصد و هشتاد و هشت بود مدت عمر او دویست سال بوده و قبرا در برج جانیه خوارزم است و روحانی سمرقند است یک از شاگردان او است

ذکر قرآن کردن هفت سیاره و رجب میزان

در اکثر کتب تواریخ مرقوم است که در ماه رجب سنه احدی و ثمانین هجری که کواکب سبعة سیاره در رجب میزان که از برج هوامی است بر یک دقیقه قرآن کردند و این واقعه در زمان سلطان مغزل شاه ابن ارسلان سلجوقی واقع شد چنانچه طبرقاریانی ابماسه بدین کرده ...

قطعه

اقران اختران فی کدیزیران خود کج وانی کاین صفت چه بگوید از برای منی بکنده خاک پای تو نقد نبضت قلم عالم در ترز و کده و آنکه بعضی تواریخ مخصوص در تذکره دولت شاه مرقوم است که قرآن کواکب در عهد سلطان سنو و توغ با فته سمرقند است زیرا که با اتفاق مورخان وفات سلطان سنو در سال پانصد و پنجاه و دو واقع شده و قرآن کواکب سی سال بعد از وفات او اتفاق افتاده و صاحب ترجمه منی که بعد از ان عهد بود میگوید که این اقران در شهر رجب سنه ثمانین و خمس مائت واقع شده و یکی از اهالی فراسان روایت کرده که از رسول سوال کردند که منی القیامه فرمودند القیامه القیامه چون علما در ان تامل کردند بحساب حمل ابن را موافق حد پانصد و هشتاد و دو یافتند و القیامه است تاریخ این واقعه است و این

تاریخ دیر است زیرا که مولف نیز از کتب تاریخی انگیزی در یافته که این قرآن بتاریخ شانزدهم ستمبر ماه انگیزی سال
یکه از یکصد و هشتاد و شش عیسوی به نگاه که شمسی رسی ام در جبهه سینه و دیگر بسیار باد بر برج میزان بودند واقع شده و آن مطابق
است با تاریخ بخت نهم ماه جمادی الثانی یا که غره ماه حبیبیال پانصد و هشتاد و دو هجری یا بحکم بنیان ایران گفتند که
در این سال بادی سپید آتش و که تمام عمارات را غروب و نیست گردانند و نوری شاعر از سائر باب بنجوم بیشتر مبالغه نمود و بر نیکی
چون در ایام حضرت نور قرآن که اکتب سبعه سیاره در سرطان که از بروج آبی است اقتضای آنکه در ربع مسکون مانند ثلاثه
اربعه و قوس و هموار شد و درین کثرت که جمیع سیاره در بروج بادی جمع آیند باید که درین سال بادی در اهتزاز آید
که عمارات برانند و دو جهان را اینجا که برابر کند مردم از بیم جان و حفظ منافع و خافان سردا بهما ساختند و اموال خود را
نقل کردند تا بنا بر شیت حضرت عزت در آن ایام چندان باد نوزید که چنانچه را فرود نشاند ازین امر انوری در نظر
سلطان خفنی بهم رسانید و فرید کاتب در آن روز این دو بیت نظم نموده گفت است انوری که سبب این
دیران شود عمارت و کسار بر سر می بود در روز حکم انوزید است بیج باد به یامرسل الیاح توداسنی و انور سید
و صاحب مرات جهان غامی گوید که از باب تحقیق گفته اند که اگر چه در مصیبت کذب بنحمان بود اگر در یکین چهار سال
چنگیز خان در بلاد توران صاحب اقتدار شده متوجه ملک ایران گردید و غرض من حیات بسیاری را یاد فنا
داد و صاحب نگارستان مینویسد که در همین سال چنگیز خان بر بعضی قبائل مغول و صومالیان تسلط
اقتدار پیدا کرد و این سبب آن شد که در ایام حکومت او بادی نیازی و زید و چراغ آغاز اکثر سگان امصار
و اقطار فرو نشست و چندین هزار هزار سوسن و مشرک در ایران و توران بل اکثر جهان بر باد رفت فقط انا
مولف را اعتبار برین همه گفتار نیست زیرا که استبداد چنگیز خان در دیار ایران و توران سی سال بعد از اقران کتب
رو نموده و این عرصه بعید است عین تفاوت را از کجاست تا اینجا و خسر و میفرماید قول من که نیست بدو استوار
شاعر در وزن و اختصار شمار

مسجد اقصی

این مسجد در شهر اورسلیم است که در اینجا بیت المقدس در ایام سلف استاده بود چون یکی از قیام مردم که اصنام
بودی و هشت سال بعد معراج عیسی مسیح یعنی در سنه هفتاد عیسوی و پانصد سال پیش از تولد محمد مصطفی بیت المقدس
را از بیخ و بنیاد برکنده و سار ساخت صد سال بعد ازین قسطنطین قیصر روم که مذاهب عیسوی قبول کرده بسبب آنکه آن مکان
مولودگاه حضرت عیسی است مسجد اقصی را در اینجا تعمیر ساخته بود و عمر بن خطاب در ایام خلافت خود در سنه شش صد و سی و هفت
عیسوی آن شهر را تسخیر نمود و آنانصار را اجازه داد تا بی مخرجت برای عبادت آمد و رفت می نموده باشند چون بعد از
چند مدت ترکان بران مکان دست یافتند جو رو تعدادی بر نازان نمودن آغاز نهادند تا آنکه فرنگیان از دست
ایشان بجان آمده لشکر عظیم از در دزدیک فراهم آورده در سنه یک هزار و نود و شش عیسوی آن مکان را از دست
مسلمانان و ترکان بدر آوردند و دو و دو سال شمسی بران دیار تسلط داشتند چون بعد از فوت سلطان نورالدین
بن عماد الملک زنکی پادشاه مصر و شام که بتاریخ بست و یکم شوال سنه پانصد و شصت هجری بوقوع آمده سلطان
صلاح الدین بن یوسف بن ایوب بر مصر و شام مستولی گردید و از مستغنی با بد خلیفه بغداد خطاب سلطانی یافت و با

هات ششم

۴۶

فرنگیان آغاز محاربه بنموده و بتاریخ سوم ماه اکتوبر سن یک هزار و یکصد و هشتاد و هشت مجلسی برایشان غالب آمده باز آن ملک را بدست آورد اگر چه بعد ازین باوشانان فرنگستان و انگلستان متفق شده جنگها نموده اند اما سودی نخبشید چنانچه در سوره هفت اقلیم مرقوم است که در عهد اسلام خلیفه اول بحراب بجز اقصای ابرسمت کعبه است ساخته دو بار صد درختان و درختان بر آن شهر بسوی شده محراب بای اهل اسلام اینرا ساخته و نو در پنج سال قمری در تصرف داشتند و اینرا صد و هشتاد و پنج هجری آل ابوب آنرا بخیره اسلام آوردند و شعار مسلمانی آشکارا کردند و از آن زمان تا حال در تصرف سلاطین اسلام است.

حکیم ارزقی

بسیار فاضل بوده است از مروت و ظهور او در روزگار دولت سلطان طغرل شاه سلجوقی بوده که در خاندان سلجوقی از دبا و مستعد تر نشان نمیدهند با دشاهی نیکو صورت و پاک سیرت بوده مهر سلطنت او بنشاپور است و قهری در نیشاپور ساخته موسوم به نگارستان و سلطان و روان جوانی با ابراهیم بن بنال مصاف داشت و بدست او گرفتار شد و آن بر حرم در ششم ادیل کشید و طفل بیک که فال او بود بدین انتقام ابراهیم بنال را بکشت و ارزقی چند تصنیفات بنام طغرل شاه پرداخته و در دست سلطان نزد میبخت چند اندک شش سنج است سبک می آمد ازین صورت متوثر شد و حکیم ارزقی این رباعی را انشا کرد.

رباعی

کرانه شریف است ریخته غم افشاد	تا من نیری که حبیبین داند	شیرین نگر نیست حشمت حضرت شاه	از بیت شاه در کج خاک نهاد
وارزقی در سنه خمس ثمانین و هشتاد و سه	در گدشت		

شهاب الدین قتیل الله

در سنه پانصد و هشتاد و شش هجری در سی و هشت سالگی فوت کرده

تاسیخ

آنکه بودنی سبیل الله	از اتفاق جهان قتیل الله	بهت مانند مهر و ماه امین	اسم سافی او شهاب الدین
سال ستارگان خلاصه دین	شد رقم شایباز علیین		

طغرل شاه ثانی سلجوقی

چون سلطان الپ ارسلان سلجوقی در نصف ماه جمادی الاخر سنه احمدمی و سبعین و خسمایه در گدشت خلف صدق او سلطان طغرل شاه ثانی که آخرین سلاطین سلاجقه است که در مالک ایران سلطنت نموده صاحب شوهر و فرزند و شیخ نظامی در برج آنخسر و گفته

ابیات

سریر از و ز اقلیم عسافی	ولایت گیر ملک زندگانی	پناه ملک شاهنشاه طغرل	نداد و ند جهان سلطان عادل
بسلطانی تلج و تخت پیوست	بجای ارسلان بخت بست		

و سلطان طغرل شاه ده سال بمطاهری و استظهاری هم خود جهان پهلوان یعنی اتابک محمد بن یلدرگ که وزیر و هم عم او بود بکمال بهت و اقتدار می نمود چون پیش در ذی الحجه سنه احمدمی و ثمانین و خسمایه که سال قمری سلیم سیاره بود فوت کرد و در هرگز نشانه نماند و فتنه و فساد و اشتغال یافت و باد قضا خاک او بار بر سر روزگار سلاجقه ریخت یعنی چون بعد فوت جهان پهلوان

برادرش قزل ارسلان حمده الملك شده برانجام مهام امور سلطنت قیام نمود و متفینان میانه سلطان و قزل ارسلان
تاثره فساد انداختند و قصد استیصال سلطان طغرل نمود و آنرا سلطان در همان بدست قزل ارسلان گرفتار شده
مبوس ماند تا آنکه قزل ارسلان در سبغ دغانین و خستایی بسی امرای عراق بقتل رسید و سلطان طغرل باها و بعضی امرای
محبس بیرون خرامیده بار دیگر رایحه سلطنت برافراشت در سنه تسعین و خمسمایه علاءالدین بخش خوارزم شاه در حوالی ری
با محاربه نمود و سلطان طغرل از خانه زمین بر زمین افتاد و بقتل رسید و بخش سرش را بریده و پیش نامه خلیفه فرستاد
و جسدش را بر دار کشید بخش روز پنجشنبه نوزدهم رمضان در سنه پانصد و نود و شش فوت کرد و پسرش سلطان قطب الدین محمد
خوارزم شاه بجای او نشست

فرید کاتب

از شاگردان انوری است شاعری فاضل بوده گویند که چون سلطان سخرادر رعیت مادر النهر شکست افتاد بغایت
ملول و محزون بود و فرید کاتب پیش او بر پای استاده بود و گفت ای فرید هیچ دیدی که مار چگونه شمی را
درین حال که پیش مرده بیدار بکوی تابار دلم سبک کرد و خریدنی با کمال این باغی گفت و سلطان از جواب تسلی شد و فرید باغیات لائق بخواست

رباعی

شاه از نان تو جهانی شد زیت تیغ تو چهل سالان اعدا کین بخت گزینم بدی رسید آنهم ز قضا کائنات یک حال جانیت خدایت

اوحد الدین انوری

در تذکره دولت شاهی مسطور است که اوصاف سخنوری و فضیلت انوری از مین شمس است از شعرای کم کسی در دانشمندی
و انواع فضائل همتای او بود و اصل او از ولایت ابوردانست از دیهی که او را بدین گویند در جنب همدان توابع خراسان آن
صحرا داشت خادوان میگویند و ازین است که انوری در اول حال خادوان تخلص میکرد استاد و عماره التماس نموده
که انوری تخلص کند و عنفوان شباب در مدرسه منصوریه طوس تحصیل علوم مشغول می بود و در عین فداکس و اخلاص بسپرد
روزی بر مدرسه نشسته بود و دید که مردی متحشم با لباس فاخره و اسب غلام می گذرد پرسید که این کیست گفت از شعرای
سلطان سخنرست گفت سبحان الله بایه علم بدین بلند می سن چنین مغلوک بعد ازین من نیز خود را بشاعری مشهور خواهم ساخت
همان شب بنام سلطان سخن قصیده گفت و علی الصبح آنرا بنظر سلطان گذرانید چند ابیات از آن قصیده نیست

ابیات

گردان دست بحر و کان باشد | دان و سنت خدا یگان باشد | شاه سخن که کترین خدش | در جهان بادشاهان باشد
چون سلطان در غایت سخن شناسی بود و انعام و اکرام بخشید و ملازم رکاب خود ساخت مدتی همراه بود در علم نجوم مراد در
خود بود و فرید کاتب شاگرد انوری است خوش گوی و لطیف طبع بود و همواره ملازم درگاه سلطان سخر بود و چنین گویند که
از خاک خادوان چار بزرگی فاضل خاسته اند که نجسم ایشان نبوده چنانکه گفت اند...

ابیات

تا سپهر مست که از رخ خادوان | تا شاخگاه آمدش چو از تباری | خواجه چون بو علی شادان و زیاده | شاعری فاد و شوهری خراسانی
صوفی صافی چو سلطان یوسف | عالمی چون احمد منتهی شری |

در تذکره دولت شاهی هست که انوری در سال پانصد و چهل و هفت فوت کرده و این غلطی نماید زیرا که مشهور است
که انوری تا قرآن کردن هفت سیاره که در سنه پانصد و هشتاد و دو در زمان سلطان مظفر شاه سلجوقی واقع شده زنده
بود و بمبائنه تمام گفته که روزنران سبع سیاره با وی مصححاً بدوزید چنانکه اشجار قدیم و بناهای مستحکم را ننجیر کند تا چون این
واقع شود بوقوع نیاید سلطان با انوری خطاب عتاب عظیم نمود و انوری از اینکار بکینه بلیغ رفت و باقی عمر را بنجاسه برده
مؤلف در کتابی دیده که او در سنه پانصد و نو و هفت در زمان سلطان علاء الدین بخش رحلت نموده و این قرین بصحت
است و در بعضی رسائل مرقوم است که انوری آخر عمر از خدمت سلاطین احتراز نمود و پانچیز عزالت شکسته و قهر وی در بلیغ
در جنب مرقوم شیخ احمد خضر دیده واقع است و تاریخ فوت او را بمیشیل یافته اند که عدد سن پانصد و نو و دو می شود

۵۵۲

سلطان الشعرا خاقانی شمس وانی

و نیز هفت اقلیم مشهور است که خاقانی از اکل شهر است و نام وی افضل الدین ابراهیم بن علی الشعرا وانی است
مولد سن شروان است خاقان ولایت بیان بود از ان خاقانی لقب داشت منشی کلمات حسان بود بدان که
حسان العجم نام یافت چنانچه در نسخه العراقین ذکر کرده بر خود کرده بر اثر آن میگویند

بیت

چون دید که در پیش منم | حسان عجم نسا و نامم

و در جای دیگر میگوید

بیت

بدلیل دم اندر جهان شانی را | از ان سبب چو نام من بل شاد

خاقانی در حضرت خاقان کبیر ملک مینوچهر که کثرت فضیلت و بزرگوارندی از جمیع پادشاهان شروان امتیاز فراوان
داشت نسبتی قوی بهم رسانیده و مداح وی بوده هر قصیده که بحضرت پادشاهی فرستادی هزار دینار صلوات بود
و شریف انعام فرخواران یافتی و خاقان مبدع سخن است و طرز کلام وی خاص است چنانچه خود گوید

بیت

شاعر مبدع غم خوان مرا | ریزه خوخوان من و کی و غمخوری

و در لغات آمده که خاقانی شاگرد فلکی شاعر است در زمان خلافت استغنی باشد که معروف نموده در قصیده عربی که در مدح بغداد
گفته ذکر وی کرده و توفی استغنی سنه خمس و سبعین و خسمائیه و خاقانی نیز قصیده زانیه حکیم سنائی را جواب گفته است عدد
بویات آن از صد و هشتاد و گذشته وایشتر الدین معاصر خاقانی است میان ایشان معارضات بسیار است وایشتر الدین مداح
سلطان مظفر سلجوقی بن ارسلان بود و قصیده در حق او گفته مطلعش اینست

بیت

بفرخت رایت حق برافتن و باطل | ابرسلان ثانی شاه ارسلان مظفر

خاقانی در سرخا بنون است و قبر الفضل الزمان ظهیر الدین فارابی و شاه غورنیش پوری بهلوی خاقانی است و فات
تبی بموجب کتاب هفت اقلیم در شهر تبریز بوده و در سال پانصد و هشتاد و دو و آن از این تاریخ که از مخیر الواصلین نوشته شد

سال پانصد و نود و پنج میشود			
تاریخ			
افضل الدین امام خاقانی	خلیفه ابو علی شمس دلفین	عمده ادلیای شمس بود	زبدۃ الصنیعیای نفسی بود
سال تاریخ نقل و رضوان	گفت طوطی جنت من سخن		

۵۹۵

شاه سبحان			
در سن پانصد و نود و شش ازین جهان فی ملک جادوانی سفر نمود			
تاریخ			
شاه سبحان که عارف حق بود	هم قید بذات مطلق بود	سال سنقاران شد طلال	گفت شبها در مسکن اطل
شیخ نظامی گنجوی			

دوی را از علوم ظاهری و باطنی و مصطلحات رسمی بهره تمام بوده عمر گر انخابه را اول تا آخر قناعت و تقوی و عزت انزوا گذرانیده است
برگز چون سائر شاعران از طبع هر صفت بود اما در استعاره باب دینا نکرده بلکه سلاطین روزگار بوی تبرک می جستند و شیخ اکثر مشنویات
را با التماس و درخواست با دشان عصر نظم نموده مخزن اسرار بنام بهرام شاه والی روم منظوم کرده و دلیل مجنون با هم خاقان
کبیر مینوچهر بادشاه شیردان خسرو و شیرین و بهشت پیکر بنام اتابک قزل ارسلان و سکندر نامه که آخرین کتب و می است
بنام طغرل شاه سلجوقی ختم فرموده و بهر شتاد و چار سال فوت کرده و مرقدش بیرون شهر گنجه واقع است تاریخ هزار و چهار صد و پنجاه

تاریخ			
شیخ دیناد دین نظامی بود	قدرة ادلیای نامی بود	سال نقلش برفت و گشت	شد رسم گنجوی گل جنت
از هر دو آفرین پانصد و نود و دو حاصل میشود اما ایاتی که نظامی در تاریخ سکندر نامه گفته پانصد و نود و بهشت است			

۵۹۲

تاریخ			
بخت هم من این نامه را در جهان	که تادو آخر بود در جهان	بتاریخ پانصد و نود و هفت سال	چهارم محرم بوقت زوال
سر سال حارم محرم بدست	ز ساعت گذشته چهارم بدست		

شیخ ابو الفرج ابن جوزی
در سن هفت اقلیم مرقوم است که نام وی عبدالرحمان بن حسن است مصنفاتش از مؤید بیرون است چنانچه همه مصنفات
او را جمع کردند و بر مدت عمر او قسمت نمودند هر روز که اس که نه جزو باشد در حساب آمد و این چیز بدست که عقل آنرا اصلا قبول
نمیکند گویند تراشه قلم خود را که بیان احادیث نوشته بود جمع کرده و صیت نموده بود که بعد از فوت آن بختش را از ان تراشه
گرم گفتد همچنان کردند هنوز چیزی باقی آمد او را شاد شیخ سعدی شیرازی است شیخ او را در کتاب ملکشان شیخ اجل شمس الدین
ابو الفرج ابن جوزی مینویسد و فانش در پانصد و نود و هفت بوده

ظہیر الدین فاریابی			
شاگرد رشید سمرقندی است بنیابت فاضل بوده و در شاعری مرتبه عالی داشته اصل او از فاریاب است اما در روزگار اتابک قزل ارسلان بن اتابک بلکیز بفراف آمده و مداح قزل ارسلان بوده در اول حال ظہیر از فاریاب به غیشا پور آمد در			

حسین سلطان قزلباش شاه ثانی حاکم نیشاپور بود که بعد از سلطان سنجری تخت سلطنت قرار گرفت و پنج کوبت زدا ناخوار زم شانهیان او را امان ندادند و قزلباش شاه قدیم مدوح ارزقی است با بکله نظیر نیشاپور بطریق سیاحت باصفهان افتاد و از اصفهان با ذریعان رفت و اتابک محمد بن یلدرگ وزیر و عم قزلباش شاه بود و از تربیت کلی کرد و مدت ده سال در ملازمت اتابک بود و بعد از وفات او برادرش اتابک قزلباش ارسلان بن یلدرگ مقصدی حکومت عراق و آذربایجان شد و اتابک ابوبکر بن محمد یلدرگ را میل آن بود که نظیر لازم او باشد و نظیر سجانبه ابوبکر میل تمام داشت و آخر از قزلباش ارسلان گریخت و با ابوبکر پیوست و وفات نظیر در تبریز بود و در شهر سنه پانصد و دویست هجری در سرخا بنون است و خوار خاقان

مات هفتم از ابتدای سال ششصد و یک لغایت سنه هفتصد و شصت

بقیه احوال خلفای عباسیه که در مات هفتم در بغداد خلافت نموده اند

در غفران مات هفتم الناصر باشد بن مستفی که سی و چهارم خلیفه از خلفای بنی عباس است در بغداد بر سر خلافت نشین بود و بعد حکومت چهل و شش سال و یازده ماه و در سال ششصد و بیست و دو هجری در گذشت در زمان او چنگیز خان تاتار سر بر آورده بر ولایت ایران ستولی گشته و او را دوش تا مدت دراز در آن ولایت سلطنت نموده اند بعد فوت ناصر پسرش الطاهر باشد بن ناصر نه ماه و یازده روز خلافت نمود بعد از وی پسرش المستنصر باشد بن طاهر قریب هفتده سال سلطنت راند و فاند بعد از وی پسرش المستعصم باشد بن مستنصر که آخرین خلیفه از خلفای عباسیه است در سنه ششصد و چهل و هجرت بر سر خلافت نشست و با او کوخان در سنه ششصد و پنجاه و شش هجری او را گشته تخم عباسیه را از پنج دین گزند

سلطان مهمل الدین محمد سام مشهور بشهاب الدین محمد غوری

او برادر غیاث الدین محمد بادشاه غوری و غزنی است و قزلباش با علاء الدین حسن غوری در سنه پانصد و چهل و هفت هجری از دست او داد سلطان محمود غوری بر آورده و بهرام شاه ابن مسعود شاه ابن سلطان ابراهیم غزنوی که در آن ایام بادشاه غزنی بود از علاء الدین حسن نهیمت یافته بطرف هند رفت و در اینجا بمرد در سنه پانصد و هفتاد و هجری غیاث الدین غوری برادر خود شهاب الدین محمد غوری را حکومت غزنی داد و او در سال پانصد و هشتاد و دو هجری در هند وستان آمده بسیاری از ملک هند را تصرف آورد و دلاهور را نیز از دست خسرو ملک بن خسرو شاه بن بهرام شاه غزنوی بر آورده او را محمود بن ساخت از آن پس سلطنت هند نیز از خاندان سبکتگین برخاست و در خاندان بادشاهان غوری قرار گرفت در سنه پانصد و هشتاد و هفت هجری باز در هند آمده و در حد و دهنایس برآید پنهان که را بر اجیر بود مصاف کرده مغلوب شد تا سال دیگر که در آن ایام خواجہ معین الدین چشتی در اجیر استقامت داشت باراسه مذکور محاربه نموده نصرت یافت و باراسه مذکور را دستگیر کرده مع برادرش که را بر دلی بود و کیمیند به رای نام داشت از جان بکشت و غیاث الدین غوری در سنه پانصد و نود و نهم هجری وفات یافت و برادرش شهاب الدین محمد غوری بادشاه غوری و غزنی و هند وستان گردید تا آنکه لکه آن در نواح لا اهوره غزنیان ظاهر کردند و سلطان بنا بر تنبیه ایشان بهند وستان آمد و طوایف متروکان را سزا داده هنگام محادوت در اختیار راه بتایخ غره ماه شعبان روز سه شنبه سال ششصد و دو هجری در دمی که دیهی است از نوین غزنی

برکنار نیلاب از دست یکی از افاضایان کلمه افضل سید تاریخ شهادت او از الفاظ صاحب السیر استخراج بلیا بدو عزیزی در نظر آورده			
تاریخ			
شهادت ملک بکر در شهاب الدین	از ابتدای جهان نخل بنیاد یک	سوم و هفده شعبان سال شصت و هشت	افتاد در روز غزنی بنظر ان سید
تاریخ			
در نصف ماه محرم سنه شصت و شش هجری فوت نموده تاریخ وفات از حواله اهل صلیب			
تاریخ			
جمع فیض و منبع عرفان	قطب فاق شیخ رز بهمان	متصف بود از مبه عاشور	که گذشت از جهان بعین مروت
تاریخ			
امام فخر الدین محمد رازی			
طبرستانی الاصل بود در شهر رمضان سنه اربع و اربعین و خمسایه در ولایت ری متولد شده نزد پدر خود تحصیل علوم مشغولی فرمود تا وقتیکه والد او فوت شد از گاه بسنان شتافته پیش کمال سمنانی در کسب کمالات نفسانی اهتمام کرده معاصر سلطان شهاب الدین غوری بوده و در تاریخ با فنی مسطور است که فخر الدین رازی بغایت جمیل با و قاری و متفهم بود و هرگاه که سوار میشد قریب سه صد کس از طلبه علوم در رکاب او پیاده می نشستند و در انتظام علوم و انواع فنون کمال بسیار دار و از انجمله جراتین الانوار است که بنام سلطان علاء الدین بخش بن ایل ارسلان نوشته و فاش در بهرات روز و شب عید الفطر و شوال سال شصت و شش هجری واقع شده و تیر و پنج با بهرات است که در تاریخ وفات و گویا			
تاریخ			
امام عالم و عامل محمد راز	که کس بدو نبیند و رانند و جمال	بسال شصت و شش گذشت	نماز دیگر این چنین غره شوال
سلطان قطب الدین ایبک			
چون شهاب الدین محمد غوری در سنه پانصد و هشتاد و هشت بر راجه های هند نصرت یافت قطب الدین را که غلام و پسر سالار او بود به نیابت خود به هند گذاشته بغزنی رفت قطب الدین در بهمن سال قلعہ میر شهر و دلی را فتح کرده تا سرحد ملک بنگال به طرف خود در آورده و فات محمد غوری چون برادر زاده او غیاث الدین محمود بادشاه غور شد قطب الدین را تاجی و تختی و چتره فرستاد و خطاب سلطان داد چنانچه قطب الدین در لاهور تاج بهیچم ذی قعد سال شصت و دو هجری بر تخت سلطنت نشسته بادشاه هند گردید و دلی را دار السلطنت خود ساخت و در سنه شصت و هفت در مقام لاهور در حالت چوگان بازی از اسب افتاده بمرد لفظ سلطنت پناه ازان اقام خبر رسید بدو چون انگشت خضر او شکسته بود بسبب آن او را ایبک گفتندی و بهمنای قی که داشت او را لکن بخش نیز گفتند بعد از و سپهر خوانده او سلطان آرام شاه بادشاه هند وستان شد			
تاریخ			
شیخ مجد الدین بغدادی			
در نسخه هفت اقلیم مسطور است که شیخ مجد الدین بغدادی که یکانه روزگار و برگزیده درگاه حضرت پروردگار بود از تربیت یافتگان شیخ نجم الدین کبری است باصل از بغداد است خوارزم شاه از خلیفه بغداد و الناصر با شد التماس بپیر			

کرد پدرش و برادرش از مقرران سلطان گردید و بر وزیر جمعی نهاد و وعظ گفتی و مادر سلطان مطلب الدین محمد خوارزم شاه که مورثی بوده و حیل و دلو و غیبت تمام میداشت گاه گاهی بزیارت وی آمدی و وعظ شنیدی و چون شعی در میان سستی سلطان رسانیدند که مادر تو بنده برب ابوحنیفه در کام شنج در آمده و وعظ شنیدن را بهانه ساختن سلطان در اثنا و بغیبت فرمود تا شنج را در دجله انداختند تا بر دشمنان و اولیای و در سنه سی و هشت و ثلثین و ستائده واقع شده و در نفحات آمده که چون شنج مجدالدین را در سنه ست و ستائده و قبل سنه ست و هشت و ستائده شهید کردند خاتون وی که از پیشاپور بود و بعد از چند سال در سنه ثلث و ثلثین ستائده او را به پیشاپور نقل کردند

شیخ نجم الدین گیسو

در خلاصه التواریخ مسطور است که چون پایامی سلطان محمد خوارزم شاه شیخ مجدالدین بغدادی را در دجله انداختند و غیر شیخ نجم الدین کبری رسیدن غیر شد و گفت انا لله و انا الیه راجعون فرزندم مجدالدین را در آب انداختند و بعد از آن سجده نهاد و زانی نیک در سجده بود بعد از آن سر از سجده برداشت و گفت از این دو نعلی خواستم که بخت خوب باشد فرزندم ملک از سلطان بازستاند سلطان این ماجرا شنیده بغایت پشیمان شد و بالشتی پرازر و دشمنی و کفن پیاده ملازمیت شیخ آمد و سر برهنه کرد و در صفت نعل با ستاد و گفت اگر دیت باید اینک زر اگر قصاص میکنند اینک شمشیر شیخ گفت و کان ذلک فی الکتاب مسطور است وی از نسبت بلکه جمله ملک و سر تو برد و مراد مرید جاری از غلات در این قصه میاد و در لاجرم سلطان محمد نوید مراجعت نمود و معتقرب جنگیر خان که از فرقه کفارتا تار و بادشاهی قهار و جبار بود چون بلای عظیم متوجه گشت سلطان را با وجود کمال مردانگی و همت چنان رجم و هراس در دل نشست که بی جنگ فرار نمود و سلطان او را عقب نموده شهر بشهر میدادند و بهر شهر که میرسد قتل عام می نمودند تا آنکه قریب صد هزار حسرت در ذی الحجه سنه سی و هشت و ستائده فوت کرد و در سنه هفت اقلیم قوم ست که در بنگامی که کفارتا تار یعنی لشکریان جنگیر خان خوارزم را قتل نمودند شیخ نجم الدین بدست ایشان شهادت یافته و این واقعه در همان و عشره و ستائده بوقی بیهیست قبر شیخ در خوارزم ست تاریخ نظم در وفات او از مجله اولیای فیه شد

تاریخ

آفتاب بهر صدق و یقین	قطب کوین شیخ نجم الدین	آنکه نور شید بین و صفوی است	الملقب بنجم الدین کبری است
نهم ماه صوم و شبیه بود	که در دنیا بخلد سزم نمود	سال ترمیل آن بدایت نم	شد رقم آفتاب و چ مدان

قائ و الا جنگیر خان

از فرقه کفارتا تار است نام پدرش بیسوی بود در سنه پانصد و چهل و نه متولد شده در سنه شصت و دو هجری بادشاهی سرور آورده و در سنه شصت و پانزده بر ملک چین و تاتار ستولی گشته و بعد از آن رخ بطرف ایران نموده به سرحد خوارزم شاه ابن ملا الدین بخش که سلطان غزنه و خوارزم بود رفت و بعد محاربه متواتر در سنه شش صد و هجده او را مستاصل ساخت چندی با پسرش سلطان جلال الدین جنگ با داشت تا آنکه او را نیز کشته تانی ملک غزنه و خوارزم و بخارا و سمرقند و غیر آنها در عرصه قتل بدست آورد و بعد از آن در بلاد ایران اظهارند و بهر جا که میخواستند از سلطنت بدست و دو سال بعد متواتر و پنج ساله از و نیز شنبه پانزدهم ماه رمضان سنه شصت و دو هجری و چهار

همی در گذشت چهار پسران داشت او کتای و جتانی و جوی و توی لیکن جوی ششماه پیش از پدر فوت کرد و دیگران
بپادشاهی رسیدند او کتا که دل عهد بود با دشا تا مادرش و در سینه ششصد و بی و نه در گذشت جتا بعد از پدر پادشاه
مادر النور و ترکستان و بلج و بدخشان شد و نوبخان که پدرش او را برادرات با خود نگاه میداشت بعد پدر را تا بلج
برادران خود میجو و چنین گویند که این قوم متعبد هیچ دین و ملت نبودند و از حلال و حرام فرق نمیکردند و گوشت
جمیع و حوش از دزدگان و چرندگان تناول می نمودند چنانکه صاحب نگارستان در مقامی مینویسد که روزی
سلطان ابا قاضی که از نسل چنگیز خان بود و طعام می خورد و خواهر شمس الدین صاحب دیوان وزیر ادران مجلس
حاضر بود و سلطان پاره از کباب گوشت خوک بر نوک کار دبر داشته بود و او خواهر از عجب سلطانی ابا که دن نتوانست
فی الفور کباب را در دهن انداخته مندر و برد

شیخ فرید الدین عطار

در هفت اقلیم مردم است که در لغات الالس آمده شیخ فرید الدین ابتدا بنیوه عطاری روزگار میگذرانید روزی
در دوشی بد رسید و طلب چیزی کرد و عطار از غایت مشغولی بد و مطلق نشد در دیش گفت ای خواهر تو باین نوع خواهش
و قلعن چگونه خواهی کرد گفت نبوی که تو میری در دیش گفت تو همچو من نتوانی مرد بد فرو کاسه چوبین که در دست داشت
بزی بر سر گذارسته و الا الله گفته جان داد چون عطار مشاهده آنجا نمود از سر دکان برخاست و هر چه دست مکتش بدان رسید
ایشان فرمود و ملازمست شیخ رکن الدین کاف را ملازم گرفته چند سال با دلسر مرد پس از آن بزیارت بیت الله الحرام
رفته بسیاری از مشایخ را در یافت و بعد از معاودت بمدت فخر اشد شیخ مجد الدین بغدادی رفته از دست او ترقه
پوشیده آورده اند که او را چهل رساله نظر است از مثنوی و در لغات از مولوی رومی نقل کرده که او در کلام خود فرمود
که نور منور بعد از صد و پنجاه سال بر دج فرید الدین عطار تجلی کرده مرئی او گشت و در تذکره دولت شاهی آمده که
اصل شیخ از فریه که گن بن اعمال نیشاپور است و شیخ عمری در از یافت گویند صد و چهارده سال عمر داشت و ولادت او
در روزگار سلطان سبزوید در ماه متعبان سنه ثلاث و عشر و خمسایه یعنی سال پانصد و سیزده هجری و بیت و نه سال
در نیشاپور بوده و در شهر شادیلخ ششصد و پنجاه سال دفوت شیخ و قتل عام نیشاپور بوده هنگام اسیر شدن چنگیز خان یعنی چون
در محاصره نیشاپور فرار نوتیان و اما چنگیز خان کشته شد و چنگیز خان بنایران حکم قتل عام فرمود شیخ بیت منقله
آفتاده شهادت یافت و آن چنان است که مغولی شیخ را میخواست بقتل رساند شخصی پیدا شده گفت این پیر را
مکش که خونهای دی هزار دیناری دهیم شیخ گفت مفروض که بهتر از نیم خواهند خرید چون آن شخص از وی
بگذشت دیگری گفت که این مرد امکش که خون بهار او یک توبره گاه میدهم شیخ گفت بفر و ش که بیش از این نمی خورم
منقل بقهر رفته شیخ ز شربت شهادت چنانکه دکان ذلک فی عاشره جمادی الثانی سنه سبع و عشرين و ستایه تاریخ
و فائش که در مجرای اصلین نوشته است نیست

تاریخ

شیخ عطار بن فرید الدین	آفتاب سپهر دانش دین	عمر او یکصد و چهارده سال	بود از لطیف این و متعال
سال زحیل آن مبعودان	قبل اهل جنت است بدان	عقل تاریخ نقل آن مسعود	بلبل حیت و جهان فرمود

مؤلف گوید که در تاریخ فوئش اختلاف بسیار است بعضی ششصد و هشت و برخی ششصد و نوزده گفته اند و از حالات مولانا بهار الدین و ولد و پسرش مولانا جلال الدین رومی چنان مستفاد میگردد که شیخ فرید الدین تا چند سال بعد از ولادت مولوی رومی که در سنه ششصد و چهار بود قریب پوستان در حیات بود بلکه او را در کودکی دیده پس به دو تارنجیهای وفات شیخ فرید الدین که بالاذکر شد یکی از آن درست خواهد بود در طبقات اکبری مسطور است که شیخ عطار ز صفت و چهار سال پیش از شیخ سعدی فوت کرده باین حساب نیز وفات او بسال ششصد و هشت و هفت میرسد اما این قطعه که در تاریخ وفات او در کتاب هفت اقلیم مسطور است بعضی غلطی نماید زیرا که قتل عام چنگیز خانی در حدود سنه ششصد و شانزده شروع شده و سال فوت شیخ کم از آن سال نمی تواند بود و نیز زیاده از ششصد و هشت و چهار که چنگیز خانی آن سال فوت کرده و نود و سال که ازین قطعه برمی آید صرف یا نصد و هشتاد و شش است شود قطعه نیست

قطعه تاریخی

شیخ عطار آن فرید و زگار / مرشد نمایان شایسته فقر / شد نمید راه فقر آن نمایان / سال تارنجش ازین راه فقیر
در تذکره دولت شاهی آمده که قبر شیخ در بیرون شهر شادیاچ است بمکانی که سوم است بنده باز رگان و بعد از قتل شیخ بنه سال شادیاچ خراب شده چنانچه غریزی در باب زلزله که در بنیاد بزرگوارت واقع شده هب گوید

قطعه

اندر سزمان زلزله نازل شد / بریانصدوی و آنگشته شود / اوان زلزله بار دوم ششصد و سی / اوان زلزله بار سوم ششصد و سی
و امیر علی شیر در زمان سلطان حسین مرزا عارفی عالی بر مرشد شیخ عطار بنیاد ساخت

مولانا بهار الدین ولد

در تذکره دولت شاهی آمده که او سرخیل ملای بلخ بود و در روزگار سلطان محمد خوارزم شاه شمس و عظمتی تمام یافته و با وجود علم ظاهر در تصوف سخن گفت بعضی گفته اند که از خلفای شیخ نجم الدین کبری است و مادر وی دختر پادشاه خراسان علاء الدین محمد بن خوارزم شاه بود اهل بلخ را عظیم متقدم بودند و چون هرگاه که وعظ افغنی در پای میمنه از خوا و عوام مجلس عظیم منعقد شدی سلطان محمد بر وجه بر و بعد از وفات مولانا مشغول گشت مولانا را بنجیده از بلخ بیرون رفت و غریمت چچ کرد چون بنیاد پور رسید شیخ فرید الدین عطار بر پیدان او آمد و کتاب اسرار نامه را به پسرش مولانا جلال الدین که در آن وقت کودک بود داد و مولانا بهار الدین را گفت نزد و باشد که این پیرانش در صوفیگان عالم زندگیا حاصل بعد از سفر حجاز غریمت دیار شام و زیارت انبیا علیهم السلام نمود و بعد از سیاحت چند سال مولانا و اصحاب روزگار دولت سلطان علاء الدین کی قباد بروم رفتند و اهل روم بغایت معتقد و مرید ایشان شدند و سلطان علاء الدین با امر او فرزندان ارادت ظاهر ساختند و از جمله ملا در دم مولانا شهر قونیه را اختیار کرد و به عطا و افاده قبول بودی تا بعد از چند سال در شهر سنه ششصد و سی و یک و بقولی ششصد و هشت و هشت بجوار مرشد انتقال کرد و در بطریق ارث و وصیت پسرش مولانا جلال الدین بنیاد پیرایه ایجا نمود

شیخ شهاب الدین سهروردی

اصل از سهروردیست بصحبت شیخ عبدالقادر جیلانی برسیده و او را تعانی بسیار است در عصر خود شیخ الشیوخ بنیاد بود و ملا

در جیب پانصد و سی و نه و نوشت در ششصد و سی و دو و در زمان مستعمران خلیفه بغداد و قیام آمده و در بغداد و بیرونش

تاریخ از مختصر الواصلین

آنکه شیخ الشیوخ عالم بود	عمده اولیای عظم بود	عمده و اصلین شهاب الدین	آندوه کالمین شهاب الدین
سال مولود او بدان مختص	احمل او لباشهاب الدین	سال نقلش بخت ارض سما	ساکن اوج جنت والا

۶۳۱

سلطان شمس الدین شمس

زرنخید و هم دانا و سلطان قطب الدین ابیک بود نام او التمش سبب آنکه او بنب خضوف تولد شده بود در سنه ششصد و هفت و هجری سلطان آرام شاه را که بعد پرخود قطب الدین بر تخت دلی نشسته بود در گرفتار ساخته بر سر سلطنت قرار گرفت و تاج الدین بلدوز بادشاه غزنوی را که باره تسخیر لاهور آمده بود بدست آورده بقتل رسانید این آقده در سنه عشر و ستایه بوقوع آمده و غیاث الدین خلجی حاکم بنگال را منفرم ساخته آن ملک بمصرف خود آورده در سنه تسع و عشرین و ستایه عازم گوالیار گردید و تا مدت بحال آن قلعه را محاصره کرده کار بر در و بنیان تنگ ساخت چنانچه دیول که دالی قلعه بود عاجز گشته در شب گنج بخت و قلعه بمصرف سلطان درآمد و خلفی کثیر اسیر گشتند ملک تلج الدین ریزه که دبیر الملک بود در فتح قلعه که در سنه ثلثین و ستایه بوقوع آمده بود این باعلی گفت و سلطان فرمود تا بر در دانه قلعه نقش کردند

تاریخ فتح گوالیار

بهر قلعه که سلطان الطمین بخت از خون خدا و نصرت دین بخت آن قلعه گوالیار و آن حصن بن در ستایه و سنه ثلثین و هجری و در سنه احدی و ثلثین و ستایه او جین را گرفته بنگاه ممالک را که از مدت سه صد سال تعمیر یافته بود خراب ساخته تمثال بحر باجمیت را آورده در پیش مسجد جامع دلی فرسین کرد و فاش بتاریخ بستم ماه شعبان سال ششصد و سی و نه بوقوع آمده و این ابیات در تاریخ وفات او از موبین است

تاریخ

چون ششصد و سی سال هجری آنکه شمس الدین فیروز از راه بن

۶۳۱

بعد و فاش سپهر او سلطان رکن الدین فیروز شاه بر تخت دلی جلوس نمود و چون ششماه و بیست و شش روز حکومت کرد اهرار و ناراض بودند و را مغزول ساخته سلطان رفیع را که دختر التمش بود بر تخت نشاندند و اولیاس مردانه در بر کردی و علانیه بغیر سوار شدی آخر در سنه ششصد و سی و هفت گشته شد مزار او در شاهجهان آباد الی الان موجود است و نزد قبر او قبری دیگر است که از امرا و جمعی که میگویند این مکان مشهور است بدرگاه رحمتی چنانچه با بکله سلطان معز الدین بهرام شاه بن سلطان رکن الدین فیروز بر تخت سلطنت نشست و در سنه تسع و ثلثین و ستایه در شب ششمین سیزدهم ماه و بیست و شش گشته شد بعد از وی سلطان علاء الدین پسر سلطان شمس الدین بر تخت نشست و چون او بتاریخ بستم سوم محرم سنه اربع و در بعضی ستایه و بیست و هجرت پسر او درش سلطان ناصر الدین محمود بادشاه شد و زرنخید غیاث الدین خلجی که خطاب باغ خان داشت و زرنخید سلطان شمس الدین التمش بود در مجموع ساخته خود در سنه ششصد و شصت و چهار بر تخت دلی نشست و بعد از سلطنت بیست و یک سال در سنه

ششصد و هشتاد و پنج بهر شتا دساله فوت کرد بعد از وی میر داد سلطان مغزالدین کیقباد ابن ناصرالدین
نفر اخان ابن غیاث الدین بلبن غانبا نه پدر خود که در بنگاله بود بر تخت دلی نشست و در سنه ششصد و هشتاد و هفت
نفران قیر و زلمک غلبی کشته شد و امیر خسرو کتاب قران السعدین را در بابلاقات سلطان کیقباد باید پدر خود نظم نمود

خواجه معین الدین چشتی

در ایز نامه مرقوم است که خواجه معین الدین چشتی از سیدان است و اهل آن دیار را سنگری میخوانند و او را بنجر
مینویسند که عرب سنگری است در سال پانصد سی و هفت در حصه بنجر زاد در پانزده سالگی پدرش که خواجه حسن نام داشت
و بر ریاضت و قناعت مشغول بود در گذشت و خواجه بهر قند و بجا ریاضت و قدری بلوگم سی اشتغال فرمود و از انجام کارسان
شناخت و نشو و نما را بجا یافت و در باروق که از توانع نیشا پور است ادراک محبت شیخ عثمان چشتی را و قوی نمود و دست
ارادت با دزد و دست سال در محبت شیخ ریاضت شاکه کشید و سفر با و غربت با پیش گرفت و بسیاری از بزرگان
وقت مثل شیخ نجم الدین کبری دریافت با بچه کار از سلسله چشتیه است بدو و اسطه بنواجه مودود چشتی میرسد
و بهشت و اسطه بابراهم می پیوند و و پیشتر از آمدن سلطان مغزالدین سام از غزنی هندوستان خبر محبت
پیر خود بهنده داده بود و در اجیر که رای تهور از فرمانروای هندوستان آسمان اقامت داشت منزل گرفت محبت با و خواجه
بر نیاید تا آنکه در سال پانصد و هشتاد و هشت سلطان مغزالدین سام مشهور بشهاب الدین غوری هندوستان
آمد و در هر دو تنه امیر باری مذکور جنگ کرده فتح یافت و خواجه در اجیر عزت گزینی اختیار نمود خواجه قطب الدین
اوشی سیک از خلفای اوست و شیخ فرید گنج شکر که در مین پنجاب آسوده اند مرید خواجه قطب الدین است و شیخ
نظام الدین اولیاد است ارادت شیخ فرید داده حاصل بسیاری از صاحب کمالان از زیر دامن تربیت
خواجه برخاسته اند و اگر شاه بادشاه در زمان دولت خود ذکر جلایل کمالات از شنید و چند مرتبه برهنه پایزار
مرقد خواجه که در اجیر است از آنکه رفته بود و عمارات عالی در اینجا بنا نموده تاریخ وفات خواجه بقولی ششم
روز شنبه سال ششصد و سی و شش و بقول دیگر ششصد و سی و سه هجری است مرقد او امروز
ز بارنگاه خور و بزرگ است و از الفاظ آفتاب ملک هند سال وفات او ظاهر میشود و این تاریخ منقوله
در وفات او از کتاب مخبر الواصلین نوشته شده

تاریخ

جمعه و ششم رجب بوده	از جهان خواجه نقل فرمود	نود و هفت سال عمرش بود	کازمان نقل از جهان فرمود
سال نقلش عزت و کین	اگر سراج جهان معین الدین	روضه پاک اوست در اجیر	زائر سن جن دانش اثر در شیر

سید حسین مشهور بچنگ سوار

در ایز نامه مرقوم است که قلعه گنده اجیر که بر قلعه کوهی واقع است در آن عالمقام مرقد سید حسین مشهور بچنگ سوار
موجود است که بزبان عوام از اولاد زین العابدین ابن امام حسین است و تحقیق آنست که سید از ملازمان
شهاب الدین غوری است هنگامیکه فتح هندوستان کرده مراجعت نمود و او را بشهادت اجیر گذارند و در آنجا
نقد حیات سپرد و بهر در ایام و هجوم عوام بولایت مشهور گشت و زبانش مطاف مالیان شد

خواجہ قطب الدین بہجت یار کا کلی

ابن خواجہ کمال الدین موسیٰ بہت درادش کہ ماہین مشرق و جنوب اندجان واقع بہت متولد شدہ و از ان بہت
 است کہ درادشی نیز بنویسند و در صغیر سن سفر اختیار کردہ و در بغداد و در باہ رجب سال ششصد و بہت دو
 ہجری در مسجد امام الہدیت سمرقندی بحضور شیخ شہا بلدین سہروردی و شیخ اعلیٰ الدین کرمانی و جمعی از بزرگان
 بارادت خواجہ معین الدین چشتی استفاد یافتہ و در ہند آمدہ و در ملتان با محمد و بہاؤ الدین ذکر یاہجت
 داشتہ و در زمان سلطان شمس الدین التمش در دہلی آمدہ سکونت اختیار کردہ گاہ گاہی بطریق نظم درمی از
 بحر اندیشہ بساہل بیان می افکند این چند بیت از انجملہ است

ای بگرد شمع رویت عالمی پر فانی	دل بہ شہرین شہریت در خانہ	من بچندین آشنائی ہنوم ہنوم	آشنا را حال نیست ای بزرگان
قطب مسکین گناہی میکند بدین	عینہ دگر گناہی میکند دلواری		

خواجہ تبارنج چہار دہم ربیع الاول سال ششصد و سی و ستہ ازین جہان رحلت فرمود و در دہلی فنون گشتہ تاریخ از نسخہ مخبر الابرار

تاریخ

فیض بخش جہان بصدق و وفاء	قطب فائق خواجہ قطب الدین	لقبش بخیار کاکی دان	چون انوشی بہت اوئی است اوئی
از ربیع نخست چہار دہم	بود کان قطب بد بچرخ ہنوم	عقل تاریخ نقل آن محمود	آب جنت بقطب بن فرمود

قبرش کہ در دہلی است اگر چہ از سنگ و شست نساختہ اند مگر خام بہت اما از بارنگاہ خاص و عام بہت در زمان دولت
 شیرشاہ و اسلام شاہ بعضی از اعزاز دیواری برگرد مزارش تعمیر ساختہ چہار دروازہ ہای گلان احداث نمودہ بودند کہ تا امروز
 موجود اند و این اشعار تاریخ بر دروازہ ہای مذکور مرقوم اند

تاریخ بر دروازہ متصل مجلس خانہ

در زمان آقا بیچ دولت شیرشاہ	شاہ را بہ باب کوکب کج دہان	ابن عظیم القدر در گاہی اندیشہ	مصدق آقا بقول از باب الدین اسلام
بود بہت چہار و ہصد سال ہجرت	زا بہ نام بیچ دین بر دخیل انوار		

تاریخ بر دروازہ سمت حاطہ ملا موج

در زمان شہ جہان اسلام	شد بلند در سپہر حجاب	کہ چہ صد بہت باب جنت را	لیس باب بشل بذال باب
کہ شخصی بنا کرد بر بابش	یوسف ثانی از حق بہت خطاب	چون ز تاریخ نام کرد مضر	گفت در گاہ خواجہ قطب

تاریخ بر دروازہ غری

خلق کہ درین گنج سعادت میرفت	آخر کہ نثار شاہ کر خان غفت	گفتہ چہ نویسم رقم تاریخش	رفوان بدل سراز جنت گشت
ازین تاریخ چنان مستفا دیسگردد کہ	دروازہ غری را نواب شاہ کر خان کہ در عمدہ دولت عالمگیر بادشاہ بکامیست		
شاہ جہان آباد سرفرازی داشتہ در سنہ یکہزار و نو زده ہجری	تعمیر نمودہ بود تاریخ مذکور را مہر زابیل نظم فرمودہ کہ در قفا		
او موجود بہت بعد از ان محمد فرخ سیر در زمان	دولت خود سمت شرقی بچرا و دروازہ از سنگ مرمر تعمیر ساختہ این تاریخ		

و اشعار بر ان کندہ

تاریخ برادر دوازده اندرون

از سحر کترین غلامان شهریار	با اعتقاد معتقد کامل العباد	رفتند قدسیان بدایر پشت در	تاریخ یافتند حصا ریشته عد
----------------------------	-----------------------------	---------------------------	---------------------------

۱۱۳۰

اشعار برادر دوازده اندرون

از مکر بادشاه جهان خسروانام	فرخ سر شسته نه آسان غلام	کردم از خواجهدین قطب فلک	اگر دگر در دهنه آدم و ملک
تو شد بجوی زبیا منتظمه	مانند قبله مشرق و جوی کرم		

متصل این درگاه مجدی بود شکر یک درجه که آنرا خواجهدین رفقا بدست خود بنا انداخته بود بعد از آن اسلام شاه در عهد خود درجه دیگر بر آن افزوده و محمد فرخ سید در به سوم بر آن تمیید نموده این تاریخ بر آن منقوش است

تاریخ

مورد لطف و عنایات شریفه الاجاب	مرد فرخ سر شسته نه آسان غلام	ساخت از روی ارادت فرز و فر	مسجد زیل بنیاد مجده گاه شریف
با سروس غیبی آن گفت در گوش	سال تاریخ نبایش بیت ربی		

۱۱۳۰

شیخ محی الدین بن عربی

در سنه پانصد و شصت و یک تولد شده و در ششصد و سی و هفت از جهان رفته و در دمشق مدفون گردیده

تاریخ

شیخ والا جناب بن عربی	مقتدای ره خدای طلبی	تقی طایف او محی الدین	مرشد کافه زمان و زمین
پوشیده و ثانی محی الدین	سال مولود او به ثانی بین	شد ز نسل نقل آن سامی	قدس الله سره الاسامی

۱۱۳۴

حضرت علی لالا

تاریخ سوم ربیع الاول	بجیل سلاز جهان سفر نموده		
----------------------	--------------------------	--	--

تاریخ

عمده اولیای علی لالا	شد ز دنیا بخت و الا	از ربیع نخست بود سوم	که گذشت از تعلیق مردم
سال نقلش گویا عالم قدس	شایان بهوای عالم قدس		

۱۱۳۳

مولانا شمس الدین محمد تبریزی

در تذکره دولت شاه قمری است که او پسر خاوند علامه الدین بوده که از نزاد کیا بزرگ امند است و خواوند علامه الدین که دانی قلعه الموت بود از کیش آباد اجلا تبریز نموده و دفتر باور سائل ملاحظه را موخت و آثار اسلام در قلاع ملاحظه ظاهر ساخت و شمس الدین را بنیاد آن علم و ادب پنهانی به تبریز فرستاد و از زمان تبریز زرد و زری موخت بوده از آن سبب تبریز و زری مشهور است و بعضی گفته اند که او پسر بزرگ است و در تبریز متولد شده با جمله چون شمس در علم ظاهر باهر شد مرید رکن الدین شمس گردید و در معرفت و سلوک مقامی عالی یافت روزی شیخ رکن الدین شمس تبریزی را گفت ترا می باید بروم رفت و سوخته ایست آتش دردی باید زد و باشارت پیروی بروم نهاد و در شهر فونیسم رسیده دید که مولانا اجلا الدین بر آتش نشسته و جمیع موالی در رکاب او روان از عده کمان می رود و در جلالت روان شد بعد از آن مولانا همیشه او را طلب کردی و با او صحبت داشتی و تنها با او صحبت فرستی شور و غوغا از موالی

و اصحاب برآمد که بر و پاره پاره می آمدند پیشوای مسلمانان را از راه می برد و همواره این تشیع کردند تا آنکه شمس از پنهان از مولانا بجانب تبریز گریخت و مولانا بی طاقت شده بطرف تبریز رفت و شمس الدین را باز بروم آورد و روزگاری در صحبت او گذرانید باز مرد این و اصحاب مولانا بمعاذات او مشغول شدند بضرورت شمس الدین این مرتبه غریبت تمام نمود بعد از آن که از شام بروم آمد شبی شمس الدین با مولانا رومی در خلوت نشسته بود و شیخ از برادر در دوازده شیخ را اشارت کرد تا بیرون آمدن فی الحال برخاست و با مولانا گفت که بکشتنم میخوانند در آن وقت بهفت کس مشورت نموده در کین استاده کار رومی بروی راندند شیخ فوره زد چنانکه آنجماعت بهوش افتادند یکی از آنها علامه الدین نمود فرزند مولانا بود که بدایع آنکه کسین این آنکس انتقام داشت چون آنجماعت بهوش باز آمدند غیر از چند قطره خون هیچ ندیدند از آن روز باز این غایت نشانی از آن سلطان معنی میدانیست و کان کانی شمس الدین در این دستمایه و آن ناکسان در اندک زمانی به بلای مبتلا شده ملاک گشتند و علامه الدین را عظمی پیدا شد بعد از آن ایام و فاته کرد و مولانا بجانب ناره او حاضر شد بعضی گفته اند که شیخ شمس تبریزی در جنب مولانا بهمار الدین دلد مدفون است و قوی آنکه بدش را در چاهی انداخته بودند شبی سلطان دلد پسر مولانا در خواب دید که شیخ شمس الدین اشارت کرده که در فلان چاه خفته ام بنیم شب باران محرم را جمع کرده او را از آن چاه برآورده در جگنهای دفن نمودند تا پنج از مرآت جهان نوشته شد

تاریخ

از بعد از شمس الدین داحتی از که تاریخ شد بود از تبریز از الفاظه شمس الدین داحتی و دیگر از الفاظ بود از تبریز تاریخ بر می آید و این تاریخ از خبر الواصلین است

تاریخ

داصلان ابن عبدقادر عارفی بنی نظیر شمس الدین سال تاریخ فضل و ضوین از در قلم شمس الدین داحتی و در تذکره دولت شاهی آمده که وفات مولانا شمس الدین بعد از رحلت مولانا جلال الدین بوده و قبر وی در قونیه است

سید برهان الدین محقق

در سنه ششصد و چهل و پنج هجری فوت کرده و در قونیه مدفون است

تاریخ

آنکه برهان الدین دینا بود نور چشم علی ذریعه بود شد بخت ازین سرای سیح آن محقق ششصد و چهل و پنج

جغتاقان

پسر دوم چنگیز خان است بعد فوت پدر در سنه ششصد و بیست و چهار بر ملک ماور النهر و بدخشان و بلخ و غزنی تالاب شده بادشاه گردید و هفت ماه پیش از او کتا قان که برادر بزرگ و بادشاه تاتار بود در ماه عقید سال ششصد و سی و هشتم هجری درگذشت و فرچار نو بیان که وزیر او بود در ضبط و نسق امور ملک قیام نمود تا آنکه بعد از چند گاه ملاکوخان پسر نوئی را بجاگرفت دلایت جدگرا امیش از چندین ایدام بعد از چندین کیوک خان پسر او کتا ملک از گرفت و بعد سلطنت یکسال در سنه اربعین و ستایه درگذشت بعد از و منگو قان و لدا شد

تولی خان ملک ملک گردید و نه سال سلطنت راند بعد از و برادرش بلاکو خان بادشاه ایران شد	
شیخ المشایخ سعد الدین محمود	
در سنه ششصد و پنجاه و هجری فوت نموده و این تاریخ در وفات او در خبر الواصلین مرقوم است	
تاریخ	
۴۸۰	حموی آنکه بود سعد الدین آنکه ز دنیا بسوی غلبه برین سال نقلش ششصد و پنجاه شده مرقوم پیش از این
شیخ جمال کیلی	
در کتاب دبستان مرقوم است که شیخ جمال کیلی در زبان ملایر الدین اسمعیل که بادشاه قلعه الموت بود در نزدین بارشاد خلافت مشغول بودی و در خیمه دعوت اسمعیله قبول کرده بود و بنا برین ملایر الدین او را تعظیم نمود و آنرا ملایر غیر اسمعیل شیخ را اسمعیل ندانستند و فاش شب و دوشنبه چهارم شوال سنه ششصد و پنجاه و یک و هجری رو داده و در تاریخ فوت او گفته اند	
تاریخ	
۴۹۱	جمال ملت و بن قطب لای علی اگر آستانه او بود قبله آمال بسال ششصد و پنجاه و یک هجری فوت شد و دوشنبه و روز چهارم شوال
ستار محمد با شد ابن منصور	
سی و بیستم و آن بن خلیفه از خلفای عباسی است در سنه ششصد و چهل و هجری در بغداد بر سر خلافت نشست و مدت پانزده سال و هفت ماه در بغداد حکومت نموده در سنه ششصد و پنجاه و شش بلاکو خان از اولاد چنگیز خان که بادشاه ایران بود بانکه می زیاده از شمار برسد و رسیده بغداد را محاصره نمود مدت دو ماه متعصم بود و لشکر مغول کمال جلالت ظاهر نموده بالاخر خلیفه باستعصام وزیر خود ابن طعنه از شهر بیرون خرابیده بارگاه بلاکو شافت بلاکو او را با چهار پسرانش و شانزده لکه از باشندگان آن دیار با تیغ سید ریغ بدار الفنا فرستاد و بغداد را آتش زد و بر وایت صاحب مرات ایمنان هزار هزار آدمی درین فتنه هلاک شدند و حسام الدین بنجم را که چلکا داده بود که اگر خلیفه را خواهند کشت مالک متغیر خواهد شد نیز هشتاد و هشت سده امداد و ستمین ستایه قتل رسانید و در مرات جهان عامر قوم است که بلاکو خان متعصم را با یک خواهر نصیر الدین طوسی در جوال کرده باشد استخوانهای او را در هم شکستند و تاریخ این فتنه چنین فرشته اند	
تاریخ	
۴۹۲	سال هجری ششصد و پنجاه و یک روز یکشنبه چهارم از صفر شد خلیفه پیش بلاکو خان دولت عباسیان آمد بسیر
بعد از شهادت متعصم اولاد عباسیه که پانصد و بیست و چهار سال در بغداد خلافت کرده بودند منقطع گردید و بغداد در تصرف خلیفه درآمد و شیخ سعدی شیرازی که معاصر متعصم بود در باب شهادت او شرحی گفته و بنی چند از آن جمله نوشته می شود	
مرثیه در شهادت متعصم	
۴۹۳	آسمان ز احق بود که خون برید برین برز و آل ملک متعصم ایستاد برین خون فرزندان هم منقطع شد و خسته برمدان خاک که سلطان نامند و سر برآورد بن قیامت در میان خون

بلا کو خان			
بسر لی خان ابن چنگیز خان است در سنه ششصد و پنجاه هجری ببادشاهی ایران رسیده و طاعنه و طاعنه را در سنه اربع و خمیسین ستایش و مصل و نابود ساخته قلعه الموت را از دست ایشان بدر آورده چنانکه ازین پنج متغیر			
تاریخ			
سال بیست و ششصد و پنجاه و چهار	یکصد و اسی از مرقعه و باداد	خورشاه و شاه اسمعیلیان	برخواست پیش از کت بلا کو خان
در سنه ششصد و پنجاه و شش بغداد را آتش ده خلیفه مستصم باند را که آخرین خلیفه از خلفای عباسی است گرفتار ساخته با چندین هزار باشندگان آن و بار طبعه تیغ بیدریغ ساخت بعد از فتح بغداد و عراق گردن خان آفاق از جمله سلطان روم و انابک فارس و حاکم کرمان و بدرالدین لولا دالی موصل و آن حدود بخدمت او باستحقاق شتافتند آخر بعد از حکومت قریب پزده سال در سنه ششصد و شصت و سه هجری در مراغه که مقر سلطنت او بود بشکار رفته و بعد از آن بکام شتافته و بجا رفته و نوزدهم ربیع الآخر سنه مذکور در گذشت و در پای سوار دلی مدفون گردید بطریقیکه رسم مغول است سر را بهما بجهت خوابگاهش ترتیب داده سریه آبخانهها دند و خان را بران تخت خوابانیدند و چند دختر پری پیکر را با حلی در یور در اینجا گردید تا انیس و باشند و سر را بهما را مضبوط ساخته از نظر اخبار مخفی گردانیدند و این شیوه تا زمان سلطان غازان خان در میان ایشان سر می بود و اخبار الدین طویلی تاریخ وفات یافته			
تاریخ			
چهارم کو برادرزاده زبیر که شد	گردید بر ازل نوبت او را آخر	سال ششصد و شصت و شصت و شصت	که شصت و دوم بدو ربیع الآخر
شیخ بهار الدین زکریا			
بن قطب الدین محمد بن کمال الدین قریشی است در سنه پانصد و شصت و پنج هجری در کوه بلکان تولد شده در صغیر سن پدر سن فوت کرد بعد تحصیل علم سیاحت اختیار نموده در بغداد آمد و مرید شیخ شهاب الدین سهروردی گردید و در عرصه قلیل بیایه خلافت رسید بعد از آن بلکان آمد گویند شیخ را با شیخ فریدشکه گنج کمال ربط و استقامت بود تا مدتی بجا بسر برده و بتاریخ هفتم ماه صفر سال ششصد و شصت و پنج بهر صد سال ازین جهان در گذشت گویند پیش از وفات پیر مردی نورانی خطی مهری آورده به دست شیخ صدر الدین که خلیف او بود و داده خط را پیش پدر خود آورد و شیخ همون خط را خواند و جان بجهت سلیم نمود ملازمین در بلکان است و شیخ صدر الدین در سال هفتصد و نهمه هجری فوت کرد و پسرش شیخ زکریا الدین ابو الفتح بجا آمد و شصت و ازین تاریخ که در وفات شیخ بهار الدین زکریا از مجرب الواصلیون ثبت شده سنه ششصد و شصت و هفت استخراج می یابد			
تاریخ			
چهارم غاندان اهل القسین	شیخ ازین صاحب الدین	پانصد و شصت و شصت و شصت	که شصت و دوم بدو ربیع الآخر
او بیوم انجیس که هفت	سوی فردوس سابع و هف	یکصد سال نقل و یقین	شاهب از مقام بلین

فرید الاولیا شیخ فرید شکر گنج

این شیخ جلال الدین سلیمان است از مرقا خاندان روزگار و ممتاز از ان سرشکن نفس آواره بود گویند از اولاد
فرخ شاه کابلی است که او را شاه کابل گفتندی در زمان چنگیز خان از اجداد ایشان قاضی شعیب بای به لاهور
آمده بود و در قصبه قصور اقامت کرد سلطان پیرن مقدم ایشان را گرامی دانسته احترام نمود و شیخ فرید کتیره
قاضی شعیب است بلکان شش فتنه در اوج دهن که از ایاک بنینز گویند سکونت اختیار کرده به علوم معارفه دینار
استغفال داشت تا آنکه خواجه قطب الدین ادبشی را گذر برد افتاد و نصایح ارجند در نکو بخش علوم رسمی تاثیر
معارف حقیقی فرموده و برادره ساختند دست از همه باز داشته دل در ملازمت خواجه بست و از دوام خدمت
مظهر شرافت کرامات و مورد خوارق عادات شد و بعد رحلت خواجه قطب الدین خرقه عصبی بد در سید و
تسبیح و گنج شکر احوال است بعضی گویند که سوداگری شکر بار کرده میرفت خواهر از وی شکر طلبید او گفت درین
شکر نیست ملک است خواجه گفت کو نمک با سوداگر چون جو الما را باز کرد نمک بر آمد از گفته خود پشیمان گشته
پیش خواهر رفت خواهر فرمود که غم مخور اگر شکر بود شکر گردد چون دیدند شکر شده بود از ان باز او را گنج شکر
خوانند و بعضی گویند که از تاثیر گاهش توده خاک شکر شده بود و الله اعلم بالصواب و خان خانان محمود هم
مضمون این قصه را نظم نموده و این بیت از آنجمله است

بیت

کای ملک جان شکر شیخ مجرب
آن کو شکر نمک کند از نمک شکر

در کتاب سیر المعارفین مرقوم است که شیخ المشایخ سعد الدین حمویه و سیف الدین ماخری شیخ بهاء الدین
زکریا و شیخ فرید الدین ابو دهنی در یک عهد بودند اذل سعد الدین حمویه وفات یافت و سه سال بعد
ایشان شیخ سیف الدین ماخری رحلت نمود و بعد از ایشان بیست سال شیخ بهار الدین فوت شد
و بعد از او بیست سال شیخ فرید الدین مسعود ابو دهنی رحلت نمود و با جمله بقول و فاشس تباریح پنجم محرم روز
ششصد و شصت و هفت هجری بوقوع آمده مقبره او در بین پنجاب است و موهف در کتابی
خوانده که در او ایل نامش شیخ مسعود بود و در سنه پانصد و شصت و هفت متولد شده و در عمر خود پنج
سالگی تباریح پنجم محرم سال ششصد و شصت و چهار هجری فوت کرده چنانچه از من فرد تاریخ تولد و عمر سال
وفات او در یافت گردد

تاریخ

رحم فرماید تولد جلیل زاد عمر
شد فرید الدین سال رحلت مسعود

و الفاظه فرید عصری نیز تاریخ وفات او است بطریق چپ مزار او در روضه شیخ بدر الدین که نام پیرش بود و مجرب
است ازین قطعه که از مخبر ابو اصلین نوشته شد سال وفاتش ششصد و هفتاد و شصت شد

تاریخ از حجب الوصلین

افتم از زبان دختر رحمن شیخ دینا دین فرید الدین بیگمان بچشم محرم بود که فرید از زمانه نقل نموده

فریدالدین که او گنج شکر بود	چو در ذات خدا شد مطلق	بمنظر گفت بافت سال نعلش	فریدالدین بی واصل حق
تاریخ			
مولانا جلال الدین محمد مشهور بمولوی رومی			
<p>در بهشت اقلیم مرقوم است که او از بے بدلان زمان و برگزیدگان دوران بود اصل او از بلخ است در خلافت کتاب آمده که چون پدرش مولانا بهار الدین ولد در سنه ششصد و بیست و هشت رومی بمطرح آخرت نهاد سلطان علاء الدین سلجوقی پانجامی اکابر و صدوران دیار جمع شده مولانا جلال الدین را بجای پدر نشاندند و مولانا بهار الدین را مریدی بود موسوم بسید برهان الدین ترندی مولانا جلال الدین مرید او شد و نه سال در خدمت او بسر برد چون او فوت کرد بعد از پنج سال شمس الدین تبریزی پیوست و چون شمس الدین در زیر ابراسرار ناپدید گردید ملازمیت صلاح الدین زرکوب را ملازم گرفت و پس از آن در خدمت حسام الدین قونی نیز عمری سپریان رسانید تا رسید به اینجا که سید در صغیر کعبه صحبت شیخ فریدالدین عطار رسید و مدت مولانا در ششم ربيع الاول سنه ششصد و چهار بوده و وقت غروب آفتاب نجم جمعه جمادی الآخر سنه ششصد و هفتاد و دو در زمان ابقا خان فوت کرده در مرات انجیل نوشته است که نورانی پندیده تاریخ وفات او است سن مولانا شصت و نه سال بود مرقد او در روم بشهر قونییه است بعد از وفات او خلف الصدق او سلطان ولد بر جای پدر نشسته و نیز یارن و عالم بوده کتاب ولد نامر با و شده و راست تاریخ وفات مولوی رومی از کتاب مخبر الواصلین نوشته شده</p>			
تاریخ			
آنکه ولای روم نامش بود	دل فروز جهان کلاسی بود	از ربيع نخست بود ششم	که طلوعش نمود چون انج
سال مولود آن خدا آگاه	شد رقم آفتاب عالی شاه	شده تاریخ نقل او خجسم	بیشک ریب از جاده دوم
سال نقلش از ج هفت طبع	با تو گفت قطعه حبت حق	سال نقلش بهشت از ن	نورانی مرتد بر خوان
خواجہ نصیر الدین طوسی			
<p>در نسخه بهشت اقلیم مرقوم است که اصلش از جرد و ساده است اما در طوس متولد گشته و کسب کمال در آن دیا نموده بطوسی اشتها ریافته وی اطم فضلی زمان و افضل علمای دوران بوده و لادش در وقت طلوع آفتاب روز شنبه یازدهم جمادی الاول سنه سبع و تسعین و خمسیه دست داده و فتنه پدرش امام فخر الدین محمد رازی از عالم گذشته عمر خواجہ نصیر نه سال و پنجاه بود و در قلع الموت وزارت اسمعیلیه هم روزی چند از روی زجر و غضب نموده در زمان خلیفه مستعصم عباسی روزی چند در ولایت قستان ساکن شده و تا کم آن خطه ناصر الدین مجتشم ابواب لطف و کرم بر روی روزگار او کشوده و خواجہ اخلاق ناصر می را بنام او تالیف نمود و در خلال احوال قصیده عربیه در مدح خلیفه مستعصم در سلک نظم کشیده و بغداد فرستاده حن ابن عقی را که وزیر خلیفه بود این صورت موافق مرئع نیفتاد و بر پشت همان قصیده بنام ناصر الدین محکم نوشت که مولانا نصیر الدین</p>			

بنحلیفه آماز مکتوبات و مراسلات نموده ازین اندیشه ناغل نباید بود و این امر بزرگ را خود بنیاد بنمرد چون
نوشته بنظر ناصرالدین رسید خواهر را حبس فرمود و دست مجبوس ماند تا در ماه ذیقعد سنه اربع و خمسين
ستائیه که بلا کوخان از فتح بلاد قلاع لامعه بخصیص قلعه الموت فارغ گشت بولایت قستان رفته خواج
را خلاص ساخت چون خواج بدرگاه الیخان رسید بلا کوخان شناسنت بوفور عنایت حکم شد که ملازم آرد و باشد
و در اندک وقت در حضرت الیخان محل رفیع و مقام بلند یافت منطقه اکثر از اهل تارنج این است که قتل
خلیفه بغداد یعنی مستعم عباسی بنجر یک خواج نصیر الدین بود و خواج در مراغه حسب الحکم الیخان رسید
بناکرده حکما و فلاسف و متکلمین و غیر ذلک را در اینجا جمع آورده اما هنوز با تمام نرسیده بود که مدت عمر الیخان
به انقضا پیوست و خواج در زمان سلطان البقاخان پسر بلا کوخان آن رصد را با تمام رسانید و در سنه
اشتمین و سبعین ستائیه فوت کرد و در بغداد قدیم در روضه امام موسی کاظم بن جعفر صادق که از اکاظمیه میگویند
مدفون گشته مدت عمرش هفتاد و پنج سال هفت ماه و هفت روز بوده و در جامع رشیدی منسلط و است که خواج
نصیر وصیت فرمود که او را در جوار مزار امام موسی کاظم دفن کنند لاجرم در پایان آن مرقد جنت او آغاز
قبر کنند نمودند ناگاه سردانه کاشی کاری ظاهر شد و بعد از تقدیم لوازم مخصوص نقبش بوضوح پیوست
که آن مضجع را ناصر خلیفه برای خود ساخته بود و پسرش بخللات وصیت پدر را در رضانه دفن فرمود از غرائب
حالات آنکه سردار بدر و زرشنبه یازدهم جمادی الاول وقت طلوع آفتاب بطالع حوت سنه پانصد و نود و
هفت تمام شده بود و در همان روز خواج نصیر تو لدموده و عزیزی در تارنج و فاقش این قطعه نظم فرموده

تاریخ

نصیرت دین بادشاه کثوفیل | ایام که جواد در زمان نژاد | سال شصت و هفتاد و دویست و پنجاه و یک | بروز میجدیم او در گذشت در ۴۲

ملک شمس الدین کرت

آل کرت چندگاه ملوک بوده اند و ایشان مردم دلاور و با مروت بوده اصل ایشان ترک است و سلطنت
از خاندان سبکتگین بدیشان منتقل شده سلطنت بلخ و هرات و غزنی و کابل سالها با ایشان متعلق بوده
و هشت تن از ایشان بپادشاهی رسیده اند اول ایشان ملک شمس الدین محمد بن ابابکر کرت است
و آخر ایشان ملک غیاث الدین است که زوال ملک او بدست امیر تیمور کورگان بوده و ملک شمس الدین
دخترزاده ملک رکن الدین غوری است که حاضر جنگیه خان بود بعد ایلالت ده سال در سنه ششصد
و هفتاد و شش در تبریز فوت شد و مولانا وجیه الدین نصفی در تاریخ او گفته ۴۳

تاریخ

سال شصت و هفتاد و هشتاد و نود و یک | انصار محمد در آن بکرت | بنام صفیایان محمد کرت | بر آمدن کثوفیل در حال ۴۴

بعد از وی پسرش ملک شمس الدین که بدین بیادشاهی رسید و احوال او بمقام خود نوشته خواهد شد

سلطان اباقاآن

عرفت البقاخان و لدا رشید بلا کوخان است بعد وفات پدر بر دژ جمع سوم رمضان سنه ثلاث و ستین ۴۵

ستایه بر سر سلطنت ایران جلوس فرموده پادشاهی مردانه بارای و تندیر بود و وزارت بخواجه شمس الدین محمد صاحب دیوان داده و لشکر بروم فرستاده بعضی از دیار روم را مسخر ساخته و در تبریز صد مراغه را که خواجه نصیر الدین طوسی بروزگار هلاکوفان بنیاد کرده بود مشتمل بر تهاشیل اشکال فلک و دوازده موهر و صورت بر دوج دوازده گانه در عهد الباقان با تمام رسانید و الباقان بسی توان بر اینجا خرج کرد هفتده سال و چند ماه در اکثر ملک ایران پادشاهی نمودن و در مرغزار ادا چاق از حوالی تبریز نشسته بودند ناگاه وحشی در دغا هر شد گفت مرغی غظیم قصد من دارد و تیر کمان طلب کرد چون تیر کمان بدو دادند فی الحال بافتاد و جان داد و غلطه بعضی کسان آن بود که خواجه شمس الدین محمد صاحب دیوان که وزیر بود او را مسموم ساخت و این واقعه تاریخ بستم اذهی بخونه ششصد و هشتاد و هجری بوقیخ آمد و غزنی این قطعه در تاریخ وفات گرفته

تاریخ

چوبست روز بهانه ماه ذی الحجه	زرد و زرخ که بر کس نکند ایفا	چهارشنبه و هنگام صبح دهم	بسال شصت و هشتاد و گردشت
------------------------------	------------------------------	--------------------------	--------------------------

سلطان محمود دارلقب سلطان احمد خان

پسر هلاکوفان هست بعد وفات الباقان که برادر او بود بر سر سلطنت ایران نشست اول دوست از اولاد جنگل خان که دین اسلام را اختیار نمود اما برای مصلحت ظاهرینیکر چون دوسال و پنجاه و شش یوم از سلطنت گذشت دیکر پسران گان واده و اداری ارغون خان پسر الباقان سلطان احمد را گرفته در شب پنجشنبه بیست و هشتم جمادی الاول سه شلای و ثمانین و ستمانه بقصاص شاهزاده قنقور تالی بکشت و او را بکشند و ارغون خان را بجای او بر تخت نشاند چنانچه تاریخ آن گفته

تاریخ

سپیدال خود از غزنی دیدار	که بود در خانان خط ابرن	ز دست برد و فلک است اوشت	نمود سال شکستش و روز چای
--------------------------	-------------------------	--------------------------	--------------------------

تاریخ

تاریخ چون شصت و هشتاد و هشت	تا تاریخ وفات فلک بر دوام کرد	ارغون جلایکیری چون پنجشنبه	احمد رفت و تیغ شمشیر و بنام کرد
-----------------------------	-------------------------------	----------------------------	---------------------------------

خواجه شمس الدین محمد صاحب دیوان

وزیر هلاکوفان و سلطان الباقان بود از مجد الملک یزدی آزار بسیار می بخاطر داشت همواره هست بر دفع آن ناحق شناس می گماشت تا در زمان سلطان احمد خان بسوخته گشت و بدین جلد تاریخ بستم جمادی الاول سال ششصد و هشتاد و یک هجری سراد را که دفتر شروفتن بود از بد نشا جدا کرد ایندا اما بعد از دوسال و دوهفته در زمان ارغون خان خواجه نیز بقتل رسید چنانچه گفته اند

ابیات

چو مجد الملک ز نقد یرایزد	شهادت یافت در صحرای نوشهر	بقصد صاحب دیوان محمد	که دستور مملکت بود در دهر
پس زده سال و دوا ده و هفت	چشید او هم در دران شربت قهر	تو در دنیا شو بد را مقابل	که دار و در تر از و نوش بازهر
لو تیغ این مقرر اند صاحب دیوان در زفر احمد خان باصفهان افتاد و بعد فو لش خواست که بهندستان			

رو دنا از پاس سطوت ارغون خان معفو ماند ارغون خاطر داریش نموده نام طلب بنام او فرستاد چون صاحب دیوان
برگلازمت رسید منظور نظر اعتبار گردید و تا خان که دشمن او بود در خدمت ارغون خان او را پس بزم برش متمم گردانید
و بمکر ارغون خان تا پنج چهارم ماه شبان سه ششصد و هشتاد و سه جری نقی رسید چنانچه ازین تاریخ مستغاف و بیگردد

تاریخ

نظام عهد آفاق حسن دیوان	محمد ابن چوینی در گمانه و هر	بسال ششصد و هشتاد و سه	بوقت مهر و شنبه برود خانه مادر
زروی بر روی اعتبار	از جام تیغ لیاکث بدین مرتبه		

خواهر بهار الدین محمد که دلدار خد صاحب دیوان بود در زمان آباتی وزارت بلکه فرماندهی ایالت اصفهان بدو موفض بود

احوال اتابکان شیراز

اتابک خطاب بادشاهان شیراز بود و معنی این لفظ نگاه دارنده و ادب آموزنده است و ملوک شیراز را از انجمن اتابک گویند
که یکی از ایشان که مظفر الدین مغانم داشت اتابک سلطان بنجورد و سلطان او را حاکم فارس کرده بود او بعد از فوت بنجورد
خطاب اتابکی بنجورد قرار داد و گویند که این لغت کبرکی است اتابک است یعنی پدر بزرگ چه اتابکر و بیک بزرگ و اتابکان
شیراز حاکمان عادل و خیر بوده اند اول ایشان که مظفر الدین سفر بود در زمان دولت سلطان بنجورد حکومت فارس
سر بلند می حاصل نموده و در پانصد و پنجاه و ششش فوت کرده بعد از وی برادر او اتابک زنگی چهارده سال و
کسی حکومت نمود بعد از او پسرش تکلیف سلطنت رسید و بیست سال حکومت کرد بعد از وی اتابک سعد بن زنگی بیست
و هشت سال ملک را نداد و در سال ششصد و بیست و هشت فوت کرد بعد از او پسرش اتابک ابو نصر بن سعد زنگی
بسلطنت رسید و او را اتابک ابو بکر خرمی نویسنده مردی بس نیکیو سیرت و عادل بوده در زمان او یعنی در سنه ششصد
و پنجاه و شش بلا کوخان مستعصم خلیفه بغداد را شهید نموده و شیخ سعدی شیرازی که در باب آن مرثیه گفته در آن
مرثیه این چند بیت آورده

ابیات

یار پلین ملک سلطانی باهن دوا	در پناه شاه عالم بادشاه ملکان	خسر محمد تزان غوث زمان	آنکه اظلامش مندیست و اظلامش
روزگار ت بسا دات باد و بی گوی	را تیت صورت بخت ابر و اقبال		

معدران ایام شیخ سعدی کتاب گلستان بنام او نوشته و در تاریخ آن این بیت گفته ...

تاریخ

دران مدت که مارا وقت غمزن بود	از بهجت ششصد و پنجاه و شش بود		
و او را پسر بود سنی باسم حدش یعنی سعد بن ابو بکر که در دیباچه کتاب مذکور ذکر شش نموده و گفته			
علی الخصوص که دیباچه غایبش	بنام سعد ابو بکر سعد بن علی است		

وفات ابو نصر سعد در سنه ششصد و پنجاه و هفت بوقوع پیوسته بعد از وی اتابک سعد بن ابو نصر کجای پدر
نشست و بدو روز که خطبه و سکه با القاب او مزین شده بچار رحمت انتقال کرد بعد از او سلجوق شاه و سلطان سلطنت
رسید و سعدی درین باب قصیده گفته سینه چندان از انجمه نیست

خدای را چه تو انکه در فضل و کرم	بهرین نظر که در گیاره کرد در عالم	بدورد دولت سلجوق شاه و سلفش	خدا یگان معظم اتابک اعظم
	سرلوک جهان بادشاه روی زمین	خلیفه پدر و عم با اتفاق امم	

بعد از ایشان اتابک محمد شاه بن مظفر سلف شاه بن ابوالنصر سعد بن زنگی بر سریر حکومت نشست و در زمان او سعدی در سنه
احمد و حسین و ستانه فوت کرد و مدت سلطنت محمد شاه هشت سال بود سال وفات او معلوم نیست

شیخ فخر الدین عراقی

خواهرزاده شیخ شهاب الدین و خلیفه شیخ بهاء الدین زکریا است در سال ششصد و هشتاد و هشت قبا ریح هشت
ذی قعدة فوت کرده مرقد او در دمشق است تاریخ رحلت او از مجرب الواصلین نوشته شده

تاریخ

عراقی بنی نظیر خرد الدین	و اصف را از آسمان وزین	جمعه و هشت روز ذیقعدة	بودگان بنوی خلد شده
سال نقل از زبان ساقی عین	گو بود مسکن عساقی عدن	سال تاریخ نقل آن مرحوم	از فرد جان خلد شد مرقوم
	قبر او در دمشق مشهور است	از اثر او لایک و حور است	

سلطان ارغون خان

ابن اباقا خان ولد هلاکو خان است بر دژ گار دولت پدر خود بادشاه خراسان بود چون پدرش اباقا خان فوت کرد در خط
تبریز شهنشاهان و امرا بر غم او برآمدند و بر احمد خان بن هلاکو خان اتفاق کرده او را بر تخت نشاندند و بعد از پنج ماه که احمد خان
بر سریر خاقانی جلوس کرد و رعیت خراسان نمودار غول خان از دهنه زم شد احمد خان را شفقت عمومی در کار
آمد و ملک خراسان را با دست کشید و ارغون خان بعد از واقعه احمد خان در ماه جمادی الاول سنه ششصد و
و سه هجری بر تخت بادشاهی نشست و بعد از دو ماه و هشت روز خواهرش الدین محمد صاحب دیوان را که
بست دهنه سال وزارت پدر و جدش کرده بود به تهمت آنکه اباقا خان را سموم ساخته بقتل در آورد و بعد
حکومت قریب هفت سال در پنجم ماه ربیع الاول سنه ششصد و نود فوت کرد در تاریخ ادگفته اند

تاریخ

شبنم بخت بنوی ششصد و نود	در پنجم ربیع نخستین بهار		
بعد وفات ارغون خان برادرش سلطان نجیب الدین اباقا خان بادشاه ایران شد و چون قریب چهار سال سلطنت نمود امر از کردار شنیع او بستموده آمده در ماه صفر سنه ششصد و نود و چهار او را از میان برداشتند و باید و خان را که ولد طراغی خان ابن هلاکو خان بود بادشاه ساختند بعد سلطنت هفت ماه در شهر ذی الحجه سنه مذکور بقتل رسید و غازان خان پسر ارغون خان بادشاه ایران شد			

ناصر الدین قاضی بیضاوی صاحب تفسیر

او قاضی طراز بود و در تبریز رفته در آنجا بسال ششصد و هشتاد و پنج هجری فوت کرده اما ازین ایات
که در تاریخ رحلت او از کتاب مجرب الواصلین نوشته شده سنه ششصد و نود و یک استخراج می یابد

۶۹۱	<p>تاریخ</p> <p>ذات عالی او مفسر بود</p> <p>حالمی را بعلم برآه نمود</p>	<p>تاریخ</p> <p>لیک تاریخ آن ختم نمود</p> <p>منظر الحق المحسن فرمود</p>	<p>تاریخ</p> <p>نور اللہ سدرہ ابدی</p> <p>برہ شافعی بہت راہ بنا</p>	<p>تاریخ</p> <p>آنکہ او بود قاضی ہفتیا</p> <p>ناصر الدین قاضی ہفتیا</p>

مات هفتم

اسیات

و شعر کس پیرانند | قوی هست که جللی برانند | فردوسی و انوری و سعدی | هر چند که لایبی بعدی
 و عقلا بنابر فوایدینا و بعضی کتابی در نظم و نثر بهتر از گلستان و بوستان نشان نداده اند در تاریخ
 شعر و کتب دیگر مسطور است که سلطان محمد قآن حاکم لمتان که پسر بزرگ سلطان غیاث الدین بلبن پادشاه
 دلی بوده و پیش از پادشاهی در سنه ششصد و هشتاد و چهار شهید شده در زمان حکومت خود و کتبت
 از لمتان خرج و قاصد بشیر از فرستاده التماس قدوم شیخ نموده خواست که بجهت او در لمتان خانقاه
 سازد و در آن خانقاه دیهیم با وقف کند لیکن شیخ از جهت ضعف پیری نتوانست آمد و هر دو مرتبه کجا سفینه
 غزل بخط خود بسلطان شهید فرستاده و معذرت خواسته مکتوب در سفارشش امیر خسرو دهلوی نگاشته
 و اشعار خسرو را ببایار تحسین میکرد و وفات سعدی در ماه شوال بشب جمعه سال ششصد و نود و یک هجری
 بر دنگار تائب محمد شاه بن مظفر سلف شاه بن ابونصر سعد بن زنگی در شیراز بوقوع پیوسته و در آن ملده
 مدفون گشته و فرارش بعد از این شهرت دارد و بعضی نوشته اند که در سال ششصد و نود و اربعه در حال نموده دلی قول
 او بی صحیح ترمی نماید و شیخ بقولی یکصد و دو و بقولی یکصد و بیست سال عمر یافته مولف را قول آخر قریب بعصر قی
 مینماید زیرا که شیخ در کتاب گلستان آورده که چند آنکه مرا شیخ اجل شمس الدین ابوالفرح ابن جوزی ترک
 سماع فرمودی و بولت و خلوت اشارت کردی در سمع قبول من نیامدی و عنفوان شبایم غالب آمدی و بهر او بود
 طالب ازین کلام شیخ چنان مستفاد میگردد که او پیش از وفات شیخ ابوالفرح که در سنه پانصد و نود و هفت بوقوع
 آمده بعد بوقت رسیده بود و در حین وفات او عمر سعدی کمتر از بیست و هفت سال نبوده باشد پس باین
 حساب سال ولادت سعدی بسال پانصد و هفتاد و یک میرسد و مدت عمرش یکصد و بیست سال و آنکه در نسخ
 هفت اقلیم و تذکره دولت شاه منظر آمده که شیخ سعدی مرید شیخ عبدالقادر جیلانی بوده و در صحبت او غریبت حج نموده
 محض غلط است زیرا که اگر فرض کرده شود که سعدی چنانکه مذکور شد یکصد و بیست سال عمر داشت تا هم سال
 ولادت او بسال پانصد و هفتاد و یک میرسد و این ده سال بعد از وفات شیخ عبدالقادر جیلانی است
 پس این را برگز عقل قبول ننماید بلکه از کلام شیخ چنان مستفاد میگردد که او مرید شیخ شهاب الدین سهروردی
 است چنانکه خود در باب دوم از کتاب بوستان میگوید

اسیات

مرا شیخ دانای مرشد شما | و داند ز فرمود بر روی آب | یکی آنکه در نفس دین مباحش | اگر آنکه در حج بدین مباحش
 و آنکه در بعض کتاب گلستان نوشته اند که عبدالقادر گیلانی را دیدم که در حرم کعبه روی بر حصار نهاد و میگفت
 لفظ دیدم غلط است لفظ دیدند باید و اینکه نوشته اند که شیخ سعدی خواهرزاده مولانا قطب الدین طلاس
 شیرازی است اینهم غلط مینماید و تاریخیکه در تذکره دولت شاه و کتبت گرد و وفات آن بزرگوار نوشته اند نیست
 تاریخ
 شبی آدینه بود و ماه شوال | ز تاریخ عرب رخ ص سال | بهای روح پاک شیخ سعدی | بیفتا از اخبار تن پر و بال

تاریخ			
درب بومغار بن شیخ سعدی	کرد در دریای حیرت بود نو اگر	میه شوال روز جوهر پیش	بدان درگاهت از روی غلام
	یکی برسد سال فوت گفتم	ز خاصان دژان تاریخ شد غار	
تاریخ از کتاب مختار الواصلین			
شیخ سعدی که یاقین حق بود	راز دان وجود مطلق بود	یکصد و بیست سال عمرش بود	کان مان حلت از جهان فرمود
بشپ جمیع جسم شوال	شد بفرود ستان تو خصال	چون خاصان حق تعالی بود	خاص تاریخ ادملک فرمود
روز سه مولف این اوراق کلیات سعدی را میخواند قصیده برآمد که بیت مقطع اسن این بود			
بیت			
اگر ابد بای مدد کنی شاید		که آفرین خدا بر روان سعدی	
مصراع آخر پسندیده آمد و آن را مد و تاریخ ساخته تبعیه این تاریخ گفتم			
تاریخ از مولف			
بیت سعدی شیراز گر چاه ز دنیا	ولی بماند بفضل و به بهار ابد	زنکساش کی مصرع است گفته	چوبی سومی عونت گرفتش امداد
ز سال فوت خبر یافتم و آن است	که آفرین خدا بر روان سعدی		
اگر اعداد الفاظ سعی و رعونت را از اعداد الفاظ مصرع آخر دور کرده شود تاریخ وفات برآید این تاریخ که نوشته میشود			
نیز از مولف است			
تاریخ از مولف			
چو سعدی از بی سرگلستان شاد	ز شادی بر زبان زد منت مرخدا	ز منت مرحوم اولیاد و ساری	شود تاریخ سال حلت و آشکارا
تاریخ			
چو سعدی دگلستان جهان شاد	ز شادی گفت منت مرخدا	چو سر حرفی ز منت مرکنی دور	شود سال وفاتش آشکارا
اگر از الفاظ منت مرحوم اول را که میسر است دور کنی تاریخ برآید و چون آغاز کتاب بوستان این مصرع است			
مصرع بنام خداوند جان آفرین و آغاز کتاب گلستان منت مرخدا چنانچه اگر پنج حرف اولین را از هر دو کتاب جدا جدا بگیریم و حرف اول را باندازی تاریخ برآید و آن را مولف باین عنوان تنظیم آورده			
تاریخ			
چو بنام خدا و منت مر	شد گلستان بوستان آغاز	پنج حرفی ز هر کتابی کسب	حرف اول ز هر یک انداز
	تا شود بر تو ظاهر و پیدا	سال تاریخ سعدی شیراز	
و این تاریخ بزبان آورد که نوشته میشود نیز از مولف این اوراق است			
تاریخ			
مرگ سعدی که جسم و چو پیر	که گلستان هکب موا کمال	سر منت کو دور کر سلسله	مرگیا آب کیک منت پیر
و اسیر شدن شیخ سعدی بقید فرنگ در سفر بیت المقدس و بایهودان بکار کل ناندن در خندق طرابلس			

و خلاص دادن یکی از روسای طلب از آن قید بده دیوار دادن دختر خود بکامین همد و بنابر بهنجار
شیخ و بدخوی زن زشت کردار و غیره احوال که خود در گلستان بشرح تمام مندرج ساخته و اینجا احتیاج تفصیل
ندارد و از نوشته مشرف کلین صاحب انگریز که در سینه هزار و هشتاد و شش میسوی موافق سینه هزار
و دو صد و یک هجری که بسیر شیراز رفته بود احوال مرقد شیخ که در آن بلده واقع است بدریافت آمد که بقاصد
نیم کرده شرقی باغی بیای که بهی سمت شمال و مشرق شیراز مرقد شیخ واقع است در میان عمارتی مربعی مالکین
که یک طرف دیوار آن دو طاق مستوی واقع شده طاق سنگین بین مرقد شیخ است بطول چهار د
و بعرض قریب دو دست بی پنج تفریری که در حالت بناد د فن بود بکناره آن فقرات چند از احوال شیخ و
کلیات او بر سبلی بخط نسخ کندیده اند و بالای مرقد سر پوشی جوین برنگ سیاه طبع بزر و ضمیمه گذاشته اند
بر آن یکی از غزلهای وی بخط تعلیق و بالای مرقد کلیات وی مکتوب بخط خوب نگاشته اند نقل است
که یکی از مسلمانهای بخواب دید که در عرش جوش و خروش پیدا شد و جمعی زمزمه میکنند چون استماع کردند گفتند
که این بیت شیخ با سبج و تمهیل یکجمله مقابل است آن عابد بیدار شد و فی الحال بدر وازه شیخ رفت
دید که شیخ نشسته زمزمه میکند و ذوقی و حالی دارد و آن غزل میخواند و من نویسد که مطلع آن نیست

بیت

برگ درختان بنزد نظر پوشید هر درونی دفتر بیت معرفت کردگار

عابد و رقد شیخ افتاد و او را بر خواب خود مطلع ساخت و بشارت داد در لطائف و ظرافت و نازکی طبع شیخ را در برابر اهل
است بهی با استعدادان شستی و با وجود استعراق حال با اهل فضل صحبت داشتی و مطالبه کردی و بنده گفتی و در
خلاصه الاشعار مذکور است که شیخ روزی در بازار با حکیم نزاری دو چار شد و آثار کمال از سیاهی حکیم دریافته پسید
که از کجائی گفت از خراسان شیخ گفت از شمس سدی یاد داری گفت آری

بیت

سعدی خط بنزد دست دارد نه هرف جوال دوزی

این بیت خواند و پسید از اشعار نزاری چیزی بخاطر داری سعدی گفت ببله و این مطلع خواند:

بیت

آوازه در افتاد که باز آمد از بحر بهستان عظیمت من توبه کجائی

حکیم بفر است دریافت که این سعدی است او را در برگرفت و شیخ بعد از این حکیم را سخنان خود بزر و چندی بهماننداری
قیام نموده تکلفات تمام بعل آور و حکیم هنگام رخصت یکی از خدام شیخ گفت که هماننداری چنین نکنند اگر
شیخ شما بخراسان آید طبق هماننداری بدانند القصد چون سعدی بعد از مدتی بخراسان رفت حکیم نزاری
بهماننداری پیش آمد اول روز شیر داغی بخت در دو م روز ناچیز و روز سوم گوشت بریان پیش آمد و در دو
گفت چنین مهمانی سالها میتوان کرد و چنان مهمانی که شما فرمودید پیش از چند روز من نتوان نمود
نقل است که باری سعدی در وقت مراجعت از زیارت که چون تبریز رسید خواست تا خواهر علامه لدین و

برادرش خواجہ شمس الدین دیوان را بہ بنید غریمت خدمت ایشان کرد و ایشان را دید چون سلطان آبا قاتا
خبر شد سعدی را پیش خود طلبیدہ اعزاز و اکرام نمود و با او صحبت داشت در وقت بازگردیدن بادشاہ
فرمود کہ مرا پندی ده گفت از دنیا باخیزی نمی توان بر دیگر ثواب و عقاب اکنون تو بخیر باش آبا قاتا آن فرمود
کہ این معنی را بشعر تقریر فرمای شیخ در ساعت این قطع گفت

قطع

شہی حفظ رعیت نگاہ میدارد	حلال باخراش کفر و چو پانی است	دگر راعی ظلمت ز برادرش باد	کہ بر چہ پنجرہ داوود بیہ مسلمانی
--------------------------	-------------------------------	----------------------------	----------------------------------

سلطان آبا قاتا بکریست و چند نوبت گفت کہ من راعی ام باز نہ و بر نوبت شیخ جواب داد کہ اگر راعی بیت دل
تر کفایت است والا بیت آخر تمام سلطان را عظیم پسندیدہ افتاد و دولت شاہ میفرماید کہ انصاف آنست
کہ درین عہد کہ بایم علماء مشائخ روزگار چنین نصیحت ببقال یا قصاب متوانند گفت چنانچہ سعدی گفتہ بیت
نہ بر کس حق تواند گفت گستاخ بہ سخن ملکیت سعدی را مسلم بہ منتقول است کہ در زمان حکومت ملک
عادل شمس الدین تازی گوی سلاسل لاران شیراز خراسانی چند از مال دیوان کہ تسعیر اندک داشت بہ بہار لار
ببقالان و اہل بازار بطرح میدادند ملک ازین ظلم بیگان بود اتفاقاً از ان خرابا چند قطعہ بہ ہرادر شیخ سعدی
فرستادند و برادر شیخ ہر در خانہ اتابک دکان بقالی داشت چون حال بدان نہج دید بر خاست و بہر باط
شیخ رفت و بخدمت برادر خود عرض کرد شیخ ازین حال کوفتہ خاطر گشت و باخود اندیشہ کرد کہ خود ہر دو
و این بلا از سر درویشان شیراز بخصیص برادر خود باز کند اندیشہ کرد کہ اول کاندہی بدینشت پس این قطعہ را رقم کرد و فرستاد

قطع

ز احوال برادرم بہ تحقیق	دائم کہ ترا خبر نباشد	خرامی بطرح میدہند تن	بخت بد ازین تبر نباشد
اطفال برند و در ویش	خرابا بخند و زربناشد	انکہ تو محصلی فرستی	ترکی کہ از ان تبر نباشد
چندان بزندانش اینچہ دادند	کہ خانہ دیش بدر نباشد	ای صاحب بن لغور ادرس	لطیف بہ ازین دگر نباشد

ملک شمس الدین چون رقمہ را خواند بجنید و در ساعت بفرمود تا منادی کردند کہ ہر کس را کہ خرابا بطرح دادہ
پیش من آید تا با ایشان سخنی بگویم آن کسان کہ خرابا بطرح ستیدہ بودند ہمہ پیش ملک جمع شدند پس بقالان
را پیش خود خواند و صورت حال از ایشان پرسید ہر کہ زرن دادہ بود سلاسل لاران را بعد از مالش فرمود کہ زرن را
بگیرند و خرابا باز نشانند و از کیکہ زرن ستیدہ باشند باز گردانند و از ان بقالان باشند و بحساب مال ملک مجرا
دارند بعد از ان ملک بر خاستہ بخدمت شیخ آمد و مذرخواست و بعد از استماع دہمت گفت یا حضرت شیخ حکم کردہ ادا
کہ خرامی کہ بدو کان برادر ت بر دہ اند بوی ارزانی دارند و قیمت از وی بگیرند و التماس آنکہ چون معلوم شد کہ
برادر شیخ در ویش است محقر فرما آرد و ہم تا حضرت شیخ این اندک خرجی بہ برادر خود ارزانی دارد پس ہزار
درم زرن را بوسید و در خدمت شیخ بر زمین گذاشت و یقین میدانست کہ شیخ خود چیزی بخاصہ قبول نمیکند بعد از ان
برخواست و مذر طلبیدہ بیرون رفت و مشہور و موعود شد کہ ملک عادل شمس الدین تازی گوی
از بہر خاطر حضرت شیخ سعدی فارسی خرابا و بہاے حسد ما بہ بقالان ارزانی داشت +

مات هفتم

مولانا امامی الهی			
از جمله فضیلتی خراسان است با وجود علم و فضل شاعری بی نظیر بوده است و مولانا امامی و شیخ سعدی و خواجہ نجد الدین همکار فارسی معاصر بودند نقلیست که روزی خواجہ شمس الدین محمد صاحب دیوان و ملک معین الدین پردانه که در عهد سلطان اباقا آن حاکم مالک روم بوده است و مولانا نور الدین رصدی و ملک افتخار الدین کرمانی که از نژاد ملک زوزن است هر چهار فاضل با اتفاق توطئه مخفیانه خواجہ مجد الدین همکار فارسی فرستادند و از دستهای کردند قطعه نیست			
قطعه			
توشیح فارسی محمد ملت و دین چو دولت حضرت است لایم	سوالی میکند پر دانه روم دعا گو صاحب دیوان ملزوم تو کن معین این چنان ملک نص	ز شاگردان تو هستند حاضر ز شعر نو سعدی و امامی بود در دست تو چون نمره کج	رهی و افتخار و نور و مظلوم کلامی به پسند اندر یثیم
خواجہ مجد الدین این رباعی بجواب فرستاد			
رباعی			
ما که به بطن طوطی خوش نصیم و دولت شاه میگوید این فضل که در حق امامی گفته در شیوه صنائع و بدائع شاعری بوده باشد والا سخن شیخ سعدی را مرتبه عالی و مشرب او را در جبهه و اقبست سخن او از حقیقت و طریقت نشان میدهد و از مکران لطافت آنی دارد و امامی در سینه ششصد و هشتاد و یک گزشت	بر شک گفته های سعدی گسیر	در شیوه شاعری با جماع ام	هرگز سخن سعدی با امامی نیکم
سلطان جلال الدین فیروز شاه خلجی پسر ملک خلجی است			
بعد کشتن سلطان معز الدین کبچاد را که نیر و سلطان غیاث الدین بلبن بود در سینه ششصد و هشتاد و نه هجری بادشاه دہلی شد و روزی که سلطان ساعت نیک برای جشن جلوس مقرر فرموده و بر تخت نشست امیر خسرو قصیده با تاریخ گفت از اینجا چند بیت نیست			
تاریخ			
شبنم کاغذ از مدح شریف بگاه چاشت با فیروزی فال	تخت آسمان فیروزه هست ز بخت ششصد و هشتاد و یک سال ز طالع در چنین وقت مبارک	جمادی دومی را سومی روز مه اندر بهت شیر و طالع شیر نهاد اکلیل بر سلطان تبارک	سیم ساعت ز روز عالم افروز تخت غیر بر شد نشد شیر نهاد اکلیل بر سلطان تبارک
و امیر خسرو این کتاب کرد و قصیده با در جلوس و وصف بادشاه نوشته مفتاح الفزح نام کرده و در تاریخ اختصار گفته			
تاریخ			
چون این نامه را در دم گفتند رود فتحش می اندر جام کردم	گلوی خامه را در دم سر آغاز که مفتاح الفتح خوش نام کردم پس تاریخ آنچه در ملک مد بود	غریبی که دوش سر برده به راه بر آید ده چو دوس بر پیش ز بخت سال پیش صد نو بود	نزدای دست بردش حضرت شاه دوم عشرت یاد آخر بخش

و سلطان جلال الدین فیروز در کمال خدا پرستی و دینداری و شریعت پروری روزگار می گذرانید اما چون
 به نیم زدگی خاندان او مقدر بود بر خلاف عادت مستمره از وی خطای رفت و در عصر او حادثه عجیب افتاد سیدی
 را که در ویشی مرتاض بعلم سپیا مشهور بود و بجهت آنکه حشر عظیم داشت و جمعیتهای عظیم در خانقاه او میشد
 امر او ملوک در مجلس او حاضر می آمدند به نهمت آنکه میل خروج دارد بسته پیش سلطان آورد و ند و حسب حکم سلطان
 زیر پای قیل انداخته ملاک ساختند بعد از کشتن وی خانان جلای برهم شد و سلطان علاء الدین غلبی که برادر زاده
 و مربای سلطان بود تخم جلای را از بیخ بر انداخت و آن چنانست که علاء الدین حکومت گز داشت و آن ملک
 متصرف شده مزارع اطاعت ملک چمپیده بودند فیروز شاه باراد و تنبیلش لشکر و سپاه همراه گرفته بسبت گرامه
 کردید چون نزدیک رسید علاء الدین از کمر و حیل گفت فرستاد که سلطان را باین بهر لشکر و سپاه آمدن خبر دهد
 بود که سن بهر صورت تابع دار فرامهم با بخله فیروز شاه با چند کسان از طرف مانگپور که آن سوی دریای گنگ است
 و علاء الدین از طرف کر ابرشتی سوار شده در میان دریای لانی شدند در عین ملاقات یکی از ملازمان
 علاء الدین بموجب اشاره او شمشیری بر فیروز شاه انداخت و سرش از بدن جدا ساخت و نزد علاء الدین برداد
 فرمود تا سر آن بادشاه مظلوم را بر سر نیزه کرده در گراو مانگپور بگردانیدند و جمله مخصوصان سلطان را که در کشتی
 بودند بقتل رسانیدند این مقدمه بتاریخ هفتم هم رمضان سال ششصد و نود و پنج هجری در عین پرست
 بوقوع آمده بعد شهادت سلطان فیروز شاه سلطان علاء الدین بادشاه هند شد

قاضی حمید الدین ناکوری

در زمان دولت سلطان غیاث الدین بلبن و سلطان مغز الدین کیقباد بوده مزارش در دلی در پانین
 تربت خواجہ قطب الدین بختیار کاکی واقع است و از کتب و رقم هند سه که بر لوح مرقوم است چنان مستفاد
 میگردد که او در سنه ششصد و نود و پنج هجری در ایام سلطنت سلطان جلال الدین فیروز غلبی ازین جهان فانی
 رحلت نموده و این لوح که حالا بر سه مرقداوست هفتاد و نه سال بعد از وفات او یعنی در سنه هفتصد و نود و پنج
 و چهار در عهد سلطان فیروز شاه باریک بر تربت او نصب کرده اند و عبارت که بران لوح منقوش است نیست
 بذا محمد المنور قطب الاولیائی الانانی و حوث الاقیابا الاستحقاق الامام العالم العالم الولی الفاضل الکمال
 شیخ حمید الدین نور الله محمد المنوره عمره الرده خادم الفقرا سلیمان بن شیخ بیکه فی سنه اربع و سبعین و
 سبعهات وفات حضرت شیخ المحققین و قطب العارفین شاکر بارگاه قدس و طائف کعبه انس و در دریا حقیقت
 جوهر کان طریقت حضرت محمد محبوب محمد بنده کی شیخ محمد حمید نور الله مرقده در شب دوشنبه یازدهم ماه رمضان
 فی الحمد ذالک اللیل جاریتس ۹۵ هـ انا ما رسی که در نسخہ مخبر الواصلین مرقوم است از ان سال ششصد
 و هفتاد و دو و استخراج می یابد تاریخ اینست

تاریخ	
سال نقلش از جهان نیست	محمد نایل دین جنت گفت
شاه کرک	

نخاه کزک از همین دایرستان است از سهما برکنار زبستی و پیوسته در غرابان شش مسکنش بلده کراناکو
 است منقول است که خواجه قطب الدین برای او خر قد فرستاد و خر قد را گرفته در آتش انداخت برنده پیش خواجه
 آمده احوال بگفت فرمود که برو آنرا باز خواه تا حقیقت کار بر تو پیدا گردد و چون باز آمده درخواست خر قد نمود
 خواجه کزک گفت برو از آن آتش گاه بگیر لیکن از آن خود چون او در نگریت آن خر قد را با چند دلق دیگر دریا
 و شمسار گردید میگویند که چون سلطان فرزند شاه با دشا دلی برای تنبیه سلطان علاء الدین که سراز
 اطاعت پیچیده بود نزد یک کتار سید علاء الدین مخوف شده خدمت شاه کزک دریافت و بسیار فروتنی نمود مجذوب
 سرور داشته گفت

بیت	هر که بیاید بر سر جنگ
سر و گشتی تن در گنگ	

و سلطان فرزند شاه بهمون وضع کشته شد و اندک علم در گاه شاه کزک در بلده کراناکو بهزده کرده غربی از بلده الآباد
 فاصله دارد طوالت عالمیان است و فانش در زمان سلطان علاء الدین شمس بود قوش آمده

مات هشتم از آغاز سال هفتصد و یک لغایت سنه هشتصد و هشت

سلطان غازان خان ملقب بسلطان محمود

پسر ارغون خان ابن اباقا خان از اولاد چنگیز خان است او برادرزاده خود باید و خان را مغلوب ساخته کشته
 در سنه ششصد و نود و چهار هجری بادشاه ایران شد و دین اسلام را اختیار نمود و بدعوت او هزاران
 از اهل و اتباع و جنود او دین اسلام قبول نمودند و او خود را سلطان محمود نام نهاد و بعد حکومت هشت سال
 و نه ماه و در یکشنبه یازدهم ماه شوال سنه هفتصد و سه هجری در قزوین در گذشت لاش او را به تبریز بردند و در
 گنبدی که در ایام حیات تعمیر نموده بود دفن کردند بعد از او در سن اجماع و ملقب به محمد خدابنده بادشاه ایران
 شد تاریخ وفات سلطان غازان خان ازین قطع که ابن امین گفت مستفاد میگردد

تاریخ	بروز یازدهم مهر روز یکشنبه	شماره نواهی نزدیک جهان	بسوی خلد که باد آن است
-------	----------------------------	------------------------	------------------------

ملک شمس الدین گمین

دوم بادشاه از ملوک کرت است بعد پدر خود ملک شمس الدین محمد کرت در سنه ششصد و هشتاد و شش بادشاه
 هرات گردید و بیست و هشت سال بدولت گذراند و باقا خان او را خطاب شمس الدین گمین داده بود در غنچه
 دوازدهم ماه صفر سنه هفتصد و پنج هجری در گذشت و مولانا حکیم الدین غوری در تاریخ وفات او گفته

تاریخ	سال هجرت رسید هفتصد و پنج	شمس بن کرت خرواقان	شد بغداد و سنه یکه ای پنج
-------	---------------------------	--------------------	---------------------------

ملک فرخ الدین بهمن

بیانند شیخ و حال طامسی نهی را که بدستش بود بر بالا نموده پیش نهاد و علی سبیل المعافه گفت بکواز حیت که سر بر زبان باین
بیانند خواهد بود البش نیر فاخته بعد از ساعتی گفت عجب حال است که شیر از یان در شهر از اسک بیشتر اندیش بنسی کرد و گفت این
حال خلاف شهر است که تیریزی در شیر از اسک کمتر اند خواهد بود بر آید و شیخ بخوشه نشست و جوانی صاحب جمال چنانکه رسم است
خواهر را با کردن گرفت و همای میان آن جوان حائل بود درین حالت خواهر پرسید که سخنان همای در شیر از میگویند
گفت بلی شهرتی تمام دارد و گفت تو هیچ یا داری گفت یک بیت و این مقطع بر خواند بیت در میان سن و دلدار جانت
همای بود وقت آنست که آن همز میان بر خیزد و خواهر را اشتباه نماید در اینکه این شخص سعدی است سوگندش
داد که تو سعدی هستی گفت بلی پس خواهر در قدم شیخ افتاده عذر خواست و شیخ را بجانده برد و ضیافت کرد و کمال مطلق
بجا آورد و صحبت نمود و اشتیاق خواهر بام در شهر و سر هفتصد و دیزده هجری در زمان سلطان بجاتین بر افروختن و فات یافته و در تیریز مدون است

سلطان البجاتیو ملقب به محمد خدا بنده

ابن ارغون خان است و البجاتیو نام داشت بعد از وفات برادر خود یعنی سلطان غازان خان در سن هفتصد و
هجری در ایران بر سر سلطنت نشست بعد سلطنت فریبیده سال و پند یازده رمضان هفتصد و شانزده هجری در گذشت خواهر هشتصد و بیست و نه
از هفتصد و شانزده چنانکه گذشت از گاه و گاه خسروی شاد گذشت تا یک بگذشت و جهان بفرار آمد اگر آگاه از حال خویش ناگاه گذشت
بعد از وی پسرش سلطان ابوسعید بهادر خان در عمر دوازده سالگی بر سر سلطنت نشست

سلطان علاء الدین خلیج سکندر ثانی

برادر زاده سلطان جلال الدین فیروز خلیج است و هم داماد او بود بنا بر پنج هفتصد و بیست و نه هجری فیروز شاد
را در گزاشته باد شاه مهند وستان گردید و شاهر جلالی را از پنج بر انداخت امیر خسرو این غزل در وصف او گفته
بزم رخ زیبای کسی در نظر آمد عشق بدل قناد و هوای بر آید غزل زین پس بخورم هیچ غم فکرا بزم
آن شاه علاء الدین سکندر ثانی که لشکر او در زلزله در بحر بر آمد سلطان جهانگیر محمد شمس عظم
از زلزله جانش فوجی دلی زحد خویش جنید زمین بوسه زان مشت آید
بر شاه جهان مرده فتح و ظفر آمد کردادش بهیچ علی و عمر آمد

و سلطان علاء الدین قلع چور را بعد محاصره شش ماه و هفت روز بتاریخ سوم محرم سال هفتصد و سی هجری مفتوح ساخته و در اجران
دیار را که شوهر بد اوت را نی بود مقید ساخته بدلی آورده و دخترش او را از ان قید بد فاع و حیل خلاص نموده و قصه پادشاه
را نی ملک محمد جالسی بر زبان هندی نظم نموده معروف و مشهور است و سلطان علاء الدین مرید شیخ شرف الدین ابوعلی قلندر
پانی تی بود و از نظام الدین اولیا نیز اخلاصی فراوان داشته اول کسی که از پادشاهان دلی بر ولایت دکن مستولی گردید سلطان
علاء الدین بود و فاشش بتاریخ ششم ماه شوال سن هفتصد و شانزده هجری بوضوح پیوست مدت سلطنت او سی و یک
سال کسری زیاده بعد رحلت او پسرش قطب الدین مبارک شاه خلیج بر سر پادشاهی نشست

سید حسین

چهارمین پسر سید است و در بلاد افغانی هفتصد و سی سال بر تاج پادشاهی تکیه کرده در سن هفتصد و سی هجری تاریخ وفاتش از شهر الواصیلین
مخروغان و علم میر حسین فرزند و مغر الشف لکین تاریخ صاحب علم و معرفت بوده منع فیض و کرمیت بوده
هفتصد و سی بود از به شوال که گذشت از جهان بر دروالت سال ترحیل آن خجسته صفات باقی غیر گفت قطب پرات

پسر سلطان علاء الدین طبعی است بعد وفات علاء الدین کا فوکہ غلام و عشوق او بود و بمقتضی وزارت رسید شہاب الدین عمر را کہ پسر خود سلطان بود و بہت سال عمر داشت بر تخت نشاند و خود مختار کار سلطنت کرد و خضر خان شاد و نجان را کہ پسران بادشاہ بودند معدوم البصر ساخت بعد از سی و پنج روز کا فوراً کشتند مبارک خان سپہ سالار بادشاہ را از قید رهایی دادند مبارک خان تا دو ماہ کار سلطنت را بطرف برادر خود سرانجام میداد بعد از آن اورا کجول ساخته خود تاریخ بنظم محرم سنہ ۷۵۵ بمقتضی ہجری بر تخت دہلی نشست و لقب بقطب الدین مبارک شاہ گردید و جایگزین کتاب ہمہ پہر برادر درن جہنم بل با میر شمس و تسلیم نمودہ دامیر در کتاب تصریح بنیادہ از زبان سلطان بنویساید *

لظم

تاریخ ہجو من اسکندری	گندہر کہ آرایش ز قمرے	ز کج کرانہ و سبے شمار	دہم ہا بلیش کن چلیار
چو میراث شہنشاہ زرداںم	نہر بہت زین سہل تر دادم	شہا کج بخشا کہ گستر	معالی شناسا سخن داورا
مرا کہ شصت بالا گشت	سہم پیش شاہان والا گشت	لبی بندگی کردم از عوخت	کہ بستہ در دست چار تخت
ز شاہان کہتہ دگر دہ یاد	منور الدنا بد شہر کیقاد	از ان پس فیروزہ چہ بلند	مقدم پیش فیروز شہر از جہند
از ان پس در شہر شام شد	تو گزینہ کج علائی شد	شد اکنون کہ اقبال ہمد مرا	نوازندہ شد قطب عالم مرا
چنین بخششی کہ ہر ہم یافتم	در ایام پیشینہ کہ یافتم	کنون لا بد از سحر پنج زن	باندازہ بخشش آید سخن
جولید کہ زین پیش برد اخترم	چو این نامہ خاص کہ ساختم	و مبارک شاہ دیر ہی داشت	خرفام کہ ہم غلام و عشوق او بود ان

نک حرام بادشاہ را تاریخ ہجو من بربیع الاول سنہ ۷۵۵ بمقتضی دست یک شہیدہ ساختہ بر تخت دہلی نشست و لقب بنام علاء الدین خضر شاہ کردید و مدت سلطنت مبارک شاہ چار سال دو ماہ بود و خضر شاہ نیز بود حکومت پنج ماہ متعبد گشتہ از حکم غازی ملک کہ عبارت از تعلق شاہ است تاریخ شہی ام ماہ ربیع سال مذکور گشتہ شد و تعلق شاہ بادشاہ دہلی گردید *

شرف الاولیا شیخ ابو علی تلمذ مشہور بشیخ شرف الدین بالے پتہ

از قبول مشایخ وقت بود و بکلمات عارفی عادت نمود اگرچہ اصل دے عراق است اما چون کثرت کار دے در پانے پتہ شد و ہمداران شہر وفات یافتہ بہ پانی تہی اشتہار یافت در کجے از مصنفات خود آورد کہ اصل من از ولایت عراق است و ہاشم بن تبریز دلا سے روم مرا صحبت دست دادہ گویند کہ ہمام مجدد باند گرد شہر بازار سے گشت و در آنہر کارش پانے رسید کہ ہمیشہ مستغرق بودے و سخن نطقہ منقول است کہ سلطان علاء الدین طبعی بادشاہ دے کہ مرید شیخ بود خواست کہ کسے را بخدمت شیخ بفرید ہیچ کس را قابل آن نہ یافت و از جذبہ شیخ ملاحظہ نمودند تا آنکہ قرعہ اتفاق بر آید خضر و زرخضر و از شیخ نظام الدین اولیا کہ مرشد دے بود دستور سے خواست شیخ بعد از تامل قبول کرد و وقت خصیت بخشد و فرمود کہ چہ از شرف الاولیا شنوے بجان دول سلم دار و قبول کن در نہار نہیان و یاد دل اعتراض من چون خضر و پانے پتہ رسید خادمان از آمدن او ہمسرہ کردند فرمود کہ ہون چون بحضور آمد شیخ نہ زبان نہید سے گفت کہ خضر و ہیری کو ترا سیکونند خضر و کلاہ بر زمین نہادہ گفت من بندہ را باین لقب سے خوانند شیخ فرمود کہ از ہر ہوا سے خود خیر سے بگو خضر و این غزل خواند *

مات هشتم

ای که گوییم هر شکل جان باقی نیست	اگر بدید وصل باشد چنان شوار است	چون گویدم در نازندای بست	برین خسته کلامی که آن زمان است
شیخ بعد از استماع این ابیات در سوخت و خوش می گوید و خوش خواسته بود و خواست خواسته رفت ازین درویشتر نیز بشنود این ابیات از گفتار خود خواند *			

غزل

دیهیم خسته وان بر افغان بست	خسته کسی که حلقه تحریر بر بست	گفتیم علم و عقل جملک گر شوم	ملکم علم و عقل جدید خردون ترا
سینه و از روی به خرم تعاقب عشق	کو عارفی که نظر او عرش است	درین شرف جز دلاور امیری	لوح جلال دست ملوک را بر بست

خسته و از شنیدن این غزل بسیار گریست شیخ زبان هندی فرمود این در زندان به چه زندانی است که میگوید بی خبری هم نیکنی امیر خسته گفت
من ندیده ام از آن سیکو که خبری نمی گویند ازین سخن بگفت محوش شد و بخوابید و در آنجا ماند و داشت بعد از سه روز میر از خدمت او خبری
شیخ نظام الدین و سلطان علاء الدین یاد کار با فرستاد و سلطان دو کلمه با نیطریق نوشت که علایمی خلق خوف دهنه
مقرر دارند که بانبندگان خدای تعالی زندگانی نیکو کنند چون این نوشته سلطان رسید بعضی از اهل فتنه گفتند با
خلیفه پنجمین نوشتن چگونه روا باشد سلطان گفت اسے نادان هزار رحمت بر من کرد که خوشی دلی بر من تقسیم
داشت جاسے شکر است منقول است که ملک نایب که در آواخر عهد سلطان علاء الدین تسلط پیدا کرده بود
و در فراخ سلطان تصرف کرده یکے از درویشان شیخ شرف را زنجارید و آزار رسانیده بود آن درویش
دادخواست بر آستانه شیخ برد شیخ سلطان با نمضمون کتابت نوشت علاء الدین خوف دهنه را اعلام انکه
خواجہ اسے پیش بریده و پس دریده تو سیکے از درویشان را آزار رسانیده و عرش الرحمان را بلرز
آورد و اگر اورا بسزا رسانیده بهتر دلا بجاسے تو خوف دیگر در سلطنت اند و خواهد شد و فاش تبایخ نیم ماه رمضان سال
هفتصد و بیست و چهار هجری واقع شده عمر شریف در هنگام وفات قریب بعد رسیده بود زیرا که با شمس تبریزی
صحبت داشته و فرارش در پانی بت زیارت گاه عوام است سوال از نظام الدین اولیا *

بیت

گه بدست کند چو لی مدعی در سلطنت	که نشکند افواج عالم جان را از تن	کس نیست که کوشا و قضا را سپرد	کای با خواجه حکمت چیست فتنه
---------------------------------	----------------------------------	-------------------------------	-----------------------------

جواب از شاه ابو علی قلندر

بیت

شرط است که با جلا دهنم نرسد	این نوع که گفتی نه بودی نرسد	گل را چه مجال است که بر سبک کمال	کز هر چه سازی چرا مشکنی
-----------------------------	------------------------------	----------------------------------	-------------------------

شیخ نظام الدین اولیا

از اکل مشایخ بند است و اهل هند و سراسر سلطان اشایخ می خوانند در بدو آن متولد شده و در دهنه
یافته نسبت و سبب دوازده نسل به امام همام علی ابن موسی رضا می پیوندند و شیخ نظام صغیر بود که پدرین
که احمد دنیال نام داشت از سر رفته و بدوازده سالگی محبت شیخ فرید کج شکر درویش پیدا شده اگر چه آواز
متاخرین مریدان شیخ فرید بود اما همه اعلم و اعظم بود در هند و ستان بر تبه ولایت از جمیع اولیا شهرت تمام

دارد منقول است که سلطان علاء الدین غلی از نهایت اخلاصی که با شیخ پیر سائیده بود و خواست مقبره برپا سازد و بنا کند
در وقت قبول نیت و مال آخر خضر خان و شاه و نجاران پسران سلطان که مدتی شیخ بودند در میان آمده الحاج کرد و مقبره در حالت
سکنت و رفیع بر آورند یک گنبد بزرگ و چند گنبد دیگر گرد آن تعمیر نمودند لیکن چون شیخ وقت وفات وصیت کرد که در احوال
گنبد نه نه نام بجا بیاورد است خاطر سلطان و وصیت شیخ بر در آن نهادند و آن عمارت بجای مسجد شد و البیوم مسجد
جامع است منقول است که چون در سنه هفتصد و شانزده سلطان علاء الدین فوت کرد و پسرش سلطان قطب الدین سبکی
شاه بر سر سلطنت نشست بسبب آنکه جویم خاص و عام بر در شیخ میبندد با شیخ گرامی خاطر پیر سائیده فرمود که شیخ را قلمرو
بایرون رود شیخ بجز استماع یا رسالت بر نیست شبانگاه در شکم ابوالی عجمید چند علاج کردند زیاده شد و دستند که سبب
گشائی است که با شیخ نموده اکابر و مشایخ در میان انداختند و شفیع ساختند و الناس برکت تن و دعای عافیت در وقت
که شیخ گفت در وقت و از کار خانه الهی است مرا درین کار جرح باشد چون فایده و شفای حاجت بنفعیان ترتیب نشد و الله سلطان
آمد و شکستگی دراز سبب بار کرد شیخ گفت بشرط علاج کنم که تمسک سلطان ملی به خط خاصه و خواستم از باب صاحب بن فریبند و
و فارده جبار در شیشه انداخته همراه آرند چون امید صحت القطاع یافت بود تمسک و قاروره آوردند شیخ آن قباله را پیچیده
در شیشه انداخت و گفت باد شایه ملی نزد این در وایش بول بیمار سبب برابر است ازین روضا طریح جمع دارند پس دعا
کرد میان لحظه صحت شد و الله اعلم منقول است که شیخ برائی که مبالغه کنی در اینجا نوشته بود که در پیش شیخ نظام الدین
آمد و حال ظاهر کرد شیخ کبدم بومی داد که این را حلوسه بخور و شیخ فید الدین بدر ویشنان بدید چون آن شخص در مرا
بجای خود آورد و رے حلومی در کاغذ پیچیده بوسه داد آن شخص چون نیک نگاه کرد آن کاغذ برات کشیده او بود
والله اعلم بالصواب شیخ نصیر الدین که او را چراغ دسلی میگویند خلیفه دوم شیخ نظام بوده و سید محمد کسب و از کیکه از بزرگان
وقت بود و در وکن سکونت داشت و در آن دیار مدفون است از عظم خلفا شیخ نصیر الدین است و شیخ بران الدین
غریب که در ویشی صاحب شوق و ذوق بود هم کیکه از مریدان شیخ نظام است در ویکه که حالا بدولت آباد شهرور است
فوت کرده و در اینجا مدفون است و بران پوز نام او ابا دان شده و آن شهر است مشهور بر ساحل یاسی برنی در تاریخ نوشته
مرفوم است که شیخ نظام ماه صفر سال ششصد و سی و چهار هجری در غمره منو شد و نام پدرش احمد بن
و انبال بود و سلسله بیعت او بشیخ عبدالقادر جیلانی میرسد و وفات شیخ بنابر تاریخ محمد بن سید الاول روز چهارشنبه سال
هفتصد و بیست و پنج هجری بوضع پیوسته مقبره او در موضع غیاث بود است در دسلی و امیر خسرو دبلوسه که کیکه از مریدان
او بود شش ماه بعد از وفات او رخت بسته ازین عالم بیرون کشیده و این تاریخ و وفات شیخ نظام الدین بر دیوار
مسجد مذکور که بنا نموده سلطان علاء الدین غلی است مرفوم است ۴۵

تاریخ			
نظام دکنی شده باطن	سراج دوعالم شده باطن	جویم شیخ نوش محمد بن غیب	نادر و باقی پنهان شده دین
تاریخ			
انظام بران اهل زمین	شیخ عالی نسب نظام الدین	نور و چهار سال عمرش بود	کاترمان شد بخیریت معبود
چهارشنبه خجله نقل نمود	هجرت هم از برج الاول بود	سال فرخیل آن ستوده نیم	زود زنده بهشت رسم

۴۵

۴۵

تاریخ از صفحه دیگر

چو سلطان بنده نصرت فرین بنا بر پیش آمد تهنه شاه دین مقبوضه بود از وفات او تا دو صد سال بگذراده مجری بود

در عهد اکبر شاه بادشاه سید فریدون خان در سنه هجده و هفتاد و هجده گزیده و ملازش سنو نها استاده کرده گنبد سبهران

تعمیر نموده و بر لوح سنگی کلمه طبعه داین چند اشعار با تاریخ تعمیر آن گنبد بر بالین او نصب کرده *

تاریخ

خاک که در روضه حضرت عیسی السلام	از پی تعمیر شده خان ملک اصنام	مهر سبب تاریخ زلف نهان	سید عالی نسب ملک خاتم
بانی دهاشمی ساعی و داسخی	آنگه بدوران شان هست مخرنظام	از بی تاریخ آن چون تفکر شدیم	آنگه خست نزد قریب که بر خاص نام
روی بزرگ گاه او فریدون بعد از	شاید از لطافت پیر کار و کرد نظام	اجل و هفت سال بعد ازین و عهد جهانگیر شاه	

فرید خان النما طلب بر لفظه خان که فرید آباد آورده است یک چوب کبک لباز نفیس لطیف از صدف ساخته بر فراز او

نهاده داین اشعار با تاریخ بران مرقوم نموده *

تاریخ

شیخ و سبط نظام را در فرید	کار دنیا و دین مهیا کرد	چو فریدش مقام فانی داد	چو فریدش مقام اجا کرد
مرغی خان فسر از مقدار	قبه چون سپهر بر پا کرد	ابو فرید از جهان بر خاست	دو کبد از صدف جا کرد
بر جهان کعبه مربع او	چار در از چهار جبار آورد	عرشه مقدس مبارک او	بر زمین کار عرش اعلی کرد
عرش دپای چار قلمه اش	چار تکبیر به محابا کرد	هر که رخ از مقام او تابید	لشت بر کعبه سطل کرد
و آنگه در در سجود او آورد	رخ چو آینه نصف کرد	خاک رو به تعاش از باشی	میتوان کار صد سیجا کرد
سال تاریخ این بنا جستم	قبه شیخ فضل انقا کرد	قدربانی او فریغ کناد	آنگه این هفت سقف خضر کرد

در عهد شاه جهان بادشاه در سنه هزار و شصت و سه هجری طویل الله خان بر کرد ملازش غلام گردش از سنگ

سنگ تعمیر نموده و بر در آن سمت جنوب این عبارت کنده در عهد اعلی حضرت صاحب قس ان تالی لحق العباد

خلیل الدین خان ابن میر میران الهی نعمت الهی که حاکم شاه جهان آباد بود داین ابوان را بر در روضه متبرکه که مرتب نمود

مقطوعه غریب الدین محمد عالمگیر تاس که در دیاب او اعتقاد تمام داشت در سنه یک هزار و یکصد و شصت و نه هجری چند زبان

ار دو گنجه و بر سنگ مرمر کنده در اندرون گنبد لطیف یائین چسبانیده فقط

سلطان غیاث الدین لغلق شاه

پیش از سلطنت غازس ملک نام داشت پدرش بنام لعل غلام غیاث الدین بلین بود بعد فتح یافغن و گشتن

خسر و شاه بافاق امر او را تبارخ غر و ماه شعبان سنه هفتصد و شصت و یک در سبط بر تخت سلطنت نشست

و مخاطب سلطان غیاث الدین لغلق شد قلعه لعل آباد که شش کرده سمت جنوب از شاه جهان آباد واقع است

بنام ساخته است و در ماه ربیع الاول سنه هفتصد و شصت و پنج چون انصاف لکبر شوالی که دار الملک بنگاله بود مراجعت نمود خان

چون که پسرش محمد لغلق شاه بر لایه ضیافت او تشریف داده بود در واقعا و دجان داد و لعل طیفه تاریخ وفات او است

دست حکومت او سه سال و هفت ماه و بعد فاش پس بر سر تخت نشست و بعد از او در سبط سلطنت نشست و در سبط سلطنت نشست و در سبط سلطنت نشست

خسرو شاعران امیر خسرو دهلوی

از کابریست پسرش امیر سیف الدین از امرای قبیله لاجین که از انراک نواسه بلخ بوده بنابر نوایب رفقا که به بند و نشان وارد شده در بنیالی منابل گردیده و امیر خسرو با دو پسران دیگر در آنجا بودند و آنکه چون چهار ساله شد به لاجین بنعم ملازمت سلطان ناصر الدین محمود بن سلطان شمس الدین انوشیروانی بدست آمد و خت هستی به نام بقاشیدغال و سه که متبر مارت داشت و صد و شصت و اگر دید خسرو در یکی از مصنفات خود گفته که پدرم سیف شمس نوریشانی تیغ آفتاب

بیت

و در وفات پدر گفته

بیت

سیف از سر زلفت دل من بماند | و ایامی من دان خنده و دینم ماند
من بنده دران ایام بهفت ساله بودم جدم مراد مسلک
خدمت خود مسلک گرفتند بخت من بود که جدم بر سر من بود و پرده کار خت همه او یک و صد و پنجاه سال عمر یافت و نقاد
سال عرصه مملکت بود من نیم آن کریم و دکت پرورش پرورده شدم بالجله چون خسرو از دین بلوغیت چند
مرحله تجاوز نمود اراده صحبت سلطان المشایخ شیخ نظام الدین اولیا نموده مرید دے گردید و شیخ ابن باعی
در حق امیر خسرو گفته +

رباعی

خسرو که بنام من مثل او نیست | ملکیت ملک سخن این خسرو است
این خسرو است خسرو فاضل | از بیکه خدای ناصر خسرو است
در بنگاه سیکه شیخ ابن رباعی گفته ناصر الدین خسرو با شاه دلی بود که اشاره با کرده و منقول است که خسرو با شاه و شیخ صحبت
خواجہ خسرو را یافته است و از دے التماس آید من نموده خسرو فرمود این را سعدی برده است بالوس شد و بخدمت شیخ
آمده صورت حال باز نمود شیخ گفت اگر خسرو آید من خود در دین نوزاد آخت بیا من آید من خود در دین نوزاد آخت بیا من آید من خود در دین نوزاد آخت بیا من
خود در دین دے انداخت و بیکات آن طایفه خدایانکه خود در کتاب تصنیف کرده و امیر خسرو در اقتباسه نقیض است انظرده محمد
سلطان بود بعد از شهادت او در یکم پیرا سیف سلطان غیاث الدین بلبن گشت و از آغاز سلطنت سلطان محمد تغلق در دیات
بوده و از آغاز فرمان انجام با سلطان بلبن میسر برده و بخت با دشمنان را دیده و خدمت کرده بیکه سلطان ناصر الدین محمود بن التمس و در سلطه
غیاث الدین بلبن سیوم سلطان غیاث الدین کبیرا و چهارم سلطان جلال الدین فیروز خلجی پنجم سلطان علا الدین خلجی ششم سلطان
قطب الدین مبارک شاه و بعد از سلطان ناصر الدین خسرو و چند ماه و غنیمت سلطان غیاث الدین تغلق شاه که امیر خسرو در تکلیف تمام
خود بجانب گنبدی که در لاک بکمال بود و چون از آن غنیمت آید شنید که شیخ نظام خت هستی به نام بقاشیدغال و سه که متبر مارت داشت و صد و شصت و اگر دید خسرو در یکی از مصنفات خود گفته که پدرم سیف شمس نوریشانی تیغ آفتاب
بر فرزند شیخ و در پیش خطبه وی بمحاکمی غلطی کرده و زاری میکرد و از شنش ماه حرمیت حق پیوست و در پایان شیخ منقول گشت و این
مساله حاصل بهفت صد و شصت پنج عمر و در داده عرس او هر سال تبارخ میفرستاد و این بیت که خسرو و قصه آورده +

بیت

نور چشم من و من و من و من | ایستاد امیر که در کمال
چنان مستغاد میکرد که خسرو در سال شصت و دو در شش هجری میل
پنج ساله بود و در سال شصت و پنجاه و یک هجری در زمان ناصر الدین محمود متولد شده و همزمان چهار ساله فات نموده که بنده خسرو

در علم موسیقی مہارت کمال داشت و دولت شاه دکن که خود آفریده که مزار البستوان مزار شاه رخ امیر خسرو را جیس ساخته یکصد و بیست هزار بیت جمع شده و او هم آورده که امیر خسرو در سبک از رسائل خود آورده که عمد و اشعار من از باب بعد خبر از گستر و از چهار صد هزار زیاده است و مشهور است که نو و دهنه کباب در سبک نظم کشیده از ان جمله سبک قران السعدین است که در داستان ملاقات ناصر الدین بقو قاجان حاکم کماله البسمه خود مولدین کتبیا و کباب شاه دسلطه بود گفته در سنه هشتصد و دویست و هفت هجری شخصی بنام مہدی سے خواجہ بر کرد و در اعمار ت جالید از از سنگ رخ ساخته بود و بابر شہا مہاشاہ در زمان دولت خود سبک بنام رخ این اساس و تاریخ انتقال امیر خسرو را که خواجہ حسن دلو سے گفته بود بر لوح سنگ مرمر کند انیدہ در انجا نصب کردہ بود حالام ہ موجود است و آن ابیات و تاریخ نیست

لا الہ الا اللہ محمد رسول اللہ

زمین را زین ہم شد و فراری		بدوران بابر شہنشاہ غازی	
تاریخ وفات			
میر خسرو خسرو ملک سخن بلبل دستان سر آفرین شد عظیم الشان یک تاریخ او خروص مل جانان سادہ دلو حین مہدی خواجہ سہیاجہ و حلال	آن محیط فصل دریای کمال	نظم او صافی تر از آب لال	چون تہاد مہر ز لونی خیال دیگر می شد طوطی شکر تعال طریق سادہ لونی اس نشان عینیک از تاریخ بنای این جو کرد رسول
	طوطی شکر تعال ہیشال	از بی تاریخ رسال نوت	
	بلیت		
	تاریخ بنا		
شد بانی این اساس بے شبہ نلال	کفر مسمی جمیل مہدی خواجہ		
حررہ شہاب الدین المعانی لہ رمی			
بعد از انتقال او نادم و دود سال قبر بن تاریخ کند و محمد داشت ما در ابتدا سے جلوس جہانگیر بادشاہ کی از امری او لقب بظاہر یک سہزار سے در سنہ ہزار و چارہ ہجری سے قبر را و عمارت از سنگ مرمر تعمیر نمودہ ابن چند عبارت با تاریخ تعمیر اندرون کتبہ بنفوس ساخته *			
تاریخ			
ای حسرتی لطیف عالم	بار و ضہ لومرا نیسا است	تعمیر نمود طاهر آن را	فیض از بی ہمیشہ باریست
تاریخ نابین عقل گفتا	بار و ضہ بلکہ کہ جاسے آیت	قابل این کلام و بانی ابن مقام طہر محمد عواد الدین حسن	ابن سلطان علا سہزار سے فی سنہ ۱۱۸۷ غفر و توبہ دست عروبہ الکاتب عبداللہ ابن الوب *
ابیات			
ای شربت عاشقی سجامت	وز دوست ان زمان بیات	از سبک فرما تر تو منطوم	ز ان است کہ شہزاد قبا غلات
جاوید بقا است بندہ خسرو			چون شد ہزار جان غلات
مرانام نیک است خواجہ عظیم	دو تہمین دو لایح و غلات دو جیم	الگرام بانی درین حر فرمحا	بد ان کہ سہ قوم دی ہیم
کاتب مذکورہ سبہ و شیخ سہرید شکر گنج			
و این تاریخ در وفات امیر خسرو در کتاب جو الو ا صلیمن			
موقوف است *			

تاریخ تعمیر			
خبر و دلو سے بچک خدا	بشب جمعه شذر دار فنا	عمر شقاوت و پنج سالش بود	کائناتان خند بر که سپود
بجید بود از ره منوال	که گذشت ازین جهان طلال	سال نوبل ازین بشنو	نظر فانی بر کار از چپود

و حاج حسن دلو سے که بجم الدین لقب داشت و نیز در سلسله مرطین شیخ نظام الدین اولیا بود و در سنه سبع و سبعمایه فوت کرده و قبرش در دولت آباد دکن است *

ملک شمس الدین کرت	
<p>پنجم بادشاه ازال کرت است که بر مالک برات دغری و کابل بادشاه بنموده چون پدرش ملک غیاث الدین محمد کرت در سنه مقصد و بخت دهنه هجره فوت کرد ملک شمس الدین قاجم مقام او شد و ملونا محمد ابن حسام الهروی این قطعه در تاریخ جلوس او در عربی گفته و از الفاظ غلط ملکه تاریخ بر آورده *</p>	

تاریخ	
<p>رضا شمس الدین کرت مانا و اجری فی البحر الزادات فکله و من عجب تاریخ مبداء حکمه بوافق قول الناس حله ملک و شمس الدین صرف ده ماه حکومت کرده در سنه مقصد و سی در گذشت و بعد از و سه برادرش ملک حافظ بادشاه هرات گردید و در سال هفت صد و سه و دو گشته شد بعد از شهادت او برادرش ملک غیاث الدین قاجم مقام او شد *</p>	۱۹

شیخ صفی الدین اردبیلی ابن سید حسن	
<p>از اجداد ملوک صفویه است سلسله نسبش بامام هفتم موسی الکاظم به نسبت و یک پشت میسر رسد او مرید شیخ زاهد کبلانی سنه ورمی بود و شیخ زاهد صبیغ خود را بحال کج او آورده و بغیر خود شیخ زاهد در اردبیل که مقصد است در آنجا بیکان بر سجاده هدایت نشسته تلقین سالکان طریق مسافت برداشت تا آنکه تاریخ هفتدهم ذیحجه سنه هفت صد و سه و پنج هجره بعالق جاویدان نفس نمود و پسرش شیخ صدر الدین موسی اردبیلی که بنیر و شیخ زاهد بود سجاده راز نیت بخشید و بر تبه پدر رسید و سلاطین زمان مثل جانی بیگمان و پسرش تروسی بیگمان بقدم نیاز مندی بخدیومت او رسید و بنین و تبرک می جسته و شاه قاسم اول ملیکی از مریدان اوست و شبکه او از دار فناء رحال نمود شیخ خواجہ علی که طدار شدش بود قاجم مقام او شد در اد اخزند گاسل عازم گذاردن حج اسلام شد پس خود شیخ ابراهیم را بر بند شمر و بر روی مقیم گردانیده با طایفه از صوفیه قدم در راه نهاد و بعد از ادا سه مناسک حج در انظار راه مرخص شده منفر آخرت هفت بار نمود و چون شیخ ابراهیم فوت کرد منصب خلافت را بر پسر خویش سلطان بنید مسلم داشت ذکرش در زیر احوال شاه اسماعیل صفوی ثبت گردیده و تاریخ وفات شیخ صفی الدین اردبیلی که در کتاب مخبر الواصلین نوشته است نیست *</p>	

تاریخ			
اگر سلطان اولیا بوده	دره التاج اصفیا بوده	و اگر در یابی منس غغان است	حد شاهان ملک ایران است
صاحب اردبیل ششمی است	کاشف کفر علی و خفی است	ماه عاشوره و دوازدهم	و کان طلب شنبه چرخ نهم

۴۳۵	رہنمائی اور دستگیری کو	صاحب خاندان حیات او
شیخ علاء الدولہ سمنانی		
<p>رسوم صوفیہ را حیا داده و بعد از شیخ جنید بغدادی مجلس چون او درین طریقت قدم نہادہ در ایام شباب بلازیت از خون خان مشغول بودے و عماد شیخ شرف الدین سمنانی از مقربان سلطان از خون خان بود و شیخ بعد ازین مدت عبادت مشغول بودہ و نوافض و انصاف شیخ دران مرتبہ بود کہ مولانا نظام الدین ہروی شیخ را تکفیر کردہ و نوشت کہ تو کافر شیخ رقمہ مولانا بخواند و زار زار بگریست و گفت اسے نفس ہفتاد سال بتو گفتم کہ تو کافر می بادے کر دے اکنون هیچ شبہ نماند کہ امام سلطان دستے شرق و غرب بکفر تو حکم کردہ بعد ازین کردن نہ و مرا مرغان و این رباعی بخواند *</p>		
رباعی		
نفسی اگر غیر شیطانی نیست	و در فعل مشن بچکشیانی نسبت	ابا نشنر را بر بلقین کرم
<p>عمر شیخ ہفتاد و ہفت سال بود تاریخ نسبت و سیوم ماہ جب سال ہفت صد و سے و شش فوت کرد چنانچہ ازین تاریخ ستفا دیگردد *</p>		
تاریخ		
تاریخ وفات شیخ اعظم	سلطان محققان عالم	رہن دین حق علاء دولت
نسبت و سیوم ماہ جب بود	اندیشہ جمعہ مکرم	از ہجرت خاتم النبیین
برسند خود شش ہفتم ہفتصد و شش و شش ہم		
سلطان ابو سعید خان		
<p>ہشتم بادشاہ از اولاد ہلاکو خان است کہ در ایران بادشاہی کردہ نام پدرش الہایتو مشہور سلطان محمد خاندہ بود بعد وفات پدر در سنہ ہفتصد و شانزدہ ہجری سلطنت ایران رسیدہ تا چون دوازده سالہ بود رام کلی اختیار نفیضہ اقتدار امیر چوپان سلف فر نہادہ و امیر رشید الدین صاحب جامع التواریخ کہ از ہنگام غازان خان بوزارت سرفرازے داشت اورا بادشاہ از گفتہ حاکمان و امیر چوپان تاریخ ہفت ہجری ہجری لامل سنہ ہفتصد و سجدہ ہجری مہم بہر شش ابراہیم نقیہ رسانیدہ گویندہ کہ سلطان ابو سعید بادشاہ بیکوسیت و صاحب دولت بودہ و از روم تا کنار جیون خطبہ و شکہ بالقاب او مزین شدہ و فاش بشب سیر دہم ماہ ربیع الثانی سال ہفت صد و سے و شش ہجری کہ ہدران سالی امیر تیمور کوکان ولادت یافتہ بود بوقوع آمدہ و خلائی از موت او بسیار اند و بکین شد مدت حکومت او نوزدہ سال و مدت عمر سی و دو سال بود و مراد در گنبد سلطانیدہ است بجنب پدرین و غریبے و تاریخ حیات او گفتہ *</p>		
تاریخ		
نالت عثمانیہ الشاہ النذیم	ہفتصد و شش ہجرت بکار کا	شاہ عادل الملک علاء الدین ابو سعید
و فتح الدین امیر محمود ابن یمن	ابنزلان الہجری خطاب کنیز خیز	کامی خاندان جابہ الاعتدال الاعتدالی
شہزادین بنیالمولان کر دشت اختیار		
قطعہ و تاریخ او یافتہ		

چون گذشت انصال بخت بود و در سراج الاخرین هم بنیر و بکند تیره بود و در اربع از سر سلطان علم و سید دست تقدیر الی انفس شاهی بود و چون سلطان ابو سعید را خلفی دلی عهدی بود که برستغرافی قرار گیرد و بعد وفات او الغلاب بسیار رونق شد و امرای اطراف قلع بنیاد کردند و هر سردار و سلاطانی شد و شجره بامیری قانع نمی شد و طوک طوالعت عمارت ازین است و حاجه جیایان رشید را پانجا که از نسل تولجیان بود و سلطنت برداشت و چون او از زادگاه او کوخان نبود اکثر امر را محکومت او را حنی نگه داشته و او سر خلافت بران میزد و حاجه جمال الدین دران او ان این بیت در سلک نظم کشید *

بلیت

چون ملکیت بود سید را دارد خوش دولت و نومی است ایا دارد و علی پاشا که خال بود با داد و موسیخان که بنیر و باید و فغان بود و بر لشکر کشید و غبات الدین دار با خان بدست افتاد و شربت شهادت سپید بدست حکومت اربا خان بنجاه و جید و زود بود و بعد قتل اربا خان موسیخان بر تخت حکومت نشست و امیر بزرگ که او را شیخ حسن جلایر نیز گویند و سپهر عمر ابو سعید خان بود و محمد خان که از نسل طوک کوخان میشد حکومت برگرفت و علی پاشا و موسیخان کشته شدند و بعد از یک سال محمد خان بیستم و بیست و هفتم و هشتاد و سی و هفت بدست شیخ حسن کوچک که از پسر امیر تیمور ناس ابن امیر چوبان بود گرفتار گشته مقید شد و در آذربایجان امیر فوایان شیخ حسن جلایر خرم کرد و در عراق و فارس محمد مظفر طفراینت و در خراسان سید بلالان خان شدند فی الجمله از تاریخ سنه هفتصد و شش تا حدود سنه هفتصد و هشتاد و یک قریب پنجاه سال در ایران زمین طوک اطراف بکند گردان نمی نهادند تا آنکه شمنیه آمد و صاحب فولان امیر تیمور کوکان نمودار شدند و نقش فتنه منطقی گردید *

فهرست سلاطین مغول

از ایشان چهارده نفر در ایران فرمان ردا می نموده اند و سن جنت الاستقلال حکم رانده مدت ملک شان از مشهور سنه تسع و تسعین و خمس تا که اول ظهور جنگی خان است در مملکتان تار و زار چهار شنبه هفتصد و پنجاه و سه سنه است و ظاهرین و سبع مائه انقراض دولت اربا خان یکصد و سی و هفت سال بود و در سنه نفی که ازین طبقه بنا بر مصلحت امر از چند روز اسم سلطنت یافته اند و در عدد این سلاطین نیستند اول ایشان جنگی خان که نسبت به پنج سال با دشناهی نموده دوم او کتار فاکان بن جنگی خان ده سال بعد از پسرش کیوک خان یکسال بعد از منگوقان بن تولجیان بن جنگی خان نه سال و کتار فاکان بن فوایان نه سال بعد از او با فاکان بن فوایان بعد از بدو شش سال و دو ماه بعد از ان ارغون خان بن باقا خان هفت سال بعد از بدو شش سال و پنج سال و هفت ماه بعد از او با فاکان بن طغرای بن طوک هفت ماه بعد از ان خان بن ارغون هشت سال و نه ماه بعد از او سلطان بن فوایان ده سال و نه ماه بعد از پسرش سلطان ابو سعید خان نوزده سال بعد از او اربا خان بن سمنه بن سنگقان بن ملک تیمور بن ارتق کوکان بن تولی پنجاه و گسری فقط

شیخ اوحد الدین صفهائی

از جمله اصحاب اوحد الدین کرمانی است و می را شمار بسیار است در غایت لطافت و غرابت و در بیان منتهای خفای و معارف و مثنوی بر وزن و اسلوب حدیقه حکیم ثنائی است نام آن جام جسم نهاده این ابیات از مثنوی او است *

ابیات		
اوحدی نعت سال مخفی نید	تا شبی روی نیک مخفی دید	سرگفتار مجازی نیست
باز کن دیده کان مجازی نیست		
و او قصیده زانیه حکم ثنائی را اجرانی نیکو گفته است و عدد ابیات آن حدود شصت خواهد بود در تاریخ اتمام جام جم گفته است *		
تاریخ		
چون تاریخ بزرگ رقم فال	مقصود نیت بود سی سال	که من این نامه مایون فر
چون رسالی تمام شد بدین	چون رسالی تمام شد بدین	ختم کردم ببلبله القدرش
عهد کردم بنام آن سرور		
قمری در رانغ بر سر است و تاریخ و سه بد انما سه ثمان و ثلثین و سبع مایه نوشته اند تاریخ وفات او که در کتاب		
محرر الوصلین است نیست *		
تاریخ		
اگر اوست لایق ثنائی بود	اوحد الدین مفعالی بود	سال نقلش گوی بی نیست
اوحد الدین سانی نیست		
شیخ حسن کوچک		
که او امیر حسن جوانی نیز میگفتند له امیر بنویس ابن امیر جوان بود و بود از سلطان ابو سعید خان و در پاخان بر نفع از بلاد دوم		
و عراق و عجم استیلا گرفته بکرات شیخ حسن بزرگ را بهر بیت و او ده تا آنکه شبی زوجه اش خستین او را حکم گرفته و در بلاق ساخت چنانچه		
خواجہ سلمان ساوجی درین باب تاریخ گفته		
تاریخ		
زهرت نبوی رفته به قصید	در خیزب افتاد اتفاق حسن	زنی چگونه بی خبر شد از نمان
گرفت محکم شد تا بدو رفت	زنی چگونه بی خبر شد از نمان	زنی چگونه بی خبر شد از نمان
بهر از فوت او برادرش اشرف خان بزرگ ایران استیلا یافت چون مردم از جور او بجان آئند حالی بیگ خان اخلا		
جنگیر خان از دست قبحاق بمقابل او شتافته و او را بدست آورده هلاک ساخت حکومتش سیزده سال بود *		
بدر چاچی لقب لغزبان		
شاعری شیرین کلام سخن سنج ملند طبیعت بوده و در عهد سلطنت محمد تقی شاه بادشاه هند ظهور نموده و از		
بادشاه لقب لغزبان یافته چنانچه خود گفته است *		
بیت		
مرکز لغزبان خواند شاه اسلام	لقب گوی بخیر طوطی شکر گفتا	
سال وفاتش معلوم نیست اما تاریخی که لبس انعام کتاب میراج در سنه هفصد و چهل پنج گفته و از الفاظ دولت شده تاریخ بر آورده نیست		
تاریخ		
سال تاریخ عربیت نیت	کاسمان عقد سخنهای مراد نظام	
سلطان محمد تقی شاه ابن سلطان غیاث الدین تغلق		
بهر از وفات پدر خود در ماه ربیع الاول سال هفصد و شصت و پنج هجری در دلی بخت فرمان فرمای شصت و سه سنه		
هفصد و سی و هفت قلمه نگار تاریخ ساخته لغزبان بدر چاچی در ان باب ابن تاریخ گفته *		

تاریخ			
چرا و شاه جهانگیر عالم بالا	بفرزخانه سه در در پشت تها	کشا چون مگر کشت که سنگین بود	نیز رایت تباریخ او خلوفیهها
و عمارت هزار ستون را در سینه مقصد و چهل و چهار نیمه ساخته حالا با کل خراب و دیران است اما انشائی از ان تا امروز باقی است	زهی حصار که بی رحانه در او	محیطه ایض بهفت قلعه دنیا	بهران سال عمارت قلعه خرم آباد نیز با تمام طهر الدین مهار لویه نموده و فرزان بدر چای این تاریخ یافته *
تاریخ			
خرم آباد نام کردش شاه	چون طایفه الجیدیون شد عمار	مستقام این عمارت خرم	در خرم مقصد و چهل چار
تاریخ			
برین عمارت خرم برین جسته سکر	نیز دیده کشا است چو بیدار	سند نام خلیفه یا خیره عهد	برین عمارت خرم طیرین سمار
اما این عمارت عالی منصل قلعه تعلق آباد واقع است و بسبب آنکه این مکان هزار ستون داشت عمارت هزار ستون شهر است و بعضی کسان این مکان را محمد آباد و عادل آباد نیز گویند و بدر چای میگویند	تمام گشت تباریخ او خلوفیهها	کشاده با تو گویم که مقصد و چار	
اسیات			
اگر خلیفه برین است این ستون	اگر خلیفه می سرش عرض گاه در جزا	بلی جهان که آباد بخوان می آ	اگر خلیفه می سرش عرض گاه در جزا
در زمان او قندهار طرین متولد شده و هر کس بهر جا که بود دم استقلال زده از ان جمله حسن کانگویه در دیو گیر و کن در سینه مقصد و چهل و هشت علم شایسته برافراشته ملک دکن را به نصرت خود آرد و اولادش تا مدت دراز در ان دیار فرمان فرما شده بودند و سلطان محمد تعلق بعد حکومت در سبب و هفت سال در سبب و بیلم ماه مهر سینه مقصد و پنجاه و دو هجری برکنار دیار سینه در گذشت و در گذر او دولت شایسته مسطور است که سالیکه سلطان محمد تعلق فوت کرد و بعد از ان سال ملک محمد کت که یکی از ملوک کت است وفات نموده و خاندان او را ناظر هروی در تاریخ فوت آن هر و بادشاهان میگویند	تاریخ		
پدر خرم چو کادوس کی محکرت	نهاده بود هر بسکی محکرت	خدیو کشت اول چو بد محمد تعلق	برین و عقیبت شاه محکرت
تاریخ			
شیخ نصیر الدین چیراع دلی			
عاقبت دوم شیخ نظام الدین اولیا است و سید محمد کسب در آن که در دکن سکونت اختیار نموده و در ان دیار دفون است از اعظم خلقهای شیخ نصیر الدین است در اکثر تواریخ بطور آنکه که شیخ نصیر الدین بن تاریخ بنیز در ماه رمضان شب جمعه سال هفتصد و پنجاه و هفت فوت کرده اما تاریخ رحلت او که در کتاب مجر الواصلین مرقوم است از ان سال هفتصد و پنجاه و دو استخراج می باید تاریخ نیست *			
تاریخ			
اکبر دانش چو چهره نصیر	نام نامی او نصیر الدین است	نات را چو باغ دلی دان	بلکه خورشید در دو عالم خوان

در شصت و پنج ساله شمار	بی کم بیش ای ستوده شمار شهر دنیا چنان نصیر زمان	بشت جمعه و ادحق با جان سال فکاش مرثیت بان	شهر و بود از مره رمضان
------------------------	--	--	------------------------

و گاه پیش فصل روضه سلطان بهلول نودی شش کرده از شاه جهان آباد لبست خوب واقع است و سلطان فیروز شاه
که به اتفاق تمام داشت این عمارت را پیش از وفات او تعمیر ساخته بود *

ملک ابراهیم بیگ

در بهار با صلح یک گروه مغرب از شهر کوی است خورده که از سربازان میگویند بالایی آن کوچی مرزا ملک ابراهیم بیگ فرزند
سلطان فیروز شاه دهلوی فوت کرده موجود است و فاش در سنه هفتصد و پنجاه و سه بوقی عاقله این تاریخ بزرگ و مرگوست

تاریخ

بهروز شاه جهان گیر	که با داد جهان ملک نوذر	شهنشاه جهان فیروز سلطان	که بر شاهان گنجی گشت فیروز
ملک بخت سلک بیو بیگم	که بدردین جوار بیگم کین سوز	باهوئی الحجه کشته از روز
بجرت هفتصد و پنجاه تاریخ	مسافر ملک بخت این	خداوند افضل خولیش می	کنی آسان حساب خیر روز

خواجہ قوام الدین حسن

ذریه شاه شمس ابواسحاق شیرازی بود در هنگامیکه مبارالدین محمد مظفر بقصد استیصال نهال اقبال شاه ابواسحاق
کشته بشیر از آمد غریب جهان ایام مرضی شده در گذشت و انبیا قهر بر وجه ششم به ریح الاول با که ریح انسانی
بسال هفتصد و پنجاه و چهار هجری واقع شده و خواجہ حافظ شیرازی تاریخش چنین یافته *

تاریخ

سردار عالم ششم جمیع زمین	صاحب جهان حاجی عالم الدین	هفتصد و پنجاه و پنج	مهر و جلال مکان ماه و خطن
سادس ماه و پنج روز و پنج شب	روز آدین بیکار و کار و زمین	مهر و جلال مکان ماه و خطن	مهر و جلال مکان ماه و خطن

طغان تیمور خان

والی جرجان از سرداران سلاطین متول بوده بعد از وفات سلطان ابوسعید خان در اباخان اکثر ولایات خراسان را سرساخته و سلطان
خراسان که بوقت سلطان ابوسعید خان سر آورده بودند و طبع منفک گشته از ابا بدست خواجہ بی کرانی که از حمله سربلایان منبر بود
تاریخ نشاندهیم ماه ذی القعدة سنه هفتصد و پنجاه و چهار هجری بقیل رسید بعد از قتل او سلطنت از او و چنگیز خان برافزاده و سربلایان
خروج کرده و خیر گشته بودند و فاش پنجمین بزرگ جهان ترخان را که از نسل کجا ترخان بود و سلطنت بر داشتند خود بوقی است
و بغداد و دیار بکر را تصرف خود در آورده و غنیمی در تاریخ قتل طغان تیمور خان گفته

تاریخ

تاریخ قتل شاه طغان تیمور	از بهر هفتصد و پنجاه و پنج سال	در روز شنبه و بعد از شام	کین حال گشت از حمله و جلال
از او باقی وقت بوده و شاه نعمت الله سیله از مریدان دوست تیمار خصال هفتصد و پنجاه و پنج قوت کرده	از او باقی وقت بوده و شاه نعمت الله سیله از مریدان دوست تیمار خصال هفتصد و پنجاه و پنج قوت کرده	از او باقی وقت بوده و شاه نعمت الله سیله از مریدان دوست تیمار خصال هفتصد و پنجاه و پنج قوت کرده	از او باقی وقت بوده و شاه نعمت الله سیله از مریدان دوست تیمار خصال هفتصد و پنجاه و پنج قوت کرده

نصفی ہفتہ شصت و ہفت نوشتہ اند چنانچہ از تاریخ کی کہ در فجر الواصلین مرقوم است مستفاد میگردد :

متناسخ			
۶۵۴	صاحب فیض جوہر حسن است	مقتدای خدا شناسان است	نالیج راہ شناسی بودہ
۶۶	خود قطب پنج حلد نوشت	سال ترحیل کن ستودہ سر	نور دین شاہ نعمت اللہ است
	زیر برش زر و شب ملاک و حر	ہست در ملک قبر آن مغفور	گفت ساکن بخلد پیر خوان

قاضی شیخ محمد الدین اسماعیل شیرازی

در زمان سلطنت شاہ ابرو اسحاق بودہ چنانچہ خواجہ حافظ شیرازی سے می فرماید :

ایات			
بہر سلطنت شاہ شیخ واسحاق	چرخ مقصود علیک فارس ترا باد	نخست با شہی مجاہد ولایت بخش	کہ جان خویش سپرد دلاویز بد
دگر بر لب اسلام شیخ محمد الدین	کہ فانی ببار و آسمان ترا دیاد	در کعبت اہل شیخ اہل الدین	کہ برین جہت احکامای بسته کشید
دگر شمشیر دانش خضد در	بار کار موافق بنام شاہ شہاد	دگر کریم جو حاجی قوام در یاد	کہ نام نیکب و اہل جان بخشید
	نظیر خویش نگیند اشقہ و بختند	خدای خروجل جلد را یا مراد	

وفات شیخ محمد الدین بر چہار شنبہ ہجری ۸۴۵ ربیع الثانی سال ہفتصد و پنجاہ و شش ہجری بودہ و چون خواجہ حافظ شیرازی سے در تاریخ وفاتش گفتہ و از الفاظ رحمت حق تاریخ برگزیدہ :

متناسخ			
محمد بن سر قضاۃ جان اسماعیل	کہ روی ملک آن رخ زلف و لعل	نات ہنر و دلاویز بہرہ	کہ برین فتنہ نینزل بر لعل و نعل
گفت حجت حق نزل توان	سال تاریخ فانی طلب رحمت		

احوال ایلیکانیہ یعنی سلاطین بغداد

اول النشان امیر لویان شیخ حسن جلایر است و اورا امیر حسن ایلیکانی و شیخ امیر حسن بزرگ می گفتند نام پدرش امیر قواسے ابن امیر ایلیکان جلایر است و شیخ حسن و حسن زاده اورغون خان یعنی پسر عمہ ابوسعید خان بود و او را دایم جوہان دایم ایلیکان در زمان سلطنت کجائیو خان منصب امیر الامرا سے داشت و شیخ حسن بنگام سلطان ابوسعید خان بن الہامی و دلاویزسان امیر اوش بود و بعد از خانوں و خیر امیر جوہان سید فرار کلازا مر اسے کبار ابوسعید بود و حالہ کلج خود داشت چون سلطان ابوسعید خان با دختر خود کو عشق فریدہ خواست کہ اورا متصرف شود قبول نکرد و پدرش باغی شد و داعیہ سلطنت پیدا کرد و لشکر فراہم آورد و ناکامہ در محرم سنہ ہفتصد و ہشت و ہشت ملک غیاث الدین کرت لغوان ابوسعید خان اورا از ہم گذراند چون سلطان از دفع چوہان بنان فارغ شد قاضی مبارک شاہ رانند و شیخ حسن فرستاد و دستہای لغوان خانوں نمود و شیخ حسن خواہی خواہی اورا طلاق دادہ و بجرم سلطان نرسنا و کین دختر و حالہ کلج سلطان در آمد بعد وفات ابوسعید خان امیر حسن و لشا خانوں را کہ محبوبہ ابوسعید بود و کجاہ خود در آورد و حالہ کلج لغوان را کہ ابوسعید خان را کہ از دگر گرفته بود و بوجہ مال او بد ل کرد و دلاخانوں و دختر امیر دمشق بن امیر جوہان بود و با لہ جوہان بعد وفات ابوسعید خان انقلاب دست و داند و دلاویز با بجان بر امیر حسن قرار گرفت

لیکن ادراسلطنت خرنای نبود کفیل مہام سلطانی شاہ دولشا و خانوں بود و دولشا و خانوں بالوئی قیاس منس بود و خواجه
 خواجه جمال الدین محمد سلمان سادجی گوید ۵۰ هزار بار بفری شکستہ از سرنگین بد شکوہ متفقہ او کلاہ گوشہ سبز بود و سبب ملاوت
 سلمان سادجی پیش امیر حسن نوینان دولشا و خانوں آن بود کہ روزے امیر شیخ حسن تیری انداخت و سعادت نام
 از غلامان او تیری آورد و خواجه سلمان بدیدہ این اشعار گفت و امیر حسن در بند ترمیت او شد :

اشعار			
جو دیار چاچی کمان رفت شاہ	از کفنی کہ در برج و ست ۱۰۰	دولت خان با عقاب سہ ہر	بدیدم سیک گوشہ آرد سر
نہادند سرخوشین ہر دوش شاہ	ندامم چو غنقد و گوش شاہ	شہادت در بند بدیر نیست	سادت روان بر لبی نیست
چو از شست بختاد خسرو گمر	بر آہ ہر گوشہ آواز زہ	بہدشت کس نا کہ برنج نیست	بغیر از کان گوینا لہر نیست
	کہ در بند سلطان صاحبان	نکردہ کسی ز فرخ بر کمان	

و امیر حسن بزرگ را با امیر حسن کوچک کہ از نسل امیر جوہان بود متامل و محاد لہ بود و بکرات از دہانہ رام یافتہ و امیر حسن بزرگ
 در زندان ۱۰ سال ہفت صد و پنجاہ و ہفت ہجرت کرد کہ شصت و یک سال حکومت او ہفتاد و سال بود و بعد از او بہر ش
 سلطان اولیس جلایر بر سر حکومت نشست :

شاہ شیخ ابوالاسحاق شیرازی

او ابوالاسحاق انجونیسی لوہند بدیش امیر محمد شاہ از نسل خواجه عبداللہ انصار سے است و امیر محمود شاہ
 در زمان سلطان ابوسعید خان کہ از سلاطین معول بود حکومت شیراز مشغولی داشتہ و زندان دولت پادشا
 لبال بقصد و سے و شش لقل رسیدہ بعد از دے پسرش امیر محمد سجای او نشست و چون بعد از چندی
 او نیز مقتول شد امیر شیخ ابوالاسحاق کہ منوجہ شہر شاہگاہ بود خیر قوت برداشتیدہ بشیر از سعادت نمود و چون
 ہمدان نزدیکی ارباخان بنیشتہ شد امیر سطر منصرف شیراز شد و در سنہ ہفصد و سیل و چار خطبہ سنگ
 بنام خود کرد و در قریب چہارہ سال در دولت و اقبال بسر برد و دوست امیر محمد ظفر در ہفت صد و پنجاہ و ہشت
 شہادت یافتہ و آن برین سوال است کہ چون در سنہ ہفصد و پنجاہ و چہار امیر مبارز الدین محمد ظفر از دام خود سے
 دوام می پرستہ و منشی شیخ ابوالاسحاق آگاہ شد بقصد استیصال او در شیراز آمد و شیخ در قلعہ شیراز تو حمن
 شد و برین عرصہ حاجے قوام الدین کہ وزیر او بود فوت کرد و پس از فوت حاجے سیوم شوال امیر مبارز الدین
 بموافقت بعضی از سرداران کہ طریق مخالفت با شیخ می سپردند لشکر درآمد و شیخ راہ فرامیش گرفت و بکرات
 و مرآت میانہ شیخ و امیر غبار ہجرت از عار فاع یافتہ آخر در اصفہان بدست شاہ سلطان حکم مبارز الدین
 در سنہ ہفصد و پنجاہ و ہشت لقل رسید و خواجه حافظ شیرازی در تاریخ و فاش میگوید :

معارف			
بزرگات و اہل تہجدی اول	اسیال از کونین جاعلی لاق	خدا بجان سلاطین شرق و غرب	خدا و کشور عدل کرم باستان
سپہر علم و آفتاب جلال	کمال نبی دین شام و بوجہ حق	میان عرصہ میدان بتیم و چرخ	نہادہ دزل اجاب خلیفہ خدونی
		ایضا	

خسرویی مرغی نجات جان بهادر	که این مرغی خوشگل را که در لیل	جمعه بیست و نهم ماه جادی الاول	و اسپین بود که پیوسته شد از خرد گل
در افتتاح ابوالاسحاق که کتابی است در فن علم عروض و قوافی تصدیقه است موشح الطیفین در مدح شاه ابوالاسحاق که چون حروف اول بعد از آن حروف اول مصرعه هاسی ثانی را جدا گانه بگید بنویسی از آن بنویس موشح الطیفین که از آن نام شیخ ابوالاسحق بن محمود شاه حاصل شود و از نو شیخ میان قطعه رباعی بر خیزد که از حروف شیخ ابوالاسحق هر کس که حرفی در میسر گیرد آنکه بر ابطلان صنعت واقع باشد تواند گفت که کدام حرف در میسر گرفته است چون ابرار و نام آن تصدیقه موجب تطویل کلام است بسا بر آن بر تحریر رباعی نوشته ام که از میان قطعه بنویس و اختصار میرود *			
ایضا			
حاتم که جوینده حسانت	رسنم که رزم خسته دستان	زاوشن که جاه آفرین نشی ات	بهرام زرد که کین در یانت
بدانکه درین رباعی الف در مجموع مصراع آمده است و سن مخصوص است مصرعه سیوم و می مخصوص بمصرع سیوم و چهارم در سن مخصوص بمصرع دوم و ب مخصوص است بمصرع اول و چهارم و و مخصوص است بمصرع اول و سیوم و سن مخصوص است بمصرع اول و دوم و ح و بمصرع اول و ق بمصرع چهارم هر گاه که در حافظه ضبط این حروف بکنند هر کس که حرفی از حروف شیخ ابوالاسحاق در میسر کرد تواند گفت که کدام حرف گرفته است و مصنف در رباعی خاتمه کتاب مذکور که بنام شاه ابوالاسحاق نوشته این خبر بیت گفته *			
ابیات			
بفرمان دارائی نورشید ماه	بنام شهنشاه گیتی پناه	ز بهجت شده به صد چهل نیم	ربیع دوم اول و مهر و ماه
شد این درج بر دروگو تبارم	کرد فاضلان را بود آب جاه	بسی ربیع بر دم درین چار فن	بامید احسان ظل آله
بسی کردم اندر سجاد و سجود	بی گوهر مدح خسرو شناه	نمید است کس از سلاطین عهد	زید و جهان تاب درین عهد گاه
جهاندار چون شاه صاحب قران	شهنشاه چون بود محمود شاه	نخواند است کس از سجاد و سجود	چنین نظر و جسته بی شاه
امیدم که از باب الفش کنند	به غماض در بهوت من نگاه	الهی بجای رسولی که گشت	رخ کفر از نور شرعش سباه
	که ذات ملک سیرت شاه را	ز آفات دوران بداری نگاه	
ملک کیومرث			
دانی قلعه تو بر پسته ولایت تاجان را غارت کرده آنجا آفاق را ظاهر ساخته دانی آنجا که شملش نام داشت چنانچه گفته اند در شهر که در آن شعله شملش باشد بدانی که در آن شهر چه نورش باشد بدیقاقت گفته بهر خواه ابرو سے توسل نموده بمن ملک کیومرث اتفاق نمود و بدین نیت منوجه آئسو گردیدند ملک نیز اطلاع یافته با فوجی از دلاوران ایشان را استقبال نمود چون از طرفین صفها را است شد سیکه اولی قدم در میدان جلالت نهاد آن هر دو بنبرهان بودند که تیغ با بقصد ملک آهیمند بر سر دمی ناخستند قضا و اوزناوک جانشینان از دست ملک بقتل آن اسیران آمده ایشانرا از پا در آورده ملک ساخت قعر اینوا توه در بار نیست که ازین قطعه مستفاد میگردد			
منها ربیع			

همای قهر جلالون بادشاه اویس	اسیط روی زمین وزیر سارگرفت	حدود ملک فارس نادر بنور	ابن سال خرمه سبک با گرفت
-----------------------------	----------------------------	-------------------------	--------------------------

میر سید علی محمد علی

از اولاد امام زین العابدین است و امام زین العابدین را بهشت فرزندان بود و از جمله سبک عبد الرحمن است که میر سید علی از اولاد او است و اولاد میر سید علی در کشته و همدان است در سینه مقصد و شش فوت کرده و در ولایت ختلان مدفون

گفته تاریخ از خیر الواصلین

همدانی است سید محمد دان	اسم سامی او علی همدان	خانقاهش بخت کشته	فیس بخش بهر ضعیف و کبیر
شده تم سال نقل آن والا	قلب عالی خست اعلی	مرقدش در ولایت ختلان	قبضه امید بهر پیر جوان

۴۶۶

فخرالدین امیر محمود و شهویه ابن یحیی

روزی بدینش ملک المفضل امیر ابن الدین فرزندی ابن رباعی که بهر خود نوشته فرستاد

رباعی

دارم ز عتاب فلک بوقلمون	ذکر دیش ز کاخ ضعیف درین	جسمی چون و صراحی شک	جانی چو سبانه پیا لیمه خون
-------------------------	-------------------------	---------------------	----------------------------

جواب از امیر محمود

دارم ز صفای فلک آینه کون بر آه ولی که سنگ در گردن خون روزی بهر از غم شب می آرم تا خود فلک پر دجه در بین و امیر محمود در روز شنبه هشتم ماه جمادی الاخره سینه مقصد و شش فوت کرده

تاریخ از خیر الواصلین

رفته بود از سال حیرت مقصد و شش	روز شنبه هشتم ماه جمادی الاخره	گفت نودان از خیر و مقبلان	خبره در صراحی خست سیر زندان
--------------------------------	--------------------------------	---------------------------	-----------------------------

۴۶۹

ملک نوالدین حسین کت

ابن ملک غیاث الدین کت و بنمادشاه آرا ل کت است بعد از فوت برادر خود بنی ملک حافظ در سینه مقصد و شش و دو بر ملک هرات و غیره بادشاه شد و میرد الان را بر نشان ساخت و مولانا مظفر روست که معاصرو بود در میان ملک کت قصائد و او را است بدیت سلطان نوالدین که در بای می فضل موجود و در سینه آفتاب و جالبی است آسمان و ملک نوالدین بعد حکومت سه و نه سال در سیم و عقیق و سال مقصد و شش و یازده گذشت در کتاب کت نشان مدت مایلت او دوازده سال مرگوم است و مولانا افتخار زانی در تاریخ وفات او گفته

تاریخ

چون جوانی نالفت می القعه	معلوم شود طیب السرا
--------------------------	---------------------

از الفاظ السرا تاریخ بر می آید بعد از وفات ملک نوالدین حسین بنیر او ملک غیاث الدین بن سلی در برات و دو و شش ریشا پور سلطنت یافته و طوس و جام را منتهی ساخته و همواره میان او و میرد الان سیر دارد امرای جالی تو با سبب حکومت و ولایات سازات بوده مروری منع و شهرو بود و ظلم کردی در عایا از دانشا و بودند تا آنکه امیر تیمور کت کشید و در سینه مقصد و شش و دو سه او را بر او رو پسش بعد از حکومت دوازده سال قتل رسانید و استقامت آل کت

مدت ملک شان یکصد و نوزده سال و دو ماه بود و هشت تن از ایشان با دشمنان می نمودند

تاریخ وفات بزرگ

که در سال هفتصد و هشتاد و پنج هجری فوت کرده و خواجه حافظ در تاریخ وفات او گفته است:

تاریخ

برادر خواجه عادل طالب شواہ	پس از پنجاه و نہ سال از ریانش خلیل عادل در خان تو دایم	لبسوی و ظہر صوان سفر کرد در پنجاه و نہ سال وفاتش	خدا را رضی رافعال معاش
----------------------------	---	---	------------------------

سلطان اولیس جلایر

بعد از پدر خود یعنی شیخ جلایر در بغداد در سنه هفتصد و پنجاه و نہت بر سر تخت خلافت تراز گرفت با دستانهای لطیف و دهنش زنگین و قیصر صاحب کرم بود و صاحب حسنی و بزرگ بود که در روزی سوار شدی مردم بغداد بر او آمدند فی حیران حسن او آمدی و بزبان حال گفتندی بیتی بوی پیر این معیشت
رجبان کم نشد بود و باقیست منکر گریان نو پیران کرد و در مسلمان ساجی و نه منیت جلوس نشانی نایت بود و قصیده نظم آورد این جزیت از آن

تاریخ

مبتکران سعادت برین بلند افق نشست خمر و زنی برین پشته افق	همیکنند نادر مالک آفاق و از تحت سلاطین با ملک عراق	که سال هفتصد و پنجاه و نہت بود خدا یگان سلاطین غنیمت اولیس	با اتفاق خلافتی باری حلاق پناه داشت لعل جهان علی الاطلاق
---	---	---	---

منقول است که شبی خواجه سلمان در مجلس سلطان لشیر مشغول بود چون بیرون آمد سلطان فراموشی را فرمود و فراموش
بالکن زیر پیراه او بیرون برد و او را بختان رساند چون صبح فراشش لکن طلب داشت خواجه سلمان این بیت سلطان فرستاد
شمع خود سوخت شب و دشمنی از برای امروز دیگر لکن بطلبید شاه زن مسووم به سلطان چون این بیت خواند خندان شده گفت از
خانه شاعر طالع خیری بیرون آوردن مشکل است باز آمد و بخند گویند که سلطان اولیس بعد فوت خواجه مرجان حکومت بغداد را بخواجہ
داد و در آباء حکومت او را در آخر سنه خمس و سبعین و سیصد و بیست و یک حمله طغیان کرده جمله عمارت را بغیر از دارس و خواف و دایم عالمیه و آب
مستغرق ساخت و درین واقعه چهل هزار آدمی غرق طوفان فنا گشتند و خواجه جلال الدین سلمان در آن واقعه این تاریخ گفته است:

تاریخ

بسال هفتصد و هشتاد و پنج هجری	بیت شهر منظر که خاک بر سر آب	درین روز که بغداد آن بهشت آباد	که کرده است لبش جهان طاق خراب
-------------------------------	------------------------------	--------------------------------	-------------------------------

و خواجه سردار این غصه بجزیت و منوجه ملری سرور کرد و بد سلطان حکومت بغداد را با سیر اسمعیل و لک نجیب امر کریمای وزیر داد و
خواجہ سلمان این قطعه در حق او گفته قطعه و صبیحه دین محمد امیر اسمعیل به که رزق خلق خدا را کف تو گشت کفیل به کشاده هست ز دست
تو دجله احسان به چنانچه چشمه زفر ز برای اسمعیل به و امیر اسمعیل چهار سال با استقلال حکومت کرده و در زمان ایالت در آنجا
عمارتی میبناست و چون ایالت عمارت بیرون آمد بود و خواستند که از این بنا دفع کنند و گفت شاید بر کشی یا نیزه آخر چون در شهر سنه ثمان و سبعین
و سبعه با بای می شناخده شیخ علی ولد سلطان اولیس بر دست ملازمان خود قتل آمد سرش را بخواجہ او بختند با سبیل سلطان اولیس
عبد از آنکه از سرے نارد و منفر فرمان او گشت در آن جوانی ازین زندان فانی بر ریاض جاودانی رسید و انیواقعه صبح
شنبه دوم جمادی الاول سنه هفتصد و هشتاد و شش هجری وقوع شده مدت حکومت او قریب بیست سال
بود بعد وفاتش پسرش سلطان حسین جلایر بر سر سلطنت نشست و بعد حکومت هفت سال در سنه

بهنقصده هشتاد و چهار از دست برادر خود سلطان احمد شهید شد *

تاریخ عمارت وردلی

فریب باولی شیخ نظام الدین اولیا سنگی است که بران سنگ ابن تاریخ لبارت مار سے خط علی منقوش است *

تاریخ

بعد دولت مشاهیر موفق گشت از حق بنده موقوف وحید الدین قوشچی والدین مرا چون بر بدیش شیخ عالم رحبا دارم که انعام مبارک	نجمه خمس و سب اولاد اساس این عمارت کرد محکم که ابل ارادت بود هدم بیت خود گرفت کرد نام دران عالم بود موقوف پر زحمت بهنقصده هشتاد و یک بود	مدارین احمد شاه فیروز جوار و صفت شیخ اشایرخ بجمن افتاد و صدق خلاص بلفظ خود مر موقوف خوانده بخوان تاریخ انعام عمارت مرتب شد بنا و الله اعلم	شیر صاحب قران سلطان اعظم نظام الحق والدین قطب عالم در امر لدی الله محرم درین عالم جو شیخ عباسوی م درینجا چون بنای خیر مقدم
---	---	---	--

۷۸۱

قاضی بها الدین شیرازی

درست بهنقصده هشتاد و دو حجر سے فوت کرده و خواجه حافظ شیرازی این تاریخ در وفاتش گفته *

تاریخ

بها الدین الحق طاب ثنواه اطاعت از بتوان با قدم در نه کرت هست نظام	امام منت شیخ جماعت قدم در نه کرت هست نظام	جو میرزا جهان بن بیت بدین است تاریخ وفاتش	بر اهل فضل از باب باجست برادر از حروف و ب
---	--	--	--

۷۸۲

خواجہ عماد فقیه کرمانی

در زمان سلاطین آل مظفر لیاقت مغرور و محترم شیر لیسبت خصوص شاه شجاع که بهشت غریب بواجسانش داشت تلو اب
اشفاق برو جهات رو نگارش می کشود و خواجه عماد با وجود علم و تقوی و جاد و شاعری کامل بود و راست
دل عکس رخ خوب تو در آب روان دیدید و الله شند و فریاد بر آرد که ما سپه به و جیب اسیر آمد که خواجه عماد اگر بود که بگاه
خواجہ ناز گذارد که با او موافقت بجاء آورد و شاه شجاع این سنه را بر بر است او حمل کرده پیوسته اقامه
احضار خدمت کرد می و خواجه حافظ که از بنی در رشک بود این غزل در انوقت برشته نظم کشیده *

غزل

صوفی نهاد و ام حلقه باز کرد اسی ل جاکه یاب نه خوار کرد اسی یکبختی از کجا میزبان	آغاز کرد تا فلک خفته باز کرد ز آنچه ستین کوزه دست باز کرد غره شکر که کرب عابد ناز کرد	بازی چرخ بشکندش برقیه دانا فردا کیشگاه حقیقت شود دید حافظ کین بلامت ملان کرد دل	آغاز کرد من شعبه با ابل باز کرد شمرنده و روسی که عمل مجاز کرد ما اخلا از بهر بیانی باز کرد
---	---	---	--

مرفوعه عماد در کرمان است اما سال وفات او معلوم نیست *

شیخ جلال مشهور بنجد و م جهانان جهان گشت

در و نشی صاحب کمال بوده و در اچلتان سکونت داشته و دران و بارند فون است سلطان فیروز شاه باینگ با و سناه
در سیه که در سینه بهنقصده و نو فوت کرده که از مردوان اوست مقول است که سلطان بر منجی مشایخ وقت اعتقاد

والفعا و عظیم نمود هر چادر و سیئه کوشه نشینی شنید می نربارت اوفتی چون آوازه برزگی مخدوم جهانیان شنید خو است
 بلازست اوشتا بدین خبر نمی دم رسید سلطان نوشتند که در می است که قصد طواف اکابر در طے خصوصاً شیخ نصیر الدین
 و اسن گیرفت این درویش است سلطان قصد بیکش و خلافتی را در شولیش میداد و در همان روز مخدوم بدین
 تشرفین آمد و سلطان از استماع قدم مخدوم بغراوان اعنف او و اخلاص بر پیشوا رفت و از بدن چهره نور اسنے
 اعتقاد و نفوذ و جنگ ارادت بدامن اوز و وسعت مرید سے بجا آورد گویند که مخدوم در تمام رویه زمین سیر نموده از آن
 اور اجهان که گویند و هفت مرتبه حج اکر کرده و از خلیفه که قدم رسول طلب نموده بهندوستان آورده و از آن سر خود فرد
 بیارده چون قریب دستل رسید سلطان فیروز شاه استقبال خیمه منازل نموده قدم مبارک از قریب او بر سر خود گرفته
 بدین آید و چون بعد از چند اوقات شاهزاده فتح خان که فرزند جگر بند بادشاه بود انتقال نمود این نقش بار بار
 و بر او نصب کرد و وضع عالی که نام و زرد دستل موجود است بر تربت او تمسک ساخته بر دوران مدرسو مسجد
 مکانات دیگر بنام نمود و حالا این عمارت را در گاه قدیم شریف میگویند و هر سال بنابر پنج دوازدهم بنامه که روز وفات رسول است
 اینو هی از مردان دزدان در آنجا جمع میشوند و آن نقش قدم را آب شویده می نوشند تا لحاظ اصل نام مشد و جهانیان شیخ جلال
 است بسال هفت صد و هفت هجری چهاردهم ماه شعبان روز شنبه برات منولد شده و جانشین و مرید پدر خود
 گشت اما از شیخ رکن الدین سهروردی که وفاتش در سنه هفتصد و هشتاد و پنج روداده نماید بسیار حاصل نموده و از
 شیخ نصیر الدین چنانچه دستل بر تربت سفید رسیده و فائش بر روز چهارشنبه که عید فربان همان فرد بود یعنی بتاریخ
 هم ماه ذی الحجه سال هفت صد و هشتاد و پنج هجری بوقوع آمده و در قصه اوج ملتان که آنرا تاجه نیر میگویند
 مدفون گشته بر پیشانی دروازه و وضع او این تاریخ مرقوم است *

تاریخ		تاریخ	
تاریخ بود هفتصد و هشتاد و پنج سال		تاریخ بود هفتصد و هشتاد و پنج سال	
ملنگ و جلایه فقیر مرید خاندان است و شیخ صدر الدین که بر احوال مشهور است برادر مخدوم جهانیان است که در سنه هشت صد و شش فوت کرده و از تاریخی که در کتاب مجرول اصلین نوشته است وفات شیخ جلال بسال هفتصد و هشتاد و پنج سال هشتصد و هشتاد و پنج سال است *		تاریخ	
سید بنی نظری مانند	مصدقی است بمان فرزند	ولش از حرم مهره و اسر است	نقش در جهان جهان کرد است
جدا و سید جلال آمد	ذات او صدر کمال آمد	مصدق ز راه شعبان بود	که طلوعش چو آفتاب نمود
هفتصد و هشت سال هجری بود	کان میرج دین طلوع نمود	عمر آن سید بلند نژاد	بی که پیش خواند ام شتاد
عمرش ابن ضیای نیک شست	یکصد و هشت سال که شست	لیک این قیل معتبر دیدم	مشق با همه سیر دیدم
نام ناعی او حسین بخوان	خلف احمد که سیر بدان	عبد قریان چارشنبه بود	که آفاق بهفتش نبرد
سال شفا آن غریز جهان	گفت باقی نای غریز جهان	سال نقاش ازین جهان ضو	گفت مخدوم ماهین بخوان
سازن چلی آن نایک	گفت ضو ان کل بهشت اله	هشت صد و هشتاد و پنج سال	عطر الله قبره و نزاره

در ایت آفتاب نام فرمود است که سید جلال بخاری را سه پسر بودند سید احمد کبیر و سید بهاء الدین و سید محمد و پدر
شیخ جلال سید احمد کبیر است اما از مرآت جهان ناچنان ستفا و میگردد که سید جلال بخاری شش نفر دیگر است که در سنه
یکهزار و سیصد و هشتاد و هفت هجری فوت کرده عاقلش بعد ازین مرقوم خواهد شد *

شیخ شعبان الحق بیابالی

در پیشه صاحب کمال بود نسل او از سید محمد بهر است در موضع جهوسی خاص که مقابل قلعه ال آباد انسوی در باجی
گنگ واقع است گوشه گرفته بود و در آن موضع شاید که در سنه هشتاد و پنج وفات یافته مدفون گشته حال
ترقبش مطاف عالمیان است تاریخ وفاتش در الفاظ قطب کتب الموشش یافته اند پسرش که شیخ رفیع نام
داشت نیز در آن موضع آسوده است *

احوال سلاطین آل مظفر

اول ایشان محمد مظفر است و اصل او خراسان است پدرش بهر سلطان محمد خداییده بهر و افتاده و در رباط
مراغه بنزد ننداری میکرده اند و در ملازمت بعضی از سلاطین وقت بمهرت امارت رسیده مروی دلاور و شجاع بوده
و بر و گار سلطان ابو سعید خان فوت شد و پسرش محمد مظفر بمهرت امارت اختیار یافته چون بعد فوت ابو سعید خان
انقلاب دست واد محمد مظفر نیز در انصرفت شد و با دوشاه شیخ ابوالاسحاق که حاکم شیراز بود محاربات نموده و او را
هلاک ساخته فارس را نیز گرفت و بهر جا که روی آوردی سر آمد بودی تا آنکه بعد از چهل و دو سال که با سلطنت
یرواخت آفتاب دولت او آنگ زوال کرد و پسرش شاه شجاع در سنه ستین و سی و هفت بر و خراج کرد و او را گرفته
محبوس ساخت و میل در چشمش کشید و که در آخر عمر در آن حبس وفات نمود و خواجه حافظ شیرازی در نیمه

این قطعه گفته پی خدایان نوشته میشود

ایات

شاه غازی خرم گیتی ستان	آنکه از شمشیر او خون میچکد	که یک حلقه سپاسی می شکست	که بهوی قلب شیر می میدید
عاقبت تبریز و شیراز و عراق	چون مسخر کردندش در رسید	آنکه روشن بد جهان میشیند	میل چشم جهان میش کشید

ایضا

آنکه از یکرب جب میدید	از خورشید تابان سپهر	و آنکه سبکفت شیر خنده منم	و زیبا و دیگر این سه گور
فوت طهر شبت او شکست	فوت طهر شبت او شکست	فوت طهر شبت او شکست	فوت طهر شبت او شکست

ابوالفوارس شاه شجاع ابن محمد مظفر

در تضایل گمانه بود بعد از محمد مظفر در عراق و فارس و دکرمان سلطنت با استقلال یافت اما میان او و برادرش قطب الدین شاه محمود که
قبل از برادر حکومت اصفهان یافته بود جهت ملکات مزاع بود بعد از جنگ صلح نمود و شاه محمود خیر سلطان اولس بغدادی را بمقد
کاخ خود آورده نمود و مساوات امیر شمر از مسئولی شد و پس از حکومت شانزده سال در عین جات برادر در اصفهان فوت کرد و شاه

رباعی

شجاع این رباعی مناسب آن واقعه گفته	سبک خورشید از بی تاب و نکلین	کردیم در بخشش تلبیا ساید خلق	او نیز برین گرفت من غزمین
محمود بر درم شمر گلبین	سبک خورشید از بی تاب و نکلین	کردیم در بخشش تلبیا ساید خلق	او نیز برین گرفت من غزمین

و سلطان اولس جلال در جواب گفته *

ملیت

ای شاه شجاع ملت و ملت دین	عمر جهان ارث محمودین	در روی بین اگر چشمی دومند	باله که بهم سپید و زریزین
دشاه شجاع را با سلطان اولیس و دیار و مکاتبات است این قطعه شاه سجایع بسططان اولیس فرستاد			
قطعه			
ابوالغوارس مران مران	که مثل مرکب من بجز فیضت دنیا	برو جوان بدید چمنان سحرگوشت	که خواهرت نایز را در دلشاد
سلطان اولیس بچواب گفته			
آبایی که او صاف فصل موصوفی	شبهشبی چون او را در زبانه تزد	زفاضلان بزرگان نیرانان	کسی بدم نرنگی خود یان کشا
بجز اندام هم نروان برین مختصر عمر	کتاب نظر تو را بجز دفتر استاد	نخوانده ام نشنیده ام دیده ام گز	کسی که چشم پر پر کو کرد و داد گاد
و شاه شجاع در آن عمر با سلطان حسین جلایار این سلطان اولیس جنگ داشت و او را منتهی به ساخته بعد از آن به تبریز رفت بران ناحیه استیلا یافت در هنگام مراجعت ازین جهان در گذشت زفاضلان روز یکشنبه بسبت و یکم شعبان سنه هفتصد و هشتاد و شش بوقوع پیوست و حیف از شاه شجاع تا پنج وفات است مدت حکومت او بسبت و شش سال بود و این تاریخ نیز که به خواجه حافظ شیرازی گفته شاید که در وفات است			
تاریخ			
حسن لایموت جوان با شاه	دید چمنان که غل غل لایموت	موتش قرین حیرت کرد با بود	تاریخ این معامله خان الکبوت
بعد وفات شاه شجاع پسرش زین العابدین بر لبها طاعت قدم نهاد و چون لایموت بموت رسید پسرش فرار نمود و او سرشته بگلن از دست داده و به تشرینا و لایموت شاه منصور که در آن کشور سرماند و او را در قلمه حسن نمود بعد از آن خلاصی یافته و باز در شکله شده کجول شد و در قید ماند و شاه منصور پسر شاه ظفر بفراس عراق مستولی گشت			
خواجه جلال الدین توران شاه			
وزیر شاه شجاع ابوخواجه حافظ شیرازی قصه و در شان او گفته این بیت از آن است			
خواجه توران شاه عادل جلال ملکین	بد آفاق علی عون ابو غوث اللام		
در روز شنبه بسبت یکم ماه صفر سنه هفتصد و هشتاد و هفت بهرحمی فوت کرده و خواجه حافظ شیرازی در تاریخ وفاتش گفته			
تاریخ			
اصحت زریان جان جهان نورش	که درین مزرعه بخردانه جز گشت	آخر غنچه بازاه ضحک کاف	که بگلشن شد این گلشن فیروزه
آنکه سلیس سوسنی حق نبی غرقوی بود	سال تاریخ وفاتش طلب نیک		
احوال پسر بدالان پسر وار			
پسر بدالان سبزه دار طایفه مردانه و شجاع بود و در ولایت وفات سلطان ابوسعید خان قریب پنجاه سال در آن بلاد خراسان حکومت و سلطنت کرده اند اول ایشان عبدالرزاق است پسر خواجه فضل الله باسین و باسین قریه نیست از قزاق پسر وار خواجه فضل الله مردی متعصب و بزرگ بوده و در املاک و اسباب دنیا و می نظیرند است او را پسر بود و بدین عبدالرزاق و کبر و جیه الدین مسعود و دیگر ستمش الدین و عبد الرزاق بلا زمت سلطان ابوسعید خان و با سبازی رفت و سلطان او را به تربیت کلی کرده و دیبا و ک ساخته بعد وفات سلطان ابوسعید خان در سنه هفتصد و سی و هفت			

حاکم خراسان گشت و بعد از یکسال دو ماه و دسنة ثمان و عشرين و سبعمائة از دست برادر خود خواجه وجه الدين مسعود گشته شد و خواجه مسعود سیمای او شست و بعد حکومت هفت سال برادر او خواجه شمس الدين بر و خروج کرد تا آنکه بعد از چهار سال و نه ماه جدر قصاب در سبزوکارش تمام ساخت و امیر بکری کراتی حاکم خراسان گردید و سیه سالار سیه به پهلوان جدر قصاب داد و در سینه بقصد و پنجاه و چهار هجری امیر بکری کراتی طغان تیمور خان را که از شرا و سلاطین مغول بود قتل نمود و بعد از چندی او نیز از دست مغیران خود شهید شد و در حکومت او چهار سال و نهشت ماه بود و بعد از شهادت او پهلوان حسن دامغانی و جدر قصاب که بدو تکی کراتی منصوبی را بست گردیده بود نیز زاده خواجه لطف الله را که امیر خواجه مسعود بود و بر سر حکومت نشاند و در آخر پهلوان حسن دامغانی او را کشته لغاره نام خود زد و بعد از چهار سال و چهار ماه خواجه علی مودج حسن دامغانی را و تنگی ساخته گردن زد و خود بر سر حکومت قرار گرفت خلافتی در دکان مسعود گشت و سیه سال بادشاهی که در ولایت دنون و قاقین و هفتاد و سیه سال عمر یافت و در سینه هفتصد و هشتاد و دو و چون امیر تیمور صاحب نهران خراسان عبور کرد او را بکشت رسیده مملکت را با عیان دولت صاحبش و اگر داشت و در هنگامه که افواج امیر تیمور بر سر گردان فت خواجه علی مودج در آن نبرد مقتول گردید و این واقعه در سینه هفتصد و هشتاد و نهشت دست داده چنانچه از تاریخ فوئش مستفاد میگردد

	تاریخ	
۴۵۸	بر دال محمد چو بهی یک لفظه	تاریخ وفات محمد بن خواجه علی است
	یعنی اگر بجزوت دال که در لفظ محمد است یک لفظه سیه تاریخ بر آید و بعد از خواجه علی مودج سلطنت از سیدالان منتقل گردید و خراسان با ممالک صاحبقرانی منقرض شد	
	کالی مسجد	
	این مسجد عالی در شاهجهان آباد و در مسجد جامع شاهجهان بادشاه همت نرگمان در وزه واقع است مشهور بکالی مسجد خوانان شده الخاطب بنجهان وزیر وزیر شاه این مسجد را در سینه بقصد و هشتاد و نه هجری تعمیر ساخته و در محراب این مسجد قبر خواجه شمس الدین خانبهان نام فرزند موجود است و بر پیشانی دروازه اش این کتبه مرقوم	
	بسم الله الرحمن الرحيم	
	بفضل و عنایت آفریدگار و عهد دولت بادشاه دیندار الواق بنایید الرحمن الوالد لطف فرزند شاه السلطان خلد ملکه این مسجد نبک کرده بنده زاده و گاه جوانا نشسته مغبول الخاطب بنجهان خدای برین بنده رحمت کند و بکری که درین مسجد بیاید بدعای خیر بادشاه مسلمانان و این بنده را با فائز و اخلاص با و کند حق تعالی این بنده را با مژده بخشد و استغفار و اله مسجد مرتب شد تاریخ چهارم جمادی الاخر سینه تسع و ثمانین و سبعمائة هجری ۴۸۹	
	سلطان فیروز شاه باریک	
	برادر زاده محمد قلی شاه بود و نام پدرش ببالار جبر بعد وفات محمد قلی بنجهان ساله تاریخ سبت و یکم محرم سینه بقصد و پنجاه و دو هجری در دلی تحت سلطنت نشست و خدا و اسلام تاریخ جلوس است و در ایام حکومت خود عمالات بسیار و مهربانی بی شمار نمود و در شهر خوراد سینه بقصد و هفتاد و دو هجری بنام خراسان که عمود بود و آما و ده و نارسا بخش	

شہر خوجہ۔ اسیت و بہمن نوہ سالہ بود حکومت سی و ہشت سال و نہ ماہ در سال ہفتصد و نو و تباریح ہیتم رمضان فوت کرد و
الفاظ وفات فیروز تباریح وفات اوست بعد حلت او بنیر و اش غیاث الدین بن فتح خان پنج ماہ برسند شایستہ
گشتہ شد بعد از وی سلطان ابوہریر بن فیروز خان بن فیروز شاہ را امر بر تخت سلطنت نشاندند اما محمد شاہ بن فیروز شاہ
متواتر با او محاربات نموده و ہر زمانہ آمد و رماہ رمضان سنہ ہفتصد و نو و دو بر تخت سلطنت نشست و سلطان
ابوہریر را پنج ہجرت بہ مجیکہ رفت و بہ سلطنت ابوہریر یک سال و شش ماہ بود بعد از وی ناصر الدین محمد شاہ بن فیروز شاہ
بر تخت سلطنت نشست بعد سلطنت سال و ہفت ماہ تباریح ہفتصد و ہجرت ہجرت الفانی سنہ ہفتصد و نو و شش
وفات یافت بعد از وی پسرش سلطان ہمایون سکندرنانی چہل و پنج روز حکومت کردہ فوت کرد بعد از وی ہلاک
سلطان ناصر الدین محمود شاہ بن محمد شاہ کہ خواجہ جہان نام داشت بر تخت سلطنت نشست *

مولانا زین الدین ابوہریر

در علوم طہا ہر شاگرد مولانا نظام الدین ہر و نسبت و تربیت از دہانیت تمام الاسلام احمد جام یافتہ و ملازم تربیت
او بسیار می کردہ است وفاتش در نصف النہار روز پنجشنبہ سلخ محرم سنہ احدی و سبعین و سبعمائیکہ و درودہ
و ملک عماد الدین زوزنی در تباریح وفات و سے گفتہ *

تباریح

سنہ احدی و سبعین و تباریح	گذشتہ ہفتصد و سلخ محرم	شدہ نصف النہار پنجشنبہ	کہ روج پاک مولانا می غنیم
سوی خلد بن فوت و ملایک	بہر گفتند از جان خبر تقدم		

خواجہ بہاؤ الدین نقشبند

تباریح دوم ماہ ربیع الاول سال ہفتصد و نو و یک ہجرت فوت کردہ مرقد اور سنجار است داین تباریح
در وفات او از کتاب خیر الواصلین نوشتہ شد *

تباریح

پیشوای طریق صوفی بن	نقشبند جہان بہاؤ الدین	در شب خواجہ است حدیثی	منکر اوست مرقد در لقی
یافت از روی اعتقاد کمال	نعمت از سبب امیر کلال	از ربیع نخست بود دو گم	باز از وی اختلاف سبب گم
شب و شب آن فی جہان	شد حکم الہی سبوی جہان	سال تباریح نقل آن محمود	خدم خاص ہل دین و مرود
در سنجار است مرقد و لاش	چون سحاب است فیض حق بالاش		

شمس الدین محمد خواجہ حافظ شیرازی

در ہفت افسانہ معروف است کہ او غنایب گلشن مخموری و طوطی شکرستان بلاغت گسری بودہ و مولانا عبد الرحمن
جامی در نفحات ذکر میکند کہ وی بان غضب و نرجان الاسرار است و ربیعہ سخن او بلند تر از ان است کہ در عرضہ
طاقت بشری در آید و آنکہ از مرغیب گوید از مدہست دیوان حافظ شیراز مدہ علم قرأت کلام اللہ بہارت
تمام بکار می برد و از انہم داشتہ کہ بہ شب جمعہ در گرفتہ مقصود کہ بیان مسجد شیراز قائم است تا صبح بگردد و ہا کمان
خوش خرم قرآن نمساید اگرچہ صوفی مشرب بودہ اما در کتب مشاہیر نیفاذہ کہ دست ارادت بہ پیری داشتہ با

غزل

ساتی چند سر و گل لاله میرد	دین بحث با ملایه غساله میرد	می ده کو عروس حسن حدین با	کارین زبان حضرت لاله میرد
خو کرد پیغام بر عارض حسن	از شر مر وی و عرفی لاله میرد	شک بنک شونم طوطی طیان	زین قندار سی که بنگاله میرد
علی زبان بین مکان سسک	عین طفل کینه به یکساله میرد	از ره مر در عشوه دنیا که بن مجبور	شکار می نشیند و محاله میرد
چو سامری سباش که زبده نظر	موسی بهشت از پی گوساله میرد	ابن چشم جاودان عابد زریب	گش کاروان سحر بدباله میرد
باد بهار سوزد و گلستان شاه	فرز راه داده و قلع لاله میرد	حافظ شریعت مجلس سلطان غایت	خاموش مشو کاروان لاله میرد

وفات جات و درایام سلطنت امیر تیمور در شیراز اقامت نمود و در آنجا یکین اشرافه کنایه با در باغ مصطفی مدفون است که در آن موضع دفن کلمات خود آورده است
بدین صافی می بانی که چیست ای پیرا که با او گلشن مصطفی را سپید نه جارت را بر لب سرخ سپهر باغ مصطفی و آب که با او میند منقول است که در
ابن عقیل عمر از حجاج بن محمد از او پرسیده نهاد و چهار جبر می بنا نهاد و چون نصف عمر لیست داشت سحر می و آنجا ساخت موسوم به بنین کرد
اما در آن عضد الدوله علی موسی خود هم سرانسته بنهر نرسید و می شرب از آب که برینکین الدوله ابن علی و علی است که آب که با او در کنی اشتراک پذیرند و در این

لجاس شيراز مصطفي بن است که اکثر کيرگان را بخیض واقع شد چنانکه حفظ گفته سه ميان جغراباد مصلي بجای امير می آید شاش و نيز ايرافيفيوس (م)
قدسی بد بخوار از مردم صاحب کمالش بد و نوات حافظ و سینه تقصید و نو دو یک بفرج آورده و چون رفتن خاک مصلي
است را بر خوراهم خاک مصلي یافته اند چنانچه از بن رباعي که بر لوح نزارش کنده اند ستفا و ميگردود

چراغ اہل معنی خواجہ حافظ	کہ شمع بود از نور تجلے	چو در خاک مصلی ساختہ شد	یو نامحشر از خاک مصلے
--------------------------	------------------------	-------------------------	-----------------------

۹۱	بہ قصہ نو دو یک یک کلمہ بری	جہان فضل و نہر درو اجرت	یکانہ سعدی ثانی محمد حافظ	ازین سرچہ فانی مباح خست
و اتقو لے و فاش در سال بہ قصہ نو دو دو واقع شدہ جہا کچھ ازین ابیات در یافت می شود *				

و بقولے وفاتش در سال ہفتصد و نو دود و واقع شدہ چنانچہ ازین ابیات دریافت میشود :

۷۹۲	نسبانی بلوچستان و ذوال اسبجد	زور ز سحر ت بهسون احمد بخاک پای او چون در گذشت	سوسوی خست آعلی دان رش چنگه که دم صفائی نور مرقد	فرید محمد شمس الدین محمد
-----	------------------------------	---	--	--------------------------

۴۹۱	و مولف این بیت در تاریخ وفاتش گفته است اسم فیت حافظ خود را طلب کرد	ایام انجمنی و صهیبا و باوه ز سانی و سانی و سانی و سانی
-----	---	---

و متیکه سلطان بابر بهادر ابن مرزا ابیغفور شش از دستخاست مولانا محمد منانی که صدر سلطان بابر بود بر سر قبر حافظ عمارتی مرغوب ساخت

يقول صاحب منتخب النور الخ در سنه فقهه السبب و قول يافيه و در سمر قدس سبب و كرم حرم سنه فقصد نو و در سمر حرمي بل لك جا و بياني سفر كرده و خارج بافتند

۹۳	آفتاب شمس غلت سعاد ان چوید	اب حشیرم ارجو سیل و بلغم اسیل باه	عقل ابرسیدم از بارخ نسال رشت	گفت باخبرش یکی از طبیب الزمیر
----	----------------------------	-----------------------------------	------------------------------	-------------------------------

شاه منصور بن محمد مظفر

چون بعد فوت شاه سبجاء کسیر بن زین العابدین از شولت ایستور مشغول شده به بستر رفت و در آنجا بدست شاه منصور که عمو بود افتاده

[illegible]

ایمات

چاکه رایت منصور او شاه سید
فرید تو و شجارت بهر دوا سید
روح القدس آن سرش منور
در دولت حشمت مخدوم
برقیع طارم زرب حید
برسند خسرو بماناد
منصور منظر محمد

[illegible]

۱۹۵		شهر یار عصر منصور که اود	دزیرین مدرسه خرم و اکبریت	ملک بهشت دار و دنیا جان بهر	لاجرم یار بهر اود شد ملک بهشت
-----	--	--------------------------	---------------------------	-----------------------------	-------------------------------

نات نهم از سال نبشت صد و یک لغایت سنه شصت و صد از انجمنی

[illegible]

چون امیر تیمور صاحب قرآن کو کان بعد فتح هندوستان در سنه شصت و یک هجری بطرف ایران مراجعت نمود تا بدو ماه سخت دلیلی آباد
خالی ماند نصرت شاه که پیش از او دو صاحب قرآن با سلطان محمود شجاع داشت و رحمت را غنیمت شمرده دلی را منصرف ننهاد و در همین
سال که به شصت و یک هجری بود در تخت شاهی نشست تا پنج جلوس او بطور قسمة نیست.

نور حضرت شاه باورگ سلطان احمد و افضل منهم از قونی فرستاد داد و از حاجی محمد کرم که باروی عیال | باقی گفتا گو از این بزرگ داد و
میر سلطنت از دماه از اقبال خان بن ظفر خان شهر کشته طرف میوات که تخت و لان و بار بار که در سینه شمشیر و وفوت که و مانج وفات او میست

نصرت شیر میوه طایف و حوت و خجلیه | در شکر شکایه مکان صنعت عقل | بود و تفکیر سال نمانش که نگهبان | بای فواعت گیر گرفت عقل ۸۰۲

بای فواعت حروف الف و اما باشد که آمد آن چهار صد و یک شد که اگر از او باره گیرند و شصت صد و دو شود و کتابی دیده شد که او تبارخ السبت بقتل و می الفی و شصت و چهار می نوبت کرده

صاحب نطق کمال محمد اندوخته حال بود و نوازی که در تبریز آهسته غلوی بوده است که شب در آنجا بسر می برد و کسی دیگر در آنجا
نمیرفت چون بعد از وفات وی امر او بدو از غیر از وی می که بران می نشست با بیخفت و سنگی که بر سر می نهاده و خبری دیگر یافته اند
وفات وی در سنه ثلث و نوا میا بوده است و قریب دویست و بیست و شش سال که عمر وی بر او می گذشت و در آن زمان
آنرا در آن زمان نطق کمال محمد می نامیدند و با یک عمر زیاده می شود و این تاریخ که در کتاب خبر و اخبار

مردم است ارسال وفات او سه صد و یک است

انجمنی که نام است کمال سال سنقر آن فصیح عجم	کمال سخن بدشت مثال زود هم و لذت خلد قلم	بوده گشت سخن گو یا چیز نو و دوست در تریز	بفصاحت و جلیل گو یا رحمت آنیر بغض حق انگیز
--	--	---	---

امیر تیمور گورکان ملقب بصاحب قران

نسب صاحبقران و جنگیه خان به نو مناحان که چهارم جنگیه خان و نهم اوست میرسد نو مناحان بادشاه ترکستان بود و دو
پسران داشت قبل خان و قاجولی بهادر از نسل قبل خان جنگیه خان بود و امیر تیمور از اولاد قاجولی بهادر نام پدرش امیر طراغی
بود و ولادت صاحبقران در شب ششم به نسبت هفتم شعبان سال هفتصد و سی و شش هجری موافق تاریخ نهم اپریل ماه
انگلیزی سنه یک هزار و سه صد و سی و شش عیسوی در خطه دکنش شهر گنیش که شهر میر تقی میر است از بلاد ایران در زمان
بادشاه ماد النهر تره سرین خان که از اولاد جنجانی بن جنگیه بود و از طبق نگیز خاتون از سبط اقبال طالع گشته و تاریخ آن از روی
حساب ابجد موله تیمور یافته اند در زمان ولادت او چهار ماه از وفات سلطان ابو سعید خان گذشته بود و بدین سبب بزرگ تمام
در سیزدهمین ایران بجهو آمده چون امیر تیمور بس نسبت و پنج سالگی رسید خواهر امیر حسین ابن امیر ملاحی ابن امیر قرغین را
خو استگاری نمود و امیر قرغین بعد از قتل غران سلطان لبر داری رسیده بود و بعد از قتل وی پسرش امیر عبد الله قائم مقام
شد و بعد از وی خللی تمام در مملکت بهر سیه هر کس جای را تصرف شده اطاعت بگری نمیکردند چون امیر تیمور امیر حسین برادر دشمنان
غالب آندند و نامی ماورالنهر را تصرف شدند و آخر میان او و امیر تیمور یکدورت کشید امر نیز از بد خلقی امیر حسین تنگ آید و چون در آن
اتفاق او پسرش که حرم امیر تیمور بود وفات یافت یکبارگی علاقه خویشی و دوستی از هم گسسته شد و امیر تیمور با اتفاق امر الشکر بلخ کشیده امیر حسین
را از حصاری که آنجا محصور شده بود بدست آورده و در چهارشنبه دوازدهم ماه رمضان سال هفتصد و سی و یک که مطابق نهم اپریل ماه
انگلیزی سنه یک هزار و سه صد و سی و یک عیسوی بود بقتل رسانید و فی سلطان بنی بر سر نهادن میت در تاریخ جلوس اوست

تاریخ

بابی تو جلوس تیمیر سلطان

امیر تیمور بعد از نسل امیر حسین بلخ را سبکی از نو اخواهان خود سپرده بخش مراجعت نمود و از اینجا
به بجانب سمرقند نهاد و آنرا مرکز را بیت سلطنت و پای تخت خود گردانیده به بنای فلسفه و
عمارات فرمان داد و چنانچه در اندک مدت از بزرگت مکتوبات او سمرقند بجای رسید که فوق آن تصور نباشد
بعد از آن در سال هفت صد و سی و یک و هفت قمر الدین خان حاکم ترکستان را سناصل گردانیده و در سال
هفت صد و سی و یک خوارزم باو مسخر شد و پس از دو سال بهرات و قزاق آن در تخت نصرت
او در آمد و در سنه هفتصد و سی و یک و هفت ما سلطان میرفته اخبار را مسخر نمود و در همین سال آذربایجان را
تسخیر نموده که جستان را تسخیر کرد و در دو شبته سال هفت صد و سی و یک و هفت بواسطه قتل و فساد می
که از مردم آنجا قتل شده بود آن شهر را قتل عام نمود و شهر را از مسخر ساخته و در شروع
سنه هفت صد و سی و یک شاه منصور را که گناه گردن کشته می نهاده و در شهر بقتل آورد و

و آل طغرل را مقهور ساختند فارس را در تصرف خود آورد بعد از آن بعد از آن دیار را بقل آورد و سلطان احمد جلایر را بنان
اولیس فرار نموده بطرف روم رفت و بعد از آن خوار شد در سینه هفتصد و نود و هفت بر سر نقشش خان که حقوق امیر را فراموش
کرده بود رفته او را مغلوب و مستملک گردانید و تمامی بلاد شمال را چون ارس و سکاک و جرس و قفق و قباخ تاخت نموده با دیوار
معاودت نموده تمامی آذربایجان و عراق را بر سر امیرانشاه سپرد بزرگ خود داد و خراسان را بر سر امیرانشاه سپرد و بمرقند باز
گشت و در سینه هفتصد و نود و هشتاد و یک از دهم ماه محرم سنه هشتصد و یک از دیارهای سنده گذشته
و با محمود شاه لودی که در آن ایام در دیارهای بادشاهی میگردید و محاربه نمود فتح هند وستان کرد و در دیارهای خطبه بنام خود خوانده بعد از
و غارت باز رفته روز در دیارهای مانده متوجه ایران گردید و بمرقند معاودت فرمود و در سینه هشتصد و یک و سی و سه سال طایفه
ایستادگان را تاخت نموده لشکر بنام کشید و تمامی انولایت را مستخر ساخت و حاکم آنجا را بقتل رسانید و در بیست و یک سال دمشق را گرفت
آنش زرد و تاخت و تاراج نمود و چنانچه اهل آن دیار تاریخ این معامله را در لفظ خراب یا آنچه آن دیار تاریخ نوزدهم ذی حجه روز جمعه
سال هشتصد و چهارم هجری که آفتاب در ششم درجه پس بود در حوالی انگور به بالیدرم یا نیزه که با دناشاه روم بود مصاف کرده
غالب شد و چون که چند روز بعد از فتح سال هشتصد و پنج شروع گردید تاریخ این فتح را غلبت الروم فی ادنی الارض یا
یعنی لفظ ارض که در حریف است اعلی آن الف است و اوسطاری و حرف ادنی ضا د است پس حرف ضا که ادنی است تاریخ
فتح شد مشغول است که چون شاه جهان با دناشاه در ایام سلطنت خود این تاریخ را شنید بسیار خوش گردید فرمود که از کتب تاریخ
تحقیق نمایند چون ظاهر شد که در شروع سنه هشتصد و پنج فتح روم شده فرموده که حرف ض را عدد هشتصد باشد
این تاریخ درست نیست زیرا که تفاوت پنج سال است افضل خان دیوان اعلی بر عرض رسانید که ضا و لفظی نگیند که فن
تعبیر است مضایقه ندارد فی الجمله بعد فتح روم با نیزه را اسیر و مستملک ساخته بایه سپرد و در دینچه دیوار و قفس آینه کرده
همراه خود میداشت و خواست که او را مطلق العنان سازد که از مرض خنای و مصیبت النفس بجای برخسیند و شمشیر شنبان
در سینه هشتصد و پنج در گذشت فوت ایستادرم یا نیزه تاریخ وفات اوست با سجد امیر تیمور تمام روم را تا کنون در دیارهای
فرنگ تاخت کرد و چون خاطرش از قضایای روم فارغ شد بواسطه بعمدی که گریز کورجی در شروع سال
هشتصد و پنج بولایت کرج رفته تمام کرجستان را زیر دژ بر نمود و کلیسای ایشان را ساجد گردانید و تمام مردان قلعه
گوگرین را اگر فتنه بیغ بیدارین در گذرانید و در سینه هشتصد و هفت هجری در ضمن تسخیر ممالک قضا نموده و از آنجا کوچه
کرده در موضع اثر از احوال ترکستان که از سمرقند تا اسجانبه تا دوشش فرسخ است قتلای نمودند و در آن اثنا
مریض شده شب چهارشنبه بمقدیم ماه شعبان سنه هشتصد و هفت که مصداق مجیدیم فردری ماه انگیزی سنه
یکهزار چهارصد و پنج عیسوی بود و بجانب دارالملک بقا آورد و بموجب وصیت نعش او را در خطه سمرقند آورده
در کنبه سید بر که شیخ شمس الدین کلال که صاحب قران را با ایشان اخلاص و اعتقاد تمام بود دفن ساختند
بعد وفات نقب او عیسی مکانی مقرر نموده و لقب کورکان که شامل اسم او می نویسد سبب این است که یکدیگر سلسله
حضرت خان بفرات دادادی مشرف می شد و خطاب گو رکان نوازش می یافت چون صاحبقران از آن نسل بود
و هم با صبیح بادشاه وقت گفتند اگر دیده بود بجانب بران بالقاب کورکان کشته می یافت و کورکان بزبان ترکی داداد را
گویند تاریخ وفات در الفاظ تیمورخان یافته اند و ازین رباعی ولادت و جلوس و وفات او معلوم شود -

مات نمون

تاریخ

سلطان محمود که شل اوشاه نموده	در مقصد وی و شش آرد بود	در مقصد و مقاد و یکی کرد و پس	در مقصد و مقاد و یکی کرد و پس
-------------------------------	-------------------------	-------------------------------	-------------------------------

ایضا

بهاش مقصد و مقاد و یکی کرد و پس	نماز شام سه شنبه بخلاف اترار
---------------------------------	------------------------------

تاریخ

سلطان ترانکه چرخ را در خون کرد	در خون عدد روی زیر گلستان	در مقصد و مقاد و یکی کرد و پس	انی الحال از رضوان بر و با بر و
--------------------------------	---------------------------	-------------------------------	---------------------------------

یعنی اگر سر و پای نظام رضوان را که حرف روی و نون باشد در کنی از باقی حرف از روی حساب محل سال دفات دریافت کرد و در چنین تاریخ را نویسد یا تاریخ هر گویند

تاریخ دیگر

شش شای که او شش شست جا و آرد	در مقصد و مقاد و یکی کرد و پس
------------------------------	-------------------------------

و مولانا محمد زاهد که از فضیله عصر بوده تاریخ و فاشش را بخوبی تبیین گفت

تاریخ

تیر که کان ز غل شاهی برداد	در آخر جهان چشم نرود	از ادبی تاریخ و فاشش آمد	بگرفت سر و پای فضا را سر دزد
----------------------------	----------------------	--------------------------	------------------------------

سر و پای فضا را گرفت یعنی سفاک و دزد سر خود را که حرف زی است و او تاریخ حاصل شد و دیگر می چنین گفته مصرع مرزلف آورده و در تاریخ نهاد این را نیز در لباس قیمة ادا کرده که ظاهر کرده است عمر صاحب قرآن بغداد سال و یازده ماه و بیست روز و مدت سلطنت سی و پنج سال یازده ماه و پنج روز و درین مدت قلیل و را کثر ربع مسکون از ایران و توران و ترکستان و کرهستان و چین و ختن و فارس و کاشغر و چینشان و غراسان و خوارزم و مازندران و بلخستان و کابلان و آذربایجان و عراق عرب و عجم و کرمان و گچ و مکران و روم و شام و مدینه و هندوستان و سکه بنام اورد و صاحبقران را چهار فرزند از او بود که یکی جهانگیر مرزا و دوم عمر شیخ مرزا سوم امیران شاه کورگان چهارم شاهرخ بهادر که هر یک را در زمان انحضرت چندین فرزند از او شده فضلاد بر بیان حالات او مجلدات و مصنفات نوشته اند از انجمله ظفر نامه که آنرا تاریخ غمخواری گویند از مولانا شرف الدین بنر دبست و دیگر نمونر نامر مولانا عبداللہ باقی است

ذکر مرارضا جعفران

خواجہ عبدالکریم که همراه مادر شاه در سنه هزار و یکصد و پنجاه و دو هجری از دیلی بایران رفته بود در کتاب بیان واقع تصنیف خود میگوید که چون مادر سلطان بنده مستان و مراجعت خود بطرف ایران در ایامی که در حجاز را اقامت داشت بطرف عینخان اشار حکم کرد که شنیده شد که سنگ تو را به خود از تحفه های روزگار است و بعضی میگویند که قادر هر معدن است می باید که سنگ مذکور را مع دروازه های مدرسه انجاکه هفت جوشنی است بشمار برساند خان مذکور بر چند رفته آن نخته سنگ بنزدنگ را از انجا که قبر صاحبقران برداشته مع دروازه های مدرسه لعلیه توپ کشی که در هند چکیده گویند بار نموده بشمار آورد لیکن در انجا که گندن از ضرب چینه ششم پیشه آن گورگنان سخت جان چهار باره گردید چون آرنده و دارنده آن فوج مذکور با این خبر سیف

محمد الکبیریم را بطریق کمالی داشت زیره ازان سنگ از دگر نیت برای نمودن یازان بهند و ستان آورد و سبحان الله فلک دوار حکیم قادر
 قمار چه نیز کلبه از برای عبرت اولی الالبصار از پرده خفا بنده ظهور عیوه میدهد وقتی بود که امیر تیمور در کمال استقلال بر سر
 جاه و جلال مقرر گشته برای سلطان روم بطریق تمهید و تجدید بنویشتند طبعیت بنام ج ترکان دهم روم را به عنوان
 بر م خاک این لوم را به چنانکه بعد از تسخیر روم خاک تطنطنیه که بای تخت دالی انجاست بر چهل شتر بار نموده بسمرقند آورده بود
 چون آخر کار ناچار حکیم قادر جبار دست اندک مال و درم و دینار پاک شسته گفتا بر تخته سنگ فرمود آنرا هم باین وضع
 بهای بنشور ساخت

شیخ نور قطب عالم

۸۰۸

پدر شیخ علاء الحق است اصلی نام او شیخ نور الدین احمد زاده گاه اولابور است شیخ حکام الدین بکپوری خلیفه اوست در شهر مشهد
 و بهشت را بکرامی عالم علوی شد و در نهاده مدقون در مرآت جهان نام قوم است که او بنویشتند و جل و بهشت فوت کرده و الله اعلم

اقبال خان لودی پسر ظفر خان

بعد از یاقین بر نصرت شاه فرمانروا دلی در سنه هشتصد و دو هجری در ماه صفر بر تخت شاهی نشست تاریخ مجلس اوست

تاریخ

شاه اقبال خان نصرت مند	جالس تخت شد لغزم ششم	سال تاریخ گفت بالغت	مخفل آمد اعز بزم ششم
------------------------	----------------------	---------------------	----------------------

و اقبال خان ملک میان دواب را ضبط نمود اما اقطاعات بزرگ در قبض امرای دیگر ماند کجرات در قبض اعظم خان عوف
 ظفر خان و پسر او تارخان و ملتان و دیالپور در دست مسند عالی خضر خان و کرا و اووه و قنوج و بهار و بهران و جونا
 در تصرف خواجه جهان الخاطب بملک الشرق ماند و ملک الشرق خواجه جهان در سنه هشتصد و دو هجری در جونا فوت کرد
 و ملک قنفل که پسر خوانده او بود بجای او قاضی شده خود را مبارک شاه خطاب کرد و چون مبارک شاه در سنه اربع
 و غمانا وفات یافت برادر او سلطان ابراهیم بادشاه جونا و غیره گردید و اقبال خان در سنه هشتصد و بهشت بخضر خان
 حاکم ملتان لشکر کشی نموده بستان نسیم جمادی الاول سنه مذکور قتل رسید تاریخ وفات به تسمیه

تاریخ

چون شی اقبال خان فرمانده کورستان	داوطلب گیر و پرورش فرمای خوار	یافت جادو سیاه طوبی و قهر حویری	سالش اندوی بکاشد آه او دلا خوار
----------------------------------	-------------------------------	---------------------------------	---------------------------------

میرزا امیر شاه

فرزند عزیز امیر تیمور کورکان بود ولادت او در سنه هفتصد و شصت و نه هجری واقع شده و در زمان پدر خود حکومت عراق
 و عرب و عجم و آذربایجان و دیار بکر و شام با ایشان متعلق بود روزی در شکار سپهرم خور و از سرزمین بر زمین افتاد و ضرر
 عظیم در سر و روی او رسید اگر چه علاج بسیار کردند و مزاج او بصحت میل کرد لیکن اثری ازان ماند تا بران امر
 مملکت میرزا ابوبکر که پسر کلان بود سپرد و خود دخل نیکو و چون پدرش امیر تیمور رخت بپوشی بعضی بر لبست ابوبکر بر زان
 بنام پدر خود کرده سمات سلطنت را سر انجام میداد اما آنکه بعد از سه سال قراوتت ترکمان که او را از بهنگام امیر تیمور پوس
 سلطنت در بر چسبید بلکه چند مرتبه با امیر جنگ نموده بود و بعد وفات او آذربایجان را تصرف شده بود و سرچشمش
 بر داشته و سپاهی عظیم جمع نموده در جالی تبریز آمد مرزا ابوبکر پدر را همراه گرفته بهار بهشتافت و بتاریخ لبست جهام

دی محمد هشتصد و ده هجری مرزا میران شاه کشته شد و مرزا ابوبکر انعام یافته بکر سخت مدت عمر میران شاه چهل سال و هفت ماه و ده روز و مدت سلطنت سه سال و سه ماه و هفت روز و در اوج پستی پسران او بودند ابوبکر مرزا و علی مرزا و عمر مرزا و مرزا غنیمت و سلطان محمد و مرزا آتیل و مرزا سید بخش +

سلطان احمد جلایر لغی اودی

حلف الصاق سلطان اولیس جلایر است بعد قتل نمودن برادر خود سلطان حسین جلایر را در سنه هشتصد و هشتاد و چهار و در بغداد بر سر منتهی خلافت نشست حکم اودا سرحد روم رفتی بادشاهی هنر مند و هنر پرور بوده و اشعار عربی و فارسی بنویس گشتی و در ادب و تاریخ هنر مثل تصویر و تندیس و قوامی و شهابی و خانم بندی و غیر ذلک استاد بود و بخش قدم خط نوشتی و ادرا اعتقاد می عظیم در حق خواجه حافظ بودی و چند انکه حافظ را بعد از طلب دستی در عایت کردی حافظ از خاکس جانب انجا ارمیل نمود و بخشک پاره در وطن مالوف قناعت کردی و در مدح سلطان این غزل گفته بمبدا و فرستاده +

عزل

احمد الله علی مصلحت السلطانی	احمد شیخ اولیس حسن البکائی	خان بیخانش شاهنشاه نژاد	انکه منیرید اگر خانباش خونی
ماه گری تو بر آید بدوشش زینند	مجنزه احمدی و عاقلست سجائی	برین کاکل ترکانه که دلاست	ادولت کسی انصبب جگر خانی

در سال دوازدهم از جلوس در حدود سنه هشتصد و دو و پنج امیر تیمور صاحبقران بقصر سلطان احمد لشکر بدیار بغداد کشید و سلطان احمد بعد از ادواح کرده بروم رفت و چون چند سال بعد از وفات صاحبقران در سنه هشتصد و سیزده سلطان احمد قصد تبریز کرده بر فراز اوسفت ترکمان که از جمله کله بانان پدر او بود لشکر کشید و کار بستیز رسید قرا یوسف بر سلطان احمد غالب آمد و او را گرفته بقتل در آورد و در رسم سلطنت از خاندان جلایر بر افتاد و زیرا که مسلط شدند چون خبر قتل سلطان برزاشا هر خ این صاحبقران رسید از خواجه عبدالقادر که فرید و هر دنا و ده عصر بود و سلطان احمد او را اسمی بیار غریز گردانیده بود پرسید که ای شیخ چیز بود اسطبار غریز بستی خواجه این رباعی در زار رخ سلطان گفته گذرانید +

تاریخ

عبدالقادر زویده هر دم غریز	با دور بهریت جای ستیز	راکان هر سپهر خردی را ناگاه	تاریخ وفات گشت قصه تبریز
----------------------------	-----------------------	-----------------------------	--------------------------

قرا یوسف ترکمان

ولد قرا محمد است و اصل ایشان از قبایل عارف است من اقصاء ترکستان و بهمد قدیم باذربایجان و مدیس آنقاده اند و در صحرانشین بودند سلطان اولیس جلایر ایشان را لکه بانی و چوپانی فرمود و قرا محمد بر ولد او سلطان محمد بعد از دی خروج کرد و تبریز را گرفت و باز از سلطان احمد مختار منظم شد و سلطان احمد از سرای ترا که در محرابی قوی مناره ساخت و قرا یوسف آن مناره را در زمان خود خراب کرد و سرای قرا را در فن نمود و بر جای آن لشکری بنا فرمود و صاحبقران قرا محمد و قرا یوسف را باری از آذربایجان و مضافات آن راند و ایشان را گریخته اند و تا شیخ آبه را صاحبقرانی در میان بود و آنش فتنه آن مخادیل مشتمل نمیشد و همواره منکوب و گریزان بچانب شام و روم بودند اما بعد از وفات صاحبقران باز قرا یوسف استیلا یافت و فتنه ظاهر کرد و نوعی که ذکر رفت امیران شاه را در سنه هشتصد و ده و سلطان احمد جلایر را در سنه هشتصد و سیزده بقتل رسانید و چون در سنه هشتصد و چهارده مرزا شاهرخ لشکری عظیم بکج قرا یوسف کشید و بیض او

باب پنجم

مشغول گشت و بهر دو لشکر قریب یکدیگر شدند فرایوسف همیشه کرد و داور و حکم در گذشت و ملک وسیع بمصر را از شاه پیران در آید یکی از شاهان ایران در آن باب گفته است باطاعت و تسلط بر سر بود و ولی ایستاد و در آن شهر و در آن شهر و در آن شهر طرفه منصوبه کس ندید و زیک سوی شهر رخ زیک سوی است.

احمد آباد و گجرات

احمد آباد دارالملک گجرات است سلطان احمد بن سلطان محمد بن سلطان مظفر شاه گجراتی همت بر بنای آن نهاده و در آنجا است اکبری آمده که چون سلطان احمد آب و هوای قصبه اساول را که بر سر راه بین واقع است موافق مزاج خود یافت و چون جناب شیخ احمد که از کبار مشایخ آن روزگار بود را در آن شهر ساختن نموده در ذی القعدة سنه ثلث و عشرين و ثمان مائه در کنار آب سابر بنی خشت قصبه شهر احمد آباد را بر زمین مهمل و قلعه و بازار و مساجد متعدد طرح انداخت و در بیرون شهر سه صد و شصت دونه شکر بازاری و مسجد و دیوار بنده آبادان ساخت و تباری بنای آن شهر و لشکرا را با چتر یافته اند و چنانچه حکایت شاعر مشنوی با تباری درین باب گفته دآن مشنوی دهرات اسکندری مرقوم است از آنجا که این چند بیت ترجمه یافت

ابیات

چنین گفت حلای شکر سخن	که افشاند صد درج در در سخن	که چون چند گشته شاه گردان غلام	شدش بر لب رود سابر مقام
زمینی بغایت فرخناک دید	ز گرد و سخن خاک اوباک دید	بالهام فی جی حکم اله	چنین آمد اندر دل یاد شاه
که در ساخت آن زمین هوا	که نوازه شهری منظم بنا	بفرمان شاهنشاه بخت یار	بگردند ساهات سعد اخیا
سوز قعید رفته از حسیب ریه	قلعه عشترا با نماند سیه	چون نزدیک آن شهر عالی مقام	شد ناصر الدین احمد تمام
	در آن نام هم احمد آباد شد	در آن ملت احمد آباد شد	

در سنه عشرين و ثمان ماه جمار احمد آباد صورت تمام یافت و چون فوت سلطنت سلطان محمود ثانی رسید در دوازده سال احمد آباد شهری بنا نهاد محمود آباد نام و در ولایت صورت قلعه نیز بنایست اسناری در سنه نصد و چهل و هفت قمری ساخت و سلطان احمد مذکور بعد وفات والد ماجد خود مظفر شاه در سنه ثلث و عشرين و ثمان ماه هجری سلطنت گجرات رسیده بود و دو سال و شش ماه و هشت روز سلطنت نموده در چهارم ماه ربیع الثانی سنه نصد و چهل و هشت در گذشت و بعد از او سلطان محمد بادشاه شد و پس از فوت او سلطان قطب الدین بجای او نشست

سلطان خلیل الله

فرزند امیر الشاه بن امیر محمود است بعد از وفات امیر محمود بر تخت سمرقند جلوس کرده با و شاه بی صاحب حسن بخشیده و ظریف طبع بوده چهار سال در دیار ماوراءالنهر سلطنت کرد آخر الامر خدا بداد حسنی و عبادیه ادبته و نردوی بیک و باقی املا بر و خروج گردوند و خواجه زاده را بنده کرده بقلعه شاه رخیه فرستادند چون آوازه استیلائی امرای حرام نمک و قید امیر زاده بسج شاه رخ مرزا رسید سپاهی گرانمایه جمع کرده از هرات عزم سمرقند نمود آن نمک حرامان سمرقند را که آشته بطرف ترکستان که بنشیند و شاه رخ سلطان نقاره بنام خود زده بر تخت سمرقند جلوس کرد و فی الحقیقه چون مملکت ماوراءالنهر تصرف شاه رخ آید و سلطان خلیل را از بند خلاص ساخت و از آب امور عبور فرمود و حکومت است بچلفت الصدق خود الخ یک کورگان مقرر داشت و کان ذالک فی سنه نصد و بیازده و بعد از آنکه

سلطان جلیل راسخ سلطان بهرات آور و سلطنت و ابالت ری و قلم و بهران بدو داد و دو سال و نیم دران دیار بهرینت
نعم سلطنت کرد و در شهر رجب سنه هشتصد و چهارده هجری در رجب بخوار رحمت حق و اصل گشت بخت هشت سال عمر یافت

مسجد گجرات

در گجرات بموضع است موسوم به بانک چوک قریب آن مقام یکی از اراکین دولت سلطان احمد گجراتی که ابو بکر حسینی نام داشت
در سنه هشتصد و شصت و نه بنامه سجده عالی تعمیر نموده این اسیات در بنای رخ بنای آن در مرآت اسکندری مرقوم است

تاریخ

در این بنامه که چون کعبه بنا کرد	کعبه اسلام دولت و دین عرب است	در جهاندار سلطان زبان احمد شاه	شهریک که شهنشاه جهان شمس است
منبع حلقه است یکی بانی آن	که وفادارم و کفایت اندر است	زنده آل نبی مفضل اولاد علی	سید عالم ابو بکر حسینی است
	بجهد اکثرت شده تاریخ آسار	هشتصد و پانزده و غره ماه است	

ناصر الدین سلطان محمود شاه

پیر محمد شاه لودی است چون اقبال خان در جنگ با خضر خان حاکم لمان گشته شد دولت خان و اختیار خان پسران محمود خان
لودی با هم متفق شده ملک را در قبضه اختیار خود با داشته سلطان محمود دراک از خوف امیر تیمور دلی را گذارشته بطرف
گجرات گریخته بود و بعد از آن در قنوج آمده آن ملک را تصرف خود داشت طلب داشتند و بنای رخ بخت و دویم
جمادی الثانی سال هشتصد و هشت هجری بار دیگر او را بر تخت چلی نایبند تارنج جلوس اوست

تاریخ

شد چو بر تخت نشی غازی سلطان محمود	و کشتش پیش و غلامان اشراف اقبال	هاتف از غنم قدس آمده آواز گفتم	قدرت عدل بود سال جلوس اقبال
سلطان محمود در سنه هشتصد و پانزده هجری بطرف کنتل برای شکار رفت و بعد مراجعت مرخص گشته بنای رخ بخت و نهم ذی قعدة بعد ابالت بهفت سال و پنج ماه و هفت یوم در گذشت مدت حکومت و نخست او هر دو مرتبه تار و زود نوزده سال و پنج ماه بود تاریخ وفات اوست			

تاریخ

زود کس فغان لبکه سلطان محمود	آمد غم ازین جا و نه از غم نخون	هاتف بنم و الم شد و گشت از دست	سازد الم و درد بهرین از افزون
دولت خان لودی			

پیر محمود خان لودی است بعد وفات سلطان محمود و امرا و دولتمندان را در سنه هشتصد و پانزده روز در دلی بر تخت نشاندند تاریخ جلوس

تاریخ بهمنیه

کرد و تختان بنای خداوندی المنیر	روی عالم را بحسب چو روی عروا	گفت هاتف با امر اقبال صدور	روزگار عیش آمد سال تاریخ جلوس
بنای رخ پانزدهم ربیع الاول سنه هشتصد و هفتصد و در جنگ بدست خضر خان افتاده در قلعه فیروز آباد مقید ماند تا آنکه در ماه جمادی الاول سال هشتصد و هفتصد هجری در گذشت مدت سلطنت او یک سال و سه ماه و تاریخ وفات او نیست			

تاریخ

ره جو و تختان بنای خداوندی	علای از دور و غم صد ناله را بر پرده	بنی برب غم ناله نایب غم	گفت هاتف سال ابو بکر حسینی است
----------------------------	-------------------------------------	-------------------------	--------------------------------

امیر قوام الدین سبجانی

در بدایت حال از سرکاری فریب سجان خوف بوده و تسخیر و فتح و توجیه و تحقیق القریه بعد از وی بوده ناگاه وی را جذب سید
از هر چه در آن بود مردن آمد بسوگ راه آخرت مشغول شد و در اشعار بسیار است بعضی غزلیات مولانا جلال الدین را جواب
گفته کتابی تصنیف کرده جنون الحانین نام آن نهاده و در آنجا سخنان غریب درج کرده است و فائش پنجم محرم سال شصت
و بست واقع شده چنانچه از تاریخ که مولانا شیخی قستانی در تاریخ ولادت و وفات او گفته مستفاد میسر گردد +

تاریخ

امیر تارک سالک قوام ملت و دین	که در طریق طلب شش ماه او هم بود	سال انصاری و چهار سیدان	بسیار روز و آغاز بعد عالم بود
استغفار و شریف و شریف	بر افتضا و شریف و شریف	بر افتضا و شریف و شریف	بر افتضا و شریف و شریف

۸۲۰

سلطان حسن خان

ابن ملک سلیمان حاکم طمان از اولاد سادات است بعد وفات پدر خود در زمان فیروز شاه بادشاه دہلی حکومت طمان رسید
و صاحبقران نیز در همین مراجعت از هندوستان آن ولایت را بدو تسلیم فرموده بود و تاریخ پانزدهم ماه ربیع الاول سنه
هشتصد و هفتصد و دولت خان لودی محاربه نموده و او را بدست آورده مجبور کرده بر تخت دہلی نشست تاریخ جلوس است

تاریخ

چون خضر خان بنیخت کرد جلوس	مریم سینه های ریشش آمد	به تاریخ این جلوس سرورش	گفت جشن قبا و پیش آمد
----------------------------	------------------------	-------------------------	-----------------------

و خضر خان با وجود استعداد سلطنت سک نام امیر تیمور و بعد فوت او بنام پسرش شاه رخ مرزا جاری داشته و رعایت
عدالت و خدایری روزگار سبک را بنده بعد سلطنت هفت سال و دو ماه و دو یوم تاریخ هفتم جمادی الاخر سنه شصت
و بست و چهار هجری برض مبتلا گردیده در گذشت و پسرش مبارک شاه بادشاه دہلی شد تاریخ وفات +

۸۱۷

تاریخ

چون از اینجهان خضر خان برفت	نخل طربان بغداد از بخت	باغت حبیب فکر برزگفت	در دوازده روز افزون تاریخ
-----------------------------	------------------------	----------------------	---------------------------

۸۲۲

محمد دوم شاه قلی

فرزند محمد دوم شیخ شعبان بیابانی است دروشی با کمال بود و در موضع جهوی خاص که مقابل قلعه آله آباد واقع است مدفون است
و مرقد او زیارت گاه عالمان است شاید که در سنه هشتصد و چهار فوت کرده و تاریخ او درین الفاظ یافته اند
بهر فلک اقباب و بعضی کسان از اسم او که شاه قلی است و عدوش هشتصد و شانزده میشود و تاریخ برآوردده چنانچه
ازین بیت مستفاد میسر گردد +

تاریخ

چون شاه قلی موصل حقیق	ز شمش گشت تاریخ و فائش
-----------------------	------------------------

۸۱۶

شیخ محمد کیو دراز

حکیم شیخ نصیر الدین چراغ دہلی است بفرموده پیر از دہلی برکن رفت و در سال هشتصد و بست و پنج در آن دیار فوت کرده در

کتاب که در نون گردید تاریخ وفات او از فخرالو اصلین نوشته شد + + + + +
تاریخ

آنکه سید محمدش نام است | بیگان بر ایل اسلام است | عالمی را کشید از چه آرز | بر سنهای گیسوان در آرز
ماه ذی قعدة بود شازده | کرده سیدی مجیدم نهم | سال نقلش که بچو دوست | عقل محمد و بن دنیا گفت

۸۲۵

سید شاه نعمت الله ولی

بلکات نفسانی و کمالات انسانی موصوف بود و خرق عادات و کشف و کرامات معروف بسببش بام موسی کاظم منتهی میشود
مرید شیخ عبداللہ یافعی بود و زینب امام شافعی داشت و سلاطین عصر و ملوک زمان معتقد او بودند معاصر سلطان شاه رخ بوده و ملوک
او قریب پانصد کتاب و رساله است در مرآت جهان عامر قوم است که او در سنه شصت و هفت و در زمان شاه رخ فرزند
انتقال نموده و در قریه مایان مدفون گردیده اما از تاریخ که در کتاب فخرالو اصلین مطبوع است سنه شصت و سی و چهارمین و تاریخ است

تاریخ

آنکه روشن تر از خورشید است | شاه کوئین نعمت الله است | لقب خاص است نورالدین | روشن از نور زمان و زمین
اولی خداست در دوجان | مرشد و رهنمای پیر و جوان | بست و نیم مهر جرب بوده | که ز دنیا نقل فرموده
آنکه مفتاح باب فردوس است | نقل او آفتاب فردوس است | باز تاریخ فوت او رضوان | نور خبات عدن گفت بدان
ارو زنده عالش بابان است | که بر حد شهر کرمان است

۸۲۶

۸۲۷

سید قاسم انوار

لقبش معین الدین علی است سلسله او شیخ صدر الدین اربوبلی میرسد اصلش از آذربایجان است بعد از تکمیل میل بهرات
فرمود و اکثری ادا شرافت انجام میدهد و معتقد او گشتند اصحاب غرض بشا هر خ مرزا خبر کردند که اکثر فوجان مرید شاه قاسم
گردیده اند و ما را بر صلاحیت وی چندان اعتماد نیست با شاه با خراج سید حکم فرمود لیکن هیچ کس بیای آن نداشت
که این حکم به و تواند رسانید در خیال شاهزاده بالینفر گفت من بطاعت انجیل او را و ادعای سازم برخاست و بزمارت سید
شد و بتقریبی سخن غنیمت سفر در میان آورد سید فرمود بدت مرا بچه وجه اخراج میکند شاهزاده گفت که ای خداوند
شما چرا سخن خود عمل نمیکنید سید گفت آن سخن که اوست شاهزاده این بیت خواند

شما چرا سخن خود عمل نمیکنید سید گفت آن سخن که اوست شاهزاده این بیت خواند

قاسم سخن که کن بخیر و غمراه که | آنکه طوطی فلک مرد پیش کرگان

سید و حاجتین کرده فی الحال رو براه نهاد و در سنه شصت و سی و هفت ازین جهان رحلت فرمود و در مرآت النجیل مرقوم
است که او در سنه خمس و ثلثین و نمانه فو شد مرقدش در شهر جام است تاریخ وفات او از کتاب فخرالو اصلین نوشته شد

تاریخ

شاه کوئین قاسم انوار | زبده آل جیدر گوار | بود او دست سرلم نیرسل | واقف حالتی حق و حیل
سال ترحیل آن ملازم خلد | گفت قاسم بخله قاسم خلد | مرقد او بشهر جام نگر | برش نور صبح و شام نگر

۸۲۵

سلطان مبارک شاه

لیف خزان است بعد بر تاریخ نوزدهم ماه جمادی الاول سنه شصت و هفت و چهارمیری بخت دلی نشست تاریخ جلوس اوست

تاریخ

۸۶۳

گشت چون بادشاه مبارک شاه	شادی آماده گشت و برایش	سال تاریخ این محبت جلوس	شدن کسان عالم آرا حسن
--------------------------	------------------------	-------------------------	-----------------------

چون سیزده سال و سه ماه و شانزده یوم سلطنت نمود و دارالملک و قاضی عبدالعزیز و سیدان کنه ای اتفاق کرده او را بنابر پنج ماه رمضان سال هشتصد و سی و هفت هجری در مسجدی که آنجا برای نماز رفته بودند شهادت کردند و برادرزاده او را که محمد شاه نام داشت سادشاهی برداشتند شاه پوششنگ بادشاه مالوه معاصر سلطان مبارک شاه بوده است تاریخ وفات مبارک شاه

تاریخ

۸۶۴

آناه جوشندی سفر از دنیا	سلطان مبارک شد دولت پور	آواز آمد برای تاریخ وفات	سی مسافر و مجسمه زمرش
مرزا بابا یوسف			

ابن مرزا شاه رخ است ولادت او در شهر سمنه هشتصد و دوازده هجری روداده و فاشش پیش از پدر در دراز سلطنت پرت در باغ سفید بوده در عمر سی و هشت سالگی در هنرمندی و هنر نوازی شمه اقلیم بود گویند که چهل کاتب خوش نویس در کتبخانه او بکتابت مشغول می بودند شعر ترکی و فارسی را نیکو گفتی و بخش نظم خط نوشتی و این تخلص او راست گدای کوی او شد بایسنده گدای کوی جانان بادشاهی است و میان مرزا ابغ بیگ و مرزا بابا یوسف و ابراهیم سلطان لطیفه و حکایات بسیار است بشی از فخر طراریب خواب گران فنا گشته است بدین واقعه در سمنه هشتصد و سی و هشت هجری بوقوع آمده شعر او در سمنه بسیار گفته اند امیرشاهی بدین بابلی بر حکیمان فایق آمده رباعی در نامه نو دهر بسی شنیدم کرده لاله مهر خون دیده در دامن کرد و نه گل جیب قبای از غنوم را بدرید و نه قمری نه باده در گردن کرد

تاریخ

لقب او بدیع الدین است مرید شیخ محمد طغوری بطائی است هرگز جاده او شوکل نشدی و با خلق بی نهایتی شکرت و استقامت از د بر که از د سلطه بد لرزه را او سر آواز است خوابگاه او کپور است هر سال نو روز فرود شدن او کرده مردم از دور و ششما بد آنجا رسند هر یکی از نگارنگ علم با خود برده بیانشما بجای آمده خاضی شهاب الدین در زمان سلطان ابراهیم شرفی بد و او بخنی و شمر ساری انداختی در مرات جهان نامر نوم است که تاریخ وفات او ساکن بهشت یافته اند که از ان سمنه هشتصد و سی و هشت برمی آید و بعضی نوشته اند که در بهشت قصد و چهل فوت کرده چون را قم این اوراق در سمنه یکمزار دو صد و پنجاه و نه هجری از آن آباد بطرف الکرب آباد میرفت گذر بهشت در گاه مذکور که کشتش کرده شرفی از شهر قنوج فاصله دارد و افتاد و این تاریخ در وفات او از سری که مجاور آن مکان بود بدست آمد

تاریخ

ست زین و ارسوی حق ثبات	شاه دین مالک عیانی صواب	خیمه ز موسی عالم حکومت	رخت برست زین جهان خرا
هیز و دم از جاده ای الاول	شاه فرود آفتاب عالم تاب	گشت طالع دران زان صین	مظهر فیض دوست را و بیاب
چون طلب کرد دل ز سال وصال	شاه عیان سالک نیش جوارب		

بعضی مردم که از علم تاریخ خبر ندارند میگویند که عمر شش چهار صد سال بود این سخن بیهوده از غفلت است از تاریخ که در مجرای سلطنت

۸۶۵

در وفات او مرگومست چنان مفهوم میگردد که عمرش یکصد و بیست و چهار سال بود و وفات هشتصد و چهل و این تاریخ نیست

تاریخ

آنکه قطب در عالم بود یعنی هست و شاهی و حلیه عمر آن شاه مطلع الانوار بشبه جمه شاه نقل نمود	بادشاه مملک دین بود پیشوایی ره چند اطلبی یکصد و بیست و چهار سال شمار پسیدیم از جاد اول بود باز تاریخ نقل آن اعظم	شاهباز رواق عیلمین آن شهنشاه که مطلع نورست شده سال طلوع او یقین سال ترحیل او عیان نیست از دفرود ساکن نیست رقم	ناهار جهان برین الدین از مردان شاه طیفورست شمس و شاد و دین برین الدین عقل قطب که از جنبت گفت
--	--	---	---

۸۴

سکندر ترکمان

ولد قرا یوسف ترکمان است بعد وفات پدر جلالت و مردانی تاحدی بجا آورد که در و هم نگذرد و با شاهرخ مرزا مصاف داد و با خرد
مخدول و شکست شد و بجانب روم گریخت و کان ذلک فی یوم الاربع تاسع عشرین شهر رجب سنه اربع و عشرين و ثمانمائه و
شاهرخ هر چند مملکت آذربایجان را با ولاد و امر بزرگ عرض کرد اما از ترس اسکندر بکمان قبول نکرد و نذیر و نذر آن
ملک را با زنی سامان گذاشته بدار الملک اصل معاودت نمود چنانچه گفته اند **سکندر لشکر مارا زد و خست** +
شاه مملکت بگرفت و بگریخت و با بکلمه میان شاهرخ و اولاد قرا یوسف و نرا که سالها خصومت باقی ماند تا آنکه
در شهر سنه تسع و ثلثین و ثمانمائه سکندر بجای منکوب و ضعیف شد و از دست پسر خود که قباد نام داشت در سنه
هشتصد و چهل و یک کشته شد و شاهرخ مرزا برادرش جهان شاه ابن قرا یوسف را برادر بایجان امیر ساخت و حکومت
سکندر را نوزده سال بود

سلطان محمد ابن میرانشاه

بن امیر تیمور بدین و اهل دین باز گشت تمام دهمین همواره بابر و خود مرزا خلیل الله در سمرقند می نمود و از سلطنت و
ملکداری رغبتی نداشت چون در سنه هشتصد و یازده شاهرخ مرزا سمرقند را گرفته حواله پسر خود مرزا الن بیگ نمود
سلطان محمد همراه او اقامت اختیار نموده و مرزا الن بیگ همواره در اعزاز و احترام او کوشیده با ادب برادری سلوک
میفرمود و سلطان محمد دو فرزند داشت یکی سلطان ابوسعید مرزا و دیگر منوچهر مرزا چون بیار شده قریب مرگ
رسیده سلطان ابوسعید را بمرزا الن بیگ سفارش نمود لاجرم پسر ستم سلطان ابوسعید در سایه عاطفت او بوده و کایا
عبدش مطرب می بود تا آنکه پدرش سلطان محمد از جهان مجاری شاید که در سنه هشتصد و چهل و پنج رخت هستی از عالم فرو رفت

شیخ و جمیه الدین احمد تبریزی

الشمس شیخ احمد گنجه ای کبار روزگار خود بوجه پدرش ملک اختیار الدین محمد با سلطان فیروز بادشاه
دلی قرار می داشت و از امرای کبار بود و خزانة دافر گذار داشت و غیر از شیخ او را درانی بنود شیخ از فرط جاهلی و حسنی که داشت
مردمان دلی او را بوسف ثانی می گفتند بعد از وفات پدر در رخص و غور مستغرق میبود تا آنکه مرید بابا اسحاق مغربله
گشت و در اندک روزگار بمقام قطب رسید چنانچه سلاطین هند مرید او شدند چون بکجارت رفت سلطان مظفر گرجانی
که بادشاهی داشتند بود مرید او شد و شیخ یکصد و یازده سال عمر یافت و وفات او بنابر تاریخ پنجمین ماه شوال سنه

بیت هشتم

۱۱۷

هشتصد و چهل و نوزده در زمان سلطان محمد گجراتی در کجرات واقع شده مقبره اذنزدیک شهر احمد آباد در قصبه سیرکجست در مرآت مکنندی
مرفوم است که در ایام اختصار شخصی را سلطان محمد گجراتی بیعت شیخ فرستاده بود این شخص در آتنا راه بردفات شیخ
اطلا راج یافته برگشت و پیش سلطان آمد سلطان احوال پرسید گفت مصرعه شش عالم محمد را بقاباد و آفتاقا حروف این
مصرعه برابر تاریخ وفات برآمد و از لفظ آخر اولیا نیز همان تاریخ برمی آید و فاضل شاعر تاریخ وصال او را باین نظم ادا نموده

۸۴۹

تاریخ

ملا و نیم علی غنائیه کان ذلک و ثامن الشوال عمره دل ماند قطبه مات یوم الخمیس قبل زوال

۸۴۹

و این تاریخ در وفات او در کتاب مخر الواصلین مرفوم است

تاریخ

شیخ احمد که مغربی بود صاحب علم موسی بوده قطب حق بود عمر او از حق گفت تاریخ نقل اورضوان موضع فیض جای ارشاد است
مات یوم الخمیس قبل زوال کان ذلک ثامن الشوال روضه او با احمد آباد است
عدد و قطب بند برینیک لسن جای احمد بنیست جاویدان

۸۴۹

سلطان محمد شاه

بن فرید خان بن خضر خان بعد شهادت سلطان مبارک شاه در سنه هشتصد و سی و هفت بر تخت دہلی جلوس نمود تاریخ
جلوس امانیت

تاریخ

شد محمد شاه چون بر تخت نشست کاینما منابع فراموش بادشاهی نمود بودم اندر فکر تاریخش که گفت بود امیر تیمور و کند عدل تاریخ جلوس

در زمان او در سنه هشتصد و سی و شصت بر تخت نشست شاه بادشاه مالو پسر دلاور خان غوری فوت کرده و تاریخ فوت
او در الفاظ بر تخت نشست شاه مانند یافته اند هم در عهد او در هر سری سودای و در هر دنی منمای پدید آمد و سلطان ابراهیم
مشرقی بعضی از برگزینان را متصرفت شده بود و سلطان محمود شاه غلجی که بعد وفات بر تخت نشست بادشاه مالو شده بود
در سنه هشتصد و چهل و چهار با سلطان محمد شاه غار بنمود و سلطان احمد گجراتی معاصر او بوده است و محمد شاه بعد سلطنت
دوازده سال و دو ماه و هفت روز بنارنج بست و دهم شوال سال هشتصد و چهل و نه هجری در گذشت این قطعه تاریخ
وفات او است اما عدد کم میشود

تاریخ

چون محمد شاه بگانه که بود دوش بند جاکر اقبالش شد بخت سر دوش غنی گفت نوحه آه عرش در سانش

مرور اشعار ابن امیر تیمور صاحب قرآن

بعد وفات پدر خود بادشاه خوارزم و خراسان و قندهار و ایران و قدری از هندوستان بوده و ولادت او در بلده
سمرقند چهار دهم ماه ربیع الاول سنه هشتصد و هفتاد و نه هجری بوقوع آمده و هفتاد و یک سال عمر یافت هفت سال
بروزگار پدر بادشاهی خراسان کرد و چهل و سه سال بعد از پدر با استقلال در مالک توران و ایران و دیار هند و ترک
سلطنت نموده از غایت عظمت و خلوص بندت هر جمعه واسطه آدای نماز مسجد جامع هرات تشریف بردی تا آنکه

تاریخ

در جمیع دست و سوسم برین انی سینه تلمیث و ثمانه و فیکه از قاز خایر شده منوچهر بیرون گشت ناگاه شخصی ندویش احمد نام از مریدان مولانا فضل الله استرآبادی بطریق دادخواهان بسر راه آمد و جرات نموده کاروی بشکم مرزا ساینده امر مضطرب گفته او را پاره پاره کردند و بعد از آن جراحان بعلاج مرزا مشغول گشتند تا در اندک زمانی آنجا رحلت برآید و بعد از آن با این تاریخ در آن واقعه گفته اند +

تاریخ

سال تاریخ هشتصد و ی بود	روز جمعه پس از ادای صلوات	تخصیص عجیب واقع شد	در خراسان ولی بشهر هرات
	البحری در بیاطون فرزند	خواست تا شهرخی در مصلحت	

پنج شاهزادگان عالی قدر از صلب او بوجود آمده اند از این بیگ کورکان و ابراهیم سلطان و اباسیم سلطان و اباسیم سلطان و محمد جکی بهادر در صبح یکشنبه است و پنجم شهر ذیحجه سنه تحسین و ثمانه روز نوروز سلطانی و در فاشا و در من اعمال رسد بخوار رحمت از دی هجرت الفاظ طافان زمان و حرمت شمشیر تاریخ وفات اوست و این دور باغی نیز در تاریخ وفات او گفته اند +

تاریخ

سلطان جهان پیر خان	در هشتصد و هشتاد و نه	در هشتصد و هشتاد و نه	در هشتصد و هشتاد و نه

شاه پیر شاه قضاوت و سلطان

جامع مسجد چوپنور

این مسجد تعمیر نموده سلطان ابراهیم شریفی است که در سنه هشتصد و پنجاه و دو هجری بنای آن نهاده و تا هنوز که سال یکصد و دو صد و شصت هجری است موجود است و تاریخ بنایش مسجد جامع الشریفی است +

مرزا النغ بیگ کورکان

ابن شاه رخ سلطان ابن امیر تیمور صاحبقران است باو شاهی عالم و عادل بوده و در علم مرتبه عالی یافته خصوص در علم ریاض و فقهی تمام داشته چون النغ مرزا با علم هندسه + یافت نتوان در مرز از آن بدرسه + وزیر جید کورکانی که دار استخراجه تقادیم برانست بر کمال دانش و دانای او دلیل واضح است در عهد پدر خود چهل سال بستانداری سلطنت سمرقند و مادر النغ کرد و در زمان او از یک غریب زمین که چهار خردار محصول حاصل آن بود چهار دنگ فلوس مال و خراج میگرفتند که بحساب در ابراهیم نقره یک دنگ باقی بعد از وفات پدر از مادر النغ لشکر بخراسان کشید و ملک موردنی طلب میگردد امیرزاده علاءالدوله ابن مرزا اباسیم خان بن شاه رخ با او مخالفت کرد و در عهد و شریاب من اعمال بدش حرب افتاد و النغ بیگ ظفر یافت و تمامی خراسان را منظر ساخت و هزار لشکر می همراه داشت دوران هجوم خراسان خراب شد و شهر رمضان سنه اثنی و خمیس و ثمانه بوقتی که النغ بیگ بعضی خراسان مشغول بود ابوالمختاران سمرقند را محاصره کرد و در آن حال پسرش مرزا عبد الطیف را که پنج و مصافات کن را با و داده بود و شیطان تحریص داد و با پدر عاصی و باغی شد مدت سه ماه النغ بیگ را در کنگه محزون با عبد الطیف مجاور بود و بعد از آن در شهر شربان سنه

هشتصد و پنجاه و سه نوای سمرقند بیان پدر و پسر مصان دست داد و عبد الطیف ظفر یافت و النغ بیگ بطرف ترکستان فرستاد
و عبد الطیف بر تخت سمرقند جلوس نمود بعد چندی مرزا النغ بیگ با زیایل سمرقند شده در شهر رمضان سنه مذکور پیش
فرزند بی محابا در آمد آن بدبخت در اول پدر را مراعات داد که نام نمود قاشیطان بر و غالب شد و دل او را بقتل پدر
جوین کرد ایند و بر لب آب سبوح که بر دهن سمرقند است آن بادشاه را بدست عباس نای داد و عباس او را بقاص
خون پدر خود بدرجه شهادت رسانید در الوفت النغ بیگ این بیت مای خواند سمیت در کش باو شاهی را نشاید که اگر
شاید بخرشش مر نباید که عمر مرزا النغ بیگ پنجاه و هشت سال بوده از لفظ مختصر تاریخ ادبری آید و این رباعی قطعه

در تاریخ وفات اوست +

تاریخ

۸۵۳
۸۵۳
النغ بیگ آن شاه جم اقتدار که دین نبی را از بود پشت جو عباس گشتش به تیغ جفن شدش حرف تاریخ عباس
از لفظ عباس گشت تاریخ وفات ادبری آید و این قطعه که بطور تمیز است نیز از آن حال جسد میرد +

تاریخ

۸۵۳
۸۵۳
شاه مغور النغ بیگ علیه الرحمت آنکه خود را بسوی کجغفور رساند راست در عایشه راه رمضان گشتش
اگر ای تو تاریخ و فاشش بر بند گوی ای خیرین النغ بیگ شایسته
اگر از عدد الفاظ النغ بیگ عدد لفظ در منها کرده شود تاریخ بر آید +

مرزا عبد اللطیف

این مرزا النغ بیگ است از پدر باغی شده ملک از دیگر فتن و بعد از آن با اشاره او پدرش از دست عباس نای گشته
چون هفت ماه و دگری برین بگذشت سیات اجل انتقام خون پدر از پسر کشید یعنی بدست یکی از ملازم خود که
باباسین نام داشت در لبست و ششم ربیع الاول سنه هشتصد و پنجاه و چهار بقتل رسید و سرش را بریده
در پیشگاه طاق در سر النغ بیگ که در برات است او نمهند چنانکه در تاریخ او گفته اند

تاریخ

۸۵۴
۸۵۴
باباسین گفت شب جمعا اثر نیز تاریخ قتل اوست که باباسین

سلطان علاء الدین

پسر محمد شاه بن فرید خان بن نصر خان است بعد وفات پدر خود در سنه هشتصد و چهل و نه هجری بر تخت دلی نشست و
بهلول لودی و دیگر امر آمده بدست کردند و این سلطان خود از پدر هم سمت ترخسان نرد عاجز تر بود این مثل که زبان
زد عوام الناس این دیار است که دو بای شاه عالم از دلی نایالم در باب اوست و حمام خان نام وزیر او بود و تاریخ
جلوس اوست +

تاریخ

۸۵۵
۸۵۵
سلطان علاء الدین در وقت مسجد بر سر بهاد تاج از در حمام گفتم که ز سال او چگونه یافت فرمود که تاج بادشاه اسلام
در سنه هشتصد و پنجاه و پنج هجری بهلول لودی بکشتش جمید خان لشکری بر و کشید و دلی را تصرف کرد و در سلطان

اعلام الدین بطرف بردون رفته بران ملک قانع ماند و در سینه هشتصد و هشتاد و سه در بدوان در گذشت در زمان او تمام هند بستان طوالب الملوک بود و در دکن و گجرات و مالوه و جوخور و بنگاله بادشایان صاحب مکه بودند و در سلطنت او دویست و هشت سال دو ماه و سه یوم نام مادرش جهان آرا بیگم بود +

مولانا اسحاق

وطن اصلی او ادهمت و خلیفه و جیش زاده سید صدر الدین راجو قنابل است در سینه هشتصد و هشتاد و سه در گذشت و در سال چو در صحن خانه خود مدفون گشت تاریخ وفاتش مخدوم اسحاق بایسته اند +

۸۶۰

سلطان بابر بیا در

ابن مرزا بایسفر این مرزا شاهرخ است سلطنت هرات بدو متعلق داشت و بعد قتل کردن برادر خود سلطان محمود و سینه هشتصد و پنجاه و پنج بادشاه عراق و خراسان شد در اوایل سینه ستین و غنائیه در آخر دولت بابر بیا در خود فواید و رغایب مهابت در حوالی برج ثور که خانه بیشتر طالع بابر مرزا بود ساطع میگشت و اولیای دولت او از نمینی بقیات براسان شدند تا آنکه در مصلح سینه شصت و پنجم برج الثانی سینه احدى و ستین و غنائیه سلطان بابر در مشهد فوت کرد ایام حکومت او دویست و هشت سال بود و غزنی و تاریخ وفاتش این قطعه گفته +

تاریخ

شاه بایسفر که از عدلش	عدل نوشته دران بوی تاریخ	بود در پنجم چو در سخا کرم	گشت تاریخ فوت او راج
-----------------------	--------------------------	---------------------------	----------------------

۸۶۱

و مولانا شرف الدین عبدالقادر برادر صاحب مطلع السعدین در تاریخ او گفته +

تاریخ

آفتاب ملک بابر خان نماند	کی چنان خورشید بنیان بخرا	در بریغ الثانی فصل بریغ	لاله راسا غر خون دل بر آ
چرخ را گفتم جلوه جاک شد	و دیده باز از اشک دامن پرده	این حال است و چنانچه گفت	موت سلطان بویید بابر است

۸۶۱

این غزل نمونه از اردات طبع فیاض آن بادشاه است +

غزل

در دورماز کشته سوادان کی است فی است	این طبع که مادگد امیش باقیم	دارند اشته بگریز کاوش کی است
دانی که از بوی دانا سیه چهر است	که گوشه های دودلی خلق در پست	دارد بزلت او دل ز نار بند ما	سودای کفر و کافری و هر چه در دست
بیا بر سیده ناله زار است بگوش بیا		مجنون شایانست که لیلی و هر چه بگوش	

خواجہ مسالدین محمد کوسوے جامی

از اولاد کبار و احفاد بزرگوار شیخ الاسلام احمد جامی است و فرزند شیخ که سبکویندهان خرقه است که از شیخ ابو سعید ابوالخیر بوی سید بود و در گریبان او وصله از پیر این رسول موجود است از میان برادران و نیا نوا ده ایشان رسیده و توفی بوم السبت السدس والعشرون من جمادی الاولی سینه ثلث و سبعم و غنائیه و قبر وی در حوالی مسجد جامع هرات است نزدیک برادر فقیده ابوالخیر مرغزی و در تاریخ وفات وی گفته اند +

تاریخ

شیخ لعل قبله لعل که بود	از اهل صوفیه و پیران و زعمون	خواجہ مسالدین محمد کز عش	آسمان پوشید دلی بنگون
-------------------------	------------------------------	--------------------------	-----------------------

۸۹۲ ساخت جاد ریاحت قدس فیم | خیمه زرد از خط امکان بر من | پیر خردن یکپایه قدرش بود | سال تارخیش پیرسل از خیمه دکن

میر حبیب اللہ

از احفاد سید نعمت اللہ ولی بود و در دکن اقامت داشت سلطان ہمایون ثانی ہمینی اورا در اوایل سلطنت خود مجبور ساخت
و بعد از انان مردمان سلطان اورا در سنہ ہشتصد و شصت و سہ قبل نمودند سید طاہر در تاریخ وفات او گفته +

تاریخ

۸۹۳ ریشہ ان شہادت یافت در ہند | حبیب اللہ غازی طاب ثغاب | روان ظہری صحبت تاریخ | برآمد روح پاک نعمت اللہ

سلطان ہمایون شاہ ثانی بنی

از سلاطین ہمن شاہیان است کہ در ولایت دکن سلطنت نموده اند اول الی شان سلطان علاء الدین کا لکوہ بھی است کہ در
زمان سلطان محمد تغلق بادشاہ دہلی در سنہ ہفتصد و چہل و ہشت ہجری بموجب بشارت شیخ نظام الدین اولیاد ملک
دکن علم شاہی افراشتہ و مستولی گشتہ و اولادش تا مدت دراز دران دیار سلطنت نموده و سلطان ہمایون شاہ
یازدہم بادشاہ از اولاد اوست بعد وفات پدر خود کہ سلطان علاء الدین ثانی نام داشت در سنہ ہشتصد و شصت
و دو ہجرت سلطنت در دکن نشست اگرچہ در مردانگی موصوف بود اما در آزار مردمان بی باک چنانچہ بسبب ظلم
اورا سلطان ہمایون شاہ ظالم می گفتند و بتدریج کارش بجای انجا رسید کہ دست قعدی بیمال فرزندان مردم دراز
میکرد و میفرمود تا عروس را از میانہ راہ گرفته بجرم سرای دی می بزدند و پس از انزالہ بکارت بخانہ اومیفرستادہ بشی خاندان
او با یکدیگر اتفاق کردہ بودند کہ او با ستراحت مشغول بود کنیز حبشیہ بیک چوب کارش را تا خبر رسانیدہ این واقعہ تاریخ
بست و ششم ماہ و یقعدہ سال ہشتصد و شصت و پنج بوقوع آمد مدت سلطنت او سہ سال و سہ ماہ و شش روز و نیم
این قطعہ در تاریخ فوت او گفته +

تاریخ

۸۹۴ ہمایون مرد دروغش گفت | تعال اللہ زہی مرگ ہمایون | جہان پر زوق شد تاریخ گزشت | ہم از ذوق جہان آریہ جہان

شیخ آذری

عارفی مجرب و متقی عالی ہمت بود بکار دنیا کم التفات نمودی و علی الدوام طلب صحبت اہل اللہ بودی چہل سال بر سجادہ
طاعت و فقر و قناعت روزگار گذرانیدہ معاصر سلطان محمد بایسنقر بود و در زمان سلطان احمد شاہ بہمنی کہ نهم بادشاہ
از سلاطین بہمن شاہیان است از ایران بسیر ہند آمدہ بود و در دکن با سلطان ملازمت حاصل نمودہ اتفاقا سلطان
دران ایام شہر ہیر را بنیاد میکرد و دارالامارہ در کمال شکوہ طرح انداخت کہ آن در سنہ ہشتصد و سی و شش
ہجری با تمام ریشیدہ شعلری پای تخت کتابہ عمارت بنظم آردند شیخ آذری ہم چند بیت موزون ساخت از ان مجملہ
است این دو بیت +

ایات

چند نفر مشہد کہ ز فخر عظمت | آسمان باید از سہ این گاہ است | آسمان ہم نہ تو گفت کہ ترک است | قصہ سلطان جہان احمد شاہ است
بعد از ان آذری از ہند مراجعت نمودہ و در سنہ ہشتصد و شصت و شش در عمر شہادت و دو سالگی در اسفراہین از

توالتج خراسان وفات کرد و اورا قصایف بسیار است از آنجمله کتاب جواهر الاسرار است مشتمل بر چندین علوم و تاریخ و فوئش فحاجه
او حد مستوفی میفرماید +

تاریخ

درینا آخری شیخ زمانه که مصباح جانش گشت بمیوه چو اثنائی خود بود در شمس اثنان تاریخ فوئش گشت خود
و سلطان احمد شاه که کور بعد از سلطان فیروز شاه بهمنی که برادر او بود سلطنت دکن رسیده بود و بعد حکومت دوازده
سال دهنه داشت و چهار روز بنارنج سوم او رجب سال هشتصد و سی و هشت هجری فوت کرد و سلطان احمد شاه گجراتی
مصاصر او بود +

مولانا طوطی

در زمان دولت ابوالقاسم بابر سلطان از جمیع خوش طبعان و نکته پردازان غیریت در چینکه دولع این جهان بر تزلزل میکرد
جهت خود مرثیه گفته این بیت آزان جمله است وقت آن شد که دل از دام پوس باز زد + طوطی روح زبیداد
فغس باز زد + ورنه که دولت شاهی آمده که وفاتش در دار السلطنت هرات در حدود سنه سی و سیستین
و ثمانه وقوع پیوسته و امیر علی شیر تاریخ فوت او را از لفظ غروس بر آورده که عددش هشتصد و شصت و شش
نیشود و چنانچه از قطعه ستفاد میگردد +

تاریخ

فصیحی زمان طوطی شاعران که بوش نیکو معانی عروس چو طوطی برفت این عجب طوطی بود که تاریخ شد فوت او را از غروس
۸۶۶

خواجہ سالار

خلیفه دهم داد مولانا اسحاق بود پیش از آنکه شرف اندوز خدمت مولانا اسحاق گردد و پیشه سپاهگری اختیار کرده
در لیس اهل دنیا میگذرانید و در سال هشتصد و شصت و هفت درگذشت و در سواد سمارقند در بارغ خود مدفون
شد و غزلی تاریخ فوئش سالار صفت آبرار و سالار صاحب اسرار یافته +

جهان شاه ابن قمرالوسف ترکمان

بادشاهی قاهر و صاحب دولت بود لیکن مردی نا اعتماد و بدخوی بوده و شاه رخ سلطان در سنه تسع و ثلاثین ثمانه
حکومت آذربایجان بروداده اما بعد از واقعه شاهرخ سلطان و نکبت مرزا ابلیس تبریز عراقین و آذربایجان
و اکثر ایران زمین تسلط یافت و عراقین را از تصرف اولاد شاهرخی بیرن آورد و سی و پنج سال با استقلال
حکومت کرد و ترا که بعد او مسلط شدند و جباری قماری او مرتبه عالی یافت و فضلا پرانند که در روزگار اسلام
از و بد اعتقاد تر بادشاهی ظاهر نشده اسلام را ضعیف دینی و بر فتن و فخر اقدام نمودی و رهنویسند احمد
و سنین و ثمانه بعد از واقعه بابر بها در میل خراسان و ستر آباد نمود و با امیرزاده ابراهیم بن سلطان علاءالدوله
و بر بیرون شهر کسز آباد معاف داد و ظفر یافت و اکثر امراء الوش خفتا و دست جهان شاه بقتل رسیدند و جهان شاه
نخست هرات را بنیز سمرقند و قریب هشت ماه در دیار خراسان حکومت کرد و در اثنا آن حال ابوالغازی سلطان
از خطه مرو و جاجان خروج کرده لشکر بجانب سمرقند کشید و از لشکر ترابکه انتقام حاصل ساخت و اکثر مردان کاه

و سرداران نامی جهان شاه را بقتل رسانید و جهان شاه منکوب و مخدول شده از بهرات آبنگ عراق و آذربایجان نمود.
بعضی در شاه سلطان ابوسعید کورکان ابن سلطان محمد صلح کرده بازگشت چون جهان شاه مخدول بعراقین رسید غمناک
او در دله کشته شد و از غایت حرص و غفلت قلب با ولد خود پر بد اخ و دشمنی ظاهر ساخت او از شیراز گریخته و بغداد
رفت جهان شاه بر قصد فرزند عزیمت بغداد کرد و یک و نیم سال بغداد را محاصره نمود تا آنکه بسبب استداد محاصره و شهر
بغداد و قحط خاست و ماکولات و غذای رایل شهر و قلعه تمام شد پر بد اخ عاجز شده به صلح راضی شد در آشنای صلح
محمدی که ولد جهان شاه بود از خلاصی پر بد اخ و قسط او دیگر مایه اندیشه مند شد و پدر را بران آورد و با قتل پر بد اخ
راضی شد چنانچه نیا پیشین و وزیر شنبه چهاردهم ذی قعدة سنه احدى و سبعین و ثمانمائة آن بد بخت با جمعی از امرای
جهان شاه بشهر بغداد و دو آند برادر خود را شهید کرد و بعد از آن جهان شاه از غایت حرص و طمع بدیار بکر که مستقر بادهای
امیر کبیر ابوالنصر حسن بیگ بود و نموده لشکر بدان دیار کشید و در حدود دیار بکر با امیر حسن بیگ مصاف کرده با لشکری
از فرزندان و امرای بقیل رسید و از دودمان قرا یوسف و دو و نیکست برآمد و زمان دولت ترا که بسرا آمد این واقع
بتاریخ دوازدهم شهر ربیع الثانی سنه اثنی و سبعین و ثمانمائة دست داده چنانچه یکی از شعرا می زیان در تاریخ آن
واقع این قطعه در سلب نظم کشید +

تاریخ

۸۶۲

۸۶۲

اردوی هایلون جهان شاه توان	با انیمه اسباب زبردستی داشت	ثانی عشر از شهر ربیع الثانی	در آن تاریخ حسن بیگ کشته
----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	--------------------------

و جهان شاه هفتاد سال عمر یافت سیزده سال به نیابت شاهرخ باور بایجان سلطنت نمود و بعد از ولایت و دود سال در
عراقین و فارس تا بهر فراستقلال بادشاهی را اند +

احوال بادشاهان مالوه

ولایت مالوه از هنگام سلطان غیاث الدین بلبن تا زمان سلطان محمد ابن فیروز شاه در تصرف بادشاهان دلی بود
بعد از وی چون مملکت دلی تحریک و تقسیم یافته حکام اندیار حکم ملوک طوایف پیدا کردند و دلاورخان غوری که از قبل
سلطان محمد بحکومت آن ولایت رفته دوم استقلال زد از انوقت حکام مالوه از اطاعت بادشاهان دلی بیرون رفته
چنانچه باز ده تن تا زمان دولت اکبر شاه حکومت کرده اند آورده اند که سلطان محمد بن فیروز شاه جمعی را که در ایام تصرف دلی
بودی هم نیک و بهمنان بودند و آئین و قمار و جمعیت و در زبده بعد از آنکه سلطنت و جمعی جمعیت و قمار را بجا میسر یک را در ایام
کرده مملکتی بخشید از آن جمله دلاورخان غوری را در سنه ست و ثمانمائة حکومت مالوه از زمانی داشت و وی به نیروی
بازوی الولايات راجهان در ضبط آورد که مغلیه از هر دو طرف دست تصرف در آستین کشیدند و سکنه آن ولایت
بنیاست آرام گیر شدند چون سلطان محمد وفات یافت سلسله امطام و النیام مملکت هند انقطاع پذیرفت و ملوک طوایف
هم رسیدند و شوکت بادشاهی گم شدند دلاورخان نیز از سر اطاعت دلی دلی بجنبانید و دوم استقلال زد و سالها بحکام گذشت
و در سنه تسع و ثمانمائة و ولایت حیات سپرد ایام حکومت او سه سال بود بعد از وی پسرش و اخوان خود را بسلطان بنو
ملقب ساخته خطبه و سکه بنام خود کرد و هنوز از سلطنت و اساس دولت استقلال نپذیرفته بود که سلطان مظفر گجراتی
سلمان لشکر نموده روی تسخیر با ولایت نهاد و سلطان پوشتنگ در اوایل سنه عشر و ثمانمائة با بنگ جنگ از قلع

و بار بر آمده با یکدیگر در او بنشیند و آنرا سلطان هوشنگ تاب نهاد و دست در خود ندیده و امان جسته پیش سلطان مظفر آمد و وی را با امرای وی بند کرده گنجرات آورد و برادر خود مظفر خان را با لشکر انبوه در قلعه و بارگذاشته فتح و غیره زنی مراجعت نمود بعد از آنکه سلطان مظفر گنجرات رسید لشکر مالوه یکجا شده نصرت خان را از دبار بدر کردند و در قلعه ماند و موستان را که ابن عم سلطان هوشنگ بود بسر داری برداشته بعد و محول اینچهر گجرات مظفر شاه بعد از یک سال هوشنگ شاه را از حبس بر آورده و عهد گرفته در سنه احمدهی و عشر و ثمانه شاهزاده احمد شاه را که کوچک او خصمت فرموده احمد شاه دبار دناوی آنرا از دست امر اعدا بر آورده تفویض او نمود بعد از آن سلطان هوشنگ ماند و رانیز از دست موستان بر آورده ملک مغنیف را که ابن عم او بود ملک الشرفی خطاب داده امر وزارت بوی مفوض فرمود و چون سلطان مظفر فوت گردید پسرش سلطان احمد شاه ببادشاهی رسید چند بار سلطان هوشنگ باراده نسیر گجرات رفته و پشیمان شده باز آمد در سنه اثنی و عشرین دنا نامه سلطان هوشنگ انار نجابت و کار وانی بر جبین ملک محمود پسر ملک مغنیف واضح و لایح دیده وی را محمود خان خطاب داد و باید در درمات ملکی غریک ساخت بعد از این سلطان احمد گجراتی نیز چند مرتبه بر مالوه تاخت آورده و با سلطان هوشنگ جنگ نموده و سلطان هوشنگ شاه در سنه ثمان و ثلثین دنا نامه فوت کرد و دنا بیخ رحلت او از عبارات آه هوشنگ شاه نماند استخراج می یابد بریت سلطنت اوس سال بود بعد از وی پسرش غزنی خان خود را احمد شاه لقب ساخته در عیش و طرب میگذرانید و دبال کار او آن شد که خون برادر خود را راناجی رحمت و بعضی را میل در چشم کشید و دلهای مردم از او نفرت گرفت و محمود خان نیز از او برگشت و هوای سلطنت که در سر داشت قوتیر ساخته جوایب وقت فرصت شد تا آنکه او را در شراب زهر دادند مدت سلطنت او نود و چند روز بود و محمود خان ببادشاهی مالوه رسید.

سلطان محمود شاه بی بادشاه مالوه

پسر خان جهان طلحی است پیش از آنکه بر پایه پند سلطنت محمود نماید در سلسله امرای اعظم سلطان هوشنگ شاه بادشاه مالوه بود بعد وفات هوشنگ شاه که در سنه هشتصد و سی و هشت بموقع پیوسته پسرش محمود شاه نماند و چند روز حکومت نموده مسموم شد بعد از سلطنت محمود خان رسید او بر در سر شنبه ببت و نهم شوال سنه تسع و ثلثین دنا نامه با تسویب خان جهان و صلاح دید جمهوران نام بر تخت سلطنت مالوه جلوس نمود خود را بسلطان محمود خلیع ملقب ساخته پدر خود را خطاب اعظم همایون ارزانی داشت گویند که در زمان سلطنت هوشنگ شاه شیخ الاسلام جابله خلیفه شاه را بقتال که همیشه در ویرانه و بیابان ماندی بقصد زیارت حرمین بر میزد که دار السلطنت مالوه است گذر کرد محمود خان که همیشه آرزوی سلطنت در دل داشت ببلایست شیخ رفت و بسیار نیاز مندی و فروتنی کرد و از اتفاقات همان ساعت طعام در میان آمد و شیخ از وی کرم چهار لقمه بیایی در دهن محمود خان انداخت گفت بادشاهی مالوه تاسه فرزند دیگر تراست و عاقبت چنان شد که آن بزرگ فرموده بود و الله اعلم بالصواب بالجمله چون سلطان محمود شاه مالوه را مالوه شد تمامی ولایت مالوه و اکثری از بلاد و قلاع منخر ساخت و او را مسجد باله که از خلفا بنی عباسی است منشور سلطنت و خلعت خلافت از مصر فرستاد و سلطان در سنه ثلث و اربعین دنا نامه در اتمام عمارت مقبره سلطان هوشنگ و مسجد جامع هوشنگ شاهی که قریب دروازه راهموری واقع است و دودلیت وی گنبد سه صد و هشتاد

استوانه در بشرو ع نمود و در اندک مدت با تمام رسانید و در آخر ستمش و اربعین و ثمانه بر سلطان محمود شرفی ولی جوینور
رفته جنگ کرد و اکثر بلاد اطراف جوینور بغارت داد و آخر بصلح قرار داده مراجعت نمود و در سنه حسن خمین و ثمانه متوجه
تسخیر گجرات شد و در اثناء راه خبر آمد که سلطان احمد گجراتی فوت کرد و سلطان قطب الدین پسر او بر تخت نشست بگو
مواتر جوای احمد آبا و گجرات رسید سلطان قطب الدین صفوت آراسته رو بیدان رزم آورد و لشکر الموده را بر ایشان
ساخت و سلطان محمود بطرف ماند و معاودت نمود و در سنه احدى و سبعین و ثمانه با والی و کنین سلطان محمد شاه بهمنی
صلح نمود و در بهمن سال حکم کرد که مدار می سببان و قریب تاریخ قمری بنهند و بجای تاریخ شمسی قمری بنویسند و سلطان محمود
از سلطنت سی و چهار سال بسن شصت و هشت سالگی تاریخ نوزدهم ذی قعدة سنه هشتصد و هفتاد و دو فوت کرد و در کربلا
و در تاریخ و فاشش گفته

تاریخ

شاه طهماسب بن سلطان محمود	از دوازدهم خرداد ماه چهل و نه سالگی	تاریخ وفات حضرت سلطان	از باب بیست و هفتم
---------------------------	-------------------------------------	-----------------------	--------------------

بعد از سلطان محمود شاه پسرش غیاث الدین طهماسب سی و سه سال سلطنت نمود و بعد از وی ولد او سلطان ناصر الدین سلج
بادشاه الموده شد و یازده سال و چهار ماه حکومت نمود و بعد از او سلطان محمود ثانی پادشاهی رسید اما در سنه هشتصد و بی
و هفت سلطان بهادر گجراتی الموده را گرفته منصرف شد و سلطان محمود را در معرکه کشت

سلطان ابوسعید مرزا

ابن سلطان محمد مرزا میراث شاه ابن امیر تیمور صاحبقران بود و ولادت او در سنه هشتصد و سی و پنج آفریده و بیست و سه سال
الغ بیگ ابن مرزا شاهرخ می بود چون مرزا الغ بیگ در ماه رمضان سنه هشتصد و پنجاه و سه هجری از دست مرزا
عبد اللطیف که پسر او بود قتل رسید و مرزا عبد اللطیف نیز بعد از هفت ماه از دست لشکر ایران مقتول شد ابوسعید
مرزا با مادر ابوالخیر از یک در سنه هشتصد و پنجاه و چهار بر مرزا عبد الدین مرزا ابراهیم ابن مرزا شاهرخ که بعد کشته
شدن مرزا عبد اللطیف بر تخت سمرقند نشست بود غالب آمده و او را قتل رسانیده در سن سالی بسال
بهشتصد و پنجاه و پنج بر سر بر سلطنت سمرقند جلوس فرمود و هشت سال بر فاهیت در سمرقند و ماورالنهر و ترکستان
سلطنت نمود و شاهزاده اویس را که از اصفاد باغیر بهادر بود و عمزاده ابوالغازی سلطان حسین بهادر است بر دست آورد
شهادت کرد بعد از آن بر فاهیت بر تخت سمرقند نشست و بعد از واقعه بابر سلطان ابن مرزا باب نر طبع بر ملک ایران
نموده بدان جانب متوجه گشت و در سنه احدى و ستمین و ثمانه هرات را گرفت و گوهرش و دیگر ملک که بانی مرزا
شاهرخ بود بجهت نسکین فتنه و فساد مملکت که از دلبلووری رسید برای یستی فرستاد و مدت هیزده سال لغیر فتنه
و کشور کشانی اشتغال داشت چنانچه ترکستان و ماورالنهر و بدخشان و غزنی و کابل و قندهار و حدود هندوستان
و پاره از عراق و خراسان در تحت تصرف خود آورده استقلال تمام پیدا کرده بود چون در سنه بهشتصد و هفتاد
و دو هجری مرزا جهان شاه ابن قریبوسف ترکمان که حاکم آذربایجان بود بدفع حسن بیگ که او را اودن حسن نیز
گویند بدیار بکر رفت و کشته شد سلطان ابوسعید از خراسان بقصد تسخیر آذربایجان که بعد فوت جهان شاه تعیین
اودن حسن آمد بود و بر لشکر کشید و در قریب آفریده فشان نمود اودن حسن هر چند عاجزی نمود و از دلبلووری آمد

اینست

قبول نفرمود تا چهار اودن حسن ماه های آند و بعد غلغله شد و گردانید و ما در میکش مشیردان شاه المشهور بفرخ بیار بن سلطان خلیل
 دانی مشیردان طریق مصادقت می پیوسته و خود خراسان از عمر خراسان و علف چهار پارچه الحال بودند و چون مشیر دانی
 بنا بر تنه بدو و بعد حسن بیگ لوی مخالفت برافراخت موجب مرگ آن لشکر گردید چنانکه چهارده شبانه روز سپان
 خاصه سلطان جویناقتند و از کثرت قتل لشکر سلطان ابوسعید پربان گشت قتلار در همان ایام در شب چهاردهم او را
 خنجر و قلع شد و تمامی جرم ماه در برج دو بقعه را سس سپاه شد و سلطان ائمان واقعه سر اسیمه بیشتر گردید و بنابر
 بست و دوم ماه رجب سال مشفق و متفاد و سه بگری بتقدیر ایزدی سلطان ابوسعید بست مردم اودن حسن استیفت
 و بقتل رسید چنانکه این تاریخ ازان مطلب خبری دهد

تاریخ

تضا چو لشکر سلطان ابوسعید	از کس مدان که زیر ستاره و ماه	بیشتر ان چو پنه بر دانه بر لب است	بگری که نه با مقام نه راه است
گذشته بود ز راه رجب و شش روز	قد زوشت که شش زنگ ماه	الطیفة البت عجات که لشکر ادا	اودن حسن و دینار مشیر دان

و قتل سلطان ابوسعید انگونه است که چون اودن حسن سه روز بعد اسیر شدن سلطان را بر زاباد کار محمد ابن سلطان محمد مرزا
 این مرزا ابوسعید که همراه بود داد او سلطان را بهانه قصاص گوهرش و بیگم بنارینج بست پنجم رجب بقتل رسانید و
 مولانا جلال الدین محمود و دانی در مدح آن سلطان قطعه فرموده اند و در و تاریخ نیست

تاریخ

سلطان ابوسعید که در خراسان	چشم سپهر جوانی جو اندید	الحی چگونه گفته گشتی که گفته بود	تاریخ سال قتل سلطان ابوسعید
----------------------------	-------------------------	----------------------------------	-----------------------------

دست بر سلطان ابوسعید چهل و سه سال بود و ایام سلطنت سجد سال یکماه و یکروز بعد از وی سلطنت در برادران تقسیم
 یافت بادشاهی تفرقه بر مرزا احمد و اند جان مرزا عمر شیخ و خراسان و هرات و غیره بدست ابوالغازی سلطان حسین مرزا

مرزا یادگار محمد

بن مرزا محمد بن مرزا ابوسعید مرزا شاهرخ بن امیر تیمور صاحبفران بعد از وفات جد و یعنی مرزا ابوسعید حاکم خراسان گردید
 و با مرزا سلطان حسین با بقرا محاربه داشت تا آنکه مرزا سلطان حسین بلب چهارشنبه بست و هفتم مفرسه مشفق و متفاد و پنج
 الیغار فرموده بر دی شب خون آورد و قادر را بقتل رسانیده متصرف خراسان شد پس از و نسل مرزا شاهرخ منقطع گردید و مولانا
 کمال الدین عبد الواسع در تاریخ شهادتش گفته

تاریخ

شد شمر مشید و شمر مشیر	از سال شهادتش و باز خبر
------------------------	-------------------------

ذکر شهر قنوج

این شهر از شهرهای قدیم هندوستان است آباد و نو ده راجه سورج که محاصر شهر گنوج بود و در زمان دولت راجه مال دلوکه
 ششش بنانزد و هم بست بر راجه سورج بر سر شهر قنوج بان غلظت رسیده بود که سی هزار دکان قبول فروشان و قلع بزرگ
 پنجه داشت اادین زمان که سده هزار و دو صد و پنجاه و نه هجری است ویران افتاده است و مردمان کمتر اند و قلع بالکل
 سار شده و انقبضه جاده های سنگین و مساجد پستاده اند ذکر عمارت و تاریخ آن در مقام خود کرده خواهد شد

ذکر گنبد شهر قنوج و تاریخ آن

بسمت مشرق شهر قنوج قریب قلم کنه درگاه است بر بلندی احاطه دارد که اندرون آن دور و فیه است از سنگها سرخ و سفید
تغییر شده یکی از آن روضه پانزدهی داشت بر پیشانی باب چون را تم این اوراق در سنه هزار و دوهصد و پنجاه و نه از اهل آباد
اگره حضرت در ان مقام رفته ده که همه حروف تاریخ کسب کن سالگی زائل شده بود مگر دوهصد و شصت و نه باقی مانده معلوم نشد که
آن مقبره کیست مگر ساکنان آنجا گفتند که این روضه اولاد محمد دوم جهانیان است و قریب آن روضه مقبره دیگر است گنبدی عالی دارد
و چهار تینار بر چهار گوشه آن و اندرون آن مکان چهار قبله است که هیچ تاریخ نداشت مگر سنگی بزرگ در یک سو نهاده بود که در
ایام پیشین بر پیشانی دره ازه بیرونی بقیده کرده بودند و از تاریخی که بران سنگ منقوش است چنان مستفاد میگردد که شخصی
بنام شاه بری خان در ایام دولت حسین شاه شرقی ابن محمود شاه بن سلطان ابراهیم سمرقانی در سنه هشتصد و هشتاد
و یک گنبدی عالی بران روضه تعمیر نموده بود تاریخ نیست

تاریخ

این گنبدی بدیع که از چرخ برتر است تزیین کرد شاه بری خان و قلم خان بشتاد و یک و شصت و از جهت رسول	دین طاق بی نظیر که باز دیده یاور است که فضل حق جهان به او مقرر است تاریخ و سال گشت زما هم برتر است کاتب حروف حاتم کسین که در	گنبد بنا بعد بجایون حسین شاه با هزار سال جانش فلک کلام بانی طاق سید راجوی بن جلال امید و از غنیمت از حضرت اکبر است	کاذب زبانه ذوات حلیش مظهر است الکین ملک بر دوام بدانش مقرر است کافاق از جمالش خوشتر سورت است
--	---	---	--

۸۸۱

و از تاریخی که در بیرونی این روضه بر پیشانی باب منقوش است چنان مستفاد میگردد که این روضه وقتی از لرزه شکست شده
و شخصی از عباس علی نام از اولاد آن راز سرتو در سنه هزار و دوهصد و نه بحری تعمیر ساخته تاریخ نیست

تاریخ

این روضه اطهر و منور که ز لرزه زمین شکست	نابست لقب بجلال حیدر تعمیر در گذشته بسته سنه دوهصد و نه که از است	تعمیر شده بری چو بسمود عباس علی یک ز اولاد از محمد رسول نامدار است	هشتاد و یکی و شصت صد بود خلف الصدیق است و اهل سخا
---	---	--	--

سلطانان آن قونیلو

که ایشان را بنابر بر نیز خوانند نکس بودند و ایام سلطنت ایشان چهل و دو سال برین منوال بود اول ایشان امیر
ابوالنهر حسن بیگ ابن قرا عثمان که بعد پدر تر قیاس عظیم نموده لوای استقلال و تسخیر افراشته بر اکثر بلاد استیلا داد
و بعد حکومت پانزده سال و کسری در سنه هشتصد و هشتاد و دو در شب عید فطر بزرگ طبعی درگذشت بی ازوی
پسرش سلطان خلیل بادشاه شد و بعد از شش و نیم ماه برادر کنه او سلطان یعقوب که از جانب او حاکم دیار بکر بود
متوجه او بایمان شده لوای مخالفت برافراخت و روز چهارشنبه چهارم ربیع الاول سنه هشتصد و هشتاد و
سه برادر را کشته بر اکثر بلاد ایران حاکم گردید و دوهصد و شصت و تسعین و شصت فوت کرد و بعد از ایشان شش کس
دیگر یک بعد دیگر بر حکومت نمودند

ماهی نهم ذکر سلاطین دکن

اول کسی که از سلاطین دکنی بر ولایت دکن ستوی گردید سلطان علاء الدین خلجی بوده و در دکن سه صد و شصت قلعہ بود که هر یک را به سر قلعہ بقلعه جماعی افزاشت و دیو نگر که عبارت از دولت آباد باشد با مصافات و دیگر برگشت تا زمان سلطان غیاث الدین خلجی تعلق بسلاطین دکنی داشته چون سلطنت دکنی بر پیش محمد تغلق شاه رسید قلعہ خان را به بویه داری دولت آباد مقرر کرد و شخصی بنام حسن که بهیتی کالکوه نامی او را بنابر سلطنت داده بود همراه او بدکن رفت در اینجا ستاره طالع او در خشمیدنی گرفت تا آنکه لشکریان او را بر داری خود گردیدند و بعد از چند اوقات ساعت نیک مقرر کرده روز جمعه بستی چهارم ربیع الاول سنه هفتصد و چهل و هشت هجری ثانی سلطانی بر سر او نهادند و چون آن برین بنابر بنارت سلطنت بد داده بود لکن او خود را ملقب به سلطان علاء الدین حسن کالکوه بهمنی ساخت و سکه و خطبه بنام خود کرد و شهر گلبرگ را با حسن آباد موسوم ساخته دار السلطنت خود نمود و بسیاری از ملک دکن در تصرف خود آورد بعد سلطنت یازده سال و ده ماه و پنج روز غره ربیع الاول سنه هفتصد و پنجاه و هفت کرد و اولادش نادر در راجه حکومت و در اثنای اندیشه بر آسمان می سووند و ازین جماعت بعضی در شهر گلبرگ و برخی در شهر میر و جمعی در احمد نگر و چندین در تنگ و قونی و بر برابر بلو از هم امور حکومت پرداخته لکن با حمله بعد سلطان علاء الدین پیش سلطان محمد شاه بهمنی بر تخت نشست و بعد سلطنت هفتده سال و چند ماه و پنج روز و نیم و بقعه سده هفتصد و هفتاد و شش وفات یافت بعد از و پیش سلطان محمد شاه بهمنی بر سر بر فرمانی جلوس نمود و بعد سلطنت سیال و چند روز بقعه سده هفتصد و هفتاد و نه هجری از دست داد و خان علم او بود گشته شد و او را خان ملقب به داد و شاه گشته افسر سلطانی بر سر خود نهاد و بعد از وی پنج روز بستی یکم محرم سنه هفتصد و هشتاد و نه هجری او نیز گشته شد بعد از و سلطان محمود پیش خود سلطان علاء الدین را بر تخت نشاندند و بعد از ایلالت نوزده سال و شش ماه بستی یکم رجب سنه هفتصد و نود و نه هجری فوت کرد و روز دیگر ملک سعید الدین خوری که وزیر او بود و عمر یکصد و هفت ساله رحلت نمود بعد از سلطان محمود پیش سلطان غیاث الدین بهمنی یک ماه و بستی و پنج روز سلطنت نموده کجولی و مجوس شد و برادر سلطان شمس الدین بهمنی را بر تخت نشاندند او را نیز بعد از پنج ماه و بستی و پنج روز سلطنت نمود و سوم ماه صفر سنه هفتصد و هجری کور ساخته مقید نمودند بعد از و سلطان فیروز شاه روز افزون بهمنی پیش سلطان داد و شاه بر تخت نشست و بعد سلطنت بستی و پنج سال و هفت ماه و پانزده روز و شش اید که در ماه شوال سنه هشتصد و بستی و پنج هجری بجا رحلت از دی پو بستی بعد از و برادرش سلطان احمد شاه بهمنی افسر سلطانی بر سر نهاد احمد آباد در بنا نموده او ست حکومت دو از ده سال و نه ماه و چند روز و پنج ششم رجب سنه هشتصد و سی و هشت هجری فوت کرد و بعد از و پیش سلطان علاء الدین بهمنی در احمد آباد بر تخت سلطانی نشست و بعد سلطنت بستی و سه سال و ده ماه و پانزده روز و نه ماه جمادی الاول سنه هشتصد و شصت و دو هجری رحلت نمود و بعد از و پیش سلطان هالون شاه ظالم بر تخت نشست و نیز از اثنای نشست و پنج رجب بستی و ششم و بقعه سده هشتصد و شصت و پنج فوت کرد و نایب وفات او عابن ازین مرتوم شد بعد از و پیش سلطان نظام شاه بهمنی بر تخت سلطانی بر تخت نشست و بعد سلطنت دو سال و قدری کم سیزده و نیم و بقعه سده هشتصد و شصت و هفت وفات یافت بعد از و برادرش سلطان محمد شاه بهمنی بر سر بر فرمانی نشست و نیز بعد ازین خواهد آمد

خواجه محمود کاوان کیلانی

وزیر سلطان محمد شاه بهمنی بود و خواجه محمود مخاطب بود به ملک التجار خواجه جهان و سلطان محمد شاه بهمنی والی دکن از گفته حاکمان
لی تحقیقات تصور او را در کبر سن که عمرش بهشت رسیده بود بتاریخ پنجم ماه صفر سنه هشتصد و هشتاد و شش
بقتل رسانید ملا محمد اکرم صاحب تاریخ محمود شاه که از شاه کاوان بلکه مریدان او بود در تاریخ شهادت او گفته +

تاریخ

۸۸۹

ششصد و بیست و هفت سال که عالم را ز جوشش بود رونق اگر خواجه تو تاریخ دفاتش فرد خوان قصه مثل بنا حق

تاریخ

۸۸۹

سال نویش اگر کسی رسد بگو ای که محمود کاوان شنید

سلطان محمد شاه بهمنی

از سلاطین دکن است چون پدرش سلطان جابون شاه ظالم فوت کرد سلطان نظام شاه که پسر بزرگ بود بر تخت فرمازاد
نشست و بعد فوت او که بتاریخ سیزده ماه ذی قعدة سنه هشتصد و شصت و هفت هجری روداده برادرش سلطان
محمد شاه بر تخت سلطنت جلوس نمود و به سلطان احمد لشکری لقب گشته وزارتش تعلق خواجه محمود کیلانی مشهور
خواجه جهان بود و بسعی وی در ملک سلطان رونقی پدید آمده و ملک احمد و ملک نائب و دریا طان که غلامان آن
بودند بسعی خواجه جهان تربیت یافته ملک احمد بختاب نظام الملکی و اقطاع جوینر ممتاز گردیدیم در یا خان لباد الملک
ملقب گشته اقطاع کاویل بدو تعلق گرفت اما بعد از شهادت خواجه موصوف و رندک زانی ایشان دامای دیگر
راست مخالفت افروخته شد و هر کس هر جا که بود دم از نا دلاغی زود و سلطان محمد شاه نوزده سال در دیار سلطنت
نموده یک سال بعد از قتل خواجه محمود کاوان بمیر بست و هشت سالگی بتاریخ غره ماه صفر سال هشتصد و هشتاد و شش

هجری فوت کرد تاریخ وفات او نیست +

تاریخ

۸۸۹

ششصد و بیست و هفت سال که در بحر فنا که فرو شد و دکن چون خراب از رفتن او خرابی دکن تاریخ او شد

ذکر سلاطین عثمانیه روم و فتح قسطنطنیه

در کتاب هفت اقلیم مرقوم است که سلیمان شاه نامی که بسیزده پشت یا عورخان می پیوندد در فطرت مغول از حوالی
مرد ما خان بجانب ولایت روم در حرکت آمد و در آن حدود بحاربه و مقانله کفار شتغال داشت پس از چند گاه از
اناسیر رجعت کرده بحوالی حلب آمد و در پیش قلعه جعیر خواست تاخیل خود را از ذرات بگذرانند که در آب غرق شده
فوت گشت و در زیر قلعه دفن گردید از و پسران مانند سنقر و کوند هدی و ارطغرل سنقر و کوند خایه
با تیغ باطن اصلی شتافته و ارطغرل در ولایت روم بانه همواره بجنگ کفار اقدام می نمود تا در سال ششصد
و هشتاد و هفت در سن نود سالگی پدر و این جهان فانی نمود و بعد از وی ولد ارشدش عثمان بجای پدر سر و تن
گردید و بر زمین ملکستانی نشسته در سال ششصد و هشتاد و هشت بر قرا حصار دست یافت و مورخان

این دولت را از آن گزیدیم که ثوابه موافق تبارخ است اما در شصت و هشتاد و نه خلبه با هم او خوانده اطلاق سلطنت بر وی کردند
و کار او در روز بروز بالا گرفته و بر افتوحات موفور دست داده بر بسیاری از ولایات استیلا یافت چون سی و هشت سال حکومت
نمود در مقصد ولایت و هفت هجری فوت گشته و در قبه بر ساد فون گردید بعد از وی اورخان بن عثمان بر ساد پز شسته
شهر و نزدیک را که از مغلط مابین روم است در سنه احدى و ثلثین و سبعمایه گرفت و با تمام سلیمان با دنا و دلد زید شتر
کلی بوی سخر گردید اما در حین فتح بلاد در تسع و خمین و سبعمایه نقبل آمده اورخان نیز بعد از وی در سنه ستین و سبعمایه
در گذشت بقصری صاحب شریع فصوص الحکم و مراح الاموری در زمان دولت وی بوده بعد از اورخان سلطان ساد
با دنا و دلد گردید اما در خواند کار خواندند و او ابتدای سبی لکد شاهین و قایدی ارلوس بیک او را در احدى و ستین
سبعمایه گرفت و بصواب دید قراخلیل غلامان کسب را ملازم ساخت بیکجری نام نهاد و کلاه زرد و زنی چند یافته بر سر
ایشان گذاشت و از آن زمان اسکوف در میان ایشان پیدا شد و او بتدریج بسیاری از شهرهای روم را مفتوح خست
و در سنه احدى و تسعین و سبعمایه بجنگ لار فرنگ رفته غالب آمد و پس از آن بر سر تله استاده نظاره اطراف
میکرد که ناگاه یکی از کفار که مجروح بود افتاد و خیزان متوجه وی گردید چون نزدیک رسید تیغی بوی حواله نموده نقبل
رسانید از سلطان مراد و پسران مانده بودند یکی یعقوب و دیگر سبعمایه با نیزه امرای دولت و اعیان مملکت یعقوب
را هلاک ساخت با نیزه را با دنا و دلد بر سر داشتند و او را ایلدرم با نیزه میگفتند او بغایت غیور و دما و متکبر و جبار بود در
همنقصه نمود و دو هجری استنول که آنرا قسطنطین نیز میگویند محاصره کرد چون شنید که سلاطین فرنگ جمع شده بر دفع جنگ
اومی آیند فتح اراده کرد و ده باده هزار سوار که همراه داشت با استقبال ایشان رایست جلالت بر افراخت و فتح یافت و
مردم کفار بقول صحیح و درست هزار بودند و بسیاری از ایشان بقیه اسیری گرفتار گردیدند انقصه ایلدرم با نیزه از آن
فتح بلند آوازه شده از کمال غرور بنابر حمایت سلطان احمد جلایر و قرا یوسف با امیر تیمور تنازع کرده معامله بمقتابلانجا
چنانچه در آخر سنه هشتصد و چهارمین الحانین صف کارزار راست شده با نیزه بدست مردم امیر تیمور مقتید گردید و
امیر تیمور مراحم خسروانه را شامل حال دی گردانیده اراده داشت که وی را مطلق العنان سازد که در فلال احوال
غیرت غلو آورده برض خاق و ضیق النفس و در شصت و پنج وفات یافت تبارخ فوت اوست فوت ایلدرم با نیزه او را شش
پسران بوده اند از طفول که در جنگ مذکور ناپدید شد همانا نام اصل او مصطفی بود و سلیمان و سلطان محمد و موسی
و قاسم بعد وفات با نیزه پسرش سلطان سلیمان را بر دم اتلی برده بسلطنت نشاندند و سلطان محمد با سبعمایه رفت
و موسی که در خدمت پدر مقتید گردیده بود از مجلس امیر تیمور خلاصی جست نفش و الد خود را بر سر برده بسلطنت نشست
و سلیمان با دنا و دلد موفور قصد وی کرده و موسی به بلاد فرنگ گریخت و در آنجا کسب بسیاری بر سر او جمع آمده بجانب
سلیمان در حرکت ماند و در وقتیکه سلیمان در حمام بود غافل بدان شهر درآمد سلیمان فی الفور از حمام پیر آنکه راه فرار پیش
گرفت قضا را گذر نفس بر وی افتاد و مردم آن موضع دبر نقبل آورده سرش نزد موسی آوردند هفت سال کامروا بود
موسى صبی من جفت الاستقلال قائم مقام پدر گردیده ابتدا آن موضع را که در قتل برادرش جرات نموده بودند نقبل
رسانید بعد چندی امر السلطان محمد پیوسته بدفع او کوشیدند و در سال هشتصد و چهارده موسی بدست او افتاد
محبوس بلکه مقتول گردید چون سلطان محمد برادر خود موسی را بزه گمان که مملکت ترککان کرپش گویند از میان برداشت

برداشت و بادشاه شد در سورسنة ثمان و ثمانه دلتش از سلطنت صیوری گرفته پس خود سلطان مراد را بجای خود
نشانده عزالت اختیار نمود و باز بهوای سلطنت کرد پس بزرگ اختر اصلا مطابقه دران ننمود چون در سنة هشتصد و بیست
و پنج سلطان محمد فوت کرد پس شش سلطان مراد فرمازد و اگر دید و در اربع خمسين و ثمانه باجل طبعه در گذشت در
سقامی بنظر آمد که در عمر جیل و نه سالگی فوت کرده و مدت سلطنت او سی سال و شش ماه و هشت روز بود و بعد از او پسر
سلطان محمد در محرم سال مذکور بی مزاحمت غیری بر تخت سلطنت جلوس نمود و در تیرماه سال هشتاد و یک در گذشت از جمله
تاییداتش یکی تخریب تنبلی است که دست تسلط هیچ پادشاهی بدان نرسیده بود و او آن بلده را در سال هشتصد و
پنجاه و هفت جبراً و قهرآلود گرفت و یکی از فضلا نارنج را بلده طیب یافته و این فتح تباریخ بستم حمادی الاول روز شنبه
سال هشتصد و پنجاه و هفت که مطابق بستم نهم منی ماه انگریزی سنده یکم از چهار صد و پنجاه و سه صیوی بود و واقع
شده باید دانست که اصل نام این شهر قسطنطینه است که یکی از قیاصره روم که قسطنطین نام داشت قریب صد
سال قمری پیش از هجرت یعنی تباریخ بستم ششم ماه نو مبر سال هشتصد و نه صیوی بنیاد این بلده مقرر انداخته
و نامش قسطنطین بول نماده اما چون این کلمه از زبان ترکان که محض بی علم بودند جاری نمیشد بسنبول میگفتند
و حالاً نیز باین نام مشهور است و بعضی قسطنطینه مینویسند با جمله بعد چند مدت میان سلطان محمد حسن پادشاه که در آنی حادث
شده مهم بقبال و جدال کشید اگر چه از او محمد پسر حسن پادشاه ابتدای از منقلای و برانهم ساختم خاص مراد را که الایرا
میزبست بقبال رسانید اما در تباریخ سنده ثمان و سبعین و ثمانه در حدود آذربایجان غلانی فیرغین دست داده است
حسن پادشاه افتاد و زینل بیگ پسرش بقبال آمد غزیری شهر که آنقدر آفرینزا نارنج این فتح یافته و مولانا
عبدالرحمان جامی چند قصیده در مدح سلطان محمد گفته که مطلع یکی از آن قصاید اینست که کسی بر سر بر
جاه و جلال چون تو که دکتاب فضل و کمال و سلطان محمد به بی و نیکامی روزگار میگذازند تا در آخر یوم الخمسم
بریح الاول سنده و ثمانین و ثمانه در حوالی کل دیری فوت گشت و تباریخ واقعه رانی یوم الخمیس یافته اند پس از
پسرش سلطان با نرید قائم مقام او شد ذکرش بعد ازین خواهد آمد

سلطان جنید اردبیلی

از اولاد شیخ صفی اردبیلی است که ذکرش در مات هشتم مرقوم شد و وفات پدر خود که شیخ ابراهیم نام داشت
در اردبیل بر سنده بدایت نشسته بتبعین سالکان طریق معرفت مشغول شد و در اندک روزی از دهم خاص و عام
شده غلبه سلطان جنید بجای رسید که مرزا جهان سفاه که قزاقهای عراقین و ازربایجان بود از زوال ملک خود
متوجه گردیده حکم نمود که در اردبیل توطن نماید چنانچه سلطان جنید بجانب دیار بکر حضرت فرموده امیر الوافه حسن بیگ
که حاکم دیار بکر بود خواهر خود را که خدیجه نام داشت در ملک ازدواج او اتمام داده در غایت عزت و تعظیم بوسه
سلوک نمود و شیخ جنید بعد از چند وقت طالبه از صوفیه را بخود مشغول ساخته جهت امر غزاد سنده هشتصد و شصت
بجانب کرجهستان در حرکت آمد چون در ولایت شهر دان و رآید امیر خلیل الله والی شد دان سر راه بردی گرفته
مهم نزار و جدال انجامید چون میدان صبح سلطنت خاندان صفویه را هنوز مملتی مقدر بود بر آینه بدست شردان
انقاد و بقبال رسید و بعد از آن صوفیه و مدت مشابعت بدامن سلطان حیدر که ارث اولاد سلطان جنید و خواهرزاده

امیر حسن بیگ بود و میرا بر سر خدایان نشاندند و سلطان حیدر تاجی از سقراط فریزی که گشتن بر دوازده ترک بود و ساخته
بر تارک می نهاد و هر که به دست ارادت پوی پیوست از همان جنس افسری بوی میداد و چند هزار کس را از قبایل اترک حیدر
کلاه سرخی بآنها عطا فرمود و همه را قزلباش لقب ساخت قزل در ترکی سرخ و باش معنی سرآمده چون امیر حسن بیگ
بر مرز اجهان شاه و مرز سلطان ابوسعید ظفر یافت بوسیله عقیدت و اخلاصی که نسبت بدان دو دمان داشت صبیحه
صلیه خود صلیبه به یکی آغاز در سلک از دواج سلطان حیدر کشید از وی سه پسران حاصل شد که یکی از ان جمله شاه
اسمعیل صفوی است که ذکرش بعد ازین مرقوم خواهد گردید و بسبب موصلت امیر حسن بیگ مواد سلطان حیدر
روی دراز و یاد نهاد همواره بر نسبت والد خود و فورثوبت ارباب غراه جواد را مظم نظر میداشت تا در آخر اوقات
حیات رایت نهضت بجانب در بند شروان بر افراخت و فرخ یار بن امیر خلیل الله که در ان زمان شروان
شاه بود توهم نموده از سلطان یعقوب پسر حسن بیگ که او نیز از سلطان حیدر منوچهر بود استداد لشکر نمود و سلطان یعقوب
سلیمان بیگ را با چهار هزار سوار با مداوره ان ساخت و در نواحی تیر سدان تلاق فریقین است و از نزدیک بود که شروان
شاه از معرکه سبزه خان بگرداند که از شش نقد بر تیری عمر فرساکند یافته سبب انقطاع رشته حیات سلطان حیدر
گردید و این واقعه در ماه شعبان سنه ۹۹۳ هجری بوقوع آمده و سلطان یعقوب پسران او را دستگیر ساخته
در قلعه اسطر محبوس ساخت

ذکر پادشاهان شروان

خاقان کبیر ملک منوچهر که خاقانی شاه اعرام او بود بکثیر فضیلت و هنر پروری از جمیع پادشاهان شروان امتیاز فروان
داشته و شروان شاه از نسل بهرام جوین است و بهرام بچند پشت بآرد شیر یا بجان میرسد بعد از منوچهر دوازده
نفر از اولاد وی در شروان حکومت نموده اند بدین نسق بعد از منوچهر دلش فرخ زاد بر سر حکومت یکدزد و چون
او فاند که مناسب مالک زیام امور مملکت گردید بعد از وی فرامرز بن کتاسب پای بر تخت حکومت نهاد پس
از وی فرخ زاد بن فرامرز بر سر حکومت صعود نمود و از عقب او کیقباد بعدل و داد کوشید بعد از وی و لکش
کاوش تنها حکومت کرد و در هشتصد و هشتاد و چار فوت کرد و پس از او پسرش بهوشنگ پادشاه شد و در هشتصد
و هشتاد و چار وفات یافت و بعد از فوت بهوشنگ ییالت به شیخ ابراهیم بن سلطان محمد رسید او با امیر تیمور معاصر
بود و در اکثر معارک بهرایی کرده و در هشتصد و بیست و هشت وفات یافت و سلطان خلیل الله بن شیخ ابراهیم بعد از پدر بر تخت
سلطنت جلوس نمود و بحسب اتفاق کلمه سلطان خلیل تایرخ جلوس است او نیز نسبت پدر عمل نموده با اولاد امیر تیمور
صداقت ورزید و در جمیع می کوشید لهذا قرا سکنر ترکمان بنا بر معاندت صاحبقران در هشتصد و سی و یک
لشکر بشروان کشید و جمیع شهر و امانت را تا در بند تاراج نمود و در هشتصد و سی و دو بهادرانش کیقباد و اسحاق
و باشم بر وی خروج کرده خفت فاجش بوی رسانیدند و آخر بمعاذت مرزا شاه رخ سمرالیشان را سندانگ گردانیدند
در هشتصد و شصت و سه وفات کرد و شروان شاه الله را بنیاد رخ برار بن سلطان خلیل برادرش پدر و ارث ملک
گشت و شروان شاه تایرخ جلوس است در عهد اسد سلطان ابوسعید از خراسان بقصد تسخیر آذربایجان آمده و در قزاق
قتلای نمود و او را هم که شروان شاه طریق مصداقت می پیوست و خود خراسان از مرز خوراک و علت چهار یا میرزا خلیل بود

و چون بنا بر تندید و وعید حسن بیگ لوائی مخالفت برافروخت موجب ویرانی آن لشکر گردید و سلطان ابوسعید و خدیجه گشته
بقتل رسید و چون فرخ یار نسبت بخاندان شیخ صفی عذری و قصدی اندیشیده بود بمکافات آن درنمید و کشتن
بدست شاه و همیل صفوی گشته شد بعد از وی پسرش بهرام بیگ قائم مقام پدر خود گردیده درنمید و هفت فوت
کرد و پس از وی برادرش غازی بیگ که زرغازی یکی بدو منسوب است و آلی شده در سنه ثمان و نسمانه درگذشت
بعد از وی شیخ ابراهیم مشهور شیخ شاه بن فرخ یار و بعد از وی پسرش سلطان خلیل و بعد از وی شاه رخ بن سلطان
فرخ بن شیخ شاه قباوی حکومت یکی بعد دیگری پوشیدند و در وقتیکه ملایم صفوی فتح شروان را پیش نهادیم است
ساخت شاه رخ بقدم مخالفت پیش آمده در سنه نصد و چهل و پنج برست او افتاد و آن سلسله منتهی گردید.

سلطان بهلول لودی

ابن کالابن ابراهیم خان حاکم ملتان بود و وقتیکه بهلول در شکم مادر بود خانه برادرش افتاد و جان داد و پدرش بزدوی
شکم زن چاک زده پسر را برآورده و بهلول نام نهاد و بهلول در سنه هشتصد و پنجاه و پنج غایبانه سلطان علاء الدین
این سلطان محمد شاه بادشاه دہلی که در بد او آن استقامت داشت بر جرم خان وزیر او که خواست دہلی بسکون و شکو
گشته دہلی را تصرف شد و در سنه هشتصد و پنجاه و شش خطبه دسکه بنام خود کرده بتاریخ بست و پنجم ذی حجه تخریج
جلوس نمود تاریخ جلوس است.

تاریخ

شاه بهلول چون تخت نشست	عدل ساز زیر یکست	گفت دل سالیت با گفت	که بهار جلوس سلطنت است
------------------------	------------------	---------------------	------------------------

او را که ریاست سلطان محمود شاه و پسرش محمد شاه شرفی مقانده و محاربه دست داده و چون بوبت سلطان حسین شرفی
پسر محمود شاه رسید تا چند سال با او صلح قرار گرفت باز میان ایشان نزاع قائم گردید و مدتی بین الجانین محاربه بود
اما هر مرتبه سلطان حسین زهریت یافته و سلطان بهلول بعد سلطنت سی و هشت سال و هشت ماه و هشت روز در
سنه هشتصد و نود و چهار مرعین گشته بتاریخ دوم ماه شعبان وفات یافت و پسرش سکنه شاه بر جای
او نشست مقبره او در دہلی متصل درگاه شیخ نصیر الدین محمد و پسر او دہلی واقع است تاریخ وفات سلطان
بهلول نیست.

تاریخ

بهشت صد نو و چهار رفت از عالم	خدیو ملک شان جهان کبابدول	ز تیغ ملک شان بود یک دفعه اجل	برو حال بشیر و خیر مصقول
-------------------------------	---------------------------	-------------------------------	--------------------------

تاریخ بنعمیه

شاهنشاه عالم بهلول که دیدی	افتاده در طران جلیان جلالت	در غلغلہ شد و گفت مروثر از ستر	قصه سیر عالم ارواح ز سالت
----------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------

خواجہ حمید الدین احمد رشتی

در زمان سلطان ابوسعید مرزا و عمر شیخ مرزا در حیات بوده و آن هر دو با وشت امان ارادت و اخلاص اعتقاد و نیازمند
بسیاری با او داشتند و مولوی جامی که یکی از مریدان او بود در نسخه بوسع زلیخا او را یاد کرده است و چون فقر اندر
قبای شاهی آمد به بنیر سعید الله آمد و وفات خواجہ موصوف در سمرقند بسال هشتصد و نود و شش بمهر

روی داد و امیر علی شیر که در پیر سلطان حسین مرزا بود تاریخ را بخاطر این سال فاش شد و در آن میفرموده آن است

تاریخ			
ظفر فیض و فضل و لطف اله	خواجه حق ما عبید الله	عزت و دودان ابرار است	شرف خاندان احرار است
از وجودش زمانه پر شود	کنه بنیاد دین از نو بود	از زمان سرورش جوشید	سال مولود آن خدا این صو
شب شب که خواب غفل نبود	سلح ماه برج الاول بود	سال الفش بگو بلا شباه	خواجه عابدان عبید الله
	در هر قدر مرقدش میدان	بر سرورش بسندش میدان	

مرزا عمر شیخ

ابن سلطان ابوسعید مرزا از اولاد امیر تیمور صاحبقران است در سنه هشتصد و شصت و سه متولد شده پدرش سلطان ابوسعید نسبت بفرزندانش دیگر ایشان را دوست میسرید است و از فرط توجه در نگاهداشت ملک موروثی ولایت اندجان در آن نواح را با ایشان داده بودند و ایشان انو لایت را که حدود منگلستان بود بموئی ضبط فرمود که لشکر بگانه را مجال عبور بان نه و در بنو بکله ایشان همواره با کمانی پونس خان تاخت می آورد و بعد از وفات پدر در سنه هشتصد و هفتاد و سه با اتفاق امیر و اعیان مملکت بر سر بر خیزانند وای فرغانه که اندجان پای تخت و یکی از شهرهای انجاست متکین شده و مردم بصحبت و رویشان خدا شناس متوجه بود علی الخصوص خواجه ناصر الدین عبید الله احرار نهایت اخلاص دینار مندی داشتند و اخیکت پایه تخت مرزا عمر شیخ بوده و آن بر جری عظیم واقع شده بحسب تقدیر رز و دوشنبه چهارم رمضان سال هشتصد و نود و نه بحالی کبوتر خانه که بر یکی از عمارات بود نشسته تماشا می کرد و تران متوجه بود و در یکی از خدمتکاران از سستن جر ضرر در شده بمزاکاگی داد و مرزا بر خاسته یک پای در کفش آورده بود که آن جر از دم جدا شد و آن بادشاه با وج غلوی سشتا فتنه من شرفش بسی دانه مال رسیده بود و ایام سلطنت نسبت و شش سال و دو ماه بود ایشان سه پسران و پنج دختران داشتند بزرگترین پسران با بقدر صورت و سنه ظهیر الدین محمد ابرشا بود و دوم مرزا جهانگیر و سوم مرزا ناصر

مولانا نور الدین غیب الرحمن مشهور بمولوی جامی

نسبه هفت اقلیم مرقوم است که لغات فضائل و کمالش مانند فروغ اقباب موزن از عرصه برج سکون بود صاحب شجاعت آورده که پسر ایشان مولانا شمس الدین محمد دشتی بوده منسوب بحکله دشت اصفهان که بنابر نواب زمان از وطن بر آمده بنجر اسان افتاده و در قصبه جام توطن گزیده بود و والد او مولانا نظام الدین احمد دشتی نام داشت و جامی در جام در اینست و سوم شعبان سنه هشتصد و هفتاد متولد گشته و بدان سبب جامی فخلص فرموده در دار السلطنت بهرات مسکن گزید و مولم جام در حرم قلمم و جرعه جام شیخ سلامی است و لاجرم در جریده اشعار و بدو منی تخلص جامی است و در عنفوان شباب تحصیل علوم نموده سرآمد اقران گردید و در عهد سلطان ابوسعید بخدا شناسی و خدا پرستی شهرت یافته قبول خامن عام گشت و در عهد سلطان حسین با تقیر ایشتر از پیشتر قبول یافت و امیر علی شیر غامشیه افتاد و او در آن جان داشت و جامی بخداست خواجه عبید الله احراز اخلاص و اتحاد بسیار داشت و از خلفای مولانا جامی کاشغری بود و ایضا او بسیار است از جمله تصنیفات او یکی نسخه ایست که در سنه هشتصد و هشتاد و نه بمجری یا تمام رسانیده

ما نوشتن عشر بقعاده رسیده بود چنانچه میگوید **ب** مزه بقعاده بقعاده و ترا بهفت + ترانی آید اقبال و مرارفت +
و تارخ اقصای کتاب غرور الزمخشری غفره + و ک

نتائج کتاب پوست زلیخا

[illegible]

تاریخ از مؤلف

بیا می آن استاد و فصل و منبر | رفت از کتب جهان بجهان | ملنگی جت حرف نازخیز | گفتش هار و ضار و طایر خوا ۹۹

تاریخ از فجر الی اطلین

صحیح بی نظیر جاسم بود	کمالات علم نام بود	مجموعه تصنیف آن معلی شان	عدد و جام شد رقم بر خوان
سب آفریده بود نوزد بسم	بشانت ریب از بر مع دو رم	که زد دنیا گذشت عارت قر	جانب استخوان مہفت طبع
	با نغمه گفت سال حلت او	جای جامی بہشت عدن کو	

این دو تاریخ از تواریخ مرآت جهان ناموخته شد.

تاج

می که بود بلبل حنبت تعمیر شد	فی رد و غنیه کبر متبر انشما السما	کلی فضا نوشت روان پرور	تاریخچه دمن و غزل و کان انشا
------------------------------	-----------------------------------	------------------------	------------------------------

الرضا

ب آفاق حضرت جانی | کان فی یقینتم الورا نوراً | کرد رحلت از دست یاران

پہلوان محمد شہیدی

از نوادر اعصار و سیر حیل و پهلوانان روزگار بوده و معاصر سلطان حسین مرزا و امیر علی شیر بود در سنه تسع و تسعین و
ثمانه در بهرات دیر گذشت و چونکه مولوی جامی یک سال پیش از وفات کرده چنانچه امیر علی شیر در تاریخ و کفر
این نظم گفته و این تاریخ با سلوب غرائب واقع شده که بیک عبارت تاریخ فوت دو کس ظاهر شود
و لفظ محمدی در اینجا اشاره بر مولوی جامی است +

تاج

محمد رسولان هفت کشور	که در دهرش بنمود آفرینش	سر و خلقه اهل طریقت	که رفت از نیکویتی فراغ البال
ز بعد قطب عالم عارف جام	که او خدوم و روان بود بی قال	بپای انسانی سوی جنت فرستد	ازین دیرینه دور مختلف حال
	اگر بر سستی نایز رخ خوشش	گوشش بعد خدومی یکسای	

۸۹۸ درین تاریخ مات ظاهر است که سال وفات مولوی عبدالرحمان جامی سنه هشتصد و نود و هشت است

بسیار بعضی کسان که یک عدد زیاده نوشته اند شاید که درست نباشد

در سلاطین گجرات

ولایت گجرات از زمان دولت سلطان علاءالدین غوری تا هنگام غلبه امیر تیمور گورکان بغیر بادشاهان و بیلی بوده بعد از آن حکام اندک بسبب ضعف سلطنت سرائی طاعت پیچیده خود بادشاه شدند و اول ایشان ظفر خان بن و جیه الملک است که در زمان ناصر الدین محمود بن محمد شاه بن فیروز شاه باریک بادشاه دلی بحکومت گجرات امتیاز حاصل نموده در سنه شصت و شش هجری پسرش تمارخان پدر خود را بی اختیار کرده حاکم گجرات شد و خطبه بنام خویش کرده خود را محمد شاه نامید و بعد از چند سال سوم گردید بعد خویش پسرش ظفر خان در سنه شصت و دوه هجری علم شاهی گرفته که خطبه بنام خود کرده لقب خود مظفر شاه نموده بر تخت شاهی نشست الغرض ابتدای سلطنت گجرات از همین وقت باشد در ماه رمضان سنه شصت و سه سلطان احمد شاه بن مظفر شاه جد خود را سوم سائمه بر سر فرمانندگی نشست و در همین سال بنیاد شهر احمد آباد گجرات نهاد چنانچه تاریخ بنامی آن که باقی است معانی ازین مرقوم گردیده و سلطان مظفر شاه و احمد شاه هر دو معاصر سلطان هوشنگ بادشاه مالوه بودند و با او جنگ داشتند و سلطان احمد شاه و بی دو سال و شش ماه ولست و در روز حکومت نموده چهارم ربیع الثانی سنه شصت و چهل و شش هجری درگذشت بعد از وی پسرش محمد شاه سمنده شاهی را روزی بخشید و در ایام او شیخ احمد که گوئی از اولیای روزگار بود فوت کرد و سلطان محمد روضه عالی بر تختش تیسرا فتن فرمود و محمد شاه بعد حکومت هشت سال نه ماه و چند روز بتاریخ بستم محمد سنه شصت و پنجاه و پنج ابن جهان فانی را پدر و نمود بعد از وی پسرش جلال خان خود را لقب سلطان قطب الدین ساخته قدم بر سر پسرش نهاد در ایام او شیخ برهان الدین قطب عالم غره ذی حجه سنه شصت و پنجاه و شش در گجرات فوت کرد و سلطان قطب الدین بعد از حکومت هشت سال و شش ماه و شانزده روز بتاریخ ششم رجب سنه شصت و شصت و سه درگذشت پس از وی عم دی سلطان داؤد یکاه سلطنت نموده معزول شد و امیر سلطان محمود بیکه را بتاریخ دوازدهم شعبان سنه مذکور بر تخت شاهی نشاندند در زمان او حضرت شاه عالم که یکی از اولیای وقت بود در سنه شصت و شصت و دو فوت کرد و مقبره او در رسول آباد گجرات است و محمود شاه در دوازده کره بی احمد آباد شهری بنامیده محمود آباد نام کرد و بعد سلطنت پنجاه و چهار سال بتاریخ سوم رمضان سنه شصت و هفتاد و هجری درگذشت و در سر کج گجرات مدفون گردید و حفظ

مات دهم از سال نهصد و یک لغایت سنه یک هزار از هجری

در ابتدای مات دهم سلطان بایزید ابدلرم در دوم و مرزا سلطان حسین در فرغانه و شیروان شاه التهور بغیر خسار در شیروان و سلطان سکندر شاه بن سلطان بهلول در هند و سلطان محمود شاه بهمنی در دکن و سلطان غیاث الدین خلجی در مالوه و سلطان محمود بیکه در گجرات فرمانروای بنمودند و صاحب خطبه و سکه بودند

تاریخ چو سبیل

در این کتاب چند بود و پدر شیخ عبدالقادر در مدونی که گوئی نام داشت یکی از مریدان او است این تاریخ که سیم است در وفات او است

تاریخ

۹۰۱ کمال الحق و الدین شیخ بیگلر که از جنس فزوده حالیش زردی نمیدانید تاریخ فوئش شد حاصل زمام و کفایش اگر چه مولف را از سال فوئش شبیه است اما ازین تاریخ چنان استفاد میکرد که او در سنه نهصد و یک هجری فوت کرده سیغه اگر از عدد حروف تاریخ عدد حروف دور کرده شود تاریخ بر آید +

امیرالدین محمد رومی

روز شنبه شانزدهم رمضان سال نهصد و چهار هجری فوت کرده امیر سلطان ابراهیم امینی تاریخ چنین یافته +

تاریخ

۹۰۲ آن پیر که شریفین او را از عین شهود و مشهود منصوب بر جرح و حقیقت زوئست هر دو کون مقصود شد روی جهان گشت تاریخ شنبه که در صوم شانزده بود

امیر کمال الدین حسین

در ایام دولت سلطان یعقوب بن حسن بیک از قبس با دوز با بجان ششافته و چند گاه در ظل سیریت آن بادشاه گذرانیده چون در سنه نهصد و چهار هجرات آمد ابو الغازی سلطان حسین مرزا صدارت پرسیدن و هم داد و خواهان را برای صواب نمایش توفیق او نمود و مولانا فیض الدین تاریخ صدارت او نظم فرمود +

تاریخ

۹۰۳ ای آنکه زیاده شد ز تو قدر فزین در اوج صدارت مدبر فزین ای صدر فزین صاحب عالی ندر تاریخ صدارت تو شد صد فزین

مولانا حسین واعظ

صاحب تفسیر حسینی است هم عصر ملا عبدالرحمان جامی بوده در سنه نهصد و ده هجری فوت کرده +

تاریخ از فخر المومنین

۹۰۴ مع و قیام مولانا حسینی کاشف الکلیج معرفت در غزن لمانا و پیش واقعه بر سر شرف گفتش تاریخ فوت حیات و صاحب گفت چون شد بعد ازین منبر غنم ازین تاریخ بنویسند با عرض باد

امیر نظام الدین علی شیر

مخلص به لوی حلف صدق بکلیه بهادر است و بکلیه بهادر در زمان سلطان ابوسعید از مقریان درگاه او بود و جدا در شش بر ابوسعید در سلک اعظم امرای بالقرامر زاهد سلطان حسین مرزا منتظم و امیر علی شیر وزیر مرزا سلطان حسین بادشاه خراسان بوده که هیچ کس را آن پایه و منزلت نبود علما و مورخان تابع بسیار بنام او نوشته اند منقول است که میر شاهر عدم توجه بجانب تایل به عنیت اشتهار یافته بوده مولانا بنای قصیده در مرثع او گفته صلیه چنانکه مطبوع او بود و در نرسید بنا علیه آن قصیده را با اسم سلطان احمد میرزای قوم سلطان حسین مرزا کرده بدو گذرانید این صیغه میمیر میسر شده نسبت بملای بنای در مقام گفت شد مولانا جهت تلای این قطعه را نوشته بملای شش فرستاد و قطعه دختر اینکه که فکر مند + هر ی را بنویسری دادم + آنکه کاین غلامی بود +

ز و گزینم بدگیری دادم. ام علیشیر شیراز بیشتر بنجیده پروانه قتلش از باد ماه حاصل ساخت و مولانا جلانوده بطرف
 مادران گرفت ولادت او در سنه هشتصد و چهل و چهار و وفات او در صبح یکشنبه باز دهم مجادی الاول سنه
 نهصد و شش بود یکی از فضلا تاریخ و فاش در سلک نظم آورده.

تاریخ

۹۰۹۰۰

آن میرلطیف غره انی رتبت چون کرد از چنان محبت حلت از سال وفات جای او بپریم دادند جواب من که محبت جنت
 و مولانا صاحب دارا قصیده در مرثیه او گفته که از مصرعه اول هر بیت تاریخ ولادت و از مصرعه دیگر تاریخ وفات
 می بر آید این چند بیت از آن است.

تاریخ

ای نیکو دین چه بنیان کرد ۸۴۲ هجری اهل ملک جهان را بدین آفرید
 کرده گاه از جواهران ابدان آفرید که ز کینه صید هلاک مستلمان کرد
 کرده جهان کین بنهاد و نامش ۹۰۹۰۰ هزاران کینه جو صید جهان کرده

شیخ سعاد الدین

دیسر العارفتین مرقوم است که او از جمله شایخان عظام بوده و از روی علم ظاهر و باطن آثار جنید و بایزید در اظهارش بود
 معاصر سلطان بعلول بودی بوده و برادر حقیش الیشان شیخ اسحاق نام داشت وفات او در بغداد هم ماه مجادی الاول
 شاید که در سنه نهصد و هفت واقع شده و مدفن از بالای حوض شمس در دلی واقع است و این تاریخ در وفات او
 و دیسر العارفتین مرقوم است.

تاریخ

مرشدی انس ملک شاه سعاد الدین ۹۰۹۰۰ بر سر بر عرش آمد کام او
 هشت خلد آمد بنام او اگر بر سر سال تاریخش که هشت آمد نام او
 یعنی عدد عبارت هشت را که بقصد پنج میشود با عدد اسم او سعاد الدین که دو صد و دو میشود یکجا کرده آید
 تاریخ فوت بر آید.

مولانا عبید الجلیل

از افاضل هرات بود در سنه نهصد و یازده در اینجا فوت کرد و تاریخ وفاتش اینی گفته

تاریخ

افزون از آن سپردانش کش بود چو ابر سیوه افغان تاریخ وفات او خرد گفت علامه بی مثال آفتاب

سلطان محمود مرزا بن یونس خان

بعد از حلت پدر در سنه نهصد و دویست و دویست و شصت شاهی یک خان گرفتار گشته بر لب دریا
 خنجر بقتل رسید و لب دریا می خنجر تاریخ این واقع است قتلش شاید که در سنه نهصد و چهارده و قنوع یافته
 و در مسجد موکته

در خلاصه التواریخ مرقوم است که این مسجد تعمیر کرده میان بهونه است و میان بهونه از سادات عظام و وزرای که کم
 بودی بود گویند که میان بهونه نوعی دانش و فراست داشت که روزی سلطان سکندر دانه غله موکته که در

مسجد جامع دہلی بنظرش درآمده بود بر دہشتہ برست میان ہونہ داد او کورنشات بجا آورده بمقتضای فکریت بلند بنظر او. و کہ چون این دانہ سمادت دست بکس بادشاہ یافتہ فکری باید کرد کہ چارہ ابدی پاد آئندہ در باغچہ نشین فواید کاشتہ مراسم خرم احتیاط و پرورش آن بکار برد از دہشتہ خوشہ برآمد چون نختہ شد زیادہ از دہشتہ و از ہم رسیدہ چہنیز چند سال علی التواتر کاشتہ حاصلات آن سال بسال ہم رسانیدہ مبلغ فراوان پیدا کرد و از ان مبلغا در شہر دہلی مسجدی بعمارت مشین احداث نمودہ حقیقت آن دانہ و احداث مسجد بعرض بادشاہ رسانید سلطان بقبل و دانش او آفرین کردہ بعنایات بادشاہانہ و افزائش موجب سرفراز گردانید و آن مسجد باسم مسجد مودہ موسوم گشت و ماحال در شہر قائم است و بہمان نام شہرت دارد اما از میندگان آن نواحی اندرون مسجد نہ کورخانہ خود ہا ساختہ اند و دہلی بانی مانند این مسجد شاید کہ چند سال بعد از سال نہصد احداث یافتہ بود گویند کہ چون سلطان سکندر نوجوان بود کاری کہ پسندیدہ خود بود و لائق بادشاہان نہ باشد بی مشورت و رزائی نمود چنانچہ انجمن وزیر صاحب تدبیر را بدون وقوع هیچ تعقیب و ساخت و غیر از جرمی کہ از قتل لازم آید آن بگناہ را بقتل رسانید اما در تاریخ فرستہ مرقوم است کہ پسر بادشاہ بعضی سلطان ابراہیم حسین در زمان خود میان ہونہ را ہمراہ دیگر بمریان کہ در قید بود نہ مقتول ساخت ہ.

ابوالغازی سلطان حسین مرزا

ابن مرزا منصور بن باقر ابن مرزا عمر شیخ بن امیر تیمور صاحبقران است چون سلطان ابوسعید مرزا دہشتہ قصد بغداد و تہ مجری بدست حسن بیگ افتادہ بقتل رسید ہرات و غیرہ بدست سلطان حسین افتاد و در دہم ماہ رمضان سنہ ثلاث و سبعین و ثمانیۃ و در دار السلطنت ہرات بر تخت شاہی نشست و بعد کشتن مرزا یادگار محمد بر تمامی ملک خراسان ستولی گشت و امیر نظام الدین علی شیر دزد بر او بود و سلطان حسین مرزا در ہرات مکانی نمیزنودہ کہ آن را تخت سفر گویند و حالانہ موجود است بہ گام احداث آن مکان مرزا حکم کردہ بود کہ ہر کہ شراب خورد سزا دہمین باشد کہ او را بتخت سفر بکار آوردن سنگ دشت مشغول سازند چنانچہ ازین بیت مستفاد میگردد ہر کہ با لارخان بادہ گلزیگ کند ہر حکم مرزا است کہ بر تخت سفر سنگ کشد ہر مولانا عبدالرحمان جامی کہ در زمان ابوبکر شہر بوست زنجار بنام او نظم نمودہ چنانچہ گفتہ است ہرین عین آنکہ چون انسان عین است ہر جہان نہ دہ سلطان حسین است ہر وفات سلطان حسین مرزا در ماہ محرم سنہ نہصد و دوازده ہجری بوقوع آمدہ و در طبقا اکبری مرقوم است کہ سنہ نہصد دیازدہ بنای رخشا نزد ہم ذی الحجہ فوت کردہ مدت عمر او ہفتاد سال و بہ حکومت سی و ہشت سال و چار ماہ بود و در ہرات مدفون است بعد از وی فرزند ان ادب علیع الزمان مرزا مظفر حسین مرزا با اتفاق بر تخت نشستند مولوی جامی در صفت مظفر حسین در کتاب مسطور این بیت در سما گفتہ ہرین میدان کہ با دغالی از درو ہر فلک طاس نہی را پر فرج کرد ہر بعد از آنکہ شاہ یک ماہ النہر را سفر ساخت غم نسیج ممالک خراسان نمود و در سنہ نہصد و سیزدہ ہرات آمد و این ہر دو مرزا یان کہ شب و روز بخر شراب خوردن کاری دیگر نہ استند از خواب غفلت بیدار شدہ صف آرائی نمودند محارب صعب روی نمود و شکست بر شکر مرزا یان افتاد و مظفر حسین گر نختہ بطرف قندہار رفت و در انجا کشتہ شد و بدیع الزمان مرزا بطرف روم قرار نمود

در مدت جهان نام قوم است که چون در ستادی و تسامه مرزای کجک که خواهر زاده سلطان حسین بود از سفر محاربه رجعت نمود از جمله شوقا که بر سیل پیش برزگد زانید بهینه شتر مرغی بود چون بعد از نقضای دو سال خواست که از آنان بهینه کاند که بجز ترتیب نماید هرگاه آنرا دوباره نمودند از میان آن بهینه بجز زنده بیرون خرابید +

سلطان سکندر شاه لودی عرفت نظام خان

در ماه جمادی الاول سنه هشتصد و بیست و نه هجری از شکم بناد ختر زرگر که مشهور به بی بی سناری بود تولد پذیرفته بعد وفات پدر خود یعنی سلطان بهلول لودی در ماه شعبان سنه هشتصد و نود و چهار هجری در دهلی بر تخت سلطنت نشست تا نام اصلی او که نظام خان بود به علاء الدین سکندر شاه ملقب ساخت و بر طریق پدر رعایت دین و ملت بر جمع اهور مقدم نهاد در عهد او خلق آسوده و نام ظلم و تعدی نمانده و در محالک وی ارواح اسلام نهایتی رسید که رسم کافر می مضحک گشت و معبد های هندوان خراب شد و در شهر لشان کفر مانند چنانچه دران دیار کاروان سدرای ساخته جواز و قصاص و طبایخ تعیین نمود اگر هندوی اینجا غل کردی و موی سر دریش ترا شنیدی از دی کنی کارانه میگردد زنی هندوی در باب غل و موی سر ترا شنیدن مدد خواست مسلمان گفت صریحا دشوار است اگر خواهی حکمتی کنم هندو قبول نمود پس آن مسلمان او را بر هند ساخت و به تنهای وی پس پست بر بست و چایک زنان او را بر دریا آورد و حجام را طلبید بشته گفت سر دریش این بد بخت را تراش حجام موی سر دریش او را تراشید و بهمان طریق بسته در سن در گردن انداخته در دریا غوطه دیند بدین روش غل بدست اول اوست که بگذارد که در تخت بیانه بود و در زن اسلام کاهی تخت نشین شده بود در سنه تسع و تسعمانه پای تخت ساخته حصار سری را که بدلی شهرت یافته بود ترک داد و نیز مانند پدر با سلطان حسین شرفی و سلطان علاء الدین با دوشاه بنگاله جنگ داداشت در عهد او در ستادی و تسامه روز یکشنبه سوم ماه صفر در اکثر بلاد هندوستان خصوص در بلده اگره زلزله عظیم شد چنانکه کوه ها بلرزه و درآمد عمارات عالی محکم از هم ریخت زنده با قیامت پنداشتند و مرده ها حشر انگاشتند چنانچه ازین تاریخ مستفاد میگردد +

تاریخ

در سنه هشتصد و شش از زلزله اگر در سو او اگره چون مرحد + با آنکه نایابش همه محکم بود + از دوزخ عالمها سالها در آئین الکبری مرقوم است که کبر چوله که مشهور در هندوان است در زمان او بود و قبرش در رتن پور است و سلطان سکندر در بلده اگره تاریخ هفتم ماه ذی قعدة روز یکشنبه سال نهصد و پانزده هجری فوت کرده مدت سلطنت او بیست و یک سال و چند ماه بود و تاریخ دفانش نیست +

تاریخ

چون حضرت عالم نظام خان سلطان جهان بنگالی زاده و از شیخ جهان بیده چشم هرگز از مرگش + رجال عالم گفتا مرش تباری شد سلطان بانی پید این سلطان محمد بن سلطان مراد پادشاه روم بعد وفات سلطان محمد که پدر او بود در روز سه شنبه نوزدهم شهر رجب الاول سنه هشتصد و هشتاد و شش در روم سلطنت

سلطنت نشست و در امر سلطنت مدح و ثناء و نایب بیش از پیش مفتوح ساخت خصوص ولایت حصه لایه بی که از پیش
ولایت فرنگ است و مولانا عبدالرحمن جانی سلسله الذب را با هم او کرده چنانچه ازین چند بیت ظاهر میشود و از بدایع آنکه
مصره آخر از روی حساب برآوردن سال جلوس است +

تاریخ

۸۸۵	کوش نو شیر و آن کنون نبودی	مجلس بیشتر فرزند بی	نارزدوی عدل شمرنده	خسروی دوم استی منده
	مسلط العز و السلطان	بایزید ابله درم شش دوران		

و سلطان بایزید را پس از آن بود که سلطان احمد و سلطان نورخت و سلطان سلیم و سلطان بایزید بتاریخ مسند عثمان
در عشر رسماً وفات یافت و پیش سلطان سلیم بجای او نشست +

میر افتخار الملک جواب بین

پسر سلطان علی جواب بین است گویند که این هر دو عزیزان هر که خواستندی جواب دیدندی جایان جواب بین شمرور
شدند سلطان حسین مرزا نسبت به پسر سلطان علی التفات و مهربانی بسیار میفرمود و در مسند نهصد و بیست و یک
در گذشت تاریخ و نیت او انست +

تاریخ

۹۲۱	سیک عالی سلطان علی	اگر کسی بگفت من در اهل یقین	بر راجون خواب بی منبوه بودم	سال فوت دوست میر خواجه بزرگ
-----	--------------------	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------

تاریخ حوض چارسو

که حسن خان شاملو در شهر هرات در مسند نهصد و بیست و پنج هجری احوال نموده و بران گندی عالی ساخته و نام آن حوض

تاریخ

چارسو نهاده +
زنگین بنای ملک بزرگ بود
و هرات را بهری بزرگ گویند چنانچه ازین رباعی ستفاد میگردد +

رباعی

میر و پسر نهاد دوست هر دو نیا
کتاب برو نهایی دیگر بنیاد
بهین بران غارتی دیگر کرد
اسکندر رومی شهر بهر داد بداد

بیت

اگر کسی پرسد ز قوا نشانی منم
اگر جوابی راست خواهی گفت با منم

خواجه صفی ولد خواجه نعمت الله

چون پسرش چند گاه بوزارت سلطان ابوسعید قیام میبرد و چندی در سایه تربیت نظام الدین علی شیر بریده و گاه
بهت به ملازمت بذیل الزمان مرزای گشت تا بران اسفی تخاص کرده در شاعری مرتبه عالی و در فضیلت و درج
اولی داشت دیوان غزل او امر و مزه اول است بتاریخ شانزدهم شعبان شایده که در مسند نهصد و بیست و شش
هجری ازین عالم رحلت نمود و در هرات است امیر سلطان ابراهیم اینم تاریخ فوت او را چنین
انست +

تاریخ

چون فی آن چشم خمدار مردم | در برابر گشت خان چون نجم | پرسید دل ازین که چه آید تاریخ | گفتم بهرات آمده روز دوم

۹۲۶

سلطان سلیم بن سلطان بایزید پادشاه روم

ولادتش در سنه هشتصد و هفتاد و هفت هجری بوده و بعد منسوب در مسموم شدن پدر خود را در میچیم صفر سنه نهصد و بیست و یک در روم بر او رنگ فرمانروای برآمد بعد از جلوس متوجه پرس گریه و هشت نفر از برادرزاد های خود را که در آنجا بودند بدست آورده بقتل رسانید و از آنجا متوجه منیا گریه برادرش تورش از وصول او خبردار شده در یکی از جبال گریخت و آنجا هر گشته بقتل رسید و سلطان احمد نیز که برادر خود را و بعد چندی مقتول گریه چون از دغ اقر با باز پرداخت لشکری با دز با بجان کشید چون خسرو ایران شاه اسمعیل باضی که اول پادشاه از سلاطین صفویه است و در همان از آمدن او انما یافت با و دوازده هزار سوار عنان بجان او کشید و در اوایل رجب سنه عشرين و تسعمائة در بستان قمرنگی بتهر نیز موضع جالداران تقارب فریقین دست داده قتال صعب رونمود و کس بسیاری از سپاه ایران بفرزخ تفنگ دشمنان نیز جنگ گشته گریه و سلطان سلیم به تهر نیز آمده هشت روز در آن شهر توقف نمود و در آخر ماه طبل کویج زده بصوب روم در حرکت آمد و در سنه احدى و عشرين و تسعمائة قلعه کاخ را از تصرف گماشتگان شاه اسمعیل بیرون آورد و در سنه انبی و عشرين و تسعمائة با سلطان قانصو غوری صف جلال و قتال آراسته بود که مهر و شام را تسبیح نمود و عرب و دیگر بسیار ملکها را فتح کرده پس از سلطنت هشت سال و هشت ماه و هشت روز در شب جمعه ششم شوال سنه ست و عشرين و تسعمائة بادل چسرت و دست تپی بود ای خاموشان منزل این بعد از وی پیشش سلطان سلیمان بجای او نشست و قریب چهل و هشت سال پادشاهی نمود.

مولانا عبد اللہ کفئی

خواهرزاده مولانا عبد الرحمن جامی است و مولد او جام است زبده شعرا و فصیح فصحا بود و در نظم و مثنوی از سایر بزرگان عصر کوی نمونین رلوده از تصنیفات او ست خسرو و شیرین و بهشت منظر و لیلی و مخون و نمود نامه و در سنه نهصد و بیست و هفت فوت کرده و در قصه خرم و نمون است تاریخ و فائش را از غزلی جامی ثانی چسب یافته و دیگر چنین گفته

تاریخ ۹۲۷

از شاعر شهبان شاعران طلب

۹۲۷

میر عیاض الدین محمد ابن امیر یوسف

از افاضل سادات کرام بود چون آفتاب اقبال شاه اسمعیل صفوی از افاق بهرات طالع گشت تخت زمام قضایای شریعه تمام ممالک خراسان را در تصرف او در می نهاد و پس اذان امارت بر منصب هدایت افزوده صاحب طبل و علم دخیل و چشمش گردانید امیر خان که حاکم خراسان بود خد برده او را روز چهارشنبه به ششم رجب سنه نهصد و بیست و هفت هجری بقتل رسانید گویند که در آن محل قطعه گفته نزد امیر نکور فرستاد و این یک بیت اذان جمله است
بناحق ار چه مرا میکشی و لیک بر من + که عاقبت چه کند با تو خون ناحق من + خواجہ ضیاء الدین میرم ابن بک در تاریخ فوت او گفته

تاریخ

۹۲۰	چون بر مغلق آل عباس	دین و بر ناریت سوی دار بقا	نایزغ شهادت رخ فرم کرد ضیا	والله شهید بوی المومنه
۹۲۰	چون کرد تیغ جانسان چرخ فلک	از لوح زمانه نام ببرک راحه	الفتره حساب ال آن واقعه	اول که ت که فرزند گان

مولانا سیدی

بحرود طبع و استقامت ذہن فزودہ شعری زمان بود مولد کشف قصیدہ طهران است من اعمال رمی داد و بخت نانی سید عبدالباقی
و خواجہ حبیب اللہ کہ از امراد وارکان دولت شاہ اسماعیل صفوی بودند اتحاد تمام داشت میان او و شاہ قوام الدین
نوربخش عداوت جانی بود تا آنکہ قوام الدین در سنہ ثلثین و ستمائیم شبی برو غافل ریختہ نخل جیالش را از باد آوردا و این
قطعه در تاریخ وفات اوست اما پنج عدد کم میشود شاید کہ در سنہ نصد و بیست و پنج وفات کرده باشد و اللہ اعلم

تاریخ

۹۲۰	ناد و العصر امید کے مظلوم	گو بنا حق شهید شد ناگاہ	شب بخواب من آمد و فرمود	کای زمره دران من آگاہ
		بہ تاریخ قتل من نویس	آہ از خون ناحق من آہ	

شاہ اسماعیل صفوی

اول اوست از سلاطین صفویہ کہ بر تخت ایران نشسته پدرش سلطان حیدر راز اولاد شیخ صفی الدین اروی سیاحت کرد کہ او پیش
پیش ازین مرگم گشته ولادت شاہ اسماعیل در بیست و نهم ماہ رجب سنہ ہشتصد و نو و دو و لو قورق آمد و طلوع نیز شاہ اسماعیل
و پدر در دولت قریب بایش تاریخ میلاد اوست چون پدرش سلطان حیدر در محاربه کہ با شہر دان شاہ برودادہ بود
سنہ ہشتصد و نو و دو ہجری گشته شد پدرش شاہ اسماعیل کہ یک سالہ بود بہشت شد و ان شاہ اقتاد و بعد از چند سال
از خوف سلطان یعقوب کہ بخیستہ خفیدہ در کیلان بسر می برد در انجام میدان پدرش از ہر جانب جمع شد تا آنکہ در حد
سنہ نصد و شش ہجری بمقام خون پدر و جد خود کہ از دست فرخ یسار بن سلطان خلیل اللہ والی شہر دان قریب
رسیدہ بود لشکر کی جمع ساختہ بر سر اورفت و در محرکہ اورا بہشت آوردہ بملک سنی فرستاد و در سنہ سب و ستمائیم
در حوالی شہر دان برالوند بیگ آق قویونلو غالب آمد و در انکہ روزگار بسیاری از مالک ایران را فتح کردہ بہ تخت سلطنت
نشست و لقب بشاہ اسماعیل صفوی شد مذہب اثنا عشریہ در ایران ازہ وقت اورا راج و رونق پذیرفتہ چنانچہ
اہل توران تاریخ جلوس اورا کہ در سنہ نصد و شش دست دادہ مذہب ناحق یافتہ اند و صاحب طبع در ایران ہجری را
شنیدہ بہ عبارت عربی درست کردہ مذہب ناحق نضکہ شاہ اسماعیل ہر جا کہ میرفت نسیم عنایت ازلی ملاکہ در ان شفق
لوامی و دشمنش میشد در سنہ نصد و ہشت قلعہ فرورزہ را بہشت آورد و لشکرش بفرم تسخیر حصار استا کہ حسین
کیر جلاوی و مراد بیگ شالمو با سپاہ فراوان در ان قلعہ متحصن شدہ بود و رفتند چون آن حصار را گرفتند حکم شد
تا اہل حصار را ہلاک ساختند و مراد بیگ را بر انش کباب نمودند و موفیان در حضور شاہ اورا بخور و نذر حسین
و رفص کردہ چند ان جفا و آزار دادند کہ خود را بکشت چون در سنہ نصد و شانزدہ ہجری خان والی فراسان

که او را پیشک از یک و محمد طایف شبانی و شاهی بیگ نمان نیز بخواند رفت و بر فرسان مستوی گشت تا تاریخ آن در عبارت فتح شاه بن پناه یافتند و چون شانه خان در معرکه کشته شد شاه اسماعیل فرمود تا کاسه سر او را در طلا گرفتند و در آن شراب خوروند چنانچه مرزا قاسم کوزه بادی و بنیاب در معرکه کشته شد هنوز پیشش غروری نکرد و بر سر است و کزیم چون شاه را سزاوارست به منقول است که چون خواجه کمال الدین محمود که وزیر سر شانه خان بود در واقعه مذکور شانه خان در وقتیکه آن کاسه زرد و در را شانه پاره بهشت گرفته باده عشرت اژان می نوشید خواجه در مقابل شاه در صفت گرفتاران استاده بود شاه باو خطاب فرموده گفت که خواجه این سر را می شناسی سر پادشاه نیست گفت سبحان الله چه حاجت دولتی بود که هنوز دولت در و باقی است که این حال بردست چون تو صاحب دولتی هست که بدست اژان باده نشانی نویسی این نکته موجب انبساط خاطر مشرف گشته خواجه را منظور نظر التفات گردانید و بوزارت خراسان بدستور سفرز و سر فرزند خست در باغی که در جمیع شهری هرات با نام بود فتوحات زمان ایشان را بنظم آورده و این بیت در تاریخ فتح خراسان گفته است:

تاریخ

۹۱۸	امیر المومنین علی ابن ابیطالب
-----	-------------------------------

دشاه اسماعیل بن یحیی بن محمد بن نصیر بن سلطان سلیم پادشاه روم مصاف داده غرض که او سینه اعدی و عظیمین تا سینه تثنین بسجانه اوقات خود را بعیش و عشرت گذرانیده و در آخر عمر بحسب شکار اسب بجانب شهر دان میل نمود و بعد از مراجعت بمیار شده در صبح دوم شنبه نوزدهم رجب سینه تثنین و نسجانه بجهان جادو ان شتافت نقش او را در اردبیل برده دفن نمودند از عبارت طایف منجمه و دین تاریخ وفات او استخراج می یابد یکی از فضلا در تاریخ فوت او گفته است:

تاریخ

۹۲۰	شاه و شاه و شاه بگفتند بهر شهر
-----	--------------------------------

تاریخ دیگر

۹۲۰	شاه گردان پناه اسماعیل	آنکه چون مهر در نقاب شده	از جهان بر طریش شد تاریخ	سایه تاریخ آفتاب شده
-----	------------------------	--------------------------	--------------------------	----------------------

دست سیم و هشت سال عمر داشت دولت و چهار سال بدولت گذرانید بعد از وی پسرش شاه طهماسب صفوی بر تخت حکومت نشست و پنجاه و سه سال پادشاهی نمود و برادرش بهرام فرزند الفاس مرزا و سام مرزا بودند:

سلطان ابراهیم حسین لودی

پسر کبیر شاه لودی است بعد وفات پدر در آذر سال نصد و پانزده هجری در در السلطنت اگرچه بر تخت نشست و این قطعه در تاریخ جلوس اوست:

تاریخ

۹۱۰	چون سر دولت از سر لودی	گردید چو قیر و سعادت نمود	سال تاریخ هایدن ساجد	بافت گفتا که تاج دولت نمود
-----	------------------------	---------------------------	----------------------	----------------------------

و سلطان ابراهیم پسر کبیر محاکم هندوستان فرمانروایی میکرد تا آنکه محمد بابا پسرش از او و امیر نور صاحبقران از ولایت آمده

و تاجراج ہنتم و بھولی ہنتم ماہ رجب روز جمعہ سنہ ہندسی و دو ہجری در میدان بانی پت با او محاربہ نمودہ اور کشتہ بادشاہ ہندوستان کشت ازان پس سلطنت ہندوستان در طبقہ افغانان بدو دیان بمور بہ انتقال یافت تاجراجی این معاملہ در زیر حالات محمد بابر شاہ ثبت خواہد گردید ابابٹر بن ندرت تاجراج کہ شخصہ از قوم بقال در انوقت بزبان ہندی گفتہ انجا نوشتہ سے شود +

تاریخ بزبان ہندی

۹۳۲

نوی او پرتبیت	بانی پت میں بہارت دیب	انوان رجب بارسکر دارا	بارجیت برہم ہارا
---------------	-----------------------	-----------------------	------------------

و غزنی در تاریخ قتل او براہیم کوئی شہید شدہ یافتہ و در مولانا دیک کہ مولوی امام بخش صہبائی گفتہ نیز در ہنگام ثبت میگردد اگر عدد الفاظ سلطان براہیم را کہ در آخر مصرعہ است با عدد الفاظ جنت والای پاک یکجا گرفتہ شود تاریخ برآمدہ ان یافتہ +

تاریخ ہجری

کرد چو سلطان براہیم کوچ	ہنتم شہر رجب زمین سراے	جست دل از دلفت لہا کمن	سال وفات شہر گردن سراے
گفت کہ جنت والای پاک	یافتہ سلطان براہیم جاے		

شیخ حاجی عبدالوہاب بخت رے

۹۳۲

در زمان سلطان بملوں بودہ و بروز جمعہ پانزدہم رجب سنہ ہندسی و دو ہجری در ابای کہ بابر شاہ بادشاہ بر سلطان براہیم قلع یافت مریض شدہ فوت کرد و شیخ حاجی تاریخ وفات او ست +

مولانا ہلالی استر آبادی

از طایفہ جنابو و در غرہ ابام جلانی بصوب خراسان رو کردہ بشہر جرات رفت و امیر علی شیر برادر رعایت فرمود و بلوان غزلش بنایت فصاحت است چون در سنہ ست و ثلثین و شصت عبد اللہ خان از بک بر بلاد خراسان استہلا یافت ہلالی مورد حاکمیت خانی شدہ محمود اقران گردید و معاندان کردار اوست بستہ و پیش خان متفق شدہ با آنکہ او در میان اہل تشیع پسین مشہور بود بر نفس ہنم ہا خندہ خان بر حقیقت کار و اوقت نشدہ او را قتل رسانید چون نام قاتل او سیف اللہ بود شعری معاشرتش سیف اللہ کشت تاریخ شصت و شصت و شصت و ثلثین و شصتہ واقع شدہ

واللہ اعلم +

ظہیر الدین محمد بابر شاہ بادشاہ غازی

ولد سلطان عمر شیخ مرزا ابن سلطان ابوسعید مرزا ابن سلطان محمد مرزا ابن مرزا میرانشاہ ابن امیر تیمور نورکان صاحب قرآن و تلاوت او تاجراج ششم محرم سال ہشتصد و ہشتاد و ہشت ہجری کہ مطابق پانزدہم فروردنی ماہ انگریزی سال یکہزار چہار و ہشتاد و ستہ مسمومے بود از بطن قتل نگار خانم فخر تونس خان بادشاہ مغلستان و خواہر بزرگ سلطان محمود کہ خانی لوش منیل بعد از بونس خان باو تعلق داشت رو بہ عالم شہود نہاد و خواجہ عبید اللہ احرار کہ قطب وقت بود بزبان فیض انار اسم ایشان را ظہیر الدین محمد نہادند چون ابن لقب بزبان ترککان جاری نمی شد بابر میگفتند و تاجراج ولادت او شش محرم یافتہ اند چنانچہ ابن بیت مضمون گردود +

بابر

تاریخ ولادت

چون دوش محمد نادان شکر محمد تاریخ تولدش هم آیدش محرم
 نقل است که بابر شاه روزی در مجلسی فرمودند که تاریخ تولد بانش محرم است شیخ زین الدین خوانی که در حاشیه آن مجلس نشسته بود
 بر سبیل بید گفت که الفاظشش محرمشش حرف دارد و الفاظشش حرف که نزد اهل حساب عدد خیر است نیز از تاریخ
 خبر میدهد و لفظشش حرف و نقش عدد خبر هر دو تاریخ است جلوس بعد وفات پدر یعنی مرزا عمر شیخ در دوازده سالگی
 بتاریخ پنجم ماه رمضان روز سه شنبه سنه هشتصد و نود و نه هجری که مطابق تاریخ دهم ماه جون انگلیزی سال یکصد و چهار
 نود و چهار عیسوی بود با اتفاق اعیان مملکت در خط اند جان که یک از شهرهای فرغانه دپایه تخت استجاست بر سریر سلطنت
 نشست و آن قدر مشقت و نرد در مقام تسخیر ممالک ایشان را پیش آمده کم بادشاهی را رزوده باشد مدت یازده
 سال در ما و النهر با سلاطین چغنی و اذبک جنگها عظیم داشته سه نوبت بر سر سلطان احمد مرزا عموی خود غالب آمده
 فتح سمرقند فرموده و در آخر چون سلاطین اذبک بخیاں تسخیر ما در اندک عظیم بهمت بخارا کشیدند طاقت مقاومت
 در خود نبرده فرار بر فرار اختیار نمودند و چون مشیت ایزدی آن بود که مالک ممالک هند و سمنان کرد و ناگزیر متوجه بخارا
 و کابل شد و برخاستن را منصرف شده در آخر ربیع الاول سال هشتصد و ده هجری کابل را هم بدست آورد و در سال
 هشتصد و بیست و نه قندهار را تسخیر نمود چون تا این زمان اولاد صاحبقران را مرزای گفتند فرمودند که ما را بعد از این بادشاه
 گویند و در اواخر این سال شاهزاده محمد هایلون در کابل تولد یافت و چون در سال هشتصد و هفت خان مرزا
 حاکم بخارا فوت کرد بابر شاه پسر خود شاهزاده محمد هایلون را که سیزده ساله بود بجلوگت انولایت نامزد
 ساخت چون شاهزاده انولایت را از دست دشمنان بیرون آورد و جنوبی بخارا را که در فن معما بهمانند داشت و از
 مجلسیان شاهزاده بود قصیده مصنوعه بنام او در سلک نظم کشید و بعضی صنایع مثل سما و تاریخ و غیر آن که در قصیده
 میر سید ذوالفقار شردانی که بنام خواجہ رشید وزیر منظوم ساخته و در قصیده مصنوعه سلمان سادجی که در برج
 غیاث الدین وزیر بره اخته مندرج نبود او در قصیده خود درج کرده و فی الواقع این قصیده در عالم سخن کارنامه
 ایست که سخن طرازان ایشان بجز قصور معرفت اندازان قصیده است این چند بیت :-

اسیات

شهنشاه تاریخ تولد و نسب خط لیکن بهی نیم توغچه نگین خندان منید نام خط تو سبزه و ریحان تو گل شود ظاهر قد تو فتنه نشان دم جولان
 و از غنای این دو بیت که بر سر می بنویسند این مطلع که به بحر توان خواند بر می آید :-
 رخ تولد و نسب خط تو سبزه و ریحان لب توغچه نگین قد تو فتنه نشان
 و اگر این را بعکس خوانند باین طریق مطلع میشود به تغیر قافیہ :-
 خط تو سبزه و ریحان لب توغچه نگین قد تو فتنه نشان لب توغچه نگین
 و از ضمن چهار بیت قصیده که بعضی کلماتش بر سر می نویسند این قطعه مشتمل بر تاریخ فتح بخارا
 بر سر آید :-

تاریخ فتح

نوی شاه شاهان دوران که شد	همیشه ز کار فتح و ظفر	گرفتی چنان تاریخ شد	محمد جاپون شد محروم بر
---------------------------	-----------------------	---------------------	------------------------

در سنه نصد و سی هجری بابر شاه غنیمت نیخربند وستان نموده منوچه سمت سهند و چون لاهور و دیالپور و دیگر ممالک را فتح نمود تاریخ آن بافتند

تاریخ فتح

طه الدین محمد شاه بابر	سکندر دولت و بهرام ملوک	بدولت فتح کرده خط هند	که تاریخ آندش فتم بدولت
------------------------	-------------------------	-----------------------	-------------------------

و چون که فتح دیالپور در وسط ماه ربیع الاول دست داده بود چنانچه تاریخش نیز وسط شهر ربیع الاول بافته اند بعد از فتح بکابل مراجعت نمودند و در سنه نصد و سی و دو تاریخ غره ماه صفر روز جمعه غنیمت نیخربند دلی نموده و عبور دریای سنده فرموده منوچه سمت شد و در اندک روزگار فتح کرده روز پنجشنبه صلح جمادی الثانی با سلطان ابراهیم لودی با و شاه دلی در میدان پانی پت مقابل واقع شد تا آنکه روز جمعه فتم ماه رجب سال نصد و سی و دو که مطابق بستم اپریل ماه انگلیس سال یک هزار و پانصد و سی و شش عیسوی بود کار بقتال و جدال رسید و سلطان ابراهیم با جماعه از مغربان کشته شد و دولت سلطنت بعد از تقضای یکصد و سی و یک سال قمری از فتح امیر تیمور که درین مدت نه بادشاهان از اولاد او غنیمت و غیره بر تخت دلی نشسته بودند نصیب بابر شاه گردید بعد فتح تاریخ دوازدهم روز چهارشنبه شهر مذکور داخل دلی گردیده بر تخت سلطنت جلوس نمود و فرمانروای ممالک هند وستان گشت و چندان خزان و دفاین دی را میسر شد که عفل از شماران عاجز آید

تاریخ فتح

غزیری در تاریخ ابن فتح عظیم گفت ۴۰

کشت و پانی پت ابراهیم را	شاه غازی بابر عادل لقب	روز ماه و سال وقت آن ظفر	صبح بود و جمعه و هفت جب
--------------------------	------------------------	--------------------------	-------------------------

بعد از فتح شاهزاده محمد جاپون را با بکره فرستادند تا خرابی آنجا را ضبط نماید در آنجا بکره با حیت نام راجه از اولاد حکام گویا الهی بدراختیاب پیشکش نمود که هشت شقال وزن داشت و هشت رتی را یک شقال میگویند و جوهریان قیمت آن الماس را نصف خراج روزمره تمام رنج مسکون گفته بودند و چون اگر محل نزول بادشاه که دید بر دوزخ و ز که نیم ماه جمادی الثانی بود سنه نصد و سی و سه بر محمد و پسر سکندر شاه و راجه سنا که با بکره سوار و بجهت آورده بودند با آمدن فتح یافت شیخ زین صدر که او افاضل گرامی قدر بود تاریخ این فتح عالی رتبه بادشاه اسلام یافت و میر گیسو نیز از کامل همین تاریخ نوشته فرستاده و بابر شاه در کتاب واقعات بابری که خود تصنیف نموده میفرماید که در فوحت سابق نیز این نوادر در فتح دیالپور که در وسط ربیع الاول رو داده بود تاریخ آن دو کس وسط شهر ربیع الاول بافته بودند و چون در سنه نصد و سی و چهار در ارک کابل بر قلعو چند بری فتح یافت تاریخ آن فتح در اعراب یافتند گویند و در ارک بادشاه درین غایت بود که شیخ زین صدر و قتیله بملازمت رسید پرسیدند که عرت چند است شیخ گفت بیش ازین بهفت سال چل سال بودم و قبل ازین بد و سال چل سال دهم و اکنون نیز چل دارم بادشاه پانی پت مقصود شیخ در یافت و تحسین فرمود این بیت از بابر شاه هست ۵۰ باز ای ای ای های که بی طوطی خط ۵۰

بقدر موده این نیازمند تمام شکر سراسر ستایش سر پائینایش درگاه الهی ابوالمظفر شهاب الدین محمد صاحبقران ثانی
شاهجهان بادشاه غازی بعد فتح بلخ و برستان و فرازند محمدخان از بلخ و شمرغان و تقاب فریغ از کار طلبان کردار
او دران سه زمین بان گروهی و مردی و هر میت او و ظفر سپاه رزم خواه دران میدان که محض کرم کار ساز خسته
نصیب این نیازمند دولت خواهان این بنده شمرنده احسان حضرت بزدان گشته آخر سال نوزدهم جلوس همت
مانوس موافق کینزار و پنجاه و شش در عرصه و سال بحمل هزار روپیه انجام یافت فقط و برقرارش که اندرون رود
ندگوار است این ایات در تاریخ وفات او نوشته اند.

تاریخ

بادشاه که جنش تا قی روز آسم	آن ظفر الدین محمد بود بابر بادشاه	با شکوه و دولت و اقبال و صلوات	اوست از نوین و غیر فتح و غیر ذی
عالم اجسام که گفت و شد و شد	نیز قلم عالم چون نوزنگاه	شده جوهر و گوشت و عصاره	گفتش در دم و در جای بابر بادشاه

مدت سلطنت بابر شاه از روز وفات پدر تا روز وفات خود در اند جان و هند و گستان سی و شش سال و هشت ماه
و دو روز از آن جمله از تاریخ فتح هند و گستان مدت حکومت او در هند چهار سال و ده ماه و مدت عمر چهل و نه سال چهار ماه
و یک روز لقب او بعد وفات حضرت فردوس مکانی مقرر یافته بوقت رحلت از ایشان چهار پسران ماندند
محمد جالون مرزا و کامران مرزا و عسکری مرزا و هندان مرزا.

تاریخ احداث شهر که معطی

چون رسیده و جیل جیری سلطان سیدان ابن سلطان سلیم بادشاه روم هر یک معطی احداث نمود تاریخ آن گفتند.

تاریخ

در عهد سلیمان شاه فرزند صفی	آدم بحرم که نری جو فرات	پرسید خروزان تاریخش را	گفتم سویی که آمد آب عرفات
-----------------------------	-------------------------	------------------------	---------------------------

تاریخ حوض لطیف

شخصه نام لطیف در سینه و جیل جیری حوضی احداث نمود تاریخ آن عزیز بنیاد گفته که اگر از اعداد حوض لطیف عدد و لفظ آب
که سبب شده دو سکن تاریخ برآید.

۹۴۳

۹۴۰

از حوض لطیف آب بردار

امیر انوشیروان مشهور بشاه عادل

بن امیر ابو سعید علاء الملک بعد از عم خود یعنی امیر ارسلان در سینه منصوبت و هفت در ولایت لار که در ایران است بر سینه حکومت بکند
زده بعد و داد گوشت بادشاه عادل مشهور گشت در سینه و جیل بدست مجولی بقتل رسید و این بیت در تاریخ قتل اوست.

تاریخ

۹۴۰

چون منصرف گشته گردیده عادل از قتلش عادل تاریخ شده حاصل

مولانا شهاب الدین معصوم

و فرزند معصوم کمال شریف همراه بابر شاه هند آمده در سلطنتی و مقربان او انعام داشت بقول است که مولانا می کند که در سینه و جیل
علم معانظم کرده بهایان بادشاه فرستاده و انتخاب بعد از مظهر الدین رباعی گفته با صلواتی بوی روانه شد و نامت در عجم بنده ملک است

وز نام تو در دل محفل تابست + هرگز نبرد و سنانجی + نام از نوبه آورده معاجز است + بالجله مولانا در سنه نهصد و چهل و دو هجری در زمان دولت
 بهایون شاه فوت کرد و او خاندن میرعلی تاجرخ جیب السیر تاجرخ وفات او شهاب الثاقب یافته +

۹۴۲

مولانا ابی شیراز

از سنه ای نادم که نظام بوده در سلطنت مانا که اسمیل باطنی نظام داشت و با ابی شیراز اتحاد مملعت قصیده مصنوعه خواجیه سلمان با اسم آن ابی شیراز
 و چند صفت بر زبان آورده و ابی شیراز به انصاف داده که تیر از سلمان گفته وفات او در سنه نهصد و چهل و دو واقع شده مرقد او در شیراز است
 و یاد شاه شاعر ابی تاجرخ وفات او است +

۹۴۲

شیخ جمالی دهلوی

بسیار فاضل با فرود و بابت بوده در خودی نام او جمال خان بود و تخلص لی داشت چون جوانی با شاعر بر خود شیخ سما و الدین جمال خان نام و جمالی
 تخلص کرد بسیار عاقل و تصنیفات او در زمان ابی الغازی سلطان حسین مرزا بخراسان رفته و تا آخر عمر مرزا بدان و دیگر گزرا نیده و در هند میر
 نمود و صاحب سلطان سکندر بود و بارشاه بادشاه احترام او کماهی بجای آورد و هایلون بادشاه را بصحبت او میل موخو بود و هواره با او بجای
 می نمود از بیات او است که ما از کرد و گویش بر اینست برترن + و آن هم ز آب دیده صد چاک نهد امن + در سنه نهصد و چهل و دو هجری
 فوت نمود و مرزش دهلوی گفته و اتم است و الفاظ خسر و هشتاد و نه تاجرخ فوت او است و این ابیات در تاجرخ رحلت او از فریاد صلیب است

تاجرخ

خواجه ابی خدا تاسی بود	عاشق دست لا ابالی بود	شعر نگین قناره اش بهمان	هست عشرت فرای پیر و جان
لقبش ابدان نزدی تعیین	بود بی اشتباه قمر الدین	سال نقش بعزت و تکیه	خردم گفت ماه قلندر برین

۹۵۲

اندرون رخسار که بسیار خوب و مغرب ساخته اند و غزل از غزلای او و چند ابیات از چونه مرقوم نموده اند مطلع اشبش است که اگر
 بکهر کشد سر سیاه کاری ما + بود بلفظ و تخیل امید واری ما +

شیخ عبدالقدوس کنکوسی

از شاه پیشین است از اولاد عالم عظیم العظیمه کنی است و در سنه نهصد و چهل و دو فوت کرده و تاریخ وفات او را شیخ جیب یافته اند +

سلطان بهادر شاه کجراتی

در سنه نهصد و چهل و دو فوت کرد و سلطان محمود که در سنه نهصد و چهل و دو فوت کرد و در سنه نهصد و چهل و دو فوت کرد و در سنه نهصد و چهل و دو فوت کرد
 سال و نه ماه و تاریخ نیست و در سنه نهصد و چهل و دو فوت کرد و در سنه نهصد و چهل و دو فوت کرد و در سنه نهصد و چهل و دو فوت کرد
 و شاهزاده رفیع حکومت نموده و تاریخ نوزدهم شعبان مذکور شده بعد از عماد الملک سلطان محمود برادر سکندر شاه ملا که کوکی خیال بود و بخت نیا نید
 اما بهادر شاه پسر بزرگ مظفر شاه که بطون جوینور رفته بود از آنجا که بزرگ آمد و بعد از آنکه عماد الملک سلطان محمود برادر سکندر شاه ملا که کوکی خیال بود و بخت نیا نید
 از میان رفت و در سنه نهصد و چهل و دو فوت کرد و تاریخ نوزدهم شعبان مذکور شده بعد از عماد الملک سلطان محمود برادر سکندر شاه ملا که کوکی خیال بود و بخت نیا نید
 نهصد و چهل و دو فوت کرد و تاریخ نوزدهم شعبان مذکور شده بعد از عماد الملک سلطان محمود برادر سکندر شاه ملا که کوکی خیال بود و بخت نیا نید
 بعد از وفاتش امیر سلطان محمود ثانی را که برادر زاده او بود بر سر سلطنت نشاندند +

۹۴۳

شیدین شید

ترشش در اکبر آباد قریب نائی کی منتهی می تا امروزه میر جود است و فاش در سنه نهصد و چهل و چهار

هجری بوقوع آمده از جمله اشعار و غیره که برتر است از قوم است این تاریخ که در بعض مقام از کهن سالی زایل گشته سطر است

تاریخ

جوان شرفی کلندر	فتاد و کف اهل طلو علم در	ز اصل حل کون در رسول خلد	شمید گشت درین فانی نیا
گذشته بوجوند و زمانه	ز سال همد چهل چهار	از حسین شهید شهید اند	که ابن سیدیش اهل جوان

بیت

برتریت با چون ری حوا

که زیارت که زندان جهان

ما بعضی احوال بادستان شیروان

چون فتح یار لقب شیروان شاه در همد و شش هجری بدست شاه اسمعیل صفوی گشته شد پسرش بهرام بیگ قایم مقام والد خود گردیده بعد از یک سال فوت کرد برادرش غازی بیگ که ز غازی بیگ بدو منسوب است والی شیروان شده در سنه ثمان و تسعمات درگذشت برادرش شیخ ابراهیم شهرور شیخ شاه بن فتح یار قجای حکومت پوشیده در همد و بسبت و هفت بل از مت شاه طهاسپ صفوی بن شاه اسمعیل صفوی آمده به جانب خسروانه ممتاز گردید و در همد و سی فوت گشت پسرش سلطان خلیل چون ارشد اولاد بود بغزت مصهارت شاه طهاسپ ممتاز گشته یعنی دختر شاه اسمعیل را که خواهر شاه طهاسپ صفوی بود بهماله نخل خود آورده من حیث الاستقلال امور ملک و مال می برداشت تا در همد و چهل و دو مرکب بهالمخلدیت شاه برج بن سلطان فتح بن شیخ شاه بعد از فوت عم حکومت نشسته و در قفقاز شاه طهاسپ فتح شیروانش نهاد و بهمت ساخت بقدم مانعت پیش آمد مگر که صعب رونمود و شاه برج نریمیت یافته و بغزار نهاد و ان لایست تبصر شاه طهاسپ در آمد و این واقع در سنه همد و چهل و چهار رو داده و بعد از یک سال شاه برج است شاه طهاسپ افتاد آن سلسله منتهی گردید

تاریخ فتح شیروان از طهاسپ شاه صفوی

چون در سنه همد و چهل و چهار شاه طهاسپ صفوی غریمیت شیرولایت شیروان نمود بهسر شاه برج والی آند یار رفت و فتح یافت و بعد از یک سال شاه برج نیز بدست او افتاد مولانا خلیل که مدت در تبریز طبابت استعمال داشت و در مراتب سخنوری و حید زمان بود در مدح و تهنیت قصیده ها گفت که بهر عمر اش تاریخ فتح ظهور میرسد و بعضی نوشته اند که این قصیده گفته مولانا صنع الله دست مطلق اش این است

آمد انبا و صبا زده رحمت نال

اکی ز بهری دی بود پیران احوال

خواجہ محمد شریف هجری

برادر زاده مولانا امیدی است و در زمان سلطان شاه طهاسپ صفوی بوزارت هفت ساله نیرد و ابرقه و در ایامک ممتاز و سرفراز بوده و بعد از ان بوزارت اصغیان مقرر گردیده در کمال جاه و جلال رفد کار میکند تا آنکه در سنه همد و چهل و پنج طایر وحش بعالم علوی شتافت و مولانا بهیری تاریخ فوت او ازین مهربان که

تعمیه برآورده مهره گردید یکی کم ز ملاذ و ز اینی اگر از الفاظ ملاذ و ز را عدد و لفظ یکی را که چهل میشود کم کرده آید تاریخ برید

در تشریح حکم سلطان

که در سنه نهصد و چهل و پنج هجری در ابرار با وفات کرده و اگر چه عرصه سه صد و بیست سال گذشته جز پیش بقا حله چند قدم بیرون از احاطه رودخانه نواب اعتماد الدوله الی الان موجود است و بر تعویذ آن آیات قرآنی مرقوم و بطرف پائین این چند کلمه منقوش و وفات مرحومه مغفور بیکم سلطان بنت مولانا کمال در سنه نهصد و چهل و پنج

از هجرت فقط

نصیر الدین محمد هایون بادر شاه غازی ابن ظهیر الدین محمد بابر شاه

نسب سه شصت و چهارم ماه دی الفعه سال نهصد و سیزده هجری در ارک کابل از بطن ماسم بیکم که اریس اعیان و اشرف خراسان یوده و نسبت عالی ایشان به شیخ احمد جام میرسد تولد پذیرفت و مولانا مروی تاریخ آن سلطان هایون خان یافته و غزنی شاه فیروز قدر گفته و نیز بادر شاه صف شکر و خوشن و تاریخ تولد او دست و خواهر کلال سامانی این تاریخ تمهیه یافته

تاریخ تولد

سال مولود بهایوش مست از ادک الله تعالی قدر را برده ام یک العالی تاریخ را تا کسم میل دو چشم بدرا از مهره تانی بعد از در کردن یک بعد و تاریخ برمی آید کشته طانکه و لام در نقطه الله گرفته شود چون حضرت و در مکانی یعنی پدرش بابر شاه این عالم فانی را پدر و نمود بکرم و صیت و قابلیت از سنبل با گره تشریف آورد و در عمر نسبت او چهارم سالگی تاریخ نیم دی الاول سنه نهصد و سی و هفت هجری در دار الخلافه اگر که پایه تخت سلاطین هندوستان بوده است سریر ازای سلطنت گردید و هر یکی از منسوبان در گاه را مواب و منا صوب بحال قدیم مقرر نمود و هر یک برادران خود را جاگیر دادند و بجزرا کماران کابل و قند بار و غزنی و پنجاب مقرر کرده سرکار سنبل بجزرا عسکری دادند و سرکار الور بجزرا هندال کمرست نمودند و خندان بجزرا سلیمان بن خان مرزا ابن سلطان محمود بن سلطان ابوسعید محبت فرمودند چندی بعد از روز جلوس بسیر دریای جمن متوجه شده از سخاوت جیلی یک کشتی از زیر بر کرده و بر دم بخشدند و محبت برای تاریخ جلوس کشتی زریافته اند و بعضی از فضلا تاریخ جلوس در لفظ خیر الملک یافته و چنانچه ازین رباعی مفهوم گردد

تاریخ جلوس

محمد هایون شهنشاهت که خیر الملک است اندر سیکو اچو بر سنده بادشاهی است اندر سال تاریخ خیر الملک بعد شش ماه از جلوس در قلع کالنه متوجه شدند حاکم اسجاد و از ده من طلا و یک اسباب پیشکش کرده عاشیه اطاعت بروش گرفت و اکثر ممالک دیگر نیز در تحت تصرف بادر شاه درآمد و نهصد و چهل هجری قریب دارالملک پهلوی برکنار و دریای جون شهری اساس فرموده نام آن را دین پناه نهادند و یکی از فضلا تاریخ آنرا شهر بادر شاه دین پناه یافته چون در سنه نهصد و چهل و دو هجری سام فرار بادر شاه ملها سب صفوی خواهر

بهتاس خور و نهاده و این قلعه با تمام جلال خان که پسر خور و شیر شاه بود انجام یافته چنانچه این تاریخ بر دروازه

آن قلعه مرقوم است

ز بهجت گذشته تواریخ سال نهصد و چهل و شصت جلای بنا کرده این قلعه سنگین حصا شهنشاه شیر شاه عالم
نقل است که چون ملو خان حاکم بالوه در می از شیر شاه منتهز شده بدست او افتاد و بعد از چندی از او
بگریخت شیر شاه این مصرع خواند ع با ما چه کرد ویدی ملوی خان کیدی شیخ عبدالحی که حاضر بود فی القو
این مصرعه بدیده گفت ع قولیست مصطفی والاخیری العبیدی + در آیا میک شیر شاه قلعه کالنج را
محاصره نموده می جنگید اتفاقاً در باروت آتش گرفت و شیر شاه با اکثری از امر اسوخته شد و بعد از آن روز پنج
کالنج یافتند و راجه را که گریست سنگه نام داشت اسیر کرده پیش شیر شاه آوردند چون شترده فتح به شیر شاه رسید
گفت الحمد لله و جان بخت تسلیم نمود این اقمه بتاریخ و از دهم ربیع الاول سنه نهصد و پنجاه و دو هجری بوقوع
آمده و تاریخ این معامله غرنیزی در الفاظ و زاکتش مرد یافته چنانچه ازین ربا عی مفهوم گردد

تاریخ وفات

شیر شاه که از هجابت او شیر و بز آب را بهم می خورد چون برفت از جهان ایقا گشت تاریخ از آتش مرد
و شیر شاه از بنگاله و بنگال کاون تالاب سنده که مسافت یکزار و پانصد کرده است در بر کرده ممر ای ساخته
و چاه و مسجد از سنگ و خشت پنجه بنا کرده و بسی شهر با تمام خود مثل شیر گده که در چار کردی قنوج است و
شیر کوٹ آبادان نموده گویند که چون وی آینه دیدی گفتی که حیث در وقت پیری و نماز شام سلطنت بمن رسید
و گرنه اهل عالم میدیدند که جهامی کردم و مدت سلطنت او از روز نیت هیولان بادشاه قنوج پنج سال و دو ماه است بمقدور
سپهرام است بعد از وی پسرش سلیم شاه بر سر سلطنت بنده نشسته و بعضی تواریخ مرقوم است که شیر شاه
در سال نهصد و پنجاه و سه فوت کرده اما از تاریخ مذکوره الصدر و از تاریخی که بر کهارمی با و نه
واقع و هلی منقوش است صاف ظاهراً است که او در سنه نهصد و پنجاه و دو فوت کرده فقط

کهارمی باولی

این باولی در عقب جامع مسجد متصل لال کنوان در شاه جهان آباد واقع است آنرا عماد الملک عرف
خواجه عبد الله لا در قریشی و اول سال جلوس اسلام شاه یعنی سلیم شاه ابن شیر شاه بنامناوه
بود و در سنه نهصد و پنجاه و شصت با تمام رسانیده انارشش الی الان موجود است و عبارتت چند خط عربی
بر دروازه و دیواران منقوش است آنچه که بر دروازه و دیواران کنده است اینست

بسم الله الرحمن الرحيم در عهد و زمان سلطان السلاطین و المنظر اسلام شاه بن شیر شاه سلطان
خلد الله ملكه و سلطان بنا کرده این چاه بتوفیق الله و بروج رسول الله ملك عماد الملک عرف خواجه
عبد الله لا در قریشی بدار الملک حضرت دسله فی سنه اثنی و خمسين و تسماة فقط
شاه طاهر و غنمی

برادر خورشاه جعفر است از ایران بهندوستان آمده مورد الطاف و اعطاف سهایون بادشاه گردیده بعد از آن بقصر بی بلک و کن رفته بصحبت نظام شاه بجزی والی کو لگنده پیوست و فانش در آن دیار در سینه نهصد و پنجاه و دو واقع شده و تاریخ آن تابع اهل میت یافته اند

حقا سلطان

جوانی بود از سلاطین مغول در حسن صورت و سیرت یکانه روزگار و بنظر خاص همایون بادشاه ملحوظ و بحسن التفات منظور از جمله وقایع که در ایام اقامت همایون بادشاه در کابل حادث شد یکی فوت جفا سلطان است پدر و دشمن او این جهان را بخاطر بادشاه بغایت گران آمد و فانش نهصد و پنجاه و سه بوقوع آمده و مرزا امالی در فوت او این تاریخ تبعی گفته که از عدد و لفظ این چون عدد و لفظ گل دور کرده شود تاریخ بر آید

تاریخ

سلطان جفا بیو گل گلبین خواجه یک اجلس چنان از پیش در سوم گل غم کرد و ازین باغ و لمان غش غنچه عفت برفت

۹۵۳

شاه علاء الدین مجذوب

عرف شاه علاء الدین بلادل این سید سلیمان گویند که او در ویشی صاحب کشف و کرامت معاصر همایون بادشاه بود در گاه او در بلده اکبر آباد در محله نامی کی شد وی تا امروز موجود است مشهور بدرگاه شاه جی و مسجدی خورد متصل مزار او است گویند که شاه جی این مسجد را بدست خود تعمیر ساخته بود و از دعای او نیمه مسجدی بر زمین فرود و گنبدی که بر فرازش نمایان است اندرون آن آیات قرآنی مرقوم است و تاریخ وفات او که بر ستون های روضه نوشته بودند بسبب کهن سالی جای بجا زایل گشته مگر از رساله او که نزد ستولیان در گاه موجود است چنان استفاد می گردد که او تا آغاز سلطنت سلیم شاه پسر شیر شاه زنده بود و از تاریخ که در آن کتاب مسطور است دریافت شده که او در سینه نهصد و پنجاه و سه بمجره فوت کرده تاریخ این است

تاریخ

علاء الدین مجذوب خرم کرد کشتی را مطلق عز بنا کشد نهان چشم مرم چونوری کوشوا ز دیده مجذوب چو گفتم حدیث تاریخ دفاتر خرد گفتا علاء الدین مجذوب و این تاریخ از کتاب مخبر المواصلین نوشته شد

تاریخ

عارف راه حق بعلم یقین شاه عالی زمت علاء الدین ذات او بود سالک مجذوب بلکه ذی طاعت مطلوب لفظ مجذوب با علاء الدین رضم کن سال تقاضین مرقد او بر اکبر آباد است بیگانه جای فیض فاشا و ذکر عمارت چهل زین در قند ها قدیم

قلعه قند با قدیم که حالا خراب و دیران افتاده است و نیم کرده غربی از قند با جدید فاصله دارد و بر سر کوچه

واقع است چون ظهیر الدین بابر بادشاه بعد از فتح چنگش و کاملی قندهار از اطمینانی حاصل خست چند سال پیش از فتح هندوستان بغدادت فرستاد و در نزدیکی آن علمه فرستاد که مذکور بنای عمارت کنند جهت بالا رفتن آن مکان که در آن تراشید و چهل دینیه از مریب سازند اگر چه اهل کماران که صاحب اشارت علیه بی توقف در احداث آن مکان مشغول بودند اما چنان استقامت میکرد که این عمارت بعد از وفات بابر شاه در دست هفتم و پنجاه و سه هجری در ایام میکه ثانویان بادشاه حضرت بافته لطیف ایران فرستاده بود و در نهایت تمام رسیده و حالا این عمارت مشهور است بچهل دینیه زیرا زدی اندرون و بیرون و فی این مکان کتاب فارسی بسیار مرقوم اند و چنان مضموم میگردد که بر بنیادین کتبه در ایام ابالت مرزا محمد عسکری مضمون یافته و نیز می اذان حسب الاشراف که پادشاه در دست هزار و هفت مرقوم نموده اند اگر چه در بعضی مقام از کتب مالکی حروف کتبه زایل گشته اما بر قدر که منتهی مومن عمل که در سینه کیهان در وجود و چهل و هشت هجری کابلی فرستاده بار فرستاده بود و نقل گفته اند در این مقام ثبت می گردد

لکھنؤ مرزا کا مران و مرزا علی گڑھی

در تاریخ سیزده شوال سال هفصد و بیست و هفت اعلیحضرت که در آن سلطنت مملکت پنا و معدلت شجاع محمدت آقاخان و نادر
بزرگ کامکار عتفا و سلاطین که در آن وقت در ملا و منا مکتبی و از شمسوار شجاع عدل و حسان احمد آقاچی زمین و زمین منصور
بالنظار عنایت اله ابو الغازی ظهیر الدین محمد بابا و شاه غلام الله ملکه و سلطنت فتح قندهار نمود و در همین سال امر عالی بی بنای این
رداق جهان غمی که غیر نقشش بهادرات ایوان کیوان رسیده و شرف و تافذ یافت و انعام آنرا با بهتمام فرستند و بهایش
محمد کامران بهادر که شش فاقه کاخ عدالتش ازین بهد طاق در گذرشته و مفوض که دید و در حسب اشارت علی بی توقف
مهندسان حساب بنیر و استادان ماهر و دانشور در ساعت محسنه و طالع خشنده اساس آنرا انداخته و عمده و اسلحاران و جابج
دست که هر یک در آمد کشوری و بکانه مملکتی بودند و فاق حدائق و مهارت در اعدا آن بظهور رسانیدند و چون شانزاده
مشهد الهیه ایالت و مملکت قندهار را به برادر محمد سعادت یار محمدت آقاخان معدلت شجاع محمد سگری بهادر و طول عمر
و قاض علی العالمین برده و حساده تفویض نمود و در ایام ایالت این شانزاده عالی شان و در هفصد و سی و + و از مبایع الطان
شانزاده فیروز بخش که غیر منیر بخش طرح انوار ابراست و در هفصد و پنجاه و سه این عمارت سپهر سرسا با تمام سیر فقط

کتبہ محمد اکبر شاہ پادشاہ

منغوش رات منمهر ارباب دانش میگردد اندک مملکت قشند بار در قشند لغز آبای بندگان حضرت
شاهنشاه جم به خاک بارگاه خلافت پناه ظل البیضال الدین محمد اکبر بادشاه غازی خلد الله ملکه بود در عنیکه
لایات کشور ستانی جنت تشیای محمدی یون بادشاه غازی طیب الله شراه و جبل الجنت مشوا و بسیا من
لوفیات ربانی و تائیدات سبحانی تنخیر علی نمود و باز قشند بار از لغز آیین دو دامن بیرون رفت
و چون اقبال دولت شاهنشاهی اکثر اقالیم ریح مسکون را که طول آن از حد و

سرازم

داریه و بندر گوراکات و گورنگال تا بمبئ و بندر لاہوری و ہرگز کہ مسافت آن قریب بدو سال راہ می شود
و عرض آن از کابل و کشمیر تا سرحد دکن کہ قریب یکینم سالہ راہ باشد مسخر گردانید و ہستہ ہزار در دست قندار
در حیطہ تصرف غلامان در کاہ خلائی پناہ در آمدہ امید کہ عنقریب اکثر الکاف عالم را از تائید بخت و اقبال
حضرت ظل الہی و شانزادہ کامکار گردون اقتدار شاہ سلیم شاہ مراد و انبال شاہ و خسر شاہ و پیر شاہ
مسخر اولیای یزدان گردد لہذا رب العالمین تمت فی سنہ ہزار و ہفت ہشتیدہ ہمانکہ در زمانیکہ اعلیٰ حضرت
خاقانی حکومت قندہار را بنواب نامدار شاہ بیگ خان کابلی مفوض فرمودہ بودند بندہ در گاہ مجد معصوم
بن سید صفائی آبادین سید شیر قلندر بن سید حسین زنجیری پوی بن بابا حسین ابدال

شیخ محمد رفیع الدین محدث

در سنہ ہشت و پنجاہ و چہار ہجری فوت کردہ و در اکبر آباد در حوالی اصف جاہ مدفون گردیدہ

تاریخ از کتاب مخبر الوصلین

منظر خالق زمان و زمین سال نقلش چو دشمار آید	شاہ دنیا و دین رفیع الدین سنہ ہشت و پنجاہ و چہار آمد آن حوالی بہ اکبر آباد است	صفوی بود آن خدا آگاہ در حوالی اصف جاہ بہ بجای دیگر ترایا دست	طیبہ اللہ روحہ و شراہ مرقدش را بہ بین اگر خواہی
--	--	--	--

مولانا حسن

در بلدہ اکبر آباد موضع سیست کہ آن را جن جن کتورہ میگویند متصل آن مکان گورستانی بہت قدیم کہ در آن
مقام فرار ہای فرنگیان چہ از پرتگیز و فرانسیس و ہولند نیز دارسی کہ در زمان بادشاہان ہند فوت کردہ
بودند بسیار اند و اندرون احاطہ آن قبرستان تربت مولانا حسن کہ در زمان دولت سلطان سید شاہ ابن شیر شاہ
در سنہ ہشت و پنجاہ و چہار ہجری فوت کردہ بود تا امروز موجود است و بن ابیات کہ از تاریخ وفات او مزید بر گردانند ہست

تاریخ

در حقہ فضل مولانا حسن چو کردہ ازین دار فانی سفر بفرمود تا روح پاکش برسد	ہر سندی مثل عالی مدار بدار بقا ان سر نامدار لایک بفرودس از اعتبار	سر ابل دانش عزیز جهان بعون و برحمت بلطف نسیم بجنت قرارش چو شد سحر	ایمانی معانی دکنہ و قار جہان آخرین یاد کرد و کار شد سال موتش بجنت دار
---	---	---	---

مولانا ابو الخیر خوارزمی

در انواع مضایل نصاب کامل حاصل داشتہ خصوص در حکمت کہ از سطوی اول و در طبابت بوعلی ثانی
بودہ و آخر سلطنت ابوالغازی سلطان حسین بہرہت و از امان شہلای محمد خان شیبانی در آن دیار بود و محمد خان وقت محبت
ویرا با جوار نہر آوردہ و دفاتش در سال ہشت و پنجاہ و ہفت ہجری دست دادہ تاریخ فوتش ازین ابیات استخراج سے یابد

تاریخ

سپہر فضل مولانا ابو الخیر کہ میدانست اہل حق
سفر کرد از جہان فانی و ماند
چو عاشق در غزل بود شہر
از ان تاریخ او شد فوت عاثر

تاریخ سلیمان شاه

پسر خورشید شاه است و جلال خان نام داشت چون شیر شاه فوت کرد و عادل خان پسر کلاش که در قلمه بود و قلمه
زنده بود را قطع داشت و جلال خان پسر خورشید و نزدیک بود چون امر او بدید که آمدن عادل خان زود میسر نمیشود
و خود حاکمی ضرور است جلال خان را طلبید شش ماه بتاریخ بفرستد هم ربيع الاول سنه نهصد و پنجاه و دو هجری
در کابل پنج بر سر سلطنت نشاندند و مخاطب با اسلام خان نمودند اما میان مردم سلیمان شاه شش ماه ریافت بعد
ازین میان هر دو برادران جنگ واقع شد و عادل خان بر محبت یافته از جنگ گماهیرون رفت و دیگر کس
از نشان نداد چون خاطر سلیمان شاه از طرف برادر مطمین شد سامان جلوس بسیار ساخته باین نشان
در نهصد و پنجاه و سه هجری بر تخت سلطنت جلوس نمود و چنانچه تاریخ آن بتعمیه یافته اند

سلطان سلیمان شاه با فرزند خود	کرندش ظلم و عدم محزون	پنجاه و شش سال	در ملکش ظلم ز آمدن یوس است
تاریخ جلوس سعد او از سرخو	سامان جلوس شصت و یک سال	تاریخ	

۹۵۳

اکثری از محاکم هندوستان در تحت تصرف خود داشته در اکثر نامه مرقوم است که او بتاریخ بیست و یکم
ذی قعدة سنه نهصد و شصت فوت کرده و مدت حکومت او شصت سال و دو ماه و هشت روز بود
و بتاریخ فرشته مرقوم است که او در اوایل سنه ستین و تسعمائة و قات یافته و مدت سلطنت او نه سال
بود و در مرات جهان مرقوم است که او بتاریخ دویم ذی قعدة سنه نهصد و شصت سبب سمیت قرعه که در
یکی از اعضای سفلی او بهم رسیده بود زخم هستی بر لبست و بجای دیگر نوشته دیدم که بتاریخ بیست و پنج ماه
الاول سال نهصد و شصت و یک از شدت وجع و غلبه که بر قعد او برانده بود در گذشت و تاریخ انتقالش
که از آن سنه نهصد و شصت استخراج می یابد اینست سلیمان شاه بگوئیار مرد و جهان نوشته اند
که در سالی که سلیمان شاه فوت کرده در همچون سال سلطان محمود گجراتی و برهان نظام هجری بادشاه دکن نیز
فوت شدند و تاریخی که از آن سنه نهصد و شصت و یک استخراج می یابد اینست

تاریخ

سلطان سلیمان شاه که از حسن	آرام بر سر سایه عرش خدای تبار	بودم بقر سال و فاش کن	تلف نبرد نو که تحیات جای است
قلمه سلیمان که واقع سواد و ملی برب	در بای جمن تعمیر کرده سلیمان شاه است	و حالا آن قلمه را بعضی مردمان	قلمه نور گده میگویند اگر چه وفات سلیمان شاه در گوئیار واقع شده اما در کله سرام که پدرش شایان نیز در اندیارسو گده فوت

۹۹۱

سلطان محمود شاه گجراتی

پسر لطیف خان ابن سلطان مظفر شاه است والد او نبی برام خان بادشاه ولایت سند بود از نسل
ثیم انصاری و تولد سلطان در شهر سنه اثنین و ثلاثین و تسعمائة و قوع یافته و در سنه یازده سالگی بعد از فوت
سلطان بهادر گجراتی در سنه نهصد و چهل و سه هجری بسلطنت گجرات رسیده بهترین زمانه بادشاهان گجرات زمانه
سلطان محمود بود که هر کس با اندازه خویش نیاز و نعمت لبر می برد و خوشحال می بود لهذا تاریخ ابتدای حکومت و

کارانی اواز لفظ خوشحال ستفادی که در دو که سینه نصد و چهل و پنج باشد و قلعه سمورت را تعمیر نموده و آن قلعه
بنایست استواری است در طبقات اکبره آید که صفر خانامی علام سلطان محمود گورانی که خداوند خان خطاب
داشتند در سینه نصد و چهل و بیست این قلعه را بر ساحل دریای عمان جنت فرغ فساد فرنگیان ساخته و
پیش از آنکه قلعه تعمیر یابد فرنگیان انواع خرابی به سلمانان آن مکان میرسانیدند و در آن ایام که خداوند خان به
عمارت آن می پرداخت فرنگیان چند نوبت کشتی با سامان نموده و قصد جنگ آمدند اما هیچ وقت کار
نخواستند ساخت و چون با تمام رسید چو گنبدی بر ریزه دروازه که بر غم فرنگیان مخصوص تیر کالی است شروع
نمود فرنگیان چون به جنگ و جدال مانع حصار نتوانستند آمد سبلغهای کلی قبول نمودند که آن چو گنبد
نسازند اما صدمت نیافت عرض آنقلعه بانزده دیوار تفاعش لبست و در عهه بار اعانت استحکام هر دو
سنگ را به قلابهای آهنی محکم ساخته و سرب را گداخته در فرجه و در بار نیخته و لشکر با فرسنگ انداز مارانوبی
ساخته که دیدار دیدن خیره می ماند فقط و سلطان محمود بعد از حکومت هیزده سال و دو ماه در سیزدهم ربیع الاول سنه
نصد و شصت و یک هجری از دست غلامی که برهان نام داشت شهید شد نفسش او را در خطیر سلطان نمود و بیکه که در
پائین گنبد شیخ احمد که توطیع است بجاک سپردند سال وفات او از جهات حقیقی بالشهادت بیرون می آید و این نظم
در تاریخ اوار شیخ می معنی است

تاریخ		
سلطان محمود و جلال خان و نور محمد	در جنت الماوی شهدا علیهم السلام از قتل	مجموعه از نوادگان و فرزندانش
شیرین و شاه بیگم و جنتی و...	بارخ سال طرش از قتل حتمی کرد	گفتا که کسی نمی شنود سلطان را...

و چون سلطان سلیم شاه بادشاه و ملی و سلطان برهان نظام شاه هجری ابن سلطان احمد نظام شاه هجری دالی احمد گور
دکن سیدرین سال فوت کرده بود و در جانشین مولانا علی در الفاظ زوال خسران فوت این بر سر بادشاهان میست

و چنین گفت

تاریخ		
شاه خسرو راز دال بدیکال	که سید از علی شان در لاله بود	که محمود شاه هشتاد و گشت
دوم سلیم شاه سلطان دهل	که در میند و صاحبقران بود	سود آمد نظام شاه هجری
بعد از سلطان محمود شاه که در...	که در میند و صاحبقران بود	چو سید زوال خسران بود

بعد از سلطان محمود شاه که در... انداخت امیر سلطان احمد شاه را که از افترا با س... او بود و بخت نشاندند

سلطان فیروز شاه

سلطان سلیم شاه است بعد وفات پدر حسب وصیت او فیروز خان را که میری - و از ده ساله بود در قلعه گوالیار بر تخت نشاندند و تاریخ جلوس او که از ان سنه نصد و شصت و یک است و از آن می باید نیست		
تاریخ		
چون شهر فیروز خان شد	کش غلامی در رلود جلال	یافت تخت سلطنت جا پدر
که وزیر جنت استقلال		

<p>۴۹۱ بعد از سه روز که سه ماه مبارز خان که بر زاده شیر شاه و فیروز شاه را بتاریخ سبت و نهم جادی الاول سنه مذکور قتل نموده بر تخت نشست و تاریخ شهادت و اینست</p>		
<p>تاریخ</p>		
<p>تقدیر و کت افروز فیروز خان</p>	<p>که میگردد ملک تهر را بر آب</p>	<p>زین اهل ناگهان در میان</p>
<p>چندین گفت سال و کاش خود</p>	<p>چو آنکه شیر شاه بهجا جواب</p>	<p>بنیاد معبوده عرش آب</p>
<p>سلطان محمد شاه عادل</p>		
<p>عرف مبارز خان نام پدرش نظام خان سور که برادر شیر شاه بود بعد کشتن فیروز شاه را که خواهر زاده او بود بتاریخ سبت و نهم جادی الاول سال نهصد و شصت و یک هجری بر تخت سلطنت نشست و لقب خود را محمد شاه عادل نهاد و همیون و موسر لقبال ساکن قصبه ریواژی را حسب اختیار ملک مال گردانیده بنسب بدام اشتغال نمود تاریخ جلوس او</p>		
<p>تاریخ</p>		
<p>جایمملکت مبارز خان</p>	<p>که تفر در سه سال</p>	<p>تخت فیروز خان گن ظلم</p>
<p>سال تاریخ و کت نش گفتم</p>	<p>بادشاه مبارز مملک</p>	<p>گشت بر ملک و کت نش یک</p>
<p>ابراهم خان بنی محمد شاه در سنه نهصد و شصت و دو بسبب بی انتظامی ملک و بیجودی بادشاه لشکر فراموش دلی را متصرف شد و محمد شاه طاقت مقاومت در خود ندیده بطرف چهار فرست بهما تجاس بود تا آنکه در سنه نهصد و شصت و سه در مویگر در معرکه کبابا در شاه بادشاه بنجا که روداده بود کشته شد مدت حکومت او در دلی یازده ماه بود</p>		
<p>مرزا شرف جهان</p>		
<p>این قاضی جهانست که قرب پانزده سال زمام امور ملک و مال شاه طماسپ صفوی بادشاه ایران در گفت کفایت و قبضه شهاست او بوده و آثار اخیر او سیکه اجرایی نه کرد بلاست که ابو نصر حسن بادشاه قزوین ده هزار تومان صرف نموده و بدان موفق کشته ولادت او در صبح چهارشنبه بنزد هم ریح الثانی سنه نهصد و دو دست داده و در شام یکشنبه بهت هم ذی القعدة نهصد و شصت و دو هجری وفات یافته و آه شرف از جهان خنده تاریخ جلوس است</p>		
<p>سلطان ابراهیم</p>		
<p>بن غازخان سورست و خواهر سلطان محمد شاه عدلی را در کالج خود داشت او امرا و وزرای محمد شاه را با خود موافق ساخته بتاریخ ششم ماه جادی الاول سنه نهصد و شصت و دو هجری دلی را متصرف شد بر تخت سلطنت نشست تاریخ جلوس او</p>		

تاریخ

گشت چون منوچهر گام رفت بر دوش لاسا و پنج سال تاریخ جلوسش و مجتبی رفتن کالی سلطنت از تاریخ بعد دو ماه از حکومت او سکندر شاه عرف احمد خان سوز با او محاربه نموده دلی و اگره را متصرف شد و پیش میگذرانید تا آنکه قریب بهمان ایام بهایون بادشاه آمده دوباره فتح بند وستان نموده و سکندر شاه بطرف نیگا که گریخت و سلطان ابراهیم که بطرف مشرق رفته بود در اورسیه در سنه نهصد و هشتاد و پنج از دست سلیمان حاکم اندبارشته شد

سکندر شاه

برادر زاده شیر شاه بود در سنه نهصد و شصت و دو هجری بر سلطان ابراهیم غالب آمد و تخت دلی گشت بعد چند ماه بهایون از ولایت رسیده و برو غالب آمد و بار دیگر مالک ملک هندوستان گردید تاریخ از کوفت

تاریخ

سکندر شیر برادر شیر که نشست چند روز در دهلی بهایونش بهریت داد و جنگ اینصفت بود از سال هجری سرگذشت نصیر الدین محمد بهایون بادشاه بعد بهریت یافتن از شیر شاه چون در سنه نهصد و هجده هجری از شیر شاه افغان بهریت خورده و بطرف عراق نهاد بعد از خیرانی و پریشانی تمام پس از آن قضا سزای چند سال پیش ملها سب شاه صفوی بادشاه ایران نوشت و این قطعه از واردات حالات خود شاه نوشت

قطعه

خدا و عزت عتقا عالی هم قلعه فاق رعایت را نشین کرد دست روزگار سفته دگند نام و جو فرو طوطی طبع مرا فایع باز کن که دست دشمنم سیر و جوی بکین و در حال از کین عدت رو بن و آقا التماس نشا و ندار کم مان کنده آنچه بهمان علی شد ازین کرد و شاه این مرده را شنید مکتوبی مشتمل بر کمال توقیر و اسعاده که شریف حضور ارسال داشت و برین دست در عنوان مکتوب ثبت نموده های اوج سعادت بهم نهاد اگر ترا گذری مقام ما افتد چنانچه در ماه ربیع ثانی سنه نهصد و پنجاه و یک در بهر بادشاه ملاقات شد امری سر راه خصمه صا محمد خان حاکم هرات دقیقه از لوازم خدمت و مندیگی فرو گذاشت نمود و شاه و الا جا به مقدم بهایونی را بهایون بنداشته آنچه از لوازم بادشاهی و مهمانداری باشد بجا آورده و چند روز جشنهای خسروایه داشت و بهایون بادشاه در روز جشن عالی التماس کرد آنها که خراج اقلیمها بود باد و لست و پنجاه لعل چرخان برسم ارمنخان بشاه داد و شاه بعد از چند روز کمال دلداری و خاطر جوی سامان سلطنت ارزانی داشته شاه مرالیم خود را با دوازده هزار سوار جنگ همراه داد و چنانچه بادشاه یا امرای کملی در شروع نصیبه و پنجاه و دو متوجه قند بار شدند باید دانست و فیکه بهایون بادشاه از شیر شاه منهرم شده در وادی خیرانی و پریشانی سرگردان گردید برادرش مرزا کامران از وجدانی خفتا نمود و نسبت کابل روان شد و چون در آنجا رسید بکه و خطبه بنام خود کرده ابواب کامرانی بر روی روزگار کشاده بمقتضای هوا و موس و دگر گاری بهر سیر و غرنی و آنخند و در آبسکری مرزا محمد خان و محمد و اسماعیل

پیش سلیمان مرزا که حاکم بدخشان بود فرستاد و خواست که سکندر خطبه او در بدخشان بنویسد مرزا سلیمان
فرستاده را به مقصود نیاورد و اندک مرزا کامران از بعضی در تاب شب لشکر بدخشان را و مرزا سلیمان چون
آنها رخصت خود و قوت مرزا کامران را مشاهده نمود و کس فرستاده در آشتی زد و خطبه و سکندر نام او را شتابان
مرزا کامران بعضی از محال بدخشان را از مرزا سلیمان جدا ساخت و مردم خود را و و کابل را مرحت نمود و
قند هارا از مرزا اسدال گرفته برزاعسکری حاکم نمود و بعد چند اوقات مرزا سلیمان آنچه مرزا کامران از او
جدا کرده بود باز متصرف شد و نقص عهد نمود و مرزا کامران بار دوم لشکر با منصوب بر دو بر مرزا سلیمان
غالب شده قاسم بر لاش و مرزا علی که جمعی دیگر از موافقان خود را اسیر در ای بر لاش نگه داشته خود
مراجعت نمود و خواجہ حسین مردی تاریخ امین سافه را که هفتدهم ماه جمادی الثانی روز جمعه سنه ۹۲۸ هجری
و داده در جمعه هفدهم ماه جمادی الثانی یافته و مرزا کامران سلیمان سلیمان را بر ایسم دقیدگاه شیدت و در کابل بخت بخت
تا آنکه کوکب اقبال بیایون بادشاه از نظر عیافت و بدولت و سعادت آمد و مرزا کامران را و در کابل و در کابل و در کابل
آن جنانست که چون بیایون بادشاه با امرای ملی از ایران مستوجه قند بار شد و آن قلعه را با شش ماه
محاصره نمود آخر مرزا عسکری که از طرف بیاید خود مرزا کامران حکومت آنجا داشت با مان بیرون
آمده بگلزار متصرف شد بمقتضای کرم ذاتی قلم عفو بر جرات او تشدید بجانب کابل توجه نمود و در آشتی
راه درز اسدال و مرزا یادگار ناصر سید را بر شاه از مرزا کامران که بختیاید شاه پیوسته و چون نزد کابل
رسیدند هنگام شب مرزا کامران از کابل فرار نموده بغیر این فتوحات بتاریخ و در بدخشان سال
نهمصد و پنجاه و دو هجری واقع شده و اینمصرعه تاریخ آن فتح است ع سله جنگ گرفت و کابل را
بادشاه بشهر در آمده دیده بدیدار شاهزاده محمد اکبر که با مادر خود در کابل بود روشن ساخت عرش در آنوقت
سه سال و دو ماه و پنج روزه بود در اوایل سنه نهمصد و پنجاه و سه چون بادشاه بر سر مرزا سلیمان که از قبل
رهای یافته بدخشان را متصرف شده بود رفت مرزا کامران خبر یافته از غرنی آمده کابل را باز گرفت چون
انقیصه بمسماح بادشاه رسید حکومت بدخشان بر مرزا سلیمان و حکومت قند هارا بر مرزا اسدال داده و عزم
خود مرزا یادگار ناصر را که موجب قند و فساد بود بقتل آورده متوجه کابل شد و با مرزا کامران محاربه نموده با
کابل را بمقتضی ریح الاول سنه نهمصد و پنجاه و چهار هجری فتح ساخت مرزا کامران باز راه فرار پیش گرفت و تاریخ
این فتح کابل را گرفت یافتند بعد از این فتوحات نیز از مرزا کامران و مرزا عسکری تفصیلات عظیم صد و هشت
و چند مرتبه با بادشاه جنگ کرده اند لاجرم بادشاه با انیمه سپاه در کابل و قند هارا بدخشان با برادران خود مجاز
مستوا از داشت تا آنکه مرزا عسکری دستگیر شد و مرزا اسدال بقتل رسید و مرزا کامران از همه یایوس شده پیش
سلطان آدم که رفت و او در گاه معلف فرستاد و بعد از آن محول شده رخصت که یافت تاریخ وفات این پسر
برادران در مقام نوشته میشود

مرزا اسدال

برادر بیایون بادشاه و همسر پادشاه است در سنه نهمصد و سیست و چهار متولد شده و این بیت در تاریخ تولد او است

۹۲۳	تاریخ	چیت دانی سال تاریخ
	<p>شهادت در موضع خبر که از توابع کابل است تاریخ ثبت و یکم ذی قعد سال نصد و پنجاه و شصت هجری قمری قتلکه تمامی قایل افغان مهند و قیل موقت مرزا کامران بر عساکر سپاه یون بادشاہ شیخون آورده بودند روی داده و بط خور و زنگنه از تنبان فرما بود مرثیه گفته که مطلع این است</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
۹۵۸	تاریخ	تاریخ
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
۹۵۹	تاریخ	تاریخ
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>
	<p>شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>	<p>تاریخ شهادت مرزا کامران تاریخ شهادت مرزا کامران</p>

براید قاسم کاسی که در سفر من با و همراه بود در تاریخ قتلش این قطعه گفته

کامران که بادشاهی را کس نبود همچو او در خود شد رکابل کعبه و انجا جان بحق داد و تنجاک سپر
گفت تاریخ او چنین گای بادشا کامران کعبه برد

درین تاریخ لفظ بادشاه را بی حرف ها باید نوشت تا تاریخ براید از مرزا کامران یک پسر مانده بود
موسوم بابو القاسم مرزا در غایت فطنت و دکا در جوانی بسال نهم و هفتاد و چهار بجای که بادشاه و قلع
گوایر که در انجا محبوس بود بقتل رسیده همانند از کامران نام نشانی تاریخ وفات او نیست بیکدیگر

مراجعت مصیر الدین محمد تایلون بادشاه از ایران و فتح هندوستان

چون تایلون بادشاه را از طرف سورش برادران خاطر جمع شد اراده هندوستان کرده در وسط
زی الحجه سال نهم و شصت و یک هجری متوجه هندوستان شد در روز توجیه از دیوان خواجه قاضی
شیرازی که از دیوان لسان العیب تیر سوارند تفادول حبست این بیت برآید

بیت

هلاک از منج تایلون طلب سایه او ناله باز این وزیر خیریت بود

در روز یک سواری شد فرمودند که غر میت هندوستان در خاطر سست الحال از سه کس که متعاقب یکدیگر
می آیند نام بر سیده فال گرفته شود قصه را اول کسی که پیدا شد دولت خواجه نام داشت چون پیشتر
رفتند و بقایا پیش آمد که مراد خواجه نام داشت بادشاه فرمودند که چه خوش باشد که شخص سیوم
را سعادت خواجه نام باشد بعد از ساعتی شخصی پیدا شد که نام او سعادت خواجه بود بادشاه ازین قصه
غریبه خوشدل شده امیدوار شد هندوستان گردیده اعتصام بعنایت الهی نموده بعد از انقضای
پانزده سال که درین مدت پنج بادشاهان از قوم افغان یعنی شیر شاه و پسرش سلیم شاه و سلطان محمد
عدلی و سلطان ابراهیم و سکندر شاه مرتخت و ملی نشسته بودند و ذکر ایشان قبل ازین مسطور
شده وارد هندوستان گردید افغانان که در حوالی ربهتاس و حدود دریای نیلاب جمعیت نموده
بودند از شنیدن آوازه نهضت تایلون بادشاه خود بخود پیریشان شدند و تایلون بادشاه بنظر
و منصور بی سنازعتی در لاهور آمدند و در انجا خطبه و سکینه بآتم زبیر و زمینت یافت و افغان بهر جانب تعیین
شده هر چند و دیالپور و دتفر آوردند و سکندر شاه لشکر تعیین کرده بعد از شکست بی بی باهشتاد
هزار کس متوجه جنگ شد و قریب چهل روز در سر هند بمقابل همدیکه نشستند محاربه می نمودند تا آنکه تاریخ
رویم شعبان سال نهم و شصت و دو هجری جنگ صفت واقع شد و شکست بکسر سکندر افتاد و او فرار نمود
در کوه سولک پنهان شد بعد از این فتح کبری سجدات شکریجا آورده روز غره رمضان بدولت اقبال
بدیلمی نرذل اجلال فرمودند و بار دیگر خطبه و سکینه بآتم زبیر و زمینت یافت محمد میرم خان در انجا

شمشیر تایلون تاریخ این فتح یافته

تاریخ			
نفسی خرد طالع نیمون طلبد	انشاء سخن ز طبع خود طلبد	تحریر جو کر دفعه هندوستان	تاریخ شمشیر سالیون طلبد
<p>هفت ماه بعد این شرح روزی بادشاه بر لای بام کتب خانه که در نزدیکی تریب یافته بود بر آمده مردم را که در مسجد جامع مجتمع بودند بسعادت کوشش مشرف ساخته از جمعی که از سفر حجاز باز می آمدند بودند از احوال حرمین و کجرات می پرسیدند چون شام رسیدند که فرود آمدند بنزدان دوم رسیدند که نمودن شروع از ان نمود بمقتضای تعظیم اذان بها نجا اراد شستن فرمودند ناگاه پایش در دامان پوشین پیچید و عصبی بلغمید و میفتادند و بعد دو روز ازین حادثه تاریخ یازدهم ربیع الاول سال نهصد و شصت و سه هجری این عالم بیوفایا بدو در گذراندش او را در گنبد کبری که سلطان مغزالدین کیقباد در دهل بر کنار دریای چین بقاصد و کرده از شهر تعمیر ساخته بودند مدفون کرده عمارتی عالی و مقبره احداث نمودند و این مقبره عالی بتالید و استقامت حاجی سیکر زوجه سالیون بادشاه بصرف پاتر ده لکهره و پیه اتمام یافته شاعری در وصف این مکان گفته</p>			
بیت			
<p>بر که منیو ابد که بنید شکل فرد و من گو سیا این قصر و این باغهای یون</p>			
<p>بالجمله بعد انتقال بادشاه فضلا و شعرا در تاریخ وفاتش اشتهار رنگین گفته اند و این ابیات در تاریخ او که مولانا قاسم گابی در رشته نظم کشیده اگر چه بغایت خوب است لیکن یکصد و یکم میشود و وفات یکسال یا دو سال در عمارت تجویر لوان کردند و وفات تاریخ این است</p>			
تاریخ			
سالیون بادشاه آن شاه عادل	که فیض خاص او بر عالم افتاد	بنای دولتش چون بافت	و اساس عمرش از انجا افتاد
چو خورشید جهان باز تابید	بپایان در شمار شام افتاد	جهان تاریک شد در چشم مردم	خلل در کار خاص عالم افتاد
<p>و بعضی کسان میگویند که اگر مصرعه آخر را بنویسند تاریخ برابرید سالیون بادشاه از بام او افتاد و مرگش را مسعود حصاری این مصرعه یافته و اصل حق شد سالیون بادشاه اگر چه این مصرعه یکصد و زیاده دارد اما برسم خطی که نام قدس را بی الف نویسد بگیرند درست آید و میر عبدالحی این مصرعه یافته گوید و ای بادشاه من از بام او افتاد و جمعی این مصرعه یافته و ارث ملک جلال الدین باد و شخصی دیگر چنین گفته</p>			
<p>سالیون که رفت اقبال و مدت سلطنت سالیون بادشاه از هنگام وفات با بر شاه تا روز وفات او بیست و پنج سال و دو ماه و قمری و پنج روز بود و از ان جمله نه سال و هشت ماه مرتبه اول حکومت نمودند و بعد از ان پانزده سال طوایف الملوک ماند و مرتبه ثانی بعد از فتح هندوستان تا هنگام وفات صرف هفت ماه و چند روز و مدت عمرش چهل و نهم سال و چهار ماه و هشت یوم بود و لقب او بعد وفات جنت آشیانی قرار یافته و بادشاه راسوا سی محمد اکبر شاه پسر دیگر بود محمد حکیم نام که در تاریخ این خواهد</p>			

قصه نظام سقه	
در عبادت السعادت مسطور است که چون همایون بادشاه در عظیم آباد از شیر شاه انزام یافته رود بگریزینها و سپه را در آب انداخت تا از دریا عبور نماید و از سپه جدا شده غنقریب بود که غرق شود نظام سقه در آن حالت دست آن خسرو را گرفته بکنار رسانید بود بادشاه در آنوقت فرموده بودند که انشا الله تعالی ترا بعبوض این خدمت شکر بعد حصول طمانیت خاطر از صبح تا نصف روز بترخت خواهم مشایید چنانچه بعد فتح هندوستان آنچه که ارشاد شده بود بعمل آوردند و نظام سقه در همین وقت فرصت بدو عتق و بریدن دراهیم و دنایر چرمی حکم کرد تا در ساعتی در دست کرده او در دند و اهل فر در عبوض آن جنس مطلوب بمشتری دادند و الله اعلم	
شاهم بیگ	
محبوبه خاترمان علی قلی خان بود و قصه عشق ایشان و کشته شدن شاهم بیگ بچونپور در سنه نهصد و شصت و سه در مرات جهان نامفصل مسطور است و این تاریخ که بطریق تعییت شخصی در شهادت او گفته تاریخ بیداشت آه و گفت که شاهم شهید شد	
جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه غازی ابن نصیر الدین محمد تیموریان بادشاه	
ولادت با سعادت حضرت شاهنشاهی محمد اکبر شاه بعد از گذشتن هشت ساعت و هشت دقیقه از شب اول بستم آبان ماه جلای سال چهارصد و شصت و چهار موافق نوزدهم اسفند ارژند قدیمی سال نهصد و یازدهم یزدی مطابق شب یکشنبه نهم رجب سال نهصد و چهل و نه جلای و ششم ماه کانک سال یکزار و پانصد و نود و نهمه هندی یعنی شصت و یک ماه بیت شاهزاده هم نشین الاول ماه رومی سنه هزار و هشتصد و پنجاه و چهار را اسکندری که مطابق پانزدهم ماه اکتوبر سال یکزار و پانصد و چهل و دو عیسوی بود در حصار امرت کوٹ از توابع قلمرو متصل ملک مارواڑ و قتیکه پدرش همایون بادشاه از شیر شاه رو بر تافته بجاالت تباه در آنجا رسیده بود و از شکم حمیده بانو بیگم ملقب بمریم سکانی که از نسل زبده مثل شیخ احمد جام بوده است بوقوع پیوسته نگهت برد از آن اظم و تواریخ مناسب یافتند و قصاید بنیت گفتند و همه بعرض حضرت جهانبانی رسانیده کامیاب جایزه های گرامی گشتند و آن جمله این تاریخ را مولانا نور الدین یافته و تحسین و احسان متناز شده	
تاریخ ولادت	
چون ملک قضا نشان	آیات ابرار هم نفسر نو
از بهر ولادت شهنا	تاریخ بنه نشه جانگ توشت
ملک الشمر ابو الفیض فیضی فیاضی این تاریخ را بعد از آنکه اکبر شاه بترخت سلطنت نشسته و ظلم دور	
سده الحمد که آمد بوجد	آنکه از کون و مکان تنبست
شست و نهمه سال سیلا	بادشاهی که رشامان چبا
	اکبرش نام جلالتش
	شب یکشنبه نهم رجب

بعد از آنکه حضرت جنت اشیائی بملک جاد و املی سفر کرد و نصف النهار روز جمعه دهم ماه ربیع الثانی
سنه نهصد و شصت و سه هجری که مطابق چهاردهم فروردی ماه انگیزنی سال یکهزار پانصد و پنجاه و شش
هیسوی و موافق روز آبان دهم سفندارند ماه سال چهارصد و هفتاد و هفت جلای و مصداق
روز فروردین نوزدهم تیر ماه قدیمی سال نهصد و شصت و پنج زودجر دی موافق چهاردهم سباط ماه
رومی سال یکهزار شصت و شصت و هفت اسکنده موافق نوزدهم سبک ماه هندی یکهزار شصت
و دوازده سنبت بکریا جیت و یکهزار چهارصد و هفتاد و هفت سا که سال با این بود پس چهارده
سالگی در بلخ کلا نور با تفاق خاتمانان بیرم خان و دیگر امر که در ملازمت محمد اکبر شاه حسب الحکم
جنت اشیائی متوجه دفع سکندر افغان شده بودند خلعت زرین و درود تاج مرصع بر سر نهاده و
وسعادت بر تخت سلطنت جلوس فرمودند و بجهت انتظام ملکی و مالی منصب جلیل القدر و کرامت
و وزارت بخان خانان بیرم خان اختصاص یافت بعد نسبت و پنج روز از زمان جلوس نسبت و ششم
ماه ربیع الثانی سال مذکور که روز چهارشنبه بود نوروز بهجت افزو شد و آغاز سال الهی که اکبر شاه ایجا و نمود
بود از همین روز است همدین ایام میر عبدالحی صدر این بیت خوانده بیت اگر نوروز عالم رفت بر بار
کلی صدر برگ تنوری رابقا باد و بعضی این بیت را نقش بسته بودند و شهرت یافته بود و نقل مجلسها
گشته از غریب آنکه در همان هنگام یکی از فضلا مصرعه ثانی تاریخ جلوس یافته بود بشرط آنکه اگر نقل کل را
بیاورند اگر به طریق رسم خط مسما عدت آن نمی نمایند و بعضی از فضلا تاریخ جلوس را در لفظ کام بخش
یافتند و نیز این مصرعه مشعر برین سال سعادت انجام است مصرعه جلوس خداوند عالم سپاه
و غیری در الفاظ نصرت اکبر تاریخ جلوس یافته چنانچه ازین باع می فهمد

از خطه شاه رفعت بنشیر	وزیر که عدل کار با چون	بخت جنت سلطنت اکبر شاه	تاریخ جلوس نصرت اکبر
۹۴۳			

وسکه اکبر شاه که بر اقسام وزن و گوناگون بیکه بود این باع را که از ملک الشعری فیضی است بر روی سکه ها منقوش
یافته بود و بر کف طرف سکه این بیت بود

خوشید که هفت بجزار گوهر یافت	سنگ سیر از بر تو آید بر یافت	آنان از نظر تربیت او ز یافت	وان ز شرف از سکه شاه یافت
و در میان آن اندک بر جل جلاله و طرف دیگر این رباعی منقوش گردید			

رباعی			
این سکه که پراپه اسید بود با نقش دوام نام جاد بود سیمای سعادتش بهین بود بگذره نظر کرده خوشید بود			
و سال الهی و مد و میان آن نقش یافته و سکه دیگر در کف طرف السلطان الاعظم الخاقان المعظم الخلیفه المتعالی حسد الله ملک سلطانه و ابدا عدله و احسانه و جانب دیگر این رباعی			
ملک الشعراء است			

از ماههای آبی ساختند چنانچه سال اول سال زردین الهی سال دوم سال آبی هشت الهی بهرین سوره الهی میگیرند

اسامی ماههای آبی و تعداد ایام هر ماه									
فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی
۳۱	۳۱	۳۲	۳۱	۳۱	۳۱	۳۰	۲۹	۲۹	۳۰

اسامی ایام هر ماه									
آورد	مزد	شبهین	اردیبهشت	شهریور	آشندازند	خرداد	خرداد	آذر	آبان
تیر	کوش	دش	مهر	شهریور	شهریور	شهریور	شهریور	شهریور	شهریور

ایست در یافتن نام ماههای آبی
 ز فروردین چنانچه در پیشین است

بیت در یافتن تعداد ایام هر ماه الهی از روی حساب									
لاوالک	لاوالک	لاوالک	لاوالک	لاوالک	لاوالک	لاوالک	لاوالک	لاوالک	لاوالک

در روز اول این تاریخ جدید مطابق بود بار و هر روز فروردین ماه سال چهارصد و هشتاد و هشت جلای روزی
 بهر یازدهم مرداد ماه قدیمی سال نصد و هشت و پنج یزدجردی موافق یازدهم آریه رومی سال یکصد و هشت و هشت
 و هشت و هشت اسکندری مطابق یازدهم تاریخ ماه قیسی انگریزی سال یکصد و پنجاه و هشت
 عیسوی فقط و بنیاد سال بجله و لایقی فصلی که امروز در هندوستان رایج است از همین سال تصور باید نمود

فتح یافتن اگر شاه بر سهیمو بیت سال

بعد از آنکه خاطر بادشاه از طرف سکن در شاه افغان بالکلیه جمع شد علی قلیخان شیبانی را بر سر میوه لقال
 که با تندی یک یکی از منصبداران بادشاهی که حراست دلی داشت مصاف نموده دلی را متصرف شد و
 روان ساخت و بعد از آن خود نیز سعادت و اقبال روانه انست شدند روز پنجشنبه دوم محرم سال
 نصد و هشت و چهار در حد و دپانی پت میان علیقلی خان و همیو مقابل واقع شد تیری بچشم آن لعین رسید
 از پس سر بر آمد چنانکه او را بهوش ساخت جمعی که گردوی بودند بے دست و پا شده منکرزم شدند و راه
 خود پایش گرفتند بعد از آن خاتخان بریم خان همیو را گرفته پیش بادشاه آورد و بیک شمشیر کار او را تمام
 ساخت و مقرون دولت از آنجا کوچ فرموده باغنایم بقیاس و نصرت و فیروزی بدار سلطنت دلی
 درآمد و چون همه مال و متاع که همیون از زمان شیر شاه و سلیم شاه و عدلی شاه فرستاده آورده بود بتاریخ
 رفت چنانکه تاریخ واقعه را با شازده با یافتند و یکی از دشمنان تاریخ این فتح را چنین یافته

دیر صنع بر لب باغنایم	تاریخ	رقم زده بر طبع اوگرفت میرزا
عسلی خان ولد لوند فرست		
وقتی که شاه طلماسب صفوی در سنه نصد و هشت و هشت عسلی خان ولد لوند گرجی را مسلمان ساخت		

بقاضی محمد اشارہ شد کہ تاریخ پیدائش قاضی محمد زید بیدار پاشا گنتہ		
تاریخ		
عبدی نفسی جو صبح تابان صبح	آورد بادشاہ تابان صبح	تاریخ جو فرمودہ دین گنتہ
عبدی نفسی جو صبح تابان صبح		
محمد بیرم خان خان خاندان		
<p>یہی از خوانین عظم در گاہ ہمایون بادشاہ بود و از ابتدای جلوس اکبر شاہ تا پچمال بعد جلیل القدر وکالت و وزارت سرفرازی داشتہ اما از آنجا کہ او بادشاہ را جوہر دسال تصور نمودہ اسخہ کہ می خواست بے اجازت بادشاہ میگردانیم یعنی بر مزاج بادشاہ بسیار گران سے آمد اما چیزی سننے گفت تا آنکہ بعد پنج سال قابو یافتہ اور از عہدہ وکالت و وزارت معزول ساخت از جملہ تفصیرات او سیکہ آن بود کہ تر دی سیکہ را کہ در او اہل جلوس بادشاہ حکومت دہلی داشتہ بہ بہانہ آنکہ از سرکہ ہیمو قبائل و گردان شدہ بود در سنہ نہصد و شصت و شصت ہجری بی اطلاع بادشاہ قہر ل آورده بود بالجمہ بیرم خان بعد مغربی چند بار با بادشاہ جنگ و جدل نمودہ و ہزیمت یافتہ آخرا ز عہدہ مابوس شدہ بقصد طواف حرمین از بادشاہ رضعت حاصل نمودہ و براہ نہاد چون بحجرات رسید مبارک خان افغان کہ پدر او در جنگ ماجہاڑہ بسر کردگی بیرم خان قہر ل رسیدہ بود بعوض خون پدر خود او را شہید ساخت این واقعہ بروز جمعہ چہار دہم جادی الاول سال نہصد و شصت و شصت ہجری بوقوع آمد ہر ہمسایان او این سنا گنگدہم بجائے شتافتند و بیرم خان در خاک و خون افتادہ بود تا آنکہ جمعی از ہمتہر او مساکین قالب خونین او را برداشتہ جواشی مقبرہ شیخ حسام کہ از شاہی وقت خود بود بجای سپردند و بعد از ان بسعی ہن فغانچہ ہمشہدہ فون گشت و بیرم خان علمی مرصع بزر و جواہر نذر امام شہتم علی موسیٰ رضا ترقیب اداہ بود و یک کروٹیکہ بران خرچ شدہ قاسم از سلام تاریخ اتمام ان پد علم ایام ہشتم یافتہ و شیخ عبدالقادر دہلوی در تاریخ شہادت او این مصعبہ بطریق تعیبہ گنتہ کہ گنت کل گلشن خوبی مانند یعنی اگر لفظ گل را از عبارت گلشن خوبی و در سازی تاریخ نہر کند و قاسم ارسلان این ابیات در تاریخ فوت او در سلک نظم کشیدہ</p>		
تاریخ		
بیرم بطوان کوچون تہہ	در شاہ شہادت کار نام	در واقعہ بالنفی بی تاریخ
گفتا کہ شہید شد محمد بیرم		
سلطان احمد شاہ مجسم		
<p>بعد شہادت سلطان محمود ثانی کہ وارثی نہداشت امر او رسید مبارک اتفاق نمودہ احمد خان کہ از قرابتان سلطان بود بخطاب سلطان احمد شاہ تاریخ پانزدہم ربیع الاول سنہ نہصد و شصت و یک ہجری در گجرات بخت نشانید</p>		

والتشاعی ابن بقیه حسیه	شهاب الدین محمد بن ابی ذریع	نهی خیریت ابن بقیه حسیه	کشته تاریخ او غیر المنازل ۹۶۹
خان اعظم			
<p>مشهور در به آنکه خان بشت شمس الدین محمد خان اصلش از غنی بود و آن صاحب کنت از اعظم خوانین بایون بادشاه و اکبر شاه بود در وقایع بایون بادشاه نزدیک تعبیه جوسا از بنیر خان افغان شکست یافته از مهر که کارزار عثمان بر تافته خود را در دریای گنگ ندافته نزدیک بود که غرق دریای فنا گردد و بدستگیری شمس الدین از ورطه هولناک اسل سلامت و نجات رسیده و بادشاه وی را با تاعش بعوض این خدمت ثانیست بمناسب بلند و مراتب راجع رسانید و در زمان اکبر شاه ترقیات عظیمه نموده چون در پیکار پنجاب پیکار نموده غالب آمد کمال اقتدار بهر ساینه و راتقی و فائق ولایت پنجاب گردید در ستم قس و ستین و تسعای از پنجاب سجناب سلطنت ماب رسیده وکیل مطلق شد و اول شخصی که منصب بهر تازیانی یافت خان بود ادبم خان کوکلتاش پس خود را هم آنکه بفر و تقرب بادشاه و تقرب حد و کالت که از ما هم آنکه گرفته با و مغضوب شده بود بانوای منعم خان خاننادر و دیگر امر از فرزند و کشنده و از دهم رمضان سنه مذکور سردیوان آن اعظم خوانین را شمشیر سید پاره پاره ساخت چون بادشاه از بیخنی خبر یافت از و و تنگانه بر آمدند و دهم خان هر دو دست بادشاه را بر پی ادبی گرفت و بادشاه بزور بازوی دستهای خود را از دستهای او را باندید چنان مفتی قوی بر سرش زد که بهوش از و ماغش پدید و از بازو افتاد و بادشاه فرمود تا دست و پای او را بسته از بالای بام دولت خانه بزرگ انداختند چنانکه نفرینش و شورش و پاشش پاشش گردید تاریخ این سانحه را و خون شد یافته اندا نیکو در زیاده میشود و عزیز می در تاریخ شهادت خان اعظم بن قلعته آورده</p>			
تاریخ تقصیه			
خان اعظم سپاه اعظم خان	که چو کس دین زمانه ندم	بشهادت رسید ماه صیام	شربت موت روزه و چشید
که شش سال و هفتصد و پنجاه سال فوت خان	که شش سال فوت خان	یکی از فضلای بزرگین و عیالیه	رفت مر از اعظم خان
محمد یوسف			
<p>در دیار خوش نویسی شهرت تمام داشت مولدش کابل و مشاشش بهند بود و حسن خط و ملاست شعر گوئی سبقت در قرآن میر بود در خدمت محمد اکبر شاه احمد یالتش نویسی نامور بود و در ریجان جوانی در سنه نهصد و هفتاد فوت گشته و اشرف خان</p>			
این مصرعه در تاریخ وفاتش یافته	اگر باشد یوسف مصرای نزلن	و مرزا علاء الدوله صاحب تذکره شعری زبان اکبری این قلم	
بر این منظوم ساخت			
محمد یوسف آن مصرع است	برفت از در اینک دیده بیزا	بی تاریخ او گفته عزیز	اگر باشد یوسف مصرای عزیز
امیر تقی الدین محمد صدر			
<p>در زمان دولت شاه طهماسب صفوی منصب علیه صدارت معزز بود چون در سنه نهصد و هفتاد و سبب علنی از ان عهد مغرول گشت قاضی عظام تاریخ غزل را بطور تقصیه چنین یافته</p>			

تاریخ

کسی گوزنه در دین نمی کرد اگر تاریخ غرضش جوابی از من	نه بنید در دو عالم خیزد برون کن از شریعت حجت	چو علت شست صد از بند کاس بصد خوار می نهاد آخر غمت
--	---	--

سید محمد غوث کالیاری

مرشد شیخ وجیه الدین علوی گجراتی است تاریخ چهاردهم محرم سنه نصد و هفتاد و هجری فوت کرده در گولیاره نول گردیده

تاریخ از فخر الواصلین

سیدالاولیا محمد غوث جد عالی او به نیشاپور سال نقلش بهیمه رضوان	سندالانقیبا محمد غوث نعمت و فیض داد و در وقت غوث بی لوث ز در تمیز	مرشد چارده سلاسل است از موم بود چارده هم
--	---	---

ایضا

آن شیخ محمد المخلوب بالغوث بلطف معبود	تاریخ وصال او ملایک	گفتند که شیخ اولیا بود
--	---------------------	------------------------

فتح قلعه بهیمه پور

چون محمد اکبر شاه در سال نهم جلوسی مطالبی سنه نصد و هفتاد و یک در ماه رمضان قلعه بهیمه پور را محاصره نمود و راسی سرجن
امان طلبیده قلعه را با ویلای دولت سپرد میرزا غنی برادر حکیم فتح اندیشیرازی این تاریخ یافت

تاریخ

چون گل لعل گفت چمن فتح منشی تاریخ گفت قلعه گرفتند راه	۹۷۱
--	-----

تولد دو فرزند توانان

چون در سنه نصد و هفتاد و دو در خانه محمد اکبر شاه از یک لجن دو فرزند لطف توانان ولادت یافتند بادشاه یکی را محمد اکبر
و دیگری را امیرزا حسین بنسبیه فرمودند و قاسم ارسلان در تاریخ این دو گوهرت بهوار گفته

تاریخ

شاه مجازاد و فرزند آمد دو گله زنج مقصود کلفت	دوران بی تاریخ ولادت بنو	بنمود و ماه و از او بی شرف
---	--------------------------	----------------------------

این هر دو فرزند آن یک ماه بعد از ولادت بصحن سراسی عالم فانی فرامیدند

راجه رام راج بیجا نگری

راجه عظیم گشتان بود که بر ولایت بیجا نگر که از ممالک دکن است سرور می نمود و از دولت و ملک خود مغرور گشته
بادشاهان دیگر را که در دیار دکن سلطنت می نمودند در خاطر نمی آورد و هیچ نمی شمرد و بنا بر آن عادل شاه ابن سلطان
ابراهیم عادل شاه بیجا پوری با اتفاق سلطان حسین نظام شاه بگری و ابراهیم قطب شاه و برید شاه و جت و دفع او
که برست بسته در ماه جمادی الاول سنه نصد و هفتاد و دو و بگری بال شکر عظیم و آن بیجا نگر شدند چون در آنجا رسیدند
مخاربه صعب دست داد و راجه رام راج بال بیاری از سپاه در آن جنگ کشته شد و غنیمت بمقیاس بدست
آن بادشاهان افتاد و آن ولایت را تاخت و تاراج نمودند چون یکی از برادران آن راجه درخواست صلح نمود

لاجرم آن ملک را باز بدو سپرد و مراجعت کرد و در علی غلام کسیر آبادی تاریخ قتل را به نزد کور بطریق احمد درین شهر یافت که از در کردن حد حرف جیم از الفاظ قتل رام راج تاریخ برمی آید تاریخ نبایت خوب گشت قتل رام راج

صوبه جی شاعر

۹۴۳ غنای بی قید و بالی بود و دعوی صاحب کمال داشت در خدمت اکبر شاه میگذاشتند و سینه اش و سیمین و تسلیه فوت کرد و صوبه جی خوار تاریخ وفات او است اما یکصد و زیاده میشود

میر سید جامه باف

از شاه پیر زمان بوده و خاگر کش در اختراع معانی و اختراع الفاظ بدیضا و دم سجاد داشته در نصد و شصت و نه در بند آمده از فوائد انعامات اکبر شاه مخطوط و بره مند شده در نگاری در آسایش می گذرانید تا در سینه نصد و هفتاد و سه در گذشت و تاریخ وفات او است و گفتار خود که بر بای نیم نمود

حضرت شاه علی گجراتی

۹۴۳ در راه جمادی الآخر سنه نصد و هفتاد و سه بهی فو ت کرده و در احمد آباد گجرات مدفون گردیده

تاریخ از مخیر الواصلین

سیدی بی بی فیض شاه علی	منظر ذات پاک لم زیل	کشف فارسی و هم عربی	کر و تالیف در خدا طلبی
باز در اصطلاح گجراتی	گفت سر صفاتی ذاتی	سال نقاشی ازین مرآت	خردم گفت نور افروخت
	مردا و با حمد آباد است	جای فیض و مقام افراخت	۹۴۳

بنی حیات

این مقبره نواب نوبت خان است که در دلی کنه متصل عمارت خاص محل شاه جهان بادشاه واقع است در سنه نصد و هفتاد و سه تعمیر یافته بود حالار و باندام دارد و چونکه بر سر گنبدان عمارت پتتری بنی ساخته بودند از ان سبب بنی حیات مشهور است بر دروازه آن مکان این کتبه مرقوم است

تاریخ

۹۴۳	درین عالم ندیده چشم ایام	بی تاریخ آتماشش خبر دار	چو پرسیدم بگفتاقت تمام
	سلطان سلیمان ابن سلطان سلیم پادشاه روم		۹۴۶

بعد وفات پدر در سنه نصد و هشت و شش هجری در پانزد هم شوال بر تخت شاهی نشست و خداوند ملکه سلما تاریخ جلوس است و امینی شاعر قصیده در ان روز گفت که هر صرعه اش تاریخ بود و این بیت از انجمله است

تاریخ جلوس

۹۴۵	بر انداز مملکت کامرانی	بکاموس محمد سلیمان خان	
-----	------------------------	------------------------	--

و سلطان سلیمان بر جمیع آل عثمان بعدالت و شجاعت امتیاز داشت و چهل و هشت سال بادشاهی نمود و معاصر شاه طهماسب صفوی بود و سالها با او جنگ داشت آخر در سنه نصد و شصت و نه در میان ایشان قواعد صلح است حکام یافت و تاریخ آن سابق ازین مرقوم گردیده و سلطان سلیمان در سنه نصد و هفتاد و چهار در

خان زمان عقیق خان و بہا خان

وہما درخان این تاریخ بطریق تعصیہ یافتہ

تاج

دیگر این تاریخ گفته که آن هم کمید و زیاد دارد

子

१६०

تاریخ

بعضی میدان و لسان در آن حدود و غیره از کینه فتنه بودند و حضرت والا فرمودند شما بکامان ساحت آن زمین بود و دست مقدس گیتی ندیدید و چون دولت در یافتن شریعت آن عرصه و لکاشی منزل فرمودند و در سیم و دهم می توچه بجانب بنارس آوردند و چون مردم بنارس از نادانی و پید و لاتی در وازه جویند و رسته بودند حکم تاراج شد و بزودی بخشش فرمودند و بعد از روز عیان توچه را بطرف جویند انعطاف دادند و بعد چند روز از جویند کوچ فرموده بطرف کوه ماکیند رفتند و از آنجا از فرط عنایت تمامی محال جاگیر علی قلی خان و بهادر خان از جویند و بنارس غازی پور تا کنار آب جون پنجم خان غانمانان آغوا بیض نموده و از رخصت بداند و فرمودند و موبک معلی بدولت و اقبال روز مبرش از دهم تیر ماه الهی سال دوازدهم جلوسی موافق روز شنبه ستم ذی الحجه ستم و هفتاد و دو بار هجری بصوب سقر الخلافت توجیه نمودند و روز خورد و ادش ششم را در ماه الهی موافق شنبه یازدهم محرم ستم نصد و هفتاد و دو بیستم نلال اقبال بدرا الخلافت اگر انداختند

شیخ عبدالغفری و دیوانه

در زمان محمد اکبر شاه بمسال نصد و هفتاد و پنج هجری فوت نموده و چون که شیخ بر پشت غلو ط و صحیفه ذره ناچیز عبدالغفری می نوشت چنانچه غفری تاریخ رحلتش را ذره ناچیز یافته و شیخ عبدالقادر باونی این تاریخ در سلک نظم کشیده

۹۴۱

تاریخ

غریز همان شیخ عبدالغفری	که عالم همه قطبش بنام	سوی عرصه آخرت تاخت رخ	وزین ننگنا اسپ بهت جانم
طلب کردم از دل جو تاریخ او	بگفت که قطب طریقت نماند		

ایضا از شخصی دیگر

غریز الحق چون غم سفر کرد	منازل در مقام لامکان یافت	چو تاریخ وفاتش باز جستم	خرد گفتا حیات جاودان یافت
--------------------------	---------------------------	-------------------------	---------------------------

۹۴۵

فتح قلعه پیتور

چون محمد اکبر شاه در ستم نصد و هفتاد و پنج بقصد تسخیر قلعه پیتور روانه آنست شدند و قلعه را محاصره نمودند و نقبها زیر برج قلعه کشیدند و از باروت معمور نمودند و از سفندار منچیم دی ماه الهی از سال دوازدهم جلوسی موافق چهارشنبه پانزدهم جمادی الاخر ستم مذکور در باروت آتش دادند برج قلعه از بنج و بنیاد با تمامی سپاه آن میه بختان که بر سر آن برج سرگرم کار بودند هوا گرفته متفرق و متلاشی شدند و سنگها بفر سنگمارفت و آواز این قلعه غیغ تاب پنهان که و به بیشتر رسید و موجب استعوا متبعان گردید و بعد از چند روز قلعه مستوح شد و قریب سی هزار کس از قوم را چوچه که در قلعه مذکور بودند قتل رسیدند مرزا اسیری تاریخ فتح را چنین یافته

تاریخ

چو گلگون اندیشه بادشاه	سوی غم پیتور کردن درین	باندک زمان مستح آن قلعه کرد	که باد اجهانش زیر نگین
چو تاریخ رسیدم از عقل گفت	ندارد کسی با و فتح چنین	و عزیز یه دیگر گفته	دل گفت که بشا و زودی پیتور

۹۴۶

۹۴۷

لفظ پیتور را با یاد نوشت تا تاریخ بر آید بعد فتح چون بادشاه برای نیاز خواج معین الدین چشتی دیگر دو بین بسیار کلان ترتیب داد و میلا الدوله که کافی تخلص این تاریخ یافت

تاریخ

شاه دین پرور و مجید میر	خسرو محمد اکبر	ساخت بی شیب پی شمع چیتو	دیگر روین تن و از پیریک
-------------------------	----------------	-------------------------	-------------------------

۹۴۵ بنامی مل جوینور

منعم خان غانخانان که بعد از مغزولی غانخانان بزم خان در سنه نصد و شصت و هفت از محمد اکبر است و بنصب عالی و کالت و شرف خطاب غانخانانی مغز شد و بعد کشته شدن خان زمان و علی قلی خان در سنه نصد و هفتاد و چهار تمامی جاگیر ایشان از جوینور و بنارس و غازی پور تا کنار آب جون بدو تفویض گردیده او در سال نصد و هفتاد و پنج بهیروی سواد مساجد و عمارات که در جوینور تعمیر نموده پلی نهایت استحکام بر رویای گومتی بسته که تا امروز موجود است و هیچ تغییری در راه نیافته متهم آن مل فیمنامی غلامی بود تاریخ عمارت آن مل غیزی بطریق تعبیه یافته و در آنجا شست نموده

تاریخ

خانخانان غانمنعم	بسته این مل را بتوفیق کرم	نام او منعم از آن آمد که است	بر خلافت هم کرم و هم جیم
------------------	---------------------------	------------------------------	--------------------------

۹۸۱ تاریخ بر آید و منعم خان در سال نصد و هشتاد و سه بهیروی در ماه رجب در کهنه گلی که دارالسلطنت بادشاهان بنگاله بود و آنرا گور نیز می گویند فوت کرده

حضرت شیخ علی متقی گجراتی

مولد و موطن او گجرات است تاریخ دویم جمادی الاول سنه نصد و هفتاد و پنج بهیروی در کهنه فوت کرده

تاریخ از مخبر الواصلین

آنکه او دای خفی و جلی است	منتهی زمانه شیخ علی است	بقا بست عدیل او عدم است	عاجز از وصف مدح او قلم است
از جمادی نخست بود دویم	که علی شاد با وجح منعم	سال تریل او رقم افتاد	وارث الانبیا بحق جان او
مولد و وطنش گجرات است	در تقادوت بلند در جات است	مرقد او بیکه آمد است	فیض بخش گدا و هم شاه است

۹۴۵

فتح قلعه رسته پور

چون رای سرجن راجه رسته پور را بدیکر سرکشی فارسها و بنابر آن محمد اکبر شاه باز در سنه نصد و هفتاد و شش بهیروی بارو تسخیر آن قلعه رفتند و تاریخ سوم شوال سنه مذکور آن قلعه را که سلطان علاء الدین غلی بآن همه شتمت و اجلال بعد از محاصره یکسال دست تصرف بران یافته بود و بیامان قبال در یکماه مفتوح ساخت و مولانا شیرای این تاریخ یافت

تاریخ

۹۴۶ قلعه کفر چار دولت شیانک شته کفارشکان یافته شیرای سار همدین ایام یعنی در سنه نصد و هفتاد و سه بهیروی عبدالمجید

آصف خان بارانی در گاولی حاکم کرده گیشل که ما بین حویر رسته پور و مالو و بیبار و کن است محاربه عظیم نمود و پناهنده رانی و در محاربه بر داشته چون عرصه را تنگ دید خود را بمنجر گشت و پسرش که متحصن بود بعد از تره و نمایان بقبل رسید و این رانی تیر و بند و خوب می انداخت و هرگاه ششندی که شیرای نمودار شده آب نخوردی تا بنخم بند و قش از جان میر نکردی و هر بار با او و دیگران چند بار مصعب جنگ کرده است غالب آمده بود پس از آنکه او با پسر کشته شد و قلعه چار گدا مفتوح گردید و بنه

که بارانی و پسرش متعلق بودند به او و در آن یک محوطه پوسیده و پنبه و نسج و اشیای آن جمعیه کردند و در میان آنجا محوطه
 مذکور را آتش زده خود را در آن انداختند و خاکسترش را از عجايب قدرت آنگاه چون آن چهار روز در آن محوطه را کشاد
 و در زمان زنده برآمدند که چوبی بزرگ حایل آنها گشته از آتش و قنایت کرد و بود یکی از آن زنان که کلاوتی نام داشت
 خواهر بارانی در گاو قی بود و دوم دختر راجه پیرا گنده که او را برای زوجه آورده بودند و هنوز با و رسید بولین و زنان پیرا
 عقبه علیه سلطنته آبروی یافتند

بنیاد قلعه اکبر آباد

در دفتر اول اکبر نامه شیخ ابو الفضل می نویسد که درینو لایعنی در سنه نصد و هفتاد و دو بهجری بادشاه دارالخلافه
 اگره را که بمنزله مرکز هندوستان است بجهت مصالح ملکی و مالی اساس قلعه عالی که در خور آن باشد و لائق حال این
 سلطنت تواند بود اشارت فرمودند و امر مطاع بنغازی میوست که قلعیه شین که بر ساحل دریای جون و سمت شرقی شهر
 واقع است و بواسطه قوای نواب زمان و تصادم حوادث روزگار کارکن آن با اختلال انجامیده بودند و چنان
 محل منبع حصن حصین و حصار حصین از سنگ تراشیده بنیاد نهاده و عرض سی گز بادشاهی مقرر شد و ارتفاع آن شصت
 رسید شتم بر چهار دروازه که بیامین آن درامی دولت بر چهار رکن عالم کشاد شد و هر روز سه هزار کس از بناتیان
 چاکدست و مزدوران قوی باز و دیگر عمه غارت برد و ام کاری کردند و از اساس تا گنگره سنگهای تراشیده
 سرخ آتشین که هر یکی در صفا آینه گیتی نما و در رنگ گلگون رخسار اقبال تواند بود و چنان با هم وصل یافت که هر کس
 در آن راه نبود و این حصار عالی که مثال آن مندرس خیال ندیده در عرصه شصت سال تا گنگره و تفصیل و سنگ انداخته
 مخلص حقیقت پیوند قاسم خان میر بر و بحر بفرخی و فیروزی صورت ارتفاع و نقش اختتام گرفت فقط در کتاب
 هفت اقلیم مسطور است که این قلعه در عرض چهار سال بمبلغ هفت کس و رنگه که سی و پنج کله رویه باشد و هفتاد و
 پذیرفته و همه جا بنای قلعه را باب رسانیده اند فقط و شیخ فیضی تاریخ دروازه ارکش که در سنه نصد و هفتاد و دو
 شده و بنای در شصت یافته اند و در اینجا ثبت نموده و تاریخ دروازه هفتاد و دو که در سنه نصد و هفتاد و دو
 تیار شده ملاشیری گفته

۹۳

تاریخ

کاک شیرینی تاریخ نو
 بی مثال آید دروازه فیل

۹۴

تاریخ در وفات لاجین

لاچین نام شخصی که شاهین جل شجاعت بوده و در زمان محمد اکبر شاه در سنه نصد و هفتاد و شش فوت کرده و ترموی
 رود که پدرش در هرات بسک نوینندگان سلطان حسین مرزا انتظام داشته و خود بهند آمده در خدمت
 اکبر شاه بخلعت امتیاز ممتاز بود و در تاریخ وفات او این با محی گفته

تاریخ

لاچین قدیم شاه لاجین بود
 ستار شد از زمانه کین بود
 تاریخش اگر کسی پرسد از تو
 کویت لاچین قدیم بود
 تاریخش شرح بر تو

۹۵

سلطان محمد زکریا که از اولاد امیر تیمور بود سه پسران داشت اول الخ مرزا که در سنه ۸۰۰ قمری فوت کرده
 دومی ابراهیم حسین مرزا و سومی محمد حسین مرزا نام داشت این هر دو مرزایان از اکبر شاه باغی شده جمعی کثیر از او باشند
 پراکنده را فراهم آورده در سنه ۹۰۰ هجری قمری در گجرات رفته آن ولایت را که از وفات سلطان محمود گجراتی خالی
 از حاکم بود و پانیز صورت را نیز بی جنگ گرفته و بعد از آن در سنه ۹۰۰ هجری قمری و هفت قلمه بر روی رانیز دست و قدم
 تاریخ این فتح را نزدی رود چنین یافته

تاریخ

اولاد مرکه در شجاعت فردا شد فتح بر کاکر و آورند کردن چو فتح بر وچ از وچ تاریخ شد آنکه فتح بر وچ کرد

بنیاد نهر شیخونی

ملا نور الدین سفیدونی که بطلب نواب ترخان امتیاز داشته از جمله صاحبان وندامی هایون بادشاه بود چون
 برگشته سفیدون از توابع دار الخلافه مدتها جاگیر او بود بسفیدونی مشتبه شد در اوایل عهد محمد اکبر شاه که او خدایام
 دولت او بود چو بی آبی از دریای جمنه بریده زیاده از پنجاه کرده را بجای تب کرنا لپشته بر ده و از فیض آن زمین فرو
 شده باعث رفاهیت حال و آبادانی رعلی گردیده و چون آن نهر غریب همان ایام که شهنشاه سلیم تولد پذیرفته
 بود با تمام رسید و بنابر آن آن نهر را بنام او مقرر ساخت و تاریخ آن شیخونی یا نیت که عدد آن نصد و هفتاد و شش
 می شود و بی زبان هندی آب جو را گویند و شهنشاه سلیم را پدرش بسبب آنکه تولدش در منزل شیخ سلیم
 فتحپوری اتفاق افتاد و بود شیخونی گفتند و نواب ترخان در سنه ۹۰۰ هجری قمری و چهار فوت کرده

ولادت جهانگیر بادشاه

در اکبر نامه مسطور است که اگر چه واهب العلیا اکبر شاه را پیش ازین فرزندی چند عطا کرده بود لیکن چون هر یکی از آنها
 بر معدوم دراز کشیده بودند لهذا نام پدر و ایشان و گوشه نشینان اجتماع می کردند و شیخ سلیم بخشی در پیش صاحب
 حالت در کوهی متصل موضع سیکری که حالا فتحپور سیکری اشتهار دارد و بهر می بر او مردم آن نیا می از شیخ مونس
 اعتقاد تمام می داشتند چون آوازه خدا شناسی و ایزد پرستی و ریاضت کشی شیخ به صاحب بادشاه رسید
 چندی از منسوبان سر اوقات عصمت را در اینجا برده بامید تولد فرزند در قرب جوار شیخ مذکور را می داشت و اندو در آن
 فضای رفیع محل بادشاهی اساس عالی نهاده همواره از خدای بسیار بخش امیدوار بوده انتظار مقدم دولت افروزی
 گوهر یکتای خلافت میبردند تا آنکه بطالع سبت چهارم در جمیع این بعد از گذشتن هفت گری از روز رس نیروم
 شهر یوم ماه الهی سال چهارم جلوس سوافتی و در چهارشنبه به قدم ماه ربیع الاول سنه ۹۰۰ هجری قمری و هفت هلا
 گوهر یکتای خلافت در منزل شیخ مونسوف از نمانخانه صدق بطون بساحت وجود قدم نهاد چون این نیروم
 دولت افزا در اکبر ابامسابع بادشاه رسانیدند از جمله با شرمشگر که در روز شنبت بطور آمد آن بود که هیچ زندانیان
 محاکم محروسه را از سلاسل قیود مستخلص ساختند و آن در یکتای خلافت بمناسبت شیخ مونسوف سلطان سلیم
 موسوم گردید با پدرش همواره به شیخو با با مخاطب می ساخت و چون در آن ایام که بادشاه جوایمی فرزند بود
 معامله با ایند خود در فته بود که چون این نیت بحصول انجام از ابواب شکر از دار الخلافه اگر چه زیاد زیارت

روضة متبرکه که خواجہ معین الدین چشتی کہ سرچشمہ اولیای ہند و از مقربان در گاہ الہی اندر فتنہ لوازم اطاعت آید و
 بتقدیم رسانند چون آنچنان گوہر درج خلافت بر ساحل امید ادا یغای نذر از شر انطحق گذاری شناخته در روز
 ابان دہم ہمس ماہ الہی موافق روز جمعہ و از دہم ماہ شعبان سنہ مذکور از دار الخلافت اگر پیادہ قدم بروادی ہر ملکہ
 بیایای و بیابان نور دی نہادند و از راہ فچہور سیکری در وازدہ روز بہ بقعہ قدسینہ خواجہ موصوف کہ در اجیر واقع است
 و از اگرہ کیبند و چہل کر وہ است رسیدند و تقدیم شکر و سپاس بجا آوردند و بعد چندی عمارت عالی بنیاد و مساجد
 و خانقاہ در ان حواشی طرح انداختہ اساس عبادت نہادند

ولادت سلطان شاہ مراد

بعد از گذشتن چہار و دو پل از شب آسمان بہت و ہفتم خورداد ماہ الہی سال پانزدہم جلوسی موافق شب پنجشنبہ سہم
 محرم نصد و ہفتاد و ہشت ہلالی مطابق بہت و نهم خورداد ماہ سال چہار صد و نو و دو و جلای مصداق ہفتد ہسم
 ابان ماہ سال نصد و سی و نہ قدیمی نیر در دی موافق ہشتم خریان ماہ و سی سال کینہ از ہشتصد و یک اسکندری
 کہ مطابق ہشتم ماہ جون انگریزی سنہ یکہزار پانصد و ہفتاد و عیسوی بود بطالع جدی بطرز حکمای یونان و توس
 بطور حکمای ہند در منازل اقبال شیخ سلیم چشتی در فچہور سیکری یو توقع پیوست نام نامی آن شاہ زادہ بلند اقبال
 شاہ مراد نہادہ شد اما بسبب تولد شدن او در کوہستان فچہور ہند و ان نامش پڑائی نہادہ بود نہ سخن آفرینانہ
 نکستہ سنج در سنیت و تاریخ این مولود مسعود نظم ہای دلکش گفتہ مورد ملامت گشتند و پدرش محمد اکبر شاہ بہت
 مراحم شکر گذاری این عطیہ عظمی بارادہ زیارت روضہ خواجہ معین الدین چشتی نہضت موکب معلی بطرف اجیر فرمود
 و روزی چند ادب زیارت بتقدیم رسانیدند و در ہمین ایام حکم رفعت اساس باسجاد و اعدات حصار شہر اجیر نظام
 یافت چنانچہ در عرصہ سال جمیع عمارات قلعہ و منزل شاہشاہی صورت اتمام یافت خواجہ حسین مروی در ولادت
 این ہر دو شانہ راہی بلند اقبال یعنی سلطان سلیم و شاہ مراد مثل بر تعمیر باغی گفتہ کہ از بہت اول اسم سلطان سلیم تاریخ
 ولادت و از بہت دوم نام سلطان شاہ مراد با تاریخ ولادت استخراج می یابد و از مجموعہ آیات بتبی استخراج یافتہ
 کہ از مصرعہ اول تاریخ ولادت شاہ زادہ اول و از مصرعہ دوم تاریخ ولادت شاہ زادہ دوم حاصل میشود و ان را با

۹۰۵	تاریخ	۹۰۴	
سلطان	شہ دین محمد لطف بی بایان	در سیم نمودن مردوران را	سلیم
شاہ	دل سوی شہی کشید کہ خوشی جہل	از چشم نمودن از ابروان را	مراد

۹۰۸

تاریخ ولادت

دلی ہر سیم نمودن	لطف بیان نمودن محمد بن	و مولانا قاسم ارسلان قصبہ و تاریخ شانہ زادہ ہای عالیشاہ
گفتہ کہ از مصرعہ اول اسم و تاریخ شانہ زادہ سلیم و از مصرعہ دوم نام و تاریخ شانہ زادہ مراد واضح و لاجہ میگردد و مطلع آن قصبہ		
ز نور پاکین سلطان سلیم شہزاد	لوای شاہ مراد ابن اکبر عادل	و ہم خواجہ حسین مروی قطعہ گفتہ ہشتاد و ہفت بیت کہ از
مصرعہ اول تاریخ ولادت سلطان سلیم و از مصرعہ ثانی تاریخ تولد سلطان مراد ظاہر میگردد و آن قطعہ اینست		

۹۰۴

قطعه تاریخ

۹۷۸	داود و شهنشاه این چهره آن هر دو به از آفتاب	۹۷۸	اول از وثنای شاه جهان	۹۷۸	ثانی از دولبر عالی جناب
۹۷۸	آن یکی از زمین بشاه سر برده	۹۷۸	خرده در سان بود بعد فتح	۹۷۸	آن دیگر باعث امن مان
۹۷۸	خرده که مولود شد اول	۹۷۸	گفته از مصری اول جواب	۹۷۸	از دو بین مصرع ابیات هم
۹۷۸	با و دام آن شهنشاه	۹۷۸	چاه سکندر فر از سیاب	۹۷۸	مولود شهنشاه ثانی بیاب

سعاد و ولادت یافته بود و شاه آن موضع را مبارک میمون انکاشته بناهای عالی در مقام نهادند و آن موضع را پای تخت خود گردانیدند چنانچه این کوه که از وحشیان و درندگان معبود بود در چهارده سال پرازمات و باغات و منازل و جاهای خوش و مکانهای دلکش گردید و بعد از فتح گجرات نام این موضع را فتح آباد خیال فرموده بودند لیکن بزبان عالمیان بفتح پور شهر یافت

مسجد فتح پور سیکری

این مسجد بر بالای کوه فتح پور سیکری است و مسجد شیخ سلیم چشتی مشهور است و شیخ موصوف از نذر و نیاز ملکه و احمد آباد و از نذر و نیاز اکبر شاه بادشاه که جهت ولادت جهانگیر مقرر کرده بود بنای این مسجد رفیع را در سنه ۹۷۸ و هفتاد و شش انداخته و در مدت چهار سال در سنه ۹۸۱ و هفتاد و نه پیرایه اتمام پوشانیده شیخ عبدالقادر بدو فی تاریخ بنیاد آن چنین یافته

تاریخ

۹۷۸	بزه البقعه قبه الاسلام	۹۷۸	رفع امدت در بنیا	۹۷۸	قال روح الامین تاریخ لایری فی البلا و ثانیها
-----	------------------------	-----	------------------	-----	--

و دیگری بیت معموره آمده از آسمان پیافته و اشرف خان میر منشی در تاریخ اتماش انقطعه گفته ۹۷۸

تاریخ

۹۷۸	در زمان شاه جهان اکبر	۹۷۸	که از و ملک را نظام آمد	۹۷۸	شیخ الاسلام مسجدی را
۹۷۸	سال اتمام این بنای رفیع	۹۷۸	ثانی المسجد المحمدم آمد	۹۷۸	کلمه آمد در تاریخ مذکور شاعر برای قافیه ابیات آورده است

و با تاریخ کار می ندارد در جهانگیر نامه مسطور است که این عمارتی است عالی و از سیاهان روسی زمین استماع افتاده که مثل این مسجد در هیچ بلادی از معموره جهان نیست عمارتش همه از سنگ در غایت صفا اساس یافته پنج کله و پیه در تعمیر آن مرص شده و این مسجد بر فراز کوه سیکری طرف جنوب واقع است در غایت ارتفاع و در تمام تحلف و در مقابل دروازه کلان بر سمت شمال بایل مشرقی و در شیخ سلیم چشتی است

دروازه کلان فتح پور سیکری

که مشهور به بلند دروازه است در سنه ۹۷۸ و هشتاد و سه تعمیر یافته و تاریخ آن ازین مصرع استخراج می باشد
 ۹۸۳
 شده در شک طاق سپر بلند و بر بازوی دروازه مذکور این عبارات و ابیات در فارسی و عربی منقوش است کتب فارسی اینست حضرت شاهنشاه فلک بارگاه ظل الله جللال الدین محمد اکبر بادشاه فتح ملک و کن و دانایس که سابقا سسی بنایس بود و نمود الله الهی موافق سنه ۹۸۳ بفتح پور رسید و غنیمت اگره فرمودند

نام نام زمین و آسمان است	تا نقش وجود در جهان است	تا نقش سپهر هفتشین باد	ذاتش سیمان ابد قرین باد
و حامی کریشین در واز و کلان با عمارات عالی زریب افزای مسجد بود اعتقاد داله و له نواب اسلام خان موهوبه دار بجگانه آنرا تعبیر ساخته و لاا ولی بیکم که هم شیر و شیخ ابو الفضل بود منکوحه اوست و مادر نواب اکرام خان در و منه لاا ولی بیکم در اکبر آباد است و نو محله فقیه رسیکری تعبیر ساخته نواب اکرام خان است که هنوز آن مکان با تمام نرسیده بود که بانی ش فوت کرد و این تاریخ اگر چه درست نمی آید زیرا که مرگ سنده نه صد و سی از ان استخراج می یابد میگنید که تاریخ انکشاف			

۹۳۰	سال تاریخ سپید نم عقل	گفت زیبا نسل اسلام خان	اگر بجای نام اسلام خان که در تاریخ است نام اکرام خان بود
	خامی که درست آید	۹۳	

شیخ سلیم حشمتی فقیه رسی

۹۸۳	پدرش شیخ نیا و الدین از اولاد شیخ فزید الدین گنجشکر است و شیخ در سده هشتصد و هشتاد و سه هجری متولد شده و کلمه نجم معرفت تاریخ ولادت اوست برادر بزرگ او شیخ موسی نام داشت در اصل از دلی است و مرید خواجه ابراهیم حشمتی است مدت العمر روز طمی میداشت و در کوهی متصل موضع سیکری صوبه اکبر آباد که حالاً فتح پور سیکری اشتهار دارد و بعد می بر دسه مرتبه حج رفته و سال تشریف آوردن او از حج موضع سیکری سنده نه صد و هشتاد و یک هجری است چنانچه تاریخ آن درین مصرع یافته اند مصرعه ماه اوج شرف هندی آمد و اکبر شاه و بادشا و رابایشان اخلاص و اعتقاد بسیار بود چنانکه پیش ازین مذکور شده عمری در از یافته و در سبت هفتم رمضان سنده نه صد و هشتاد و نه از جهان رفته در عبارت شش پنجاه تاریخ فوت او یافته اند و منه او بالایی کوه فقیه رسیکری در مقابل بلند دروازه برست شمال بایل مشرق واقع است و این عبارت و تاریخ بر مرقد او منقوش	۹۴۹	

کتبه بر مرقد

تاریخ وفات شیخ الاسلام شیخ سلیم حشمتی قدس الله روحه	کینث ملت بر طریق شیخ سلیم	اگر در راست قررت بنید طبع بود
منور است از و شمع خا نوار	فرید گنجشکر اخلاص ترین پورا	دوین سلسل خنوقا و حقی باقی
چون وعد و ازاد و تاریخ یعنی از الفاظ زخود و قاصد باقی که در دو سال مقصود حاصل شود چنانچه غیری دیگر بدین طریق گفته		

۹۴۹	چو باراکم کنی از کنایه نومی آید	خرد گویندین سلسل خنوقا و حقی باقی	و این و تاریخ یکی از کتب خیر المصلین دیگری اندک ذکره
		۹۸۱	

الشعر الصنیف محمد افضل سرخوش نوشته شد

تاریخ

۹۸۰	عازنی بی تکیه شیخ سلیم	مرشد در بهنای هفت کلیم	از مه صوم سبت هفتم بود
	سال رحیل آن ولی کریم	با تغم گفت بد رطلد سلیم	در فتح پور بر بلندی کوه
		۹۸۱	

سینت ملت شیخ اسلام انکه در وقت	ریشی مینید از بر کوشش ثانی	ربو در و منه دنیا و نون کونی گیا	زردیشانی در و منه سلطانان سلطان
--------------------------------	----------------------------	----------------------------------	---------------------------------

۹۸	فنا از خود بقا بحق بود معلوم در دنیا	از ان سال نخستین می باز جوفا	
	نوامی سرزاده		
	پیرزاده سبزواری شهرت داشت در زمان اکبر شاه بسند و نشان آند و مدت مدید از ملازمان درگاه بود در سنه نصد و هفتاد و نه در مکه و لاهور و پامی و یواری سبزواری تفکر داشت ناگاه از تنه باحوادث سنگی بر سر افتاد و جان داد و چون در سرتایدن نغمه بی نظیر بود یکی از نغمه سرایان نرم سخن و زنا بچ می شنید باین ترانه مترنم شد		
	تاریخ		
۹۷	فغان که محنت چرخ جفا کیش	خوش الحان بلبل از بوستان رفت	چنانش چرخ سنگی بر کمر زد
	ز پیر عقل حتم سال نوشتش	بگفت پیرزاده از جهان رفت	کزان مجروح گشت از بستان رفت
	شاه عبدالغفور عرف بابا کیور		
	اصلش از کالی است و انتسابش در سلوک بسلسله شاه مدار میرسد در گوایار مد فون است تاریخ رحلت او از کتاب مخبر الوصلین نوشته شد که از ان سنه نصد و هفتاد و نه استخراج می یابد		
	تاریخ		
۹۶	شاه عالم کیور مجذوب است	ماه عالم کیور مجذوب است	آنکه او بوده عاقبت محسود
	سال نقاشی که احسن و خوب است	گفت مالک کیور مجذوب است	مرقدش در گوایار به بین
	شاه عبدالغفور زناش بود		
	مسندهش بر سر پیر غلدرین		
	دست گزات		
	چون محمد اکبر شاه در سنه نصد و هشتاد و هجری بقصد تسخیر گزات و استیصال فساد مرکز ابرار ایهم حسین و مزار محمد حسین که سر بشویش آورده گزات و نواحی آنرا تصرف شده بودند رفته انولایت را فتح نمود تاریخ آن نواب غاغانان بیان قوم و چنانکه یافته از ان جمله اول		
	تاریخ		
۹۵	یوم الاحد ثانی ربيع اول	در زبان هندی اتوار ربيع اول کی دوجی و شاعری در الفاظ	قر گزات آمده تاریخ
۹۴	یافت چون بادشاه این تاریخ را شنید شاعر را پیش خود طلبیده پرسید که تو این چنین تاریخ بی ادبانه چرا گفتی او گفت که	من این تاریخ نگفته ام بلکه	
۹۳	نقشی سکه بنام بادشاه کنده باین تاریخ گذرانید و مورد سر فراز میاگر دید	گفته ام بادشاه شنیده او را انعام بخشید و ملا احمد مکر کنده ملا	
	تاریخ		
۹۲	خسرو اسکه گزات بنام تو زود	ملک سایه عدل تو تبارک داد	ای خوش اندم که چنانچه در
	گویت سکه گزات مبارک باد		
	دکرواوت سلطان وانیل		
	دره یکده محمد اکبر شاه بارزاده تسخیر گزات رفته بودند و سوکب قبال در حد و سر کار ناگور زوال جلال فرموده قاصدان فخرتیه تقدم از امیر رسیدند و نوید سرت افزای تولد فرزندی بدو رسانیدند و ولادتش بعد از گذشتن چهل و یک پیل از شب آسمان سبت هفتم شهر یور ماه سال هفتصد و بیستم الهی موافق شب چهارشنبه و بیستم جمادی الاول سال نصد و هشتاد و هجری بحسب بیت و شب سوم بحسب وسط مطابق سوم مراه جلای سنه چهار صد و دو و چهار ملکی مصادق سبت و یکم همین ماه قدسی		

سال نصد و چهل و یک و دردی موافق نیم ایلول با درومی سال یکم از هشتاد و سه اسکندری که موافق دهم ستمبر ماه
انگریزی سال یکم از پانصد و هشتاد و دو و عیسوی بود بطلال حمله بحسابه حکمای یونان و بطلال حوت بحساب دانایان
هند وستان در خط فیض انهای اجیر در بقعه قدسیه شیخ دانیال نام درویشی از بلخ تاج به باریل کچوایه که بادشاه اورا
بسبب یکیزمان ولادت نزدیک رسیده بود بخانه درویش موصوف گذاشته بودند بوقوع آمده مولد گرامیش که غانه شیخ
دانیال بود بنابران بشنزد و سلطان دانیال موسوم گردید

فتح قلعه سورت

چون محمد اکبر شاه از فتح گجرات فارغ شد در سنه نصد و هشتاد و سه بتنبیه و تادیب مرزا ابراهیم حسین و مرزا محمد حسین
پسران مرزا سلطان محمد که ولایت سورت و بروچ و بروده و جانیان را در تصرف خود داشتند و در قلعه سورت که
بر کنار دریای شور واقع بود متحصن شده بودند از سواد احمد اباد و گجرات متوجه شده در سب و پنجم ماه شعبان سنه کور به
بندر سورت رسیدند و در کنار خوض وسیع نزول فرمودند و در حصار بقما زدند و تا دو ماه از طرفین متقاتله و مجادله ماند
آخر ایل قلعه عاجز شده قلعه را تسلیم بادشاه نمودند و این فتح بتاریخ بستم سوم شوال سمت ظهور یافت و اشرف خان
میر منشی در تاریخ فتح آن قلعه گفته

تاریخ

کشور کشای ابر غازی کی بن	جزئیات و اطلاق چهار انگشت	تستیر کرد قلعه سورت محبسه	این فتح جزبازوی بخت نیست
تاریخ فتح شد که عجب قلعه گرفت	اینناز دولت شه عالم بعیدیت		

۹۸۰

احاجی افضل بلگرامی

مدی بزرگ منقذ فیه بود در بلگرام بر سندهایت و ارشاد لبر می برد و بعد و قاتلش تزدی بیگ سلطان در سنه نصد و هشتاد
هجری بر مرقد او گنبدی عالیشان از سنگ عمارت کرده و این قطعه تصنیف شیخ نظام متخلص به میری بخط نستعلیق
در نهایت خوش خطی بر لوح سنگین کنده در پیشانی باب گنبد تعبیه نموده اما این گنبد بنام سالار بیگ که میر استقامت بود
شهرت یافت نام تزدی بیگ سلطان را کسی نمیداند و سنه هشتاد و نصد که در آخر مصرعه آورده خود تاریخ است و از
روی حساب ابجد هم همان تاریخ می بر آید قطعه انبیت

قطعه تاریخ

بدوران شمشیر که گشته	خطاب و جلال الدین محمد	چو حاجی افضل از تقدیر حق یافت	ازین دار فنا در دهر مد
تزدی بیگ سلطان یافت بنیاد	براسی مرقدش این پاک گنبد	ضمیری جبت سال این بنار	بلغت فارسی و هم با جبد
	بتاریخش نشان آشکارا	خرد گفتا سنه هشتاد و نصد	

۹۸۰

ملک الشعر امولانا غازی مشهد می

لفضایل و کمالات صوری و معنوی محلی بود ولادت او در سنه نصد و سی بود قوع آمده چنانچه خود در قصیده
که بروضه الشعر موسوم ساخته گفته

تاریخ

۹۳	درین مدینه پس از هجرت رسول پسر گذشت نهمصد و سی سال از شهرت	بشهر بند حدوث آمدن و قتل درین ضعیض حواش را و ج علیین	در ابتدا بعد دکن واروشده چنانکه باید انتر مرادش صعد نمود لایرم علیقلی یک مشهور بجانزمان بهادر شخصی را با پندراس اسب و هزار و پیمه خراج را و بوی فرستاد و مصاحبش را التماس نمود چنانچه ازین قطعه که بدیهه گفته استفاد میکرد
	ای غزالی بقیع شاه نجف	که سوی بندگان بچون آی	چونکه بقدر گشته آسجا
	چهره زالی که غین است	اشاره هزار و پیمه است	و غزالی سالها با خانزمان بسر برد و نقش بدیع را دران زمان بظلم آورد و در عوض بر بیتی علامی صله یافته در حین کشته شدن خانزمان که در کشیش ازین مذکور شده بدست اولیای دولت محمد اکبر شاه افتاده از منظور ان او گردید و بهک الشعرا رسید و اول اوست که باین خطاب نامور شده بعد از چند وقت برگ مجاز از عالم فانی درگذشته در سر کف گجرات که بقبره مشایخ کبار و سلاطین نامدار است مدفون گردید و فاش شب جمعه بدست هفتم رب سنده و هشتاد و چهارم است داده و تاریخش ازین بیات که تعینا کرت دریافت گرد
	بود گنجی غزالی از معصنه	بدفش خاک پاک سر کج است	بعد یک سال سال تاریخش
	یعنی از ماده تاریخ اگر یک عدد کم کرده شود تاریخ بر آید و عدد اشعار غزالی از غزل و مثنوی هفتاد و نه است	احمد اباد و خاک سر کج است	
	ملا علی محدث طاری مخلص		
	زهد و تقوی بهرتیه کمال شست	در سنده و هشتاد و یک فوت کرد و ملا عالم کابلی در تاریخ فوت او این قطعه گفته اند	بطریق تعینیه تلک است و یکصد و از ماده تاریخ دور باید کرد
	درینا که ناگاه ملا علی را	ر بود از میان است بر دوش	این سال تاریخ او سال دیگر
	سلطان سلیم ابن سلطان سلیمان باشاه دوم		بعد از وفات پدر خود در سنده و هشتاد و چهارم هجری در روم بر تخت شاهی نشست و تاریخ جلوس او ازین مصرعه که بزبان ترکی و فارسی است استخراج می یابد
	سلطان سلیم اول در جهانگیر عالم	او معاصر محمد اکبر شاه بهند و شاه طهماسب صفوی باشاه ایران بود و سال نصد	و هشتاد و دو هجری بعد حکومت هشت سال فوت کرد و پسرش سلطان مراد سجا او نشست و زیاده از بشت سال سلطنت نمود
	این باغ در سنده و هشتاد و دو هجری تعمیر یافت و نعمت خان نامی دار و خه تعمیر آن باغ بود و زری شخصی از صاحب طبع	بارا بهیر باغ مذکور رفت دار و خه گنذاشت رنیده و شد و این رباعی که دران شکایت دار و خه و هم تاریخ تعمیر باغ از قسم تعینا	بشاه گنذرا نید و مورد عنایات بادشاهان گنذرد
	تاریخ		

۹۸۶	در باغ فرح بخش گذر کشا	بر لاله و یاسمن نظر کشا	نعت خان راز بن تاریخ بنا	از باغ فرح بخش بدر کشا
-----	------------------------	-------------------------	--------------------------	------------------------

یعنی چون از اعداد باغ فرح بخش عدد نعت خان دور کنی تاریخ بنای باغ بر آید اما معلوم نشد که این باغ کجاست و در وقت کدام پادشاه تعمیر یافته در انتشار چهارچین مستور است که اگر چه در لاهور باغات خوب بسیار است اما باغ فرح بخش که در عهد صاحبقران ثانی صورت اتمام یافته بمقتضای طراوت و تضارث گلنمای دست فضا و اعتدال هوا و حسن منظر و خوبی مکان و نقش و مجسمات متعدد و صفای آب روان و بالابنای و حوضهای گلان و نهرهای عریض و جویهای طویل و اقسام آرایش و آسائشگی بر باغات دیگر شرف دارد و در شاهجهان نامه مرقوم است که شاهجهان پادشاه در ایام شاهزادگی در سنه هزار و سبت و نه باغ فرح بخش در کشمیر تعمیر نمود اما تاریخ مذکور در باب این هر دو باغ نمی تواند بود مگر آنچه که در کتاب هفت اقلیم مستور است که در آمدن دکن باغات بسیار است و از باغات آن خطه و کشمیر یکی باغ فرح بخش است که شبیه و نظیر دارد و بیان آن باغ ارم اساس حوضی ساخته اند مانند بر کنیلگون فلک بی پایان و بنیادش در درون بر که عمارتی نباشد که دست هیچ بنامش آن چنان نای نبوده فقط شاید که تاریخ مذکوره الصدور در باب همین باغ باشد

داود شاه باوشتا و بکال

در سنه صد و هشتاد و دو که شاه راجه رسید که داود شاه ولد سلیمان کرانی بعد از کشته شدن بایزید برادر کلان او در ولایت بکال فرما فرما شده و شهر زمانیه را که خان زمان علی قلی خان بناننده و محمود گردانیده بود تاخت و تاراج نموده و لودوی خان را که قلعه بناس در تصرف داشت مقید گردانیده و هلاک ساخته از استماع این خبر پادشاه از کربا و کوه بر کشتی نموده متوجه آن سمت شدند چون در بنارس رسیدند خبر فرمایند که اگر از بهر کشایش این عقد و مشکل که فتح کر باشد فال گرفته شود بهتر است بنابراین درین روز رسید میرک اصفهانی که در علم جفری نظیر بود با مر عالی صورت این واقعه را از کتاب بفرجام در مجلس پادشاهی بحضور اعیان مملکت استخراج کرد و چنانچه بعد از ترکیب حروف این بیت حاصل گشت **بیت** بزودی اگر بخت بیاورد بر ملک از کن داود پیران بعد از چند روز همچنان ظاهر شد القصد تاریخ شانزدهم ماه ربیع الثانی بجوالی قلعه پیشه رسیدند و در اینجا جنگ واقع شد و داود خان متوجه گردیده در شب بخت و یکم ربیع الثانی سنه صد و سه بر کشتی سوار شده بجانب بکال که بخت و بعد از چندی در اینجا کشته شد تاریخ آن فتح را مصهر ملک سلیمان زداود رفت یافتند فقط

۹۸۳ شاه طهماسب صفوی

پادشاه اسماعیل صفوی است ولادت او صبح چهارشنبه سبت ششم ذی الحجه سنه صد و نوزده و یوقوع آمده و آنجا عالم افروز تاریخ تولد او سبت بعد وفات پدر نوزدهم ماه رجب سنه صد و سی و هجری در ایران بر تخت سلطنت نشسته و یکی از فضلا در تاریخ جلوس او این قلمه گفته

تاریخ جلوس

۹۳۰	طهماسب شاه عالم که ز نعت الی	عاجه شاه غازی بخت زرگز	جای پدر گرفت که در جهان	تاریخ سلطنت عید جاید گرفت
-----	------------------------------	------------------------	-------------------------	---------------------------

و چون از غایت خلاص حسن اعتماد خود را بنده شاه و ولایت می نامید از اتفاقات سنه بنده شاه ولایت طهماسب نیز تاریخ جلوس شد و خاتم فرمان برین نقش ختم گردید چنانچه درین کتاب قلمه شرف بندگی شاه نجف یافته چون ز هدایت طهماسب

که هرگاه دوزخ را بنام صاحب طالع واقع شود بلاشبکه او را محدود میسازد و شاید اسمعیل بطالع جزا متولد شده بود چنانچه
 حیدر بن ایام بعد از سلطنت یکسال و هفت ماه بر وزیر کشته شد و در ماه رمضان سنه نصد و هشتاد و پنج هجری در قزوین
 درگذشت در کتاب طبقات الکبری مرقوم است که در او زیب سال نصد و هشتاد و شش موافق سال سبت و سوم
 الهی ستاره بود که آنرا ذات الذنب گویند پدید آمده بود و منجمان بعرض رسانیدند که در ملک عراق و فراسان پرتابی
 تمام روستاها را در او و درین سال فرمازد و سلطنت ایران در گذشت و آنفرقه تمام بحال مردم آند را راه
 یافت فقط سنه نصد و هشتاد و شش که در آن کتاب مرقوم است غلط ننماید زیرا که از کتاب انگریزی هم ثابت
 که آن ستاره در سنه نصد و هشتاد و پنج که مطابق سال کبیر از پانصد و هشتاد و هفت عیسوی بود پدید آمده و
 حیدر بن ایام که پادشاه بقصد کابل از بلخی کوچ کرده بودند که این ستاره ظاهر شد و پادشاه مراجعت نمود و کبیر
 آمدند با بخله چون شاه اسمعیل فوت کرد میر حیدر رفیقی معانی که در فن تاریخ مهارت کمال داشت این قطعه و تاریخ
 جدول و فوت شاه گفته و درسی سفته

قطعه تاریخ

شاه جهان جهانگیر که درون بدانشستم	جهاندار و قهار گردون و قهار	که بودش لقب قهرمان مجسم
از هیبت و کرامت ضحاک بار	وزو خاک بر فرق جشید جم	برافروخت در هر سال علم
پنی پادشاهی زیرین	اسبان دگر در عدم زد قدم	که بر بلوچ عالم نگار و قلم
یکی بجهر غرورش ملک عدم	دو تاریخ زبیده و خوار است	شاهنشاه روی زمین شد رقم

در زمان شاه اسمعیل برادرش سلطان کندر نشان طغیان محمد خاندان بر تخت ایران جلوس فرمودند

امیر عبدالقادر ولد قاضی محمود

در زمان شاه طهماسب صفوی پنج سال قاضی احداث تبریز بود و آخر لغلط درسی بدست جمعی از اعراب سعیدی
 شربت شهادت چشید چنانچه ازین تاریخ مستفاد میگردد

تاریخ

در نصد و هشتاد و نه از جویشت	در ملک فتنه بویه بلا غیبت	سلطان فتنات اهل کشتند	اعراب سعیدی که آمدند کافر
تاریخ و فاش زخرو سپیدم	گفت آه شهید میر عبدالقادر		

در عصر اول سال نصد و هشتاد و نه است و از روی حساب جمل از ماده تاریخ دو عدد کم میشود

مولانا قاسم کاسمی

سعیدی بود نامش بچشم الدین محمد و کشتش ابوالقاسم در پانزده سالگی خدمت مولانا عبدالرحمن جامی را دریافت و حق تعالی
 ویرا چند انمول عادت بخشید بود که هر چه کردی بدینمندی در زمان آمدن قرون شانزدهم ای آبر شاه از راه بهرک سبنا افتاده لغت
 و الفاظ بسیار یافت و بواسطه قصیده لازم فیه که گفته بود یک لکمه تنگه صدر گرفت و بعد از آن حکم شد که هرگاه مولانا بخصوای
 هزار روپی بصیغه پانزده بدو دهند و از آن جهت ترک ملازمت کرده دیگر بدان مجلس وارد نشد ابتدا در بنارس به عشق بهادری
 برادر خاتران در تنهالسر پزد پس از آن با گره آمده باقی ایام حیات را در آن مکان سپایان رسانید فوتش تاریخ دوم آوریل

مات دهم

۱۸۹

سال نصد و هشتاد و هشت هجری واقع شد در شمس در چهار دروازه دار جای بانام بود عمرش آنچه شمرت داشت صد و ده سال بوده مولانا فاسم بخاری کیکی از شاگردان ادب و تاریخ نوشتش در الفاظ رفت ملا فاسم کاسه یافته و سیر یوسف استرآبادی از عبارت تاریخ طبع تاریخ برآورده اما بعد دکم میشود و مولانا عارفی و کد مبارک سوز این عصر یافته تاریخ ز جهان رفته فاسم کاسی و شیخ فیضی چنین یافت

تاریخ

۹۸۸

تاریخ وفات سال دهم

گفتا دوم از راه ریح آتش

سلطان علی عادل شاه بیجا پور

پسر سلطان ابراهیم عادل شاه است بعد وفات پدر در سنه نصد و هشتاد و پنج در بیجا پور دکن بر سر حکومت نشست و بعد سلطنت بست و سه سال در سنه نصد و هشتاد و هشت از دست خواجه سراسی گشته شد شاعری تاریخ وفات او درین عبارت یافته شاه جهان شد شهید

ملک حسین نقشبندی

از کمالات سدوسی و معنوی بهره مند بود در هر کمنی بدیضا داشت گویند هر که پیش او ش گردی کردی مبدولت صورتی و معنوی رسیدی و فاش چهارم حمادی الثانی سنه نصد و هشتاد و هجری واقع شده و یکی از سخنوران تاریخ و فاضلین

تاریخ

قطب عالم شیخ دین جویز	آنکه بود افضل محمد دیمار	اصفهان از جلالش آید	اولیاء از وجودش افتخار
علم او هر دو شش نشانیست عمل	فضل او هر دو حکم کردگار	چون رفت از محراب منقش	سوی جنت نین جهان بی
شد یکی تاریخ شیخ اولیاء	شد دیگر مقصدی روزگار	۹۸۹	۹۸۹

شیخ جلال تنافیسری

تاریخ چهارم هم نامی الحجه سنه نصد و هشتاد و هجری فوت کرده

تاریخ از محمد الواصلین

عارف ذات ایزد تعالی	قطب و غوث زمان شیخ جلال	ذات ادب بود از قدم تاسر	گل خورشید باغ تنافیسری
ماه ذی الحجه چهل و دوم	بود کان شیخ شد بچ نهم	سال ترحیل آن تنویر خصال	شدر قمر در مشیت جامی جلال
۹۸۹	۹۸۹	۹۸۹	۹۸۹

خواجه منصور شیرازی

اورا شاه منصور زیر سیخو آند و را مور حساب دانی و بصفت فراست و کار دانی موصوف بود در خدمت محمد اکبر پادشاه پایه قدر و منزلتش از تمامی دیوانیان عظام در گذشت و بعد از چهار سال که از روی استحقاق استقلال بهم وزارت پرداخت پادشاه از گفته راجه گوهر المل از پایه وزارت انداخته مقید ساخت و من بعد جمعی از حاسدان حسد نموده خطه روز با او بجانب مرزا محمد حکیم برادر پادشاه که در انوقت از کامل اراده تسخیر لاهور نموده بودند نوشتند و بسیی راجه بیبریل و جمعی دیگر که از سخت گیری او در محاللات رنجیده بودند حکم نفاذ یافت که او را از مطلق آویند فرمایند و امان بارگاه سلطنت در نزد یک سراسی کورت کجوه او را از مطلق کشیدند و این واق تاریخ بست و سوم محرم سنه نصد و هشتاد و هجری دست داده عزیزه تاریخ

دانش از ثانی منصفه حجاج دیانته و بحسب اتفاق پیش ازین واقعه این قطعه منصفه منقسم کرده بود

۹۸۹

قطعه

شاه منصفه نیاسی که بود و اقامت از مرزبان کابریش و زمین عمل غنچه رب می نیم و همچو منصفه بر بردارش در همین سال چون بادش بهجت بنیاده مرزا محمد حکیم بکابل رفتند هر چند از مردم معتبر از قصه حواجه منصفه بعضی حکام شایسته و دینی در یافت نکردند تا آخر عالم شد که خطوط ساخته بعضی بدینها و ان شش بود باریک باریک بادش و بر قتل ناحیه اگر اوقات تا سفت میکرد

شاه قاسم

در سنه منصفه و نو و نو فوت کرده و حواجه عبدالرضا منصفه زاده حواجه محمد شریف تاریخ فوت او اوقات شاه قاسم یافته و تاریخ عروسی محمود بیگ نامی را از الهی عاقبت محمود گردان یافته

۹۹۲

که خدای شاهزاده سلطان سلیم

چون شاهزاده سلطان سلیم شانزده ساله شد پدرش محمد اکبر شاه در سنه منصفه و نو و نو و سه هجری عقد مناکحت او براجعه بکله انداس و لدر اجه بهایر بکله که او را که از عقیده تمندی پایه والا امارت رسیده بود منسلک فرمودند و بر نور و جشن عالی ترتیب داده جمیع منسوبان و ملازمان بادشاهی را بداد و دوش مستغنی ساختند و شیخ ابو الفیض فیضی قطعه دیسلک نظم کشیده که هر مصرع آن تاریخ این ساخته دولت افزاست

تاریخ

زمینی عقد پادشاه سلیم که بر تو بد سال امیرا زبردن آفتاب دول قرانی شده ماه و نایب و بعد چندگاه حبیه رضیه راجه اورد سنگه و لدر اجه مالک بود مرزبان جوده پور که بوسعت ولایت و کثرت لشکر سردار جمیع راجه های عظیم الشان بود و در عقد ازدواج شاهزاده موصوف منصفه گردید

۹۹۳
۹۹۲

محمد حکیم مرزا ابن سهایون بادشاه

برادر علامه اکیه بادشاه است تاریخ اقامت در جدی الاول سنه منصفه و شصت و یک در کابل متولد شده و تاریخ ولادت او ابو الفخر ابو الفضا ل یافته اند از طرف برادر خود محمد اکبر شاه حکومت کابل داشته و باخواه خانزاد علی قلی خان بانگی شده در راه جدی الثمان سنه منصفه و هشتاد و چهار هجری باراد ششیر سندان تالماهور رسیده بودند چون شنید که اکبر شاه لشکر کشی کرده بر سر دومی آید از لاهور باز بکابل مراجعت کردند و در اندیشه بمهر سوزی و در سالگی شانزدهم امراء و الهی سنه منصفه و هشتاد و سه هجری فوت کرده و چون فرزندان مرزا خور و سال بودند فرمان براجعه بکله انداس و پسرش کنور شاه حکم پنجاب صادر گشت که بجا رفته آنولایت را بمصرف بندگان درگاه آرند و خود نیز بکابل تشریف بربزند

شیخ ابراهیم

بنیو شیخ سلیم تهموری است انوار شایستگی از پیشانی او میدرخشید اما از طبیعت پرستان بخود از پارسای جاد چاکلی افتاد چنانکه سواد مزاج خود را بجهای سخت رود و در سالیکه اکبر شاه خبر وفات برادر خود مرزا محمد حکیم شنیده بسوی کابل منصفه فرستاده بودند او

او نیز همراه بود اما بسبب افزونی و تجوری او را به تنهائیکه گذارند. مقتد در اینجا ششادم مهره الهی سال سی ام جلوسه
موافق باه شوال سنه هجری پنجم و سی و ششمی در گذشت و کارا گمان را ایند نامه باز گذارند

ایات

مبادا خردمند غرق شراب گزین نباشد و قدرانش چنان شراب از پی ترک هستی خورند نه از بھر شوخی و مستی خورند

تاریخ رساله مناجات

این رساله را شیخ ابوالفضل علامه بحکم اشرافه در سنه هجری پنجم و سی و ششمی مطابق سال الفصد و شصت و شصت جلای تصنیف نموده بود
این رباعی از آن رساله است

رباعی

بصحرای عدم خوش خفته بودم مرا با نیستی خویش خوش بودم از آن خواب خوشم بیدار کردی خدا نعم ناز نیست چیست مقصود

تاریخ بسال هجری

جمعه که این فرخنده ناسر که از کنگار اودت شد فرا هم بفرمان نشینشاهی ست گزین بر داسر غیبی نیست مبهم
چون تاریخ این تمام جز نیست اودت نامه سلطان عالم

تاریخ بسال جلای

این رقم غیب که معنی نیست مایه و جدول ارباب محمد راه تاریخ جلایش بر بند چون بشمارند مناجات وید

راجبیر مل

در اصل رباعی بود با خوان که در سنه دوی هجرت گویند نام او میس راس بوده است چون بملاوت اکر شاه رسیدن سرائی و لطیفه گوئی
و بدله سنجی در سلک عساکر نظام یافت و بدین گوی سبقت از همه زبان در بود و بنصب پهناری رسید و یکی از فرمان درگاه خلدی نام
گشته در روز و محراب حرم الشرف و مسازان محفل جایون مشار گردید و چون شعر هندی خوب میگفت بخطاب کبایکی که قریب یعنی ملک اشرف
مخاطب گردیده و بعد از آن بخطاب بر بر که معنی آن هندی بهادر است سرفرازی یافته اکثر خطابا و دشامی در حق او بدین عبارت
مصاحب انشور راجبیر بر دریا میکده محمد اکر شاه در کابل بود او را از اینجا همراه زین طان که که بجانب سوادیکو که بجایه افغانان یوسف نامی
است فرستاده بودند و بدانی با ایشان جنگ و جدال داشت تا آنکه به قتل رسید و از ماه الهی سال سی ام از جلوسه موافق باه شوال سنه هجری
سنه هجری پنجم و سی و ششمی با بسیاری از مردمان کار بجای آمد ازین ساخته تا بد روز با شاه میطلعام بخوریدند و ملاشیری نیز بهر معرکه که
سلطان محمد صفوی ملقب بسالطان محمد خداینده

پسر شاه طهماسب صفوی است و در سنه هجری پنجم و سی و ششمی ولادت یافته و تاریخ سیلاد اوست فرزند شاه طهماسب اول محمد آمده
او را سلطان سکندر نشان نیز میخوانند چون پادشاه اسمعیل صفوی بعد فوت پدر سلطنت ایران رسید چند می باز برادران برادران
را از قید سستی بملک نیستی فرستاد و خواست تا سلطان محمد با نیر ملک سازد اما چون او در شیراز سکونت داشت دستش بدو نرسید تا آنکه
در آنوع کس بغیر از فرستاده حکم کرد که او را نیر ملک سازد اما پیش از آنکه این امر بشیعه از خیز تو فعل آید شاه اسمعیل و دعوت حیات بعض
اوداع سپهر بعد از وفاتش بعضی افکاره استند که پسرش شاه شجاع را که طفل شش ماهه بود با شاه خاندان ایران دیگر قبول نیجی نموده سلطان
هر از از شیراز آورده در سنه هجری پنجم و سی و ششمی که سال وفات شاه اسمعیل صفوی بود و فرزندین بخت سلطنت نشاندند و در حاکم

۱۹۱
همیشه و ادنواب بی بی خانم میخواست که خود را تاق و دقاق مهمات سلطنت گردد حسب الامر شاه و در انچه ملاک نمودند بعد از آن حرم
مخرم او خیر النساء بیکم بحیث منفعت با صومعه خود و صغر سن شتر او گمان مهمات سلطنت را سهل تمام میداد و چون بنیمنی سوانق منزلی
امرا بنود بعد چند سال اتفاق نموده و در انچه ملاک ساختند و سلطان حمزه مرزا را ابوالمعدی پذیرفت و حمزه مرزا تا چند سال
بجای پدر با بنور سلطنت می پرداخت تا آنکه بتاریخ بیست دوم ماه ذی الحجه سنه منفرد و نود و چهار هجری در حد و گنجینه از دست و لاکی
بترکب امرارشته شد چنان نوشتند که در لادت مرزا بطالع سنبله شده و صاحب طالع اش عطار بود و در اوقات احتراق عطار
واقع شده بود و از ناظران این حادثه روی داد و از اتفاقات غریب احتراق عطار و سوانق تاریخ این واقعه یاد است بعد شهادت
او مرزا ابو طالب را که پسر عیسی خانم بود تا یک مقام و دلیعه در ساختند و امرزا عباس که در مشهد بود در سنه منفرد و نود و شش هجری
امانت مرشد قلیخان نوبی عظیم جمع نموده بر ایشان آمد و پدر و برادر را معزول ساخته در تروین بر تخت سلطنت نشست

مرزا سلیمان بدخشی حاکم بدخشان

ابن خن خان مرزا ابن سلطان محمود و مرزا ابن سلطان ابوسعید مرزا از اولاد امیر تیمور صاحب قزاقان ست و تنگیکه پدرش خان مرزا
حاکم بدخشان در سنه منفصله و سبت و هفت هجری فوت کرد مرزا سلیمان هفت ساله بود و پادشاه که حیدرانی ایام در کابل بود به جماع
ابن خیر لیسر خود شاهزاده محمد بیایون را بجلکومت آنولایت نامزد ساخت و بعد فتح هندوستان بجلکومت بدخشان بفرستاد سلیمان داد
اورا لیسر بود و مرزا ابراهیم نام در جماعت تمام و سخاوت رشک عمام بود و ولادتش در سنه منفصله و چهل و یک هجری که موافق
سختل رسید در ۱۰ است و بدخشان اتفاق افتاده و در ایامیکه مرزا سلیمان بر سر بلخ رفت پسر او مرزا ابراهیم که کجین صورت و سیرت
اتفاق داشت در مهر که بدست مردم پسر محمد خان آذوبک حاکم بلخ افتاد و با شاره او از دست کوراک که نام جلاد می بود کشته شد این
دافعه در راه ذمی ایچچنه منفصله و شصت و هفت بوقوع آمده و نایب این مقصده کوراک کشت + یافته اند و مرزا سلیمان و کونخل سینه
تاریخ یافته و غزنوی و در مرثیه او این رباعی گفته و بعضی گفته اند پدرش گفته

رابعی

ای اصل بدخشان بنخشان فتحی مانده خوشنید و خشان رفتی در دهر چو خاشی سلیمان بود ^{افسوس که از دست سلیمان رفتی}
گویند که بیشتر از قتل خود بدو در مرزا ابراهیم قصیده گفته بود که مطلع اش اینست بدیت رفتم بجاک حسرت چون لا اذواع دل
آرم کجاست سیردن با داغ دل ستر گل * و مرزا ابراهیم نیز کور ابراهیمی بود و مرزا شایرخ نام چون کجک بلغ رسید با غواصی بعضی فتنه انگیزان
اکثر ولایت بدخشان را متصرف شده خواست که بدخورد از میان بر دارد مرزا سلیمان ازین معنی دل تنگ شده که بنحیه نزد مرزا محمد کلیم
برادر اکر شاه که حاکم کابل بود آمد و طلب کمک نمود چون مرزا کلیم بخلاف توقع او پیش آمد چاره کار خود را از درگاه اکر شاه چشم داشته در
ثالث و ثانیین و تسعانه رو برآورد و ستان نهاد چون در پنجپور سیکری رسید بادشاه با عازان تمامش آمده از محال عطاوت او را در آغوش گرفت
و بسیار مهربانها نمود و بعد از چند اوقات در همون سال رخصت حجاز حاصل نموده از بند سورت کبشتی درآمده زیارت حرمین متعهد گردید
در سنه ثلث و تسعین و تسعانه عبدالرحمان اؤبک در ولایت ماورالنهر کوس بادشاهی زنده تمامان دبار را متصرف شده در بدخشان
نیز استیلا یافت و مرزا شایرخ از بدخشان که بنحیه التجار دگاه سلاطین پناه آورده و بمراحم خسروانی سر بلندی یافت همدین سال محمد کلیم
مرزا در کابل فوت کرد و چون فرزندان مرزا خود سال بودند فرمان صادر گشت که اؤتولایت را متصرف ندانان دگاه و دوازده سنه اربع
و تسعین و تسعانه مرزا شایرخ که عمرا و لشکر شایخی بکابل رفته بود جمعیت نموده بر سر بدخشان تاخت و با مرزا سی عبدالرحمان اؤبک

جنگ کرده غالب آمد و مرزا سلیمان که همراهان ایام بکابل بود در بختان رفت و بعد از چند روز از غلبه انبک باز از بختان فرار نمود
 متوجه هندوستان گردید و در ماه ربیع الاول سنه خمس و تسعین و شصت و سه سال سی و دوم از تاریخ الهی بملازمت بندگان حضرت
 رسیده مورد انفعال شاهنشاهی گردید و بعد از دو سال بسن بقاء و هفت سالگی بر پشت بنه ششم رمضان سنه منصفه و نود و هفت
 هجری مطابق سنه سی و چهارم الهی در راه بود و گذشت و تاریخ وفات او را بخشی یافته اند

شیخ سلیمان بلگرامی

در محله قاضی بلگرام سکونت داشت و قبیله تاجون بادشاه از شیر شاه نرسبت یافته در بلگرام رسیده شیخ سلیمان متولد شد که دو پادشاه
 او را انگشتری خود داده گفته بود که این انگشتری نشان من است اگر باز پادشاه شوم بخدمت حاضر شوی چون همایون بادر پادشاه
 هندوستان گردید شیخ مذکور به پاشی تخت رسیده بوسیله همان انگشتری بشرف ملازمت فائز شده صاحب دولتی گردید و مولانا نصیری
 را که از خواهر زاده او بود نیز همراه خود برده بملازمت رسانیده و هر دو به پاشی تخت حاضری بودند و شیخ سلیمان در عهد کبر بادشاه
 در سنه منصفه و نود و هفت هجری وفات یافته مولانا نصیری تاریخ وفاتش گفته

تاریخ

سپه جاوید دولت لاهی سلیمان	که تاج کشش شد تاسر ماه	شده پیمان کس چون بقصد	بوقت رحمت حق اولی ماه
حدیث خلقی و احسان جبار	شده افسانه در عالم با فواد	بسوی جنت عالی روان شد	حکیم انبسی بان طالب متواد
چو با جا و طلال خویش این رخ	گرفته جانب خلد برین راه	پی تاریخ نوشت در بدیه	خرد گفتا کجا آن شیخ با جا

و قطعه دیگر مولانا مذکور در تاریخ وفاتش گفته و این مصرعه ماه تاریخ است شمار سال وفاتش سیان خلد برین - ۹۹۴

۹۹۴

میر فتح الله شیرازی حکیم ابوالفتح کیلانی

ابیر فتح الله بصفه: بن حکیم و کاسی طبع مستقیم از سائر فضلاء زکمان امتیاز فرادان داشت و در جمیع علوم خصوصاً در انساب علم حکمت
 و فنون صنایع ممتاز بود از شیراز در بند و ارد شده در خدمت سلطان علی عادل شاه دالی بیجا پور بر منصب و کالت یافته و پیران لنگ
 وک که در سنه منصفه و شصت و هشت هجری بوقوع آمده درگاه اکبر شاه رسیده مخاطب بعضه الدوله گردید و روز بروز مواد جاوید و جلال
 و رفرائش بود و در سنه منصفه و نود و هفت بادشاه او را هم او گرفته بکشمیر رفتند و او در مسری نگار که والالملک کشمیر است بمحض رسیدن
 در گذشت و قبیله بادشاه از فوت وی اطلاع یافت بسیار تاسف نموده فرمودند که اگر میر بدست فرنگ اوندای و فرنگیان نداشت
 تمام خزائن بایگاه سلطنت عوضی خواستی در ساعت این بود ایمی پرسود کرد می و همچنین گوهر و الار از زمان خرید می فقط صدی بعد
 از فوت وی بادشاه از کشمیر بقصد کابل منتف و فرمودند در آن راه سحر الدین حکیم ابوالفتح کیلانی برادر حکیم تمام ولد مولانا عبد
 کیلانی نیز از بنگال سفر آخرت نمود و چنانچه اکبر شاه در یکی از فرمان خود که در کتاب ابوالفضل موجود است مکتوبه که بتاریخ
 است چهارم امرواد ماه الهی در سنه سی و چهار مطابق سنه شنبه ستم شوال سنه منصفه و نود و هفت هجری ابیر فتح الله شیرازی ازین
 غلظت که در رحلت نمود و تخریر تاسف بنگال تاز و بود که بتاریخ هفتم شهر بور ماه الهی سی و چهارم مطابق شب پنجشنبه نوزدهم شوال سنه
 حکیم ابوالفتح کیلانی ازین سرای فانی ارتحال نمود و تاریخ فوت او نشان کشمیر یافته اند که حکیم و شاه فتح الله کو و صرافی ساداتی بخند و طبعی

تاریخ

امسال در علامه عالم رفتند	رفتند موخر و مقدم رفتند	چون هر دو بافت نموده است	تاریخ شد که هر دو با هم رفتند
---------------------------	-------------------------	--------------------------	-------------------------------

۹۹۴

منقول است که چندی بعد از وفات حکیم ابو الفتح برادرش حکیم امام که بر سر رسالت پیش عبدالله خان از یک محل رسید و در همان
رفته بود از آنکه شرف ملازمت دریافت و با شاه او را بنوازش داد و سالانه نو اختیاری از خاندان مجلس راعی مقلط طالب اصفهانی که در
مرتب حکیم ابو الفتح و تهتیت آمدن حکیم امام گفته بود بر عرض رسانید راعی مهر و برادر که و سالت او شد بسفر و این سفر باز آمد
اورفت و بدینا راه و عرفت دین آورد و عمر رفته ام باز آمد با شاه و بدید فرمود که لفظ دنباله در عصر عدالت خالی از کار نیست
ایچنین باید گفت اورفت و زرقشش مرا عرفت و مکنان را بسیار پسندیده افتاد

راجہ تودرمل

دیوان محمد اکبر شاه بود که با وی ملک و غزل و نضب کار و از ان خالصه جواله او بوده و در سال هفصد و شصت و پنج و سی و یک سالگی
هم سفر و ممتاز که روز نیا و بست ششم آنان ماه الهی سال سی و چهارم جلوس سی موافق روز دوشنبه یازدهم محرم سال هفصد
و نود و هشت هجری در لامور در گذشت اگر چه در سستی و سر براسی مهمات هندوستان و مردانگی و تدبیر بجایه عصر بود اما رعایا
از دنا خوش بودند چنانچه سورخه تاریخ وفات او را بدین عنوان مسلک نظم کشیده

تاریخ

تودرمل آنکه طلعت افان را گرفته چون شد موسوی محمد مستقیم تاریخ رفتن او از بیست و ششم شادی کنان بگفتا دی نیت جرم

راجہ بھگو انداس

پسر راجہ بھیریل کچواہ است که از عقیدہ ہندی بپایہ والا رسیده بود و دخترش جوہه باکی نام بعقد سناکت شہزادہ در سلیم
یعنی بھاکیر با شہادہ در آمدہ و راجہ بھگو انداس پنج روز بعد از وفات راجہ تودرمل در روز غری او سواری شدہ بود و پس از مرگت
استقلال کرده بعد از ان مجلس بول شدہ و این و دشب اردی بہشت سوم آذر ماہ الهی موافق شانزدہم محرم سنہ ہفصد
و نود و بہشت رخت ہستی از بھیمان بر بست در ان ایام اکبر شہادہ در کابل بود چون خبر فوتش شنید تا سفہا خورہ کنور ہنگام
را کہ فرزند رشید او بود بخطاب راجگی و منصب والای پنجزاری غیر اختیار بخشید

شیخ وجیہ الدین علوی کجراتی

صاحب نقادینف بود و مرید شیخ محمد غوث گوالہاری ست گویند کہ چون شیخ محمد غوث بکجرات رفت شیخ علی متقی با جمعی از
علمای بسبب بعضی کلمات فتوی بر قتل شیخ محمد غوث نوشت و حاکم آنجا فتوی را بنوشتن شیخ وجیہ الدین متوفی داشت و
شیخ وجیہ الدین چون بخاند شیخ محمد غوث آمد بادل دیدن شیفہ شیخ شد و کاغذ فتوی را بارہ کرد و شیخ علی متقی گفت کہ فہم شما بکالات
شیخ نرسیدہ و بعد از ان خود میرد او گردید شیخ وجیہ الدین بعضا نل صورتی و خوبی اراستگی تمام داشتند بکالات شیخ محمد غوث
کہ امی بودند یکی از فضلا می وقت شیخ وجیہ الدین را گفتہ کہ از شما مستبعد نیاید کہ مرشد امی را اختیار کردید جواب او کہ منت خدا را
عز وجل کہ پیر من نیز مثل پیغمبر من است و شیخ وجیہ الدین غرہ صفر سنہ ہفصد و نود و بہشت فوت کردہ و قبرش در احمد آباد کجرات
و کلمہ شیخ وجیہ الدین بے الف و لام از تاریخ وفات او خبر میدہد

تاریخ از مجبر انوا اصلین

مدد الاصفیا وجیہ الدین	عالمی حق نما وجیہ الدین	علوی بود آن ستودہ صفات	مسقط الارسل و نقش کجرات
گفتہ ام سال نقل او بر یقین	بہشت سکون جیہ الدین		

مولانا عرس

اسمبش جمال الدین و مولدش شیراز است شاعری شند کلام شیرین سخن بوده نظمش اندر هر عبارت غنئی ست ارسته
 نشرش باغچه شاد عالمی برپاشته در ابتدا از بند جزون بدکن دارد شده چون در الوایت اورا الفرضی چنانکه باید دست نهاد
 لا جرم شود اگر شد وسیع الدین حکیم ابو الفتح در کتبه اول بر حقیقتش اتها یافته بر جیشش پرداخت و بتدریج ریاض احوالش از
 آب الحیات حکمت بنامی نصارت یافته بسا عری و شاعری نام برآورد و چون شجوا قبال حکیم مذکور بر سر فنابر کنده شد سیاه لاری عبدالحکیم
 خانخانان در امر فرمای خاطرش کوشید و شهرش پیش از پیش گشت در آن آنرا احوالش سمیع و بار یافتگان حضرت شانهش پای
 یغنه اکبر شاه گردیده در سلک بندگان خاص نظام یافت و پس از چند روز بمحض اسهال نقش حیاتش از صفی و در کار شسته شد بعد از
 در لاهور بجاک سپرد و بعضی کسان نوشته اند که با شانه دره مرزا سلیم خصوصیت و محبت مفرط داشته چنانچه بعضی نقشش متهم کرده
 عاقبت حساد در صین جوانی او را سموم نمودند و فاش در سال سی و ششم جلوس اکبر شاه در سنه نصد و نود و نهم هجری بوقوع آمده
 مادی کلام عرفی شیرازی تاریخ وفات اوست و بسبب آنکه حرص او طمع مال داشت در بند طولی مال ظریفی تاریخ فوتش
 اشعث طاع ۹۹۹ یافت و در مدت جهان مرگوم است که عرفی در مرض موت خود قصیده گفته که در آن آرزو
 رفتن به جنت معلّم کرده مطلع اش اینست بیت جهان گشتم و در این هیچ شهر و دیار نیافتم که فروشد بجنت و در بازار
 و در آخر قسمه میگویی بیت اگر شود که کسی تو بخشد نیز کیم محمد در یک دیده طاعتش بجاوش شده از گور تا بجنت
 اگر بند ملک کند و در تبار بعد از فوتش میر صاحب صفائی استخوانهای او را روانه بجنت مصلی نمود با جملہ چون لاش او در
 بجنت اشرف رسید ملار و نفی مهدانی تاریخ رسیدن لاش در آن دیار اینچنین گفت

تاریخ

چکانه گوهر در بای سحرش	که آسمان بی پردوش	جو علم اولیہ آندز گزشت و چون	شکست بر سر لاهی شغف آمد
بجاوش خزه از گور تا بجنت	نگذشت و عانی که برید آمد	رقم دار پس تاریخ رفتی	بجاوش خزه از گور تا بجنت آمد

در بعضی کتب مسطور است که چند سال بعد وفات او در ویشی آمده با شنباه و دیگری که در پهلوسی او در نون بود استخوانهای عرفی را
 برآورده به بجنت برد

خواجہ محمد نجفی

ابن خواجہ ابو الفیض ابن خواجہ محمد عبد الله سپر کلان خواجہ عبد الله امر است نہایت صاحب کمال و عارف و کامل بود و اول
 او بفضل در اخیار الاصفیاء مسطور است تاریخ و دوازدهم شهر ربیع الاول سنه نصد و نود و نهم هجری فوت کرده قبر او دینر نریک
 از مردیان او امیر عبد الله که پیر امیر ابو الطالبا کبر بادی بود در بلده اگر آباد بکنند ریاضی جمن متصل راجع کلمات بذال زبان موجود است

تاریخ وفات او نیست

آن قطب مانہ خواجہ نجفی	در وقت خودش نبود	در ماه وفات خواجہ کوئین	اورفت از نیمان خانی
نه بار قم سربار نویس	تا سال وفات او بدانی		

حافظ خنہ

در سر بند باغی است که از باغ نو لکمه میگویی و باقی آن باغ حافظ خنہ نام داشت که در زمان اکبر شاه بنامی آن باغ مناده و در

در ایامیکه: و شاه براسی رنج برادر خود محمد حکیم مرزا که از کابل مبادا به تشریح سینه بستان نالبا سور سیده بود رفته بودند و دست مرصحت در آن باغ فرو آمده چنانچه ابو الفضل در کبرنامه مینویسد که آنحضرت بیاض و گلشنی حافظ رخنه که الحی میبندند کما بلکله طریقه فراسان یکبار باغی نشان میدهند تشریف برده بجهت پیرای خطرقیض با شرسند فقط و دفات حافظ رخنه در سینه یکبار بجزی بود و بوقع آمده و این باغ را الوافعه بطریق تعقیبه یافته اند و باغ را رخنه شد و آب نماد یعنی اگر از معدن باغ آب در ساری باغ براید

بنیاد قلعه که آباد

شیخ ابو الفضل در کتاب کبرنامه مینویسد که از دیواره بخاطر اقدس بود که قصبه بیاب که در آن سرزمین دریای گنگ و حسن پشته هوش یکسانی میزنند و دانشمندان مهند این بوم را بس بزرگ انگاشته اند و ریاضت کیشان این سرزمین باطلوان گاه والا سینه در آنجا شهری برسانند و گزین حصاری اساس باید و چندی در آنجا برادر بگ داد و گری بر نشینند و ستران آن نواحی را غاشینه فرمان پذیری بردوش گذارند و تا دریای شور ایمنی پذیرد بدین و در مینی با پنجم آبادان سال سبت و پنجم از جلوس شاهنشاهی که مطابق سینه نموده و نو بجزی بود از آن اختلاف فتنه و رخصت فرمادند و موکب سده د داد و دان و شکار کنان شریل مجزل رخصت میفرموده و غر و آذر ماه بدان نیایش جاسیدند و در روز یکشنبه ساعت اساس شهر نهادند و چهار منزل قلعه را سرنگ زدند و در هر کدام و الا شیمینا باز نمودند و محدثان تیر سوش کار نامها پدید آوردند و در کتبه زمانی اولین حصن سرانجام برگرفت و دیگر روی در حال و گلشن خانه بسپرد و در اندک مدتی سترگ شهری آبادان شده موسوم و مشهور با که باس گشت و بعد از دو ماه و پنج روز و نیم بر جنبه فی اقبال از آنجا خشکی متوجه دارا اختلاف شدند فقط و در درات جهان مرقوم است که در سال پانزدهم جلوس فی بنای قلعه آبادان که در شانت و استحکام نظیری ندارد تقسیم یافت و در مدت چهار سال و کسری صورت انجام پذیرفت و یکجائی دیگر نوشته دیدم که این قلعه با تمام شانزده ملکیه اقبال شیخو یا یعنی سلطان سلیم که ثانی الحال برادر بگ جهانگیر می جلوس فرمودند و شجاعت سعید خان و مخلص خان در اجه طو و مل و راسی چهار تهم دیوان و بیابک داس مشرف من ابتداء یازدهم شهر ذی الحجه سنه و لوز و پنج لغایت سبت پنجم ماه جادی الاول سنه که از دیار و بازده بجزی تعقیبه اختتام یافته و شهری نیز در آنجا آباد شده اول بالها اس گردید و بعد از آن در عهد شاه جهان بادشاه باله آباد مشهور شده فقط پوشیده مباد که نقشه این قلعه آنچه که پیشین بود حالا نمیشود زیرا که در سینه یکبار و صد و شانزده بجزی مطابق سینه یکبار و صد و یک عیسوی کنیل که صاحب آن بجز مشهور کنیل است که کیت کنج در شهر آباد آباد کرده اوست بجا که کنی آنکیز بعد شستن عبارات اندونی قلعه و دیوار و مکانات دیگر صورت قلعه را دیگرگون ساخته است اینست که پیش ازین لاکتی زعم بود و حالا قابل زعم است و درین قلعه مکانی است زیر زمین که آنرا سندان پانال پوری می نامند و در بخار خنی است که حالا هیچ شاخ و برگ ندارد و سندان آنرا کسی بر میگردد و ظاهر بنامند این درخت از لکبه با سال در آنجا است و مانند قیامت خواهد ماند منقول است که جهانگیر بادشاه آن درخت را بریده و طبق آنی کلان بر سر آن خاد و بود و بعد از چند مدت طبق آنی شکسته باز سر بر آورده و الله اعلم بالصواب و درین قلعه عمودی است سنگین که آنرا سندان از غلط فسمی و نادانی لاث بیم بین میگویند و طو لاش نزدیک چهارده و نیم و سطحی آن سه و نیم و ربع است کتب و دیوان و خط مهندی که آنرا کسی نمیدان نمی تواند از این ایام صاحبان اگر نیز برای انکشاف این مازن سینه سعی موفوره بکار برده و نقل آن کتب به کانه بهر جانب فرستاده اند و چنان مستفاد گردیده که این عمود را صاحب عظیم ایشان از اجهاسی شین طیار شده و در آنجا که سبب بزرگ خند و است استفاده کرده بود و این عمود را کنیل کیت صاحب موصوف هنگام مرگ قلعه فرو آورده بود و تا چهل سال اندون قلعه استفاده

این امیر می نویسد که چون جلال الدین محمد گبر شاه قریب همان ایام متولد شده بود و میگویند بلکه بعضی را اعتقاد است که در آن
 همین کند بر جمعی در قبال گبر شاه نقل کرده باز در جهان آورده بود و موافق نیست خود بادشاهی هندوستان یافته را فراموش کرد
 از روی حساب دریافت نموده که روزیکه آن بر من خود را هم ساخته آن روز مطابق بود با تاریخ نسبت به قمر ماه جنوری سنه یک هزار و پانصد
 و چهل و دو و عیسوی موافق دهم ماه شوال سال هشتصد و چهل و هشت هجری و ولادت اگر شاه که بتاریخ پنجم ماه ربیع ستمصد و چهل و نهم
 بود قمر آید هشتاد و یک و شش روز بعد از آن واقعه در داده پس اگر مندان که بر نقل ادواج معتقد اند این واقعه را است بدارند
 جایی تعجب نیست زیرا که طفل در رحم مادر نهاده بلکه گاهی کمتر از آن نیز می ماند و این صفت چهار روز که از مدت مهمل است و الله اعلم
 بالصواب هم برین طریق در زیر شاعری بود متخلص بزبانی یزدی و علت این تخلص آن بود که در مذهب تاشیخ داشت و خود را شیخ خطاب
 گنویسید و این خام خیال را در عالم قبال آورده و چنین گفته است در گنج فروشم پیوید از یزد و بر ابراهیم جو خورشید
 هر کس که چهره بر سر آید هر چند فرود بر آید وفات او در سنه یک هزار و سیصد و هجری واقع شده و شیخ فریاد کند

عطار سیف یارید هفتصد و هشتاد و قبال دیده ام همچو سبزه بار بار دیده ام
 مات یازدهم از ابتدای سال یک هزار و یک لغایت سنه یک هزار و یکصد هجری
 در افتتاح مات یازدهم جلال الدین محمد گبر شاه بادشاه بر سر سلطنت هندوستان نشستن بود و ابراهیم عادل شاه برادرش
 سلطان علی عادل شاه که در بجا بود در بربان نظام شاه در آنجا گردن و محمد قلی قطب شاه در کونکنده و شاه عباس در ایران
 و سلطان مراد در ولایت روم فرمان فرمای کشور کشائی بنمودند

قاضی ابوالفتح بلگرامی عرف قاضی کمال
 در سال شریف عثمانی مرقوم است که سال تولد او سنه هشتصد و هفتاد و ابراهیم گبر شاه بادشاه خدمت قضا داشته عمرش
 هشتاد و چهار سال بود در سنه یک هزار و یک هجری رحلت نمود و ملا شیخ فیروز عثمانی این قطعه در تاریخ وفات او گفته

تاریخ			
ای در قبال که مستغرق و محرم	مارت وقت خضر کمال	آن محقق مدق دوران	آن معتمد در سلسله حال
سال شهادت و چهار و دینا	اگر تلقین دین مبارک کمال	چون نداد رسید از عالم غیب	گشت پنهان بسال آن کمال
اسم قاتلش از خور و جستم	اگفت بافت بدانکه شیخ کمال	باش آرا داد عجزش فیروز	صبر بهتر ازین طلال سال

خواجہ ابراهیم حسین
 یکی از طایفان درگاه اکبری و بزرگ نوابان مقبیه بلوکه بود خط نستعلیق را بحال رسانیده بخوشنویسی شهرت داشت
 در عین جوانی ازین منزلت عالی گذشت و این واقعه در سنه هزار و یک هجری دست داده و قاضی بدادنی در تاریخ گفته

تاریخ			
برو حاکم بادشاه کونین	در راه صفر خواجہ ابراهیم حسین	چون کرد سفر عالم فی نرو	تاریخ شدش خواجہ ابراهیم حسین
مرزا غفر سر کوکمر			

مخاطب با عظم خان کوکلتاش پسر خرد خان اعظم مشهور با کمال خان بود و کوکمر و کلتاش برادر رضاعی را میگویند زیرا که اگر شاه
 و خرد گئی شیر مادر اعظم خان که جمعی نهم داشت نوشکیه بود و با او هم عمر و هم بازی بوده است در سنه شانزدهم از جلوس

۱۰۰۱

۱۰۰۲

بخطاب اعظم خان نام برادره و دیال پو بجاکر او مقر شده و در سال سی و دوم از جلوس عقد مناکحت و دختر فرما باو شاد نژاد سلطان مراد منعقد گردیده و در سنه هزار و دوسو و المراجی بادشاه بطرف خود دریافته ازاده حج کرد و با انگلیان دوستی بهرسانیده از بندر ملا دل که نزدیک سه سنات است بر جازری که بنام لسی مشهور بود با فرزندان خود سوار شده و حج رفت شیخ عبدالقادر بغدادی تاریخ روانگی او بطرف مکه یافت

۱۰۰۲

تاریخ

چون رسیدیم ببل تاریخ این سال
بجفتاب میرزا کو که حج رفت
بعد از مراجعت در احمد آباد گجرات سکونت نمود و در آنجا سال نوزدهم از جلوس جنت مکانی یعنی جهانگیر بادشاه در سنه هزار و سی و سه هجری باجل طبعی مسافر از الملک بقا گردید و بلاش در آنجا بجا آمد و در مصل روضه پیرا و خان اعظم آنکه طایف مدفون هستند و بر قبر او عمارتی عالی که شصت و چهار ستون دارد و سترها از شک مرصع است تعمیر نمودند و آن عمارت حالا بزرگ شده که کعبه مشهور است

تاریخ کتاب مصنف اقلیم

این کتاب تصنیف نموده امین احمد رازی است که در سنه هزار و دویست و چوبی با تمام رسایند و تاریخ اینچنین گفت

تاریخ

۱۰۰۲

این نسخه که هست پنج و دو تنگ
ناموشوی در زبانه گانی
گزاره کسی سوال تاریخ کند
تصنیف امین احمد رازی گو

سلطان مراد ابن سلطان سلیم بادشاه روم

بعد فوت پدر و داد او را از ملک شعبان سنه نهصد و هشتاد و دو بر سر سلطنت روم نشست و صاحب ملک مال گشته اول پنج برادران خود را پیش چشم خود کشته بعد از آن بکار سلطنت پرداخت کرد و او را با جنود و نصایح محاربات دست داده و قاتلش در راه جاری کرد سنه یک هزار و سه هجری بوقوع آمده پس از دوازده روز چون سلطان محمد پسر او را از قلعه آوردند نقش در باجناک سپرده اند و سلطان باورگ فرماندهی بر نشست و از خود غنودگی و دل شکی نوزده برادر خود را که بزرگترین ایشان سبب سالار بود از هم گفاند و بعد حکومت سنه سال در راه شعبان سال هزار و دوازده بر پنج طاعون ازین عالم در گذشت بعد از و پسرش سلطان احمد چهارده سال حکومت

مولانا شیخ نظام متخلص نصیری بلگرامی

از قدما می شعری بلگرام است و خواهرزاده شیخ سلیمان و از سبیل او بجلازمت جمایون بادشاه رسیده شاعر پاسبی تخت او گردیده و در خود این بیت گنایند بود
خدا یا بحق رسول امام + پذیرای کار نصیری نظام + در تعبیه سفید بون
که از توابع در اخلافت دلی است در سنه یک هزار و سه هجری در عهد اکبر شاه فوت کرده و نواب مبارک خان دهلوی تاریخ و قاتلش درین قطعه ضبط آورده

تاریخ

ملک نظام شیخ نظام
شاعری نامور و فصیح کلام
در قصیده شده طبع زمان
در غزل گشته خسرو ایام
بست خسته بقا ملک فنا
کرد آهسته سوی خلد خرم
کردم از نشیمن بخت بخشش
خودم گفت آه نظام

شیخ عبدالقادر بدایونی متخلص

پدرش ملک شاه از اکابر بلده بدایون بود و شیخ بفضل و کمال الصفات داشت پیش شیخ مبارک ناگوری که پدر شیخ

مات یازدهم

شیخ ابو الفضل ست تلمذ نموده بعد از آن در مسلک ملازمان اکبر شاهی مسلک گردیده و در محفل خلوت بارداشت و به امر آن بزرگ
با انتخاب و ترمیم کتب مبنی اکثر نامور میشد و استان را چرخ را بخاری ترجمه کرده تاریخ کشمیری منتخب نموده علم تاریخ را ابو الفتح میداد
و تاریخ را خوب می یافت اکثر تواریخ تغییر عادات و وفات مشایخ و علماء عصر خود یافته و در تاریخ از دواجم خود کرده رسیده و مقصد و مقاد
بر پنج بجای اتفاق افتاده گفت

تاریخ از دواجم

چون مرا از غایت ازلی | از دواجم با چه چهری شد | عقل تاریخ که خدائی را | گفت مایه قرن مهری شد
و نسخه منتخب التواریخ که بتاریخ مداوئے اشتهار دارد بر جوی گوئی و خدایت شاهی و فضل و کمال او دلیل و واضح است
این کتاب را در سنه یک هزار و چهارم بجای با تمام رسانیده و تاریخ آن بطریق تعقیب این چنین گفت

تاریخ

شکر الله که با تمام رسید | منتخب از کرم بابی | سال تاریخ زحل حکم گفت | انتخاب که خدایان
اگر حرف تالی را که نون باشد از لفظ انتخاب دور کرده شود تاریخ باید سال وفات منتخب معلوم نشود و تاریخ بهم رسید
ملک الشعرا شیخ ابو الفیض فیضی فیاضی

برادر بزرگ شیخ ابو الفضل و خلف الصدق شیخ مبارک ناکوری ست سالها فیضی تخلص میکرد آخر قضای قمار داد
و آشعار با فیضی گفته بیت | این پیش که سکه ام سخن بود | فیضی رقم نگین من بود | اکنون که شدم عشق و شوق
فیاضی نام از محیط فیاض | آورده اند که در اول روزی بادشاه فیضی را که بلا تشرف رفته بود بیرون گفته و فرقه است
کرد فیضی بکیف این رباعی خواند رباعی بادشاه تا بیرون پنجه ام - از سر لطف خود مرا جاده - رنگه من طوطی شکر خایم
جای طوطی درون پنجه | بادشاه بسیار پسندید و مراتب او افزود در اقسام علوم مثل شعر و معاد و من و فاضیه
و تفسیر و تاریخ و خط و انشا بمیشال اتفاق بود این چند ابیات از دست

ابیات

شکر ایزد را که مداح شمع بودم	شاعر خاص حلال العیون کبر	شاعر امانان شاعر که شوق	شعر گویان ازلی اخذ چرخم
بود گرد و دهنده خسر و طوطی شکر	حالی که در سخن گوئی از شیرین	طرز شعرا و نباشد نظم نگین	ادب طرز دیگر است و برین نظم حکیم
او اگر در کوه لطف محمد شاه بود	من مداحی که شمع جهان بود	بود اکبر را محمد بنده فرمان پذیر	کردن معنی در بهی گفتن نامور

در طبقه سلاطین همواره بهند اول یک خطاب ملک الشعرا فیضی بیانات نموده عزالی ششده می بود که از شاه باین
خطاب نامور گردیده و بعد فوت او شیخ فیضی باین لقب بلند آواز گشت و در عهد جهانگیر بادشاه طالب اعلی و در زمان جهان
فران نامی ابو طالب کلیم هدانی باین خطاب نامور شده و فیضی سوار الکلم نام کتابی در اخلاق نوشته که جز
منقوطه ندارد و تفسیر قرآن را نیز بے نقص تمام کرده و موسوم بسواطع الامام گردانیده و میر حیدر معانی سوره قل هو الله را
تاریخ تمام آن یافته که در سنه ثانی و الف هجری با تمام رسیده و ده هزار روپیعه گرفته سوره قل هو الله احادیث
الصمد لم یولد ولم یولد و لم یکن که کنوا احد فقط و شیخ فیضی در یکی از مقطعات خود آورده که در دیوان حافظ نام سنگ نیست
چنانکه ازین قطعه مستفاد میگردد

منم فیضی که در سید است	چون جابک سوار است	بجاده شعر من از پوست نامغر	ایچائی حرم ناپاک رگ است
بجای سید این بکینه کفار	که در دیوان حافظ نام است	و میر غلام علی آنا در تذکره سرو آزاد آورده که شیخ نجیب کی حرکت	
بشیخ خبیب الله آبادی در کتاب اعلام الانام میگردد که صاحب قطعه مذکور شاید که این بیت خواصه حافظ بنظر نرسیده			
شعیده را هم که سگان ناظرا و می بندمی به چرا گردن حافظ نمی بینی رسنه و مولف را چنان بجایال میرسد که آنچه که شیخ			
نوشته اند درست است زیرا که بیت مذکور در اکثری از دیوان حافظ یافته میشود مگر در بعضی و شبیه نیست که این بیت از لطحات باشد			
گویند که شیخ فیضی و برادرش شیخ ابو الفضل هر دو در هر دو مقرری و سر حلقه اهل خوار بود و در صحبت خاص با شاه ماه باشد			
بسمان داهی خطیر بادشاه از جاده مستقیم انوار میدادند چنانچه این دو شعر که از مقیده مدحیه سلطان است نیز در لیلی میریز			

ایات

مست نگر که در خور سحر است	آمینا بکند و با که آفتاب	او میکند معانه خود را این	این بکند شاد و حق را و آفتاب
و این اشعار این سید بر آفتاب پرستی بادشاه نموده به تحسین فیضی سرگرم اند باید دانست که شیخ فیضی اعداد را			
را با عدد آفتاب از حساب تینیات برابر یافته و بر هینفه رباعی گفته			

رباعی

نور که ز مهر عالم آید است	از جبهه شانه نشسته و الا بد است	اکبر که آفتاب و ارباب است	این نکته تینیات هما پیدا
و حساب تینیات اینست که در حساب ابجد حروف اسمی را از حروف اسمائی بگیرند و از اول حرف اسمی مسما می			
مخزوف سازند آنچه باقی ماند اعداد آن را بگیرند مثلاً اعداد اکبر دو صد و بیست و سه میشود الف آفتاب اسمی بگیرند ایت			
مسما می مخزوف گردانند الف باقی ماند که یکصد و ده حاصل آید همچنین از الف دویم اسم آفتاب مجموع اعداد هر دو الف دو صد			
و بیست باشد باقی ماند تا و با در صورت حذف حروف ابتدا از هر سه حرف الف باقی بماند که مجموع عدد آن سه الف عدد سه			
باشد پس تمامی اعداد آفتاب دو صد و بیست و سه آمد و آن برابر اعداد اکبر است فحقاً دلالت میفنی در سال چهار صد و			
شصت و نه جلای مطابق منصف و پنجاه و چهار بجای اتفاق افتاده و وفات او در در شهر صفر سنه یک هزار و چهارم			
بس پنجاه و آلی بوقوع آمده و چون شیخ هندی مقید نبود این مصرع در تاریخ وفات او گفته اند تاریخ فاسفی و شیخ			

و طبعی و در هر ی + و این تاریخ هم به همین طریق است

تاریخ

شیخ فیضی که فضل مجید است	گرچه در غم خود سوخته بود	در ره دین فدا کرد	نزد در باب شرح مقصود بود
	زان سبب خانه فضا و قدر	بنوشت آنکه شیخ فدا بود	

و مولف این اوراق این تاریخ در فوت او گفته

تاریخ از مولف

تاریخ حیات و حیات شاد است	انصاف گفت اگر جان فیضی		
گویند که شیخ فیضی و کمال حیدر و حکیم مام برادر حکیم ابو الفتح شیرازی در عرض یکماه تبریز مسافر شهرستان عدم شده اند			

مات یازدهم

۲۲

جامع مجیدیه

این مسجدی است عالیشان در ملک میدا تعمیر نموده سید سوزان خان در سنه یک هزار و چهارم هجری در زمان دولت اکبر شاه بادشاه و این تاریخ بر بالای دروازه این مسجد مرقوم است

تاریخ

در زمان اکبر غازی شد عالم	باداییم چاکرانش از اقلید	هم مین حضرت خان سید نواز	سند عالی بنامی مسجدی کرد
۱۰۰۳	ارونده قدسی است کوئی مایه کلبه	سال نایبش چار پیر جزو جنت	رفته بود از حیرت خیر الهی اوقات

در وازه محاسن رستاس

راجا سنگه پسر راجه بھوان داس که او در زمان صوبه دارمی خود در ملک بهار محاسن رستاس در سنه یک هزار و یکصد و پنجاه و پنج هجری تعمیر نموده و بر دوازه آن محل سرائین تاریخ مرقوم ساخته

تاریخ

در وازه پسر زرشک ششم شد	سال عادتش چون نوم طبع گشت	از راجه بان سنگه بنامی تعمیر شد
۱۰۰۴	محریرت الکلیخ بست و ششم شهر رجب المرجب سنه هزار و پنجاه و پنج	

مولانا حاجی محمد شیر

اصلش از بهمان است یک انا با او همراه میر سید علی بهمانی بکشیر آمد متوطن شده بود و مولانا مذکور از کشیر بدلی رسیده کسب فضائل نمود و در اکثر علوم به مرتبه کمال رسیده بفقیر عبارت بسری برد و گرد او در دیو و نیمه دیگر دید اشعار خوب دارد و زو پنجشنبه نوزدهم صفر سنه هزار و شصت و شش فوت شد و خلیفه اش مولانا حسن که از مردان خواجیه محباتی بود این قطعه در تاریخ وفاتش مرقوم نموده

تاریخ

نوزده از ماه صفر فوت بود	کین فلک گشت بریزد بر	زیر و زبر ساخت حیات مرا	همچو حیات نیک اندر چو
۱۰۰۶	کر نعم او شش غم گشت سر	پیر خرد اول و جان زین خبر	خون شد و پوست بنون جگر
	سال و نه در و زار زین و نه	نوزدهم بود در شهر صفر	

عبدالله خان اوبک سیدار ملک توران

این سکنه خان ابن جانی بیگ خان انا اولاد جو جیحان ابن چنگیز خان بود و بعد وفات پدر در سنه نصد و نود و یک حکومت سمرقند و بخارا رسیده و در جنگام حیات پدر تادست با او جنگ داشته در سنه ثلث و تسعین و تسعمائه در ولایت ماورالنهر کس شاهی با استقلال نزد حاکم آن دیار امنقرت شده در بدخشان استیلا یافت و مرزا شایخ نبیره مرزا سلیمان از خجراو بجان آمده متوجه هندوستان شده و عبدالله خان در سنه خمس و الف پنجاه رجب رحلت نموده و بقوسله در سنه هزار و ششش مطابق سنه چهل و چهار از جلوس اکبر شاه و موافق سال دوازدهم جلوس شاه عباس فوت کرد و تاریخ وفات او را قیامت فاکم شده یافته اند مدت عمرش شصت و شش سال و با بام سلطنت بعد از پدر هفتاد و سه سال و بعضی نوشته اند که مدت حکومت او چهل و دو سال بود بعد از او پسرش عبدالکرم خان در سمرقند بر سید

خان شمس محمدان پسرش کاژو ناما خط و مکتب عجیب آنگاه خود دستم سلطان را با سه پسرانش بسپاست رسانیده
 سیزده است که جمیع ارکان دولت در میان فراموش سازد کند چندی از ایشان نوچهارم است از شهباسرا و اگر فرزند و بنده سر او را
 بلاک مانتند وین محمد خان ولد جانی بیگ سلطان حوازه زاده عبدالله خان ماکر از اقربای او بود بر سر حکومت ناکه نیند
 تاریخ قتل عبداللوس خان را بطریق تعمید بدیخت سر بریده یافته اند یعنی اگر سر بدیخت را که حرفت بابا باشد در کرده شود تاریخ برای
 و نوشته اند که بنابر سواد اعمال بنی اویسها که از عبداللوس خان نسبت به پدر واقع شده زیاده از شش ماه سلطنت نمود و در میان
 که مشهور به بیتمحمد خان بود و سرور که با شاه عباس در هرات واقع گردید زخمی شده بعد از آن آخرت شتافت

سلطان شاه مراد

پسر دومی که بر شاه بود و در سنه یک هزار و هفت و نوزدهم ماه شعبان در سیام سالگی در کن و دیعت حیات سپرد و بدین شاه پسر
 مدفون گردید بعد از آن نعش او را از انجا بر آورده نزدیک فرزند چابون بادشاه در بلی دفن کردند این مصرعه تاریخ فوت است ع
 از گلشن اقبال بنامه لایه کیم

شیخ ناکه

در شهر قنوج برکنار در یاسی کالی بنی روضه ایست عالیشان و گنبدی دارد بر در آن روضه دیوارهای بلند تعمیر یافته و از تاریخی
 که بر پیشانی در وانه بیرونی تعبیه است چنان سفارید گرد که شیخ ناکه در حوالی کینزار و نه فوت کرده و در ان مقام مدفون گردید و
 از عبارت مکان فیض آباد تاریخ برمی آید تاریخ عبارت اینست

تاریخ

این روضه با صفات کز درونش	زبان گوشتش کز آتشش	مرد که شیخ ناکه فیض حق بود	تاریخ مکان فیض آباد است
با شام رکن الدین دولا رے بیان ترش کتب رکن الدین بن علاء الدین عثمانی			

شاه موسی

درویش بود که در سنه یک هزار و ده هجری به شهادت رسید اما معلوم نشد که کدام علت بهر حال تاریخ شهادت است

تاریخ

شجاع ملک شاه موسی	بمیدان شهادت چون علم زد	روز می صدق شمس الدین محمد	قیل عشق تاریخی چون فرمود
-------------------	-------------------------	---------------------------	--------------------------

رفع الدین

شاعر ممتاز و سخن سنج معنی نواز بود و مولدش در کن است در زمان شاه اکبر زند آید دیوانه که خود گفته بود
 بنظر باد شاه گذرانید و مورد عنایات و انعامات بارش تا آنکه گردید و تاریخ اختتام دیوانه مذکور گفت

تاریخ

دیوان رفیع چون با حکم رسید	از حضرت بادشاه انعام رسید	در ملک در کن جمیع نمودیم نوشت	در سال هزار و ده با تمام رسید
----------------------------	---------------------------	-------------------------------	-------------------------------

فتح ولایت لارا شاه عباس صفوی

حکام لارا از تبار گزین سیلا و اند که در عهد کبان حکومت لار منصوب شده بودند از آن تاریخ اولاد او در انوقت حاکم و فرمان روا
 بود و در زمان ملوک طوائف بیشتر از بیشتر افتد ایاخته از حکام ولایت قریب و جوار باجستان بودند و از زمانه سابقه قبل از حکومت

و بعد از آن در ملک ایران بادشاه بنام نادر قزوینی بود که در زمان اکاسره اطاعت گوته بطور آوده اند و در سال
ایام لوائی خود سری افراخته اند اول حاکم سلطان ازان طائفه جلال الدین ایچ ابن کرگین ابن قباد است که در عهد
عبد الغیر مسلمان شد و از زمان ظهور دولت صفویه تا غایت طایفه اطاعت و باج گذاری مسلوک داشته منصب
دیوانی داشته و در زمان نواب سکندر نشان ملقب بسلاطین محمد خاندانده نواز الدین خان ابن ابراهیم خان ابن ابوالفتح
مشهور بشاه عادل که در آغاز جلوس شاه عباس و اسلحه آنجا بود فوت شد مرزا علیرضا الملک پسرش تا کمال مقام گردید
نواب سکندر نشان او را ملقب ابراهیم خان ثانی لقب دادند بعد از آن چون سر از اطاعت بادشاه به سید شاه عباس
در سنه هزار و دویست و هجری الهی در دی ماه آنرا لایحه تسلیم نمود و به تصرف اولیای دولت آورد و مستعدان
روزگار تاریخ فتح آنولایت را بسیار یافته اند از آنجمله سید کونیه ابن تاریخ مرغوب یافته

تاریخ فتح

چو الله در دی بفرمان شاه	تسلیت جنت بر کافران	بهینروی بازوی کینه دوی	در آورد و از امان را بدست
چو کرم سر خجسته پر دله	کشود آنچه کرگین بیلا دلبست	طلب کردم از عقل تاریخ آن	کلیقه طلسم کیمانی شکست

تاریخ بر سنگ تربت

که در زمان اکبر شاه بادشاه در سنه یک هزار و دویست و هجری مطابق سال چهل و شش اسلحه در کربلا بود فوت شده
و بقاصد قریب صد قدم شمالی از کعبه جن جبین کوه مدفون گردیده و این چند بیت بطریق تاریخ بر مرقد او مرقوم بود که
سال هجری مستفاد میگردد و از عبارت الهی سال الهی که اخراج کرده اکبر شاه بود بر می آید

تاریخ

آه و اولی که اسم جان برین	رفت و مار ساخت و در کربلا	سال فوتش چون چرخ از خود	گفت با کس می غریب دین
یک هزار و دویست و هجرت بود کان	رفت سوس خلد ازین ارض	گوش کن تاریخ شمسی را و گر	از الهی گشت نازل این
	روح پاکش اسمی گویم بعدت	در بهشت عدل یارب با دجا	

پوشیده مباد که چون در سنه یک هزار و دویست و هجری قمری قلعه اکبر آباد به تصرف کپنی انگریز درآمد و بجای که قبلاً از راه
دیگر بودند کچری عدالت صاحب حج تعمیر یافت چون بعد از چهل سال در سنه یک هزار و دویست و هجرت و یک و هجری مطابق
سنه یک هزار و هشتصد و چهل و پنج عیسوی حکم اصدار یافت که کچری کمنه را سمار ساخته در همان مقام کچری دیگر از سر نو تعمیر
نمائند بوقت کنیدن بنیاد و یوار کمنه چهار تربت بر آندند ازان جمله یکی آنست که مرقوم شد و حال این سنگ تربت اندر
قلعه اکبر آباد نهاده اند و در تربت دیگر که میج نوشته گذاشتند و یک دیگر که بران این چند بیت مرقوم بود

تاریخ

دا حیرت که جان این جهان برست	بی او رفت تا اینجا جان	لازم بود که زارگر هم ساسی	خود بود ماه چون جهان نو جوان
فرزند او که بود در این عالم	بر مانده و در بسویش روان	تاریخ فوت او جزو چشم بخت	بر کمالی و شایع کل از بوستان
	جیبات جاک کن کاتبان	کان طوطی شکر لب شیرین	

علامه عصر شیخ ابوالفضل علامه

برادر شیخ ابوالفضل فیضی فیاضی است و پسر دوم شیخ مبارک ناگوری وفات شیخ مبارک تاریخ مقدمه بقعه روز یکشنبه
سنه هزار و یک هجری بوقوع آمده و مقبره او در بلده اکبر آباد بقاع صله یک کرده شریعتی از روضه اکبر شاه مکه جودست و شاید که
هر دو برادران نیز در اینجا دفن هستند این روضه را مردان آذربایران روضه لاؤس میگویند و لاؤس به معنی همشیره ابوالفضل
بود و مشکو صرحه فادالدوله نواب اسلام خان در روضه مذکور احاطه وسیع و دروازه عالی دارد و بر شانه آن دروازه آسم
شیخ مبارک و شیخ ابوالفضل مرقوم است نه سده اربع و الف بخط طغرا اگر چه شیخ مبارک ناگوری لاصل بود
اما این هر دو برادران در اکبر آباد متولد شدند و ولادت شیخ ابوالفضل در سنه هفصد و پنجاه و هشت بوقوع آمده و از علوم
معقول و منقول در عمق پانزده سالگی فراغ بهر ساینده و بعد از آن تجرد و غزوات را دوست داشته و تکلف و اصرار صحابان را
در سال نوزده جلوس عرش آسمانی ملازمت بادشاه حاصل کرده تفسیر آیه الکرسی مرقوم نموده پیشکش ساخته باطلات
خسروانی محض و گشته اول بخدمت منشی گری و بعد از آن بعد و نارت ممتاز و سر فرار گردیده و در روضه فیل خطاط بادشاه
انچنان جاکرفت که محسود شاهزادگان و امرا شد تخلص او علامی است و عالم و عادل و علامه عصر و عارف و کامل و
فیاض زمان و آصف عهد سلیمان زمین و شیخ ابوالفضل وزیر خاقان و در سال چهل و سوم الهی حسب الحکم
بادشاه همراه شاه مراد به تسخیر احمد نگر بکن رفته و بعد وفات سلطان مراد همراه سلطان دانیال بود تا آنکه آن ملک و سینه
هزار و نه هجری فتح شد و شیخ در سنه یک هزار و یازده هجری حسب الطلب بادشاه از دکن کوچ نموده بطرف اکبر آباد فرست
چون در نزد دربار شد بدست وزیران بقیل رسید بعضی نسبت این امر شیخ به شاه نیزاده تسلیم نموده اند و انچنان است
که چون شیخ حسب الحکم بادشاه روانه حضور شد در آن ایام شاه نیزاده تسلیم به یعنی دنا فرمائی پدر میگذرانید و ان طریقت
شیخ آزرده که خاطر بسیار داشت و یقین میدادست که اگر شیخ بحضور میرسد خاطر بادشاه را از طریقت او منحرف نموده
ساخت بر اجزای سنگه دیو بود ندیده نوشت که سر راه شیخ را گرفته کارش تمام سازد و چون راجه مذکور بعضی نشان نیزاده
شریک بود و در آرد آید چهل و پنج سال اول سنه یک هزار و یازده و در آن ماسی راه شنید ساخت و سرش را بریده پیشش نهاد و
سلیم که در اکبر آباد تشریف داشت بهر ستاد و شاه نیزاده بغایت خوش شده آن سر را بجای نالائی انداخت و
مدتی در اینجا افتاده و اندک عمر او به پنجاه و سه رسید و بود اکبر شاه بادشاه از استماع این خبر بسیار است خورده
و سنه هجری جهان را در وفاتش دیده پر نعم شد سکندر اشک حسرت ریخت کاغذ اطول ز عالم شده و شیخ
عبد الرحمن ولد شیخ ابوالفضل را با امرای دیگر استیصال راجه سنگه دیو یقین نمود و اعظم خان وزیر تاریخ فوت
شیخ را بطریق تعمید یافت و انچنین گفت

تاریخ

فیض الله بالمشایخ کلام الله تعالی

یعنی اگر سر لفظ باغی را که حرفت با ست و در کئی از باغی حرفت بحساب ابجد تاریخ بر آید و نیز نقل کنند که شیخ در حجاز
آمده گفت که تاریخ فوت سنه ابوالفضل است تکفیر شیخ زبان زود خاص و عام است بعضی بکیش بر هر چه را
منسوب کنند و برخی شمس پرست خوانند و جوته و هر چه دانند و الله اعلم بالصواب و این تاریخ در فوت او از مولف
این اوراق است که بطریق طبع آن مائی به تو گفته

مات یازدهم

تاریخ

سزاه و آنا چون کریم

ابو الفضل جان ادراب

جامع مسجد مکرام

قاضی محمود بکرامی پس از وسط قاضی ابو الفتح عرف قاضی کمال بکرامی است در عهد اکبر شاه بپایاد امارت رسیده و تا زمانه شاه جهان بادشاه در قید حیات بوده و شاه جهان بادشاه ادراب بطریق ایچی گری پیش بادشاه ایران فرستاد و در زمان اکبر بادشاه مدسند یکزار و دوازده جوی در بکرام جامع مسجد عالی بنا نموده بود تاریخ تعمیر آن مسجد است

تاریخ

گفتیم این مسجد عالی که نسبت به

ما تعمیر گفتیم همانی که گفتیم

تحت سنگ موس

تحتی است که اکبر شاه بادشاه سه سال پیش از وفات خود در سنه یکزار و دوازده هجری برای پسر خود شاهانوار سلطان سلیم تیار نموده بود تا امر و زک سنه یکزار و دصد و شصت و چهار هجری است در قلعه اکبر آباد موجود است اما دپاره شده است و معلوم نیست که این نقص در کدام وقت و بچه طور در زرا و یافت عرشش قریب دو گز و کسر انگریزی است و طولش قریب سه و نیم گز و ارتفاعش از زمین چیزی که زیاده از نیم گز و سطحی که آن زیاده از یک و جب است هفت ابیات تاریخ که اکبر شاه بر اطراف آن تحت منقوش نموده بود و بعد از آن پیشش جهانگیر بادشاه دو بیت دیگر بر آن افزوده است

ابیات اکبر شاه

بادشاهی که تیغ او سازد	چون دو پیکر سر و بد بنجم	باشید این تخته و فخره	نمکیه گاهی خدا یگان کریم
مخک خضران پایلیک	مهر و مهر اعیار بزر و بزم	در دجاشل بد ز سنده	لو لوسی بی بها چو در نیم
پس تاریخ او بفکر شدیم	مدحی هم از خدا سی حکیم	تا فلک تخته خورشید	گفت ماند سریر شاه سلیم

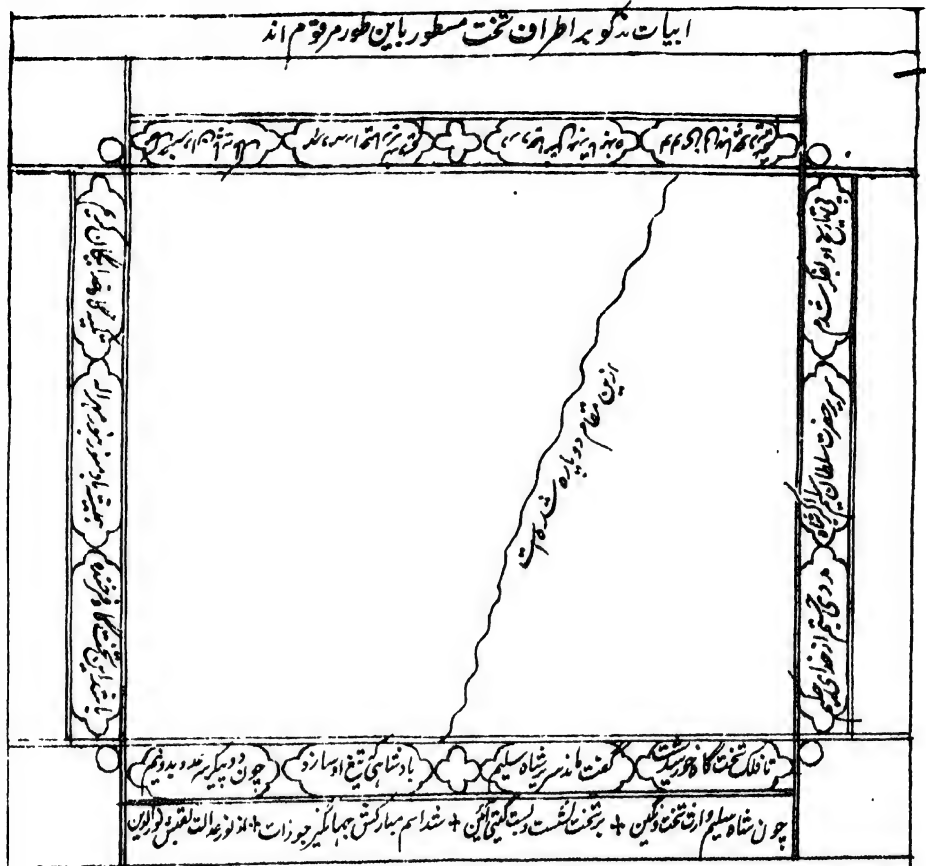
ایضا

همیشه باد نور بنور مهر آید

سر حضرت سلطان اکبر شاه

ابیات جهانگیر بادشاه

چون شاه سلیم داشت تخت	بر تخت نشست بست گنج	شد اسم مبارکش جهانگیر	از نور عدالت لغزش نوزاد
-----------------------	---------------------	-----------------------	-------------------------

خواجہ باقی باللہ

یکے از اولیای کبار بوده و مذہب نقشبندیہ داشت بسن چہل سالگی در سنہ یکہزار و دوازدہ ہجری بتاریخ نسبت بہ صاحب الشیخ
ازین جہان فانی رحلت فرمودہ در گاہ او در دہلی ست متصل قدم شریف و بردوازہ جنوبی روضہ مذکور باین تاریخ کہ اظہار
نقشبند وقت سال فوت او استخوان می باید بنقوش است

تاریخ

خواجہ باقی آن امام اولیا	عارف باللہ اسرار صفت	مکت بستان سراسی	از شمال جعفری خوش گل
چونکہ بد شرب فنا اندر بقا	محقق گشتہ اسرار صفت	رخت بپوشہ زین اسی قفا	چون غامی ارجی از حق شفت
سال تاریخ وصالش خسرو	فی البیہ نقشبند وقت		

سمت الین مزار او دہواری ست کہ قصیدہ پانزدہ بیت بآیہ تاریخ بران مرقوم ست باینچہ از ان نوشتہ میشود

ایات با تاریخ

قبلا از باب حشری کہ بجا صاحب	مظہر عین الہی صاحب علم	تو چون جنت شرافت از حق	شد زینت شرف و روشن قلب
کی نو آنکس گفت تیغ آن خلائق	بہشت است خواجہ باقی رحمت	چون کمالش وصل ہم بودی	شد وصال غیب آخر عمر الہین
وان زجوت الہی شاعر بنمودہ	از ذرات قطب ان کی گاہ سلیم	ہر کہ آید بر اثرش ز سر صدق	تجشش کرد و در ہم قصد نیاو

شیخ عبد الواحد فاروقی کاتب سرمد

والله قطب لاقطاب شیخ احمد فاروقی است و میر شیخ رکن الدین و لک شیخ عبدالقدوس گنگوئی حشمتی بود و فائش در بلده سرسند واقع شده و بعضی از فضلا سی عصر و ناریش آویش کامل گفته اند که عددش یکزار و هفت میشد و در جائی خوانده ام که تاریخ نو شیخ عبدالاحد حشمتی مکان من انحصار است که عدد آن یکزار و دوازده میشد و معلوم کدام درست است

حمیده بانو سکه لقب به هر حکم مکانی

مادر اکبر شاه بادشاه بود اصل ناستر حمیده بانو بیگم مشهور با حاجی بیگم از نسل زاده مثل شیخ احمد جام بوده و فائش در شب و شبانه سقته هم شهر پور سنده یکزار و دوازده چری واقع شده و تابوت او را از کابل با بدلی روانه ساخته و در اخضر جنت ایشیانی یعنی همایون بادشاه که تعمیر ساخته او بود مدفون ساختند و در اشکوه پسر شاه جهان بادشاه و فرخ سیر بادشاه و عالمگیر ثانی و غیره همدین مقبره مدفون هستند و عرب سرکه متصل مقبره همایون بادشاه در دلی واقع است بنا ساخته بیگم موصوف است و آنرا عرب سواران سبب گویند و قتیله بیگم حج رفته از عرب بان سید کس را همراه خود آورده آن مکان را برای ایشان تعمیر نموده

سلطان و انبال

پسر سومی اکبر شاه بادشاه بود عمر سی و چهارم سالگی حبت افراط شراب و غرور واهی و کج سنده یکزار و سینه چری تیشین نیم ماه پیش از وفات پدر در بریان پور حلت نموده او را بشکار تفنگ بسیار میل بود و یک تفنگ را بنمازه نام کرده این بیت بران نقش داده بود بیت از شوق شکار تو شود جان تو تازه + هر کس خورد تیر تو افتد بنمازه + پدر منع شراب کرده بود و تریکان از تریس بادشاه شراب نزد او نمی آورد و چون در سده روز گذشت بیاب شده بهر شد قلی تفنگچی ناری کرده گفت که اندک شراب بمن برسان او بچو طریق بیارم اگر کسی داند من کشته خواهم شد گفت در همان تفنگ کرده بیارم شد قلی تفنگ از شراب پر کرده آورد و چون تفنگ از باننش براده بود حق تعالی همان توخ کرد یعنی که از آن تفنگ شراب خوردن همان بود و جان دادن همان تاریخ نوشتن از کلمه غائب + استحواج می باید و سلطان و انبال مادر و پسران بود و دیگر یکی مرزا ابیسفر و دوم مرزا شهنشنگ این هر دو برادران در عهد جهانگیر بادشاه مقید بودند و در سال یکزار و سی و هفت حکم شاه جهان بادشاه در لاهور بقتل رسیدند

در وفات جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه

در مرآت جهان مرقوم است که بعد از آنکه اکبر شاه را مملکت هند وستان بوجه حسن بعبط درآمد و داخل جهان کشا از اطراف جمع شد اکثر اوقات با علما و فقرا و حکما بباحثه مسائل فقهی و تحقیقی مقدمات حکمی و سخنان مقصود مصروف میشدند تا آنکه روز یک بعد از ظهر در محبت علما و فضلا اشتغال داشته تحقیق مسائل دینی نمودند و علما رسوم تغیر زبان از انبیا و دان کشیده در یکدیگر افتاد و در مقام تنافی و تقابل درآمد و هر یک راه خلاف دیگری همواره کفیر یکدیگر نمودند و مزاج شاهی که طالب حق مطلق بود و شک انداخته تا آنکه باغواهی محمدی چند که بجهاد با کاه سلطنت بودند شیخ تاج الدین و لک شیخ زکریا احمد دینی و بلوخی که شاگرد در شیخ ابان پانی پی بود بقتل رسید و ملا عبداللہ سلطان پوری که مخدوم الملک خطاب داشت نیز از ظلم ان جامعه مقتول شد و همچنین شیخ عبدالبنی میر شیخ الدین قطب عالم شیخ عبدالقدوس گنگوئی الشهادت رسید و بعد از آنکه انجمی در میان ناماد بادشاه طرقت اختیار کرد و کبر تفصیل آن چه نویسد یعنی از برادران کاشش گهری روز مقابل آفتاب بنه سیح نام که در کتاب کفر نزار و یک اسم دارد میخواند و هر یک باین اسامی است نماید حیات ابدی باید و خود تا آخر عمر ازین فعل منیع و عمل شتینغ ناکب نشده پس از حکومت و سبب پنجاه و دو سال شب چارشنبه سینه و در جمادی الثانی سنده یکزار و چهارده چری مطابق روز اردی بهشت سیوم آبان ماه الهی سال پنجاه و چهارم جلوس می نمود

در ماه جلالی سال پانصد و بیست و هفت ملک شاهی مصادق روز او غزو کیم فروردین ماه قدیمی سال نصد و هشتاد و پنج بود و پنج روز بعد
مطابق شانزدهم شربین الاول ماه دومی سال یکمیز نصد و هفتده اسکندری موافق شانزدهم کتوبر ماه انگریزی قدیمی و بیست و ششم شعبان
سال یکمیز ششصد و پنج صیوسی مطابق سی ام ماه کاک بخت یکمیز ششصد و شصت و دو و یکمیز راجیت و یکمیز رواجیت و پانصد و بیست و هفت
ساکه سال با هم در دار الخلافه اگر اباد کوس حلت بعالم آخرت زنده و در باغ سکندره که قریب سه کروزه عربی از قلعه اکبر آباد واقع است
در رود که پیش از وفات خود تعمیر ساخته بودند فون گردید و آن مکان به بیست آباد موسوم شد و گرامی تنش پاک
ز آب به معطر کجا فور و مشک و گلاب به کفر جا به کرد و تابوت جاسی به سپرد جسمش بعفو خدا می درختش به تخته در انداختند
با سکندر لیش وطن ساختند و در جسد کرد و بروی فراز به خاکش سپرد و گشتند باز به شعرا می وقت و فضلا رعمده تارینهایستند
و مرثیه با کفشد از آن ایام به تحویه معروف و مشهور است ع الف کثید ملاک ز فون اکبر شاه و دیگر می چنین یافته ع با شاه عالم
جاوید اکبر باد و چون اکبر شاه بحساب سال قمری در پنجاه و دویم سال از سلطنت وفات نموده غیر قری دیگر ازین مصر قریب
فون برادره اکبر شاه که حرف و او بعد از لفظ پنجاه نمیدهند آن مصر عین است ع پنجاه و دو سال حکم راند اکبر شاه و یکی از شعرا
این قطعه در تارینش گفت

تاریخ

شاه گیتی شان جلال این	که چو او در جهان ندارد یاد	زینت زیست سیرانی	ماند ز یاد کار زینس و داد
هر کسی سال فوت او میست	بجهاد امین که بساحل داد	فون اکبر شاه است تاریخش	جاسی ما و در جوار رحمت باد

و این تاریخ از اصفت خان جعفرست و بعضی نوشته اند که از خواجہ شعیب جوستانی است

تاریخ بقیمه

شاه اکبر جلال دولت	که ز داند بر فلک خرگاه	ماهی عمر او فدا و بیشت	نوبتش در گشت ایجاد
مخل شاهی چون زمانه	گشت تاریخ فون اکبر شاه		

مخل شاهی اشاده بر حرف الف است اگر از آن الفاظ فون اکبر شاه در کتی تاریخ باید القاب او بعد از هر عرش آشیانی قرار است
و ابام شانزدهگی از دوز تو که تار فون جنت آشیانی سیزده سال و بیست ماه و بیست روز و بدت سلطنت از یوم الفونات در پنجاه
و یک سال سه ماه و یک روز و پنج مجو عمر او بحساب سال قمری شصت و چهار سال بایزده ماه و بیست و نه میشود اما بحساب سال
شصت و سه سال و یک روز از آنجا که ابام حکومت بسال شمسی از روز جلاوس چهل و نهم سال و بیست ماه و یک یوم و فده عالی در نفع
اکبر شاه که در باغ سکندره است از سنگ سنج و سفید تعمیر یافته و تا امروز موجود است احاطه وسیع آن چهار در از نامی عالی دارد و آن
جمله سه درواز با سه درواز و درواز کلان که سمت جنوب است مفتوح و اشعار فارسی بخط کفر ابراز و این دروازه در هر دو
جانب منقوش اند اما فوندن آن بسبب بلندی عمارت مشکال از جمله ایات جنوب دیده دروازه کلان مرقوم اند و بیت اول میست

بیت

مر جاویم قصه خوشتر از باغ
مر جاویم عرش برین عالی بنابر تیر

و این ایات اندرون دروازه مذکور بخط مستطین مرقوم اند

ایات اندرون دروازه کلان + +

بفرمان شاهنشاه از اجلا	که باشد شهنشاه پیش بی زود	شمار استه آنچنان روزگار	که حیران شداندیشه شهباز
بگیتی بیض ازل بادشاه	بود سایه نور ذات اله	چو از دیر آن سایه گرد نهاد	قد سایه دیگر اندوخت
بدینسان بود تاسه خیم کار	به نر ز خرد گردش روزگار	زمانه در گون شود و نفس	نگرد و یک گونه به هیچ کس
فلک ربه شاه اکبر عرش گاه	که از پیشش کوه گشته چو گاه	شسته چو بخت شاسته	گفتی جهان غفلت است
فرزند افسر و تخت بود	که یکم در چشم جوان بخت بود	دل روشن جهان آگاه شد	جهان خورد و داد گرفت و داد
بیان جهان تخم یکی بکشت	بر آن گرفت از ریاضت	روانش چو انوار خورشید و	فرزند باد از نور لاله

از جمله ابیات این سه بیت بطرف شمال و به دروازه مذکور مسطور است

شاه اکبر زوسی داناست	که در طایفه زهر فانی دست	دو شش بود فیض از ان	دل نیلی با باده ان نیست
	منع رخش چو بود طایفه عرش	رفت بر شهبان خوش نشست	

این ابیات بر پیشانی دروازه مذکور شمال و به بخت خلق مرقوم است

طایفه که از دوانی به بخت	سودش سیاه پیش رخ تابنده	این طایفه پیش فلک نشست	از دانه منوره شاه اکبر است
و نیز تعلق که شاه که بر لاله زنده است از یک تخت سنگ مرمر ساخته اند و هیچ سقف و کنبه ندارد و در هر چهار طرف آن تخت نود و نه نام خدا با کلماتی که بایسیا نوشته است و طرف پائین آن تخت مانند کوه و پائین آن تخت را که در چهار طرف آن تخت تیرهای آهنین است			

ابیات

نام شهنشاه ملک قدیم	که از دانش میر بود از عدم	همه بادشاهان روی زمین	از صاحب تاج و تخت و کس
که از عدم آشکارا وجود	بود ذات او مظهر عدل وجود	ز لطفش که در طلب کجایم	بود گردش قبله خاص و عام
تنگانده جوهر آب و خاک	حلازنده گوهر جان پاک	دو عالم بیض ازل آفرید	یکی کرد جهان و دیگر پدید
به بخشنده آنکه سراسی سنج	بشاهان با افسه و تاج و گنج	که از عدل ایشان سود روزگار	شگفته تر از باغ و زونبار
ره داور سی و چو کبر پیش	شهنشاه بیکار به چو خوش	شهی کوچین زلیست در روزگار	بود سایه ذات پروردگار
ز خصم و زدن بود صفت و در	که شاه اکبر آن سایه زد و کجاست	بیا که ز زین سندنشست	که بر تخت او نشست افغان
جهان بایار است از عدل شاه	دل اهل عالم از او گشت شاد	بر پایه تختش از هر گروه	شده جمع مردان حاکم و شاه
بهر از ننگد می نظر سوی کج	بگو به شدی بهتر از جان پاک	گفتی یک حمله ملک بزم	بایامی ابرو و بدایمی بزم
چو لطف خدا لطف او عام	بهر کار پیش با تمام بود	بدرگاه او هر که بر روی پناه	چو اندیشه رفتی ز نایمی به راه
چنان پر شد از شاهان جهان	که در دل نه گنج را از جهان	بپر داخت آن که ز روی ز	که کرد آفرینش جهان آفرین
بگیتی دوازده و پنجاه سال	چنین کرد شاهی بر روی طلال	چو از عدل آباد کرد این جهان	سوی آنجهان رفت روشن
شده هفت کشور ازین پیش	کنونی هشت بخت سخن نمود	به نر ز خردمند شهباز دل	سراسی ستارین عالم آب گل
مجموعه از جوهر به سبزه	که با کس پیمان نبردست	سپهرت پیکینه مهرش بهار	که پیکینه و مهر تاید بهار
جهان هست مانند موج سراب	از آن شنه دل کی شود کایت	زلیست ست چنان که برون گاه	که لکست آنرا سنگام کار
نماند بگیتی کسی جاودان	ز دیت اهل کس نبردست	چو خوش گفت آن کمال گنج	که از گوهر و دانش اندوخت گنج

جهان نامی برادرانند کس	دل اندر جهان آفرینند کس	شاهزاد دل شاه اگر کار مکار	میان بهشت برین روزگار
جهان گشت خرم بدو را دل	زین فیروزان شد فخران باو	ولی دوهر بے مهربان کس	ز کین مهر او کردی روزن دل
ترتیب مصری این جهان	روان شد حکم عالم را دین	رویش همیشه رخ شاد باو	اندر عالم قدس آبا و

تربتی که از دوزخ و دیار کبر و خفاست اصل تربت اوست آن نیز از سنگ مرمر است اما هیچ نوشته ندارد و در خانه دیگر است مشرق انفراد تربتی است از سنگ مرمر دیگر و آن آیات قرآن مرثوم است و بطرف پایین بنام القبر ارام بانو منقوش است و بفاصله چند قدم ازین تربت چاهی است پخته که هیچ آب ندارد و سمت مغرب انفراد کبر شاه بخانه دیگر قبری است از سنگ مرمر که آیات قرآن با کتب و نامی خوشنویسان مرثوم است و بطرف پایین بنام القبر شکریه النسا یکم و این هر دو دختران کبر شاه بودند و سوسه ای همدو نفری دیگر بود که شاهزاده حاضر نام داشت و آرام بانو یکم در سنه کینزاروسی و سوسه چوسی در وقت حیات سپرده و عرش آشنایی باین صبیعه خود عنایت بسیار داشتند و چهل سالگی چنانچه بدینا آمده بودند و متصل قبر شکریه النسا یکم تربتی است از سنگ مرمر که آن قبر سلیمان شکوه پسر شاه عالم بادشاه است که در سنه کینزار و صد و پنجاه و سه فوت که همه از احوال او و تاریخ که بر آن نوشته است بمقام خود مرثوم خواهد گردید و سوسه ای این تربت تا که مذکور شد قبر قاضی چند دیگر نیز متصل آن تربتهاست که هیچ نوشته ندارد شاید که یکی از آنها تربت رقیه سلطانه یکم باشد که صبیعه مرزا سهند از منکوحه کلان عرش آشنایی بود و در سنه هزار و سی و پنج چوسی در آن کباب فوت کرده

نور الدین محمد جلالی بادشاہ غازی ابن جلال الدین محمد اکبر شاہ بادشاہ غازی

ولادت با سعادت او بعد از گذشتن هفت گزری از روز چهارشنبه هفتم ماه ربیع الاول سنه منفرد و مقنا و وقت بجز
مطابق روز ریس پیرنوم شهروراه سال چهارم عم الهی موافق روز دسبست چهارم شهروراه سال چهارم صد نو و یک
جلالی مطابق روز غیر از دهم جمادی الثانی سنه دسبست از جبروی مطابق روز یکم از شهرتد که گزینی ملاحق می گشت انگری
قدیمی در هجتم تمبر جمادی سال کایزار پانصد و شصت و منه حبسوی بطالع لبست و چهار درجه میزان در جمادی و یکم می صفات
محبوبه اکبر اباد و منزل شیخ الاسلام شیخ ساجم حشمتی از بطن سلطان در کیه یکم جمادی راجه بهاری مل بدو قع آمده و بمناسبت شیخ
بشاهزاده سلطان سلیم موسوم گردید و مادرش در اجم شیخ جوید و سنجو بابا مخاطب میساخت شعرا می پایه تخت و تینیت این
حبش مقادیر در خسته صلاسی بزرگ بافتند یکی از دانش نشان در شهروراه یکم از تاریخ این ولادت ریافت و غیره
گوهر پنج اکبر شاهی در مطابقی این عطیه دولت بخش گردانیده یکی از اصحاب فخر شاه حاجت محمود به یانته و بعضی از شعرا
یک الف افزوده تاریخ ولادت از الفاظه ظل الهی و سلطان سید شهنشاهی و برادره و خواهر حسین مردی تصدیه
موزون شش گزری و یک ابیات گفته نظر باد شاه گردانید و دو گشته صله آن یافت یعنی از صهر مردل بهریت آن گرما
انتظام تاریخ جلوس اکبر شاه از صهر دوم بهریت تاریخ ولادت همانگیر باد شاه برادره و با وجود چنین التزام و توافق
غریب سلاک نقلش خالی از حیرت نمیست تصدیه مذکور اینست

قصیدہ تاریخ

۹۴۸ گور محمد از محیط عدالت در کنار ۹۴۹ طایری انانیشیان صاحب و حرم ۹۵۰ کوکبی از اوج غرور نادر که در آستانه
۹۵۱ لاک زنگنه که کشور از میان لاک ۹۵۲ شاد شده و لاک از آستانه ۹۵۳ ناز نازنده شد که در امرها

مات یازدهم

۹۶۳	آن ملل بجمع قندج و دیار	۹۶۴	خان منال که در جهان	۹۶۵	شاه ابراهیم فاضل	۹۶۶	شعشع جمع دیلان
۹۶۳	عادل کامل که در جهان	۹۶۴	بادشاه نامدار که در	۹۶۵	کامل نامی قاهر	۹۶۶	احمد علی قاهر
۹۶۳	سایه لطیف از آن تخت	۹۶۴	بادشاه دین پنا	۹۶۵	محمدرضا	۹۶۶	سوکب دیر اسماعیل
۹۶۳	بزرگ گوهر دریا	۹۶۴	آرچو اوج	۹۶۵	مقدم مولودی	۹۶۶	مولود لافرو
۹۶۳	مهر سیکو بد که	۹۶۴	زنی زیست جهان	۹۶۵	دایا بریدار	۹۶۶	سبز باکل
۹۶۳	از کلام ادب	۹۶۴	وزیر کمال	۹۶۵	برزبان	۹۶۶	بعدگاه
۹۶۳	سوکب منصور	۹۶۴	میر کونین	۹۶۵	حکمران	۹۶۶	پسینک
۹۶۳	ای چو صنوبر	۹۶۴	پادشاه	۹۶۵	والی	۹۶۶	والی
۹۶۳	مالک آن جهان	۹۶۴	باجبان	۹۶۵	شاه	۹۶۶	برق کاه
۹۶۳	منبع عدلی	۹۶۴	باسامی	۹۶۵	حامی	۹۶۶	مالی
۹۶۳	کی بجز	۹۶۴	با وجود	۹۶۵	بادشاه	۹۶۶	بیدار
۹۶۳	کشتن	۹۶۴	هر که دارد	۹۶۵	یک بیک	۹۶۶	هر کی
۹۶۳	صریح اول	۹۶۴	از روی	۹۶۵	نابود	۹۶۶	وان
۹۶۳	شاه پاینده	۹۶۴	روزگار	۹۶۵	روزگار	۹۶۶	روزگار

در آنوقت که محمد که شاه مرعش بود شایزه سلیم در میان ایام بفرمود ملاقات پدران زاده آبادگاه آید هنوز در کنار آب اتامست داشت که حضرت
عرش آشیانی ازین جهان فانی خست هسته ملک جادو دانی برست اکثر امرا و اعیان دولت بسطنت سلطان خسرو ولد شاهزاده
سلیم که در بیدان جوانی در خدمت جد گرامی حاضر بود اتفاق داشتند شیخ فرید که از امرا مقبر آن سلسله بود و یکدیگر از اراکان
دولت مخالف همورا اختیار نموده بخدمت شاهزاده سلیم رفته کوازم خدمت بتقدیم رسانیدند و بر سر امرا و اراکان دولت ظاهر
که با وجود بر سر آمدن که تشریف مهم به پسر زاده خالی از اشکال نسبت ترک آن اراده نموده بسطنت شاه سلیم نهضی شدند سلطان
که در عی سلطنت بود چون حال بدین منوال بدید از اگر فرار نموده و تاحد و لاهور رفت و جمعی ازین و جناسی و تیره و بختان پسران و افغان
در اجوت و غیر ذلک از طرقات باو پیوستند تا قریب بست هزار کس بر سر شاهزاده جمع شدند که طایفه شاه سلیم که شیخ فرید مطلق
بود نمایان شد شاهزاده عطفه عنان نمود و از طرفین صف قتال آراسته گشت فیما بین حریفان در نهایت صعوبت بوقوع پیوست چون
الشکر شاه سلیم فوج متعاقب یکدیگر بر سر پسر شاهزاده شکست فاحش یافته فرار اختیار نمود و بر کنار آب لاهور کشتی بامان او را
شناخته بقلع خان حاکم لاهور خبر دادند و خان که کورا در برفی ملاکت و بعدات و بخوابه طلع ساخته نزد خود آورد و بعد از وصول
سوکب شاهی بنظر بادشاه رسانید و بادشاه مظفر منصور رحمت نموده بستم ماه جمادی الثانی سده یک هزار و چهارده هجری در آن
الکبر آباد در سن سی و شش سالگی بر سر سلطنت جلوس فرمودند و سید محمد کوثری این ایات در تاریخ جلوس یافت

شاه بلند مکان	برفت و طفل	بجاسی	بجاسی
در جنگ با صوم	در جنگ با صوم	در جنگ با صوم	در جنگ با صوم

مات یا زدهم

۲۱۳

سند شنیده بود که بعد از گذشتن زمان سلطنت اگر شاه نورالدین ملک تخت و تاج گرد و نباران لقب خود نورالدین ساخت و این تاریخ از کشفی است

تاریخ

شاه جهانگیر حم از فرج	گشت فرزندش کریم محمد	تخت محمد سال جلوس سید	شاه جهانگیر سید
-----------------------	----------------------	-----------------------	-----------------

و این تاریخ بتبیین از مکتوبان دارد و در کتاب خانه است

تاریخ

صاحب قران ثانی شاه شهباز	با عدل و دروشت تخت کاه	اقبال و بخت دولت فتح و کوه	پیشش کم بخت بسته تبار
سال جلوسش سی تاریخ شهباز	اقبال سربازی صاحب قران		

بعد جلوس فرمودن بر تخت سلطنت اول حکمی که صادر شد آن بود که بخت سنی مظلومان زنجیر عداوت او بچند و آن زنجیری بود از طلا که در نش چها من اگر شاهی بوده شتم بر سفت رنگ طلوش نسی که گویط بشاره برج دار السلطنت اگر متعل و طرف دیگر اکاس سیه بکنار بای همین دویم منع خراج و باج تمام ممالک محروسه بود که حاصل ملکی باز یاده از آن خواهد بود و بپیری طالع و بخت از قندار و اقصای هند و بای عمان و از کابل تا سرحد ننگه و بکرات و دکن یکبار چهار دانگ هندوستان در خط تصرف او بود این ابیات بر روی سکه اگر و احمد آباد کنی که کونوده

بیت سکه اگر

سکه زرد ریشه کر خیر گیتی	شاه نورالدین جهانگیر
--------------------------	----------------------

بیت سکه احمد آباد

سکه زرد احمد آباد غایات	روی ساخته تبار بیک
-------------------------	--------------------

در بعضی اشرفی جهانگیری این بیت از نصف خان مفروب شده

بخط نوبز و ملک تفریر	رقم زنده نورالدین جهانگیر
----------------------	---------------------------

و طرف دیگر که مستخرج است این بیت

شده چو خور این سکه نورانی	آفتاب مملکت تاریخ آن
---------------------------	----------------------

در سال دوم جلوس از لاهور متوجه کابل شدند و آنانی که کلبیان پسر که بابان از کجرات آمد ملازمت نمود در آنوقت بعضی رسانیدند که کلان مذکور لوی زنی مسلک را بگذاشته است حکم شد که خصیة آتش بریده بخورانش دادند و بنیش بریده مقرر نمودند که نازده باشد طعام همراهی میوزده باشد اما پس از سه روز گذشت این حرکت ناپسندیده از شهباز بدیشانان بعد بامت و در کلمات الشعر تصنیف سرخوش تر بود که باد شاه با وجود شرب دام شر خوب می نمید چنانچه در یک شاعری تصنیف در پیش گفته آورده و همیشه مصرعه اول خواهد که مع اسی تاج در این بیت انابتا ما انتما فرمودند از وزن و قیطع خبر داری گفت نه فرمودند که اگر عرض آن می بودی گردنت میزد شاعر خود را ندان که آیا خط واقع شد بنیت طلبیده فرمودند که این مصرعه چون قیطع کنند چنین بوزن می آید **مع** اسی تاج دوست فعلان است بر سرست قطن از ابتدا است فعلان انتما قطن پس قیطع کردن معنی بگردد یعنی است بر سرست و این قباحی عظیم دارد و صاحب سخن را با که از جمیع وزن شعر خبر داشته باشد و یک بعضی رسانیدند که عبدالرحمن خان غزل مولانا عبدالرحمن جامی را که مصرعه از آن است

مات یا زدهم

۲۱۳

ع بر یک گل رحمت صدغاری بایک شیده بفتح منوره بادشاه این مطلع باید بد فرمودند **ساختی برین عیار بیک شیده**
 ابر بسیار است می بسیار بیک شیده

اشرف النساء نوری جهان بیگم

دختر خواجہ ایاس بود خواجہ ایاس در زمان اکبر شاه از ولایت ایران آمده در سلک ملازمان شاهی سرلندی حاصل نموده دختر
 رابع علی خان مشهور بشیر افکن بنسب ساخته بود بعد از آنکه اکبر شاه چون سلطنت سبزهستان بجاگیری بادشاه کازم دتی آتش فشان
 آن دختر رسیدند او شعلہ فیر رسید بشیر افکن خان ملا از بردوان صوبہ بنگالہ کہ جاگیر او بود و بحضور طلب داشت و در پی آن شد کہ او را بیک شیده
 دکان دختر را بفتح خود آورد چنانکہ بشیر افکن خان ملا بر آن آورد تا بشیر تیر بشیر تیر و مقابلہ کرد آن بشیر را کشت و از آن روز بشیر افکن خان
 مشهور شد و در دیگر بادشاه فرمود تا علی دمان ملا در پیش آورد و در آن جہان و آن میل این بشیر بشیر کشت بعد از آن از بادشاه نصرت حاصل
 نموده بجاگیر رفت در آنجا در رنہ رنہ پانزده چوبی قطبہ لکین خان کوکہ را کہ بر کسی کشتن بشیر افکن خان بصوبہ داری ملک بنگالہ سرفرازی یافت
 کشته دینی چند از جہانیش انجمن رسانیدہ خود نیز از دست ایشان شہادت یافت بعد و تاش بادشاه از جہان و از بردوان طلب داشتہ بقدر حاجت
 خود را آورد و تاش کہ پیش ازین ملکہ بود با اشرف النساء نوری جهان بیگم مبدل ساخت و چندان محبت و الفت با او داشت کہ تمام سلطنت
 و مہم مملکت بقصدہ اقتدار او کرد و فراموش کرد نام امرا مالک محروسہ صادر میشد این مہر بران ثبت میگردد

بیت مہر نوری جهان بیگم

نور جهان گشت بحکم المہ	مہر و مہر از جہا اگیر شاد
------------------------	---------------------------

اگر چه خلیعہ بنام او نبود لیکن سکہ باین نقش نقش گردیدہ کہ در یک طرف سکہ تصویر بادشاه و در دیگران بیت

سکہ

بجگہ شاد جہا اگیر یافت صد زیور بنام نور جهان بادشاه بیگم
 و نور جهان بیگم در فرقات بنایت عمدہ آن و عالی مانع بود در سخن گوئی و شعر فنی و حاضر جوابی از نسلی عالم ممتاز اکثر موجودہ بانی کز جہا اگیر
 بادشاه و ہمیشہ راجہ ہنگوہ بود سباحتہ می داشت اگرچہ اینک شاد و لیدر بیاریست و محضی تخلص است اما در ایامیکہ ستمدار و مہر دار و مہر دار
 و بست و ہشت چوبی طلوع شدہ این بیت خوب گفته بیت ستمد نیست بدین ل سبر راوردہ فلک بشاطری شہ کہ راوردہ و چوبی
 بسطی و مضامین این بیت مال این مہر بر زبان بادشاه کہ شہر را بسیار دوست میداشت گذشت مہر عمر مال غید بلای فلک است

بیک حرفی کمال مہر و مہر بر بہرہ رسانیدہ کلید سکہ گذشتہ بود پیداشد	بادشاه بخیر کرد و این بیت مہر از دست نور جهان اگر چه بصورت زین
در صف مردان زن شہر لکین	رباعی کشتا و غنچہ اگر لکین کلہ است
دل کسی کہ بجز او اگر قیامت	و این بیت از استعارہ و در مہر ستم اعتبار و ستم تمام دارد
بہر عشق و مہر و دولت ما	لا ما ہوا قیامت غلہ من دل ما
بوی بوی این بیت بہرہ گفت بیت خزانہ کجہ لعل است بیاس حس	شہرست قطرہ خون نشت گریخت

ملاقات از فرات لکین شادی از چشم بیک صاحبہ دان شد بادشاه فرمود کہ کوہ بر شک چشم تو غلطید و نیز بیک صاحبہ بدیدہ انکس چرا کہ کوہ
 از بدیدہ بود

این رباعی ہم از دست

چو بر دله صفت بنویسد ز کمال فریاد بجز
 زخم زلفت اگر نشاند و منبل و دینار
 با حسن و کمالاتی جز در کمالش نیامد
 ز جان بلبان شود مبارک و بجز
 منقول است که وقتی ملک اشعر طالع با علی معتوب و شاه بود در حالت مجبوری این بیت بگویم نوشته فرستاد بیت زهرم آب شدم آب شکر شست
 بگویم حکم مرا آوردی از تو شکست بهیچم بدیدم فرستاد که خج نیست و شکست با بجا چون تو چنان بگویم در ملک مناکحت باد شاه و از قدیم منبت از
 خود شمس تان خستری را منویر ساخت پوزش خواجایا بس که بخواجه غیاث بیگ هم شمر بود از الطاف خسروی بمرتبه وزارت رسید و بخت
 اعتماد الدوله سلطان بدی حاصل ساخت و پسرش ابو الحسن پایه بلند سرفرازی یافت بخطاب قضا و خان و میر سمانی و بعد از آن بخطاب آصف خان
 شده در سینه بازو هم شایع جان فوت کرد و آیه صفت خان از بند بانو بگویم در عقد مناکحت شانه او در سینه خرم یعنی شاه جهان باد شاه و در آن
 مناجات گشت و در قمر جهان بگویم که در لطفه شیر افکنجان بود با سلطان شیر را بر پیر خود در جهانگیر باد شاه منسوب دید و اعتماد الدوله در سینه کینار و است
 در اکابر فوت کرده و صاحب قباله جهانگیری می نویسد که در جهانگیر باد شاه فوت رویم در سینه خرم و می بوی بصورت شیر شریفی
 اعتماد الدوله همراه بود چون نزدیک قاعه کاکره رسید بیمار شده در راه بهمن مطابق ماه ربیع الاول سال دگر جهان بجان آفرین سپرد و بعد
 در اکابر فوت و نوبندی عالی و در عصر ربیع بر تربت اجمارت یافته بسنگهای رنگارنگ عمارت عالی در باغ آن سمت اکبر آباد برکنار
 در یاسی جمن واقع است و نام در زیور جود اندر دنی و بیرون روی روضه ایات در آن بخطاب مقرر فرمود است و هیچ جا فارسی نیست نام خطا نویسن
 عبدالبنی فرمیشی بود که در سینه بیکه اردوسی و جفت بوی با تمام رسانیده اصل تربت اعتماد الدوله در وسط روضه زینک نهاده است
 و منقول آن تربتی دیگر است از جهان سنگ و بر بالای سقف در زیر گنبد و تربت نقلی است که آن سردار میکش سنگ مرست و جهان
 ازین تربتها چهار تربت دیگر اندرون روضه مذکور است که از سنگ مرمر ساخته اند اما هیچ یکی ازین تربتها چیزی نوشته اند و لایق
 آصف خان و دیگر که آصف جاه هم خطاب داشت در زمان شایع جهان باد شاه و در او خواهر شعبان سینه کینار و بخواه و یک بوی مطابق ستم
 ماه نو بر سال کینار شش صد و هجده و یک عیسوی بدیدی در غم و ماتم خواهد بود که معینه بانو نام داشت در عمر صفیاد و دو سالگی در راه کینار
 نه جهان بگویم در سینه کینار و بخواه و پنج ایچان را بدو نمود و مرقدش در راه مرست به بوی مقبره جهانگیر باد شاه و هیچ نوشته ندارد و در جهان
 را خواهری بود و بگویم نام شوهرش نواب قاسم خان کی اناداری جهانگیری و شاعری لطیفه پرداز سخن ساز بود اصل قاسم خان شیراز است
 و چونکه نام زینش منید بود از آن سبب نام زین خود مشهور شده و چنانچه نظر افغان در راه باد شاهی او را قاسم خان بنیم میگفتند چون در غم نام
 نو جهان بگویم که در کشته گشتن او در میان آمد لازم کرد که در کشته از احوال بعضی مستورات که بشا عری نام برادر او باشد که کشته گشتن او در کشته گشتن او

ستاره مهری

در حالت احوال مرصع است که هر چه در سینه طبعی بود که در سینه جانش عز و شایسته و احسن که می آید و از آنکه اثر آن در میان تاب آتش می خفتی باین چه عریضی بالاس
 در آن صفای آید و سخی و سخی باین که از کشته گشتن او در میان طبعی بود که در سینه جانش عز و شایسته و احسن که می آید و از آنکه اثر آن در میان تاب آتش می خفتی باین چه عریضی بالاس
 فرمود که در آنجا که در سینه جانش عز و شایسته و احسن که می آید و از آنکه اثر آن در میان تاب آتش می خفتی باین چه عریضی بالاس
 فرموده فرمود که در آنجا که در سینه جانش عز و شایسته و احسن که می آید و از آنکه اثر آن در میان تاب آتش می خفتی باین چه عریضی بالاس
 بگویم بنویسد و در لایق حال از قدیم بنویسد مهری بنویسد بنویسد از شاه مهری این غزل است

حل بر کشته بجز در شکلی بود	از مهری هم یک قطره می حلش بود	گفت از دردم بر سر سبک است	در هر کس که در می خند و احوال بود
خوابم سوزن زلفی بگویم شمس	داشت از خود زبان آنچه مرا دل بود	در چمن مسجد مرا لکین خندم و لم	لاکه سوزنه خون در دلی و در دل بود
آنچه از باطن و دلت بیست کردند	هر چه خشم تو دیدم هر چه شامل بود	دولتی بود و تا شکر خست مهری را	جفت صدف کزین است بجز بود

مسماة زوجة شیخ عجب الله

بسیار خوش طبع و خوش فکر و پاکیزه روزگار بود و با وجود آن حسن و جمال در هیچ دلال و خلق و مروت از آن کلی تمام داشت
و شیخ عبد الله دیوانه که بسیار خواجگی بود و شومرا دست و این مطلق زوجه او در شرفه اشتها را دارد

مطلق

که تا نظاره آن سر خوش ام کنم

روم باغ در گشایده و ام کنم

مسماة نهاله

مصاحب و همیشگی شرم سگ والد شاه سلیمان بوده و پدرش از امرای بزرگ شاه سلیمان بود چون آذراة جمال
و لکشی و فطرت بلند و بیست و یک بر زبانها افتاد و بزرگان بر قوم او را خواستگاری می نمودند و نهاله این مسطوره این
رباعی بگفت و در چهار سو می بار آواز ازان کرد و مقرر بر آن که هر کس این رباعی را جواب گوید در محاله نکاحش در آید گویند که از
موز و نان از در گار هیچ کس از عهد جواب نریناید

رباعی

از در بهر روی زرمی طلم

از خانه عکس بر می طلم

من از من یا شکر می طلم

در شیشه ماده شیر زرمی طلم

مسماة بر سر

اصلاحش از شیر است دلوئی بود گویند که در عهد جهانگیر بادشاه از غایت علاقه و فکر ترک پیشه خود کرده در گوشه قناعت
و توکل خریده بود و زرمی چهار شاعران برای دیدن او رفته بودند و بارنداد و در این اثنا عجب بچه که خالی از تعشق نبودند
و چون دعا می آوردند و اطلبید یعنی بر خاطر شیر اگر آن آید کی ازان میان این رباعی را نوشته فرستاد

رباعی

ای شیوه فخر دین بهم ساخت

غم را بود خود عدم ساخت

آثار بزرگی جویت پدید است

که باعث کبر و عجم ساخت

بزرگی می آید به این بیت نوشته بیرون فرستاد

بیت

روزیکه با بیم دین آه قدم را

گفتم صلاست جوی و عجم را

و این بیت نیز از مشهور است

بیت

مهر و زلالام کوی که او ستا و ازل

رشته جانم بجای تا وطن و ازل

مسماة النون

لوئی بسیار با هم و مجلس آرا و سیم الطبع بود و منکوحه ملا تقایی است که امر نظام الدین علی شیر متقدا و ولد گویند
ملا تقایی را با نون مشاعره بسیار دست میداد و نکته نگین و نازک در میان می آمد از آنجمله نوبتی ملا این رباعی را فرمود

رباعی

یاران تنم نریز کی گشت مرا

اگر چه بسوی دوی تو بگم

اگر چه شده جو ز روشت مرا

بیدار کن ضرب انگشت مرا

ماست یازدهم

۲۱۶

نولی الزمان در جواب نوشت			
هم خوابی گشت مرا	روی نبود از بخت لشت مرا	فوت نماند تا نو اندر دشت	بهر بود از لشت دو صد شست
مسماة سمرقندی			
از بلده محفوظ سمرقند است بسی خوشگویی و شیرین کلام بود گویند بجزه آفتابی بود همان افروز در عرشه گری آتشی بود عایشی			
و سخن را بسیار نازک گفتی چنانکه آئین مطلق یادگار از دست			
مطلع			
شدیم حال دگر در دما	چنان رویم که دیگر دما		
دختر درویش قیام سبزه دار			
در فضل و بلاغت شهرت مخصوص در علم عروض و قوافی مستقیم بود این مطلع برجسته از دست			
م			
بهر کجا آن بستان لب لیسان گدازد	بهر کجای او بنزد اجماع گدازد		
مسماة حمایلی			
دختر خواجهدادی استر ابادی است در حسن و جمال بمشانه بود که افتاد عالیت از رشک عارضش در زیر سیاه			
پنهان شدی و ماه جهان افروز از عکس رخسارش جلایافتی گویند که از فطوح عصمت و خلا و ملا نقاب از رخسار نازنین			
بزرگ رفتی از آن روح جالی تخلص نه بود و این مطلع از دست			
م			
جمال تو در آفتاب دوی می است	خط قد از نو شکفت دوی می است		
مسماة عصمتی			
از نواد این طایفه بوده است و اقران او در کمال بلاغت و عصمت و صلاح او قسمر اند و گفته اند که چون او از نبات			
ادم منبع الوجود است همانا که در تخلص عصمتی چنین خواهد بود این مطلع از نو فکر بگرد است			
بیت			
از اینک جهان طایفه بشکل است آن کو که دست بیکر دل است			
مسماة لسانی			
از اولاد سادات خواسانت و تولدش در محروسه کتار بادر و واقع شده از نیمی نیمی تخلص بیکر و شعر اسی عصر بر			
بلندی فکرش اقرار داشتند چنانچه این مطلع بزبان حال گواه اینست است			
م			
عاشق تا مات بر کنی که بدم	تا بچینی بنمای بلندی کرده ام		
مسماة دختر امیر باد گار			
در فهم بلندش سخن بسیار است اما در حسن و جمال و لغزیش گفته اند تماشش فطرت بر جناسی او نقش بر صحنه ایام			

نکشیده بود دباغبان و هر کجی بر گیتی او در حدیقه کائنات ندیده الحال این مطلع رنگین اوست

بیت

شبی منزل اسمان خواشدن تا
این خال این توان خواشدن با

مسماة مهدی

از نسل سادات جرجان است عروس طبع سلیم او را بر نور تمییز و توصیف احتیاجی نیست چه این مطلع برجسته از واردات
دی بر طوفان گواه عدل است

مطلع

مراد نیست ز دل تیر از جگر باغ
چو گویمش بدر دلی در تیر باغ

و این غزل نیز از دست

غزل

من سوخته لاله خاتم چه توان کرد	والله شده ز خاتم چه توان کرد	صد تیر ملا دستم جور رسیده	زان نادان لاله با خاتم چه توان کرد
خز نام تو ام هر نفسی ذکر در نیست	نامت شده چون ذکر نام تو توان کرد	غمن خفت از عشق تبار تو توان کرد	دیوانه بی صفا خاتم چه توان کرد
ای سحر از جور فسیان ستم کار	بر رخ برین رفت خاتم چه توان کرد		

مسماة آفاق

که در ایاق نیز خوانند گویند که دی در ایام سلطان حسین بهادر خان در بلده هرات مرجع خاص و عام بود جمعیت تمام و اموال
بسیار انجام داشته و خدم و حشم و دو اب از کا و گو سفند و اسب و شتر و باغات و دو کاکین بسیار داشته و هر سال فصل
و شتر را غله خود و طیفه مقرر ساخته بود ناگاه در یک فصل و وجهه انعامی افتاد که طیفه خواجہ آصفی تاخیر یافت از آنجهت خواجہ این قطعه
محتل نظم کرده فرستاد چون بمطالعہ آفاق در آمد بخند و حسن ادایش پسندید و غله مقرر مع شش زاید ارسال داشت

قطعه

ایام و خلعتش مجرم بپوش بگو
اگر کی طیفه ملا قرار جو داد
وقت غم گرفته که بار دهم
سرمند ادرت چند بار جو داد

و آقایی که خیلی خوش فکر بود این مطلع رنگین از دست

بیت

پیش از آن عالم کرا دیم دارم
دلا و لوانه شود تو احم عالمی دارم

در فتح قلع با دلو و در بند

اطراف قلعه با دلو یک سوی بدریای خزر اتصال دارد و طرف دیگر که در جانب خشکی است نیومی تنانت و استحکام
یافته که در مجرب یک زیران از اندیشه خیال سرور است این بر دو قلعه باب الالباب و سد سکنه مشهور و معروف است
از غایت ارتفاع قلعه دیوار که نامیان دریا کشند شده از توصیف بیان مستغنی است و قلعه در بند که کعبه آن کوه
بلند است و طرف دیگر باب دریای خزر بر پشته مجرب و درین دشت خزر و قیاق دارس رسکته آن دمار که بر لایت
شبهه و آن ایند بخیر یک در دانه که در میان آب سد سید واقع است و بیاب الالباب است و یافته محکم نیست این

مات یازوہم

F19

در دو قلعه اشاه عباس صفوی در سال بستم از جلوس مطابق سند کتبی از در سفده فتح ساخته و میرجلال الدین حسن مملائی صادر در
در تاریخ این فتح گفته

تاریخ

فتح درند خوشدلائف غیبی میگفت فتح درند زبس فتح که مشون آمد

صاحب نسخه عالم ارامی می نویسد که بین الجیمه مشهور است که سعد گنبد رذوالقرنین که در قرآن ذکر آن آمده همین باب الالواب است که بحجت دفع مغرت یا جوج صفقان و شست آرا کنار دریایا البز که کشیده اما صورت و قوع ندارد زیرا که در اقصی دریا شترت و شغالست که ذوالقرنین و در مابین آدمیان و یا جوج و یا جوج از آهمن در خاص ترتب داده و مستمره شده که این سدر اه شاه نوشیروان کسری جهت مغرت و دفع آسیب مردم و شست بچاق که ضرورت اند و نوعی نشانی از آدمیان دارند ترتب داده و چون بر شمی را در مقام تعریف و ستودن بفر و کامل نسبت می بینند تحمل است که این سدر را از غایت استحکام بطریق خارمان سد نسبت کرده پس اسکندر سه نایب را میباشند

میر عبد الواحد شملص بشا بد بکرا

و بنگار ام است عمری دراز سندا را شد و رازینت بخشیده و سلیقه شمع خوب داشت شب سوم رمضان سینه بنگار و
و پیخته چربی لعلالم قدس خرامید و در بنگار مدفون گردید و در شرف تحفای نخی مرقح او گذرانید

سج

چونیت و احمد مرید سنوئی گفتم	نزار و رفیع و شبنم و احمد و سوم
------------------------------	---------------------------------

مصرعه ثانی تاریخ محوری و هم مغنوی است یعنی یک تاریخ محوری که برار و سفته است و تاریخ مغنوی آن باشد که
 زردی حساب ایجاد از عدد همون مصرعه حاصل میشود بشه طر آنکه نسبت عدد که از قاعده حمل زیاد است آن را بتقیمه
 رک خارج کنند یعنی طر آنکه عددش از روی حساب ایجاد نوزده میشود و احد محوری است و واحد که معنی یک است
 واحد مغنوی است عدد این برود که نسبت شد چون از عدد مصرعه ثانی دور کرد شود تاریخ منجر آمد

شیخ علی احمد

زیندیش حسین نقشی است که ذکرش پیش ازین مسطور شده بفضل موریه اتصال و اشت منقول است که در محفل
جهانگیر بادشاه این بیت خواجہ حسن و ہلوی مذکور شد

2

بقوم راز ای دو قلہ گاسی	من قلہ کر دم رست کج گاسی
-------------------------	--------------------------

بشیرده دمولانا حسن انصاری خواجه

12

حسن یاد کی اینجو درگ زانکه بنده شمرده ام سالت نادر عمر خود علی حسن که نظری نه اشت در حالت

۱۸ سال تا پانچس از عربیہ

101A

مات یازدهم

سید سید
روضة اودراکبر آباد متصل سلطان گنج نامہ روز موجود است در سنہ یکہزار و سہزده ہجری فوت شدہ در لوح فراز شش
این تاریخ مرقوم است
تاریخ

۱۰۱۸ امیر دین کبیر اہل عالم از عالم شد برضوان ہمیشین باد
جو کہ دم فلک تاریخ و فاش
جو حلت کرد از دناں فانی
مقام و نشرش خلد برین باد
خرد گفتا کہ با رحمت قرین باد

میر نور الدین شیری

در سال ہزار و نوزده ہجری ازین جهان فانی بک جاودا لے شتافتہ

تاریخ از مخبر الواصلین

۱۰۱۹ میر نور الدین عا لے انتساب
زین زمانہ بادل آگہ شدہ
سال نقش مطہر الحق ز در قلم
عدن جاسی میر نور الدین شد

حوض جہانگیر

این حوضی است از یک پارہ سنگ کہ نامہ روز در قلعہ اکبر آباد موجود است و درہ آن قریب بانزدہ دست و بلند می آن
از زمین قریب سہ دست خواہد بود و این حوض را جہانگیر بادشاہ در سنہ یکہزار و نوزده ہجری بنا ساختہ بود و قطعہ تاریخی
مشہل پنج بیت بر لبہای سر و سنے آن حوض منقوش نمودہ اما از کتب ساکی سہوای حروفی چند کہ جایجا نامان است
ہمزابل گشتہ مگر مصرعہ اول و آخر کہ از ان تاریخ برمی آید تا ہنوز باقی است را قلم الحروف دومصرعہ دیگر را بدقت تمام
خواندہ چہار مصرعہ ساختہ و آن مصرعہ ہا اینست

۱۱۱۳
۹۳
۱۰۱۹ پناہ ملک دین شاہ جہانگیر اکبر شاہ
شہنشاہ کا از تہ طو شد کا ز قہر
طاب دنیون از خصال و خرد
نہان شد از خجالت فرم از حوض
تاریخ

اگر از عدد عبارت حوض جہانگیر می عدد کلیم مرقوم دور کردہ شود تاریخ تیارک حوض بر آید

خواجہ مرتضیٰ ارسنی

در اکبر آباد قریب جہن گتورہ گورستانی است کہ در ان مقام گذشتگان دین عیسوی کہ در قدیم الایام پیش از
حملہ اری سرکار کشنی دارد ہندوستان گردیدہ و در اینجا وفات نمودہ بودند دفون بستند از انجملہ یکی خواجہ مرتضیٰ
ارسنی است کہ در زمان جہانگیر بادشاہ در سنہ یکہزار و بست ہجری کہ مطابق سنہ یکہزار و شصت و یازدہ عیسوی سہ بود
فوت کردہ بر سنگ تربت او این چند عبارت مرقوم است بجاخدا دفون است خواجہ مرتضیٰ ارسنی مقدسی کہ خود را غلام
الکلیتس میگفت و چون صاحب خیر بود بہرچہ باوجود داشت بندہ آنحضرت بفقرا اشیار کردہ در سنہ یکہزار و شصت و
بازدہ از قول حضرت عیسی فقط

ولی محمد خان اذبک بادشاہ توران

پسر حاجی بیگ خان خواہر زادہ عبد اللہ خان اذبک است و بعد فوت باقی بیگ خان کہ برادر او بود بر سر بر بلطنت بادشاہ
و ترکستان جلوس نمودہ و بابر از زادگان واقتر مادر کمال اشتقاق و مہربانی سلوک کردہ اہانت ولایت سمرقند بہ

مات یازدهم

۲۲۱

برادرزاده خود ایام قلیخان ولد دین محمد خان و ولایت بلخ و شیر قاسی و دیگر محلات اطراف آب امویه را برادرزاده دیگر نزد محمد سلطان داد و ایشان بعد از چندی سر از اطاعت او برید و کشیده علم فتنه و فساد را فراختند تا آنکه دلی محمد خان را حاکم شد و استبداد از شاه عباس صفوی نموده عازم درگاه شاه شاهروریکه ولی محمد خان داخل شهر گردید شاه عباس بسواد و اتیانک با سایر اماران و ارکان دولت بغرم استقبال سوار شده او را سواره دریاخته بمصافحه و معاذقه پرداخته و الوارغ و اشفاق و مهربانی بطور آورده بشهر آورد و نندش قاسی بلاغت شعرا شاعر آمد و توارش مرغوب در سلک نظم کم شنید از آنکه خواجه شعیب حجت سقانی این تاریخ گفته

تاریخ			
چو گردش های چرخ منقلب	گشت سید او بخارا انقلاب	شاه ترکستان جهان نکه است	زین بخش سمنه انرا است
زینون شد دولت دارانها	رو بدرگاه شهنشاه ملک رقاب	شاه عباس قدرت گیر است	کامران کا بخش کامیاب
این قرآن سحر تایید جو	کردم از اندیشه قدسی خطاب	ساخت روشن شمع مجلس و گفت	ماه شد مهملان نرم آفتاب

از مصرعه اخبر هزار و نوزده آفرنج می یابد موافق تاریخ توبه بایران اما قتیکه بغیر ملاقات شاه فایز گردید آغاز هزار و بیست بود آن نیز بتعبیه حاصل است و تاریخ دیگر از مجتبایح اینست که موافق سنه هزار و بیست تشریف افکند

تاریخ			
عباس شهنشاه سپهر احسان	کز لوی اوست یرب ایران	آمد برش ز روی اخلاص	بر دست گرفته تحفه جان
قائن زمان و سلمی محمد	اورنگ نشین ملک توران	جستم ز نذر چو سال تاریخ	گفت آند ما دشمنان توران

خلف میر محمد مجاهی کاشی است در عهد سلطان ابراهیم عادل شاه هجری و رسیده بوده در ایام اقامت بجالور فرمان طلب شاه عباس حبه و ایران با خلعت فاخره بنام او صدور یافته اما پیش از وصول فرمان بشوراجل نماند و او گردید و این واقعه در سنه یک هزار و بیست و یک هجری روداده این مصرعه که نقیصه است در تاریخ وفات اوست افکنده باد شاه سخن چهر منجرب

سویخ و دو عدد زایر بحسن نقیصه افکنده یعنی اگر از اعداد باد شاه سخن که هزار و بیست و سه میشد و دو عدد دینی عدد حرف ماکه خبر باد شاه سخن است افکنده شود و تاریخ سر آمد

تاریخ			
این پل لغاصه و کرده سمت جنوب از شاه جهان آباد واقع است و مشهور به باره پل در عهد جهانگیر باد شاه مهربان آغا			
این پل را در سنه هزار و بیست یک هجری بنیاد انداخته و این تاریخ بران پل مرقوم ساخته			

تاریخ			
از جهانگیر شاه اکبر شاه	آنکه عدلش دنیا است عالم کل	دوستان را چو بید است	دشمنان را سان فاخته غل
سند از جهان سلطنتش	عبده می نویسد آطلش	دوستانیت حضرت دلی	بوی از نخل گرفته رنگ از نخل
نشان بنفهم ز عهد سلطنتش	که نبال ز جو نخل بلبل	خلف خاص مهربان آغا	خادم قصر شاه محرم کل

گرفت و دستگیرش از مدلی	سال تاریخش از فلک جسم	گشت رویش بخاک گل
گفت برو از خانه و نویسی	است از راه مهربانی	

۱۰۲۱

میرزا جعفر قزوینی المحیط باصف خان

وزیر جهان گیر بادشاه بود و این اصف خان پسر اعتماد الدوله نیست بلکه برادرزاده میرعباس الدین علی اصفهانی است که از خواصین اکبری بفرید شمت و دولت تقرب و عزت ممتاز بود و سلیقه سخنوری درست داشت و مشنوی شیرین خسرو بسیار بی نظیر گفته نام پدرش مرزا رفیع الزمان بن آقا ملا است و آغاز شباب از ولایت عراق بنهد و ستان آمده و بپدر عم خود مرزا عباس الدین حسین اخلاص بسجادت زمین بوس اکبر بادشاه نورانی ساخته و در اندک فرصت منصب میربخشی ترقی نموده و در عهد جهانگیر بادشاه منصب هفت هزار می رسیده و سرفراز پایه وزارت شده و فائش در سنه یک هزار و سبست و یک هجری بوقوع آمده و تاریخ فوئشش که در اقبال نامه حبس گیرنده و مرآت جهان مناسم قوم است این است

۱۰۲۱

صاحب ز اصف خان
سلیمه سلطان بیگم

از زوجات حضرت عیش اشیا فی بود و دختر کلرخ بیگم است و کلرخ بیگم صبیحه حضرت فردوس مکانی است و در عقد مناکحت مرزا نورالدین محمد که از خواجزارادهاست نقش بند بود و منعقد گردیده و دختر او سلیمه سلطان بیگم صاحب طبعیت عالی بود کای مصرعی و احیاناً بیت میفرمودند و غنچه تخلص میکرد و این بیت از ایشان است

بیت

کاکت راگز مستی شربت چاکفتم
مست بودم بن سبب فتنه گفتم

حضرت جنت اشیا فی ایشان را به بیرم خان نامزد کرده بودند و در سال جلوس حضرت عیش اشیا فی این نسبت منعقد گشته و بعد فوت بیرم خان عیش اشیا فی بقدر اوج خود در آورده و فائش بعد از آن سال که مرزا جعفر قزوینی فوت نموده نیز واقع شده یعنی سال نبر و سبست یک هجری

تاریخ بنیای کتاب خانه اخوند ملا یوسف

سلطان العلماء بان الفضلا مولانا یوسف قزاقی در ولایت بخارا جهت فسرند خوانده یعقوب کتاب خانه در سنه هزار و سبست و دو بنافرمود و این خانه رفیع الشان در عهد خاقان فیون نشان امام قلچان در شهر سنه یک هزار و سبست و هفت بیابان رسیده و فضلائی زمان تاریخها گفته آورده اند از آنجا که این تاریخ مقبول مشارالیه گردیده

تاریخ

امیر خورشید علی خان یوسف آباد	افزودیم و هم تو عقل فاطون	اشد تاریخ بنیای این محکم	صاحب این بقعه مولانا فاطون
راجا مانسنگه ولد راجا بهکوان	دانش	چو او	۱۰۲۲

۱۰۲۲

در تذکره الامرا قوم است که او در ششم سال اکبری همراہ پدر خود بملازمت بادشاه رسیده و منصب برادر او اخوند در سعادت خدمت می نمود و در امام کنوری در اکثری مصافق تصدیق نمود و نمایان شده مخصوص در سنه یک هجری و یک شش هزار و در سنه سبست و یک در جنگ بارانایزتاب سنگه زمین را و دی پور کار بالظهور آورده و چنانچه ملا عبدالقا در

بر آونی در تالیف خود نوشته است که بنده و نیزه شمس السلام ۴۰ در سنه ۱۰۲۳ در صفای شایسته مراد و مقابل محکم برادر
خود اکبر شاه که در آن ایام راه نفی نموده بودند و در حد و کمال بحرب صعب پیوسته ظفر باب گشته و در سنه سی ام بعد فوت مرزا
حکیم برای آوردن و اماند های مرزا کمال رفته و بعد از آنجا سلامت آورده در سنه سی و یکم برای تنبیه افغانه یوسف زلی و
بنظم کمال مقرر شده در سنه سی و یکم بنظم سوار از تفریح معین خان سباهات اندوخته در سنه سی و چهارم بعد فوت پدر منصب بخبر از
و خطاب را یکی بنسب کرده در سنه سی و پنجم در ایام نظم سوار ترو دات نمایان کرده به قسطنطنیه ملوک آو و لیس مکر ضرب صعب کرده و به
سلامت های که در دویم و خیال نگین نموده در سنه سی و پنجم بنظم نگاله از تفریح معین خان نام برآورده در سنه چهل و دویم در جن سنگه کبر
خود را در صف جنگ عیسی زیدار بهائی و از زیداران او و لیس که بحرب صعب پیوسته بود و کشتن داده در سنه چهل و چهارم بحضرت
پیشکش از اتحاف نگاله که بحضرت در نیاید که زانیده و باز بهای صوبه رفته در سنه چهل و پنجم بنسب به اعدا فیل سواره با فوج کشره
در آب رودخانه کبرم لور سری پور حله زده با دلا طالع سلامت گشته و موجب حیرت اطراف گیان شده بطای حار قس کبر
برافراخته حضور طلب خلعت شده در سنه پنجاهم منصب هفت هزار و خطاب فرزند و المار تبه گشته در سنه اصد جا نگیری ستم کن
رفته به تنه صدر امور عظیمه مانده در سنه پنجاهم به انگیزی که موافق سنه یک هزار و نوبت و سه جبری بود و در آنجا فوت کرده و بعد از آن
خان اعظم و وزیر خلیل دارلغا کرده

شانی شاعر

در عهد شاه عباس ماضی بود و در سنه نهار و است و سه جبریب در ایران فوت نموده با شاه سخن ۱۰ تاریخ فوت او
۱۰۲۳ ۱۰۲۳

آقازنی اصفهانی

شاعری بود که سیر هندوستان کرده برگشت ۱۰ در سنه که از ولایت و چهار بجری جاوه فنا نموده ۱۰۸۴ از رضی تاریخ وفات او
۱۰۲۴ ۱۰۲۴

قدس الصماری سبزواری

نام او شیخ عبدالکریم است صاحب جده و حال بود در جمیع علوم و فنون امین داشت چهاردهم محرم سنه اربع و عشرين
و الف فوت کرد و عزیز ۱۰ شیخ اشاد حق ۱۰ تاریخ وفات او
۱۰۲۴ ۱۰۲۴

قاضی ابوالعلماء معروف بقاضی طبره

ولد قاضی ابوالفتح عرف قاضی کمال بلگرامیت و برادر خود قاضی محمود است در عربی و فارسی دستگامی کمال داشت و به
نیابت قاضی محمود بکومت بلگرام و غیره محلات بی پرداخت و چندی بامور قضایر مشغول بوده در بلگرام متصل باغ قاضی
عبدالدایم باغی بجهت ترتیب داده و گنبدی عالی در آنجا در سنه که از ولایت و چهار بجری تعمیر نموده نهار او در همان گنبد است
و تاریخ تعمیر آن گنبد از سنه لا است

بارنج

خواجه گنبد که اطفال ایله	شاهی آن شهر شهر و بهر کو	العبد شاه نور الدین جهانگیر	محب شد شال حسن مینو
چو ناخیش ز باغ جستم انگه	بگفتا گنبد قاضی طبره کو	۱۰۲۴	

ملالک فنی

در سخن سرایان است سخن او قسم است و در ماه رمضان سنه پنصد و ششاد و هفت از قزوین برآمده است

بدینار دکن کشید و از مفضل نظام شاه و الی احمد و دیگران بر بان شاه اکرام و العاصم فرادان یافت. در حواله این دولت بر ایام
عاقول شاه و الی آنجا گرفته از مفضل بان طاعت او گردید و چون بوی قیامت ملاطمتی در آنجا شایسته گردید و فرشته گردید و دختر
خود را در صالک نکاح او در آورید و شیخ فیزی و قتیله از درگاه اکبری سفارت بر بان شاه و الی احمد و دیگران فرستاد و در مفضل خود از
احمد نگریه اکثر شاه مادر شاه نوشته بود که در احمد و دیگران و شاعر خاکی بنیاد صافی است با اند و در شعر بر تیر عالی دارند یکی ملک قوی دیگر
ملاطمتی فقط و ناظم تیر نرسه میگوید که ملا ملک قوی در سینه که از دست چهار فوت شد و ملاطمتی ملک ال بعد از وی
و ملک اشتر الی طالب کلیم در تاریخ وفات ملک قوی این قطعه گفته که بعد از تیر و ناظم تیر بر کشته شود

تاریخ

۱۰۲۵	ملک آن با شاه ملک میسر	که با شش سکه نقد سخن بود	چنان آفاق که از ملک میسر	که ملک از قلم تا و کون بود
	سوی گلزار حیات رفت آخر	که دیگر از تیر و الی این چنین بود	بخشتم سال تاریخش ز ایام	بمقتدا او سبیل سخن بود

در محاصره قلعه اروان

در سینه برادر و سبب و پنج مجرب سلطان احمد با شاه روم محمد یار ابرامی تسخیر بعضی از ملک ایران فرستاد و او را بشکر
گران و توپ ها و عواید جزین بشمار روی توجه بطرف ایران نهاد گویند که در هیچ عصر و زمان سپاه روم باین کثرت و استعداد
بایران نیامده بود شاه عباس صفوی ازین مطلع شده متوجه استحکام قلعه اروان و استقامت تمام قلعه و ارباب شجاعان
باشکر روم در عشرت ثالث شعبان آمده قلعه اروان را محاصره ساخت و مکر و تخیل و قلم بست بسی موفور و چند غیر محصور بجای آورد
و توپچیان روم شبانه روز از توپ انداختن خالی نبودند و محصوران از اندرون قلعه بدفع دشمنان قیام داشتند و صدات
و درانه روم از ضرب گلوله تنگ دفع می نمودند چون مدت محاصره بامداد کشید در آخر روم از تسخیر قلعه یالوس شده پیغام
جست نمودند و بتاریخ کتب و پنجم شهر شوال طبل ارتحال کوفته بجانب عرض روم باز گشتند درین اندرفت قریب چهل هزار
کس از رویان دریای قلعه خصمها از سر و پایا رسه رخت برامی آخرت کشیدند در آغاز محاصره و گرمی حرب
و قتال خواج علی اگر اصفهانی شمس در عالم روم شایسته نموده بود که از شخصی سوال بنماید که فتنه عظیم پایل شده و دشمنان
قرین یکدیگر گشته اند فتح و ظفر از کدام خواهد بود ان شخص جواب گفت که فتح از سر عیسی بنیضف کتاب عالم آراسی عباسی این
عبارت را به نافع عالی دلی لوزن آورده و از نوادر الفیق موافق تاریخ این نسخه یافته بسک نظم کشید

تاریخ

۱۰۲۵	آمد ز دیار روم از بر سر سبز	سر و از بعد برادر مکر و دغلی	اراست زهر و دفع شاه جهان	فوجی بنود و جی بلندی علی
	بر بست که یکیش از لطف الد	برز و بیان خویش و امان علی	میخواست یکی ز بندگان درگاه	در واقعه بند از قصار امان علی
	تا زین دو گروه فتح از جانب	کین راز شود و عیان ما و ملک علی	بشنید با فنی که میگفت غریب	فتح از سر عیسی عالمی دغلی
		این نادره که کین ندا غیبی	تا تاریخ فحاشی شد از لطف علی	

باجمله بایمن الطاف الهی طرف و صرت قرین حال بنویسان شاه ایران گشته چندین هزار فرکر و انات از پشت عیان کرد
قلعه بود و از اسب دشمنان قوسی نجات یافتند فی الحقیقت آن روز سعید سیاه ایشان عبد گفت که
خواج محمد یوسف قزوینی این تاریخ گفته

مات یازدهم

۲۲۵

تاریخ

چونکه سمرقند را لشکر دومی دید که تنگ شیخان علی ماه شوال چون بخت گذشت	وارد ملک ایردوان گردید نیمه لشکرش بقتل رسید و بقیه آخرین بخت رسید فی تاریخی آن خبر گفت	دو صد و سی بدو در قلعه نشست که کمر بر میان بر بست دولت شاه دین مساعد آمد از شیخان را عید	مهره بابرب طعنه چید چاره خبر از خوش ندید نفر دوم نهزم گردید
--	---	---	---

۱۰۲۵

ملک خجندی

غلام بهادر نظام شاه بادشاه احمد گردان بود که بامارت رسیده چون بهادر نظام شاه در سمنه نزار و بهشت در عهد
اکبر شاه بدست امرایان او افتاده در قلعه گوالبه محبوس شد ملک خجندی نظام شاه ثانی را بر این نام تخت نشاند
اولایت را تصرف خود داشت تا آنکه در سمنه نزار بدست پنج مجری عاخر شیخ احمد گردان بدست مرد باجهانگیر بادشاه
سمرقند و در تاریخ این معامله غزنی این مصرعه تمجید یافته $\frac{1}{2}$ سرفلام هر کس بر کن و حساب طلب $\frac{1}{2}$ یعنی سرفلام که حرف
۱۰۲۵ غ است و عدد آن یک هزار و شصت و اگر با عدد که یک است پنج میشود یکا نمایت تا تاریخ سپردن ملک بر آید ملک خجندی
در عمر بیست و سه ساله در سمنه نزار دوی پنج خجندی فوت شد و در دولت آباد مدفون است

ستاره دوم دار

در ماه محرم سنه یک هزار و بیست و هشت هجری مطابق ماه دسمبر سنه یک هزار و شصت و هشت و نیمه عیسوی ستاره دوم دار
نمودار گشته بود و پنجاه صاحب اقبال نام جهانگیری در اوقات سال سیزدهم از جلوس جهانگیر بادشاه می نوبد که بخت
شازده دوم و میانه که مطابق نور دوم ماه محرم سال مذکور بود پیش از طلوع صبح که بختی در کوه هوا ماده بخارے تشکیل عری
نمودار شد و هر شب پیشتر از شب دیگر مری میگشت چون تمام نمود صورت حرم پیدا کرد که در دوسه بار یک و میان کنده فکلر
مانند دهر و پشت بجانب جنوب در دی لوسی شمال انجمن و انترشناسان قدر قامت او را با صلابت معلوم نمودند که است
چهار درجه فکلی را با اختلاف منظر سیست و حرکت فک اعظم محکم و حرکت خاصه نیز با حرکت فک اعظم در ظاهر میشود و چنانکه
اول در برج عقرب مری میگشت در آنکه مدت برج عقرب را گذارشته بمنزله آن رسید و حرکت عرضی در جهت جنوب
نیز دارد و انامان فن نجوم اینقسم را حیرت انگیز است که اندک اندک از شازده شب که این علامت ظاهر شده بود در همان سمت
ستاره مری گشت که سرش روشن داشت و تا دو سه روز در آن می نمود و لیکن در طرف دوم اصلا روشنی در آن
نمودار از انار این آنچه در وسعت آباد مالک هند بر تو ظهور افکنده و با طالعون است که هرگز در هیچ زمانی از آن زمانه مایه
نمودار نشان نمیدهد و در کتب معتبر اهل هندست گشته پیش از ظهور این سیاره یک سال اثر و با ظهورش و تا
بیست سال کشید و نیز در میان حضرت شانشاسیه و شانهزاده جو بخت شاه جهان ابواب شورش و ف و خروج
گشت و صفاتی مثله سال روزگار بدستال ترتیب مواد فتنه و آشوب اختلال داشت چون بنا که بخت شده و چنانکه
گشت گشت فتنه از جوانان مکر زوجه جهانگیر بادشاه که در سخن کوی مهارت کمال داشت در ایامی که این ستاره
ظهور نمود و فتنه کمال آنجا طرزد که یافت این بیت که شعور رفت بسیار پسندیده اند گفته

بخت

مات یازدهم

ستاره نیست بدین طرز آورده
تاریخ بنامی مدرسه اول یلنگتوش

یلنگتوش پی بهادر که از امرای جماعه الجین است در رکاب سلاطین ذوی الاقدار لغت خات خلیس صرف خدمت ستاره
شکر باشکست داده و ولایت با فتح نموده هزارهای بشمار و غنیمت بسیار بدست آورده ترک خدمت سلاطین ننموده متوجه
بغضات خیر گردیده اند و خالقاه و غیره فی سبیل الله عمارت کرده چنانچه در سال هزار و دلبست و هشت در ولایت سمرقند در برابر
مدرسه زانلیک کرکافی مدرسه عالی بنا کرد و مولانا ناسر حاج در تاریخ جمعی این مدرسه بنیاد نهاده

تاریخ

باصحیح و رسیده از ان لافانی	بنامی مدرسه کردان خیاگر زمین	پی یحیی کمالش زبان ناطقه در	باصحیح و رسیده از ان لافانی
حرفی برین اندیشه با کمال تفکر	تقریر بنامی مدرسه بر سر منار غنیش	عقاب عقل بر سر دیگ بال بزر	باصحیح و رسیده از ان لافانی
حسابی بنامی یلنگتوش	یلنگتوش بهادر در جوب و غنیش	فلک ز راه نوا گشت می آید	باصحیح و رسیده از ان لافانی

۱۰۲۸

تاریخ بنامی خالقاه یلنگتوش بهادر

یلنگتوش بهادر در سنه هزار و دلبست و هشت بر سر منار حضرت مولانا خواجه علی کاشانی خالقایی عمارت کرده و بعضی از
املاکات خود را وقف آن نموده یکی از شعاری وقت تاریخ آن یافته

تاریخ ۱۰۲۸ ۱۰۲۸

۱۰۲۸

تاریخ خالقاه فرخ بخش و قیض یار
در افتادن شهاب از آسمان ساختن شمشیر از ان

در اقبال نایب جهانگیری مرقوم است که در زمان دولت جهان گیر پادشاه در سنه هزار و سی و پنج در یکی از موضع بر گنده
جانبه بر تعلقه پنجاب هنگام صبح از جانب مشرق غوغای عظیم برخاست در آسمانی این شور و روشنی برق روی با خطاطا نهاده
بر زمین افتاد و ناپدید گشت قطعه زمین نوازی و دوازده درع در طول و عرض نوعی سوز خفته شد که کثانی از سبزه نمادند هنوز
اثر حرارت داشت بر چند زمین را کندید اندر حرارت و حرارت بیشتر ظاهر میگشت تا بجای رسیدند که بار چیده آهنی لغت نموده اند و بخت
گرم بود و گویا همین دم از کوره آتش بر آورده اند محمد سعید عامل بر گنده مذکور آن را در زیر لپک کرده و مهر بر سر آن نهاده روانه حضور نمود
و پادشاه استاد و او را که در فن شمشیر گری مبدولاد داشت بحضور طلبیده فرمودند که از این آهین شمشیری و پنجوی مرتب ساز
و عوض کرد که در زیر تنگ نمی ایستد و از نیم سیر و دیگر آنکه باهن دیگر که یک و بی جرم باشد قلم ساخته اجمل آرد حکم شد که چنین کنند
سه حصه آهین باهم اینخته و دو قبضه شمشیر یک قبضه خنجر یک کار و ساخته منظر گذارند از آهینش آهین دیگر جوهر بر آرد و بدستور
شمشیر آهینی و جنوبی نیم باشد و اثر خنجر می ماند در ریش شمشیر آهین اولی که بر آید فقط

تاریخ بهار الدین اسلمی مخلص بهار

ولید شیخ حسین است در سنه سن به تحصیل علم مشغول گردیده در جمیع فضایل و کمالات بانکه روزگار بر آمد افراختن عصار
گردید و تصانیف بسیار یادگار گذشت از آنجمله یکی نان حلاوت بر حاضره شاه عباس صفوی بود در سنه ۱۰۲۸ و از آنجمله
سنه ثقلین الف در اصفهان در گذشت لاش او را بموجب میتش در مشهد برده مدفون ساخته در تاریخ حلاوتش

الوطاطب که وزیر شاه عباس بود این قطعه نظم کرد			
<p>رفت چون شیخ ز درافان گشت ایوان جانش راوی دوستی جنت ترنجش گفتمش شیخ بهارالدین آ</p> <p>عزیزی دیگر ۱۰۳۰ انسوس زنده ای در آن یافته صاحب خزان اعلیٰ بن شیخ عجاوه بد یافته</p> <p>۱۰۳۰ عمارت او چنین</p>			
<p>چون بکام شاه جهان این جهانگیر شاه در سنه یکم از دسی هجری دو محل بر راهی و لعل چشمت کالیه دیده در</p> <p>او چنین تغییر یافت این تاریخ بر دروازه آن عمارت خوش ساختند</p>			
<p>بکام شاه جهان این جهانگیر شاه در سنه یکم از دسی هجری دو محل بر راهی و لعل چشمت کالیه دیده در</p> <p>او چنین تغییر یافت این تاریخ بر دروازه آن عمارت خوش ساختند</p>			
<p>نواب ابراهیم خان فتح جنگ که خالوی نور جهان بیگم بود بعضی نوشته اند که خواب نور جهان بیگم در عقد کماح خود داشت</p> <p>در سنه دوازدهم جهانگیری منصب چهارم از دسی دلا بید گردیده نظم صوبه بنگاله از قیر قاسم خان نسیره شیخ سلیم پتی نزل</p> <p>حاصل نموده در سنه نوزدهم بسال یکم از دسی و دو هجری در آنکه بکام شاه در آنکه بکام سلطان خرم لیس جهانگیر بادشاه</p> <p>که در آن ایام از پدر باغی بودند بزم شیدیه پسته لصد و دانی شیدیه گردیده این ابراهیم خان در ایام حکومت خود در سال</p> <p>یکم از دسی هجری مسجیدی در بنگاله تعمیر فرمود و در تاریخ آن مصرعه یافتند بنا کوفته فی نهاد ابراهیم</p> <p>۱۰۳۰ حکام اقد و ردی خان</p>			
<p>در آنکه ابراهیم خان قریب موضع چینی نوله حامی است نواب آل در دسی خان یکی از نصیب داران بادشاهیست در زمان جهانگیر بادشاه</p> <p>در سنه نوزدهم از دسی هجری تعمیر فرموده بود و حال را بدیدام دارد و در دروازه حمام مذکور این تاریخ منقوش است</p>			
<p>در ایام شاه جهانگیر که می زبید باو عالم نیاهی چنین پاکیزه حامی که خواهی همیشه حوض او را به دسی گرفته دامن پاکان و گفتم</p> <p>بشهره اگر در اختلاف صفاتش و بر بار و خورشید فی تاریخ بنیادش دلم را نیاهی خیر حامی مسایه</p> <p>که باشد بانی تحت بادشاهی فضایش با فک در باغی بفصل فکر ششم از سیاهی</p>			
<p>پوشیده مباد که اسم جهانگیر در اول مصرعه و لفظ مسایه در آخر مصرعه شکسته بود و موقوف بنور تمام این هر دو لفظ را</p> <p>مندر ج شش اعلیٰ که حوت</p> <p>زلالی خوانساری</p> <p>تاریخ انجمن و نازکی اشارت بی نظیر افتاده عمده مشنویات او محمود ایاز است سال آغازش که</p> <p>احمدی و الف با این بیت تصحیح می نماید</p> <p>تاریخ</p>			

* در افتتاح این کشورنا

نویارخ ختمش از طایفه *

و تاریخ اختتامش که سنه هزار و بیست و چهار هجری است این مصرعه فاده میکنند.

* الهی عاقبت محمد باشد *

وز لالی در یک هزار و سی و یک هجری وفات کرد و این مصرعه در تاریخ وفات او است

* از زمان فرزند لالی بخا *

سلطان خسرو

فرزند بر گ جهانگیر بادشاه بود و لادش در بلده لاهور بر وزیرین است چهارم امر و اداه الهی سال سی و دو و جلوس اکثرشای
مواقی شهر رمضان سنه نهصد و نود و پنج هجری دست داده مادرش که بنشیند راجه بانگه بود و بادهای نام داشت و چونکه
سلطان خسرو دادا و اعظم خان وزیر اکثرشاه بود چنانچه بعد وفات اکثرشاه راجه بانگه و اعظم خان وزیر برود و متفق شده
خواستند که سلطان خسرو را بر تخت نشاند اما جهانگیر که بر اجداد جنگ بدست آورده و جو بس نمود بعد ازین نیز سلطان خسرو
از پدر باغی شده سر شورش بر آورده بود و مردمان شاهی حسب الحکم بادشاه او را با امر اسپانیش بدشتی بپسر مرزا شاهی و
حسن بیگ و عبدالرحیم گرفته و مسلسل بر بخنموده و بجزو فرستاد و بادشاه سلطان خسرو را در حبس نگاه داشتند و چونکه
در پوست گاه و عبدالرحیم را در پوست خود بعضی اسواری فرستادند و دیگران را که رفیق شان بوده بودند و در وقت
شهر بردار کشیدند و تیغانه زده و جو بس ماند از آنوقت پدر از اکبر آباد و گنجینه باله آباد رفت و در اینجا رخت اقامت اندا
و در سنه یک هزار و سی و یک هجری بتاریخ سنه و سی و دوم رابع الاول در گذشت و فرارش در بلده ال آباد بفاصله یک کوه غریب از قلعه
موجود است در باغی که مشهور بباغ سلطان خسرو است و در و باغ مذکور چهار دیواری است سنگین که حسب الحکم جهانگیر
بادشاه از باقی مانده چو در مصالح قلعه تعمیر یافته اما در بعضی تواریخ مرقوم است که در ایامیکه شاهجهان یعنی مرزا خورم حسب الحکم
پدر به تبعه ولایت و کن رفت برادر خود سلطان خسرو را نیز همراه خود برد و در آن دیار در سنه یک هزار و سی و یک هجری
او را شمشیر کرد و در جهانگیر نامه نیز مقرر است که او در کن در محض تمهین ماه الهی سنه مذکور بجای خود در قلع فوج کرد اگر
این سخن راست باشد جای تعجب است که فرارش در شهر ال آباد چگونه تعمیر یافت اما چون باز در همین کتاب مقرر است که بعد
که بعضی تدفین حسب الحکم بادشاه غرض او را جهت احقاق شهادت او از قبر بر آورده بودند شاید که بعد از آن روانه ال آباد
کرده باشند زیرا که قبر مادرش در اینجا بود و بالجهال اندرون احاطه مذکور چهار روضه بیا بگنند بامی عالیشان هستند یکی خور و که
بطرف مغرب است معلوم نیست که آن تدفین گنبد بعضی گویند که این روضه بی بی بتونون است گفتند و دویم عمارتی است
سنگین گویند که این فرار مادر سلطان خسرو است و مادر سلطان خسرو که بوده بامی نام داشت سودای بر فرج
او استیلا یافته افنون خورده خود را پاک ساخته بود اصل تربت او اندرون روضه است و آن سدد و است
از هر چهار طرف و تربتی که بر بلندای سقف است نقلی است از سنگ مرمر ساخته اند و گنبدی بر آن تعمیر یافته تا
در باغی که بر لوح فرار و در این تربت مرقوم است نیست

۱۰۲۴

۱۰۳۱

۱۰۳۴

چون مخرج فلک گردش و

در زیر زمین آینه خود به

تاریخ وفات شاه یکم جسم

از غیب ملک بخا

رباعی برگزیده و ترتیب مذکور

سپید که ز عفت رخ حمت است	اعلمیم عدم ز فرغت است	سبحان الله ذی کمال عفت	اوجین عمل هر وقت است
--------------------------	-----------------------	------------------------	----------------------

و در وضع که در وسط باغ بمقابل دروازه کلان است میگویند که بمبیره و سلطان مسجد و این عمارت را در سنه
 یکهزار و سی و چهار هجری برای مدفن خود تمسب ساخته بود لیکن و فاقش جای دیگر بوقوع آمده و این عمارت
 همچنان عالی است اشعار بسیار اندرون گنبد عظیمت تعلیق مرقوم است اما چندی ازان اشعار بسبب کسری سالگی
 و زایل شده و اندر مصرعه اول ازان اشعار این است مصرعه خورم انروز که ما رفت ازین خانه بریم + و تاریخ
 تعمیر آن عمارت که شصت و سه بیت بود در پیشانی دروازه آن روضه کندیده بودند اما بابت مطلع بسبب
 استمداد ایام زایل گشته و دو بیت دیگر انبست +

بر ملاکات حمت همیشه نورش	ازین نور خلد برین بر کنش	نور ز سال نباشی بفرخندگش	نوشته با قلم خراسانی
--------------------------	--------------------------	--------------------------	----------------------

و در وضع که اندرون اعظم مذکور است مشرقی است مرقد سلطان خسروست هم معمار و تاریخ وفات او
 که اندرون روضه تمسب گنبد مرقوم است انبست

احیاء با تاریخ

آه افسوس آسمان را برت پیدا شد	ازین آنگاه جوان بر قلم آمد و شد	زندگی نیمه بر دل نهاده بودی	دید چون نبیا عالم را خراب شد
اگر او پیش از آنگاه از قلم نگذاشته بود	سر کجا ز شعله خاکستر می باشد	گفتی هر جا که نبی می آید	بسیار این باغ بودن عظمی است
که گذری را طاعت نیست بخاک	ازین خاک قبا بر سر نهاده شد	چون ملک از غم می آید	نمشکست اما باهاست
آن گل غمناک بود از این گلستان	عند لبان پاک لعلی دل شاد بود	چاک پر از شد با قلم ز باغ	همین کجاست چراغ آسمان
شد قبا بر قامت مرده قبا و ترش	شاهت مرده اسبوی قلم چون افشاد	آن قبا که در بر بود برین	در قبا که با افسوس شمع شد
شد غرق حمت حق چون پاک بود	خام و گاه خدا و هم او تا شد	سلی از سال فتنه و فساد	معه منت نعلان پاک او با شد

بعد وفات سلطان خسرو مرزا خورم که بر او برسیومی بود خواست که سلطان پرویز را نیز که برادر و وکیل
 او بود مکشند تا بخیالش غیره بعد فوت پدر بخت نشیند لیکن شهنشاه پرویز از قضای الهی در سنه یکهزار
 و سی و پنج فوت نمود و سلطان خسرو را و پس از او وندکی داور بخشش دومی که شاسپ و ایشان
 حسب الا شاده مرزا خورم بنی شاه جهان باو شاه دهننوزان ملبوس اولی در سنه یکهزار و سی و هفت هجری
 اقبل رسیدند

قبل قلعہ سلیم گڑھ

این بل با بن قلعہ سلیم گڑھ که حالا مشهور گڑھ است و قلعہ شاه جهان اباد واقع است از اجهان گیر بادشاہ که بنیاد
 دومی و یک هجری امدات نموده و دو جانب بل مذکور این تاریخ منقوش است

کشتی مغرب

بجای ما و قلعہ حمت کشتی	شست و میل و داد و دم	جهان گیر این کشتی و اکبر	که شمشیر جهان اگر نسج
چون این کشتی در این کشتی	که منقش را نشاید که نسج	کی تاریخ آتش خرد گفت	بل شامش در بل کبیر

کتابت مشرق

شده حکم شاه نورالدین بکبر عظیم سال و یازدهم مبارک که در این وقت
رفتن شاه عباس مقصود زیارت خطه نجف و تسخیر نمودن قلعه بغداد

بیون در سنه که از روسی و دوجری شاه عباس صفوی بقصد زیارت روضه شایسته خطه نجف و ائمه کرام بغداد و از اصفهان
با قلی از جنود قاهره که در رکاب حاضر بودند قدم توکل بر شایسته مقصود نهاد از اتفاقات حسنه توکل علی التوکل این
سفر شد چنانچه خوار محمد توستاق و دینی بنظم آورده

تاریخ

درست که غم نجف شاه ولایت	شست شش شاه جهان با دل گاه	اسبانیت بی چون گشت میا	گردید سرگشته قدم عالم آن
چون گفت توکل علی التوکل	تاریخ جهان شد که توکل علی التوکل		

۱۰۳۲

در غره بروج الاول در بغداد رسیده و روحانی هزار ابوحنیفه نزول نمودند و حکم خف ماثر بحاجه شهر و قلعه ماورکشته ملوازم اسباب قلعه
کشائی مشغول شدند و بر روز یکشنبه است و سیوم بروج الاول قلعه گردون اساس بغداد که چندین سال بود که از تصرف مشغولان
ایند و دمان بیرون رفته بود و بیرونی اقبال سخا و لایمی و لیت گردید

سلسله دانش شاعر سبندی

بر مبنی بود و اشعار نند و شناسکت بسیار گفته اشعارش که دو بهره و کتبت در میان هندوان بشبه است بر روز
ساعتی شکل بیست سال که از روششده و هشاد از سنبت بکرمایت که موافق پنجماه شوال سنه هزار و سی و دو و دوجری مطابق
است چهارم ماه اکتوبر انگیزی قدیمی سنه که از روششده و است و سه عیسوی بود و در بلده بنارس برکنار دریای اسی فوت
کرده چنانچه از تاریخ که بزبان بنده گفته اند ستفا و یکرود

تاریخ

سادن سکلاستی بی بی سیر	سنبت سوره اسی لنگ کی تیر
------------------------	--------------------------

شیخ احمد سبندی

ملقب به مجد و الف تانی فرزند شیخ عبد الواحد فاروقی است ولادت او در سنه نهصد و هشتاد و یک در بلده سبندی وقوع
یافته و کلمه خاشع قیام رخ تو که دوست در صغیرین کلام ملک الطلام رایا گرفته تحصیل علوم پرداخت و سبندی علمای
روزگار و سر دفتر فضلائی نامدار گردید گویند که در ایام تدبیس روزی بنجامه شیخ فیضی رفت و شیخ در آن هنگام سواطع الالهام
را که تفسیر است بی لفظ تعریف میکرد گفت که مولانا بروفت رسیده ای مطلبی پیش آمده که لیز حرف بجه بیان کردنش متعبر بل شغور
است و من هر چند بجز نامل و فکر غوط خوردم هرگز گوهر مقصود بهم نرسید شیخ احمد اگر چه در انشائی عبارت بی لفظه جنیدان احتمال
نداشت اما از دگامی ذهن و رسائی فهم بی تشویش و تامل خیال عبارت موزون و مسجع انشا فرمود که حشر و کلمه سبندی در انشائی
تعریف آن ختم الکلام عرق نجالت بر چهره وقت خودی آرد بعد از فوت ید بخیریت فیض منقبت خواجه فانی زنجبانی بختی رسید
خاطر نقیشت سبندی بنمود تو الیف نراوان و تصانیف بسیار از او بر صغیر روزگار نامدار مانده و فاتیح سبندی ماه صفر و در سنه
وقت چاشت سنه اربع و ثلثین و الف واقع شده و تاریخ وفات او از عصره آخر این باب رسایا یکدیگر یاد می شود

مات یازدهم

۲۳۱

۱۰۳۵			
تاریخ			
او محمد را از کعبه و حدت بود	او بنی نور و سندنوت بود	محمد جواد و سعد بن خضر	برهان کامل با دلیلی حجت بود
و این چند ابیات در تاریخ رحلت او از کتاب مخبر الواعیلین نوشته شد			
تاریخ			
انکه او جوهر خردمند می است	احمد کمالی و سعادتمند می است	لقبندی است استوده سیر	رواق افزای شرح پیغمبر
بی شک آن شیخ عاقبت محمود	از مریدان خواجیه بایسته بود	او جود و بافت ثانی بود	واقف سیر جادوانی بود
الف ثانی با و محمد دشت	و انکه احمد بجای احمد بشد	از مریدان اوست بس مشهور	سیر لغمان در آدم و بنور
خواجیه صدیق و شیخ عبید الله	داشت اقبال سیر مداری	او بنی صفر سفر فرمود	زین جهان سوی سحر بود
سال نقاشی یکو چون اح	نور اوج بهشت از احمد	هر قدا و شهر سیر بند است	از آن رخسار فیض مهر برست
میر عبد الله ترندی شکیب			
از او لادشاه لغت الموده و با خلاق ستوده انصاف داشت خط طبعی الغایت صاف باصول و اسباب نوشت			
و از حضرت جنت مکانی بخطاب مشکین قلم و تخلص وصفی افتخار اندوز میباشد شده چنانچه خود در سینه مایه			
وصفی تخلص من مشکین بن			
این نامها از شاهنشاهی افتم			
منظومات بسیار دارد و در سینه از وی پنج درگشت این مصلحت تاریخ فاکت اوست			
۱۰۳۵ تاریخ			
ز و نامی دلی طفت یافت			
سلطان پیر و سیر			
پیر دومی جهانگیر بادشاه بود در کابل متولد شده و مادرش که صاحب جمال نام داشت دختر خورشید رینجان کوک بود در عمر سی و هشت سالگی تاریخ ششم ماه صفر سنه یک هزار و سی و پنج هجری در دکن فوت کرده و متهم خان صاحب جهانگیر نام که یکی از منعم داران بادشاهی بود بدیهه این تاریخ گفته			
وفات شاهزاده بربریزه			
ملک الشعر اطالب المله			
در زمان محمد جهانگیر بادشاه بهمنه دار شده و در سنه یک هزار و هشت و هشت بهمنه ملک الشعرا می یافته سخن رنجان او را با ستادی قبول دارند و فاش در سال یک هزار و سی و پنج رده اده و این رباعی که از تاریخ وفات او خبر میدهد از شهید است			
۱۰۳۵ تاریخ			
او ملک از غر و طالبان داد	امروز نیز از نظر زیافت داد	تاریخ وفاتش از خبر جستگم گفت	حشر علی بن ابی طالب داد
ملا عبدالمطیف سلطان بنور			
از معدن عالمگیر بادشاه بود و در عقولات و منقولات مهارت تمام داشت و راو آخر عمر زانینا شده چنده بطریق شیوخ			

مات یازووم

۲۳۳

چرا گویم نام دی که خاتم است	بعد از شش ماه و ده روز وفات	کلیستان جهان آفت زکات	سارادات او چون در زمان رفت
ازین تا خاتم را چو زبست	جهان نگین شده او کار مرآت	تو تاریخ و فاشی حبت کشفی	خرد گفتا جها که از جهان رفت
ایام شاهزادگی جهانگیر باو شاه تار و زوفات و الداوسی و هفت سال و دو ماه و هفت روز قمری و مدت سلطنت ایلوم			
الوفات پدرش تار و زوفات خودش بست و دو سال قمری بهشت ماه و یازده یوم چنانچه جمعه عمرش بحساب سال قمری پنجاه و نه سال یازده ماه و دو روز و روز قمرش بعد از وفات حبت مکانی قرار یافته در بعضی کتب مرقوم است که او تاریخ بست هفتم صفر سنه هزار و سی و شش هجری فوت کرده و مدت سلطنت او بست و یک سال و هشت ماه و سیزده یوم بوده و مدت عمر پنجاه و هشت سال یازده ماه و دو یوم بود این سخن غلط می نماید و تاریخ پسران و دو دختران بودند سلطان خسرو و سلطان پرویز و مرزا خورم یعنی شاه جهان بادشاه و سلطان جهانزار و سلطان شهریار از ان میان خسرو و پرویز و جهانزار در حسن حیات پدر فوت شدند و شهریار همراه و او در بخش و کشاپ پسران سلطان خسرو و طهور مرث و بهوشنگ فرزندان شاهزاده و انبال بودند وفات حبت مکانی بعضی آصف خان حسب اشاره شاه جهان بادشاه شهادت رسیده بهمان خانه عدم متناقدند			
سلطان داور بخش			
عرف مرزا بلاتی پسر شاهزاده سلطان خسرو بود و وقتیکه جهانگیر بادشاه فوت کرد پسرش شاهزاده خورم یعنی شاه جهان بطرف دکن بود و نابران آصف جاهد و اعظم خان وزیر جهت انتظام ملک سلطان داور بخش را از بخش بر آورده در راجپور بادشاه ساقند و مکنون ضمیر شان بود که بروقت رسیدن شاه جهان از دکن او را بر سر سلطنت نشاند و غریزی تاریخ جلوس سلطان داور بخش را گفته اند که در زمان جلوس کم نشود			
چون شد سلطان داور بخش از			
ب ان حور بروی تخت والا	بحب فکر سرورم بسالش	خود تاریخ گفتا حبت بال	۱۰۳۷
چون سه ماه و چند روز برین بگذشت داد آمد شاه جهان از دکن گوش نزد خاص و عام گردید و دولت خواهان بادشاه سه روز یکشنبه بست و دوم جمادی الاول مطابق دهم سمن ماه الهی در ایوان دولت خانه لاهور خطبه بنام شاه جهان بادشاه خوانند و حسب نوشته شاه جهان مرزا بلاتی را که روزی چند حکمت مصلحت وقت سلطنت بر داشته بودند و تنگی ساخته نموس نمود و بست چهارشنبه سینه و دهم سمن ماه مطابق بست ششم جمادی الاول سنه هزار و سی و هفت آصف خان آن پیچاره را همراه کشاپ برادر او و سلطان شهریار را نیز با طهور مرث و بهوشنگ پسران شاهزاده و انبال سافر صحرا می عدم ساخت شخصی و تاریخ وفات سلطان داور بخش گفته			
شده بر جهان شاه داور بخش			
چون بست عام شاه ملک	سپه جادوگر کشید و گفت	نامد مالک اقبال باور دولت	۱۰۳۸
در بعضی کتب مسطور است که او در سنه کیهار و سی و شش هجری بخت گشته و مدت سلطنت او یک سال و چند ماه بود این سخن غلط می نماید			
سلطان شهریار			
پسر خود جهانگیر بادشاه بود و دختر نور جهان بیگم که از نطفه شیر افکن خان بود و جمال نکاح او آمده بعد وفات جهانگیر			

مات یازدهم

بادشاه نور جهان بیکم خواست تا دادا خود سلطان محمد یار را بر سر سلطنت نشاند و گفت ثانی باد نور جهان این معنی را قبول نکرده سلطان را و بخشش را بادشاه ساخته روانه طرک لاہور شد و سلطان شہر یار کرد و لاہور جو بسط خاند

حسب مکانی غنیمت و شکر یک آن خود و خدمت بجز این و سایر کارهای حاجات بادشاهی در از کرد و هر سال سرچشمه خواست بید و غلام آوردن لشکر پرخت و در صددیک مفتہ بقا دلک پیچہ منصب داران قدیم و مدید داده لشکر از آب گذرانید از الطوفان و بخشش را بر فیل سوار و روی بصر کارزار نهاد و رسد کرد ہی شہر لاہور تلافی فریقین دست داده و حملہ اول شکست بر لشکر شہر یار افتاد و فرار نموده قلعہ درآمد آصف خان اورا بدست آورده قید نمود و بعد از چند ہی حسب الحکم و او بخشش و زوش از نور با صبر و معدوم الفروع ساختند تا نژادہ کہ طبع موزون و شہت تارخچ این و شہر را کہ در سکہ کپہار و سی قیمت دست داده و خود بطور آورده

تاریخ
نزد گس کلابا چه نتوان کشید و کشید نژاد گس کلابا اگر از نور بسند تاریخ آن ہم بگو کرد شد دیدہ آفتاب

شہاب الدین محمد صاحب ان ثانی شاہ جهان بادشاہ غازی

خلف سیم محمد بہا نگیر بادشاہ است و لادشش تاریخ بخت و نهم شہر ربیع الاول سکہ کپہار بجزی کہ مطابق روز و ایراد بست و بیکم دی ماہ الی سال سی و ششم از جلوس البر شاہی موافق روز اور مزو عہ ہمن ماہ جلائی سال با قصد و سیزدہ ماہ مصادق روز رس بیکم جوزداد ماہ قدیمی سال ہند و شصت و یک نیز در جدی معانی بچم کانون ثانی ماہ رومی سال یکہار و ہند و سکہ کپہار مطابق روز چہار شہر بیکم جوزداد ماہ الگیزی سال یکہار و ہند و سکہ کپہار موافق شانزدہم ماہ کلمہ ہند سال یکہار شہر چہار شہر بست کہ کما در بلدہ لاہور از طبع نواب جودہ بانی دختر راجہ بھکوان داس راجہ جودہ پور بوفوع آمدہ و بشا ہزارہ مرزا خورم ہوم گشتہ و چون بدیش در سال یکہار و بست و پنج اورا بنا بر تسخیر ولایت دکن فرستاد اورا بختاب شاہ جهان ملقب گشت بعد از آمد بر سر فرماندہی شہر است این ابیات و قصاید و تاریخ قولہ و گفتہ انداز انجملہ یکہار استخوانان این قطعہ انتشار نموده کہ بس از رنغ احاد از عبارت صاحبقران ثانی تاریخ قولہ استخراج می شود

تاریخ ولادت

تاریخ ولادت	اسکندریہ صاحبقران ثانی	از جہش ہویا فر جهان ستانی
از چار و ہند کردن تا عقل چو گوشت	می یافت از جہش از رنغ کمانی	کامد قرین مجلس نماید استانی
از چار و ہند کردن تا عقل چو گوشت	تاریخ مولدش صاحبقران ثانی	

و شخصی دیگر این قطعہ در نظم آورده کہ از عبارت نقل جابری الی تاریخ استخراج می آید

تاریخ

ز عدل شاہ نور الدین جهانگیر	منوگشت از ستا ہما	باین شامہنش بادش داد	کرد گاشش کند عالم ہما
خدا از بس کہ شہزادہ داد	بر اندازد رسوم و ادواہی	بخت بادشاہی چون شنید	کند نہ سماش بار گاہی
بعد و لٹش اسودہ کرد	از بس عدلش عایا و سہ	شود شاہ جهان از لطفہ و دان	و بہ بخت بلندش زین کوہ
چو بر سر نہ ہنہ نہ نماند	شہمان را تبتہ صاحب کلاہ	بدورانش نہ بیند دیدہ دہر	ز امر نافذش روی سناہ
جهان افروز شد چون شاہ	بصیر و لغوز بار شاہ	خرو تاریخ سال مولدش تا	ز قسہ و ظل باد دید لہ

مات یار دهم

۱۰۳۷

و عبادت خدا حق تعالی دارد و او نیز یافته اند و شیخ عبدالحمید شانه نام نویسنده و شبیه نسبت و پنجم سپهر یافته و شاهیجهان شاه
سوادای سکه های دیگر که در زمان مردن بود سکه زر سرخ نوزن و دو صد مهر که قیمتش سه هزار روپیه است ارزید سکه که گردانیده بودند
و یکی بدان سکه که در گذشته موافق سکه نسبت و پنجم جلوسی ضرب شده بود تا امر فروردار العجایب لندن موجود است و در هر دو طرف
آن سکه این ابیات و غیره نقش

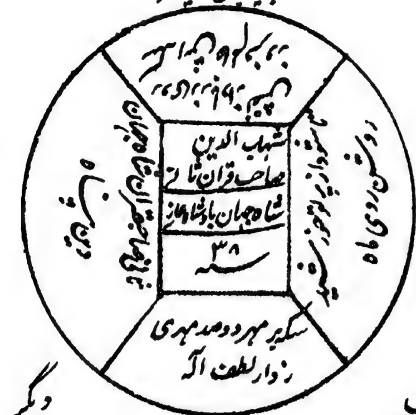
ابیات سکه

سکه مهر و صد مهر و دالطف الله	ثانی صاحبقران جهانین پناه	رومی زربادار نقش که اش عالم فرو	تاشو و از پرتوی خوشتر و خوشی
-------------------------------	---------------------------	---------------------------------	------------------------------

در سطرین در کلفون

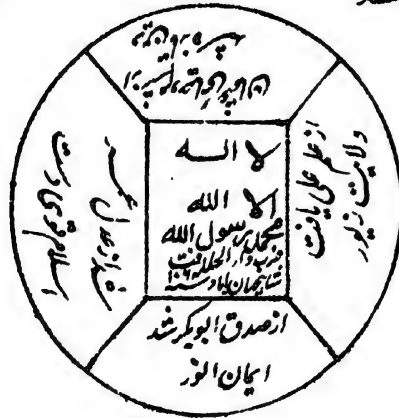
از صدق البکر شد ایمان النور	اسلام قوی دست شد از عدل عمر	دین تازه شد از شرم و حیا علی	از علم علی یافت ولایت نور
-----------------------------	-----------------------------	------------------------------	---------------------------

در سطرین در کلفون

دیگر

و

و پنجمین سکه برای انعام امیران و منصبداران مقرر بودند برای عوام چنانچه در شاهجهان نامه مرقوم است که در سال سی و یکم
جلوسی بتاریخ نسبت سیوم جمادی الثانی سنه هزار و شصت و هفت هجری که روز شرف اقبال بود مبارزخان بغایت خلعت
و اسپ بازرین فقره و فیل مغز گشته پنج شتر روانه شد و بت خان بخات اضافه پانصدی منصب و هزارری و هزار سوار و
و اسپ و علم و جاگیر داری و دین سهری نگر و سلطان اعظم را و سیف خان منصب هزارری ششصد سوار و سیکی
بغایت خلعت و اسپ بازرین مطلقا و انعام پانزده هزار روپیه و یکصد توپ دیگر پنجاهین و زن منقحر و مساهی گردیده خست تا

مات یازدهم

۲۳۷

شاه عباس صفوی

ابن سلطان سکندر شاه ملقب محمد خاندانده است تاریخ دوشنبه غره رمضان سنه نهصد و هشتاد و هشت هجری قمری تولد شده
 * و این قطعه تاریخ ولادت است

تاریخ کج تولد

۹۷۸	نوبال چمن باد شمس	که بگلزار جهان گشت تقسیم	سال مولود بی از کلب قضا	چون رقم خواستم از طبع سلیم
۹۹۶	در سنه نهصد و نود و شش هجری	پدر خود را که تصفیف البصر بود مغول	ساخته و در دار الخلافت	قرین بر تخت سلطنت نشست
	و اصفهان را دار الخلافت خود ساخت	تاریخ جلوس او	ظلال الله	یافته اند و بدین طریق برشته نظم کشیده

تاریخ جلوس

۹۹۶	کرده بر سنده شاهی	چون جلوس آن شاهی	بود چون ساءه خدای جهان	سایه انداخت بر عباد الله
	سال تاریخ دل طلب میکرد	هاتفی بانگ زد که ظل الله		

و اسم شد نفیس عباس بهادریان نیز تاریخ است چنانکه در رشته نظم کشیده اند

تاریخ جلوس

۹۹۶	بر سنده خاقان ز دیکه شاهی ایران	تاریخ جلوسش	شده بهایر در رخا	
-----	---------------------------------	-------------	------------------	--

چون در سنه یک هزار و شصت و نه هجری بهر آب برود رضوی یعنی بمشبه آورده حاتم بیگ اعتماد الدوله و تاریخ آن این مصرعیه

آب

آب آمد بر دهنه داخل شد

در سلسله صفویه مثل دی باد شاهی بفرنگ و کیاست و تدبیر و شجاعت و سیاست برنخاسته از غرایب و قاعی که در زمان دولت او جلوه ظهور نمود و سلطنت بر داشتن یوسفی ملکی و قتل او بود و بیان آن سائمه لطیف اجمال آنکه مولانا جلال الدین سیم نیری می نماید که درین سه چهار روز خود را از سلطنت معاف نموده شخصی را که قتل او را میخواستند با دشتی است و درین باران استاد یوسفی که کشش دوز ملکی را برای این کار اختیار کردند و تاج شاهی بر سرش نهادند و اسباب سلطنت همه آماده و میساکرند و بعد از این آن بیچاره را کشتند و تاریخ خلد برین مسطور است که خواص و عوام در آن سه روز آن ملحد را موافق ضابطه آن خاندان سبزه می نمودند چنانچه حکیم رکن الدین مسجد کاشی این قطعه منظوم ساخته

قطعه

یک و مسجده آدم کج قی شیطا	دلی کج تو آدم سحر و شیطان	
---------------------------	---------------------------	--

و شاه عباس معاصر که شاه و جهانگیر بود و مدت چهل و دو سال در ایران سلطنت نموده در تاریخ شب پنجمه ربیع الثانی شهر جمادی الاول سنه یک هزار و سی و هشت هجری در گذشت عمر وی هشت سال بود بعد از آنکه میسرش صاحبزاده ملقب شاه صفی به سنده شاهی نشست و تاریخ وفات شاه عباس از دار دات طبع مرزا سیم که از فراده و فرزند خاندان اصفی است نیست

تاریخ

ششش لیلی بن اخطاب باد

اگر ازین مصره سه سال باز تاریخ فوت کم بشود اما سرف خا که در کتاب عالم آراسی حکایت تو

دیوان خاص قلعه آرا باد

چون در سیکه ر و چهل سحر دیوان خاص اندون قلعه آرا باد بحکم شاهجهان بادشاه تعمیر یافت این ایسات و تاریخ اندرون آن مهارت مشغول نمودند تا حالت بخیر برسد

تاریخ دیوان خاص

ازین دولت قصر عالی بنا	سر آکر اباد شد عرش	بود کنگرش از جبین سپهر	نمایان چو زندان سین سپهر
سجود در این سده است	کنده سر نوشت بد از جبهه دور	شرافت یکی آید در شان او	سعادت در آغوش ایوان او
ره جوی زیش و کم بسته است	برنجید عشق ستم بسته است	بنام برنج کز عدل شاه	همچو چشم شدور زده داد خواه
در ایوان شاهی جسد خشم	چو غور شید بر چرخ باد ادم	چو ایوان او عالم آراسی شد	سرخا از دوا سمان ساختند
شهنشاه آفاق شاه جهان	که ناز و با و روح صاحبقران	باین رونق درین زینت مکان	ندیده بروی زمین آسمان
بود صحن باش چو سیامی مهر	برزش فدا ده چو سیاه سپهر	تا بخش اندیشه آورد رو	در فیض شد بازار چهار سو
چنین گفت طبع حقایق شناس	سعدت سر می و دیوانه ساس		

تاریخ قصر شاهجهان بادشاه در سنه هزار و چهل و نهم در تاریخ ان گفته

تاریخ قصر

پیش دولت سراسی شاهجهان	طاق کسب حبس نهار خاک	بهر تاریخ قصر او بدعا	قدسیان گفته اند در مالک
طاق ایوان بادشاه جهان	باد محراب انجم و افلاک		

میر محمد باقر و امام

تخلص او اشراق است خلف سید محمود و امام است یادی است و دختر زاده شیخ علی آملی و پدرش بدینجهت بد امام است بهار یافته و مولفات بسیار دارد و میر مدنی در اصفهان بسبب برده در سنه هزار و چهل و گشت تاریخ فوتش ازین مصره استخراج می یابد

عروس علم دین را مرده داند

ارجمند بالونیکم حاجی طایب به ممتاز محل

نسبت نواب اصف خان است که او برادر نوز جهان بیگم بود اصل نام او ارجمند بالونیکم الملقب به ممتاز محل و ممتاز زمان عرف حاج بی بی ولادت ارجمند بالونیکم در سنه یک هزار و چهل و پنج واقع شده و در سنه یک هزار و هشت و یک در سلک از دواج شاهجهان بادشاه در آمده و نوزده سال و چند ماه و در شکوی خسرو می مانده و چند پسران و دختران از او متولد شده و چند از ان فوت شدند هنگام وفات بیگم چهار پسران و چهار دختران زنده بودند از پسران یکی محمد و اما شکوه که بادشاه او را می عهد خود مقور ساخته در خدمت خود میداشتند و دوم سلطان محمد شجاع که صوبه دار بنگال بود و از نیک تدبیر و همت و قدرت تمامی ملک را سرسبز و آباد داشته و کار تجارت کبخی انگیز در زمان او بخوبی سرانجام یافته سوم آونگ تریب عالمگیر که صوبه دار

بر احوال مردم جهان بر حساب که داند چه بیدار بشود با خواب

وینار کن بدو جالب و چهارم سلطان مراد بخش که صورتی گهراست و پهنه و بیکر و غیره بدو تفویض بود و از دختران یکی انجن آراسی دوم گیتی
سیوم جهان آراسی و چهارم و بر آراسی که پیش از تولد اندرون شکم مادر نالیده بود و در زیکه تولد شد همان روز یک صاحب وفات یافت
و قصه اش بدین عنوان است که روزیکه دهر ارا یک در شکم مادر نالید آواز ناله او همه خادمان و دختران که حاضر بودند شنیدند و خوف
شده در دربط حیرت مستغرق شدند بطرف در زیکه بر می آمد و باز کم میشد و طفل اندرون شکم می نالید هر چند که دایه گان محل و دایه
و واقفان بجایگاه کشیدند سودی نداشت بیک صاحب از حیات خود یالوس شده با دوشاه رانزد خود طلبید و گریه و زاری نمود و خبر
که ظاهرست که چون فرزند در شکم نالید مادرش زنده نماند اکنون که نصیب ما شده غمخیزیم بسیار غم می شود مگر این مراد و وصیت است
اول اینکه حق تعالی شمار چهار پسران و چند دختران عطا فرموده است برای نام و نشان همین کافی است چنان کنی که نسل
دیگر از کسی پیدا نشود و با هم جنگ و جدل نمایند و دهم آنکه بر هر قدس چنان عمارتی تعمیر نمای که بر صحنه ظهور نیاید و کمال لطیف و غیب
باشد با دوشاه هر دو وصیت را بجان دل قبول فرمود بعد از آن دهر ارا یک تولد شد و بیک صاحب پس از ساعتی در گذشت و این غم
تبایخ هفتدهم ماه ذی الحجه سنه یک هزار و چهل و در بر پانزده واقع شده و در باغ زین آباد بر پانزده برسم امانت مدفون گردیده
و از آنجا در کبر آباد آورده تا شش ماه بعد از آن در روضه برادر و زهره چوک که زمین افتاده بود امانت داشتند و کواغ نقشه مقبره هر یک
استاد می آوردند چون یکی از آن پسند با دوشاه شد تحقیق بوجب آن نقشه جوین تیار کردند و باقی آن نقشه رونق
که در کبر آباد بر کنار دریا می بین واقع است حالا بناج محل است بهار دارد و بموجب وصیت آن بانو فاکبش بانواع سنگها
میش قیمت در صحنه هفت سال تصرف پنجاه گاهه و پیر تعمیر ساخت و شاه جهان با دوشاه نیز بعد وفات همدین روضه که یکی از
مجاویزات روزگار است و پهلوی یکم جوم مدفون گردید بعد فوت بیک صاحب شاهی جهان با دوشاه لفظ غم در نار بخش یافته و
بی بدل خان در نار بخش وفات بیک صاحب این ایات انشود

تاریخ

زین جهان فوت چو ممتاز محل در حین بر بخش و رشاد به تاریخ ملایک گشتند جای ممتاز محل حنبت باد
در اندرونی و بیرون در واره های این روضه عالی آیات قرآن بخط طغیانشوش است و باب اندرونی روضه طغیانشوش
نویسن نام خود و سال انتقام آن مرقوم ساخته فقیر الحق امانت خان شیرازی سنه هزار و چهل و هشت هجری طالع دوازدهم
سنه جلوس مبارک و بر هر قدس صاحب که از سنگ مرمر است یا حی یا قیوم مرقوم است و پانین تقوید طرف جنوب این چند کلمه شوش
مرقد منوره ارجند بانو یکم غلط به ممتاز محل قوفیت فی سنه و شاهی جهان با دوشاه نیز در صفت این مکان بهشت نشان ایات
انشوده جدیدی از ان ایست

ایات

زهی مرقد پاک بقیس عهد	که بانوی آفاق را گشته عهد	منور مقامی چو باغ بهشت	معطر خنده و بس غمخیزت
بغضش ز خال مغرور	بجارب و مرکان درش قهر	جوانم کار است و دیوار دور	سرو تازه و تر جواب گهر
عمارت گرا این مقدس جناب	در خشمه فیض آورده اب	برین بقعه پاک و الا مقام	ترشح کنان از رحمت دمام
اگر چه آمد برین در پناه	نشود او چو مغرور پاک از گناه	اگر عاصی آرد برین روضه و	کنه نامه خویش را شست و شو
ز رفعت بطلان این مزار	نشود چشم خورشید و مزار	نمود این عمارت نهار و زکار	که ظلم هر شود قدرت کرد کار

درمانی بک

بر احمد بہت پور دارو مکانی نجیب است
سیح بدیع الدین سہارنپوری

سج

عمارت خاص محل شاہ جهان بادشاہ

کتابخانه ماریج

حضرت سید محمد امجدی

تاریخ

بایج آوردن نهري از آب فرات بجهت

چون در سال یکم اردو خلیل دود و سحر می شاه صفی بادشاه ایران نهر از آب وراثت نامجن برو مورخه این تاریخ میافته

<p>شاه فخره خورشید و شاه صفی یافت توین که از و بجای آن</p>	<p>انکه خاک قدش نیت افراشد این اشوه نش از قاتل غز آمد</p>	<p>اندو دگر از شرف علی سال تاریخ جریب دینا گفتند آب ما از مدد کوشتر آمد</p>	<p>بتر از قیصر و خاقان و سیکندر آمد</p>
<p>کشتن آسمی شاهزاده محمد داراشکوه</p>			
<p>اردشکوه پسر بزرگ شاه جهان بادشاه بود و دلاش تاریخ ببت و هم ماه صفر سنه یک هزار و هشت و چهارم پسر از لیل ممتاز عمل و خرافت جاه وزیر بود و قوع آمده و ابوطالب کلیم این مصرعه و تاریخ و دلاش یافته</p>			
<p>و بمر بست سالکی تاریخ دویم ماه شعبان سنه هزار و چهل و سه عقد مناکحت او با دختر سلطان پرویز که نادره نام داشت منعقد گشته چنانچه مرزا اهل سبب قلی ترک بیعت طوماری از نوزده بیت و تاریخ گفته در ان اثار ان نهایت ضعف بلکه عجز بکار برده که در هر مصرعه آن تاریخ است و اگر حروف منقول یا غیر منقوط بیت را علیحدگی بکنند جهان تاریخ شود چنانچه از یک بیت چهار مرتبه تاریخ حاصل نمی آید و علاوه آن از رسم توشیح یک بیت دیگر بر آید یعنی از گرفتن سر حروف مصرعه های اول مصطفی و از حروف مصرعه های دوم مصرعه ثانی حاصل شود که بدستور اصل بکار و چون تاریخ بر آید و ان توشیح و بیستی که از توشیح حاصل آید بیست و بیست که توشیح حاصل آید</p>			
<p>بعدترین بلون محل شاه رنم دیدم قران مهر ماه</p>			
<p>۱۰۴۳ نجد که شد و دیگر سنی است سلطان ۱۰۴۳ ورین دولت که یار حیدر و اباد او ۱۰۴۳ نیز شاهی هم که با و نام او با شتر ۱۰۴۳ یقین و انکه که قصد کند عمل به شکل ۱۰۴۳ بود و رسای شاه جهان متون او ۱۰۴۳ و خود جدا و او با جغای حکم اقلیت ۱۰۴۳ مرا و متصد باقی شهاب الدین و الدین ۱۰۴۳ محبت مین که از ارد و دهم خود و کلاو ۱۰۴۳ شبی که تا زلف می کند چو شایه ۱۰۴۳ همیشه فرما اقبال و باقر دیا این ۱۰۴۳ بود هر مصرعه تاریخ بیست و هفت بیت</p>	<p>۱۰۴۳ روایت از امیر و صیال ۱۰۴۳ فرین شد و چون کل لطف و ابر ۱۰۴۳ ممن عید باز و یار و رسلمان ۱۰۴۳ میج خود او دارد و لا شکر لسان ۱۰۴۳ رسن شادی و دید و عدل محفل ۱۰۴۳ لواهی زلم و ساز و دل بر دور ۱۰۴۳ همه رنگ و صورت بر همه احسان ۱۰۴۳ نوبت کشتن نامی و سنگ و کبریا ۱۰۴۳ سپید ایچو چار و عطار زری و دان ۱۰۴۳ همیشه حاسه احوال و حیا و کرد ۱۰۴۳ و کزنی قطع و ایش بست تو شمعین ۱۰۴۳ کسی که زین شوری تو اید گفت و الله</p>	<p>۱۰۴۳ صدا آن دا و دگر طبعی خنجره ۱۰۴۳ لنای المذ و اود و بانی و کامل ۱۰۴۳ بنا صحت عطا و کند از غلغلی ۱۰۴۳ نوبت شتم و اوده و وصل بد بخدا ۱۰۴۳ لواهی خود او هر جا بقصد بیا فتن ۱۰۴۳ صود و کوی و از نوحه بل طالع ۱۰۴۳ حصن سرور قاسم بانی طو اقبال ۱۰۴۳ لواهی شش او قاسم حیان او او ۱۰۴۳ الهی تا با ابد و اندامی قدر بر یا ۱۰۴۳ رقمزه نوزده بیت توشیح خاتم ۱۰۴۳ نیز عرض حضرت میرزا هم که قبول افتد ۱۰۴۳ نشا گردی ما خط سید هم و خیر خاقان</p>	<p>۱۰۴۳ قبول یکدی که تاریخ و ارکان ۱۰۴۳ و لیل و مبد و انا بقدر و انش و ۱۰۴۳ در از قید و نال و بی بزم و خط ۱۰۴۳ قرین فرزند و اوه و هندی و ۱۰۴۳ اطل انجا رسد کامل کشته و دل با ۱۰۴۳ عید کلک با و سعادت ازین و ۱۰۴۳ رواج عدل باقی بزرگ جشن و ۱۰۴۳ ابدا با خود او و هم تمام و ۱۰۴۳ الهی با بود عالم عمل را بود و ساما ۱۰۴۳ لی طوسی و مبارک و بی سهر و ۱۰۴۳ سیدما که از رحمت قبول پیغمبر</p>
<p>و ملک الشعر اطلب کلیم تاریخ این جشن خسته چندین یافت</p>			
<p>تاریخ از اطلب کلیم</p>			
<p>ازین کث جشن و افرسود</p>	<p>همه عیدت سر به راه و سال</p>	<p>از گوشتشانی دست کرم</p>	<p>اگر گشت چون آبله یا مال</p>

زبس کوهر زر گرفته است اوج دوسعد اختر اوج شانهش بهی	مرصع توان کرد تیغ خصال بهر چشمت کرده اند قهال	طبع آن چنان طریق چشمت را نیش زهره بستر می	که دیگر بکش و اند در سوال سعادت گرفت است اوج کمال
---	--	--	--

که خدای شانه اوده محمد شجاع

سرودی شایه جان بادشاه است لبست روز بعد از خدای شانه اوده داراشکوه عقد از دواج او با دختر مرزا رستم صفوی
اتفاق دیافت و تاریخ آن جشن فرخنده ازین قطعه الوطاب کلیم مستفاد میشود اما یک در از روس حساب بحد کم است

تاریخ

احمل از گلشن آمد کل عیش بچین جشن فرخنده والا که عالمی قدر	روز کار طرب عشرت جاوید عالم افروز تر از کوکبه عید آمد	پیش از اماند کم کند روز و چین عید بسر برده ماه فلک بادشاه	بست ام بهر بوی گل امید آمد از پی ساز طرب کوکبنا میداد
--	--	--	--

و شمع عبد الجبید شانه لولیس می نگار که این هر دو جشن که خدای در سنه هزار و چهل و دو هجری سر انجام یافته و همدین سال
حب الحکم شایه جان بادشاه نهاد و شش تنجانه در خط بنارس خاک برابر کرده شد

تولد سلیمان شکوه

تاریخ لبست و ششم رمضان سال هزار و چهل و چهار در خانه محمد داراشکوه از بطن دختر سلطان پرویز فرزندی بوجود آمد به سلیمان
موسوم گردید که بنکار یکبار تاریخ ولادت نیز از آن نام استخراج میگردد

لواب مهابت خان

از امرای کبار و خواجهان نامدار بود اصل نامش زمانه یک در عصر جهانگیر بادشاه خدمت صاحب صوبگی کابل داشت در کفایت
و کثرت سپاه و فراوانی اسباب شوکت و جاه از سایر امرای اعتبار داشت و فقه در افتاد او با نور جهان بیگم و قید کردن بادشاه را
و بدست آوردن لواب آصف خان اصفهانی را و مقابله او با امرای جهانگیر جهانگیر نامه و اقبال نامه جهانگیری مفصل مسطور است
این واقعه در سنه یک هزار و سی و پنج هجری بوقوع آمده بعد وفات جهانگیر در سال دوم از جلوس صاحبقرانی مطابق هزار و سی و هشت
هجری سیوم ماه رجب به صاحب صوبگی دلی سر بلندی حاصل کرد و در سنه یک هزار و چهل و چهار وفات یافت از عبارت تاریخ هر دو تاریخ وفات
او بر می آید بوقت راجیان معلوم میشود که این تاریخ کسی گفته که از لواب مذکور از روی خاطر داشت در اصل به عمر و تاریخ هر دو تاریخ
و خدای تاریخ نوشتش راز نامه ارام گرفت یافته اما یکدیگر فریاده میشود و مولانا می عبد الشکور زری تاریخ و دیات چنین سلاک استخراج کرد

تاریخ

فخر ملک جهان خان مهابت خون بقضای الدافله عمر او	انگیزه چو ایک خلف ماورائی ترازو رخت ز دنیا لبست روی بخت	انچه بهر تیغ کرد در قلمیم هند سال و فالتش خود دوش بریم دعا	بج قوی چرخ را دست بکوش نهاد گفت بجای بدر خازن زنده باد
--	--	---	---

و خاندان نام پر مهابت خان است که با ستم بهر اسب موسوم بود و بعد فوت پدر او نیز خطاب مهابت خان سرفزاری یافته
در زمان صاحبقران ثانی بصوبه داری کابل سرفزاری داشته و متخلص و انانی است در سنه هزار و چهل و هشت فوت کرد و ۹۵

تخت طاوسی

این تخت مرصع بیستم تخت طاوسی بود سقف آن تخت را از درون بیشتر دنیا کار و تختی مرصع و از بیرون بلبل و یا قوت و حیران
مرصع مقرر ساخته بر مرصعین اساطین دوازده گانه برافراخته و بالای آن دو پیکر طاوس شکل بر دایره هر دو در میان هر دو طاوس
درختی مرصع بلبل و الماس و زهره و مروارید تعبیه نموده و برای عروج سپاهیه نزد بان مرصع بجا آورده و ترتیب داده و این تخت
بصرف زیاده از یک کمر و در بدنه ترتیب یافته و در عرصه هفت سال صورت اتمام پذیرفته و از جواهراتی که در آن تخت نصب کرده بودند
معنی بود در وسط آن بقیعت یک کلبه رو به که شاه عباس صفوی مصوب بنیل یک برسم از خانی بجا انگیزه بادشاه فرستاده بود و
او در جلوه ی فتح دکن به پسر خود شاه جهان تختیده و این لعل دوازده شقال وزن داشت و از آن خاص مرز الفی یک بود و
مرزاند که در خط نسخ بر آن لعل این عدلت کند انیده بود الفی یک این مرز شاه سرج بهادر بن امیر تیمور کوکرکان و چون به روزگار
سلسله صفویه منتقل گشت بفرموده شاه عباس بن خطایق بر آن کنده بودند بنده شاه ولایت عباس چون بجا انگیزه بایشه
رسید نام خود را با سامی نام پدر بر آن نگاشتند و الحال با ستم شاه جهان بادشاه فرین گشته بر آن تخت تعبیه شد و طوایف بایه تخت
اشعار آیدار در تشریف این سیر بر بی نظیر برافراخته و مورخان روزگار برخی از آن اشعار و تاریخ با آنها ایراد ساخته و مام صاحب
توان مالی این مشهوری حاجی محمد جان که که ختمش بر تاریخ است بنمای بنور درون تخت گنایه نموده بودند *

تاسیج

نهی فرخنده تخت بادشاهی	که شد سامان بتایید اسیل	فلک روزیکه میگردش مکمل	ز خورشید را بگذشت اول
بکام کار و حرف شد پاک	بنای کاریش بنیای افلاک	جزین تخت از زر و گوهر مقصود	و جوهر و کمان را حکمت این بود
ز یاقوت گشت که در قید به نیست	لب لعل تان را دل می نیست	برای بایه اش عمری کشیده	که آن سبک خاتم ندیده
بخش عالم از زر و چنان پاک	که شد آن گنج خالی کیست خاک	رساند که فلک خود را بپایش	و دهر خورشید و نه را رو نایش
مراد از می که بر بپایه اش سود	زر کردن بایه بر تخت افسرود	خراج بحر کمان پیرایه	پناه عرش داری سایه او
را لودعه جواهر گشته لوان	خراج عالمی هر دانه آن	در لطفش بود گلهای مین	فوزان چون چراغ اطلوینا
چو میگرد از فرازش کوتی دست	لکین خویش جم بر بپایه اش بست	شب تار از فروغ لعل و گوهر	تواند صد فلک را داد اختر
و بد شاه جهان را بوسه بپای	از آن شد بایه قدرش فلک مای	گذشت جهان بخش و جوانخت	خراج عالمی را بخرج یک تخت
خداوندی که عرشش گیتی را	تواند قدرش گیتی چنین بست	اثر باقی است تا کون و مکان را	بود بر تخت جانشان جهان را
بود تختی چنین هر روز جایش	خراج هفت کشور زیر پایش	چو با بخش زبان پرسید ز دل	گذاشت او رنگش از شاه عادل

سم ۱۰

و قتی که صاحب آن مالی از سفر اول کشمیر معاودت نمود و در قرب مستقر الخلافت ابرار رسید ساعت در آمدن شهر و جلوس
بر تخت موصوف با اختیار اختر شناسان روز جمعه یوم شوال سنه هزار و چهل و چهار هجری مقرر شد و تا رسیدن ساعت
در نزدیکی شهر متوقف نمودند و غده شوال این حال که مطابق روز چهارشنبه یازدهم مارچ ماه انگریزی قدیمی و سبت یکم جدید
سال یکم از ششصد و سی و پنج عیسوی بود نیز اعظم دینار تهنیه بهیج محل خواستد و معافقه عید و نوروز سر در شاه جهانیان را بداد
ساعت بعد از آن بادشاه بتاریخ مقرر و اهل شهر شدند و بر آن تخت مرصع جلوس فرمودند و مانده روز جشن عالی العباد
یافت و چون قرب همان ایام یعنی در ماه صیام سلیمان شکوه پسر شاهزاده محمد دارالشکوه متولد شد بود چنانچه ملک الشرا ابو طاهر

کلیم و کسبیت اربع لونی اول طلوع نوروز و دوم وقوع عید فطر و سوم شیخ قدوم و چهارم محبت لردوم بادشاه دارالحکومت و چهارم تولد بانسی سلیمان شکوه این قصیده نظم کرده بیاید سر بر اعلیٰ عروض داشته

قصیده و تهنیت اربع

جمعه مقدم نوروز و عید نوروز	فتاویٰ اندک و کلماتی عیش بر سر	بچشم مردم دلالت خلافت عید	غبار سبک و جهان کن جلالت
شرف نبرد نوروز و عید	که بادشاه نشین تخت استقلال	بوصف تخت مصمم که تختان تم	خدا نصیب کند عمر خضر و طول اقبال
بزرگسلطان با قوت و شهنشاه	برو تا گرفت است تانم و جمال	توان آتش با قوت آن چراغ افروز	که ز باد رسد آتش شاد و ال
قادر بر قوت و عمل و لیل	جنانچه طاعت خان فدا ناله	بهامدار و دیگر را بر پنج خواست	نشان شکست و قوت و کوه خال

قصیده در چه قبول یافته و کلیم بستان غایت خسروی سجده شد مبلغ پنجاه و پانصد و پیکه که همسنگ بر آید با او انعام شد و شاعری دیگر در تاریخ انعام آن سر بر خلافت رع سر بر بالون صا جعفرانی بیافته گویند که شغری بدان قیمت و زیبایی در هیچ زبانی و عصری کسی ندیده شنیده

تیمور

تیمور بن محمد در نیاید بیاید هر چند نظاره کرد احوال و این سر بر خلافت و در زمان تیمور به زمان محمد شاه بادشاه ماند و قشکه بادشاه فتح هندوستان نمود و آن را از میر عظیم ساحت ابر

قصیده و تهنیت اربع

که ملا شاه چندی کی از هر ایران او بود در عمر هشتاد و هشت ساله در لاهور سینه بکمر از چهل و پنج تبار پنج هفتم ربع الاول فوت کرد در آن بلده مدفون گردیده و از بخشن از بخوالا صلین نوشته شد

تاریخ

عاری راه حق بصدق و یقین	شیخ میر آفتاب کشور دین	فادری بود آن خدا آگاه	از مردان ادبست ملا شاه
خواجہ ملا واحد سنام	بریک از دولتش سیده بکام	در همه عمر خود نشد بایند	بخمال زن و غم نشد زند
از ربع نخست هفتم بود	در دل هفتم حلقش فرمود	عمر هشتاد و هشت سالش بود	کازمان کرد سوسی خلعت و
سال نقش ملک با و ج خلک	ز در قلم میر خنجر نیست شک	گنبد مرقدش بلا پور است	همچو برج چرخ چارمی سورت

۱۰۴۵

مسجد جامع

این مسجد عالی راسا بهمان بادشاه در اجمیه عقب روضه خواجہ حسین الدین حنیف لعل چهل هزار روپہ تعمیر ساخته و در سینه بکمر از چهل و پنج تبار پنج هفتم ربع الاول فوت کرد در آن بلده مدفون گردیده و از بخشن از بخوالا صلین نوشته شد

تاریخ

دادن حوت جبر افیض حرم	سر زشت سکان شین و ز خلای	زین مجلس فیض جنت که از جواهر	میل و صد و شصت و شصت
مسجد کان کعبه است تا از بود	کعبه جامات دنیا مسجدی به چهار		

بازار خان

مات بازو هم

۲۲۵

در زمان شاه جهان ملوک آباد بود و هم در آن شهر در سنه هزار و چهل و هفت هجری فوت شد
و درین سال خاتمه زمان بهادر در دولت آباد درگذشت

نواب افضل خان غلامی

اصل نامش ملا شکر الله است در عهد جاگیر از شیراز آمده در دکن با خانکمان عبدالرحیم خان مرا
گزیده و معرفت ایشان از درگاه جهانگیر منسوب یافته و در سنه دویتم شاه جهان بخدمت وزارت کل از
غیر ارادت خان برادر آصف خان جعفر میگردد و از گزیده چنانچه تاریخ آن به شد غلطون وزیر اسکندر
یافته اند و در سنه یازدهم منصب هفت هزار می و چهار هزار سوار بلند مرتبه گشته و در سنه دوازدهم تاریخ دوازدهم
رمضان سنه هزار و چهل و هشت هجری بهار غنچه جهانی در لاهور درگذشت عسکری تاریخ از خالص ازین مهر
بر آورده مع زخوبه برده کوبه نیکبایه و وزیر غلامی از دهر رفت و یافته اند و غلامی مخلص او بود

۱۰۴۸

بافر خان کسم ثانی

از امرای صاحب همت و سخا بود و در خدمت حضرت فردوس اشبانی درجه تصرف داشت بصحبت شعرا
مالوس مالوف بود و بوظیفه شکار شغوف در سنه هزار و پنجاه و دوازده عالم غالی نمود

۱۰۵۰

غیرت خان

برادر زاده عبداللہ خان فیروز جنگ است نام پسرین سردار خان بود و در سنه یک هزار و پنجاه هجری در زمان
شاه جهان بادشاه فوت کرده و عسکری در تاریخ قولش این بیت خوب یافت

۱۰۵۰

۱۲۱۱
تاریخ
۲۲۳۶
لفظ تاریخ از زبان غنچه جهان
بانی از آلودرا بجد مکر و زینهار

سید عبدالقادر بخاری السمر آبادی

در سنه یک هزار و پنجاه فوت شده و تاریخ وفات او از مخبر المومنین نوشته شد

تاریخ

۱۰۵۰	اکبر اورانزیده ام نامی عارف ذات ایندی بود	بود و هنام شاه جلیلی کوهر بحر بود	ذات اوزنیت نوکل بود ذلت او بود بالکمال و وقار	بر ریاض فنا عشقش گل بود قطع فیض و طبع انوار
	سال نقلش که بر کوهر گسفت	عقل شمای عرش اقدس		

تاریخ

در نزدیکی درگاه سید کبریا فیض موضع سلطان حج در بلده اکبر آباد ترسیده است که آن مدفن زنی بود که در سنه هزار
و پنجاه هجری فوت کرده و این تاریخ بران تربت منقوس است

تاریخ

۱۰۵۰	چو غنچه زمان بانوی روزگار بصفت ز زنگی کرد طی	شب جمعه و بعد از حجب بهشت برین باد و آبی	بفر دوس علی چو شایه جانی
	خود بریل و دانش گفتم		

شیخ محمد الحق محدث دهلوی

یکی از اولیای کبار سید بود ماه محرم سنه نصد و پنجاه و هشت هجری بوجود آمده و در سنه یکصد و پنجاه و دو درگذشته
مقبره او در دلی بر کنار حوض شمسی واقع است عبارت چند که از آن بالکل احوال سن معلوم توان کرد اندرون برج آن
مکان از حوض چو نمر قوم است دان عبارت اینست بسم الله الرحمن الرحیم محلی از احوال که امت سوال
مقتدای دقت مباحث الفاخر ابوالمجد عبدالحق رحمته الله در حینه و سینه آنکه از مبادی شعور بطاعت حق و طلب
علم کربسته نزدیک یاد آن بنوع اکثر علوم دینی تحصیل کرد و در سن بست و دو سالگی از همه آن فارغ شده و کلام
مجید از بر گرفته بر سر نشست و بعد بخوان جوانی جاذبه الهی در رسید یکبار دل از یار و دیار برگشته
متوجه حرمین گشت مدت مدید بیان مقامات شریفه قیامت در زبده باقطاب زمان و اولیای
کبار صیقل داده بودند و از جبهه ارشاد طالبان اختصاص یافت و علاوه آن تکمیل فن حدیث نمود و در
فراوان مملوین مالوف مراجعت فرمود و مدت پنجاه و دو سال بحمیمت ظاهر و باطن تکمیل یافت تکمیل فرزندان و
طالبان بجا آورد و بیشتر علوم سیاه علم شریف حدیث پرداخته بنحی که در دیار عجم احدی از علمای
مستقرین و متاخرین دست نداده است ممتاز و مستثنی گردیده و در فنون علمیه خاص فن حدیث کتب معتبره
تصنیف کرد چنانکه علمای زمان انست یار بدان و زبده دستور العمل خود دارند و اهل درس و خواص و عوام هم باین
خردیاری می نمایند تصانیف این فیاض والا از صغیر و کبیر بعد جلد و کتب شمار آیات بیانصد هزار رسیده است
و محرم سنه ۱۰۹۰ این نور انوار بر ظهور عالم عصری داده و در سنه اتمام الکی و کشاده پیشانی بنام قدس خراسان تاریخ
ولادت شیخ اولیا و تاریخ وفات به خوا عالم است فقط و این تاریخ که یک عدد از سال فوت کم میشود
از کتاب مخیر الواصلین نوشته شد

تاریخ

فاضل شیخ عبدالحق	حامی ترغ و ترویج نیکو سن	عالم متقی و عارف بود	ابو غریبه واقف بود
شرح مشکوٰۃ از تصانیف	تاری و فارسی است باغین	عمر او بود یکصد و ده سال	کثر زمان شد ازین سرکار
سالیان طغیان خروشان	سالیان طغیان خروشان	بحالاقی بهشت فر و کفایت	

شیخ محمد صادق لنگوی صا و مخلص

از ابنا شیخ عبدالمستدوس لنگوسیه و از خلفاء عم خود شیخ ابوسعید بود صاحب صدق و تقی
و خداوند استقامت و تکمیل بوده پیوسته به ترتیب مردان برداختی در سده اثنی و خمین دالین در گذشت و ازین
معصوم در تاریخ وفات ابوسعید قطب اتفاق رخبت از عالم
شاه صفی ابن شهرزاده صفی عز ابن شاه عباس مخلص
بعد وفات جد بزرگوار خود لنگوسیه سالی در ایران در ماه جمادی الاول سنه یکصد و سی و هشت بر سر
فرمانروای نشست پیش ازین تا شش بهرام مرزا بود شاه صفی مخلص گشت شعری بلاغت شعار تولد شیخ
مرغوبه در سلک نظم انظام را و در زیاده از کتب بالهام عظمی توان بر یکدیگر و طلی حق و تاریخ بافتند و از جمله تاریخ جلوس

مات بارتهم

۲۷۷

۱۰۰۳

این معرعه سولانا شریفی فروعی یافته به پایتخت و معنی بابر اورنگ شاهی نهاد و در راه صفر سنه یک هزار و پنجاه و دو در گذشت بعد فوت او پسرش شاه عباس ثانی بر تخت سلطنت جلوس نمود و بعضی از دانشوران نقل می‌نمایند که این یافته اند و پنجم ریح الاصل سال یک هزار و هفتاد و هفت از افراد مشرب دوام در گذشت و بعد از او بیست و سه ساله سلیمان صفوی پادشاه ایران شد و بعد فوتش پسر او شاه حسین صفوی بسلطنت ایران رسید و او حسن را پادشاه نوشته خواهد داشت.

شیدا

از شیخ زادبای فتح پور سیکری است که در جوانی اگر آباد واقع است در او آخر عمر جهانگیری داد ایل جلوس صاحب نظرانی بر عرصه سخنوری در آمده بسیار شیخ طبع و دیدار بود و شعرای پایتخت را طبعین و سجا می‌نویسید و چون مرزا احمد که او را افضل ششم می‌گفتند گفتند که شما من همگی که امر الله مفعول است و خدا فرموده و در آن که امر الله مفعول است و به بچو طالب است گفته قطعه شب در روز مخدوم با طالبانی جفته در نیوی و ترک است و مگر قول سمرقن باد نیست و که دیانت مردار و طالب ملک است و در سال و دانش معلوم نیست.

جهان آرا بیگم

دختر سومی شاه جهان پادشاه است ولادت او روز چهارشنبه سنه یکم ماه صفر سنه هزار و سیست و هجری موافق روز فروردین ماه الهی سال سیمن از جلوس جهانگیر پادشاه به وقوع آمده و سیست و هجتم عمر سنه هزار و پنجاه و هجری الفش در جامه این گرفت و تمامی اندامش مجروح شد و شاه که حیدران ایام در دکن بود از اینخدا که کوشن صاحب انگریزها که حکیم حاذق بود و بسواری جهاز بر دریا می‌رفت و در دکن به طلب داشت حکیم مصوف حسب لکها پادشاه جهان آرا بیگم بر داخ و در اندک فرصت او را غسل شفا داد و پادشاه بعد من این حکمت شایسته خست و خواست از حضور بنام کنی اگر نیز مرمت فرمود که ایشان بی مزاحمت در ملک بجای که در این تجارت تیره ساخته یک تجارت بر دارند فقط و حاجی محمد خان قدسی در باب سوخته شدن جهان آرا بیگم قصیده گفته پادشاه که زانید و پنجم در به صله یافت از اینجاک بیت این است بیت ناسر زده از شمع چین بی آونی و پروانه عشق شمع را سوخته است و در فندی بیگم بسبیل غریب مرصدی نظری از بالای بام که سر راه بود و بیابان بلند این مطلع خود خوانده مطلع بر قوه بر خ افکنده بر دوازده با عشق و تاملت کل سخته آید با عشق و بیگم شنیده مسرور شد و بالفرد و به صله عنایت فرمود و مرزا محمد علی با تخلص مشنوی مقهری در صحت جهان آرا بیگم گفته بنوسط عنایت خان استاندر و بیگم خستاد این بیت بیگم را خوش آمد و بالفرد و به صله

بیت انیسیت

بنات اوصاف کردگار است که خود جهان فضا را

و میر غلام علی از او میگوید که در کلیات نعمت خافعالی که مشنوی شانزده بیت و در اینج عمارت زیب الفضا بیگم دختر خلدیجان است در آن مشنوی این بیت مذکور نیز نظر آید و نو اور افتاده باشد و جهان آرا بیگم در همان برادر خود عالمگیر پادشاه تبارخ سیدم در همان سنه هزار و نود و دو هجری در خلوت سرای جادو اتی آرمیده و در ضمن رخس نه نظام الدین

مات یازدهم

۲۳۸

اولیاد فون کردید و القاب آن معنویه قلوب جنت باب صابنه الزمانی مفر شد و جهان ارا یکم در صین حیات
 هم خود را تعمیر نموده بر لوح فرار او این بیت و عبارت بخط نسخ مرقوم است بدو الحی القیوم بدست غیر نیز نوشته کسی از
 مرا که قبرش غریبان برین کیهان است بد القیوم العالیه جهان آرامید و اجمکان چشت بنت شاه جهان بار شاه غازی
 انار العبد برائه سلسله

تاریخ پل عیسی و ان حنان

ابن پل قریب در بای سرخاب است مابین قندار و پلش و روان را نواب علی مردان خان وزیر شاه جهان بادشاه
 در سنه پنجاه و چهار هجری تعمیر ساخته و بر لوح سنگی که نزدیک آن پل استاده است این ابیات تاریخ مرقوم است

تاریخ

در زمان تانی صاحبزادان جهان	با دگر دگر ستر و باب جید	خان ایشان علم و دانش و خیر	بانی این پل غافل فرخ و محبت عید
سال انجمن چشم از خود داد و بجا	بانی این پل علم و دانش و خیر	بانی این پل غافل فرخ و محبت عید	

قلعه جلال آباد

۱۰۴

شاه جلال آباد که برکن در دیای ملک است برای آبادی آن جلال الدین محمد که شاه کوهه منصوب و مقاد و پشت هجری دقت محبت
 از کابل شمس الدین خانی حکم داده بود و در عرصه دو سال آباد ساخته و با صله سه کرده از شهر جلال آباد چار باغ که از باغ
 صفاد باغ و فانی گویند موجود است و این باغ را بر باد شاه کوهه منصوب و چهار ده هجری احداث ساخته بود و شاه جهان
 بادشاه در سنه پنجاه و چهار قلع در جلال آباد تعمیر نموده بود حالا مسماست اما سنگی که بران تاریخ آن قلع مرقوم
 است در سبج جلال آباد و تا امروز موجود است تاریخ اینست

۲۵۰۱

تاریخ

بکرم شاه جهان ایتام خان چو نه	بروی ساخت و بین بکرم	از اسان زن تا اثر بودید	مبادی جوی این قلع در سبج ناول
حساب الیشین عقل مجسم	مدار سید گو ششم می خ فال		

تاریخ فتح و بدخشان

۱۰۵

چون در سنه پنجاه و پنج شش هجری شاه جهان بادشاه با جیبت سه کله سوار متوجه قندهار شده بلخ را فتح ساخت و غوغا
 والی توران مغلوب شده بگریخت لفری شیرازی این ابیات در تاریخ بطور تعمیر گفته

۲۵۰۱

تاریخ

شکوه کرد غنایات خد و جهان	گرفت ملک توران و سر و کلاه	بادشاه غازی علی شاه جهان	اگر که در جهان از شاهان است
گشت و غیر عالم تانی حقیق	از داور کرد در کشت و ستانی کامیاب	در پیش عزم جهانگی شمشیر	اگر که در جهان از شاهان است
سال این تاریخ جنت ازین انوار	گفت با طبعش ز راه می گامی گام	والی توران برادر ملک توران	بانی خضران جهان بکرم

۲۱۰۱

و چون نذر محمد خان زرو و قیل و اطلاق را بهما حاکم اشتراک خود پیش گرفته بود و چنانچه تاریخ آن مرزا عبد الرزاق مصنف کتاب مجموع
 الصلایع بر سبج تعمیر خوب گفته

تاریخ

مات یازدهم

۲۵۰

و تا با مرفوز موجودت مسلمانان بجهت قدیم بر وزیرین در آن مکان مجتمع شوند و نامشکد دارند

حاجی محمد جان قدسی شندی

از شاه جهان بادشاه خطاب ملک الشراعی که همین پایه صاحب سخنان است سرفرازی یافته شیخ عبدالمجید صاحب جهان نامه در قالیچ جشن نوروز سال هزار و پست و پنج بیگار که روز پنجشنبه دوازدهم شوال سال کورس بر آراسی آمان چهارم بر توالتات بر ساحت حمل انداخت نشانزدیم با مسطور حاجی محمد جان قدسی در جلای قفصه که بمعراج بادشاه محله ساخته بود بمیزان بنهید شد و مبلغ وزن را که هزار و پانصد و پیه شده بود با و محنت گردید و در واسطه شهر ربیع الاول سنه تسع و اربعین و الفاعلین صله شعر صدر عنایت شد و در جشن شفا یافتن جهان آرا بیک از تهیباتش در او ایل شوال سال هزار و پنجاه و چهار هجری بمنابت خلعت و دو هزار و پیه تسع برگرفت قتی قدسی قفصه در مدح عبدالمدخان که از اولاد حضرت خواجه بود و منصب هفت هزار داشت گفته بمحورین برد و در مجلس سناه و پنجاه چون فارغ شد عبد المدخان برخاست و هر دو کشتن گزیده بر سر نهاده و نوشانید و خود با پیرین سفید که در برداشت بر بالکی سوار شده بیرون رفت و نیمه را با خزان و جمیع کارخانجات و غیره دو وجه صله بخشد بعد از چندی قدسی قفصه زنگین تر از آن در مدح صاحبقران نامی گفته تعرض رسانید بادشاه بنشیند عبد المدخان شنیده بود فرمود حاجی صله که عبد المدخان بوداده است یکس نشاند و پس اقسام جامه قیمتی طلبیده فرمود تا هفت بار در آنش از آن پر کنند و در آنکه مرآت الخیال مرقوم است که قدسی در سال یک هزار و پنجاه و پنج فوت شده و ملک الشعر ابو طالب کلیم در مرتبه او کتب بندی گفته و این صحره تاریخ یافته مصرعه دوزان لب لب قدسی چمن زندان شد

۱۰۵۵

شیخ کبیر عرف بالایی

ابن شیخ قاسم قادری است و فرار شیخ قاسم در چندال گفته است و روضه شیخ کبیر در قنوج بر کنار دریا کالی نه و آن عمارت عالی از سنگهای رنگارنگ تعمیر است و اندرون آن روضه چهار تربت اندک از آن تربت فرزندان است که شاه قانام شد پیش از فوت پدر در سنه کنهزار و پنجاه و دو رحلت نموده و دو تربت دیگر برادرزادگان شیخ کبیر است و شیخ کبیر فرزند و دشمنه دوازدهم ماه رمضان سنه کنهزار و پنجاه و چهار هجری انتقال نموده و یکی از پسران او که شیخ مهدی نام داشت در سنه کنهزار و پنجاه و هفت بر مرقد او این گنبد عالی تعمیر ساخته بر پیشانی دروازه گنبد کور این عبارت و ابیات مرقوم است

در خانه اول

این گنبد عالی در زمان لکوتو نائب علی القاب بهادر خان ابن دریا خان منان غوری خیل دلا و دزی عمارت پذیرفت

در خانه دوم

این گنبد در سنه هزار و پنجاه و هفت هجری در عهد سلطنت ابوالطفه شهاب الدین محمد صدیق خان پادشاه جهان بادشاه غازی علیه السلام و سلطان محمود بنده

در خانه سوم

تاریخ وفات حضرت شیخ کبیر بالایی برین حضرت شیخ قاسم قادری

شده هجری سال هزار و پنجاه و پنج	دو شنبه دوازدهم و از مرمضا	کبریا کمال قلب زمانه شیخ کبیر	حسین علی محمد شش و عظمی
گفت و معنی را اجابت لبیک	روانه خود روان را بر وضو روان		

در خانه چهارم

۱۰۵۴

مات یازدهم

۲۵۱

۱۰۵۷	در خفقت بود پشت برین	یافت تو فین ازین عمارت خوش	منیج مهدی سپهر صدق العین
	بشت در لفظ لغز تا گریش	بیکان الف و سبعة و تسین	
در خانه پنجم			
تاریخ وفات شیخ قادر شاه بن شیخ کبیر			
۱۰۵۲	گرید کردند جمله اهل الد	سال تاریخ از خرد بستم	گفت بفرزات قادر شاه
منصل این روضه گندی دیگر است که اندرون آن مرقد شیخ مهدی ابن بالا پرست که شصت و یک هزار و هشتاد و هشت هجری قمری فوت کرده			
تاریخ وفات شیخ مهدی در حین حیات خود را حاطه مذکور عمارت کرده بود در مقام خود مرقوم خواهد شد			
حکیم رکعت کاشی			
مسح تخلص از مجلسیان شاه عباس ماضی بود و تقریبی از شاه برنجیده ترجیح بدی گفته که مطلع اش غایت است که رنگ یک حکیم			
باسن کران باشد سرش به شام بیرون میزد و چون آفتاب از کشورش به از ایران به هندوستان آمده ملازم اگر شاه شد			
و در زمان شاهجهان بادشاه به خارج دولت معوضه از جمله سربازان گشت آخر باطلوت بیت الد فایض شده بار بار آن			
۱۰۵۶	رفت و بقیع همانجا بسر کرده در سنست یکه سی و خستین دین	در گذشت تا بخش برین مصرعه آمده اند	رفت بسو فلک از مسیح دوم
۱۰۵۶			
مولوی محمد القدوس ولد رشید			
تاریخ یازدهم ربیع الاول بر چوب شنبه سینه کبیر از دیباجه و هفت هجری از بهمن فانی رحمت نمود و تاریخ وفات او نیست			
تاریخ			
۱۰۵۷	در بیج اول و حاد غرض اول	پنج شنبه سینه کبیر و دارا قمر	سال تاریخ و فاکس شنبه الکمال
۱۰۵۷			
سید جمال مجتاری			
کمال احمد د علوم فاهری و فنون رسمی اگر استه بود چون شاهجهان بادشاه بالایشان اخلاص و عتقاد تمام شسته نه خ است			
که یک لحظه از نظر او دور باشد بنابران تاریخ هشتم ماه شعبان سنه هزار و پنجاه و دو و کمال مبالغه عمده صدارت کل ملک محروسه			
و منصب شش هزار و بیست و یک سید از اولاد سید احمد کبیر است و خلف سید محمد نجاری و تاریخ ولادت سید محمد نجاری که خود گفته			
۹۸۳	این مصرعه است	ع سن دوست و طمان آل رسول	و سید جمال نجاری تخلص خود در مضامین موده اکثره نظم اشعار می برد
در سنه یک هزار و صد ولادت یافته و تاریخ آن که در اثر تولد است سال وفات به موجب نوشته مرآت جهان نامیکه از دیباجه			
۱۰۰۳	و هفت است از عبارت	چنانچین حیدر کرار است خواجه	مے باند سه فرزند آن دشت یک سید محمد دوم سید علی مخاطب
برضوخان میوم سید محمد شمس الدین که در جوار شاه محمد خانی به یکی مثل دین است سید جمال سجاد بیرون در دوره و شنبه نوا آلوده اند			
شیخ ناصر اکبر آبادی			
یکی از اولاد و افت خود بود در سنه یک هزار و پنجاه و دو هجری که اگر بیا دینوت کرده تاریخ وفات او حوال دایرن جدید که از نظر این نوشته در دست می آید			
ابیات بابا تاریخ			
۱۰۰۳	شیخ ناصر که عارف حق بود	کاشف راز و داف حق بود	خاک را از نظر طلا می کرد
داده سحر در کفشش گردید			
عقد باقوت و صل مردار بد			
ابرار که کجا میبرفت مود			
آب رشیه با صفا می کرد			
بارش انجام اعانت دل نمود			

مات یازدهم

۲۵۲

نانه نوجوان که بچه نژاد و شیخ با آن کمال و همت وجود شیخ ز راه بود بے اکراه سال نقش خرد با بل زبان	شیخ زوشیر را بر دم داد در لباس سپاسیان می بود در هر نگاه خاص شاهنشاه گفت افسوس زینت فلجیان	کودکی مرده را به نیم نگاه حامی باد شاه شاه جهان از جهادی سخت سبز دم روضة پاکبیر آباد است	زنده کرد آن در غی غایگاه بود پیوسته آن و زمان بود کان قطب بیخ و نیم منزل نفیس و جا آسناوت
--	---	---	--

۱۰۵۴

حضرت ولی محمد زانوی

بنای بخت و بخت نوال سینه بکزار و پنجاه و هفت جوی فوت کرده

تاریخ از محمد الواصلین

آنگاه در مشهور اصغرام کشف او بر زهرت از خسوف	پشت او را و لے محمد نام خارش فائق است از قفسیر سال تاریخ گفت جوت او	آنچنان مست میشدی در حال جمع و بست خیمه شوال منظر الحق و لے غلیم	که زبشتی از جنوب شمال نقل کرد از جهان خرن طلال ~
---	---	---	--

۱۰۵۴

احوال و طبع و بنیاد و تلمع شاه جهان آباد

در شرف غایت اقلیم که امین محمد زاری در سینه بکزار و یک جوی تصنیف نموده مرقوم است که در توار شیخ اهل هند آمده که شهر دلی از عصر
نهایت آبادانی گذشته و بعد از آن نوع خراب شد که مسکن جوش و ذباب گردید تا آنکه در سده چهارم هجری آبادانی گشت
و زوب سده سال هندوان در آن مکان کاج و کاهرا مان بوده اند و در پانصد و هشتاد و هشت برکت سلطان قطب الدین
ایک غلام سلطان معز الدین سام که او را سلطان شهاب الدین نیز خوانده اند فتح شد و از آن زمان تا حال هندوان دیگر
بر آن مکان بسوگندگشته اند و همیشه در تصرف سلاطین اسلام بوده و دلی قدیم که در زمان سابق آباد و دشته احوال خراب است
و از عمارت که باقی مانده مسجد است که هزار ستون در آنجا بکار رفته و در بیرون مسجد مناره است در کمال بلندی که یکسری قدرت بالا رفتن
آن نیست و در این مناره را که پیچیده اند بر شتاب قدم گفته اند و ارتفاعش را صد و سی و سه امار دلی نو بیک فرسخ شهر قدیم
بر کنار آب جنین و رسال ششصد و ششاد و هشت جوی با تمام سلطان جلال الدین غلی بنا شده و این شهر در غایت کیفیت
و لطافت هو است و درین شهر چندین باغات جنت نشان و عمارات دلپذیر است که خامه دوزبان از تحریر آن بقصر قابل
است از آنجه مضمح جنت اشیا همایون بادشاه است که عمارت آن لطافت درین عصر و زمان حسن و در بیرون شهر عمارت نیست
موسوم بشکاه که سلطان فیروز شاه و در میان عمارت عمو در آمده است که توبسی درع ارتفاع و سده درع سطبری دارد و
از رو قیاس چنان فهم میشود که یک گنبد سنگ است و این عمارت سه مرتبه است مادام که پنج این عمو در زمین سوسید و سده و سی درع
دیگر بجای خشت و گل محکم شده باشد البتاد آن مکن میسر نخواهد بود بدین تقدیر عمو که شصت درع طول داشته باشد
بر یک و شصت آن نوع از عمارت است فقط و این عمو و مناره که مذکور شد لایزال در دلی موجود اند و صاحبقران گمانش جهان
بادشاه بناسه قلعه دار الخلافه شاه جهان آباد و شهر را در سینه بکزار و چهل و هشت جوی انداخت

قلعه دار احمد افست شاه جهان آباد

این قلعه عمارت در عهد دولت شهاب الدین محمد صاحبقران گمانش جهان بادشاه اس ساخته و بنا این قلعه و شهر را بعد از گشتن پنج
ساعت از شب جمعه دوازدهم باکست پنج و نیم سینه بکزار و چهل و هشت جوی مطابق هنرمندی بهشت سال پانصد و شصت

ماست یازدهم

۲۵۳

و یک ملک شاهی مصافق سنه دهم ماه اپریل سنه یک هزار و صد و سی و نهم عیسوی قدیمی در دوازدهم سال جلوس موافق
طرحی که در پیشگاه خلافت مقرر گشته بود نهاده اند و این حصار عالی با تمام عزت خان و اله و رومی خان و کمرت خان
با سایر عمارات دیگر مثل اعتبار محل معروف بزرگ محل دشتاه محل معروف بدوان خاص بدوان عام و خوابگاه و تسبیح خانه
و نقارخانه و حمام و باغ حیات بخش و غیره در عرض نهم سال و سه ماه بقصر لکهار و به تاریخ بیست و چهارم ربیع الاول
سنه بیست و یک جلوس موافق سنه یک هزار و پنجاه و شصت هجری با تمام رسمیه و موسوم بشاه جهان آباد کردید و صاحب
قران شاهجهان روز وقت داخل شدن درین عمارت جشن عاقرتیب داده و میری کاشی تاریخ اتمام آن گفته اند نظر شما
گذرانیده پنجاه روز و بیست و یک روز یافت تاریخ انست

تاریخ

۱۰۵۸

شده شاه جهان آباد از شاه جهان آباد
و این قلعه مثل است بر چهار دروازه ها و دو کهر کی و بیست و یک بروج از آنجا بیست و یک بروج در چهار بروج مشتمل اند
بر چهار ایماهی شته نشینی که اندرون خوابگاه باد شاهی است این کعبه که از اسعد الدخان و زبیرانشان آمده مرقوم است

بر محراب جنوبی

سبحان الله این چه منزله است در گمین و نشین های دلشین قلعه بیست و یک بروج چون گویم که قدس جان است
بند بنامشایش از روزمند اگر ساکنان اطراف و کناف لبان بیت العقیق بطوفش آید و دست اگر
نظار گمان افش و افاق مثل حراسه و به قبلستان رفیع الشان شتابند منرا آغاز قلعه و الا که از
کاخ کردن بر ترست در شک سد اسکند و این عمارت دلکش و باغ حیات بخش که در منازل چون روح
دریدن است و شمع در آنجمن و هنر اهل که آب صافش بنبار آینه جهان ناست و دانا را عالم غیب پرده کشاد
و انبار که هر یک کوی سپید صبح دم است با وجه ابرو و قلم نوار که هر یک کوی سپید صبح

بر محراب شمالی

با مصافحه اسامیان مائل بالالی استلالی است با تمام نیفیان نازل و حوض که همه از آب زندگانی پر بصفار شک
نور و چشمه خورده دوازدهم ذی الحجه سال الحمر جلوس دوازدهم اقدس مطابق هزار و چهل و بیست و هجری
بعالمیان نوید کامرانی داد و آنجا شش که بصر پنجاه لکهار و به صورت پذیرفت بیست و چهارم ربیع الاول
سال بیست و یکم جلوس بیا یون موافق سنه هزار و پنجاه و شصت هجری و بیست و یکم گیتی خد بویسان
خداوند با لے آیین مبانی آسمانی شهاب الدین محمد صاحب قران ناسی شاه جهان باد شاه غازی
در فیض رود جهانان کشاد

ابیات که باب زر مرقوم اند

شهنشاه افاق شاه جهان	باقال نانی صاحب قران	در ایوان شاهی بقعه شام	چون خورشید بر رخ باد ادم
اساس ست ناما زیر این بنا	بر قصر قبال او عرش سا	زهی نشین قصر بر کشته	بهشتی بعد خونی آرا کشته

مات یازدهم

۲۵۹

شرفتی کی آید در شان او	سعادت در آغوش یولان او	سجود در این سرای سرود	کند بر پشت بدو چهره دور
بپایش سر صدق بر کس سود	چو در کجا چون آبرویش فزود	زمانه چو دیوار او بر فرشت	به پیش رخ مهر آینه داشت
رئیس رکوبو آراست است	ز نقاش چمن و ناخوب است	چنان بر سرش دست ایام گرد	گر گردن بندی از دوام گرد
ز فوار که حوض دریا نشان	باب بین شیشه ز آسمان	چو چاه شیشه عادل بود	از ان باد شاهست ز لبر

و اندرون دیوان خاص باب زیر این کتب مرقوم است

اگر دوی بر و کزین است

مسجد جامع الکبریا

این مسجد عالی که متصل در دوازده قلعه کبریا است قریب سی و شش ساله است که از بنای شاه جهان بادشاه است که بصورت پنج کله رویه در عرصه پنج سال در سنه یک هزار و پنجاه و هشت هجری صورت انجام یافته طویش کعبه و سی دراع و عرض صدر دراع و فضا سه صحن هشتاد دراع بادشاهی مشتمل بر سه گنبد عالی و پنجاه ایوان است و این کتاب بخط طغرا بر گرد محراب در دوازده اندرون آن عمارت عالی بر سنگ مرمر مرقوم است اما بعضی عبارت آن در ایام غلبه میرنده و جاث بضر بگو که ما سه قوب زایل گشته و مسجد نیز جای شکسته بود بحکم صاحبان آن گنبر باز مرمت گردید که بنا به این مسجد است شریف خدا پرستان روی زمین را و بعد نیست منیف عبادت گزین را منظر نیست نور افزاده دران عبادت آئین را و سکینت و کسنا عارفان حقیقت بین را که به امر رفیع القدر ذاب فلک جناب غور شیدا حجاب آفتاب است نقاب عفت سیده نسا از ان صاحب فساد و دوران ملک جهان مالک گیهان ناموس العالمین اعز دلا و سپر المومنین جهان آرا بیک در عهد سعادت محمد صاحب عصر دالی و سر قتل طویل حضرت سبحان خلیفه خلیل آیز و دنان باعث امر آمان بادشاه هفت اقلیم برارنده تخت و دیهیم حارس ملک و ملت قانع جور و بدعت بادشاه دین پناه تنه نشانه حق آگاه مظهر کرم وجود برگزیده حضرت مبهود و فرمان فرما به بحر و بر و در دوه عدل گستر افراجه بر و احسان جهان ملک کستان مقصود این رعیت پروری و پر درده نواری ابوالمظفر شاهاب الدین محمد صاحب قران ثانی شاه جهان بادشاه غازی بمبلغ پنج کله رویه که قریب هفتده هزار تومان بایک ایران دبست و پنج لک خاسنه ناقد دوران باشد در عرصه پنج سال صورت انجام یافته نزدی میار و اولی این این بنا رفیع را چون بیت المعمار پایدار و این اساس منبع را چون کاخ فلک بر سه زرداراد است انارایانه مانی خیرات عمام مراسم خیرات عاید کرد انا و تم فی سنده

ما بقی احوال سلاطین و موم

چو سلطان احمد پسر سلطان محمد چهارده سال در روم حکومت نموده در سنه هزار و دصت و شش در گذشت برادرش سلطان مصطفی بر سر بر فرمان روانی نشست و بعد حکومت یکسال سه ماه مغزول گشت و برادرزاده او سلطان عثمان بادشاه شد و بعد از حکومت چهار سال مستول گردید و سلطان مصطفی عظم او یار بیکریک سال و چهار ماه سلطنت راند و باز مغزول شد و سلطان مراد برادر سلطان عثمان بر سر سلطنت

مات یازدهم

۲۵۵

جلوس نموده هفتده سال فرمان روائی نمود و بعد از و سلطان ابراهیم هفده سال و بعد از و پسرش سلطان محمد در سنه هزار پنجاه و هشت بر سر سلطنت نشست و این مصرعه در زبان ترکی از تاریخ ولادت او خبر میدهد
نور در کدی محمد صلب ابراهیم دن

اعظم خان

برادر آصف خان جعفر بیگ بود در سنه دوم جلالیه بمصر بنصب نزاری و خطاب ارادت خان سر بلندی حاصل ساخته در سنه احد شاه جهانی باضافه نزاری و بوزارت کل سر فرار شده در سنه بیستم خطاب اعظم خان بلند آوازه گردیده در سنه بیست و یکم فوجداری جو بنور سر بلندی حاصل ساخته و در سنه بیست و دوم بمصر بمصر ایام حکومت برکنار در ریاض بلده مذکور احداث نموده بودند مدفون گردید تاریخ فوتش از کلمه اعظم خان اولیا استخراج می یابد و بلده قلعہ اعظم گره که قریب شهر جو بنور است آباد و احداث نموده اوست پس از وفات او خطاب اعظم خان سر نزاری یافته در سنه احد عالمگیری در جنگ اکبر آباد سلطان داراشکوہ کار آمد

۱۰۵۸

فتح قلعہ قندمار از شاه عباس ثانی صفوی

چون در سنه یک هزار و پنجاه و نهم شاه عباس ثانی بادشاه ایران قلعہ قندمار را فتح ساخته از دست مردمان شاهجهان بادشاه برآورد و در باب طبارع سلیم را در فتح این قلعہ شیده البیان تواریخها بنماطر رسیده در رشته نظم و بیان کشیده از آنجمله این مصرعه از خان دلنشان مرثیة قلیان قوراجی باطنی است مصرعه بود اولدین شیخ صاحب قرائت و دیگر شاعران نیز چنین یافتند مصرعه علی یکشتاد و قندمار ایضا دست ولایت بود و نمود ایضا آمد کلیت مملکت هند قندمار بد بعد از این در سنه یک هزار و شصت و دو و شاهزاده اورنگ زیب و دیگر از شخصت و چهارستان هزاره داراشکوہ پسران شاهجهان بادشاه برآورد و شجر این قلعہ بقندمار بنفند و سنه میل مقصود در جهت نمودند

۱۰۵۹

شیخ محب الدین ابادی

او در سنه یک هزار و پنجاه و هشت هجری در الک آباد فوت کرده و در آن بلده مدفون گردیده

تاریخ از کتاب مخبر الواصلین

شیخ عرفان پناه عالی جاه	مظهر فیض حق محب الدین	گوهر معدن حقایق بود	آخت درجه و قافیه بود
سال ترحیل او بنیک سنن	گفت قلم الشیوخ مظهر حق	دست او دست در الک آباد	موقع فیض و منزل از شاد

۱۰۵۸

میر نعمان اکبر آبادی

او به تاریخ هجری پنجم ماه صفر سنه یک هزار و پنجاه و هشت هجری در الک آباد فوت کرده در خاکین گزیده

تاریخ از کتاب مخبر الواصلین

میر نعمان که مظهر ذوق بود	تاج خاتم البین بود	عارف دانا و ذکاوتش دان	روح نقوی بر کمالش دان
زبده اکل مصطفی بوده	قره العین مرثیه بوده	بود تاریخ بنو و همز صفر	که ز دنیا شد آن ستوده سیر

مات یا زویم

۲۵۶

۱۰۵۸

سال نقش بر دوش فرمود	میر نعمان ششون دین بود	روضه او با کبر آباد است	تاقیاست بغیر از باد است
<p>میر صالح که اهل عرفان بود</p>			
<p>عقل تا ریخ آن ستوده نژاد</p>			
<p>گفت کفنی بکدر آب دباد</p>			
<p>بدین او با کبر آباد است</p>			
<p>صاحب کشف راز نیران بود</p>			
<p>دوات بالکش که ازین آگاه است</p>			
<p>لمعه نور نعمت اللہ است</p>			
<p>والی خلد میر صالح کو</p>			
<p>۱۰۶۰</p>			

۱۰۶۰

مسجد اکبر آبادی

این مسجد عالی که سید الشریک است در شاه جهان آباد اندرون فیض بازار واقع است اغراضنا بیکم عرف اکبر آباد
محل زوجه شاه جهان باد شاه در سنه کبیر از شخصیت چهری تعمیر ساخته بود و در دروازه اش این کتبہ بخط نسخ منقوش است

کتبہ

این مسجد فیض انعام و سعادت جاد و حامی لطافت اما و چوک دلکش که عبادت گاه حق پرستان روزگار
و روح افزای متر و دوان اقطار و نوز بنکده اسامیان و دوار النفع نینیان است در عهد سعادت مہد بادشاه
اسلام کف نام سایه والا پای پروردگار خلیفہ برگزیده کردگار رحمت اعم ذی الجلال منظر ایزد و او بهیصال
الہ المظفر شہاب الدین محمد صاحب فتنان شہان بادشاه غازی پرستار خاص بادشاه
پرستندہ با اخلاص ظل الہی موفقه خیرات و مبرات محوره سعادت و حسنات اغراضنا مشہور با کبر آبادی
نعل بغیر مان معلی بنا کرد و بجکت الیفا سے رضا سے الہی و افنا سے ثواب اخروی و حاصل سیر
و محبوبی با حقوق مرافق و حسنہ و خارجہ وقت لازم شرعی نمود و مقرر ساخت کہ اگر برست این آئینہ
احتیاج افتد انچه از حاصل این موقوف بعد الترمیم باقی ماند بخدمت مسجد و حامی و طالب علم رساند و الا تمام را
بجامعہ مطہرہ بدین منازل میوہ در عرصہ دو سال بعد و پنجاہ ہزار روپیہ آخر شہر رمضان المبارک
سال ہزار و شصتم ہجری مطابق بہست چہارم سال جلوس عالم آرا صورت انجام پذیرفت ایزد تعالی
اجر این خیر جاری و نفع باقی بروزگار و خندہ آثار بادشاه دین پرور حق کریم حقیقت گستر و باغی
این مہمانی عامہ عابد کرد و نادانین یارب العالمین

میر ابو الحلہ اکبر آبادی ابن ابو الوفا سے

در سنہ ہند و نو دہ ہجری ولادت یافتہ جد او سید عبدالسلام در زمان خلافت اکبر شاہ از قند
بہندوستان آمدہ بازمراحت نمودہ بزیارت بیت الحرام رفتہ و ہما سجا و فات یافتہ پسرش ابو الوفا
دربلہہ فتح پور سیکری وفات نمودہ نقش اورا بدلی بردہ متصل مدرسہ محل دروازه مد فون ساختہ
امیر ابو الحلہ بعد وفات والدہ در خدمت خواجہ محمد فیضی کہ جد مادری او بود تربیت یافتہ و خواجہ موصوف
پور محمد اکبر شاہ ہمراہ راجہ مان سنگھ کہ متعین صوبہ بنگالہ بود و لغو جداری یردوان قیام داشتند

بعد از آنکه خواجه مطهر بدرجه شهادت رسید راجه جان سنگه منصب سه هزار ری ذرات و سه هزار سوار بنام
امیر ابو العلاء بنموده اسفار را با ایشان تفویض ساخت در اوایل سلطنت جهانگیر بادشاه ترش بود و حرم
دنیا نموده یا جیمیر رفتند و از آنجانب با کربا باد آمدند و در اسناد مست بیعت به خود امیر عبدالعزیز که هم خسرو
بود دادند و امیر عبدالعزیز قطب وقت خود بود بطایر وضع نوکری اختیار نموده در زمان اکبر شاه پانصد
بودند و منصب و حکومت و ملی داشتند و در آخر عمر نظامت و صوبه داری برهان بپر ممتاز بودند و وفات او
تاریخ ثبت دوم شهر ذی القعدة سنه ۱۰۰۰ داده و قبرش و قبر پیر او خواجه محمد یحیی بر کنار در ریاسه جن
مقابل گمات بلده اکبر آباد واقع است بعد وفات او امیر ابو العلاء بیست و شش سال و شش ماه و هجده روز
در ریاست گاه گاهی وقت استیلا راجه به این بیت خواجه حافظ را می خواندند بیت فیض روح
القدس از یار به در می آید دیگران هم بکذا بنج میسایر که در از جمله کشف درکرات او که در کتاب
حجۃ العارفین تصنیف حیات السد احرار می مطهر اند طرفه ترکیه اینست که روزی امیر ابو العلاء با یاران
حلقه محفل سمارت گذاری بسته بودند که ناگاه جوگئی با نفس شارب و ارد شد فرمودند که نفس را از جوگی بیاور
یا ران بچنان کردند آنحضرت و وضو ساخته و دو گانه وضو داد کرده قطره چن آب وضو بر آن نفس زدند و بجز
آن شارب از نفس بر آمده بر سر نه زیبا شکل در عنایت شارب شارب گردید چون استفسار حالش کردند معلوم
شد که دختر کی هند و بود و این جوگی بر او مبتلا شده بقوت سحر او را شارب ساخته با خود می دانست و
در شب باز بر حالت اصلی او رده خط لعناتی خود می نمود آنحضرت زن را فرمودند اگر ترا هوای رفتن
خانمان خود باشد رسانیده شود گفت مقدس چنین بود حالا می خواهم که در کنیز کی شما باشم بعد از آن
زن و جوگی بر دو مسلمان شدند و بعد عالم بالعباد و آنحضرت زن را بجا نکاح جوگی داد و در مقام آن جوگی صوفی علی
قله نهادند او هم یکی از اهل القدر گردید و در جو را مرزا آنحضرت موجود است و نوشته اند که امیر
ابو العلاء از دست عارضه سوزاک دهشتند آخر الامر بعلت استیلا آن صاحب فرمایشند در چند روز پیش از
رحلت طعام و آب ترک کرده بودند و فاش بر روز سه شنبه وقت صبح نهم صفر سنه که هزار و شصت و یک
هجری بوقوع آمده مدت عمرش هفتاد و یک سال بود و فرارش در اکبر آباد از شهر سیرون بیافت یک کرده
بطرف شمال متصل قدم رسول که آنرا که بلانیر گویند لاحق بر زمین سلطان گنج واقع است و چهار دیو که
در سج دارد و متصل تربت او مرقدی چند اند هر سال بروز وفات زایران در انتقام براسه زیارت
بر او جمع میشوند قویذ قبر او از سنگ مرمر است و بر آن سجان رنای الا علی منقوش است و بطرف پائین
یک لوح از سنگ مرمر نصب کرده اند و بر آنج این ابیات بود و تاریخ وفات او تصنیف امیر انصاری

احرار می کنند است

تاریخ

امیر عبدالعزیز که هم خسرو بود	امیر ابو العلاء بیست و شش سال و شش ماه و هجده روز	امیر ابو العلاء بیست و شش سال و شش ماه و هجده روز	امیر ابو العلاء بیست و شش سال و شش ماه و هجده روز
-------------------------------	---	---	---

مات یازدهم

۲۵۸

حضرت ابوالاعلیٰ مثنوی راویان	کاشف البیّنین خدا	دست بقا سحر ملک جادون	کره و نازین کائنات بنفشه
۱۰۹۱	خوش بختی خرمال مال آن	گفت منت از جهان قطب الیوم	
آن اولیاء الله لا یبقون دکن یقیون من دار السعۃ دار			
گوهر بحر و فاکان مخامض	کاشف سرخدا عارف حق شریک	ابوالاعلیٰ کره جهان غنی مان جاد	کره و نازین کائنات بنفشه
۱۰۹۲	بخت و نود و سال مال آن	شدت نبه نهم صفر صبح بگاه	
الحسنه الحارری ۱۰۹۱			
و این رباعی در تاریخ وفات او امیر نورالاعلا که عمر زاده او بود سنه موده اما یک عدد کم میشود			
تاریخ			
در سنه الف و احد و شصت	شد مقامش علیین	یافت تاریخ او دل نغماک	رقه قطب الیوم
۱۰۹۰	در یکی از بیت که متصل میشود	است از رنگ در این بیت	از خواجہ حافظ فروم ۱۰۹۱
چشم انداز که رنوق تو نهند سحر			
تادم صبح قیامت گران غنای			
ملک الشعر ابو طالب حکیم محمد انبی المولد کاشف			
دو بار سینه مرثیه اول در عهد جهانگیر بادشاه رسیده و بعد چند وقت در دست بود و بطن میاد و در توفیق بر وفق طالب و دیار			
تاریخ مراجعت خود یافته و مرثیه دوم باز بنده آمد و از شایعان باطن خطاب ملک الشعر ابند که دانه گشته و مرثیه بر سجده سدا و اول مرثیه			
و فیکه خداوندگار و بادشاه مارکشت و بعد از تنبیت سارکبا و جلوس تحریر نمود که شایع معنی شاه جهان قرا و اندک بادشاه تمام رسد			
زمین نیستید بادشاه و جواب آن نال نموده از صف خان بر صلیت که دطالب کتیمید و در مح بادشاه گذرانید و این بیت در آن قصیده بیان			
مضمون آورد و بند و جهان ز روی عدد چون بودی بد بر شاه خطاب این روست مبرین بد بادشاه خوشوقت شده همین بیت			
و جواب نبشت و حکیم را بر سجده در نکرده سر و آواز و کورست که فوت کلید را باز دهم و اولی سینه کبر از رقصت و یک در کتیمید واقع شده و در			
نزدیکی قبر مرزا محمد علی سلیم طوسی مدفون گردیده و جانی غنی کثیری در نقطه تاریخ اوفات او گوید			
تاریخ			
حیف کرد و ابر این گلشن برید	طالب آن بسبب باغ بعیم	رنق و خرمه راز دست داد	بی عصاره داین ره را حکیم
۱۰۹۱	اشک حشر چون زبر و قلم	شد سخن از مردن طالب یتیم	چون بنان خامه بگرد و دو نیم
عمر و یاد او ز زمین	خاک بر سر کرد قدسی و سلیم	عاقبت از اشتیاق یکدگر	گشته اند این هر رفته یکا عظیم
گفت تاریخ وفات او غنی			
غلام علی را گوید که ظاهر انطوق عیار بیت که سر در چید اندامین و توان بود که جد کدر را کتیمید کرده باز کرد شیخ عبدالمجید گوید که قد			
در لامور گذشت و در لاطمیر را گوید که آتخوان قدسی بنده مقدس سایه اندام اقام الحرف و در کتاب عزات الحیال خزانه که طالب حکیم در سنه الف			
و ایستادین گذشت و مرقد او در یکی از دیهات لامور واقع است و در تاریخ سلیم طوسی طریقه اترک بنده جهان بلند درک بود و در دیهستان در درگاه			
عبدالمعلا است که خطاب لاطمیر آن یالت مالک کن سر بلندی و اسب کور و در هزار پنجاه و هفت کتیمید فوت کرده و در کان شهر مدفون گشته			
شیخ فیض الله			

وفاش در سنه کبیر در شصت و دوم هجری واقع شده و یکی از مریدان او شیخ کریم الله سهارینوری در تاریخ او گفت

تاریخ

فانی بشتی لم یزلی حلال فیمن الآن یکنه ذکا و الجلال چون داشته نظام دل از تو نظام تاریخ اتفال ای این نظام مال

۱۰۶۲

موتی مسجد

این مسجد که اندرون قلعه کبر آباد است سراسر از سنگ مرمر است بکلمه شاهجهان بادشاه تعمیر یافته در سنه کبیر در شصت و دوم هجری باقیاتم رسیده این چند عبارت اندرون مسجد مذکور مرقوم است آنست که این کعبه نورانی بیت المعجراتی که در جنب صفای ان شای است نیزه و خوشبختی از فریاضای آن چشتی است خیره گشتی پادارش با ساق و عرش مهر پیش کبند فیض بارش بار دق فردوس هم آغوش بنیان عایشانش تیان لشجرا استش علی التقوی و ذروه سپهر افراسش تر جان فاستول و به بلاقی الاعلی هر کس دستش مرسته نوری بالوار کوکب بسته یاواره فیضی از خورشید قیام حبه هر کس زینش شمع فردوس بخش فایده آسمانی هر محراب نور آئینش طلال نوید رسان عید جاودایی هر طوافش قلعه لعل فام ستاره اخلافت اکبر آباد که باز مردین حصار سرج مستدار برسته است کوی باله الیست و در بدر منور که در صفای سحاب رحمت برانی است بمین یاد ایره ایست که مهر لور که بر تر شیخ اظهار که است ثانی است تنین همانا بشتی قیصریت و الا از یک لودی لالا که از سر آغاز منوره دنیا مسجدی سراسر از سنگ مرمر مصفا عدیل آن برودی کار نیامده و از بدو ظهور عالم مسجدی بر پایه سنوبر و مجلاطیر آن جلوه ظهور زنده بفرمان خاقان سلیمان احتشام و سلطان خلیل احرام چهره افروز مسلمانان بانی مسانته جهانانی شهنشاه عرشش بارگاه ظل الهی خلائق پناه موسس ارکان خلافت مرصع بنیان عدل و رافت که بمن قدسش زمین را بر آسمان هزاران ناز و از نورشش آسمان را با زمین فراوان نیاز بخت و دولت را از عشق خدمتش دوام سداره ملک و ملت را با جمال طلقش کمال هواداری با بهشت از خاک درگاه فلک جاهش درویره کوی آتش و درخ از آب شمشیر و شمن کاهش فیض خوری نهایی مملکت زو استواری * اساس عدل را زو یاداری * دمام از چشمه شیخ طفر خیز * کندیانه کفار را بخت خدایش را فلک خدمتگداری * جیشش را سحر آید * قطب آسمان دین پرو و * و بر کعبه تو ازین مرکز دوران عدل گسری و مملکت طراز * ابوالمظفر شهاب الدین محمد صاحب قران ثانی شایهجهان بادشاه خاندی نیامافته و در عرض هفت سال بفرق سه لک روپیه او از سال است و ششم جلوس اقبال مالوس مطابق سنه هزار شصت و سه هجری بر پایه انجام در بر و تاج اختتام بر سر گرفته از و بهمال بیاسن نیت حق طوبیت این بادشاه و بن پناه مملکت را توفیق ادا که طاعات و اقسای حسنات روز افزون کند و اجر و الاالت و هدایت که آنرا روزگار فرخنده آثار این حق گزین حقیقت آگاه عاید گرداناد آمین یارب العالمین فقط

فقط شیخ عبد الاحد

مشهور به بیان گل بغض موصوف و لعل فطرت وجود طبع معروف بود تاریخ رحلت او * قبل او خلو با سلام است * یا نیت اند

۱۰۶۳

میر الهی

شاعری از سادات رشید آبادی من توانج همداق است در او اثر عبد جیب نگیر بهند آمده در سنگ ملازبان صاحب
قران نامی است نظام یافته و دیوانه مشهور دارد و در مرآت جهان مرقوم است که الهی در سنه هزار و پنجاه و هفت فوت کرده
و در کتابی دیگر خوانده ام که فوتش در سنه هزار و شصت و چهار هجری واقع شده چنانچه غنی کشمیری سوافی این سال تاریخ یافته

تاریخ

منیت و دراز تر صحبت اند	که لب گور در آید سخن باز	بر رخاک او از باب زمان	جامه پوشید سیم چون سخن
گفت تاریخ و فاش طاهر	سرد الهی ز جهان کوی سخن		

۱۰۶۳

میرت کاشی

از شواس پای تخت صاحب قران ثانی بوده تاریخ آبادی است بهمان آباد بسیار خوب یافته و بادشاه صاحب
نخبر از رویه عطا فرموده و فاش میاید که در سنه هزار و شصت و چهار دست داده و این بیت با تاریخ دفات
بر لوح قبرش نوشته اند: ای که از شوارعی راه فنا ترسی نرسد * بسکه آسان است این بهیوان خوانیده فوت * و تاریخ این است
* احیای سخن چو کردی جان داد *

۱۰۶۴

مسجد دائمی

این مسجد که مشهور است به دائمی کی مسجد در شاهجهان آباد بر راه وسط دروازه واقع است در سنه یک هزار و شصت
و چهار هجری تعمیر یافته و بر پیشانی آن این تاریخ مرقوم است

تاریخ

شکر الکرگشت این مسجد	از شرف سجده گاه اهل طهر	امال تاریخ او خبر دگفتا	گشته آباد کعبه دیگر
----------------------	-------------------------	-------------------------	---------------------

۱۰۶۴

حضرت سید بانی

در سنه هزار و شصت و پنج بقصد طواف کعبه برفت در راه مسافه از ارباقا تاریخ و فاش از محضر ابوالصلین نوشته شد

تاریخ

سید و دیار دین فزوده کون مکان	قبایل جهان کعبه عشق استیلا	میر باقی رش آفاق از لطف خدا	چون ازین در افنا شایسته جان
ساعت فزوده سال محاش عطفقت	صحنه ششم کمال بقا کمال		

۱۰۶۵

شیخ عبداللطیف برهان پوری

در سنه هزار و شصت و شش و فیکه تا بهمان آباد شاه به تسخیر حیدر آباد متوجه شده بود در برهان پور فوت شد در آن

بلده مدفون گشت تاریخ است * ۱۰۶۵ از ان شیخ کامل

۱۰۶۶

شیخ اسماعیل حسینی اکبر آبادی

او در ماه رمضان سنه یک هزار و شصت و شش هجری در اکبر آباد فوت کرده و در انجا مدفون گردیده

تاریخ از کتاب خوالو اصلین

۱۰۶۶

شیخ عالی مقام اسماعیل	بر ره اهل بیت بود و لیل	گفت تاریخ نقل او با لقت	ماه فردوس و خبت اسماعیل
-----------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------

الیه

شیخ والایجاب اسمعیل	بود مخدوم عیان و نهفت	در مخدم سال رحلت او	خردم قد و هاشم گشت
---------------------	-----------------------	---------------------	--------------------

نواب سعد الدخان وزیر

یکی از منصبداران کبار شاهجهان بود و تبارخ نسبت دوم جمادی الثانی سال هزار و شصت و شش بمبارضه قونیه بمصر بمجلس هشت سالگی ازین جهان رحلت نمود و لطف الدخان پسرش که باره سال بود بجلالت منصب بنقصیدی و مدینه ارنوازش یافت

نواب علیمردان حنان امیرالامرا

یکی از خواصین عمده و کار دیده درگاه شاهجهان بود و در سنه هزار و شصت و نهفت هجرت بمصر بمبارضه اسبها از خدمت باو شاه رخصت گشت که آب و هوای آنجا بجزا حش ساز کاری داشته یافته و آنجا با همواره بمبارضه و مالوای فیکستی سوار شده بهماره رسیده بود که دوازدهم حسب سنه مذکور بدر و دین جهان محمود پسرانش لاش او را بمبارضه برده و در روضه والده اش مدقون ساختند چهار پسران گذاشته بود و ابراهیم و عبدالمد و اسمعیل و اسحاق

چند ربهان بر زمین

در سلک ملازمان شاهزاده محمد و اراشکوه پسر شاهجهان بادشاه بعد منشی کرمی انتظام داشت منشآت و مکاتبات که باطل زمان خود نوشته جمع ساخته و مجموعه رنگین برداخته و دیوان اشعار نیز دارد و بیشتر اشعارش بطریق قدیم است و تحلیف است بر همین در سنه هزار و شصت و نهفت در گذشت و در مرآت الخصال مرقوم است که او بقتل و اراشکوه ترک گوئی نموده بشهر بنارس رفت و در اینجا در سنه الف و ثلث و سبعین فوت شد تعلیمت که شاهزاده روزی بر همین را بملازمت بادشاه برد و بادشاه گفت که از گفتن خود شعری بخوان بر همین این شعر خواند مرادلی است بکفر اشنا که چندین بار بکرم روم و دانش بر زمین آوردیم بادشاه بر داشت و گفت که کسی تواند که جواب این کافور بماند افضل خاں وزیر که حاضر بود پیش آمده این شعر شیخ سعدی را خواند خبر عیسی اگر بگوید و چون باید بخوبی باشد بادشاه بسم کرد و هیچ نگفت از دست بد

بدین که است بخانه امای شیخ اگر خراب شود خانه خدا گردد

مسجد جامع شاه جهان بادشاه مشهور بمسجد جهان نما

این مسجد عالی که نامی ندارد و فاصله هزار کرد بادشاه است از قلعه شاهجهان آباد سمت غرب واقع است خوبی و لطافت عمارتش از تحیر و تعجب بیرون است بمیاد این مسجد لطیف بکشم شاهجهان بادشاه تبارخ و هم سال سنه یک هزار و شصت هجری مطابق سال بست چهارم جلوس بمحض سعد الدخان دیوان اعلی و فاضل خاں خالسانان نهاده اند و در مدت شش سال بصره ده لکله و پیه صورت اتمام پذیرفته یازده و در دارد و این کتبه برین دروازه هاشمقوش است

کتبه دروازه اول از جانب شمال

بقربان شهنشاه جهان بادشاه زمین و زمان گهسان خد کو کشورستان گیتی خداوند گردون توان و بس تو امن عدل و ست شهید ارکان ملک و دولت بسار و ان عالی فطرت قصا فرمان قدر قدرت فرزند لای محبت منظر فرج طالع بلند اختر آسمان قشمت انجم سیاه خورشید عظمت فلک بارگاه

بر دروازه دوم

منظر قدرت الهی مورد کرامت نامتناهی منظر کلمه الله العلام و ج الملة الخفیه السفالها واللوک و السلاطین خلیفه الدارین

مات یازدهم

انما فان الاعمال الاعظم والقان الاجل الاکبر طفر شهاب الیه بن محمد صاحب قرآن ثانی شایعان بادشاه غازی
لازلت رایت دوله منصوره واعب احضرت منقوره که دیده بصیرت حق بنشین از شیشه الوار رایت باجمهر مساجد الیه

بر دروازه بیستم

من اسن باله بالیوم الاخر ستر است. اینیه ضمیر صدق گزینش از آسمه شکات روایت احب البلاد والی الیه مساجد یا
فروغ یارین مسجد کوه اساس گردون حماس که کرمه مسجد استس علی التقوی بیان بنیان یادار دوست و عینه القی
فی الارض روای نشان نه عمود کبار استوار و قبه فلک نشانش از طبقات آسمان گذشته بشه قطاق
سپهر نشانش باوج کیوان پیوسته

بر دروازه چهارم

گر قطاق و قبه مقصوره اشس جوئی نشان به پنج توان گفت غیر از ککشان و آسمان به فرو بودی قبه گر گردون
نبودی تا نیش به طاق لبوی طاق که جفتش نبودی ککشان به فروغ شمش طاق جهان نمایش روشنی
نیش مصباح سموات پر تو گلشن کبند عالم ارایش لوزان را فایده نجات منبر سنگ مردم چون نخر مسجد اقصی مرت

بر دروازه پنجم

مقام قاب توسین اودانی خراب فیض گسترش مانند صبح صادق کشاده پیشا. انبشارت رسان ولقد جابرهم من ربهم الیه
البواب رحمت آمایش صلاهی والیه یدعو الی دار السلام بمع خاص و عام رسانیه منار سهدار نشندای بحیران بن نه
احسنوا بالحسنی از نه روان کبند فیروزه فام که زانیده سقف رفیع باصفایش تماش کاه و روحانین کر افلاک
بر دروازه میانه کتبه یا دس بخط طغر نوشته است

بر دروازه ششم

صحن وسیع دلکش آیش مسجد کاه پاک زانوان معموره خاک روح فضایی فیض انتما و طیب هوای روح افزایش
از روضه رضوان حکایت کرده و ندوبت مار معین حوض دشن لطافت آمایش از چشمه بلیلی خبر داده در درجه دوم
شهر شهال سال هزار و شصت هجری موافق سال چهارم از دیر سیم جلوس مینت مالوس ربعت نجسته

بر دروازه هفتم

وطایع شایسته بر پایه اقتناء پیرایه تاسیس یافت و در عرض مدت شش سال بجن سعی کار پردازان کاروان کاروان
و فوط اعتقاد و اهتمام کار فرمایان صاحب اقتدار و بذل جهد و جهد استادان ماهر و انشور و نور کوشش پیشه کاران
حاکم دست صاحب بنرو اتفاق مبالغه و هکله رو به صورت انجام و طراز اختتام پذیرفت و مقارن اتمام در فرمود

بر دروازه هشتم

بفرمودم اقدس بادشاه ظل الله صاف نهیت خدا کاه زیب و زینت گرفت و باقامت نماز عید و ادای وظایف
اسلام چون مسجد الحرام در عید الضحی حرج طالیف انام گردید و بنیاسلام و ایمان را ستانت و رضانت کرامت
سیاحان رنج مسکون و مساک لوزوان کوه دهاون را راسته عمارتی باین رفعت و حصانت فرمود

بر دروازه نهم

مات یازدهم

۳۴۳

و صراحت خیال مرتسم گشته و حقایق گذران و قسایع و سیر و فکرت بر دوزان نظم و شعر آکسوار و سحر و جادو را ان بدایع ارباب ملک و دولت و صنایع شناسان اصحاب مکتب و قدرت انداخته بنای این سنگواره عظمت بر زبان قلم بزبان گذشته و زنده کاخ هستی دطر ازنده بپسندی و بپستی این بنیان رفیع را که قمر العین پیش و زینت بخش کاخانه آفرینش است

بمرد روزه یازدهم

باید ارداشته صدای تسبیح سبحانش را بنگامه آرای ذاکران جمیع ملکوت و زمره تهلل مملکتش را نشاط افزای بر مستغفان جوامع جبروت و اراد و رگس منابر معموره جهان را بجلوه و دات جادوید طراز این بادشاه داد و کردین پروردگیا من ذات مقدس مبارکش البواب این و اما ن بر روی روزگار گشاده است ار استه دارد بختی احق و امله

کتبه نورالهد احمد قطعه تاریخ این سجدین یازده

تاریخ

میرا کرد و فکشت است در	پرتو آوارا چون عالم فوری	جبهه نواد عاشق سحر این	نیکو نیم بیکر انقدر گویم که هست
رو سقده ابد ابد گشت از کان	دست آرد قضا از خاموش	خاتره حاشا از شمع بدو جان	مسجد این است می بود امان خیر
حاصل کان جمله ابد آخرت کان	در نمای حیران که از دستش	جبهه عاقلی و اجنه شایع	نیست در و حاصل اقبال طاعتش
قبله حاجت آید سجد شایع	سجده کان کوفتانی است ناخوش	قبله گاه از روزه با جانشان	تا همیشه قبله اسلام هست کعبه است

۱۰۴

عده داده تاریخ از روی حساب انجمن از روضت و هفت میشود و انجمنش در سنده از روضت بمشش بود فرغ آمده و لیکن چون قلیله از کار حکاک و جلایانده بود و بطریق و ت تاریخ حکیم بادشاه در آن سال داخل نموده شد و سیران سجد در کتب

جنوبی و شمالی و از اشعار در سده بحال صفات ترتیب یافته

مجموعی شاه جهان بادشاه

از انجا که شاه جهان بادشاه پسر بزرگ خود شاهزاده محمد در اشکوه را و سله عهده خود سخته بود و بنابران دیگر برادرانش خصوص محمد از رنگ زیب عالمگیر که پسر سومی بود و دامادی عداوت میداشتند تا وقتیکه در سنده که از روضت و هفت سحر بادشاه بیمار شد محمد و از اشکوه که ولی عهد بود و نظم و نسق سلطنت بطور خود ساخته راه آمد و رفت اخبار از سیر و مایه و نمود و لبب آن اختلال بسیار در امور سلطنت افتاد و عالمگیر که در دکن بود و در بهشت و جواهر و کوی سبقت از برادران دیگر می بر بود و عرام خیال بادشاهی در سوادشت فرصت را غنیمت انگاشته نواب شایسته خان امیر الامراء دیگر اهرار موافق ساخته اشکری عظیم از او نگار باد بر سر محمد و از اشکوه که در قلعه اکبر آباد بود و فرام آورد جنگ اول تاریخ هفتم ماه رمضان در موضع قریب دوسو لیور که ده کرده از اکبر آباد است باد از اشکوه رونمود و تا چند روز زمین آتش در کاسه بود تا آنکه دار اشکوه منهدم گشته بجانب اکبر آباد مشت و از انجا نیز شکست خورده بدلی رفت و از انجا از خوف عالمگیر سومی لاهور و بمکر روانه شد و از رنگ زیب باکر آباد رسیده و از خالی یافته بنای هفت هم رمضان سنده مذکور بر خود بطور نظریه تجویس نموده مالک تخت و تاج کرد و تاریخ این معامله که موافق بطریق تعیینیست طبع از نامی گفته بود و نیز تمام شد

تاریخ

1021 9

میشود و خسار ج نموده آمد مارخ را بد

تاریخ ولادت

1028

ماہنامہ کفریات

10. 6. 5

جلوس

در ابتدای ماه رمضان سنه یکصد و شصت و هشت هجری محمد اوزنگ زیب در حالت بیماری بدر بارادری بزرگ خود محمد داراشکوه محاربه تواتر نموده اورا نیز هم ساخت و پدر خود شایمان با دوشاه راجپوس کرده عثمان سلطنت و فرمانروایی بدست خود آورد پس از دو ماه بتاریخ غره ذی القعد روز جمعه سال مذکور مطابق یازدهم احرار ماه الهی سال یکصد و سنه اکبر شاهی موافق بست بیوم جولائی ماه انگیزی قدیمی و دویم اگست ماه جدید معنی سال کنیزار و ششصد و پنجاه و هشت عیسوی در غار دلیزیر بارغ فیض مینا و انوار ابد و شالار بیکان چهل سهرن در عمر چهل سالگی بر سر ری سلطنت جلوس فرمود و دوازدهم

اشج

ولما شاه ابن مارخ در طعم گشده

تاریخ

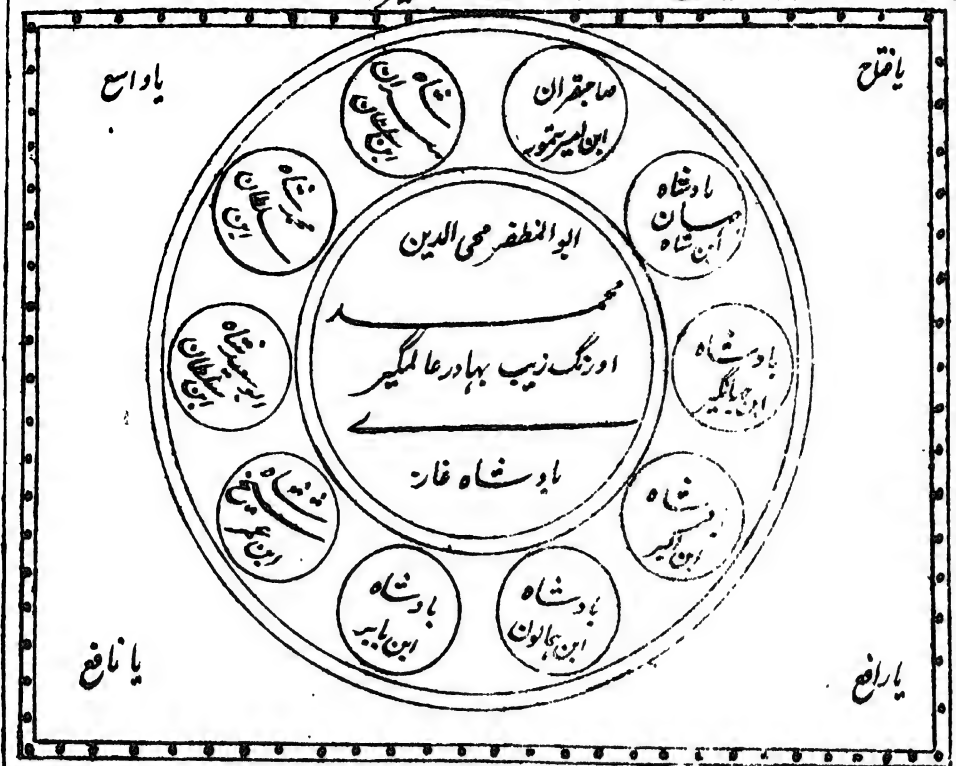
صحن دل چون گل خورشید شکفت حق طایر شد غدا را طل یافت تاریخ جلوس شاه اورنگ مرا ظل الحق گفت الحق این گفت
و شخصی در تاریخ جلوس کتابی تصنیف نموده در نظم ذکر کارزهر نقره و میره تاریخ جلوس استخراج می یابد نقره چند از آن نوشته میشود
بسم الله الرحمن الرحیم الوکیل القديم * از جمیع نقره سال جلوس بجز احسان پسر اید * اینست الله الکرم الشهید
و در دو معدود و برها و نیک است اعم بر زنده معبود * و را آن زنده اهل شرف عزز الوجود بد و بر اصحاب
آن ماه گویند مهر سهر جود * اما بعد این قصیده که در سناقب نجیب گویند و مکان * رسول اهل همان
سه و در زمین و زرتشتان * و هر یک مصارع این غزل نیز تاریخ جلوس است و اسما و عشرت
و مات مصارع اول تابشش بیت برابر احد و عشرت و مات مصارع ثانی خود است و حروف
مصراعین سه بیت اول زهر سگ است

رج

اساس علم الحجاب هر دو جنبه است. ۱۰۶۸. الملك شاه و پسر تاج بنو سلسله
سواد عین بیت امیر ملک مثل ۱۰۶۹. ابن زکریا کل رسل بنیامی کوئی سلطان
سما و حلا و سخا و مه جمال و کمال ۱۰۶۸. نایه تاجوران کا کماند چنان
پناه اهل نبوت بر بهار علم ۱۰۶۹. اکل مراد علی ابروی کاشتن جان
کمال بدو درع ابروی موهو و آ ۱۰۶۸. کعبه من سلطان انبیا کابینه
۱۰۶۸. قلمه دین رسد موجود است

ستین مل احمد علیہ رحمۃ عالم کعبۃ اصفیاء سرور دوسرا محمد مصطفیٰ ﷺ سلی اللہ
صدر رسل والہ وسلم

شکل مهر اوزنگ زیب عالمگیر بادشاه غازی

و مقرر فرموده بودند که بر روی سکه این بیت منقوش سازند و بجهت مناسب بر سر کاشی کف خطب نیز حکمیه منقوش فرمایند

بیت سکه

سکه زرد و جهان جوید منیر | شاه اوزنگ زیب عالمگیر

تاریخ حفظ و اختتام قرآن

چون عالمگیر در سنه هزار و هشتاد و یک شش و ع بحفظ نمودن آیات قرآن فرمودند تاریخ آن سنه یک و هشتاد و یک شش و ع یافتند و چون در سنه هزار و هشتاد و هشت اختتام نمودند براس تاریخ آن تاریخ محفوظ یافتند

فتح یافتن اوزنگ زیب بر شاهزاده سلطان شجاع

سلطان شجاع پسر دومی شاه جهان بادشاه بود و در سال و شش روز یک سنه چهارم جمادی الاول در اجیمبال سزار و بست در پنج هجری و قریب یافت بعد از مرگیت و از اشکوه باراده جنگ لشکر نمی فرستاد و در ده از سمت بنگاله که حدود ابر انولایت بدو تعلق داشت نهضت فرمود و عالمگیر آن خبر شنیده بغرم دفع او و افواج عظیم کج نمودند و در کجوه که با نژوده کرده غم بری از بلده الدله با فاصله دارد و تلافی فریقین دست داد جنگی عظیم رونموده و سلطان شجاع شکست خورده بطرف بنگاله گریخت این فتنه تاریخ نوزدهم ربیع الاول سنه هزار و هشتاد و هشت و قریب یافت و ضمیر شجاع که پسران هم موجود بود در عین کرمی مور که تاریخ این فتح منظم نموده از نظر بادشاه گذرانید و در هزار و بیست و یک یافت

تاریخ

هی خیر تو سوره مبارک بادا | میوسته ترا قاج مبارک بادا | جستم زنی شکون فحش تاریخ | اول گفت شود و تاریخ را |
 بعد فتح حکم عالمگیر بزرگ او سلطان محمد میرجله خان خانان سلطان خلیفه شاه سیر لاجوری داده بود و جان
 در اراکان رفت بعد از سرگردانی پراش فی چند سال راجه اند یار و راجه اعیال و اطفال برکشتی سوار نموده غرق
 در بای فتن ساخت و این واقعه در سنه هزار و هفتاد و یکم قمری افتاد

شهادت شاهزاده محمد داراشکوه پسر بزرگ شاه جهان بادشاه

این شاهزاده خوش خلق و فیر دوست صاحب تحقیق و آزاد مشرب بود دست بیعت بلا شاه خلیفه شاه سیر لاجوری داده بود و جان
 و دل اشیار مرشد و پیر کرده شب در زمیشتن مشرب و تحقیق معارف بود هرگاه که از برادر خود عالمگیر بزرگیت یافته فرار
 برقرار اختیار کرد و طرف ولایت هند گریخت عالمگیر مردم در پی او فرستاد و در بحر حیرانی و سرگردانی مستغرق
 بود آخر از انجا خوب گجرات رفته و جمعیتی بهم رسانیده تا با جمیع آند و جنگ عظیم میان او و عالمگیر نمود و باز شکست خورد
 فرار کرد و این واقعه در ماه جمادی الثانی سال هزار و شصت و نه ر و داده بعد از آن بطرف بهر گریخته آرا ده و
 که بقندهار رود که بتاریخ نسبت بهم رمضان سال مذکور بدست ملک جیون گرفت و او را سوره پسر شش سپهر
 شکوه بحضور عالمگیر فرستاد بتاریخ نسبت به ماه ذی الحجه روز شنبه که مطابق هفتم شهر لور بود بدلی رسیدند و
 حسب حکم عالمگیر قلعہ خضر آباد که قریب املی است محبوس شدند و چون از رسیدن داراشکوه شورشی
 عظیم در شهر پیدا شده بود حکم شد او را قتل نمایند چنانچه در شب بست و یکم ذی الحجه سنه هزار و شصت و نه در قلعہ
 دیگر بتاریخ غره محرم سنه هزار و هفتاد و یکم مردان سخت خان در حبس رفته آن سحاره را شهید نمودند
 نفس او را بموجب اشاره عالمگیر بمقره خشت اشکانی سالون بادشاه قلعده در تنه خانه که زیر گنبد مرقد انحضرت است
 و شاهزاده و اینال و شاهزاده مراد پسر آن عرش اشکانی جلال الدین محمد اکبر بخاندون اندون نمودند و او را و پس
 بودند از لطن نادریه بیگم نیت سلطان پرویزیکی سمان شکوه که بعد شکست بدر گریخته در ملک راجه سیر می نگری
 متواری بود و راجه او را در سنه هزار و هفتاد و یکم گرفتار ساخته بمردمان عالمگیر بادشاه سپردند و در قلعہ گوالیار
 محبوس ماند و دیگری سپهر شکوه که عمر او در شکسته شده بود و در آن قلعہ مقید ماند این تاریخ هفتم شهادت داراشکوه از لطف اوانی

تاریخ

عقل بائی ادب گفت | قتل داراشکوه شد بتاریخ |
 و این تاریخ در شهادت او از غزالی اصلیه نوشته شد که از آن شهادت استخراج می یابد

تاریخ

۱۰۷۰	در کمالات شیخ جانش بود	شاه داراشکوه نامش بود	رتبه اش در مقام ابدال است	اکه شاه بلند اقبال است
	شده رقم صاحب بهشت برین	سال تاریخ نقل آن شد همین	بود روز وصال آن نفور	جمعه و غره مبه عاشور
		است در گنبد سالون شاه	مرقد آن قتل عشق اله	
و این اشعار را در داراشکوه است که کلام شهادت از زبانش آمده				
	گویم ضمایمی ذنب قلت	من دامن تو گیرم اندر عرش	واندم که بود او انجم که در ش	دور می که شود او همایون طر

مسجد فتوح
شیخ مهدی ابن شیخ کبیر بالا پیر در سنه هزار و شصت و هشت مسجدی اندرون احاطه درگاه بالا پیر کرد فتوح است
تعمیر ساخته سنگها و زرنگارنگ و بر دروازه اندرون مسجد این چند کلمه و تاریخ مرقوم است

تاریخ
شیخ مهدی که بود پیر حواد ساخت مسجد خجسته بنیاد اگر خواهی عدد زینادش در حروف خجسته میکنی باد
مطابق مذهب جلوس والاشاه اوزنگ عالمگیر است
و بر دروازه بیرونی مسجد مذکور که در سنه هزار و هشتاد و یک تعمیر یافته این تاریخ است

از محمد مهدی پیر زمان شد تشریف حسن باب الحجام سال تاریخ از خرد حتم گفت اواد خلو احضا ضیالانا
بسم الله الرحمن الرحیم
ملا شاه بدست

از مریدان و خلفای میان شاه میر لاهوری است و مرشدش ازاده محمد داراشکوه شعار عارفانه داشت و اشعار موحده می گفت
اصلاح از بهشتان است در آثار تحصیل علوم در طلب دانشگوشند و از وطن آواره گشته بکابل آمد و از اینجا بر قاف یک از تجا
به هند وستان افتاده و در شهر لاهور بخدمت میان شاه مکر حالات ایشان بر صغیر و کبیر بود است اعتقاد و راسخ هم سرانید و ریاضت
ثبات اختیار کرد و چنانچه گویند تاسی سال علی لافضل خواب کرده بود و در عالم بالاصواب بعد از رحلت میان شاه میر کشمیر رفت و در اینجا
دولت ظاهری روی داد و صاحب قرآن ثانی شاهجهان بادشاه و سلطان داراشکوه بالکشی از نوایمن معتقد او شدند و در کمر
کوه ماران که یکی از جبال نواحی کشمیر است و در برابر کوهی واقع شده که از تحت سیل گویند باغی در نهایت بهمت و تکلف با عمارت عالی بنا نهاده
و در آن باب گفته بهیت کوه ماران بکر محل بدخشان دارد و در اینجا بنجست که تحت بنما دارد و آن بلوغ را ششمین نام کرده و در اینجا انبارهای
از کوه می افتد و ملا شاه در آن باغ اقامت انداخته بجهل تمام است میکرد و متوجه داشت که هرگاه خبرش پیداوردن بادشاه شنید عصبی است
گرفته بسبب این مشغول میکرد و استاد ملا شاه را در این سبب ان نانی بالکشی از امر اعتقاد فقط با او و میفرمود که در بند و ستادش اند
یکی شاهجهان و دیگر ملا شاه اما ابو جوسی شاهجهان قتل داراشکوه تمام بالجا شدند عالمگیر بادشاه ادراجرا و قهر از شمشیر طلب حضور فرمود او
لا جا شده ملا پیر در انامی راه رباعی مشتمل بر تاریخ جدوس که پیش ازین مرقوم شده بدست سلطنت و فرستاد چون بمطالع بادشاه که تکلیف
حضور فرمود و حکم شد که در لاهور بدارت بنما مرقوم است که در اینجهلام جلوس یا که بسال هزار و هشتاد و یک در لاهور حلیت نمود و مرقدش در اینجا
تاریخ و تشریف بر لوحی بر پیش مکتوب شده و ملا شاه تو حید جهان و تاریخ در غر الواصلین مرقوم است و از آن سال هزار و شصت و هشت خارج می باشد

تاریخ
مقتدای زمانه ملا شاه نور الله قبره و ثراه
از مریدان شیخ میر شمس الدین جامی غزلت بکاشمیرش بود
مقتدای زمانه ملا شاه مقتدای محققان بوده
باس الفاس کسب او بوده
مقتدای زمانه ملا شاه مقتدای محققان بوده
مقتدای زمانه ملا شاه مقتدای محققان بوده

مولی مسجد شاه جهان باد
این مسجد سه تا یا از سنگ مرمر است و حکم عالمگیر بادشاه در سنه دوجلوس

بنیامه بصرف یک مکعب و شصت هزار روپیه و عاقل خان تاریخ آن قمر
تاریخ

ان المساجد فلاحه مسیح الله حمدا

مسجد سید ابراهیم

در مرآت جهان نما مسطور است که فردوس مکانی بابر بادشاه در زمان دولت خود مسجدی عالی در بلده سهارنپور برای
شیخ عبدالستار تعمیر ساخته دوسه ديه وقت مدسه آن فرموده بودند مسجد مذکور بمبرور و بهور و انقضای ایام و ششوزرب
و ویران شده بود در اواخر سلطنت شاهجهان بادشاه شیخ عبدالسبحان صبحی که از اتحاد شیخ عبدالستار بود در آن مسجد خراب
باجامه از فقره اوصحاب سکونت اختیار نموده فقیر و فاقه و عبادت و ریاضت شاقه میگذرانید در سنه هزار و شصت و
پنج که مرتبه ثانی غضنفر خان بغوجاری میان دو آب کامیاب گردید روزی بخدمت شیخ عبدالسبحان آمده مسجد را
خراب و ویران دیده از بانی دوسال بنای او پرسید و گتایه را که رنگ کنده بودند خوانده متاثر گردیده اب در دیده کرد
و همان روز برای تعمیر مسجد به پیشکاران تاکید نمود تا در اندک مدت مسجدی در غایت صفا و کمال تراست مرتب غرضی و
شعر آمارینجا گفتند ازان جمله این تاریخ است که ازان سال هزار و هفتاد و استخراج می یابید

تاریخ

سبا گلشن فصل ذکر غرض	که تازه شنه سخاوت گلشن	جانبه زمینی آسمان محمد و علما	که کوی نیکی زانای روزگار
بنای مسجد عالی اساطیر انداز	که آسمان رخ خم شود را بخود	نوشت بر ورق نه خاتم	خلیل واحد سبحان که بخود

و چون خلیل و داحد از احوال شیخ عبدالسبحان بودند لطیف این تاریخ ظاهر است و شیخ عبدالسبحان در سنه
و ثمانین و الف فوت شد و تاریخ نوشتش آن شیخ عبدالسبحان + یافت اند +

شهادت سرمد

اصالتش از فرنگستان است و در سنی بود در اک تحصیل فنون شده بمکب تجارت پرداخت و مالی
فراوان گرد آورده وقتی در اتنا سیاحت بر بند و سپر عاقل شد هر چه داشت تا باج نمود و ستر
عورت بر خود نگذاشت ازان بار همواره بر منه زیستی و بول و عاقل در نظر خلق کردی گاه گاه فکر شعر می کرد
رباعیات او مشهور اند و بیشتر رباعی میگفت دارا شکوه سپر کلان شاهجهان بادشاه از راه موصی
اورا دوست داشتی روزی تفریف او کرده طلب حضور فرمود چون داخل اردوی علی شد بادشاه غایت خان
را برامی نقیض حال و کشف و کرامت او فرستاد خان مذکور آمده و او را دیده بازگشت بادشاه اگر غنم
و کرامت او پرسید عرض نمود بر سر بد منه کرامات مهتم است + کشنی که ظاهر است در کشف
عورت است + در او ایل حلوس عالمگیر بادشاه او را تحلیف لباس کرد و از او از فوط ما خولیا ت و در خدا
او عاقبت در سنه هزار و هفتاد و دو هجری لغتوای علمای زمان بقتل رسید و عمده در کشتن سر این
رباعی بود که ازان شبیه انکار محمد راج لازم می آید

تاریخ

انگو سر حقیقتش باورشند	خود بین تراز سپهر مینا و رشند	لاکودیک بر شد احمد فلک	سر مد گوید فلک با حمد و رشند
چون اورا بکشنگاه بردند و جلاد حاضر شد و خواست که بکوبد دست و پایش را به بندند سرمد از آن رخ کرد و بجاست جلاد نگاه کرده تبسم نمود و گفت توبه هر صورتی که می آئی من ترا می ششسم و در لغش و پسین مترحم باشم ترا ز گشت س عریانی تن بود غبار ره دوست + آن نیز به تیغ از سر با واکر وند + پس مردانه سه زیر تیغ نهاد و جان داد این دو تاریخ که سیکل از آن تبعید است از مولف ابن اوراق است			

تاریخ

چون دل من سال قتل سرمد لویانست گفت خدایه آه سرمد ندانم رفت

۴۲

المنبت

بعد بریدن سر طاعنی بگو سال فلش سرمد نیست و

تاریخ

عاری حق یکم سرمد بود	در همه عارفان سرمد بود	همچو محفلک بویانست	بود دانش بیاکد مانی
ذات والای آن خداگاه	بود بیشک قبل عشق الله	گفته ام سال نقل آن بول	بود مقبول سرمد مقبول

۱۰۴۰

بنای بل سیم گده

چون در عهد خلافت عالمگیر بادشاه در سال هزار و هفتاد و دو که هجری در روز گده که مشهور بسیم گده است پل احداث یافت تاریخ آن یافتند

ابن الصراط المستقیم ۱۰۴۳

نواب اسلام خان وزیر اعظم

۱۰۴۳

نامش میر عبد السلام مشهیدی منصب هفت هزاری داشته و بیالت ممالک دکن سه بلندی داشت درش جهان نامه مرقوم است که او در ایام حکومت خود تاریخ چهاردهم شوال سنه هزار و پنجاه و هفت هجری فوت کرده مقبره او در سوادا ورنکا با معروف است و عمارت و نشینی دارد و در تذکره الامران نیز مرقوم که اسلام خان میر عبد السلام خراسانی در هنگام نظامت دکن در سبب و یکم شایه جانی در انجا فوت کرده اما غنی کشمیری قطعه تاریخی که در وفات اسلام خان که والا تخلص داشت نوشته از آن سال بکیر او و هفتاد و چهار بر سه آید قطعه نهیت

تاریخ

حیت کز فوت قدوه امرا	سرداغ شد نصیب ماه	حسب از بیکه بری ه از د	خرمن ماه ماند یک برگاه
تا کند فتح ملک باقی را	رفت برون کشید چرخگاه	اکند داغ اندامه تا ماهی	همه آزاده دل گداوشاه
و در آن آفتاب شمع کل	مردم شد زگره ابر سباه	شد نفس ناله در گلو مارا	همچو زین مصیبت جانما
	حسب این مصرعه از زبان	مرد اسلام خان والا جاهد	۱۰۴۴

۱۰۴۴

نواب سنجابت خان خانان

یکی از سپه سالاران عالمگیر بادشاه بود و ما مش مرزا شجاع و نام پدرش شاهنخ مرزا سیر و مرزا سلیمان و
 بدخشان بود و مرزا شاهنخ در زمان اکبر شاه منصب پنجزاری داشت و در زمان جهانگیر بادشاه منصب مفت
 هزارری یافته و عالمگیر بادشاه سنجابت خان را با نقاب یار و فادار و خان بهای هم خطاب میکرد در همین شب
 یوم الاحد چهارم جمادی اول سنه هزار و هفتاد و پنج هجری وفات یافت تاریخ وفاتش بعد مناسی یک الف
 از عبارت رصی الله استخراج می یابد قطعه تاریخ در بیان تولد و عمر و وفات او

تاریخ

در هزار و دویست و نهم آمد	به یکم از رجب سنجابت خان	باز و چهارم از جمادی	سال هفتاد و پنج هجری
شصت و سه سالگی عمر داشت	همچو عمر شافع النین جان	زین نشان سنجابت شاه چو کجا	رحمته الله علیه و انظران

ایضا

اینصفت لیل احدی چارم از جماد نخست	انوار و حمزه و سمیعین شد بزرگ دست
و از الفاظ خان عالیجاه شد و نیز از عبارت فضا الله حق تاریخ وفات او استخراج می یابد و این خیز تاریخ از	ملک نصرت کشمیری است ع گفت با لفظ سنجاب ز زیارت به بتیمیه ع سنجابت خان کلب از گفتن و در وقت
	عنه دل روی آسمان گرفت

وفات شاهجهان بادشاه

لب و دست به لب و ششم ماه رجب سنه یک هزار و هفتاد و شش هجری که مطابق لب و سوم جزیری
 ماه انگریزی قدیمی و دوم فروری جدیدی سال یک هزار و شصت و شصت و شش عیسوی بود و در بدو
 اگر آباد و قوی یافت و در روز و هفتاد و شش سالگی بی بی است و در بیوی او مدفون گردید ایام شاهزاده
 آنحضرت از روز تولد تا روز وفات حضرت جنت مکانی سی و شش سال قسری و یازده و ایام سلطنت از بیستم
 وفات پدر تا آخر در ماه شعبان سال هزار و شصت و هشت هجری سی و یک سال قمری و شش ماه و یک روز
 و ایام معروفی و محبوبی از غره رمضان سال مذکور تا روز وفات مفت سال قسری و ده ماه و بیست و شش روز
 چنانچه محمود عمر آن و سر بر آرای سلطنت هفتاد و شش سال قسری سه ماه و بیست و هفت یوم بوده و در باب
 سال شصت و هفتاد و چهار سال و هجده روز میشود لب او بعد وفات اعلی حضرت فردوس استیا
 قرار یافت و بر مرقده او که از یکین سنگ مرمر است این عبارت مرقوم است

عبارت مرمر

مرقد منور منج مطهر بادشاه رضوان و ستاره خلد اراگاه اعلی حضرت علین مکانی فردوس استیالی
 ثانی شاهجهان بادشاه غازی طالب ثراه و جل احبت مشواه در شب لب و ششم شهر رجب سنه هزار
 و هفتاد و شش هجری از جهان فانی بفرسنگاه جاودانی انتقال کردند فقط شعری گفته سنج در تاریخ او لطیفنا
 گفته اند از آنکه یک این است بر عالم سفر کرده شاه جهان به اما یکید دنیا دعوی شود و اشرف خان این بیت گفته

مات یازدهم

تاریخ	
سال تاریخ فوت شاه جهان	رضی الله عنه گفت اشرف خان
ایضا از دیگری	
چون شاه جهان خدو قدسی ملات	برداشت بفرم عقبه تخت حیات
خستم عقل سال تاریخش را	گفت خردم - شاه جهان کرد وفات
ایضا از دیگری	
به تاریخ و حالش از خرد کردم سوال	گفت بیدل بر سر رقیب بزدان می داد
و این خدایات از کتاب مخبر الوصلین نوشته شد	
اگر فردوس ایشان آمد	تانی صاحب قرآن آمد
از رجب ماه دهم است و ششم	که زش می شده بچرخ نهم
	روضه او با کبریا باد است
شاه یثی پناه شاه جهان	سال تاریخ جلوس رضوان
چون ز دنیا شده بقصر جان	از رستم غر خلد شاه جهان
مهموزدوس عرش بنیاد است	
عصف خان	
یکی از مسعبداران کبار بادشاهی بود به بار بکومت سهار پور لوامی بخت و سرور افراخته دوبار در زمان شاه جهان بادشاه مغول جاری میان دواب کامیاب گشته و مرتبه سوم در عهد عالمگیر بادشاه بکومت سهارن پور رسیده و در وکیلک در صاحب صوبه که ششمه سر بلندی داشت نهفتند هم ذلقتده سینه هزار و نهفتاد و نهفت عازم ملک عقبه کردید لغش او را از ششمه آورده در شاه جهان آباد مدفون نمودند این قطعه در تاریخ وفات او است	
تاریخ	
خان والستان عصف خان که بود	بر دلش پیدای بینی راز نهفت
دست جود او بجا روب کرم	گرد حاجت آذر دلبا رفت
از سحاب فیض آن دریا نوال	گلشن جود و سخن گل گل شکفت
گوهر جان را بهش راج حبس	گر چه قیمت داشت لیکن دایم رفت
سال تاریخ مرگ روشن لقاب	مندمم از ماه دلیقه شده گفت
باغ مراد آباد	
چون عالمگیر بادشاه در مراد آباد باغی بنا نموده تاریخ آن باغ یا خشنه	
تاریخ	
کرد باغی بنا شده عالمگیر	فیض بخش جهان چو مهر سیه
به تاریخ او چو کرد سوال	گفت باغ که دیده باغ جمال
در این تاریخ اشتباه است اگر صرف عبارت باغ جمال گیرند سال هزار و نهفتاد و نهفت برآید و اگر کلمه دیدن	

دستور تاریخ

مات یازدهم

۲۶۳

باغ جمال گیر نرسال یازدهم و یکصد و شصت و پنج ساله بود و در سن هشتاد و دو سالگی در سنه ۱۰۶۳

شیخ حسن بن شیخ نظر الله

قوم منی اسرائیل مرید شیخ سید ابوالدین میر تقی در سنه یکصد و هشتاد و دو هجری فوت کرده و متعلق حویلی راجه کشتن واس در محله سرکی کران مدفون شده به مشوق عاشق نامه تاریخ وفات اوست گنبدی با شان و کلس طلا دارد کتاب صراط المستقیم در سلوک از وی یادگار است

شیخ محمد معصوم

ولید شیخ احمد سرمندی است میا داد در سنه سبع و الف واقع شده در عمر شریف نوده سالگی از جمیع علوم و فنون وافر فرا گرفته و جهانی در سلسله مریدانش انتظام یافته در سنه تسع و سبعین و الف که عمرش به بقا و دور رسیده بود فوت شد عزیزی در تاریخ رطش فرموده به رفته ز جهان امام معصوم به ذناصر علی که سر آمد شعرا می آن عهد بود و تاریخ وفاتش بدرنگی نه یافت

تاریخ

چایع خاندان نقش بندن	من و غ دین احمد خواجه معصوم
سوی گلشن عقیقی و مرمزد	وزین ویرانه آباد کهن بوم
ز دل پر سیدم از سال وفاتش	مذاکد ز عالم رفت معصوم

غنی

امش مزار احمد طاهر و شگرد شیخ محمد حسن فانی بود و بعد از قطع دراک و فنون علوم به استاد خیره و سنی می نمود از خط کشمیر میجو و سخنوری خوش خیال پیدا نشده دیوانش محمد مرزا علی ماهر ترتیب داد و تاریخ ابتدای شهر کمتر از او از لفظ غنی که تم تخلص اوست بر می آید برین تخلص بسیار محفوظ بود در عین جوانی دو سال قبل از وفات استاد در سنه یکصد و هشتاد و دو هجری در کشمیر درگذشت گویند که باد شاه هند وستان بسیت خان حاکم کشمیر بود که او را روانه حضور بنامید سعید خان او را طلبیده تکلیف رفتن مندر نمود و او را با نموده گفت که عرض کنید که او سر دیوانه است خان مذکور گفت که عاقبتی را چون دیوانه بگویم ادنی الفور گریبان خود را در دیده دیوانه وار روانه بخانه شد و بعد از سه روز فوت کرده مرزا محمد علی ماهر قشای مرزا جعفر معمای در تاریخ وفاتش این قطع نظم کرده

تاریخ

چو دادش فیض صحبت شیخ کامل محسن فانی	غنی سر ملقه اصحاب او در نکته دانی شد
نتی چون کرد بزم شیخ را گردید تا رخش	که آگاهی سوی دار بخت از دوزخانی شد

الضما از س که شاگرد او بود

از فوت غنی گشت که و میگویند	بر کس شده در ماتم او خاک نشین
تاریخ وفاتش از پیر سید بگو	بنیان شده گنج سهری ز نایز زمین

الصف

دوش من گفت تا با منی نیست فاش بخدا تعالی	قلت ساکت است لبس زدگی کان لیتا دها هر وقت دل زخو سال طریح طریح	ای دل ای خیر برگ زندگی دیگرست مرگ قال لنا ان نقول حق فیتنا	کیف بیوت الذی کون مردی خند من کون غمنا
---	--	--	---

۱۰۶۹

عقیقه که بای کو کلدی نام داشت

در دلی متصل باولی شیخ نظام الدین اولیا بر جی است از سنگ مرمر اندرون آن برج قبرست از همون سنگ که بران ابیات قرآن و لوز و نام الدلیس بار خوش خطم قوم ست و این تاریخ و عبارت بر قبر مذکور منقوش که از آن سال کیزار و شتاد استخراج می یابد تاریخ اینست

سال تاریخ فوت او	از دل صاف پیر پاک	آه مردی کشیده گفت گو	باد و دم و جور بان بهشت
------------------	-------------------	----------------------	-------------------------

۱۰۸۰

بای کو کلدی بنت ملا محمد خان شسته

سید نعمت الله ناز اولی

از خوارق و حالش رساله ما پر است اصلش از ناز اولی است بعد از تکمیل بقدم تجرید اراده سیاحت نموده مطهره بر کمر بسته باشد در دست سیریا بالان میگرد و از صدایان باشد قوت حلال میبخت در انشای سیاحت بمک بنکاجه عبور افتاد و در شهر اگر بگریه راجع در آمد از قضا در آن روز میر سید قادری که مرجع خاص و عام آن دیار بوده است بر سر بالین مرگ نهاده بود و فرزندانش پرسیدند که بر جنازه شافا بلایت پیش نمازی که است فرمود جوابی برین شکل و صفت مطهره بر کمر داشته در دست خواهد آمد و او را تکلیف پیش نمازی کنید این گفت و جان بحق تسلیم کرد چون سوگواران از خنجر و کفن پر دختند حضرت شاه رسیده نماز جنازه قیام فرمود چند روز در آن شهر توقف کرد و کسب ازار باب طلب گرد آمدند و ابو نصر نصر الدین محمد سلطان شجاع خلف صاحب قرآن ثانی با فرزندان و اکثری از ارباب دولت مرید وی گردیدند و شاه در موضع فیروز پور که از رایج محل است خند کرده در سمت شرقی واقع شده است جلالت انداخت گویند مبلغ ده روپیه را را کابی گلی در مبلغ وی هر روز صرف میکرد که تحیت مستحان طعام میکشیدند و مردان موحد بذات او عارضه دست داد که هر دو پای او خشک گردید و فاش در سینه از او افتاد و هفت واقع شده اما این دو تاریخ از مخبر الواصلین نوشته شد از آن سنده کیزار و شتاد استخراج می یابد

تاریخ

شاه عرفان پناه عالیجاه شده فیروز پور زو معمر بود شاهانه دولت آن شاه	نعمت الله مظفر الله ملک بنکاجه گشت و پیر که ناز و دین تحلف راه	ناز اولی است آن بی خط نعمت دولتش جهان شیدا گفت تاریخ قتل او تابان	رفع الله قدره ابد که مکر صاحب دین شیدا نعمت الله مژغدن مرام
---	--	---	---

۱۰۸۰

الضام

اکمه در اتفاق بود صاحب صدق و یقین چون ز جهان فترفت بهار البت	پرسیده از نعمتش سفره چرخ و زمین سال و حالش بگو قطب بهشت برین
---	---

۱۰۸۰

بات مازدهم فرز اصحاب

۲۷۵

امام غزل طرازان و علامه سخن پردازان بوده نامش مرزا محمد علی تبریزی اصفهانی و تخلص او صاحب است
و آنرا محمد جاگیر می در بند آمده بود و باز مراجعت نموده چون ماصفهان رفت خطاب ملک الشعراء شاه عباس فرزند
یافت سرخوش میگید که روزی در مجلس میرزا شمس الدین بودم سوداگری از ولایت آمده ظاهر ساحت که صایب فوت
کرده میرزا موصوف و دیگر اغزه که در اینجا حاضر بودند افسوس می کردند و فقیر بدیده گفت که صاحب وفات یافت
بی کم و زیادۀ تاریخ برآمد وفاتش در سنه هزار و هشتاد و هجری اتفاق افتاده و در اصفهان مدفون گردید غزل مرزا که مطلع
انست بیت درج پرده نیست و نباشد لقای تو عالم پرست از تو و خالی است بجای تو و بختی و بدست
بر سنگ مرزا را و کی قطع مر مر است کنده شد و نیز آزاد میگرددی و تاریخ وفاتش گفته

تاریخ

عبدالمجید پادشاه صاحب
رفت ازین عالم بسوی خدا
نامۀ زادنش که در سال
بلبل گذشت سال است

شیخ محمد حسن قاسمی

از اکابر کشمیر و عالمی فاضل و صاحب جاه و پاکیزه روزگار و خوش صحبت بود چند روز در صوبه که آباد است
صدارت داشت و صاحب قرآن ثانی توجه تمام مجالش مرغی می نمود که فتح بلخ بر دست سلطان مرزا
افتاد و نذر محمد خان تخت نشین آنجا جریه بگریخت و اموال وی ضبط شد در کتب خانۀ اش دیوان کشمیر
مدح خاند کور یافتند از ان روز از نظر پادشاه افتاده بی منصب شد و از خدمت صدارت معزول گردید و در
فراخ حالش مقرر گشت بعد از ان تا آخر عمر از کشمیر بر نیامد همواره بدرس و افتاده اشتغال داشتی و دیوانی نداشت
شعرها خوب گفته گویند شیخ را با یکی از اولیای کشمیر که بی نام داشت و در غایت رعنائی و مناهیه حسن و جمال ابیانه است
و بستگی تمام بود اتفاقاً محمد ران ایام طفرخان ناظم صوبه کشمیر نیز با وی تعلق خاطر پیدا کرد و هر چند او را نیت داشت
خاطرش بجانب خود مایل نیافت آخر غرضی در پیجی و شیخ سخن گفته شهرت داد این دو بیت از آنجاست
تخت را بیدار سازد با دد امان بکنی
سبد حیف بیکے شد شمله دستار شیخ
مرد را در جیش آورد بوسه اشان
رشته ز شیخ او شد ز بند پستان
و در ابیات دیگر نام او مرصع آورده چون غزل سمیع شیخ رسید بنا بر ملاحظه حکومت طفرخان نداشت به و انجاست
خاموش ماند ملت شیخ در سنه هزار و هشتاد و یک هجری اتفاق افتاده چون تاریخ فوتش و نظم مرست نموده بود
مولف این دو تاریخ در وفاتش گفته

تاریخ

بیانی سال فوتش را چو خوا
محمد حسن محمد دوم قانی
ایضا
چون نامش تخلص همه محمد دوم بخوا
شود تاریخ فوت او محمد حسن قانی
و انشد محمد خان موسوم بمحمد شفیق

مات بازویم

درسلک افاضل علمای نظام دشت و در عهد شاه جهان بادشاه در سنگا میکه علیم دان خان قلعه قندهار را بمرد طالع ملازمان صاحبخانهائی پیش نمود و شایع برهم تجارت و سیاحت منتهی آمده و بادشاه او را از بند صورت طلب نموده درسلک ملازمان منتظر فرمود و در اندک مدت منظور انظار عنایت بادشاهی شده و خطاب داشتند جانی سرفراز گردیده منصب سده نزاری و خدمت بخشگیری خلعت امتیاز پوشید و در او اخیار ایام سلطنت شاه جهان از منصب و خدمت استعفا نموده و در دارالخلافه شاه جهان آباد منتهی گشت و در ایام عالمگیر بادشاه مورد احترام بادشاه شده و منصب چهار نزاری سرفرازی یافت و آخری بایه پنجه نزاری رسید و در مدت جهان مرقوم است که خان مذکور در آخر عمر علی اهل فرنگ اهل گردیده اکثری از احکام تحولات انجمنه تکرار نمیداد و راه بریح الاول سده نزار و هشتاد و یک سنگا میکه صوبه دار شاه جهان آباد بود و در گذشت یکی از سخنوران تاریخ او یافته کتب توفایع الابرار ۴۰۰ و دیگری گفته گفت بنی شعیب محمد شعیب باد

خواجہ عبدالرؤف

در اکبر آباد متصل هزار پیر کلائی تربت خواجہ عبدالرؤف موجود است که در سده نزار و هشتاد و یک فوت کرده بر مرقبہ او این تاریخ بتقیمه مرقوم است

تاریخ

خواجہ عبدالرؤف پکن	سوی جنب لعل لطف رفت	طار بروج آن جنبه ننند	ازین گلستان پزاف رفت
اتن غیب رفت سارکش	یکی از صاحب شرف رفت		

یعنی چون یکصد و از اسرار صاحب شرافت دور کنی تاریخ بر آید

بابع حسین

چون در سده نزار و هشتاد و یک بابع حسین بنام امام همام سید الشهدا قریب آبادانی موضع جنید پور در ملکرام احوال یافت یکی از سخنوران این تاریخ برسم تعریف گفته

تاریخ

بابع حسین جواد احوال در بیع	شد خاطر جمع مجازت شاد	تاریخ او گفت بنی بر عقل سن	بابی آن بریده ز بیع حسن ۳۱
-----------------------------	-----------------------	----------------------------	----------------------------

۱۱۳۱

تاریخ سرای بنجما و زنگر

بنجما و زنگر خان یکی از امرای عالمگیری بود در سده نزار و هشتاد و دو و عجزی سرای نزدیک دلی باباع و مسجد و تالاب آباد ساخت و بنجما و زنگر نام نهاد چون تیار شدند جمیع شاعران و صاحب طبعاں پایه تخت را تحلیف تاریخ آن کردند تاریخ میبکس پسند نیفا محمد افضل سرخوش مصنف تذکره کلمات الشعرا این تاریخ برسم تعریف خاطر خواه ایشان گفته آمد و شاد تا امرای عظام هر که شنیدند بسیار پسندید و تاریخ مذکور بر پیشانی آن سراسر کفده شد

تاریخ

در بنجما و زنگر عالمگیر شد	زین تاریخ و تخت موزین شد	به برسم سرای دلکش	خان بنجما و زنگر کف همت کشد
روشنی از گلشن مسجد فرود	آبروی دیگر از تالاب آمد	چون شد این مسموم دلکش شد	عقل بنجما و زنگر همت کشد

زمان ملک الملوک و دران استخلاق المذالبان کل بائع بی ایجا و سینه رسول الله چنان بر بنیه فانی است
 پرداخت که خانه خود سر خانه خدا ساخت همایون ولی که از حفصا سلطانی بصفات سبحانی گزاید مبارک منزلی که از
 دار اخلافت بر بیت الهی پنج ثوبت زن آید ذات اشرفش زیب افزا و رنگ کمترین چاکرش با جگر چین و فونگ
 تعمیرش سببی کین کلیدی اهل شرکت و نفاق و قهرمیش آتش زن آتشکده و سرای فارس و عراق امام بهشتیان
 بهترین امر برگزید عرب و عجم ابوالمظفر محی الدین محمد اوزنگ زیب عالمگیر است اگر بنای عالمگیرش گویند بسیار
 است بنایش بنای اثبات دین کامل لایس لای القی این بطل بنای اسلام تاریخ نباشد یعنی کلمه استند ان الله
 ۱۰۸۵ الله وحده و ان محمد عبده و رسوله سحر از سال ایجادش فقط حالا این عمارت سرسرا از کجهری پرست رنگی دیگر
 یافته و مشهور بسیار گنج است صاحب کلک پرست بلشت صاحب در اطرافش دوکان بیوپاریان تعمیر کنانیده
 رونق دیگر بخشید

سکن در شاه

۱۰۸۴ پسر عظیم شاه ابن عالمگیر بادشاه در سینه کنیز او بهشتا دوشش هجری تولد شده و تا پنج ولادت او
 بافته اند و وارث سکندر آمد

شاهزاده سلطان محمد

پسر بزرگ عالمگیر بادشاه است و در بیستم شوال سال هزار و هشتاد و هفت هجری در قلعه گوالیر که آنجا حکم پدر
 محبوب بود فوت شد و نزدیک روضه قطب الدین در دلی مدفون گردید و این تاریخ در وفات او از کتاب
 مخبر الواسعین نوشته شد

تاریخ

در زمین چون گنج زر سلطان محمد شد نهان	هر تا در داد و او دلا که از چشم جهان
شاه عالمگیر را از سوزن زنده کلان	صد هزار افسوس و اندوه و غم دور دست واه
چاک باد اسینه این گیتی نام محمد بان	خاک باد بر سر این روزگار بے وفا
شهر فرم سلطان محمد صاحب خلد و جهان	در دوشین بیستم شوال سال قتل او

سید خان قریشی

نام اصلی وی شیخ محمد است و لقب خانی دهشت اصلش از محمود بن محمد بن مولتان است در غفوان شهاب
 لازم سلطان مراد بخش پسر صاحب قران ثانی گردیده بصوبه احمد آباد گجرات رفت و بکته مدتی در قریب از
 تمامی ارکان دولت سبقت نمود و در مع سلطان قضا و نغز گفته روزی در اوایل ایام خدمت بجاوشان برادر
 میرفت داروغه غلخانه که یک از حلیه با بوبراه ندا و شیخ این رباعی نوشت فرستاد و رباعی ای شاه
 جنات چو جناب الله است نه هر حکم تو چون حکم کتاب الله است این حلیه دیو فعل شناع درت به لبس
 صفت مانع باب الله است به سلطان را مذاق سخنش مطبوع افتاده فرمود که غیر از محل زنانه هر جا که شیخ
 بیاید مانع نشوید صفای روزمره و طرز کلام شیخ آنچنان بود که هر کس که از او که و خواند و احاد الناس لمح

صحبت بادید داشت فرقیته وی میگردد ماضی جوانی دید بیه گویی او ششورست نوبتی شانه زاده روز عید الضعیف گشت بدست خود فوج کرد و چشمهای وی چنانکه مقررست باز مانده بود سلطان ساعتمی در آن لگا کرده بجانب شیخ وید شیخ فی البدیهه این بیت خواند عید قربان است میخواهم که قربانت شوم + همچو چشم که سفند گشته حیرانت شوم + همچنین نوبتی دیگر روز عید الفطر در هنگام سواری عید کاوه برای جوارفته بود چون نظر سلطان بروی افتاد فرمود که در تنبیت عید چه گفته اید و حال آنکه شیخ میگوید اما چنان طرش رسید که تا سلطان از ادای دو گانه فارغ نشود و عجب ترتیب دهد بعرض رسانید که بلی صاحب عالم غزلی گفته شده است سلطان متوجه شد و گفت بخوانید شیخ را کاغذی سفید در جیب بود در آورد و چون میداد گفت که خاطر سلطان بجانب شراب مایل است در همان تمهید بدیده غزلی شروع نموده بسوی کاغذ میداد این ابیات رنگین بنویس

غزل

روز عید است لب خشک می آلود کیند ویرگاست که از دیر زمان دور تر م شربت حبابات لب جان بخش ایاز حرف مبصره و اعطی خوان کرد بگو شش + هست بهبود شامید که شاه مراد من شود صدق چو سربایه هر سو بود بدرش یافت ره از طالع مسعود سعید	چاره کار خود ای تشنه لبان زود کیند زود باشد بکف حباب منم از دود کیند نوش دار وی دل حنیه مسود کیند گوشش بر زمره پینگ و سوز دود کیند بخت آشت که اندیشه بهبود کیند هست امید کزین شیوه بے سود کیند سعه دریافتن طالع مسعود کیند +
---	--

چون غزل با تمام رسید سلطان فرمود که کاغذ را بجا بدهند شیخ بالضرور همان کاغذ سفید بدست سلطان داد چون سلطان کاغذ را نوشته دید چشمش در فرمود که شب فرا موش کرده بود بدو همین ساعت به بدیده انشا کرده گفت بلی با بجهله هر روز قرب و منرفتش در ترفی نزاید بود نا آنکه حضرت صاحب قرآن ثانی بابر استماع عقلمتای شاهزاده و بجز علی نقی خان را که از منصبداران عمده روشناس بود بکار دیوانی سرکار و الایش مقرر فرمود چون علی نقی ملازمست سلطان رسید روز اول صحبت وی با شیخ ناچاق افتاد و ساعت ساعت عباد خاطر بالمبدی گرای بود زیرا که تا شیخ حاضری بود سلطان هیچ جانب التفات نمیفرمود علی نقی از مشاهده این حال تاب نیاورده روزی دو قطعه دستک بطرفی بلی تمام شیخ و یکی بنام خود نوشته در خطی بنظر سلطان در آورد و گفت که همین ساعت بر سبک ازین هر دو دستک مهربان کرد چون شاهزاده او را فرستاد و با شاه میدانت لاچار بر دستک شیخ مهر نمود چون این خبر شیخ از ناعت اسبابی میشنا کرده از احمد آباد کوچ نمود مقامتش بر سلطان شاق گردید بعد از آنکه دوسه منزل طے نموده بود منشری مستحکم طلب و نه اران التفات فرستاد و شیخ عرض داشت در جواب نوشت و این غزل در ضمن عبارت درج نمود

غزل

مستطوب بکوی تو دگر نشست دروم که بارتیب تو خاطر نشان	چپیده هست زلفت بهر گشت خبر خیز خفا که بر آید شست	ای سر دهن بگو که خیزد زود سد سکر زنی این بندوبست	چون سبزه در ره تو خیزد افتاد دل به در خیال میان جان گفت
--	---	---	--

مات یازدهم

فارغ زین کفر شده بعد ازین سید	باو سر نیا ز دیت خود بست با
<p>و همچنان کوچ در کوچ بشاهجهان آباد رسیده بنابر خواهش سلطان دارا شکوه چند روز برای نوکری سرکارش اختیار نمود و پس از فصل دمی در سرکار عالمگیر بادشاه با وجود منصب قلیل تقریری پیدا کرد که امرای عظام مثل اسدخان دیوان اسلحه و غیره رشت میبردند تا آنکه در پنجشنبه اواخر رمضان سه هزار و هشتاد و هفت حجری در سنگا سیکه حکم بادشاه بشهر ملتان رفته بود از عالم رحلت نمود و پیغمبر عالی که خودش نمانده بود در فون گشت</p>	
<p>شیخ مهدی ابن شیخ کبیر بالا پیر در شانزدهم محرم سه هزار و هشتاد و هشت حجری فوت شده و مرقد او در بلده قنوج اندرون احاطه درگاه پدر خود یعنی شیخ کبیر بالا پیر که برکنار دریا کالی فی واقع است تا امروز موجود است و گنبدی عالی دارد و اندرون این روضه تزیینات دلیپران او نیز موجود اند و بر دروازه گنبد مذکور این چند عبارت باتایب مرقوم است عجبارت این گنبد عالی و قبه متعالی در عهد سلطنت سید و دین پناه ابوالمظفر محی الدین محمد اورنگ زیب بادشاه عاز تعمیر یافت تاسیخ وفات حضرت شیخ مهدی بن شیخ کبیر بالا پیر بن شیخ قاسم قادری ++ ++</p>	
<p>تاریخ هزار و دویست و هشتاد و هشت گذشت شانزدهم روز محرم شنبه و سنگام صومعه که آن محمد مهدی سپردن این قبه پر نور و گنبد باجلی طور مصلح پاک و مرقد عطر ناک قطب زمانی سلیمان قادری قدس اسرار و در شنبه هجرت تعمیر شد فقط</p>	
<p>میرزا جلیل در نیمه تقا دو چهار سالگی بر در سه شنبه چهارم سنوآل سه یک هزار و هشتاد و هشت حجری فوت کرده مدت چهار اواز کلمه سید استخراج می یابد و تاریخ تولدش از الفاظ افضل بدری آید چنانچه تاریخ فوت او سید افضل زانیا تذکره ای از مریدان و این تاریخ</p>	
<p>تاریخ مسدودین کجی بخش عالم دهامی تنگ نیر و یا تنگ نیر چون میدروغ شریفین خلد تاریخ ادوشت قضا ختم لیا</p>	
<p>الضیاء شد ز جهان چو پیرن سوے مقام مرتضی طبع شده مشیرین از بی سال وصل او گنجه شش طمیرین از سه سوز و خرن و غم سال وصال میر عا شوق شیرین بود از بی سال وصل او طبع شدن مشیرین از سه سوز و خرن و غم گنجه شش ای طمیرین عاشق ریشه حق بود سال وصال میرین</p>	
<p>و پسرش میر حسینی این مصرعه در تاریخ وفات او یافته عجمین سنوآل سیرم محل خفت شده</p>	
<p>مرزا محمد علی ماسر مختلص صاحب سخن دقیق باب و غوره بین بوده در اصل هند و پسرش بود و در اکبر آباد قون داشت پدرش در سرکار مرزا خضر محلی نوکر بود و مرزا لطیف آجیل خاطرش را از دین ابگر دانیده مسلمان ساخت و چون لاو له</p>	

مات یازدهم

بود و پنهانی خود نموده در ترتیبش نهایت عده جدید مبدول داشت با کلیم سرخوش و میربحی و سایر و شعر اعرصه جبار
 و شاه جهانی صحبتنا داشته و از محمد داراشکوه خطاب مرید خان سرفرازی حاصل نموده چنانچه خود فرموده کرده
 بارادت آنحضرت بمم بخشید مرید خان خطاب بعد از فوت داراشکوه و مرزا حعفر بیاس فقر دوز
 ترک علائق دنیوی نموده گوشه عزلت اختیار کرد و دیگر کمر بست و چون بوی قشع در دماغش جمیده بود صحبت
 دانشمند خان که در مذہب خویش بعصب هر چه تمام تر داشت اختیار نمود پس از رحلت وی انزوای مطلق گرفت
 و از حسنه بر نیامد تا آنکه در سنه هزار و شصت و دوازده فوت شد سرخوش تاریخ او چنین یافت

تاریخ

۱۰۸۹

حیف نریم جهان معنی طراز	است بکنج عدم از قیامت	سرخوش عذبه خواست غار	گفت خدایا آه ما بهر قیامت
-------------------------	-----------------------	----------------------	---------------------------

سید علی کبیر

در سنه هزار و نود و یک هجری شهادت رسد و تاریخ شهادت او این است

تاریخ

۱۰۹۱

کنج علم و شریع دین چون گنج زیر خاک شد	قدسیان را بر فلک زین علم گریان خاک شد
خامه لقت دیر زدا ز سال تا بخشش رقت	سید والا علی اکبر شید پاک شد

تاریخ چاه و حوض

در سنه هزار و نود و دو هجری باقر خان چاه و حوضی در درگاه پیر دستگیر احداث نموده تا بحین است

تاریخ

۱۰۹۲

چاهی شد و حوض و انبار	در مقدمه دستگیر کونین	خضر آمد و سال این گفت	حشمت ابروی دارین
-----------------------	-----------------------	-----------------------	------------------

تاریخ چاه

در اتنای راه لاهور و جند رنجیت رای کاتبه پدر پرنور داس مصنف کتاب تحفة الصبان و غیره در سنه
 و نود و سه هجری چاهی احداث نموده بود که آب شیرین و خوشگوار داشت صاحب طبعی تاریخ آن گفت

تاریخ

۱۰۹۳

چاهی بنا نموده رنجیت رای کاتبه	تاریخ گفت با نفق لازال خیر جاری
--------------------------------	---------------------------------

تاریخ بنای چاه محل حیدر آباد

لمده حیدر آباد که ارتوالی کوکند است از امجد قلع قطب شاه ابن ابراهیم قطب شاه والی کوکند آباد نمود
 در اوایل نام آن شهر را هاگ نگر مقرر نموده بود بعد از آن بحیدر آباد موسوم ساخته و سلطان ابو الحسن که بادشاهی از
 سلاطین قطب شاهی و داماد سلطان عبداللہ قطب شاه بود و بعد وفات عبداللہ قطب شاه در کوکند بر سر قشای
 نشسته او در زمان دولت خود در سنه هزار و نود و چهار عمارتی دلبزیر حیدر آباد تعمیر ساخته بود و آن را سراج محل
 موسوم نموده تاریخ بنای آن عمارت عالی است

تاریخ

۹۳۴	خشت اول چو بر زمین نهاد	با تخی گشت با امام رضا
-----	-------------------------	------------------------

سیرامی میران

منصور میران کی سرامی بقاصد یک کرده شرقی از شهر منبج است مردمان آنجا میگفتند که اصل نام این سرامی محمد آباد کبیر است چون بانی آن میران نام داشت بان نام مشهور شده و متصل این سرامی روضه عالی موجود است و در متنی دارد که بران هم نوشته نیست یک مرتبه بانی آن سرامی بوده باشد و این تاریخ بر دروازه سرامی مذکور که در سنه هزار و نود و چهار تعمیر یافته مرقوم است

تاریخ

۱۰۹۴	در دولت اوزک شه عالمگیر	تقریر شد این بقعه فردوس طاهر	اندر سنه هزار و تسعین و چهار	شد پی متنا محمد آباد کبیر
------	-------------------------	------------------------------	------------------------------	---------------------------

تاریخ

یکی از امرای عالمگیر است و سرامی موسوم به بنتا و رنگ که قریب دلی است بنامزده است در سنه هزار و نود و پنج فوت شد و سرخوش این تاریخ در نظم کشید

تاریخ

درین از جهان بخور خان بنش	نماند آب در گستان سخن	خزخواست تاریخ نوشتن دل	بگفتا که کو قدر دان سخن
---------------------------	-----------------------	------------------------	-------------------------

سیواجی و سنبه حاجی محمد

سیواجی پسر ساجی مرطبه بهوسلا در عهد عالمگیر بادشاه مدنی دراز در دکن فتنه با برپا داشته بسیاری از ملک دست آورده بود و آخر سنه هزار و هفتاد و شش هجری بدست مردمان عالمگیر افتاده روانه دارالسلطنت گردید و در اسنخا مقید ماند بعد از محبوسى سه ماه و نه روز بتاریخ نسبت و هفتم ماه صفر سنه هزار و هفتاد و هفت وضع خود تعمیر داده بالیه خود سنبه از آنجا گریخت و در دکن رسیده باز بهنگامه آرامی فساد گردید تاریخ گریختن او حافظ هدایت الله یافته ان شاکس هو الا بتقریر و چون در سنه هزار و نود و پیرش سنبه از پدر بخیده پیش دلیر خان که یکی از امرای عالمگیری بود آمد و در قید افتاد و عنایت انگه وکیل شاهزاده محمد اعظم شاه در تاریخ او این مصرعه یافته بازل و فرزند سنبه شد اسیر و بعد از چند اوقات سواجی که بتاریخ نسبت و چهارم ربیع الاخر سال یک هزار و نود و یک هجری واقع شده او نیز مانند پدر بهنگامه فساد گرم داشت تا آنکه باز گرفتار گشته حسب حکم عالمگیر بادشاه در سنه هزار و نود و نه هجری گشته شد تاریخ این حاکم را بنامه کافری جمعی رفت و یافت اند

فتح یافتن نواب شکر الله خان بر راجه پوتان میوات

چون نواب شکر الله خان در سنه یک هزار و نود و هفت هجری برای منبیه راجه پوتان میوات رفت و برایشان فتح یافت مرزا عبدالقادر عدیل این تاریخ نوشته نواب فرستاد

تاریخ

سر حیل نزد که با بجی رانم	از باد برت لشم در دست	با هفت لیر که کپاش	چون کوه سری به تیغ می بست
عمری در کوه سار میوات	می بود چو خرس ز خود می	بالشکر خان آسان جا	گردید طوفان ز فطرت نسبت
یعنی به پناه قلعه کوه	بر جنگ مبارزان کمر بست	آتش ز نه بهادران خور	چند آنکه ز سنگ چون شربت
بکجخت بعد از رفتنیش	تا از دم تیغ بی امان رست	در تار و پودش منسک	فرمود دل ز نو که شکست

فاتوحات عالمگیریه در فتح قلعہ از ممالک دکن

۲۸۳

چون سنہ ہارو ہشا و نہ ہجری افواج عالمگیر بادشاہ بعضہ از ممالک دکن استغیر نمودند میرالدین سوری این پنج برہم تسیہ گفتہ نظر بادشاہ گذارید

تاریخ

شاہی کہ مختار و کمند بدین | شد ملک دکن مستقیمش | محبت فلک بزبانش | سردار عدل در فتح عالمگیرش ۱۰۸۹
یعنی اگر عدل و سرمد و را کہ عین باشد از اعداد کلمات فتح عالمگیرش حجاب کردہ شد و تاریخ بر آید +

در فتح بیجا پور

چون عالمگیر بادشاہ در سنہ ہار و نو و نہ ہجری قلعہ بیجا پور را کہ در دکن است محاصرہ نمودہ راہ دخول اذقہ بر متحصنان بستہ برج و بارہ قلعہ را از ضرب توپ منہدم ساخت و خندق را انہاشتہ خواست کہ اندرون قلعہ در اندک کہ والی انجا سکندر عادل شاہ از خواب غفلت بیدار گشتہ تاریخ چهارم ذی قعدہ روز دوشنبہ سنہ ۱۰۸۹ عالمگیری غازی الدین خان بہادر فرزند خجک را شیعہ خود ساختہ قلعہ را حوالہ اولیای دولت نمود و خود بہاڑست نشاندہ شتافتہ مشمول عنایات بادشاہ گشت مرزا معز الدین موسوی تاریخ این فتح عطنی را السبلہ لکھن شد اما لکھن

تاریخ

کافر مای ملک بیجا پور | کہ ز نقصان موش بخش | کہ از لبس حمایت کفار | بادشاہ جهان شرفست ۱۰۹۴
لشکر بر سرش گماشت کہ | عاقبت طاق گشت باغم | شد جو عاخر سکندر عادل | خاک در گاہ را بر لگان مرت
سال تاریخ از خود بہترم | فتح اسکندری مبارک گشت

و محمد علی جوہر کہ علم خلص میکرد این تاریخ در تہذیب یافت شد و فی فصل بیجا پور شد فتح ۱۰۸۹ بعد فتح بیجا پور چون اندرون قلعہ رفتند در انجا یک توپ عظیم یافتند این توپ را بر بان نظام شاہ والی احمد نگر در سنہ ۱۰۸۹ و پنجہ و شش ہجری در قلب آورده بود و این چند عبارت بران منقوش ساختہ لا الہ الا اللہ واللہ سواہ ابو الغازی نظام شاہ بدشاہ خادم اہل بیت رسول اللہ صلی علیہ وسلم فقط و نام این توپ ملک میدان بود و علی عادل شاہ بیجا پوری آن توپ را از احمد نگر آورده بود و چون عالمگیر فتح بیجا پور نمود آن توپ بہت اوقات در این تاریخ تہذیب بران توپ شش دست

تاریخ

شاہ عالمگیر غازی بادشاہ | اگر داد عدل داد ملک انرا | فتح بیجا پور کرد و بہتر مایطفر | رہ نمود اقبال و گشت ملک انرا ۱۰۹۴
و این توپ کوثر حالت تحریر در قلعہ بیجا پور کہ عادل عمل کرد کہ کینی انگرز بہت دوست این بنیاد باقی بیجا پور از پنج متحصنان سائل نمودہ

تاریخ

شد باد قمر شاہ دین سادہ | از ملکستان دکن خاستک اعدا پاک رفت | غنیمت ہامی حصن بیجا پور همچون گل گشت | شد کلید باغ حبیب پور نصیب شاہ گفت ۱۰۹۶
از برای ضبط سالش ہاتف اہل کربلا

الضما

مطلبی از بی تاریخ خان سی | کہ شود شانہرمان بر آب سیر | شد نصیبم روح بن صرہ جہت | فتح ملک دکن قلعہ بیجا پوری ۱۰۹۶

۱۰۹۴ بیغ شاه عالمگیر غازی | شنیدم ملک سلم پوشد فتح | فی فتح دکن بی پانی افرا | نهمم ملک بیجا پوشد فتح ۱۱۰۶

فتح حیدرآباد

والی این دیار سلطان ابوالحسن قطب الملک گرد عوام بهانا شاه مشهور است از حجب زاد بای ایران دیار بود از همان در لباس فقره سیاحت آند چون والی حیدرآباد قطب الملک عبداللہ شاه را بپری نمود و قنطت و دکانی او مفتون شده اورا بادای گرفت بعد فوت عبداللہ شاه ارکان سلطنت ابوالحسن را قطب الملک خطاب کرده حکومت گرفتند چون در ستم از نو و مفت جبری عالمگیر بادشاہ حیدرآباد را فتح کرد و والی آنجا سلطان ابوالحسن را بحیثیت طغیانه کوکندہ رفت میرزا محمد شیرازی که عالی تخلص میکرد تاریخ این فتح گفته نظر بادشاہ گذرانید و بر حجت خلعت سرفراز گردید +

تاریخ

۱۰۹۵ از نصرت بادشاہ غازی | اگر دید دل جانان | آمد بقلم حساب تاریخ | شد فتح جنگ حیدرآباد ۹۶

فتح قلعه کوکند و حیدرآباد

بعد فتح حیدرآباد افواج بادشاہی قلعه کوکند را که سلطان ابوالحسن در اینجا محصور شده بود محاصره نمود و میبکشد چنانچه درین جنگ عابد خان که منصب صدارت داشت وزیر مشهور بقلعہ خان صدر الصدور بود تاریخ سبت و چهارم ربیع الاول سنہ ثمان و ستعین و الف نهمم گولہ توپ از مرکب عرسبک خرام غلطیده باختر رفت و سپر او که شهاب الدین نام داشت بغازی الدین خان بہادر فرزند جنگ مخاطب گردید مدت محاصره قلعه کوکندہ از ابتدای سبت و پنجم ربیع الاول لغایت سبت چهارم ذیقعدہ ستمہ جلوس والا اسطابق سنہ یکہزار و دود و شست ہجری ہشت ماہ بود چون قلعه متفوح شد ابوالحسن در قید افتاد و در قلعه دولت آباد تاجات محبوبس ماند شرای پایہ تخت تاریخی یافتہ اندازا تھلکہ گردید و علماء دانشمند مولوی غلام نقشبند این آیت در تاریخ یافت + فاخر جامہ من بنات و عیون و کنوز معیت ام کریم و شخصہ دیگر یافتہ بہمن الباطل و جاہ اسحق + و منشی عبدالمعالی این دو بیت در تاریخ گفتہ +

تاریخ

۱۰۹۶ امی سہجانی پانی کروی | فتحی عجب از لطف الہی کردی | از سر مرہ تاریخ شنودہ فوا | فتح البالی ز بادشاہی کردی ۱۰۹۸

از مرزا ایزد بخش رسا در تہنیه ۹۸۸

۱۰۹۸ زمان کلک باطن نبوس | مبارک باد فتح حیدرآباد | یعنی اگر عدد زبان کلک را حرف کاف است با عدد لفظ من یکجا کرده با عدد مصرعہ اخراج نماید تاریخ باید و غیری یکجا بخشد

تاریخ

۹۸۸ مدد جواز علی اکاہ بر گو | مبارک باد فتح حیدرآباد | و غیری دیگر این تاریخ در سلسلہ نظم کشیدہ و صنعتی بکار برودہ +

مات مازدوم

۲۸۵

۱۰۹۸	شاه اورنگ زیب عالمگیر	چون وقت او بجا شد	در پیش کرد از آن مکان تقدیر	بود حسن شست جایی محل
------	-----------------------	-------------------	-----------------------------	----------------------

یعنی اگر از عدد چهار محل عدد بود حسن را خارج کرده آنچه باقی ماند با عدد مصرعه اخیر یکجا نمایند تاریخ که هزار و نود و هشت است برآید چهار محل عمارتی است در حیدرآباد که سلطان الواسع از آن در سنه هزار و نود و چهار تعمیر ساخته بود و تاریخ بنای آن سال ازین ترقیم یافته و میر عبدالکریم امیر خان در فتح قلعه کوکلیشن که حبس کرده از حیدرآباد است این مصرعه تاریخ یافته

فتح قلعه کوکلیشن مبارک باد ۱۰۹۸

و این تاریخ مرزا عبدالقادر بیدل برشته نظم کشیده

تاریخ

تاریخ

۱۰۹۶	شاه عالمگیر یعنی حضرت اورنگ زیب	غرضش از اقلیم دلی کرد و آهنگ حیدر	اولین سال که فتح ملک بیجا پور بود	تافت بر کلکته را یات طعنه سال دوم	کشت از رومی جبل در دین اهل حساب	خاستم روشن شود آینه فتح دوم	هست یک معنی که بقای از دو تار بخش کت
۱۰۹۸	انگوار و دلیک برتشیرو اوسخ و لهنه	تا کند بنیادش با آن دکن زیر و زبر	در غل و زنجیر رفت اسکندر از طوق و کمر	همچنان برقلب قطب الملک طوفان داد	سال فتح اولین جمشید لعلت جلوه کرد	داد شوقهای او را کم درین مصرعه خبر	اعظم مطلوب و فتح باد شاه نامور

فتح قلعه اودنی

۱۰۹۸	این قلعه بنیاده کرده از مله بیجا پور و کپه و نقتا کرده از شهر احمدآباد بر است و قلعه مذکور بعد از فتح کوکلیشن در سنه هزار و نود و هشت مفتوح شده و عالمگیر آن قلعه را به اقبال زنگه موسوم ساخته تاریخ فتح آن غزنی چنین یافته و نسخ
اودنی نموده بادشاه دین پناه	

مسجد حاجی پور

در کشت که از توابع ملک بنگاله است موضعی است موسوم حاجی پور در آن موضع بعد سلطنت عالمگیر بادشاه در سنه هزار و نود و هشت حجری ثواب البوفرخان مسجدی تعمیر ساخته بود که تا حالت تحریر موجود است و بر دروازه مسجد مذکور این تاریخ مرقوم
--

تاریخ

۱۰۹۸	خلیل ایت اورنگ زیب	گسترده باد تا که از آخر نشان	کین نه فلک گینه بقیع نشان	مسجد چشدران البوفرخان
۱۰۹۸	در شهر حاجی پور بنا کرد مسجدی	اوینا خلق به ثواب	تسبیح قدسیان می زد و اگر	تاریخ اوزمان البوفرخان
	میش از توان قدرت لطف	کیش مقام دین آستان		

محمد علی خان

۱۰۹۹	حاجان عالمگیر بادشاه بود و در سنه هزار و نود و نه حجری فست شد و سر خوش تاریخ وفاتش
محمد علی خان بمبرور یافته	

مات دوازدهم

شاه پیر محمد سلونی

پیرزاده حضرت سلون است در سنه هزار و نود و سه هجری فوت شده و این رباعی در تاریخ رحلت اوست

تاریخ

حضرت پیر محمد قطب بن	چون نو نیابد لگام فیت	سال تاریخ شده هر دو سرا
----------------------	-----------------------	-------------------------

۱۰۹۹

نواب شکر الله خان

چون نواب شکر الله خان در سنه یک هزار و یکصد و هجری از عالمگیر بادشاه با صافه منصب ممتاز گردید و فراموشیدنی است

تاریخ گفت

تاریخ

شکر خدا که صاحب فضل	جمیت اصفاء اقبال مست	تاریخ او را تبارک یاد بخت
---------------------	----------------------	---------------------------

۱۱۰۰

مات دوازدهم از ابتدای سال یک هزار و یک صد و یک لغت

سنه یک هزار و صد و هجری

مرزا محمد الدین محمد موسوی

از اولاد امام ضامن ناسن موسی الرضا بوده در خوشنوی و شعر فنی و انشا پردازی فطریه داشت در اواخر فطرت تخلص میکرد و از موسوی اختیار نموده فرمودند که ازین نسب من ظاهر است و هم حسب من و خطاب خانی هم بر همین تخلص گرفتند چون بپای وزارت ممالک و دیوانی تن و هزار منصب از عالمگیر بادشاه سرفراز گردید و سرخوش و معتزیت و مبارکبادی این رباعی نوشت که با عی ایام بکام دوستداران گشته و کار مرزا مغرب با مان گشته و چیرگی بجای شده به علم نیست و کان سید پاک موسوی خان گشته و یکی از من شریف او رسید فرمودند که هزار و پنجاه هجری سال تولد من است و افضل اهل زمان و تاریخ ولادت من سرخوش که حاضر بود گفت که تولد من هم درین سال دست داده و چون نام من محمد افضل است این تاریخ بن عنایت فرماید و صاحب برای خود مکرر دیگر گفته خنده کرده گفت که خوش باشد مرزا موسوی که در ملک دکن در سنه هزار و یکصد و یک هجری بموینجا بمکالم بر حجت حق پیوست بر جمع اهل سخن مانم شد ناصر علی ابن خورشیده زار زار میگفت و سرخوش این دو قطعه در تاریخ وفات او گفته یکی موافق تخلص برسم تعبد و دیگر مطابق خطاب خانی و سر دو تاریخ این است و

تاریخ

کشیده و بگفتا عقل تاریخ	مرزا الدین محمد موسوی فوت
-------------------------	---------------------------

۱۱۰۰

الضما

در بخت هستی برین سرا	مفر موسوی خان نخل	رحمت خوش ل تاریخ خوش
----------------------	-------------------	----------------------

۱۱۰۱

تتمیت که خدای عنایت الله خان پسر خور و نواب شکر الله خان

این جشن در یکصد و یک هجری سرانجام یافته و مرزا عبدالقادر بدیل این ابیات که از هر مصرعه تاریخ استخراج
سے یاد نظم نموده

۱۱۰۱	کاشانه صلائے عیش در داد	۱۱۰۱	اسکے دھر طرب سب اکت باد
۱۱۰۱	رشد اقبال دارد اسدوز	۱۰۱	ہر اہی حنان معنی آبیاد
۱۱۰۱	وقتت کہ از نواسے دلہا	۱۱۰۱	سازد دران دسد بارشا د
۱۱۰۱	عقد گہریت ز نور جاہ	۱۱۰۱	حاسد ملعون دوستان شا د
۱۱۰۱	از مرزودہ ادعائے این فیض	۱۱۰۱	عالم چنیت عرش بنیاد
۱۱۰۱	جوشیدہ ز دور الفت مہم	۱۱۰۱	مطلوب وفا سی دوشمشاد
۱۱۰۱	ہر مصرع ازین طریق موزون	۱۱۰۱	دارد ز شہود سال لغت داد
۱۱۰۱	اکنون بجان معنی حاص	۱۱۰۱	شعری زد و مصرع عم نداداد
۱۱۰۱	اوقات سعادت دو کوکب	۱۱۰۱	شراذہ الفت دو ہر انداد

شیخ سلیمان

یکی از امرای عالمگیری کہ مخاطب بفقائل خان بود در سنہ ہزار و یکصد و یک ہجری فوت شد و محمد افضل سرخوش
در تاریخ ذفات او گفتہ

۱۱۰۱	شد شیخ سلیمان بسوی افنا	دارست فتنہ مستی بی نوا	۱۱۰۱	اہم شیخ سلیمان شدہ تاریخ قانا	۱۱۰۱	ایمانہ عمر بود نامش گویا
------	-------------------------	------------------------	------	-------------------------------	------	--------------------------

تاریخ قلعہ بکتر

چون در سنہ ہزار و یکصد و دو ہجری نواب کمال الدین خان قلعہ بکتر را بعد وفات محاصرہ سہ ماہ فتح نمود و شیخ
روح الامین خان ولد قاضی محمد سعید بلگرامی بفرمایش نواب مذکور این تاریخ گفتہ

۱۱۰۲	چون بخش غفل خویش بستم	۱۱۰۳	گفت اندک شکست بامی
------	-----------------------	------	--------------------

روح اللہ خان میرجی

پسر خالہ زادہ عالمگیر بادشاہ بود و تاریخ پنجم ذی الحجہ سنہ ہزار و یکصد و سہ ہجری بساط حیات در نور دہ تاریخ جمعیت
حیف ز روح اللہ خان بربادت بکشد و یافتہ اند

۱۱۰۳	شاہ نور در روشن
------	-----------------

در ویشی کامل و از اولیای وقت بود پنجم جمادی الآخر سنہ اربع دہاتہ واقف رحلت نمودہ مرقد اولست جنوب
اھد تھ باد شہور است و زیارت گاہ خلایق تاریخ وفات او نور معنی یافتہ اند و بعد از وفات او سید قطب الدین
عرف بتبلی سجادہ نشین او گردیدہ

حافظ سید ضیا اللہ بلگرامی

باغ فدک

چون نواب سپیدارخان خلعت نواب عاجمان بهادر در ایام صوبداری صوبه لاهور در آن شهر در سنه یک هزار و یکصد و هفت هجری باغی ترتیب ساخت و روح الامین خان ولد قاضی محمد سعید بگرامی این تاریخ یافت به سال تارخیش که روح الامین باغ فدک

۱۱۰۶

شیخ محمد اسحق عرف قاضی میان و برادرش شیخ محمد سبجان بگرامی

از اولاد قاضی بگرامی اندر رساله شرافت عثمانی مرقوم است که شیخ محمد اسحق را از طرف نواب جان جهان سباز عرف سپیدارخان کوکه نیابت صوبه الایام و مغرض بود و افغان سرکار تره و اربل و غیره بدو تعلق داشت مردی صاحب همت و شجاعت بود با اتفاق برادر خود شیخ محمد سبجان بزور تیغ نظم و نسق خوب نموده که نامش در آن زمین مخصوص در راجه باسی ملک بیدلیه شهر است بالاخر در محاربه بیدلیه که باراجه قلعه انبار میدان اتفاق افتاده بود همراه برادر خود شیخ سبجان که پدر شیخ الیه یار خان است و ذکرش بعد از این خواهد آمد بهرجه شهادت رسید این واقعه تاریخ مخدیم شهر ذی القعدة سنه یک هزار و یکصد و هفت هجری بوقوع پیوسته نقش ایشان را آورده متصل چک شاه عبدالکلیل در لاله آباد مدفون است و شیخ روح الامین ولد قاضی محمد سعید بگرامی در تاریخ شهادت ایشان این تاریخ گفته

۱۱۰۶

گشتن شهید چون شمشیر سنان افسوس درین باجگاهی گردید	غازی اسحق و شیخ عبدالسببان دایم باد آن سیاه روی را تاریخ شهادتش زمین را بر	با دیکه باقیش زمین گرد و سرخ ترسم که برای انتقامش در شتر از خون هزار و یکصد و هفت بداند	خون با بار و فلک سجای را موقوف شود قیامت و زمان
--	--	---	--

۱۱۰۶

محمد اسحق شهید اکبر

میر محمد زمان متخلص بر اسحق سرسند

سیدی و الا ازاد از عمده ملازمان و صاحبان ستاره ازاده محمد اعظم بن عالمگیر بادشاه بود طبعی و فکری رساد است در نازک بندی و دوا سخن میداد و فائش در سرسند بسال سبع و مائیه و الف واقع شده و سرخوش تاریخ و فائش گفته

۱۱۰۶

راسخ دم بود محمد زمان و وزیر او گفته

۱۱۰۶

محمد زمان راسخ خوش خیال	درینا سبجان آفرینان پیر	چو تاریخ فوئش دل از غفلت جدا	خرد گفت با دل که راسخ کرد
-------------------------	-------------------------	------------------------------	---------------------------

ملان صرعی

از خوشن خیالان جهان بود و متخلص او علی است و مولد سرسند از سلسله نقشبندی بود و قریب شصت سال عمر داشت و باشاره مجذوبی در آخر عمر از دکن مبارک سلطنت شاهجهان آباد آمده اقامت در زید و جنون بهم رساند محمد م از دوستی بوعلی قلندر میرزا که در ماه رمضان سنه یک هزار و یکصد و هشت هجری در حوالی مرقد

سلطان المشایخ نظام الدین دلاوی مدفون گردید محمد عاکف تاریخ او یافت زیادت یک عدد مصرعه آه آه
از رحلت تا سر علی و سر خوش این قطعه گفته

در رسته علی سببت بی پروا	از راحت رنج در مستغنی رفت	دایم جو خوش سوی مستغنی	دل کنده ز صورت کده هفتی
سر خوش ز غر سال و قش	گفت آه علی بقا لک ز غر		

مرزا قطب الدین بابل

شاعری خوش فکر و تازه گو بود از تحقیق و تصوف و طالب علمی بهره وافر داشته در آخر کارش بجنون کشید نیزک منصب نمود
بشاه جهان آباد آمد و در ماه رمضان سنه یک هزار و یکصد و هشت بعد از فوت ملا ناصر علی و دبعیت حیات سپری محمد عاکف
تاریخ فوتش را به محل جنبت شاه و یافته

نواب شاکر خان

در زمان دولت عالمگیر بادشاه سنه یک هزار و یکصد و ده هجری حکومت شاه جهان آباد سه فراری یافته و مرزا عبدالقادر
بیدل بطور مبارک باد این چند فقرات تاریخ نوشته در دفتر

فقرات تاریخ

اقتدار مبارک و ظل و استقلال اقسام علم و عمل و دستگاه علامت جاوه حلال و آراستگی سلیمانی عز و اقبال معراج
گلباری شوکت و مایه جهان بینی رفعت و دارای مهات دشمن گدازی و کامرانی مناسبت و دوستان نوازی
جاه دولت خانی و احلال و عشرت جاودانی و حکومت مبارک شاه جهان آباد و بخانصاحب کو اکب لوا مبارکباد

شیخ عبدالرفیق کاکوری سوانح نگار کابل

در زمان عالمگیر بادشاه شاید که در سنه یک هزار و یکصد و یازده یا که نوزده هجری فوت کرده تاریخش چنین یافته

تاریخ

آن شیخ مقدر که ز دنیا یافت	عقل بسال فویش شغول گشت	انگاه به انهم چه گفتار و حجت	در صوبه جهان سوانح نگار شد
----------------------------	------------------------	------------------------------	----------------------------

فتح قلعه بست کده

و دوازدهم جمادی الاخر سنه هزار و یکصد و یازده هجری قلعه بست کده تصرف اولیای دولت عالمگیری در آمد
تاریخ آن یافتند که کو که گفت شکست

فتح قلعه ستاره از عالمگیر بادشاه

چون عالمگیر بادشاه در سیر دهم ذی القعدة سال یک هزار و یکصد و یازده هجری قلعه ستاره کده را فتح نمود میر عبد کلیل
مکرمی و سلمی شخص در یک شب یازده تاریخ بای فتح آن قلعه گفته آن رساله را گلزار فتح شاه هند و طوی نامه فروردین
شاه عالمگیر موسوم ساخته در خدمت بادشاه گذرانید و مورد تحسین بادشاهان گردید و اعجاب اینکه از عبارت و گلزار فتح
شاه هند و طوی نامه فروردین شاه عالمگیر که نام آن رساله است نیز تاریخ استخراج می باید بخدی از آن
تاریخها نوشته شده شود

تاریخ

یات دوازدهم

۲۹۱

چونکه ابهام زیر خضر آورد ز انگشتان شیه بر بدایم	بورد اسم اعظم در شماره برابر چار الف گروم نظاره چنین تاریخ گفتن اختصیت	قلع گفتند مفتوح فی سحر بعینه بود شکل سال هجری شد از عهد بحلیل این آشکار	تبع او عدد شد پاره پاره بی تاریخ تسخیر ستاره
و این نوع تاریخ را استنباط گویند که بر صورت اعداد سال هجری بیان نموده یعنی هر چهار انگشت پادشاه را حیا الف که صورت اعداد سال هجری یعنی یک هزار و یک صد و یازده بود تصور نمودند ابهام شکل سه که بران چنان الف بود پسند خیال کرده و بدین طریق بزبان عربی نیز تاریخ گفته اما قطعه فارسی پیشتر اشتها ریافته +			
الفب			
چون شاه عالم آفتاب است چنان بر لاله آمد زین سبب	که تیغ دوست بیکدیگر که کوه گشت چو دریا و فلق چو از درون ستاره نبود رنگ	ستاره قلمه کفار را می کرد چون فتح شد بی تاریخ فکر میکردم طالع کرد در درختان تاب	مفهوم آنکه نماید بنای کفر برآمده از روی فکر و خفا
یعنی چون از اعداد لفظ ستاره اعداد لفظ خضر شرک بر کرده شود و اعداد الفبا آفتاب عاقل تاب سفیر امید تاریخ بر این تاریخ دیگر که از آن چهار مرتبه تاریخ استخراج می باید			
تاریخ			
چون محمد بن محمد شاه غازی بود بر مصر عدل تاریخ و منطق	ستاره فتح فرمود از انبار همان عاقل جهان شد در شمار	رقم کردم بحکام فخریت محمد شاه اساطیر را کن	گرفتند چنانچ آتشکاره بر آمد باطل از حص ستاره
ازین هر دو مصرعه آخرین از روی حساب جمل تاریخ جدا گانه بر می آید و چون حروف منقوطه یا غیر منقوطه بیت را بگیرند همان تاریخ حاصل آید تاریخ دیگر تمیز			
تاریخ			
شش باره گیر فتح ستاره گره یعنی لفظ حشر اگر سه باره حساب کنند بکند و پنجاه و نه عدد شود اطراف بوستان حرف بی و نون است که عدد آن غیا و دو میشود مجموعی که هزار و یکصد و یازده شد که عدد تاریخ است و داده تاریخ الفاظ حشر و بی و نون است که هر یک از آن حرف منقوطه است و این تاریخ نوشته می شود نیز بطور رقمیه است			
تاریخ			
چون سید بنابر آسمان گشاید یعنی اسم سید و یک الف نام سنها و دو الف اسم را تا که مجموع چهار الف میشود چون یکجا بنویسند شکل عدد سال هجری که یک هزار و یکصد و یازده بود پیدا شود و این را علمی در باب فتح فلقه ستاره از زیر السنا بگیم است عالمگیر بادشاه است			
تاریخ			
از سوره یحیی شق القمر عیان شد	اعجاز خردی مبین شق شاد		

اگرچه این تاریخ نیز خوب است ارباب شوق ستاره آند تاریخ استخراج می یابند اما لفظ آنکه داخل مادی تاریخ است خوب نیست

فتح قلعه برولی

تاریخ سوم محرم سنه یک هزار و یکصد و دوازده هجری قمری برولی که در کن است تبصره عالمگیر بادشاه در آمد تاریخ

این فتح را بنابر انصاری^{۱۱۱۲} یافته

در ولادت پسر شکر الله خان ثانی

شکر الله خان پسر نواب شکر الله خان مرحوم بود در سنه یک هزار و چهارده هجری از عالمگیر بادشاه به حکومت سیوات سر بلندی حاصل نموده دو سال پیش ازین یعنی در سنه یک هزار و دوازده هجری در خانه او سپری تولد شد مرزا بیدل این تاریخ نوشته فرستاد

تاریخ

زین کج زنگش چنان شکست | افسردگی طبیعت اسکان رفت | تاریخ بهار او سر و شوقش | همه نیم جمیدی الا زنگش

زیب المناسبات کم منت عالمگیر بادشاه

ولادت او تاریخ دهم شوال سنه هزار و چهل و هشت و توابع یافته و حسب خواستش خود متزوج گشته و تمام عمر روی بهر ندیده حافظ قرآن بود در تحقیق علم عربی و فارسی بهره تمام بر انداخته و چند خطوط خوب نیکاشت و کتاب زیبا نقاشی از تصنیفات اوست در سنه هزار و یکصد و نوزده هجری رحلت نموده و در غلی^{۱۱۱۳} یعنی تاریخ وفات اوست گاه گاه اشعار نیز میگفت این چند ابیات و اشعار اوست

بشکند دستی که تم در گردن کشی | کور چشمی که لذت گیر دیداری | صد بهار رخسار و گل بختی | غنچه باغ دل باز بختاری

پی تفریح این چرخ میدار کن | قطبشاه جهان و جمال کن | اتفاقا نشود و ای عزیز کن | تو خواه حال به چنین استوار کن

اشک در خون پلیده می یابد | یاد دل از راه دیده می آید | در عدم هم عشق شورستی | گل داس در دیده می آید

اصحی و تشنه بیهوش و سوسا نگر | بهر یک قطره آبی حکرت بنگار |

آغشته خون شام شوق از نگاهت | شعل کف گرفته فلک و خواه |

گرچه من لیلی اسم دل چون دشت | سر به سر اندرم لیکن جاز بخت | در محبت کلام پروانه شمع کار دشت | جامه بی کرد اینک بین لبست

مصر عبد از زبیب البیت

از هم نمی شود ز حلاوت عبدالم

جواب از ناصر علی

گویا رسید بر لب زبیب البیت

این جواب شنیده بلب البیت بسیار بیج تمام خورد و این بیت نوشته بنابر علی دستاد

ناصر علی بنام علی برده خانه

در نه غره القنار علی سریر

لطف الله خان پسر سعد الله خان

در کتاب صحیح الاخبار مر قوم است که بتاریخ چهارم در سنه یک هزار و یکصد و چهارده اردیبهشتی عالمگیر بادشاه از بهادر گزیده که در دکن است بغیرم تسخیر قلعه کند از بهادر آمد و در نیم ماه شعبان پای آن حصار بنزول لشکر فریزی اثر سیج خیرین بر آورد و لطف الله خان پسر سعد الله خان منوم از غلبه استغفار عالم جاویدانی نهضت فرمود و هنگام وفات پدر که در سنه یک هزار و شصت و شش بوفیق آمده یازده ساله بود بمصطفی و بعد سوار ممتاز گردیده و در زمان عالمگیر بادشاه به پایه والارسیه و در عجم و هند سه ساله فوت کرده تا تاریخ وفات او یافته اند

صدافنوس ز لطف الله خان

در ولادت پسر و دختر کرم الله خان

کرم الله خان در سنه یک هزار و چهارده هجری از عالمگیر بادشاه بمنصب خانی ممتاز گردیده و در ابدیل این چند فقرات تاریخ الطور مبارک با دجنان بوصف نوشته و بنا

فقرات تاریخ

۱۳

پیشگاه کرم اسباب + ششم کوکب قیاض رکاب + باز و نعمت دستگاه + قاض صاحب افلاک درگاه + مطای سیر کشان + والی ملک کرم الله خان + بمصطفی خانی مبارکباد + بحجرت رسول گردیده + والایکبار در سنه یک هزار و پنجاه هجری در خانه او در عرض یک هفته پیری و دخترای تولد شدند و مزایدت این قصه تاریخ یافت +

تاریخ

دسیدن طرب ماه و اقبال مبارک

در وفات عالمگیر بادشاه

انتقالش روز جمعه بستم ماه دی القنده سال هزار و یکصد و پنجاه هجری که موافق روز شنبه در سنه مسافندار مذمذ الهی سده یکصد و پنجاه یک اگر بیش از این مطابق روز رس سید هم اسفند از نده ماه جلای سال شش صد و سبست و هشت سلک مصدق روز شهر بود چارم شهر نو راه قدیمی سال یک هزار و هفت و شش بزدج دی موافق بستم و یکم فروردی ماه انگلزی قدیمی و چارم ماه نایج جدید سال یک هزار و هشتصد و هشت عیسوی در احمد نیک دکن بوفیق آمده و شش او را در شهر خجسته بنیاد اورنگ آباد که قریب قلعه دولت آباد در دکن واقع است و آن شهر را اورنگ زیب در ایام شاهان و سلاطین

در سنه هزار و پنجاه و هشت هجری آباد ساخته بود برده دمن نمودند پیش ازین ترقیم یافته که تاریخ ولادت او به آفتاب
عالم کتاب + یافته بود و بر اساس تاریخ جلوس پدرش بزبان خود + آفتاب عالم کتابم + منموده و
برای تاریخ وفات + آفتاب عالم کتاب من + یافتند و بزرگی از اعداد این آفتاب + تاریخ برآورده +
در میان وجهت و عزم و عزیزی + دخل آفتاب + یافته و شش و دیگر این بیت گفته

تاریخ

از خرد کردم طلب چون سال نعل آن و گفتم عالمگیر از بگ ارم را داد از ب +
و مرزا محمد شیرازی تخلص عالی که در سنه هزار و یکصد و چهار هجری بختاب نعمت خان و داروغی باور چنان
نعمت خردان اندوخته بود و شکر نعمت واجب احب تاریخ آن یافته و بعد وفات عالمگیر از شاه عالم مبارک
شاه بختاب نواب دانشمند خان عالی سرایه مبارکات اندوخته و به تحریر شاهنامه نامور گردیده و در سنه هزار
و یک صد و سی و وفات کرده و در شروع شاهنامه شاه عالم مبارک شاه در تاریخ وفات حضرت خلد مسکن
یعنی عالمگیر بادشاه این رباعیات نوشته

رباعی که از آن شاه ابراید

عالمگیر آن خدیو صاحب تدبیر	برداشت دل از جهان ز جان شدم سیر
اورفت ز ملک ملک زورفت بگو	شد بادشاه ملک فنا عالم کسیر
روز جمعه شنبه ذی القعدة	
آن جمعه که مرد بادشاه اول شنبه	چون شنبه الحفال به بلخیا داشت
ذی القعدة که ایام به نشستین دارد	این طرفه که از روی جهان شربت
تاریخ سبت و هشتم	
آن شد که بیاد حق گذشت اقامتش	خالی از عبادت نشدی ساعاقتش
چون سبت و هشت روز گذشت از آن	از صفی روزگار حک شد دانش
مرت سلطنت	
آن شاه که نو نظام دست آمد	تدبیرانش تمام برجا آمد
پنجاه و یک آمد عهد رسالت جلوس	ا پس فای خا بر سران ناآمد
مرت عمر	
آن شاه که در بیم علم فتح افرشت	چون گشت نو و ساله جهان را بگذاشت
در هر کاغذ جو قضا و مبلد در شمس	برین عمر او خدا صا د نکاشت
و این بیت در تاریخ وفات او از بنده را بستم الحروف است +	
تاریخ	
چون بر سپیدم از عقل سال وفاتش	گفتا که عالمگیر از جهان رفت

ایام شش هزارگی آن خدیو عالم گیر تازو جلوس ده روز کم از هیل سال قمری بوده و مدت سلطنت از غره دوی
روز جلوس چجاه سال و هشت یوم و مدت عمر نو سال و هجده یوم با حساب سال شمسی ایام شانزده
سی و هشت سال و نه ماه و چهارده یوم و ایام سلطنت چهل و هشت سال شش ماه و هشت یوم چجاه
عمرش سال شمسی ششاد و هفت سال چهار ماه و دوازده یوم میشود لقب او بعد وفات حضرت خلد مکان
فرار یافته مستند خان محمد شانی در اخراثر عالم گیری می نویسند که عمر گرامی نو سال و سه یوم بوده و ایام
خلافت چجاه سال و دو ماه و هشت یوم و این از غره رمضان سال جلوس تا روز وفات است متقول است
که محمد اخلاص خان نقل نموده که شب جمعه که صبح آن حضرت بسیر باغ مغفرت توجه فرمودند من و عنایت اللہ علی
از اسبیل و جنین و اہمہ گیری انتشار خاطر و توفیق باطن ظاهر داشتیم دیوان سان الغیب را البال کشودیم
این غزل بر آمد

تاریخی نه و می نام و نشان آن	سر خاک رده پیر نشان آن	بر برمی که نشان کنای تو بود	سالما سجدہ حق نظر آن بود
بر تربت من گر گزینی منت	که زیارت کند ندان آن	چنانچه	

یاس خلبه گرفت با خاطر پراگند شب بسر بردیم صبح یکس روز برآمده مقصه ناگزیر روداد شب شنبه باز یکجا بودیم ملا
حیدر قاضی دارد شد نقل فال کردم هر چند خواستم میت یاد آید نیامد کتاب خواستم و بارها کشا دیم مگر آن غزل
بر نیامد چون صحبت آخر شد بخواب رفتم می بینم که گذرم بر قبری افتاد حضرت لطف قامت از پنجا برآمد مرا خطاب
فرمودند منی که از باد رفته است نیست

بر تربت من گر گزینی منت
که زیارت کند ندان آن

و اورنگ زیب عالمگیر بادشاه راجح سپهران و پنج دختران بودند اسامی سپهران شانزده محمد سلطان که میش
از پدر فوت کرده و شانزده محمد معظم که بعد از پدر بایق بهادر شاه بر تخت سلطنت ششست و شانزده محمد عظم که
در جنگ برادر خود کشته شده و شانزده محمد اکبر که از پدر بادت و در زیدہ نزد سلیمان صفوی بادشاه ایران رفته
بود و با میدانرگ پدر در ایران میگذاشتند تا آخر در صحن جات مدفون شد و در مشهد مدفون گردید و مرثیه بر لوح
مزارش منقوش است از انجمله یک بیت نیست

از خای خج قدیمه ای اورنگ
بر در آخر از روی نمد را اکبر خجاک

و خج شانزده کاخش که او نیز در جنگ برادر خود سباز در ش کشته شد و از دختران زیب النساء یکم که شاعره بود
و تخلص خود مخفی قرار داده و از نهایت طوطی نسبت سینه تلخ نیر دخت احوالش پیش ازین مرقوم گردیده و
بنیت النساء یکم که در سینه بکزار و یکصد و هشت و دو عمری انتقال نموده مدفنش در صحن مسجد بنیت النساء که تعمیر
ساخته اوست مدخلی دارم است و زیدہ النساء یکم و مادر النساء یکم و مادر النساء یکم و مادر النساء یکم بود

شاهزاده محمد اعظم شاه

پس از آنکه عالمگیر پادشاه است تاریخ دوازدهم شعبان سنه یک هزار و شصت و سه هجری از بلخ بانو بیگم بنت شاهزاده خان
ولادت پذیرفته چون در هنگام وفات خلدوگان برادر بزرگ او محمد معظم یعنی شاه عالم بهادر شاه در کابل تشریف داشتند
پنجاه محمد اعظم شاه با اتفاق اعیان مملکت بتاریخ دهم ذی الحجه صبح عید الفصحی سنه یک هزار و یکصد و هجده هجری دوازده روزه
بعد از وفات پدر در احمد نگر بر سر سلطنت نشست چون بهادر شاه ازین حال آگاه شد یاف با لشکر عظیم اکابر
روی سوی هندوستان آورد و نامه به برادر خود فرستاد و هر چند خواست که از جنگ و جدل باز ماند ملک وسیع اردیستان
خود با تقسیم نمایند لیکن چون نقد بر اینچنین بود که ملکوس سلطنت بر قامت بهادر شاه راست گرد و محمد اعظم شاه
قبول نفرمود و بار او جنگ از احمد نگر گریز نمود چون بهادر شاه با لشکر خود قریب اکبر آباد رسید در میدان دین
که دوازده کرده از اگره واقع است تلاشی فریقین دست داد و جنگ شروع گردید چنانچه درین معرکه محمد اعظم شاه
با دلیسران خود یک محمد بد اخبت و دیگر سلطان والا جبهه بالیاری از امر گشته شدند و این واقعه بتاریخ هجده
ربیع الاول روز یکشنبه سال یک هزار و یکصد و نوزده هجری بوقوع آمده تاریخ شهادت او انیت ۱۱۱۹

تاریخ

۱۱۱۹ شاهزاده دیوانه دوشی اردو ۱۱۱۹ حاکم بنویس از رستم کم ۱۱۱۹ دیدن در پیش جلد چون ۱۱۱۹ لقمه به بهای محمد اعظم ۱۱۱۹

۱۱۱۹ چون شاهزاده محمد اعظم از جلالی ۱۱۱۹ آواز غیبت کی جنت لکانی ۱۱۱۹ کشتی فضل نیر و اختر شید کبر ۱۱۱۹ تاریخ روز گاه شش کرملای تانی
با عطا و راقم الحروف اگر بیت اخرا ایتقین خوانند بهتر باشد ۱۱۱۹ چون مثل کر باشد میدان روز گاه است ۱۱۱۹ تاریخ
تو از آن شد که کرملای شانس ۱۱۱۹ مدت سلطنت اعظم شاه از روز وفات خلدوگان تا روز شهادت او سه ماه
و سبب روز در غمیت جنگ امامو رخاں او را داخل بادشاهان نموده اند مدت عمرش پنجاه و پنج سال که کسری ۱۱۱۹

اقتیاز خان صدقا بانی خالص مختص

میر غلام علی آزاد نویسد که سمش سید حسین بود در هند آمده در دکن خلدوگان را ملازمت کرد و بسبب ملازمت
گردید و بدین واسطه صوبه عظیم آباد و بنه و خطاب ایتیاز خان ایتیاز یافت آخر در سنه یک هزار و یکصد و سبب دده در سنه
از دست خدا یا رخاں کشته شد میر عبد الجلیل بگرامی تاریخ وفات او ۱۱۴۰ ه ۱۱۴۰ ایتیاز خان به یافته و کتاب عیادت
السعادت مرقوم است که در سنه مردی بود مشهور بمیه بود علی پور بالینین داد و او را پسر بود میر باقر نام محلی حلیه
فضل و کمال او پسر داشت خیلی رشید و صاحب طبع خالص تخلص او بود مشق شعر از محمد تقی سلیم ظهرا بی
داشت از دست شهر حیدر غنچه شود کل که دمانی تو شود به تا کجا ناب خور و مو که میان تو شود به شاخ و لب
بعد چند سال در هندوستان آمده زفاف صوبه دار بجات در وقت خلدوگان ایتیاز نمود و ناظم صوبه مذکور شد و
و قابلیت او را دیده و قهر خود را بجهاله کاش و آورد و چون او را پسر بود بعد از وفات او پسر خالص مشهور
که بسید ایتیاز خان بهادر خطاب شده بود ناظم صوبه بجات شد و قاسم علی خان که ناظم بنگاله بود پسر زاده
پسر سید ایتیاز خان خالص مشهوری است ۱۱۱۹

زینت النساء بیگم بنت عالم گیر بادشاہ

عالمگیر بادشاہ راج و خیر ان بود مذکب زین النساء بیگم دوم زینت النساء بیگم سیوم زبده النساء بیگم چهارم زین النساء بیگم پنجم زین النساء بیگم و زینت النساء بیگم در جن حیات خود مسجدی تعمیر ساخته مشہور زینت المساجد این مسجدی عالی که از سنگ سبز ساخته اند در استاجان آباد موضع دریا گنج بر کنار دریا واقع است و بیگم دینہ کیز از دو دبست و دو دہجیرے و عمد دولت برادر خود بہادر شاہ رحلت نموده تربت او در محن بہن مسجد موجود است و بطرف بالین قبر آیتہ قلی یاعباد سے الذین و این بیت و عبارت مرقوم اند :

کتاب

مولنس بادشاہ فضل خدا تہا لبس است : سایہ ازا بر رحمت قبر پوش لبس است : امید و احسن خاتمہ ہے زینت النساء بیگم بنت بادشاہ محی الدین محمد عالم گیر غائبے انار اللہ برانہ ۲۲ حجہ ۱۰۰۰

شیخ محمد افضل کہ آبادی

لفضائل صوری و معنوی ایثار فرادان و ارادت اصل وطن اوسید پور راجہ قوالج غازی پورست بادشاہ سپر خود در آہ آباد رمل اقامت انداخت و بتلقین اصحاب و تعلیم آداب مشہور گشت نصایف عربی و فارسی و افروزاد مسجد کے کہ سید ہزار و ہشتاد ہجیرے تعمیر نموده تا بخش بقعہ افضل یافته و تاریخ خانقاہ کہ در سنہ ہزار و نو و دو بناموہ مقام افضل گفہ ولادت او بہت دسم شہر ربیع الاول سنہ ثمان و ثلثین و الف ست و بسن ہشتاد و ست سالہ روز جمعہ پانزدہم ذی الحجہ سنہ راج و عشرین و مایہ و الف ہجیرے فوت شد بعد وفاتش شیخ محمد کے مشہور بشاہ خوب اللہ کہ برادر زادہ دسم و اما او بود بر سنہ ارشاد و ششہ مرقش در بلدہ آہ آباد بہت ۱۰۰۰

قطب الدین شاہ عالم بہادر شاہ

بادشاہ خلف دوم عالمگیر بادشاہ غازی

تاریخ سلج جب سنہ کنہار و پنجاہ دسم ہجیرے از بلین نواب بانی کہ ہند و زنے بود در ہا پور تولد یافتہ و محمد معظم موسوم گردیدہ و در ایام شانہ زاد کے خطاب بہادر شاہ نیز نامو شدہ بعد از گشت شدن برادر بیوہ او اعظم شاہ در جنگ تاریخ نور دسم ربیع الاول روز دوشنبہ سال یک ہزار و یکصد و نو زوہ ہجیرے بجایے بدر اگرہ بخت سلطنت نشست و شاہ عالم موسوم گردید و خلعت وزارت بہ منظران بجا خان خانان و عمدہ وکیل مطلق بہ اسد خان و عمدہ میر بختہ گرے بر سر شرف و الفقار خان خطاب امیر الامراہ حمت نمودند و تاریخ حلیمس نربان خود فرمودند : ما اقباب عالمنا بیگم : و دیگرے این مصرعہ یافته : شاہ عالم بادشاہ ۱۱۱۹ ملک و آوار جہان : و فضل اللہ درویش : تاریخ جلوس و گفہ : اللہ بامعظم : و غیرے و دیگر این تاریخ کہ لغتہ خارجے ست گفہ :

تاریخ

کن سر عظم چاد اکہ بخوان : رتب افسر شاہ عالم بادشاہ

تاریخ از مرزا بیدل

جلوس محدث نادر بادشاه بن | باین مریع اسرار واده اندک | شبنم اذنت نروان طلال قدرت ثمان | امان فلیعه جهان معظم و دهمان
 و چون ایام جلوس ادا از بهنگام وفات عالمگیر بادشاه یعنی از ماه ذی القعدة سنه نزار و یکصد و هجدهم هجری قمری شایان
 چنانچه شخصی دیگر این تاریخ که از ان سنه مذکور استخراج سے باید بیک نظم کشیده +

تاریخ

نستجین سیر جهان بهادشاه + رسید تروہ دولت بجام باللا + از نظر ملک آردہ سررون + گفت سال جلوس نظام ملک دلا
 بهادشاه مردے بود عالم و فاضل و بامروت و صالح و عابد و کثیر الاولاد و از کمال غم و شجاعت او جمیع لوکران و زبیدان
 و حکام قریب و بعدی طبع و فرمان برادر بودند و بعد او سمیت ازادگان مطلق العنان و فارغ انبال سے زیستند چنانچه
 ہفتہ ہشتادگان بست راست و چپ دمی نشستند بنیت است پس بزرگان مخالفین جہاندارشہ با سپہ سالار خود یعنی غزالہ بیگ عزیزالدین
 و یک دیگر فی تیز سبزی و عظیم الشان اسہ پیران یعنی محمد کریم و فرح سید علی بن بخت معہ بیدار دل سیرید بخت این محمد اعظم شاہ بہست
 چپ سپہ سالارے اور فیض الشان با و سپہ سالار خود یعنی رفیع الدرجات و رفیع الدولہ و نیر سپہ سالارم او مجتہد اختر
 جان شاہ با سپہ سالار خودہ اختر معہ عالی تبار این عظیم شاہ و دو سپہ سالار محمد کا بخش و لد عالم گیر یعنی
 محی السنہ و یکے دیگرے نشستند و محمد کا بخش برادر خود بہادشاه بود و از پدر خود ملک بیجا پور یافتہ بود
 چون در سنہ کنیز یکصد و بست ہجری کے سکہ خطبہ بنام خود کرد بہادشاه لشکرے عظیم ہمراہ خود گرفتہ بر سر او
 رفت چون قریب حید آباد رسید او نیز با سپاہ کے داشت رو بچنگ آورد و کشتہ شد و بہادشاه بنار سحر نسبت
 و یکم ماہ محرم سال ہزار و یکصد و بست و چہار ہجری کے در لاسو رہیبار شدہ بجوار رحمت ایزد سے پیوست این بیت
 بحکم تہیہ در تاریخ وفات اوست +

تاریخ

در وفاتش لی سہولی باشندند + معیض و فضل و نعمت و عمل کرم
 سبھے اگر از سر یک لفظ مصرعہ آخر حرف نبیاء گرفته بحساب جل سہا نمایند تاریخ بر آید و این بیت در تاریخ
 وفات او کہ نیز تہیہ بہت رافضی الحروف گفته +

تاریخ

گفت لی باک ہاتھی ناگا + مستد برون از جہان بہادشاه
 مدت سلطنت بہادشاه از روز وفات خلد کمان ناز و وفات او پنج سال و یک ماہ و بست و دو روز و در اگر بعد
 از وفات اعظم شاہ گرفتہ شود صرف چہار سال و ہ ماہ و دو و لوم شود مدت علم و مفت و سال بخش ماہ بود و لقت
 بعد وفات خلد منزل قرار یافتہ محو بہادشاه کہ سراسر از سنگ مرمر ساختہ اند و دشت جہان آباد متصل بموٹ
 مسجد در جوار خرابہ خواجہ قطب الدین بختیار واقع است و این مسجد نیز کہ سرتاپا از سنگ مرمر بہت تعمیر فرمودہ
 این بادشاہ بہت و این بیت کہ از مصرعہ دو یکے آن تاریخ وفات او بر سے آمد بر بالین مزار او کندہ است
 در جہت الدہامر سلفے + شاہ عالم را بوجہت جزا
 متصل محو ادبہ عالی گہر شاہ عالم بادشاہ نیز واقع بہت +

مغیر الدین محمد جہاندار شاہ ابن شاہ عالم بہادر شاہ

ولادت اور سنہ کیلئے نہایت دو ایک ایک ہفتاد و دو و بوقوع آمد نام ماوریش نظام ہائے بود چون بدین
 بہادر شاہ کے جواب عدم ہند و جنگ عظیم در لاہور میں جہاندار شاہ عظیم الشان و جہان شاہ و فرخ
 الشان کے سپرانی بادشاہ مرحوم بودند واقع شد لیکن جہاندار شاہ و فرخ الشان و جہان شاہ باتفاق امیر الکرام
 ذوالفقار خان کے طرف سے بے غلیم الشان کے خود را مالک سلطنت سے شمر و آمد شروع ہجاریہ نمودند
 چون عظیم الشان کشتہ شد تخت جہاندار شاہ افتاد لیکن چون امیر الامرا ذوالفقار خان در
 منظر روبرو کہ مغیر الدین جہاندار شاہ را تخت نشاندہ خانیجہ بعد از تہ روز بارہ تہن تہال و عدال شغلہ افزا شد
 و فرخ الشان و جہان شاہ مع سپرانی فرخندہ اختہ کشتہ شد و معنہ الدین جہاندار شاہ بی فراحت و غیر
 در آخر ماہ صفر سنہ نہار و یکصد و سب و چہار ہجری در لاہور تخت سلطنت نشست و بعد خدیو سلطان
 محمد کریم سپرانی الشان را نیز بدست آورده بصلاح ذوالفقار خان یکشت اہل و فائز تاریخ جلوس او از تاریخ ہجری
 ماہ محرم سنہ مذکور کہ روز وفات بہادر شاہ است نوشتہ اند

ملک سکہ

بزد سکہ و ملک چون مہر و ماہ بہ شہنشاہ غازی جہاندار شاہ
 عظیم الشان کہ از زمان عالمگیر بادشاہ محبوبہ دار کے ملک بنگالہ سرحدی داشت و دستے و شہر شہر بر اسے
 نظم و نسق آن دیار استقامت کردہ آن شہر را عظیم آباد موسوم ساختہ بود چون خبر ماہرے عالمگیر بادشاہ
 شنید کہ سپرانی فرخ سیرا بہ بنیاد خود گذار شہر پیش پر آمدہ بود و در جنگ محمد اعظم شہر حاضر بود و در محاربہ
 جہاندار شاہ کشتہ شد چون قریب نہ ماہ برین گذشت خبر رسیدن فرخ سیرا بہ عظیم الشان از طرف
 بنگالہ بر اسے انتقام خون پدر و برادر خود سلطان محمد کریم کو گمشدہ و خاص و عام کر۔ یکجا جہاندار شاہ سپرانی
 خود محمد اعظم الدین را بالشکری عظیم بہت افسانہ فرخ سیرا کہ سید حسین علیخان محبوبہ دار ملک بہادر و برادر او
 سید عبد اللہ خان محبوبہ دار اللہ آباد را کہ سادات بارہ بودند بعد منت و حاجت ہمراہ خود گرفتہ با فرخ عظیم
 تا بہ کچھ کہ بچہ کردہ عمر لے از بلدہ الہ آباد بہت رسیدہ بود کہ تلاقی فریقین بہت داد و جنگ عظیم ہوو
 داعنہ الدین تبارخ بہت و نسیم شوال سنہ مذکور بہت یافتہ بطرف اگر متناہت و فرخ سیرا بعد از چند
 بسوے اگر وہ روانہ گردید چون در انجا رسید با جہاندار شاہ با محاربہ بہت داد و آخر جہاندار شاہ
 نیز تبارخ بہت ہم ذمے القعدہ نہ مذکور از میدان معرکہ گریختہ و لیش و بدوت خود را شنیدہ بطرف
 شاہجہان آباد متناہت چون فتح نصیب فرخ سیرا گردید تبارخ ہینہ ہینہ ماہ مذکور در اکب آباد تخت
 سلطنت جلوس ہوو و بعد خدیو کے طرف شاہجہان آباد کوچ گرد چون در خطر آباد کہ یکروزہ از دلی فاصلہ
 دار و رسید تو اب اصغر اللہ کہ لیکن اسد خان را مع سپرانی اسیر لاہور ذوالفقار خان نصرت جنگ کہ بعد
 بہت پیش پر آمدہ ہوو طلب داشت اگر جہ ذوالفقار خان بخواس کہ پیش فرخ سیرا و لیکن بدین
 اور اسے کردہ و لا سا دادہ و بوقوع عفو نصیر و امید فرار کے ہمراہ خود پیش فرخ سیرا و در

دولت اور سند کینار و لود و پشت ہجر سے بونوع آمد نام ماورئش فصاحہ نسوان بود چون تباریخ ہند ہمسامہ و سہ سال کینار کیکد و بست چار بر جہاندار شاہ فتح یافت و اکبر آباد بخت فرمانروای جلوس نمود و بعد از ان در شاہجہان آباد رفتہ جہاندار شاہ و امیر الامراء و الفقار خان را بقفل رسانید و راجہ چند دیوان امیر الامراء کو در را بہست آوردہ ز بالمش میرید و بسیار کے از امر جہاندار شاہ را گرفتہ بجان کشت و آخر الدین سیر جہاندار شاہ و عاے تبار سیر عظم شاہ و ہاتون بخت برادر خود را معدوم البصر گردانیدہ در حسن فرستاد و خلعت وزارت سید عبداللہ خان بخت قطب الملک بہادر بار و قافا و طغر جنگ و خلعت امیر الامراء سے بہ برادرش سید حسین علیخان مرحمت فرمود بیت سکہ و تارخ خلوس و نیت

بیت سکہ

سکہ زار قفل حق سیرم وزر	بادشاہ مجبور فرخ سیر
-------------------------	----------------------

۱۱۲۲

تارخ خلوس

شاہ فرخ سیر کہ افسر او آفتاب سیر مملکت است گفت الفکہ سال مملکتش آفتاب کمال سلطنت است و چون کہ چند روز بعد از جلوس فرخ سیر سال کبر او کیکد و بست پنج ہجری شروع کردید چنانچہ مورخے ابن بیت کہ الفاظ ابد با و فرخ اریک سل سل نکور بر سے آید تارخ یافتہ

۱۱۲۵

تارخ

در شمع سال کینار و بست و پشت ہجر سے جن کہ خدا سے فرخ سیر باد خرمہا راجہ بیت سنگہ سیر جنگہ را شور سے بیان آمد گویند یا بختین طوسے عظیم الشان از شاہان مشن کم جلوه ظہور نمودہ و میر عبد الجلیل ملگرامی مشنوی رنگین دین طوسی بظلم آوردہ و داو غفور سے دادہ حقوق در مقام سے کہ سہای پردہ ہای ہندی و زمین الفاظ پارسے آوردہ و بے نصیحت سحر جلال بکار بردہ ابن چند بیت از ان مقام است

ایات

چسید دل ناچسنگ	بردار جہہ ہر سارنگ	در آن محفل کجا گوش نرود	نوائی کان نہ راہ ہوش نرود	کا نرا
اگر شاہ پور باخسرجاک اند	نی این نغز آخرت ہلک اند	منفی بر تو از انشان تو نرود	کہ از ریطہا عیش سہرود	
شگفتنای دل دہست تار	کہ آن را نغز کل پس کار است	نوائی نغمہ گرم دہر سے بود	بنظم گوہر جوہر سے بود	گوہر سے
شگفتن چنان سر نہوار تار	کہ کردی سینہ ہار اصغر تار	اگر چند سرہ دار خوش نرود	بدانی حلال اوزین سو شکر	
مثل این نغز را وانش نمیرود	برو صد چوب لا دلدنی نرود	ولیس ہر خوش نغمہ نرود	ندارد از الہ یار سے مقدار	الہا
نوا گوید قوام سحر سے ام	نی تقویم چوین سن کے علم	نوائی نغمہ لہو و تقصبا	نباشد دزدگار خورش ک	
چنان در نغمہ نباشد دلپذیر	اگر افسون ترخ و یوگی	لب ہر ساز انہنی او کرد	کہ خوش شاہ کام مار و کرد	
بالصفت چہرہ را دواہ یاری	نوا ساز از صحبت سر اری	چنان از نغمہ دل منہی نرود	کلی را حال کوس خرسے زد	مالکوس
لکے کوزین نیر و قوت جان	نوا سادی یک بنا و طربان	بستقاء لذات نرود	نوا کافی است ابر حق خمانہ	کافی

[illegible]

تاریخ

دومى که پادشاه کرامی کرد	صدر و حجاز را خاکى کند	تاریخ جواز خرد و سیم خود	سادات بلوى سنگ حرامی
--------------------------	------------------------	--------------------------	----------------------

و میر عیسیٰ الله بکر استیم خبر خلاص در جواب تاریخ مذکور چنین انشأ نموده +

تاریخ

پادشاه سقیم بنجه شایده کرد	آرد مست حکیم سرجه اند کرد	الفخر افرودت سحر تاریخ نوشت	سادات و دواش پیکر کرد
----------------------------	---------------------------	-----------------------------	-----------------------

و فرخ سیر در ماه بعد از مغز و سه خود تاریخ دوازدهم ماه جمادى الثاني سال مذکور حسب ایام طالعیک در زندان قبل رسید لاش او را در مقبره بهابون پادشاه و فن کرد و این دو تاریخ در مجلس عزت فرخ سیر از راقم الحروف است بنمیه +

تاریخ

سال بلوى عزت فرخ سیر	چون سوال کردم گفت	یکبارت خوش و گریه با نوزد	از نام او بد کرد تاریخ او بد
----------------------	-------------------	---------------------------	------------------------------

تاریخ

چو دیدم که عزل و فساد	حیانت از اسم فرخ سیر
-----------------------	----------------------

۱۱۳۱

و غریزى و گریه در عیال یافته + قانع و ایا و اولاد البقار چون فرخ سیر ایام سلطنت جهاندار شاه را نیز و اصل سنه جلوس خود نموده بود و چنانچه از تاریخ وفات بهادر شاه تا روز عزل او هفت سال و دو ماه و هفت روز میبود و از روز فتح یافتن ریچاندار شاه هفت شش سال چهار ماه و هشت روز و زدن عمر سه و سه سال لقب + بعد وفات معلوم نیست اما بعضی کسان او را شاه شهبان نوشته اند +

مسیح قطب الاقطاب +

این مسجد مقبل درگاه خواجه قطب الدین نجف کاکى است و سه درجه دارد درجه اول را که خام است خواجه موصوف بجن حیات خود تمیز رفته درجه دوم تعمیر کرده سلام شاه است و درجه سوم را فرخ سیر پادشاه در سنه یکصد و هشتاد و یکم تعمیر نموده و این تاریخ بر کف نهاده +

تاریخ

مورد لطف غیاث والا	خسرو فرخ سیر شاه مالک برجا	ساختن روی اروت در نوزد	سجده ریاینا و سجده کاسی
--------------------	----------------------------	------------------------	-------------------------

با سر و غیب الف گفت و گویا سال تاریخ بنایین بیت بلی سجا

شمس الدین محمد البرکات رفیع الدرجات ولد رفیع الشان بن شاه عالم بهادر شاه غازی چون قطب الملک سید علی الله خان فرخ سیر را محمول ساخته مقیم نمود سلطان رفیع الدرجات ابن شاه رفیع الشان ولد بهادر شاه را بنایین هفتم ربيع الثاني سال یکصد و هشتاد و یکم حجره از قلعه سلیم گده که در اینجا مجلس بود بر آرد و براس نام در دهن بر تخت شاه بنیاد نهاده لیکن جمله کافران رویه بدست سادات بار به بود و بیت سکه او این است +

بیت سکه

زوسکه بنده بانه لاریان	شاهنشاهی سحر و برقع الدجیات	
تاریخ جلوس		
۱۱۳۱	تاریخ که لقب رفیع الدجیات	۱۱۳۱
کولی بر عرش سرتیپ انداخته	پیر خردش چو دید با تو کوه	تاریخ که لقب رفیع الدجیات
انصاف		
۱۱۳۱	کدناگاه واضح هم کرد گفت	۱۱۳۱
مبارک جلوس شاه حق		
چون رفیع الدجیات در لیس و حیف الحبه و عباد بگویند که او چنانچه بعد سلطنت سه ماه و یازده روز بتاریخ نوروز		
ماه رجب سال مذکور در لعل آفت آرد و در روضه خواجه قطب الدین مدفون گشت نام ماورشی نیر الغیاب بود		
تاریخ و فاشیست		
۱۱۳۱	چون خان شاه رفیع الدجیات	۱۱۳۱
ارادت بسایه نال طولی	افزون بدوشت امام کنان	تاریخ
تاریخ و فاشیست	تاریخ و فاشیست	تاریخ
ششمش الدین رفیع الدوله محمد شاه جهان تاسی بر او کلان رفیع الدجیات		
بعد وفات رفیع الدجیات سادات باره سیلانی لواب قطب الملک عبداللہ خان و برادرش امیر الامام اسید حسین علیخان		
نظیر انکشتیت امور سلطنت در قی و قی مملکت غیر از نام یک از شاهزادگان تیموریہ صورت سنه بدرنت عافیت		
خود آران دیده برادر کلانش یعنی شاه رفیع الدوله را موافق وصیت برادرش از محسن آورده بتاریخ سبتم ماه رجب		
سال هجری و یکصد و ست و یک هجری ساج شاهی بر سرش گذاشته و موسوم بشاه جهان تاسی نموده تخت		
نشاند مذکور جدی امیر الامام اسید حسین علیخان بادشاه را همراه گرفته بر سلطان نیکو سیران شانزده		
مجدد کبر سر جو زو عالم گیر بادشاه که در اکر آباد نه اسے ستر سیرین و صفی خان قلعه دار دارا بر تخت شاهی نشاند		
یو و نه هفت فرمود مذکور قلعه را بعد محاصره چند روز در ماه رمضان سال مذکور مفتوح ساخته و سلطان نیکو سیران		
آورده باز در محبس فرستاد و سر عبد الجلیل بکر اسے قصیدہ غزا در تہنیت فتح قلعه اش کرده چند بیت از ان		
قصیدہ معہ تاریخ نوشتہ می شود		

تاریخ

قره ای دوستان که در عالم	نقد سدیله بهار ارم	لوتال طرب بهار آمد	گلستان گشت خاطر خورم
که امیر ستر آمد امرا	در تخیل قلعه عظیم	این طغرای تو اسب غلغلی	برزمان واجب است و کر نم
پیر کبیر لنگه در فوا	یافت نیکو سیر کس علم	بود در حصن اگره محسوس	همچو مفهوم متنع عدم
داشت عیش و کنج عافیتی	خاطر آسوده تر ز حصن حرم	از پدر داشت اورغیبت	فتنه انگشت در کمال غظم
خرد دین پناه شاه جهان	آب و رنگ بهار فضل و کرم	بختی الملک اجازت داد	تا کشد لشکر طفره جیم
ان امیر جبار امرا	چون حسین علی بزرگیم	کرد نصرت بدولت آرد	فصل حق بهمنان طفره جیم
آمد و قلعه را محاصره کرد	همچو گشت و حلقه خاتم	فتح قلعه بزور تیغ نمود	این چنین سیکند ایل هم
	کرد عبد الجلیل در تاریخ	قلعه اگر گرفت خرم	
چون شاه جهان تاسی سیر بدستور برادر خود مر لیس و ضعیف بود بعد از سلطنت سه ماه و چند روز در بعضی			

اسمال تاریخ منقسم ماه و سه القعه سال مذکور در کبریا بود از سخت شمس تحت تابوت نزل فرموده سر باین خواب عدم نهاد لاش اورا نیز در دپه برده در روضه قطب الدین قریب تربت بر او راودفن کردند از اجناب که فرخ سیر در رفیع الدجوات و رفیع الدوله و عرصه هفت ماه و دین سال که یک هزار و یکصد و سه و یک از هجری بود فوت شدند بابران را قسم الحروف تاریخ ایشان را باین عنوان قسم نمودند.

تاریخ

۱۱۳۱
کردن سه باد شمس یک سال وفات + فرخ سیر و در رفیع الدجوات + نورش جو شند از جهان بیج + تاریخ فغان نوشته شد درین ابوالفتح ناصر الدین محمد شاه باو شاه غازی ولد جمال الشاه ابن شاه عالم سبا و شاه شب جمعه سبت و سیوم ماه ربیع الاول سال یک هزار و یکصد و چهار و هجری و نواحی و السلطانه غزنه از بطن لواب قدس بیگم ولادت یافته و سلطان روشن اختر موسوم گردیده و بعد وفات رفیع الدوله قطب ملک سید عبد الله خان وزیر اعظم اورا از شاہ جهان اباد کرد و انجام داد و در شش از هنگام وفات پدر خود جهان شاه و جلوس جهاندار شاه مجبوس بود طلبه داشته بلیغ پانزدهم و سه قعه سال هزار و یکصد و سه و یک از هجری در سن بنفقه ساسک در کبریا و تخت شمس نشاند و محمد شاه موسوم ساختند تاریخ جلوس از سن

تاریخ

۱۱۳۱
شش کشور تانی روشن اختر کو عالم + گواه آمد فرخ و بنج + رانام جلوس + درین و در کبریا و در شش از جهان بیج + سر برای جی جاده و بات سال

تاریخ

۱۱۳۱
+ به تاریخ جلوس از خرد و در جلوس + گفت آمد ساینج قریب مجرب +
و جشن جلوس که تاریخ یکشنبه نهم شوال سنه یک هزار و یکصد و سه و سه بعد گشته شدن سید حسن علی خان دقید شدن بر او شوال اب عبد الله خان انجام یافته بود صرف براس ساعت نیک بود و شش و شصت محمد شاه که هم از ان تاریخ این جلوس بر سه آید گفته +

تاریخ

۱۱۳۲
+ روشن اختر کو و اکنون ماه + و سفت زندان برده شاه +
اگر چه درین زمان کشت و قمار سه محمد شاه بسیار یافته می نمود و بر سه یک بیت سکه مرقوم فرست + سکه و بیت سکه او بود +

تاریخ

۱۱۳۲
تفضل می شند شاه دین بون + دین عالم زده سکه و در ماه دین
جون از محمد فرخ سیر جمله کار فرما و اسے با اختیار موادت باز به بود و در اول و لقب نیز بدست ایشان چنانچه حاج محمد مستور سالی جمله مہات سلطنت و ضبط و منق ملک و مال با اختیار خود داشتند اما محمد شاه که باو شمس عاقل و ابلو دین همه بے باک ایشان را وید و خفه بخش خاطر داشت تا آنکه بعد از چند سے قابو یافته بر سر عدم خوابانید چنانچه بعد ازین مرقوم خواهد گردید +

قطب الملک سید عبد اللہ خان وزیر اعظم و سردار شہ امیر الامراء سید حسین علی خان
 بن ہر دو برادران از ساواکات بارہ بودند سید عبد اللہ خان از عہد بہادر شاہ لہو بہ دارے الہ آباد و سہیل
 خان لہو بہ دارے بہار سر فرارے داشتند محمد فرخ سیر ہر دو را ہمراہ خود آوردہ بود و از سہ ایشاں بر جہان
 شاہ غالب آمدہ و سید عبد اللہ خان جلعت وزارت و خطاب قطب الملک بہادر یار و فادار طفر حنگ و سید
 حسین علی خان جلعت امیر الامراء متنازعہ دیدہ در عہد محمد شاہ حسین علی خان کہ برادر خود بود حسب اشارہ
 محمد شاہ در اثنائے راہ دکن از دست میر حیدر خان کاشغرے کہ یکے از رفقا کے نواب محمد امین خان بود
 تبارخ نسبت و مقسم ماہ ذی القعدہ سنہ یکہزار و یکھدو سے و دو ہجر کے کشتہ شد و قطب الملک بناسخ
 چارہم محمد سنہ یکہزار و یکھدو سے و سنہ یکہشتہ چند سال و محبس بود و سہرشدن قطب الملک بدین منط
 بہت کہ اولیہ شہادت حسین علی خان بہ برادر عیانی خود سید نجم الدین علی خان کہ بحسرت در سہ قیام داشت
 نوشت کہ یکے از شاہزادہ ہارا از محبس بر آوردہ بر تخت نشاند چنانچہ یازہم ذی الحجہ سنہ یکہزار و یکھدو
 سے و دو سلطان برقع ایشاں را بر تخت دے اجلساں دادند بقاوت و در روز قطب الملک نیز شاہجہان آباد
 رسید و چارہم محمد مقابلہ با محمد شاہ بادشاہ واقع شد بعد یو کیش افواج محمد شاہ و وقوع جنگ مع قطب
 الملک بمقابلہ محمد شاہ خود را از فیل انداخت و زخم شمشیر بر دست او رسید بعد رفتے خان رسید او رفتہ اورا فیل
 خود گرفت و پیش بادشاہ آورد و بادشاہ جان بخشے نمودہ بزندان فرستاد و در آنجا ماند تا آنکہ اورا تبارخ سلخ
 ذی الحجہ سنہ یکہزار و یکھدو سے و پنج ہجر سے زہر دادند باطلہ بعد شہادت حسین علی خان نواب اعواد الدولہ
 علیین خان لاش اورا در اجیر فرستاد و در آنجا مدفون است و قبر قطب الملک در شاہ جہان آباد زیارت گاہ فریق
 است آثار اوست نہر میہر کجہ واقع شاہجہان آباد کہ از سہ آبے حکم کر بلا داشت و قطب الملک در زمان فرخ
 در سنہ ہزار و یکھدو نسبت و مفت سحرے این نہر را از اصل نہر شاہجہان بہریدہ آور و دان خطہ را ابو نور
 اجا نمود و میر عبد الجلیل بلکہ اسے تاریخ اُن گفتہ +

تاریخ تہر سیر کجہ

بجہر وجود سید قطب الملک عبد اللہ خان	سنہ ہجری ۱۱۱۱
بہر ان عبد الجلیل واسطے تاریخ گفت	سنہ قطب الملک تہجد احسان و کرم +

بالجملہ بعد برسم خوردن دولت سادات موم و فرقت شد جمیع ایشاں را بہ نیلے یاد میکردند و ذکر دے
 بہ بدنے خلیجہ روایت کردہ اند کہ این ہر دو برادر شہر دہ جد بزرگوار خود حضرت امام حسن حسین یکے
 بنزد خود گئے بنجہر شہادت الایمین فرق شد کہ برادر خود اول و بعد از و برادر بزرگ شہادت رسیدند
 و گویند کہ من از وقوع واقعہ حسین علی خان صاگے بجاوب دید کہ سید الشہداء امام حسین با حسین علی خان خطاب
 میکنند و میگویند + بلغ و عدک + و بعد غلب عدوک سیرے رسید و عدہ تو و غالب شد دشمن تو چون بعد
 شہادت حسین علی خان حساب کردند ہر یک فقرہ تاریخ بود با محضت نقلیت سیرے بلغ و عدک را اگر گفتند
 غلب عدوک کرد پس در بلغ و عدک یک تاریخ نسبت و در غلب عدوک تاریخ دیکر و چون کہ کیاہ و چند روز

بعد ازین واقعه سال دیگر شروع گردید چنانچه عزیز سے دیگر تاریخ شهادت او در عبارت محرم حسین تازه شریف
 هو میر عبد الجلیل بگرا سنے واسطے تخلص در شهادت حسین علیحان این قصیده است و پنج بیت که هم مرثیه و هم تاریخ

تاریخ

آثار کربلاست عیان بحسب سینه	ز جوش خون لیلی ازین	شد نام حسین علی تازه وید	سادات گشته اند صیبت نشین
نبلی است زین معالیه براسن خود	دخون گریه میر سینه سینه	گیتی بر سیاه گردوز و دو غم	حاهوش شد جریع نشاط آفرین
هسته چنین معصیت عظمی نه میوه	دیدیم استان سوره و سینه	از رخ دل زنده طریحان شک و غم	این است که بهار گل اشپن سینه
مای کور آب بی تبه و مرغ در هوا	از شوق عظیم اسیر سینه	بر زنده مصطفی خلف الصدق و تقی	کر روی فخر بود بذاتش سینه
رستم نشان حسین عیان تبه شد	از خجری که بود نهان و سینه	شغش بر زهر که خشم بر خفت	چون برق شکاف حصف آتش سینه
در یادلی که بود از ابر غناش	شادالی بهار بهشت برین سینه	از بهر رنگ زده عالی جاب	در ترک ناهاد نه خن سینه
شهادت او شد تداران کشتان	کردن ضبط کرد نشان برین سینه	سند از شمشیر تن بر و کشت	یعنی که بود اوفس و البین سینه
عالم چو در نظر خلق شد سیاه	افتاد تا خاتم و بران سینه	گردون را خزان سینه تن سینه	در عتبات نام رکن رکن سینه
دل چاک چاک گشت و گردان و داغ	این غم که گشت زهر از دهن سینه	ان قصه که از فقه شیخ بارها	تحریر کرد نسخه فتح حسین سینه
از دست ابن مخر تا نالی تبه شد	کونی که کوفه است گل بانه سینه	تا که طاد با خفت و تانده رفت	سیداب خون دیده و آه این سینه
ای و عثمان آل و حمان لبت	نگین سید بهر حسین بن سینه	تا حق ابل است رسالت او شود	بر زخم این جامه نه صوبه سینه
از کلک من بر مرقه سید شنید	این جذبت بخت چو درین سینه	رضوان تن چو سوره قرین فرخ	تا هست حسن بر سیرتی قرین سینه
	سال شهادتش فاطمه و علی	قل حسین که در بر سینه	

۱۱۳۲

۱۱۳۳

و محمد امین خان که بعد شهادت حسین علیه خان و السید شدن قطب الملک عبد العزیزان بعد از وزارت و خطاب عمال و
 متنازع کرده بود پس از دو ماه و چند روز پس در ماه رجب الاول سینه برادر میگوید به جوسه دفات نمودند محمد امین
 با هم مرد تاریخ او یافته اند گویند که میر عبد رخان کاشغری مذکور سید بود از زرگان و خطاب است جد کالانش میر عبد
 تاریخ سرشده سه هزاره متر فرم رکاب با بر شاه و حاجون یا شاه بود و چند سلف برادر او که کشمیر سیده دواز
 جهت میشت سیر سینه را سینه میگفتند

مولوی شیخ محمد

در سینه که از او میگوید و سه و دو هزار فوت کرده و مولوی عبد الباسط السید سینه که در تاریخ گوی از از ان
 روزگار که سینه سینه می بودی در تاریخ دفات او گفته که بخت نوع تاریخ از ان بر سینه آید یعنی سینه سینه و تاریخ
 صورت و معنوی در بر مصرعه علیحد علیحد تاریخ است و اگر حرف منقوط هر دو میر عبد و با حروف غیر منقوط
 ان بگیرند جدا جدا تاریخ استخراج یابد و اگر حروف منقوط مصرعه اول و حروف غیر منقوط مصرعه ثانیه جمع نمایند
 و با حروف غیر منقوط مصرعه اول و حروف منقوط مصرعه ثانیه بگیرند نیز همان تاریخ بر آید با وجود این فرد اجتماع خط
 در دایره حساب لی که رواقع میشود و سینه در حاکم دایره کلان سینه نوشته میشود اصلا که سینه اندیت موزنه است

تاریخ

رحلت او چنان کرده اند که سال سی و دو و بالنت و هجرت کجاست
 میر عبد الواحد متخلص بواحد بلکراسی
 دوستی نیز متخلص داشت شعر زبان بند و فاسی سیکنف و جواهر زو اهر بے مشفقت از دلش می سفت کسم
 سسه شکرستان خیال مشعل نظم و نثر در وصف حلویات بدستور دیوان مرتب دارد و ایامیکه بدکشت سید محمد
 اشرف بجایوت موضع رامون از اعمال و السلطنت لاهور سے پرداخت اور اباز مباران آن توانست جنگ رو
 نمود و میر عبد الواحد در معرکه جرحه شهادت چشید این واقعه دویم محرم روز جمعه سنه اربع و نشتین و مایه و الف و انشع
 و میر غلام علی آزاد در تاریخ شهادت او قطع نظم کرده و یک عدد نیا ده را بحسن تمییه برآورد و ۴

تاریخ

میر عبد الواحد شیرین سخن	از زبانش آب جویان یکجید	سید الکهر صاحب هنر	انامت با نظم و نثر اور سید
والد او حاکم رامون شد	در کالیش خست آنجا یکجید	خطه پنجاب را از مقدش	آورد و تازه آمد بدید
باز مباران کافر زرم کرد	از شهادت جرحه صافی چشید	در سخن واحد متخلص سهند	لفظ دوستی هم متخلص برگزید

چون که واحد رفت سال هجرت کلک جوین زد و رقم دوتی شید

مسجد سمنی

این مسجد خشتی است از الواجب روشن الدوله محمد شاهی در سنه یک هزار و یکصد و سه و چهار هجری در شایمان آباد
 تعمیر ساخته بروج این عمارت طلای است از ان سبب سمنی مسجد مشهور گردیده و در جوار کوکولی چوبه و دایه و انشع
 و پیشانی آن مسجد این تاریخ مرقوم است ۴

تاریخ

عبد بادشاه همت کشور	سلیمان فرزند شاه داور	که در شاه بهکمه آن قضا	شد این مسجد بزرگ در جهان
خدا نیست لیک از وی چنان	بنام روشن الدوله طوق خان	تبارش ز رحمت شاهر	باز در یکصد و سی و چهار است

مسجد شرف الدوله

این مسجد خشتی است ابابرج ان از سنگ ساخته اند متصل این عمارت مدرسه ایست و این مدرسه و مسجد از الواجب
 در زمان محمد شاه بادشاه سمنی یک هزار و یکصد و سه و پنج هجری تعمیر نموده بود در بازار در به شایمان آباد
 واقع است بر پیشانی آن مسجد این اشعار تاریخ منقوش است ۴

تاریخ

در زمان شاه خورشید سریر	طلعتی ماه زمین شاه زمان	ناصر الدین که محمد شاه است	تبع او کفر شکن در دوران
شرف الدوله بنام فرموده	مسجد مدرسه عالی نشان	این دو بیت الشرف و علم و	بهمیو سعیدین فلک کرده قران
	سال تاریخ بنا گفت خند	قبتی چو از دکن نشان	

ستاره دوم وار

در سبب الشاخرین مرقوم است که در نصف آخر محرم الحرام سنه یک هزار و یکصد و سه و هشت هجری در زمان

محمد شاه بادشاه دہلی ستارہ دوزن در کوکب برج دلونودار شدہ قریب دو دازدہ روز ظاہر ماندہ بعد از ان غنی گشت و ہمدین ماہ پس کلان بادشاہ انتقال نمود فقط در سبب اہل فرنگ نیز مرقوم است کہ این ستارہ دم دارد و بزرگ انکو بر سبب بکزار و ہفتصد و سبب و سہ عبوسے نمودار گشتہ بود .

اعظم الدین خان

خلف لو اب جان شاطران از غار صفہ تب و سرفہ ہمار بود چون در سنہ یکزار یکصد و سہ و ہفت ہجری سے از ان عارض شفا یافت منشی ریچھور واس مصنف و قالی الانشا و تحفۃ الصبیان کہ در سہ کاراد ملازم بود این قطعہ در تاریخ شفا ہریم تقیمہ گفتہ گذرانید و مورد انعام و اکرام گردید .

تاریخ

بزرگ شکر بد گاہ خالق آلا نام	کہ یافت نقد شفا صبا دوی الاکرام	جناب زید عالم غلم الدین خان	کہ جانت قائم اردچون از خان
بلند طالع او اوج کوکب اقبال	جمنہ خصیت و مور و سعادتم	ز سال صحت آن دوبار باغ جفا	سوال کرد شفا دل خواص و ام
	حکیم قلی تب سرفہ در کوکب گفت	شفا عظمیٰ مالدی القای عمر و ام	

لیحہ اگر عدد عبارت تب سرفہ از عدد مصرعہ آخر دور کردہ شود تاریخ شفا استخراج یابد .

مسجد روشن الدولہ

این مسجد کہ بکبریا نفیس و لطیف است از سہ تا باطلایے بود لو اب روشن الدولہ در عہد محمد شاہ بادشاہ در سنہ یکزار یکصد و سہ و ہفت ہجری سے تعمیر ساختہ در جو ارمو مع فاسفہ دارہ در شاہجہان آباد واقع است و این ہمان مسجد است کہ نام در شاہ بالاسے آن شستہ حکم قلی عام دادہ بود بر شاہنشاہش ابن جہاںشاہ بان تاریخ مرقوم اند .

تاریخ

شکر حق کرن نفیس بہد عرفان پند	شاہ یکمان در شاہ کمال کاود	وزیران ہر گشتان جمشید قدر	سورگ شہر محمد شاہ شہنشاہ
روشن کرد و لطف فرخان متاجر و کرم	کرد تعمیر طلالی مسجد بنیاد	مسجد کا ندغہا حسن قدس	کردہ از شفا مع مہر جاد ب گاہ
خوش نصرت اوشان خشیہ کوثر وید	سر کر از انش خوش سار و کور وید	سال نامیزش رسا یافت از اندم	مسجد چون بیت نفیس ہدیہ نور الد

شاہ مروان

عمار سے است در دہلی در ابحاث ان قدم ہر سنگے ساختہ اند و میگویند کہ این لٹن قدم امیر المومنین سید ابن ابی طالب است و آن نقش پار اور جو من سنگ مر مر لغب نمودہ اند و بر قرآن این بیت خواجہ حافظ منقوش ساختہ اند .

بیت

بزرگی گذشتان کف بانی تولود
اسالما مسجد صاحب نظران بود
شہد ہجری سے و درین مکان در ہر ماہ خارج ہستم مسلمانان بر اسے زیارت میروند و آرد ہائے کثیر از مرد و زن می شود و این عمارت احاطہ بختہ دارد و بر دروازہ شمالی آن کہ در سنہ یکہزار و یکصد و شصت و دو تعمیر یافتہ این تاریخ مرقوم است .
قال عجیب اللہ انما مدینہ العلم دعلی باہما .
شہدہ ر عہد مبارک احمد شاہ بہا و بادشاہ غازی سے بموجب ارشاد لو اب قدسہ حضرت صاحبہ زبانیہ باہتمام لو اب بیاد و جاد خان صاحب لیسر بر لیسے

شاہ کا لطف علی جان تعمیر یافتہ مجلس خاند و مسجد و حوض در یک سال مرتب شد +
 میر عبد المجلیل الحسنی ابو اسطی بلگرامی
 حلقہ واسطی است در سبب کثرت و یکصد و یازده ہجری بارادہ معاشی بلگرام بدین شناخت و عالمگیر
 بادشاہ اور اسفند غازیہ عطا فرمود و بعد چندے خدمت بخش بلگرامی و قالی نو سے کجرات شاہ دولا رحمت
 ساخت و تاریخ این خدمت الشاکر و +

تاریخ

۱۱۱۷
 ہزار حبیب خلافت عطا شد ندوی کرم خدمتی عیش افزا خود گفت تاریخ نفویض است و قالی نگارنی گوان زریا
 و میر غلام علی آزاد نیولید کہ دستہ ہزار و یکصد و شانزده خدمت بخش بلگرامی و قالی نگار سے و سوانح نو سے کجرات
 بلگرامی و غیرہ باد غایت شد و تاملت در از خدمت سادہ باخت و امانت پر و امانت نا کہ در عہد فرخ سیر بادشاہ از
 بیکیا سے قدرت اسلے در برگندہ جو سے از اعلیٰ ہنگر ریزہ سے نبات لغد رزالہ خور و از ابر بار بد و کام و زبان
 حاکمے را شہرین کو اندہ درین ساخہ را سے انشا کردہ در فرد قالی معوض با گاہ خلافت داشت +

شہر

فرخ سیران مستہ بابکات چرخ اراد اب او متہ شہرین بلگرامی در سبب عہد عشرت ہدیش بارید حباب زریہ فذ نبات
 میر علی سمرقند سے کہ دران زمان راتی و فائق مہات سلطنت بود و بحر و ملاحظہ فرود قالی سے انیک حکم بہ تحقیق کند محل
 برخلاف واقع نمودہ در او ایل سنہ ہزار و یکصد و سبب و شش ہجری سے اور اس موزل ساخت چون ہند و شہر بلگرام
 آباد کند چندے بدر بار بار امیر الامرا سید حسین علی جان اند و رفت میکرد روز سے و مجلس اباب ذکر ز با عی مذکور
 بمان آمد ہزار خواندہ تمام رود و ادرا عرض کرد و اباب سیرا پسند کردہ برادر خود قطب الملک بنمود و گفت کہ این مقدمہ
 قابل عرض معلی است او بدر بار رفته فردر با سے بھرت ظل سبحانی و از دہ بادشاہ لبیا پسند کردہ آفرین تجویس
 بنود مذکور عرض کرد کہ باعث تغیر قابل من را سے است بادشاہ تعجب کردہ فرمودند کہ باید سہ و پنج دین سانی
 بحال فرمودیم و شیخ محمد صیف بخشی و قالی نگار برگندہ مذکور کہ مرد سے بزرگ بود و طبع موزون و ہشت نیز و درین
 باب دو بیت گفتہ در فرد قالی درج کردہ بود +

شہر

جو فرخ سیر بادشاہ جہان | یار است گیتی جو باغ جان | حبش جالون جالو شنگ | انشا کرد از آسمان
 در ہنگام کہ سمر موصوف مغول شدہ در شاہ جہان آباد و متوقف بود و خانہ امیر الامرا اند کور در ماہ ذی القعدہ
 سنہ ہزار و یکصد و سبب و شش ہجری سے متولد شدہ بود و تاریخ در عربی و فارسی و ہند سے گفتہ اند و اباب کذا

در عربی

۱۱۲۶
 ۱۱۲۶
 ۱۱۲۶
 مال امیر الامرا المستم | او ہی قدوم الولد المستم | ان فی ذلک عبد المجلیل | استغنی اللہ لعمہ کبیر

در فارسی

گلے شگفت بخش از خاندان حسین | زمانہ شد بدوام بقا و ادفا من +

دنہ ہجری چاہئے اور بریکہ یہ مورخ تاریخ وفات او از بن معرہ برآوردہ
کنج منہ کو ذکر اعلان زیرین

بلاغ ناظر روز افزون

ابن باغ در محمد شاه بادشاہ شاید کہ بسال بہتر از و یکصد و سی و نہ ہجری تعمیر یافتہ باغ ملک و متعل روضہ
در شاہجہان آباد واقع است و گرداگرد ان چار دیوارے ساختہ اندو مکانات خوب آئندہش بنا نمودہ بر دروازہ
باغ ابن تاریخ منقوش است

تاریخ

قبر ان محمد شاه محمد اول	کہ بر درش بود باغ تبارک	انباری گلشنی و قطب گردید	کہ گہا لیش زند خوان تبارک
بود سحر بند دایم روز افزون	بجن سورہ صا و تبارک	فی تاریخ سال گفت الف	خدا یاری بود بالہ مبارک

شیخ سعد الہ و ملوہی

تخلص انگلشن است از قمر اسے شعر الود مرید شاہ کل متخلص بود حدث ابن شیخ محمد سعید بن شیخ احمد مجدد و سرمد
بود این مناسبت گلشن تخلص سبک و اسلام خان کہ وزارت بعض سلاطین گجرات احمد آباد رسیدہ از اجداد او است
در شاہجہان آباد است بکم جادوے الاول سنہ ہزار و یکصد و چهل و یک فوت شد از دست ۴۰۰ ۴۰۰ ۴۰۰
کشم شہید تیغ نفا فل کشیدنت ۴۰۰ ۴۰۰ ۴۰۰
۴۰۰ ۴۰۰ ۴۰۰
فخر المہاجر الحد

ابن سجد و لمح را فخر المہاجر بکم بود لو اب شجاعت خان بعد انتقال شوہر در سنہ یکہزار و یکصد و چهل و یک
ہجری تعمیر ساختہ در شاہجہان آباد قریب کشتیرے بازار واقع است بر دروازہ بیرونے ابن عمارت
فخر المہاجر منقوش است و بر پیشانی مسجد ابن اشعار قوم

خان دین پیر در شجاعت خان بخت یافت جا	ما رضائی حق تعالیٰ از طفیل مرے
صدر حق توان کنیر فاطمہ محرابان	یادگار شجاعت ابن سجد بفضل مصطفیٰ

سید سرگت الہ الملک صاحب الکرامات متخلص فی

ابن سید اولیس ابن میر عبد الجلیل بن میر عبد الواحد متخلص شد بکرامے است چون مرقد جد او میر عبد الجلیل
در ماہرہ از مصافات مستقر اختلاف اکر آباد واقع شدہ در ان مقام رفتہ سکونت اختیار کرد و در عاشورہ
سنہ ہزار و یکصد و چهل و دو ہجری فوت کرد و از تاریخ او یافتہ

تاریخ

بیدار وقت شو متعل قدس	است صحر اجمان محل قدس	ایان محال و خود کرد قلم	صاحب برکات و اصل منزل قدس
-----------------------	-----------------------	-------------------------	---------------------------

شیخ الدیاری بن شیخ عبد السجیان

یکے ارطاران خیر مکانان لو اب مبارز الملک سرغند خان صوبہ دار گجرات بود و در عید ماوشہ فرخ متعصب
شش ہزار سے و خطاب رستم زمان خان سہ فراز سے یافتہ و در معرکہ کہ بار اجد ابی سنگم ہزار سے

بن راجه اجیت سنگو که از بادشاه بهو به دارسی گجرات احمد آباد سرفرازے داشت واقع شده بود تاریخ پیدایش
روز و سمره آخر به سات سنه کنه زار دیکهید و چل و سه چهرے شهادت یافت شیخ روح الامین خان بگرامی

تاریخ اگفته

تاریخ

صفت شکن شیخ الله یار که در روز بهر د	کر زوار سبیت اور رسم و نزال و بهر اسم
با ج پیش قدم رانده جینو کف	با و باز بروز بر کرد صفت از حسام
تا به گجرات بهر اسے لوزاب جلیل	آن رفیع القدر و سید اولاد امسام
سر بلندے و مبارز سنگه گزیمیش	ترک کردند نو دان بهر ستنش اصنام
یا بهر سنگه نغین آمد به سنگه به میان	کابین چنین رزم ندید و نشید سبت انام
شیخ خود را برساند بقلب مقهور	معه که کرد که سرخ بر و کرد سلام
آخر الاسد بدر اسے و غا غوطه به زوه	حور و غلمان بهر شش نوزند از اگر ام
اسم مردانگه در رسم جوان مردے را	کرد و تسلیم بردان چو معلم بسلام
پس دین دارے و پلش نکل بن بر و نوق	سخت ناقص شده بود ندکه او کرد منتام
من بفرستند و تاریخ مقصد سوز و الم	بادل خویش بد م دین کلمه کلام
ناگهان با سفته از و زو کشیده و بکفت	آبر و داد الله یار بشکر اسلام

۱۱۳۳

و علام حسین بن بیت اخیر را تبدیل داده و ایره نصیف اخذ نموده که از ان تاریخ شهادت او استخراج می نماید

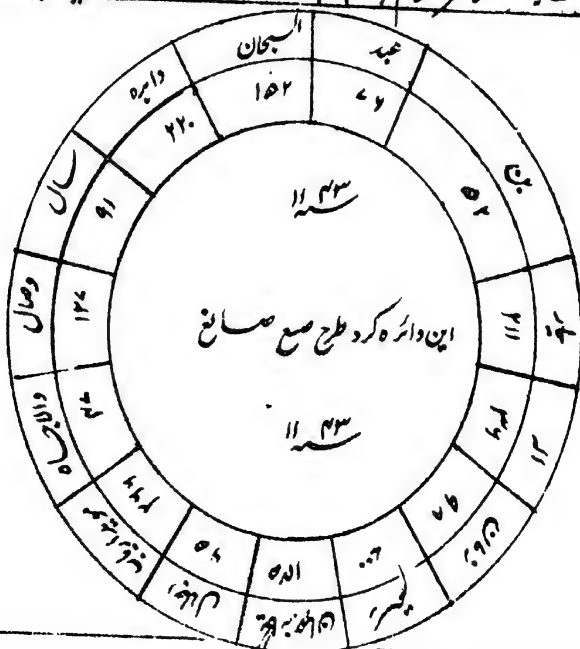
بیت دایره نیت

۱۱۳۲

۱۱۳۳

ناگهان حالف غیب از سر اعلام بکفت

حسد منی داده الله یار لغوج اسلام

تکلیف استخراج تاریخ ازین و ایره انت که یک خانه ازین خانه های چهارده گانه را برکه باشد اصل فرض
نموده آغاز شمارا از طرف راست یا از طرف چپ بدو ایره مره بعد از هر یک بنام تاریخ که عدد شمار طاق بنام
سه یا پنج و مثل آن منتها و اورا عدد مطلوب گرفته تها منتها منتها مبداء شمارش میکرد و باشند
تا آنکه مبداء اول برسد پس مجموع عدد گرفته شده تاریخ بود اگر حقیقت است مثلاً دو و چهار و شش و اعداد فصول
گرفته از خانه متصل و سه مبداء شمارش میکرد و باشند تا که خانه سالین برسد و اول برسد پس آنهمه عدد تاریخ
شود و این طریق تا بحد شمار هر عدد و یک خط آید شمار نماید و شمار یک و چهار و ده و پانزده و اضعاف چهار
و بست و نه و ازینها باشد بهیچ شیت

نواب جان نثار خان

خواهر اوجباله کلاخ نواب میرالدین خان وزیر بود و بچک و داره کو را در اسر فرار و دست در بند یکدیگر کردند
و چهل و چهار از دست مردمان از اراد و کجی که زبیدار کو را بود کشته شد تاریخ سادت نواب ندکور پنج و در
کایت که یکبار از طار زمان او بود منظم آورده

تاریخ

دیر لغز و خورشید آجری کجبار	نمیدانم بوابت چکن بود	چگونیم از برگی و کمالش	بمانا با ملک همیقین بود
قصدا با چنان افواج سنگین	اگر کتر سکنه این سرزمین بود	شهادت یافت و شک از غلاما	چگونیم شرح آن محل هین بود
چنان شیر در وقت بیکار	آتش را زبان آفرین بود	یکی گوید بایستی چنان کرد	در گوید که تیر سیرین ز این بود
ناب نهاده او را	که اینها سر نوشت اولین بود	لی تاریخ سال این مهیبت	خود گفتا قضای حقین بود

شیخ محمد نجی المعروف بشیخ خوالق اله آبادی

برادرزاده حقیقه و داد و سجاده نشین شیخ افضل اله آبادی است بحر مواج علم شریف و طریقت بود کتب
در سال کثیره تصنیف نموده و شب و شبانه یازدهم جماد الاول سنه اربع و اربعین و مایه و الف در جوار
جنت آسوده لحد رسیده تاریخ وفات اوست مرقد او در بلوے قبر شیخ افضل است بعد او بپیش شیخ محمد ناصر
متخلص بقبلی بر سندان داشت

تاریخ نشاد و نادر

میر غلام علی از اول فضل کرده که در قه که در ملک سنه اقامت داشت تاریخ طوے شیخه مطابق سنه است
و اربعین و مایه و الف این مصرعه یافتیم مبارک باشد و باشد مبارک بعد ازین عطف غمان بکشور سید
وست و او در سنه نهمین و مایه و الف احرام حرمین مکرم برستم و دار و بندر شوش در سنه دهم در اینجا با مرزا محمد حسین
بنحو ملاقات اتفاق افتاد و تقیری گفت تاریخ طوے شیخه مصرعه یافتیم و همان مصرعه خواند بعد از آن مبارک
حرمین رفت سفر به یار و کن کشیدم بنی بالواب موتمن الدوله سالار جنگ بهادر و در وقت صوبه داره او رنگ آید
محبت شعر اتفاق افتاد گفت تاریخ لو که مو بود مبارک علی نام مصرعه یافتیم و همان مصرعه بر زبان آورد
و فرمود که عجب اتفاق است که یک مصرعه سه شخص را توارد افتاد و هر سه شخص از هم بر لبه دور و دست یکدیگر

آخر امیر کے برادر زمان محمد فرخ میر خطاب حکم الممالک سے ملنے سے یافت و در عصر محمد شاہ احرار ملت
سبقت و بعد اواسے مناسک حج معاودت نمود و فائز شد و در شاہجہان آباد و رامہ دے ایک سہ ماہی شہر
و مائت و الف العاق افتاد آزاد تاریخ او گفتم

۱۱۴۹

تاریخ

بی نظیر زمانہ شیخ حسین | گوی سبقت ز کتبہ بجا | از بایں ملت او | سال تاریخ گفت شہر
میر محمد افضل اللہ آبادی ثابت تخلص

۱۱۴۹

میرہ اسلام خان جو سنے سفید دست است کہ والا تخلص داشت در کتاب منداولات علی فاضل ملکہ
افضل و در افتادے محاورات فارسی کامل بل اکل بود و در شاہجہان آباد میرے برادر و از دہم
ربیع الاول سنہ خمسین مائت و الف در گذشت تاریخ فوت او میرہ آزاد و جنین و رسلک نظم کشیدہ

۱۱۵۰

تاریخ

ثابت گو سخن رسنان برد | در بایں مین بنیہ نظم سپرد | از بر خرد سال فائز شہر | فرمود بر روز حلت احمد مرد

۱۱۵۰

نواب سیف الدولہ عبد الصمد خان بہادر و لیر جنگ

از جانب والد کہ نام ایشان خواجہ عبد الکرم بود خواجہ عبد اللہ امرار طرف والدہ لقطب عالم محذورم عظم کہ
سید صبیح انب لبو میرد وطن اصل او سمرقند لیکن مولد عبد الصمد خان لکڑا بادست و صغیر سن بہار
والد لیسر قد رفتہ نشو و نما و کسب علم در اینجا کردہ بعد فوت پدر با سبجان علیخان باو شاہ توران روشنا
بہر سانیدہ آمد و رفت در بارے نمودند و بنجدت شیخ الاسلام سمرقند کہ از خدمات عمدہ توران بہت فانی بود
سبب شمت در عمد عالم گیر بادشاہ داروہند وستان گردیدہ در اول ملازمت بمنصب شش صدی فانی
شدند و بعد چندے منصب ہزار پالقدے و خطاب عبد الصمد خان ممتاز گشتند و محمد جانا در شاہ جنگ
برادرانش تردد ہاے رستمانہ بجا آوردہ بعد فتح بمنصب ہفت ہزارے و خطاب عالی جنگ مغر شدہ
و لیسر ایشان ذکر باخان بمنصب بیج ہزارے فانی گشتہ و در عمد فرخ میر منصب ہفت ہزارے و بعد از او
لاہور مامور گردیدہ عازم الفوب گشت و بعد چندے خطاب دیر جنگ مخاطب گردیدند و در زمان محمد شاہ
باو شاہ بمنصب ہفت ہزارے و صوبہ دارے ملتان و خطاب سیف الدولہ و لیسر ایشان بصوبہ دارے لاسور
و خطاب اغلا ولہ ہر جنگ سہ ہزار شدہ آخر الامر کمال پیش از آمدن نادر شاہ و سنہ ہزار و یکصد و پنجاہ و شصت

یک تاریخ او نہیت

تاریخ

ز سے وصل عبد الصمد خان بجی

تاریخ دیگر احرار و دیم رفت بعد و فائز شد و در شاہجہان آباد و رامہ دے ایک سہ ماہی شہر
+ + + + +

۱۱۵۰

قلعہ شہر لنگ

در شہر لنگ معان صوبہ بنگالہ قلعہ است کہ ان را بارہ بہائی نام است و شہر لنگ، قلعہ کور میان دور دو خانہ

بہاندا و کتبہ جو ریہ واقع شدہ در ایام برنگال بنائے نہاندا قریب بدو کردہ و عرض دریا کے کتبہ جو ریہ لفظ آن خوابد بود و آن قلعہ بر کنار نہاندا واقع و دو حصہ قریب بہ کر و تھینا خوابد بود کہ از سنگ و خشت و گچ در کمال استحکام و در زانست بنایافتہ و فاصلہ میان شہر کنگ و قلعہ قریب بدو کردہ است و قلعہ کے عریض بر اطراف قلعہ است کہ نہنگان داران سے ماندن این قلعہ را فوج کبھی اکثر تیار پنج چہار دسم الگو بہر نہ کھزار و شصت و سہ چورے متفوج ساختہ و از ان وقت لعل سرکار کبھی بہت درین ایام آن قلعہ رو ماند نام دار و از تارکے کیلے از دروازہ ہائے آن قلعہ مرقوم بہت چنان استفادہ میگردد کہ شخصی بنام موسیٰ سنگہ سپہر کھنہر سنگہ کہ حکومت آن قلعہ داشت ان دروازہ را در سہ یکہزار و یکصد و پنجاہ چورے تعمیر ساختہ و تاریخ مذکورہ را بر ان دروازہ مرقوم نمودہ

تاریخ نیست

تاریخ

زخم و شکت کہ کر سہرہ	خارج اقلیم گیر و دوسے	خوشا کنور موسیٰ سنگہ ببادر	از بالمش بود معدن جود کا
چو شہر گسر دکنہ کارزارے	بیشیش چہ نیم چہرہ	کوکش قلعہ دار افغان ایام	بہر خوش بارہ بہائی تہاے
کندرج دروازہ بالائی قلعہ	میں فکر شدت بہر شہر	قلعہ آبی بر خندق نہنگان	نہر ملاک عدو اس دواے
جہانیدہ داروغہ ساکن کرا	مورخ علی رضا استہمسے	از لاف بر سید تاریخ گفتا	کہ گہنا تہہ دروازہ قائم ہدے

۱۱۵۰

میر طہیل محمد بلگرامی

تبارخ نسبت بہرام زسے الحی حسنہ احد سے و نسبن دماندہ الف در بلگرام حلت نمودہ و بردنی و صیت در باغ محمود متفصل مرقع علامہ مرحوم میر عبد الجلیل بلگرامی مدفون گردیدہ و در غلام علی ازاد کہ شاگرد او بود این تاریخ کفنتہ

تاریخ

افسوس کہ کتاب معنی	از حلقہ آسمان بردن نیست	تاریخ وصال او در گفت	خلا کہ از جہان بردن نیست
--------------------	-------------------------	----------------------	--------------------------

۱۱۵۱

فرزند پادشاہ ایران و آمدن او شہر سندوستان

چون نادر شاہ در عہد محمد شاہ پادشاہ در خند آمدہ بود لہذا ضرورت شد کہ منہ ارحالات او در مقام ترمیم باید در لواحق مرقوم بہت کہ چون در ماہ محرم سنہ یکہزار و یکصد و سہ و پنج چورے محمود شاہ سپہر و سپہان قندہار سے کہ از افغانہ قندہار بود در صحنہ آئندہ شاہ حسین صفویے این شاہ سلیمان صفویے را محصور کرد و اورا بدست آوردہ و مقید ساخت و بر عراق عجم مستول گشت قریب سہ سال بر دواہ سلطنت داشت اکثر ملا و ایران را تصرف خود آورد و اولاد و احفاد و سلاطین صفویہ را از صغیر بہ کبیر بقتاد و تن سواے شاہ حسین کہ اورا امان جان دادہ بود بقتل آورد و ہمدان ایام ملک محمود سیتانے واسے ملک بیروز نیز نظر بر تہلیل محمود شاہ و پنجویں شدن شاہ حسین و رسم خورد کے محاللات و مہمور ہائے خراسان وغیرہ در مشہد آمدہ و بہر فرما نراوے ممکن گردیدہ و بر اکثر ملا و خراسان کہ در تصرف علی محمود شاہ نبود بہت خود آورد و چون محمود شاہ قندہار سے این جہان را بدو و محمود اشرف خان کہ بنسبت عم او بود والی ملک و مال شدہ شروع بدادگری و رعیت پرورے فرمود و مرزا احمد کے کوکب تلخ بر اسکہ او ابن بیت گفت

میت سک

بایستی از یک زن جناب در آشنی که طرف باقیابید

بالجمله بعد از روئے بر سر دس آمد و خواستند که شاه سلطان حسین را از قید مستخلص ختم پیش خداوندگار روم بر بند اشرف خان بنابر صلحت وقت شاه یگانه را بقتل آورده و در میان طرح مصالح انداخت شاه طهماسب نامش را پیش سلطان حسین که پیش از غلبه محمود شاه از اصفهان برآمده و در اطراف مازندران مقیم داشتند بنابر عهدداشت نادری قلع بیک که مدتی آشیویه قرآنی در آنست پیش گرفته و تاخت و تاراج مشغول بود و وایم الاوقات خیال سردر و سردار و در سر داشت متوجه خراسان شد و بعد از حاربات ملک محمود شاهی را متاع حاصل ساخته متصرف بلاد مقبوضه او شد اشرف خان از استماع خبر استقلال شاه طهماسب اندیشه نا شده با عساکر موافقه از اصفهان حرکت نموده و در نجاسان آورو شاه طهماسب نادری قلع بیک را تهمله گرفته و راه صفیرال کهنه را و کعبه و چهل و دو لغزم از شهید کوچ نموده متوجه اصفهان شد و بعد از حاربات متاع تاب مقدست در خود ندیده راه گزینش نهاد چنانچه بعد از هفت سال دایست و دیگر و سلطنت ایران باز سخاندان صفیرال کهنه را و کعبه بیک بیک بختاب طهماسب قلی خان مفتخر گردیده و در آخر سنه که هزار و یکصد و هجدهم و هشت طهماسب شاه را مقید ساخته خود با شاه ایران شد و در هنگام کمال تسلط او را خان بزرگ تبریز چنانچه طهماسب خان جلایر که کیش بود در مهر خود این بیت سخن گفته بود

مجمع

تا خان بزرگ و حیات است طهماسب کلیل کائنات است

بالجمله بعد از تبدیل نمودن سکروس در دم و دیار را نظیر باسم لمده و دار الفرب و طرف دیگر از خبر فدا و ق که تاریخ این ساخته است مرتسم ساخته منتهی کشش نیکو خیر است و آنچه که واقع شده چنانچه سیه از طرفای ایران در تاریخ خلوس و این چنین گفته

تاریخ

بریدیم ارمال از جهان طرح آشنای خیر و شمع

و نادر شاه در او آخر سنه که هزار و یکصد و پنجاه و یک هجری غم تسخیر نموده متوجه آن سمت گردیده چون خبر رسیدن او به محمد شاه بادشاه رسانیدند با مناسی از اعیان مملکت و لشکر و نوچانه که زیاده از حد حساب بود از شاهجهان آباد برآمده در دشت کرنا که چهار مترل از شاهجهان آباد است مقرر قتل مقرر نمودند و تاریخ چهاردهم ماه ذی القعدة سنه که در جنگ شروع گردید بخشین نواب برهان الملک سعادت خان با قلیلی از سواران و پاده و جنگ آورده و مجروح شده اسیر گردید و نواب اسیر الامرا خاندوران و نواب مظفر خان برادر حوز و دوابی را از سپاه کشته شدند و نیز نواب سپاه هندوستان راه یافت روز دیگر نادر شاه معرفت نواب برهان الملک پیغام صلح محمد شاه فرستاد و بعد از رد و بدل بسیار فرمود برین یافت که فرما فرماست هندوستان آمده با و اسل ایران ملاقات نمایند و بدون نقد و جنس مصلحت

نفر ناید خلاصه اینکه نواب نظام الملک استغیا نخدمت نادر شاه رفته محمد و پیمان مستحکم نموده بر فتن بادشاه راسته شد چنانچه در دیگر محمد شاه خیمه نادر شاه رفته ملاقات نمودند و نادر شاه تا بیرون خیمه استقبال فرموده هر دو در خیمه بر یک سینه نشستند و بعد تواضع و تکریم نادر شاه گفت الحال که شما اینجا شریف آوریید بر آوردید سلطنت بهمنگاه بشما مبارک لیکن بدان نقد جنس مصلایقه نباید فرمود و مختصر اینکه بادشاه از نادر شاه رخصت شده خیمه خود را نمودن و در دیگر به اعلام و پیغام گذشت چون بکشته شدن نواب خاندوران نواب برهان الملک بخوار که عمده امیر الامر اسے بنام او مقرر شود و محمد شاه که نظام الملک را بآن عمده سر فرار ساخته بود بنابران برهان الملک آرزو خاطر شده بنادر شاه گفت که دولت و خزانه بادشاه در شاهجهان آباد از حد صاحب بیرون است اگر شاه بطرف و سبب تشریف بریدیم نقد جنس نفعت بدست شما خواهد آمد چنانچه نادر شاه بهبانه مینافست بنابر پنج ششم ذی الحجه که سینه یکبار و پنجاه و یک بود همراه محمد شاه بهدار الخلافت شاهجهان آباد تشریف آوریوند نواب برهان الملک تا عزوب افتاب در قلعه حاضر بود و در دیگر فریب یسج نیم ذی الحجه که مطابق نیم ماه مارچ قدسی سینه یکبار رخصت صد و سی و نه عصبو بود از سبب زخمی که خورده بود و سیم از شدت درد و سبب که از چند ماه او را عاجز ساخته بود به عالم جاوید اسلست شتافت و بعضی نوشته اند که ز سر خورده بهر و چنانچه در نسخه عبرت نامه تعریف میر محمد قاسم مسطور است که چون در تحصیل زیر تعویذ واقع شدند نادر شاه برهان الملک و صبیحه و اعتماد الدوله را بهر اسل طلب داشته تقدید شد بدو و تحصیل ز سر فرمود امر اسے مذکور اظهار نمودند که بالفعل اسل انجام آن مبلغ که ده کرد و روپیه است سنے تواند شد لیکن سر قدر که وصول تواند بود قصور بخاتم کرد شاه بر روی برهان الملک از غیظ لطف انداخت و بر جنا ره اعتماد الدوله و صفیحه سبیل بازده موجب عتاب گردانید بعد بر آمدن از دربار بر سر امیر شوره نمودند که چون آبرو نماند و تحصیل اینقدر ز زحمت تعبیل سنے آید بهتر انیت که کاسه زهر لابل نوشیم برهان الملک قبول این سنے نموده زهر لابل نوشید و صفیحه از روی سنے و سبب زهر خورده چون از مقدمه شایع گشت برهان الملک را خیمه و کفن نموده در مقبره میادین خان که برادر بود دفن کردند احوال شب سیوم جماعه از اجلاف شهر آواز و زور انداختند که محمد شاه کار نادر شاه را تمام کرده سبب از تن جدا شده و باین بهانه هجوم عام کرده بهر سبب نادر شاه زهر کش کرد و بسیار اسل لقبل آوردند نادر شاه ازین خبر و خشت اثر غریب شده صبح ان سوار شده و در مدرسه نواب بر بخش الدوله اقامت گزیده که قتل عام داده نموده اند که هر کرا در لباس سنے یابند خواهند و خواهند مسلمان مجازات را از تنش بکشند و شهر را ناخفت و تاراج نمایند چنانچه تا چار ساعت از روز مانده نادر قتل و غارت مشغول بود و قریب است هزار کس قتل آمدند و نقد و جوهر بسیار بدست سپاه ایران افتاد اگر چه غرض و اسل ایران برگزیده که چنین قتل عام بعمل آید لیکن چون متفقین شهر خود بخود اطفاے نایره این

نقشه مشند لاچار

میت

چو از فونی یکی بیداشی کرد
نه که را منتزلت مانده سدا

مختصر آنکه یک دهم هر از روز راست بود که بر طبق استدعای محمد شاه حکم شد که امان بدهند بعد از رفع هنگامه قتل و غارت سید خان نثار خان و اما دواب قمر الدین خان و شاه نواز خان را که بواسطه حفظ ناموس و عیال خود استوار نموده بسیار که از مردم نادر شاه را کشته بودند بجز و طلبیده شده و شال و کلاه انداخته از تیغ بدریغ بجا آمد عقبه فرستاد بعد از آن حکم شد که از مردم متمول و مالدار که از آفت ناخت و ناراج سالم مانده اند نصف مال گرفته و اخل مکار نمایند چنانچه مردم نادر شاه از اغره و اشتراک شهر با انواع زجر و توبیخ و ضرب و شلاق لغت و حبس بسیار بوصول آوردند چنانچه سلطان نادر شاه ازین ناخت و ناراج دله را خراب ساختند و تاریخ این معامله را به کلنجایید و لی خرابی یافته اند و غم عام نیز تاریخ است بعد از آن دواب شیر خبگ را بر اسب آوردن خزانه برهان الملک بصوبه آورده نزد دواب الوانصور خان داد اما دواب برهان الملک روانه نمود و چنانچه موسی البیه مبلغ دو کور و روپیه آورده حواله نادر شاه نمود و مشمول اشفاق گشت و نادر شاه از خیره نداشتن می نیرانجه که توانست گرفت مختصر آنکه نیرانجه از لغت و انجاسن جو اسیر و آلات طلا و نقره و تخت طاووس که شاه جهان با پناه تصرف یک کور و روپیه در دست ساخته بود و دیگر صندوقها و محتاجات که نادر شاه همراه خود بدو حسانش خدایتعالی همراه کردند گویند که زیاده از هشتاد کور و روپیه بود و بخله جواهرات که نادر شاه همراه برده الماس بود و مس به دریائے تور بوزن سببه و دو قرآت که قیمتش زیاده از یک کور و روپیه بود آن الماس دست بدست بوارشان نادر شاه رسیده و شاه بخله جواهرات کابل از او بنگامبکه از زیاده است به معزول شده در لاهور رحل اقامت اختیار بود در سنه هزار و دویست و هشتاد و دو هجری بدست نجیب سنگه راجه لاهور بموضع یک ششم بکر و به فخر خسته الحاصل دیگر آنکه نادر شاه در ایام توقف شاه جهان آباد ایجاد نمود و این بود که که ایران را که عباسی و محمدی و شاه و نزار و دیار سب و اشرفی بود حکم داد و انوختن خسته بنو مسکوتان

۱۱۵۱

سپه سلطان برلاطین جهان	شاه شاهان نادر صاحبقران
و این شعبه نیز بر سر که او مفروضه	
خادم شاه خسته بنده تاج نگین	بادشاه و اگستر نادر ایران زمین
و بزنگین مهر نادر شاه که جمیع کاغذات و نامه های سلاطین ثبت می شد این بکر کنده بود	
مگر در این بکر ثبت بود چون اینجا بنام نادر ایران قرار داد خدا	
بعد چند روز حسب خواست نادر شاه حبیب سلطان نیردان بخش بر سلطان مراجهش ابن شاه جهان بادشاه را	
بعقد کالج نصیر الله مرزا پس نادر شاه در آوردند و پیش از قتل شدن نادر شاه در ایران ازین او سببه	
تولد شده بود موسوم به بتور مرزا مختص به نادر شاه بعد از قتل و غارت محمد شاه را باز بخت نشانی	
تاریخ شازدهم محرم سال هزار و یکصد و پنجاه و دو هجری از شاه جهان آباد کوچ کرده رنج توهمه بسببه	
ایران نمودند و با ترحال اوجامی دیگر نشسته خواندند	
دواب برهان الملک سعادت خان	

امیر خسرو محمد بن لود در زمان شاه عالم ببادشاه ابن خلد مکان از ایران در سنده و خدیو همراه نواب
 سلطان خان صوبه دار گجرات گذرانیده و از قتل رفته در عصر محمد شاه باو شاه اجابت خسروانه بصوبه دار اوده و
 خطاب نواب برهان الملک سعادت خان سر فرارس یافته و در محاربه نادر شاه حاضر لوده و بعد از جنگ
 نیارنج منقسم ذی الحجه یکم اردو یکصد و پنجاه و یک بجو کشت پیش از قتل عام نادر شاه و در شام
 از دروخته که حوزده بود و سیم از شدت درو و شبلی جان جان آفرین سپرد و بقتل از نو خان نوشته اند
 که زیر خورده نیرود و در شام جهان آباد مدفون گردید گویند که از گفن او نادر شاه از میدان قتال کرنال و به بانه
 ضیافت در قلعه جهان آباد داخل شده والا اراده نادر شاه چنین بود و چنانچه تاریخ دفاتش زیارت یکصد و
 چنین یافته اند بلساعت ملک حرام لود و بعد دفاتش نواب منصور علی خان لود او را و لود خطاب نواب محمد
 رسند امارت نشست

روشنی امارت شست

شیخ نوح الامین ابن قاضی محمد سعید ملکرامی

مبشر و شیخ النبی یار خان شید و جلال الکاح اود بود منظومالش قریب بیست هزار بیت است و در سائر اشعار و قصاید
مفهوم است که اود در اوایل حال با شصت تن سوار و پیاده با دارالخطاقت رفته بانواب متعم خان الخاقلب بجایان
دزیر اعظم شاه عالم سوار شاه ملازمت نموده و خان مذکور خدمت بادشاه برده و شش هزار سی
منصب و جاگیرات و دویزار سوار از حضور عنایت شده و بعد وفات خان مذکور بر یافت نواب سپهدار خان خلعت
خانجهان مانده و چند سی پناخت صوبه الله آباد از طرف سپهدار خان داشت بعد از ان بر یافت نواب مبارز
الملک سر بلند خان در صوبه الله آباد که در عهد سوار شاه نواب مذکور بود کار با سبب بانام کرده و بسیار سی
راجہ زاد با سبب را بر سر راجہ رسانیده و اکثر سی را نیز نگشت با سبب خود و دیگر راجہ ہند و بعد از ان چند
سال بچکومت است و دو محل عمدہ پنجاب کہ سیالکوٹ و جالندہ ہزاران سی است از طرف نواب مذکور و وقت
صوبہ دار سی کابل برداختہ و در سخا و کرم مشہور بود و کہ اردو وطن و جوار نرد او رفته با خاقلان و کرم پیشین سی
چنانچہ کہ ہند اردو رفت حد سیب خلی حد انجشہ ہلود در آن عمدہ نواب مبارز الملک کہ نہ بجز قبیل از مہار
خود و در محنت نموده چنانچہ سپہد محمد ترشیں ملکہ اسے کہ عجیب خلعت سی کرد و در تاریخ ان گفتہ

2

از نرم نگه داشته شفته لب کم سمنه ۴۴
دریو من نواب اور اداد پیلے ار جسنده
تد خد طو مش بنام آسمان عمنده کم کند
کرد انی الم فوسه اد را به پیلے ار جسنده
از عجیب آید ثارت پیل با محبت بلبند

معدن مفصل و کرم روح الامین خان اکبر
ترک دناز سے بسے بخشید خان ناہنگ
آسمان رفعت محل صورت زمین و معنک
چون مہار ملکہ نواب زمان عالیجناب
زمان بخشید روز سے سخت مداری تھے

ہنگامیکہ درجہ احد سے حمین و ابانہ و الف پانچویں تہذیب الفقدہ روز شنبہ بمقصد کراچی
احمد شاہ بادشاہ جنت بان ابرار نے نادر شاہ بادشاہ ساجد عالم عظیم اتفاق افتاد و برحق

نواب بهمان الملک سعادت خان بود و جعفر کارزار داد مردانگی داده شربت شهادت چشید و شمع نظام
الدین احمد و سببی میان صالح تخلص نیم شهادت چشید

تاریخ

سیر افکن جعفر شکر روح الامین خان اکو او
ترک و تاراه اگر مرغ دیدی روز رزم به
سکه او با جبهه کشاده می بخشد ز ربه
عالم تغیر بران وحدت مصطفی
بود عثمان نژاد و مولد او بگرام به
شد بر زم شاه مند و خرد ایران شهید
سال تاریخش دوششم صوره و هم مفسر

تغیرش اعدا را به تیغ از نوح هستی کرده ملک
آب گشتی هوسه آتش از بیم بر اوج ملک
حانم ناسنله اگر گویم نباشد هیچ شک
طائرش آنان شمارد باطن او چون ملک
در سخن کامل عیار دقت معنی را محک
ریخت شور با نیش بر جان انگاران ملک
سال حیدرت بدینده اردو یکصد و پنجاه و یک

اگر مفرده آخر را بحباب جمل شمارند نذر تاریخ باید

سید جعفر تخلص بروی ز نیر لوری

سکونت او بسیدت اله دسلی پیوند و وفاتش و غیره رمضان سنه هزار و یکصد و پنجاه و چهار
هجری و ز نیر لوری که قصه است پانزده کرده از کهنه اتفاق افتاده و در انجامه فون گشته میر غلام علی آراوه
تاریخش چنین بود

تاریخ

سید کینه سنج حق آگاه کرد آتشک نرم سبوح سال تاریخ او شود بدو اوفت نکار جعفر و سبوح
یعنی اگر عدد عبارت جعفر و سبوح را که با الف و مضاف و مضاف میشود دوباره بگیرد نژاد یکصد و پنجاه
و چهار شود که سال وفات است

ستاره و ناله دار

در سیر المناخین مرقوم است که در سال یک هزار و یکصد و پنجاه و چهار هجری در زمان محمد شاه لود
عید الفتح ستاره و ذوق بمقدار یک گز از سمت راس بابل جنوب در برج جدی نمودار گشته هر روز
میشد که بطرف شمال میر و در قریب یکماه مانده بعد اتمام عاصور امعدوم شد فقط و یا با خطا هر
شدن این ستاره مطابق میشود با تاریخ انگریزی یعنی از اوایل ماه فروردین تا اوایل ماه اردیبهشت
سنه کینه و مضاف و مضاف

شاه گران

مشهور بر راز اگر اسطخلف و شاه اگر و مرزاحبه الفی بیک قبول کشیده است در شاهجهان آباد
قلندران به گزاینده لطیفه و عبادت السعادت مرقوم است که در ایام محمد شاه باو شاه سینه
مشهور بر راجه روشن راسه کنو دیوان نواب قمرالدین خان وزیر لودان مرعوب حساب و

طرز خود سے داشت بر عزم باطل خود بنے بود میگفت کہ بیان من در حضرت داود ارواح و دیگر انبیاء
 و در برج داد سے محتاج جبرئیل بنیم ہر چہ خواہم جو بچان حضرت با سے عرض میکنم و جواب دہ خواہم
 شاہ گراسے مذکور کیے از بریدان او بود و هیچ مہر نہیں خود این مصرعہ ساختہ بوجہ شد گراسے مرید روشن
 + رفعت میر ولایت اللہ خان برادر کلان منشم علی خان شمشت تخلص مرزا سے مذکور را ان صحت کرد گفت
 کہ تو محب با سے ایمان فوکش هست کہ مرید کا فر شدہ دنام اور لیکن کندہ واسے بر دین تو مرزا جواب
 داد کہ ہر چہ نیگوئے راست و معذور سے زبرا کہ راجہ راندیدہ اگر صحبت لورا در سے یا سے روز ولول
 مرید او شوے و ہر کہ محب من شکے گفت من ہم آرزو دارم کہ در سے اور را یہ ہم گفتگو با سے دورا کا
 اور انجوم مرزا گراسے گفت کہ زرا بیا مید ہمارا راجہ را ببینید فلانہذا فر داسے روز بر موصوف با اتفاق
 مرزا گراسے باراجہ ملاقات کرد و صحبت اول گفت کہ من در ایام کتب نشینی کہ دیوان حافظ شیراز را میخواندم چون
 برین شعر رسیدم شعر دل آنہ صافی بہت فبا سے دارد از خدا میطلسم صحبت روشن را + سراز میرت
 گر بیان داشتہ کہ خواہ حافظ صحبت کیسکہ آرزو دارم کہ با خواہ بود و کیست با خواہ این عقدہ در ان وقت حل شد
 بعد از ان در ایام ترک لباس خدمت ہر بنہ گراسے رسیدم و معنی این شعر بر رسیدم جواب دلخواہ نشنیدم
 دی شب کہ خواہیدم در عالم رویا بنہ گراسے با محاسن سفید عصار دست بر سر من آمد و بہ حال ادب برو سلام
 کردم بعد جواب سلام فرمود کہ سچ در یافتہ کہ خواہ حافظ صحبت کر آرزو میکردم کہ نہ خبر گفت آن روشن را
 ہمین راجہ روشن ترا سے کہنو است کہ صحبت او نصیب خواہ حافظ شد حالا باید کہ فردا خدمت او حاضر شدہ و فل
 سعیدان شوے روشن را سے ازین حرف نیل سرور شدہ با وقت ہفت ہزار اثر شرف میر ولایت است
 تواضع نمود فقط وفات شاہ گراسے در سنہ ہزار و یکصد و پنجاہ و شش ہجری سے واقع شدہ تاریخ اوست

زندہ سے بچے ازین جہان رفت

ستارہ و نالہ دار

در شہ سیر اللہ آخرین مرقوم است کہ در شب مجاہدت جہدم ذی القعدہ سنہ یکہزار و یک صد و پنجاہ شش ہجری
 ستارہ ذوقنی اول بقدر نیم کرد زبان تا فریج حوت و اول حمل باہین کو کہ بسرہ انفس و خلیج انفس
 اول شب ہر شدہ تا ملت شب سے ماند و ویب بست و دور و زمین قسم کجا ماند و از میان ہر دو کو کہ
 در خاطر بطون جنرب اندک نائل بجزوب میرفت و از شب جمہ پانزدہم ذی الحجہ شب بقدر یک نیزہ خرے
 می شدہ و در آخر ذی الحجہ محدود شد فقط و در کتب اگر نیزہ سے نیزہ مذکور است کہ این ستارہ در ماہ دسمبر سنہ
 ہزار و ہفتصد و چهل و نہ صیوسے فاسر گشتہ در شہ و چ سال ہزار و ہفتصد و چهل و نہ صیوسے فاسر گشتہ

نواب اسد الدولہ اسد یار خان انسان تخلص

مر دے نیگو کار و ہوشیار بود و شعر بقدر مرتبہ خود خوب میگفت اسم اسطی او اسد یار خان بود و از محمد شاہ
 منصب پیش ہزار سے یافتہ مخاطب با اسد الدولہ صاحب باہمی و مراتب گردیدہ و در سالہ اوچ ہزار و سوار

بدان شمشیر لازم باد و تاسی سے شدند اما عمدۃ الملک بعد چند سال مروج بادشاہ را اندوخت و ساحتہ رسالہ شمشیر داغ
بر طرف گردانید و فالتش و نصف اخیر ماہ ربیع الاول سال یکہزار و چہار و ہشت ہجری سے واپس شدہ لاش اور را
با کبریا کو کہ مولد و موطن او دآبائش بود بروہ ہماک سپردند تا پنج اوست * * *

تاریخ

۱۱۵۸

پون بعد غروب و نگو تاسی | اسد الدولہ بہادر مرزا | یافت تاریخ جلیش سیدار | فنگ آکس کہ گوی یکی برو

قرلباش خان متخلص با مہد

نام اصلی او مرزا محمد رضا بہادر است و در عہد شاہ عالم بہادر شاہ در مہند آمدہ و بختاب قزلباش خان ممتاز گردیدہ
و چند سے رفاقت مبارزہ خان ناظم حیدر آباد اختیار کرد و چون مبارزہ خان با شاہ و محمد شاہ راہ نواب نظام الملک
اصغیہ را کہ از بادشاہ شکستہ خاطر شدہ بطرف صوبہ خود گجرات سیرت مسدود ساختہ بجا رہ پیش آمد و تبارک
بست و سوم محرم سنہ یکہزار و یک صد و ستہ و ہفت در ان مہر کہ گشتہ شد و نواب مذکور سر مبارزہ خان
را بریدہ محمد شاہ فرستاد قزلباش خان در قید نواب موصوف افتاد و مدستہ ہر لہ نواب گذرانیدہ و رستہ
یکہزار و یک صد و چہار و نہ در شاہ جہان آباد وفات یافت غلام علی زادہ بخیر گفتہ

تاریخ

۱۱۵۹

خان بہر گتر و سہی گفرین | رفت سہریت ازین خاکدان | سال وفاتش از لیلان سن | یافتہ خان دادہ قزلباش خان

و عہد الحکیم عالم لاجپور این حقیرہ در تاریخ فالتش یافتہ آہ از قزلباش خان آمدہ اما بکلیہ دہ سال وفات زیادہ میشود

نواب عمدۃ الملک میرخان متخلص با انجام

و لہ امیرخان عالمگیر شاہی است اصل آبائے او از سادات اچینی نعمتہ اللہ است مہر کہ ظریف بود و رستہ بہار و یک صد و چہل و ہفت
نواب قمر الدین خان و نیر و نواب خانہ در ان بخشی بر مہر مہر شدہ و نقد و بیج نکر دہ باز آمدند امیرخان کہ ظریف و خوش طبع بود
بر سبیل زیانین این تاریخ گفتہ *

تاریخ

۱۱۶۰

رفتند بر مہر مہر خورند بہر گتر | تاریخ گفت ہالت بخشی ہدیہ

و مرتبہ دیگر نواب خانہ در ان از مہر مہر بہر گتر خورند باز آمد امیرخان بہر بان مہند سے این مہر مہر کہ ہم زبانین است گفتہ
ع نواب آئے ہمارے بہاگ آئے * ر دز سے نواب بر بان الملک سعادت خان د امیرخان بجنور بادہ
حاضر بودند نواب بر بان الملک بر امیرخان مہن کردہ گفت کہ پیر فوج با بیدان بہشت * خانہ ان ہوش
گشتہ * سیفہ تو کہ ادلا دشت * نعمت اللہ دلی ہستی مذاق ناسقول دار سے امیرخان در جواب گفت کہ راست
است و سگ اصحاب کمف روز سے چند * پنے نیکان گرفت مردم شد * سیفہ تو کہ گنام بود سے با این آہ
سید سے بعد از مراجعت مادر شاہ بطرف ایران چند سال صوبہ دار سے اللہ آباد و تعلق و ہشت * این حالت
و صوبہ دار سے نہ بخواہش او دز بفرمودہ محمد شاہ بادشاہ بود بلکہ واسطہ خاطر داشت نواب قمر الدین خان وزیر
اعظم و نواب اصغیہ جانہ بود کہ باین تقریب اور از جنور بد و فرستادہ بودند زیرا کہ امیرخان مرد غنی و رک

و منصوبه باز بود و هر روز با دشتیار را با انواع مختلف بزرگستانی و مزار اجدادی از نواب قمرالدین خان و صفی خان
 بدقت میساخت لهذا بهانه صوبه دار سعادته آباد که بنام او از سابق مقرر بود از حضور مسجور نموده بودند لیکن
 او بعد از چند گاه باز بحضور حاضر شده کارها را به خود برادر چرب زبانی و نکته دانی از پیشین میبرد اما از آنجا
 که امیرخان احدی را در پله عید گاه با خود برابر نمی پنداشت بعضی اوقات در اظهار بعضی مقدمات و تقریر
 سخن پاس او بکلی که امر را با ملوک باید بجل نموده و چنانچه مزاج بادشاه هم از متغیر شدن آنکه تا بیخ بست
 و سوم شهر ذی القعدة در مجسمه سال یکین از یکصد و پنجاه و نه هجری که یکی از نوکران او بواسطه عناد سکه که از قدیم
 داشت با اشاره محمد شاه بادشاه در دیوان عام زخمی به پهلایش ده کارشش تمام ساخت بعد از آن که بسبب
 عدم اولاد حکم بادشاه صادر شد که اموال او را داخل بیت المال نمایند اما چون مواجب خدام و غیره قریب
 چهار ده ماه بر ذمه او بود نوکران او بر آن خواه خود با ملوک ضبط اموال دفن کاش او شدند بعد چهار روز که مقدمه
 تنخواه سپاه انفصال یافت لاش او را سنجاک سپردند ضایحه از تاریخ فوت او مستفاد میگردد تاریخ بر تهمینه تخریف

تاریخ

چوبی از بهر تاریخ سالت | مامل نموده بکلیت مردم | بر آورده و دندان در دانت | که تخمین کردند روز چهارم
 چون مدد لفظ آه که شش باشد از ماده تاریخ خارج کرده شود تاریخ بر آید و صفحه تاریخ شهادت او را هم عمده
 یافته لاش او را در مقبره خلیل الله خان جد آل مظلوم متصل سیر روح الله خان مدنون ساخته

قتل شدن مادر شاه

در رساله بیان واقع مرقوم است که بعد مراجعت از بندوستان مزاج مادر شاه در آخر عمر صفات سفالی بی باکی
 و بغیان غفصه و غضب عود نموده هر روز باندک گناهی به خشم مردم را بکار داز خانه چشم بر سر او دو عیث غش
 کشتی حیات جسمی را بگرداب فنا غرق میکرد تا آنکه شب نیر و دم شکر دس اول سال یکین از یک صد و شصت و در
 حوالی بلده تو چون که از مشهد بماده سفر است نوکران او با خواسته علی قلی خان برادر زاده اش بگول تفنگ
 و طمانچه و بفرستد و کارش با خرسانیده عود و شاهی و عالم نپای دیال سرور از سرش بدر آوردند و
 سرش را بریده پیش علی قلی خان فرستادند و بعد از آن روز حسب الامر علی قلی خان لاش او را از قتل برشته و مشبه برشته
 در روز پانزدهم بعد از قتل و مقبره که قبل از وفات برای خود ساخته بود دفن کردند گویند که بعد از تمام عمارت مذکور یعنی
 بر دیوار مقبره این شعر نوشته بود بیت در هیچ پرده نیست و نباشد لوائی تو چه عالم پرست از تو و غالی است جاکو
 هر خیز مردم بگرد خواندن خدا کرده بودند لیکن بعد از یافت اینکه مبادارفته رفته بگوش شاه رسد و بافت قتل جمع
 کرد و بتعمیل مک نمودند بالحب بعد از وفاتش مردم جزیرا که بویج در تاریخ وفات او گفتند

فی النار و اسفرح الحمد والهدر

بعد از شهادت او برادر زاده اش علی قلی خان با ستاد و طما سب علی خان جلالت و دیگر امر ابر تحت لشت خود
 ملقب به شاه ساخت

ذکر احمد شاه ابدالی معروف بشاه در آن فیه و آمدن او مرتبه اول شبحیر

احمد خان ابدالی غلغ محمد زمان خان مله و رسه متوطن دار سلطنت برات از سردار با ساقوم خود احمدرضا
قندهار سے اورا در قندمار مجوس ساخته بود و نادار شاه اورا مستخلص ساخته بایران فرستاده و در انجا نیز مقید بود
تا آنکه نادار شاه در سنده کینه از دیکصد و شصت و شصت بجز کشته شد و احمد خان با و صفت اراده فاسد اخراج قزلباش برادر
خود از ان حصی حصی صحیح و سالم برآمده و در قندمار شد و قندمار و دیگر ملکه را در مدت قلیل متصرف شده تاج شاهی
بر سر نهاد و ملقب به احمد شاه ابدالی گردید و بعد از ان بار او به تخمین و ستان از دریا سے ایک عبور نموده حاجت
کنان دار و لاهور شد شاه لواز خان حاکم آنجا چند سے با و مجاریه داشت آخر در ماه محرم سه هزار و یک صد و
شصت و یک گریخته بیست و رفت و لاهور مفت و در تصرف شاه درانی درآمد بعد از ان شاه انور علی گنجشک عازم دلی گردید

ذکر فتح یافتن افواج محمد شاه بادشاه بر احمد شاه ابدالی

چون محمد شاه بادشاه از چند مدت قبل دکنسند بود از شنیدن خبر آمد احمد شاه ابدالی مضطرب
گردید و سپه خود احمد شاه را با وزیر المملک قمر الدین خان و نواب ابوالمنصور خان مقدر جنگ و دیگر امر
عظام و سپاه عظیم بر یک مقابله از شاهجهان آباد و حضرت فرمود چون شاهزاده احمد شاه از سنده کینه شده
بر کنار دریا سے تلخ رسید ابدالی با سه هزار سوار از راه لودیه به داخل سنده شده و تباریخ سنه دهم
بیج الاول سنده هزار و یک صد و شصت و یک آن شهر را تاراج نمود و دیگر دست بشمشیر زد کشته شد شاهزاده
را چون خبر وصول ابدالی بر سنده رسید غمان تو به بجانب سنده تافت فوج شرعی غریبه شد و فوج غریبه
شرقی و سنده شهرست مشهور و در وسط راه و لاهور پنجاه کرده از سنده بطرف شمال گونید که نام قدیش
سهند است چون سلاطین غزنویه از غریبه تاسه نده متصرف بودند سنده زبان زد خلایق شد صاحبقران ثانی
که کامل را تا قرا باغ غریبه در تصرف داشت حکم کرده که سنده را بنام قدیم که سهند است می نوشته باشد بخم
اینکه بر چهار کرده از شهر سنده مرقع قاتل گردید و قریباً نوزده روز جنگ توپ در میان ماند و تباریخ سنه
بیج الاول روز جمعه سنده مذکور جنگ میدان مصمم فرمود و نواب اعتماد الدوله قمر الدین خان و وزیر اعظم
خمیه باراده اینک بعد خواندن و فیغه سوار شدند شسته بودند که ناکه گلوله تفنگ از طرف غنیم آمده به پهلو
نواب وزیر خور و دجان بجای تلیم نمود مولف تاریخ فوت او در عبارت های نواب قمر الدین خان بیافته بعد کشته شدن
نواب مصوف سپیش معین المملک نواب مقدر جنگ سوار شده متوجه محرم گردیدند چنانچه از سربو جاب آتش قاتل متعل
یافت و تا تاریخ بیست و هشتم ماه مذکور بهین آتش و کاسه بود تا آنکه افواج شاه ابدالی تا بقاومت نیاروده و بجای کابل قندهار آورد
شاهزاده احمد شاه و امر سنده و نشان برواقه نواب قمر الدین خان تعاقب را مناسبت ید و در کنار دریا تلخ اقامت گردید بعد
شکست نادر شاه ای این فتح نصیب بادشاه سنده غریزی بر این فتح عظیم فتح خدا ساز تاریخ یافت + +

۱۱۶۱

۱۱۶۱

وفات محمد شاه بادشاه

هنوز شاهزاده احمد شاه و امر سلطنت در سنده تشریف نهند که محمد شاه بادشاه و شاهجهان آباد تباریخ بیست و هفتم شهر بیج
شب چشمنده سنده کینه از دیک صد و شصت و یک بجز کشته شد و مطابق شانزدهم اپریل ماه قدسیه انگریزی سنده کینه از سنده
دوشت سنده دایق را با کینه جیت ایستاد و بیست نواب ملکه زمانه که دختر محمد خیر و محمد شاه بود و نواب غازی الدین امیر لاهور

1141

٢٠

1191

ایضاً

1191

مفتی الملوک سید علومی خان حکیم

اصل نام او زار محمد بن مسلم محمدی قلندر ابن سید قطر الدین علوی از اولاد امام محمد بن ابی خنیفه است ولادت
او در ماه رمضان سال یکزار و شستاد و هجری در دارالعلم شیراز اتفاق شده و در سنه هزار و یک صد و یازده و سیصد و
در پای قلعہ ستاره و بلازمیت عالمگیر بادرشاه مجملعت و منصب سر فراز گردیده تعیین شد از ده و چهار خط گردید و بعد سلطنت
شاه عالم بهادر بخطاب ملک غانی بنا بر منصب عالی امتیاز یافتند و نگامیل بحجاب میر شاه و عالجات غرب نمود ایشان را بقصر سجده
بمنصب شرف نزاری و نقدی سه هزار روپیهر و ماه سر فراز و خطاب مجدد الملوک مخلص بود و چون به وقت تنزدی او و اطراف انان
استعمار یافته بودند تا در شاه عبدالکریم خان جهان آباد و ارباب عزاز و اکرام تمام بوده نخست حج و زیارت مهر و خود و بعضی کس حج در
نظار مکعبه و نیجا و شرح الخلفات شاه جهان آباد سپید

گویند که از جمله تعنیفات او کتابی است مسمی بجامع الجوامع که فی التلک اگر کتب طب ناما معفو دستوزده سایل دراز و
استنباط میتوان نمود شعرا در تقریب او بسیار گفته اند چنانچه مختصر علیخان حشمت تخلص و مدح او گفته

امیسات

ای دست تو دیگر شاه گدا از معین تو در میان طلبان کام دلا خنق میگویی که میگویی کار هیچ من میگویی که میگویی کار خدا
در سال بیان واقع مرقوم است که وفات او بتاریخ نسبت پنجم جب سال یک هزار و صد و شصت هجری در دارالخلافه
شاهجهان آباد مبرهن استقامت واقع شده بود جب وصیت در حواله درگاه نظام الدین اولیاد فون گردیده
اما ازین مصرعه که در تاریخ وفات او گفته اند سال یک هزار و یکصد و شصت و دو استخراج می یابند ازین جهت درین مقام مرقوم نمائیم

تاریخ

بر فلک رفت سیمای جدید

راجہ نول راس

از قوم کامیته سکنه بوده در اوایل اوسته ملازم سرکار نواب صفدر خبک بود از حسن اخلاق و نیکو خدشتی با
با علی درجه افتاد رسیده نایب موبو گردیده چون مدافرت سنده نزار و یکصد و شصت و دو هجری نواب قایم خبک بر سر
نواب محمد خان نمکش مالک فرخ آباد مسب استر شای احمد شاه با و شاه بار و هیلد با سعد و دانواله و سکنه که سر دار
ایشان سعد عبدالرحمان سپر علی محمد خان ر و هیلد بود و یکصد و شصت و دو نواب صفدر خبک مالک رافانی یافته و شروع سال
یک هزار و یکصد و شصت و دو در برادرانش را که صغیر و بزرگ مقید ساخته در فرخ آباد و مینو قلع دار و کوتوال از طرف خود معزز
کرده ان ملک را حواله راجہ نول راس که نایب بود نمود و چندین برین نگذشته بود که احمد خان برادر خود نواب قایم خبک
مروج فوجی از افغانان نمکش بهم رسانیده راجہ نول رای را مضاعت داد و راجہ در عین محاربه از ضرب کمانده فری که
چپیشانی او نشسته کشیده شد و ملک بدستور قدیم بدست احمد خان درآمد این واقعه بتاریخ جم ماه رمضان در فرموده
نزار و یکصد و شصت و دو مرقوم اند چنانچه تارخ وفات راجہ از الفاظ اے نول سرح رو برآورده چنین مرقوم کشیده

تاریخ

روان گردون جان مجبور | ادا کرد حق نمک موبو | از نروان دسیند خور ملک | ایار و بر و نول سرح رو

میر غلام نبی بلگرامی

بن سید محمد باقر بن سید عبدالحمید از اولاد سید محمود اکبر و همیش زاده میر عبدالجلیل بلگرامی است ولادت
او در ویم محرم سنه یک هزار و یکصد و یازده هجری دست داده و میر عبدالجلیل مذکور در تاریخ او چنین گفته

تاریخ

چشم برادر گفت با من چون گل خورشید در عالم بیدم سال تاریخ تولد خود میگفتم نور چشم باقر عبدالحمید
و میر غلام نبی جلوم متولد و موسیقی ماهر بود گویند زبان سندی و هزار و چهار صد و هجده گفته بایان عمر در نظام
نواب صفدر خبک وزیر نظام داشت و در جنگی که نواب وزیر را با افغانه تبشیش آمده بود میر غلام نبی در انجمن که
مقصود گردید و چون غفایر منزل بے نشانی ارام گزید این سانحه سبب و ویم سوال سنه هزار و یکصد و شصت

تاریخ ۱۱۶۵

سید اعظم الدین

تاریخ	
-------	--

راجہ پرستہ پت

تاریخ ۶۳

شیخ محمد ناصر بن علی صاحب الفضل

تاریخ

شیخ محمد قاسم خاں زائر

سید حنی

این سجد را محمد شاه پسر محمد شاه در سنه هزار و یکصد و شصت و چهار هجری ادعرب تعمیر ساخته بود متصل به تالار
واقع شاهجهان آباد حالا باطل نموده و دیده مگر در روز عاشق این تاریخ بر رسم تعمیر تا امروز باقی است +

تاریخ

بنای مسجد بنده دین پناه که شد باورش دولت مریدی + بر دهر که انجاسجو و نیاز + با تالار طاعت شود بعدی +
خود را سجد فرست پای - چون در تالار سجد را احمد - بکشتا سرورش از سر برتر - که بیت خورشید احمد -

سندی مسجد

این مسجد متصل قلعه شاهجهان آباد واقع است از انوار قدسیه زوجه احمد شاه ابن محمد شاه بادشاه در سنه یک هزار و یکصد
و شصت و چهار تعمیر ساخته بود این چند اشعار با تاریخ بر دروازه میانه مسجد مذکور مرقوم است

تاریخ

شکر حق در عهد محمد شاه قاجار بادشاه + خلق پروردگار شاهان عالم پناه + مسجد کرده بنا انوار قدسی تربت + باد و بر فیض عالم باطل یک مسجد
سعی نایب در حبس طاعت کرم + ساخت تعمیر و ترمیم عابدی عالی و سنگاه + چاه حوض مصفا و منبتش آب و زخم + هرگز از آبش طهارت که بکشد از
سال تا ششصد و شصت و شصت با اولیای عالم + مسجد بیت مقدس مطلع نورانه +

نواب نظام الدوله ناصر جنگ

پسر دومی نواب نظام الملک بعد وفات پدر در سنه هزار و یکصد و شصت و یک هجری در کن بر سنده ریاست
چون در سنه هزار و یکصد و شصت و سه برای دفع مظفر جنگ همیشه زاده خود که بنی شده بود ملک کات رفت و مظفر جنگ
با عانت فرانسویان و انگلیست یافته دستگیر شد و ضاری به بهو کوچری خریدند ناصر جنگ کبری برایشان گرفتار و ایشان را
نکست قتلش داده عارت نمود تاریخ این فتح یافتند

تاریخ

چون نوب نظام الدین دولت	که در دهر منجی عالم پناه	زبان حال را یات بلندش	چنین گوید زوالا و شکاهی
ز بیم زیر پا فرستم فلک	از آن بن بود تا بهای	عدوشتی و این دن چو کوی	تلاش نیست با کرمیت و راه
به تنبیه عدو فوجی فرست	که ساز زشتی او را تبا	رسید این فوج و آن مغد جاور	تکلیف بر بعد و آمد کما
	برآمد از زبانه سال تاریخ	مبارک ما دفع فوج شک	

چندی بعد از این مساعده افغانه و سرانسیسان با عزت از مظفر جنگ راه عذر پیچیده نواب نظام الدوله ناصر جنگ بنا تاریخ منتهی
محم سنه اربع و شصتین ماه الف شب خون ده شمشیر حقتند شهادت او و فریب قلعه حجبی بلا صلاست کرده از بهو کوچری واقع شد لاشر
اور در اورنگ آباد آورده پایشان مرقد شاه بران الدین عزیز تر در قد نواب معفی درینا کسپر و ز مدت حکومت او و
و هفت ماه و چند روز بود و میر غلام علی آزاد این تاریخ در وفات او گفته +

تاریخ

نواب عدل کشور عالی جناب رفت و فرست از تاریخ حوادث شاب و دن + و منتهی هم ماه محرم شمسید + تاریخ گفت نوبه گبی قناب رفت
و عاقل محمد مهدی این تاریخ یافته + انه تشهید و الله لحن قاتلا + و میر غلام علی آزاد میگوید که بعد شهادت نواب بعد شهادت او

و نصاری یعنی فرانسس و ایت محی الدین خان را که مشهور مظفر جنگ بود و سوار بی پروا شدند و ابتدا سلسله نصاری
در ملک اسلام احداث مظفر جنگ است او نیز دوا و عداوت شد از دست همان افغانه بتاریخ هفتم
ربیع الاول سنه مذکور در جنگ کشته شد از اتفاقات اینکه روزیک این جنگ واقع شد فرصت و فن مقتولان نشد و دیگر
انصار از عمر که برداشته در محاربه و فن کردند و تا وقت نواب ناصر جنگ در همین روز بر وضی شیخ برهان الدین خجیده در فن گردیده
چنانچه برای انتقال او بتاریخ دیگر بر بسم حسن خاتمه بخاتم غلام علی آزاد افغانه و این رباعی در رشته نظم کشیده

تاریخ

۱۱۶۳

نواب قاضیان صاحب ل | محشور با جناب حسین ابن فاطمه | تاریخ خواتم زبانی شاکش | اگر شاکه سیر و در حسن خاتمه

حافظ محمد اسعد علی

چهاران روز که مظفر جنگ مذکور از دست افغانه کشته شد و نیز در جنگ شهادت یافت و این ساخت بتاریخ
هفتم ربیع الاول سنه یکم هزار یکصد و شصت و چهار دست داده و فن از میدان جنگ سر زمین کوریت بی فاصله
یک فرسخ از موضع راسه بوشی و یک فرسخ از دکان کالوه که در دست مشهور در فوجی گردید و دست تاریخ شهادت ازاد گفته

تاریخ

۱۱۶۳

مصی غیر با اسعد الانقیب | الا لا یسستلوا حد | اعذالهم الذنار بحینه | و قضی بحقیه عالم ماحد

سید غلام بنی سقین صاحب

فرزند مصی سید مصطفی جوانی بود صاحب اسب و الفلم و رسلک ملازمان نواب محمد جنگ بود و چون نواب
مذکور کورت ثالث لشکر بر سر افغانه کشیده و در امن کوه مداریک شعله است از کوه سوالک پناه گرفته مستعد بیکار
شد و بعد حاربات صلح افتاد گرفت و ایام جنگ بست خرم من سنده از و یکصد و شصت و پنج بر خرم تنگ نقد زنده گانی در نیت
سیر کرد و در نیت این رباعی گفته

تاریخ

۱۱۶۵

در فن یمن بلذ قهر مجب | در سر که آبروی تشریح مجب | تاریخ وفات از دل سپیدم | فرمود نیت محفل میر مجب

نواب بهادر جاوید خان

جاوید خان لقب بهادر بهادر خواجہ سرامی بود که از قدیم ضابطه بندی نیت نواب با س والد و احمد شاه با و شاه شیدا
و بعد وفات محمد شاه بشارشش نواب بائی خطاب نواب بیلز نامور گردید چون او متواست که با خان قالد و بادشاه جمیع
امور مالی و ملکی را بلا مشاکت غیر س به دست اختیار از خود گیرد و نواب مظفر پیش دستی را کار فرموده بتاریخ نسبت و
هشتم سوال سبه یکم هزار و شصت و پنج هجری و در ابیانه ضیافت مجانه خود طلبیده قتل رسانید لاش
او را بدید یا انداخت چون چند هزار بندستانیان دین او بودند و از کشته شدن او همه خانه نشین شدند آنجا
نیز شنه خون نواب مصدق جنگ شدند و مادر بادشاه نیز ازین سبب که نواب بهادر مدتی خدمت گذار او بود
ختم عداوت از طرف نواب مصدق جنگ در سینه کاشت و چون باین سبب فتنه و فساد بسیار در ملک برپا
تاریخ وفات او را بعد از عظیم بیافته اند لطیفه منقول است که روزی جاوید خان به بادشاه عرض نمود که

قبله غلام چه خوب هیچ از گفته با سعیدی شیرازی بر اسم نام خود تجوین ساخته دولت جا وید یافت
بر که مکنو نام زیست مدنی الحقیقت که این هیچ بسیار خوب است اما نواب حمده الملک امیرخان که مرده و طبع
بود و در وقت حاضر بود گفت که معصوم ثانی را نیز منقش باید ساخت ع که محتش ذکر غیر زنده کند نام را
تجش خط ذکر غیر ذکر حاضر است یعنی خواهد سر که نه سپردار و در وقت بعد مرگش ذکر غیر نام او را زنده خواهد داشت

نواب محمد الدوله و محمد الجید خان

در عهد احمد شاه بادشاه دلی حمده سیوم بخشی گری داشت در سنه یک هزار و یکصد و شصت و پنج فوت شد و
سنانده سکه تخلص به بیدار تار بخش تبخیه گفته

۳۵۰ ۸۱۵

تاریخ

حیف آن امیر و ناز و شکوه چنانچه
و اگر در پنج او جزو آن چنانچه
تاریخ طاعتش پسیدانده گفت
فردوس با سکن عبد المجید خان را
یعنی اگر عدو لفظ فردوس را با عدو عبد المجید خان یکی کنی تاریخ بر آید

مسجد شاه شریف

این مسجد واقع اورنگ باد است شاه شریف آن را در سنه ۱۱۶۶ و مائه و الف تعمیر ساخته و عارف
الدین خان غاغر تخلص تار بخش یافت ع این مسجد شریف حریم جان نامند

غزل و وفات احمد شاه بادشاه دلی

چون هفت ماه بعد از کشته شدن نواب جاوید خان خواجه سرا احمد شاه بادشاه از گفته نواب عماد الملک غازی
الدین خان و دیگر یار دشمنان نواب صفدر جنگ را معزول ساخته خدمت وزارت تغیر او بنواب انتظام الدوله
پس فرستادین خان مرحوم مرحت فرمود نواب صفدر جنگ از استماع این خبر مضطرب شده و از شهر بدر رفعت
مسجد جنگ شد عماد الملک بطایر تاخیر روز رفتن نواب بود و آخر با در شهر رفتن نگاه داشتن فوج پسند کرد و در پیش
معرض رکله داد و ندی لعلی محمد غانی بود و جنگ شریک خود شاکان خان نجیب خان است که در کمال شرف بدر رفتن شاه عالم بادشاه در
الله آباد بجای بیل و غیره و امیر لاری سر بر آورده بود و صفدر جنگ و او را در شهر و در وقت فتنش شروع به کار و مخالفت
و شروع ل جات که رفتن نواب صفدر جنگ بود شهر کمنه را تاراج نمود و این سانجی جات کردی شهر گشت در اراج اندر
گوشامین که یکی از ملازطان نواب صفدر جنگ بود درین جنگ کار ستاره کرد و هر طرف که میرفت از کشته پشته ها

میساخت آخر تاریخ هفتم شعبان بر مورچه کالی پلایر بکرمند و بی کشته شد و صفدر جنگ تا چند ماه
بنگامه کارزار از کرم داشت آخر چون دید که روز بروز مردمان لشکر او بطرف ثانی رفت و شریک میشدند و جابه
جز این ندید که صلح نموده بصوبه خود که او ده باشد برو و خانچه عرض داشت بجنور و الا فرستاد و صلح نموده بطرف
اوده و آله آباد که خلق با و داشت روانه شد سنانده سکه تخلص به بیدار تاریخ این صلح گفته

۱۱۶۶

تاریخ

شکر آنگه که جات صفدر جنگ
صلح کردند با وزیر شاه
باقی عین سال تار بخش
گفت الصلح خیر قال الله
بعد روای صفر جنگ جمله کار فرما را سه بدست عماد الملک شد تا آنکه بعد از چندی میان او و بادشاه که در بی هم رسید

وعمادالملک وزارت را نیز از انتظام الدوله گرفته با شاه را در اواخر ماه جمادی الثانی سنه هزار و یکصد و شصت و هفت
محبوس کرده و بتاریخ نهم شعبان چشمت اوراد چشم مادرش را که جمیع فتنه بازو زایلیده بود وسیل کشیده عالمگیر ثانی را
بر تخت نشاند مدت سلطنت احمد شاه شش سال و چند ماه بود و بعد از مدتی دست بست سال در حبس مانده بتاریخ
دویم شعبان سنه هزار و یکصد و هشتاد و هشت هجری درگذشت مدت عمر چهل و هشت سال شش ماه و یازده روز
تاریخ وفاتش براس اختصار کلام درین مقام نوشته شد

تاریخ

۱۱۸۸

بر بست چون مجاهدین خشت رنگ	هر کس در سر شک برنگان خوشبخت	افت بر ای سال و فتنه بک	سال و سال و ایامی داشت
----------------------------	------------------------------	-------------------------	------------------------

نواب منصور علیخان صفر جنگ

خواهرزاده و داماد نواب برهان الملک سعادت خان است بعد وفات برهان الملک که در بهنگام ورود و نادر شاه
در دلی اتفاق شده در شروع سال یک هزار و یکصد و پنجاه و دو هجری بخزانده نادرشاهی دو کور و در پی بطریق پیشکش داخل
ساخته خلعت صوبه آورده از حضور محمد شاه بادشاه حاصل نموده و در زمان احمد شاه بادشاه بعد از وزارت سر فرار گشته
در سنه هزار و یکصد و شصت و هفت از بادشاه مرخص گشته از دلی بطریق صوبه اووه میرفت چون در پانزگات که سه
منزل از لکنؤ فاصله دارد رسید از شدت دزدان بزرگی که مثل برهان الملک بر آورده بود بتاریخ هفدهم ذی الحجه
درگذشت لاش او را براسه چندی در گلاب بازی که در ضیعی آباد است بطریق امانت قویض زمین کردند و بعد
از ان روانه شاهجهان آباد نمودند و در قاضی درگاه شاهجهان است عمارتی است عالی و باغی دارد پراز گلخانه
رنگین و میگویند که در غیر ان سی لکهر و پیوسته شده اندرون مقبره این تاریخ کنده اند.

تاریخ

۱۱۹۶

چون صفر عمر میفرست	زمار متاگشت عدت گوین	چنین سال تاریخ او شد رسم	که با او مقیم سبقت برین
--------------------	----------------------	--------------------------	-------------------------

این بیت در تاریخ وفات او از مولف است بطریق تعقیب

تاریخ

۱۱۹۷

بهر سال طیشش چون کرم از بافت حال	با طوب بریش گفتا فوٹ صفر جنگ
----------------------------------	------------------------------

شاه پیر اشرف سلوئے

پیرزاده سلوان ابن شاه پیر محمد پیر کرم باکپوری بود در سنه هزار و یکصد و شصت و هفت هجری فوت
شده تاریخ وفات او از الفاظ شاه اشرف کزیری برے آید و این رباعی نیز در تاریخ وفات او مست

تاریخ

۱۱۹۷

منی از ضیعی شاه اشرف جهان شد	قدوس عرش را رحمت رسان شد	سر اسر در بوز قطب عالم	ز ذات خدا تا بخش جهان شد
------------------------------	--------------------------	------------------------	--------------------------

میرزا ارشد علی متخلص بقصیر

خلعت الصدوق میرخلعت الله مخبر لکرامی است شب دوشنبه یازدهم شعبان سنه هزار و یکصد و شصت و هفت بعالم قدسی
خرامید و در جنبه بخود میرطه الله مافون گردید میرزا ارشد بخش گفته

۱۱۹۷	تاریخ	۱۱۹۷
روشنی هر نفسی پاک گوهری	واحد که دین دینانین نشانم	دل و اطمینان از یار و کشتی

شاه شریف اورنگ آبادی

در سبت ششتر رجب سنه ثانی و ستمین و مائده الف فوت کرده و عارف الدین عاجز تخلص نایب و فاضل
یافته مرید و جد و کبریا و شریف

تاریخ خوشی

نواب درگاه قلی خان محاسب بمومن الدوله سالار جنگ در ایام نواب مصلاحت جنگ بوته که بصوبه دار سے
اورنگ آباد استیلا شد در شکوے خود در سنه هزار و یکصد و شصت و هجده و مابین حوض القبر ساخته تاریخ اتمام آن خود گفته

تاریخ

۱۱۹۹	و جهان هر خد شتم کو کبوا	خجین و منی ندیم بیخ سو	خجین عاقل مست جاوید	می بر دشت شمشک و سب
	هو استم سال بنا آند	میدوستی کوثر آبرو		

قدم رسول

مهری است عالی در شهر لنگ مضاف صوبه اورنگ آباد که در سنه یک هزار و یکصد و شصت و هجده و مابین حوض القبر ساخته تاریخ اتمام آن خود گفته
عالمگیر ثانی تعمیر یافته و در دوازده اسفند این تاریخ برسم تعمیر مرقوم است

تاریخ

۱۱۹۷	بدن خا خدیو دو جهان	پناه عالم انبی و جان	مرتب گشت نوبت خان دین	بعد شاه عالمگیر ثانی
	چو فرزند مصالح دین محمد	که دیدار علی نایب بدین	در گلابی این قصر آراست	نهاد حاصل کند مقصود جان
	سوال سال تخریر جو کردم	سروش غیب گشت از پر جان	چو طلل کفر از سرش کنی از و	ز کعبه کعبه دین سال حاکم

نواب علی درویشی خان مصلاحت جنگ صوبه دار جنگا

بعد گشتن نواب علا الدوله سر فرار خان ابن نواب شجاع الدین خان تاریخ سیزدهم ماه مهر سنه یک هزار و یکصد و
پنجاد و هجده و مابین حوض القبر ساخته تاریخ اتمام آن خود گفته و در سنه یک هزار و یکصد و شصت و هجده و مابین حوض القبر ساخته تاریخ اتمام آن خود گفته
که درین سده برادران کعبه شجاعت حسن تدبیری خالق بود پیشتر از همدرد او آخر سنه هزار و یکصد و شصت و هجده و مابین حوض القبر ساخته تاریخ اتمام آن خود گفته
گشته سنه بعد از آن تاریخ سیزدهم ربيع الاول شب ششده سنه یک هزار و یکصد و شصت و هجده و مابین حوض القبر ساخته تاریخ اتمام آن خود گفته
گشته شدن حسین قلی خان اسپهبد جنگ شجاعت جنگ نیز را و آخرت پیش گرفت خازنه اش را
در باغ مونی جیل که ساخته او بود و برده در محن مسجد انجا که خود تعمیر نموده بود دفون کرده بعد شجاعت جنگ بقاصد
دوماه و دوازده روز صولت جنگ نیز که حاکم برین بود تاریخ نسبت و چرخ جادوی الاول سنه مذکور که براسے عالم
بقاگردید در حوض باغ دفون گشت و مصلاحت جنگ نیز بعد از وی تاریخ نیم رجب یوم السبت سنه مذکور
برجت الهی پیوست و حسب الوصیت پاملر مرقد در خود در حوض باغ دفون کرده و تاریخ وفات شجاعت
جنگ بعد از شش با مژده و یافته اند و چون سال فوت هر دو برادران بلکه مصلاحت جنگ نیز مال و اصد و تفاوت

بابای چند است همین تاریخ براس هر سه کسان سه نواز شد مدت حکومت مصابت جنگ شانزده سال بود مدت عمر هشتاد و سال صاحب سیر المتاخرین می نویسد که اکثر مصابت جنگ میگفت که اسباب ولایت بران میکنند که بعد از اسوا حل ممالک هند در تصرف کلاه بر شان یعنی انگریزان خواهد آمد و چنین شد که او گفته بود روزی مصطفی خان مصابت جنگ را ترغیب بقتله جاده انگلشیه و تخریر کلکته نمود او اعراض کرد جواب داد و بار دیگر خان مذکور شهادت جنگ و وصولت جنگ را در عرض این مقدمه بزرگ خود ساخت مصابت جنگ جواب داد و در خلوت شهادت جنگ و وصولت جنگ را گفت که بابا مصطفی خان خود سپاهی و نوکری پیشه است بخوار که رجوع من همیشه با او بوده باشد شما چرا در چنین امور با او و هندستان می شنوید جاده انگلشیه در عرض من چه بکرده اند که من بدخواهی آنها کنم الی الان اکتفی که در صحرای گرفته است خاموش می نشود آشتی که در دریا بگیرد و کسیت که از افر و نشاندن بهار گوشش باین قسم سخنها باز نخواهد داد که نتیجه غیر از این نذر دارد.

نواب سراج الدوله ناظم بنگاله

سیر مصابت جنگ و حتراده نواب علی وردی خان مصابت جنگ است بعد وفات مصابت جنگ در راه و بنگال کپور و کبیده و شصت و نه جوی ناظم بنگاله و بهار و از سر شد بعد از آن بار او را آوردن ملک پور به از دست شوکت جنگ بطرف راج محل نصرت فرمود و رانته را راه خبر رسید که مرز مانیکر بر گرفته کشن بلید سیر راج مله دیوان شهادت جنگ که بجایگزین معروف و کاکه فته بود باز آمدند زیر آتش کشن بلید که خیمه خود را بکلکته رسانید و ستر و یک ماسا سسر و انگریزان حمایتش نموده نیکار دار استماع این خبر ترک عزیمت منازلعت با شوکت جنگ نموده معاونت سمر شد آبا و کرد و بعد از چندی لشکر کلکته کشید چون جاده انگلشیه را جنگ سراج الدوله متعین بود و اسباب حرب چنانکه باید میانداشتند لهذا بقلعه قدیم حصن حبه بدافعه برخاستند چون ستر و یک صاحب عرصه را بر خود تنگ دید خود را معذور می از سرداران بر جباری کشید و جان سلامت برد و بانی ماندگان لا علاج بمقتضای غیرت موت را بر حیات گذرید تا باروت و کله بند و ق بود و کبیده و شربت مرکب چشید و چندی بجهت گشته اسیر بجهت سراج الدوله شدند و اسوال از برای خطبه که اخصای آن غیر معذور است نهایت رت گویند که کبیده و چل و شلر انگریز با سیری گرفتار شدند بنگال شب ان بچهارگان را در خانه تاریک و تنگ که در مبلع زیاده از شش کز نبود و حال آن مکان از زبان انگریز بلاکول میگویند بنده نموند بنگال مسیح چون دروازه امکان را کشوند بجز بست و سه کس را زنده نیاختند و دیگران همه بشت گری و تشنگی جان داده بودند این ماجرا دوماه و دوازده روز بعد از رحلت مصابت جنگ بتاریخ بست و دوم ماه رمضان سنه یک هزار و کبیده و شصت و نه جوی که مطابق بستم ماه جون سال یک هزار و هفتصد و پنجاه و شش صیدوی بود و قوام آمد و متو ادین اوراق تاریخ ابن سانخ زبان اردو باین طریقیه یافته که از آن سال جوی استخراج میشود

تاریخ از مملکت

بلک نواب سراج الدوله بنو انگریز	لی لیا جی خا و کلکته کو بهار بنگال	خان جنگ بالکولین کبار کیا بند	کبیده و چل و شلر انگریز بجهت سراج الدوله
مسح مواتی زنده بجز بست و سه کس	گویند که سیری زنده بنگال	بای و شلر انگریز او سر آمد کیشن کا	بهر تاریخ کهاین خان جنگ بلاکول
سید کریم الله مخلص بفریب			

برادر اعلیٰ نے میرزا زرش علی خاں صدق میرعلینت اللہ علیہ السلام سے استدرس ہزار و یکصد و شصت
ہونہ در گذشت این رباعی از دست رباعی شطران چوز در گاہ خدا شد مرد و پد پر سب کسی جز اندکوی
نوسجود و بگفت کہ منم جو مال رخ دوست و جزفات خدا و گزند اسم سجود و پد و این بیت از سید غلام مصطفی است
سرخید بعد سمجہ توحی را نحانی بہ تاسجدہ بآدم کنی شیطا و میر غلام علی آزاد و وفات سید کریم الدین ابن تاریخ ہتمیہ گفت

تاریخ

۱۲۳۳

۵۳

۱۱۶۹ شاعر خوش کوی چونی شہر لڑا | مرد در عین جوانی یا نصیب | وقت بجان فتن غلام ز غیب | ہر تاریخ و فاش یا غریب

سید قطب الدین عرف تھلی

درویشی فاضل و کامل مجاہد نشین شاہ نور بودہ بتاریخ نور دہم جادی الاول سنہ شمع و ستین و پانز و الف در
گذشتہ و عمارت الدین خان ابن مصر نے تاریخش بافتہ تاریخ ہدیہ و بخت کرد و قطب دین

سراج الدین علی خان مخلص بآرزو الکربابی

کتاب او از جانب پدربش کمال الدین خواہر زادہ شیخ نصیر الدین محمود و از طرف مادر شیخ محمد خورش کو الیاری
شطارمی میرسد از شعرای تازہ کو بود و در سلک منصبداران بادشاہی بودہ و در ادب سلطنت محمد فرخ سیر
محبوبی از خدمت گواہیار ماسو گریدہ بدقی در شاہجان آباد استقامت داشت چون وقت او یا فر رسید ملک بنو
آمد و در انجا بلیست و سیوم شہر ربیع الثانی سہ ہزار و یکصد و شصت و نہ در گذشت چند گاہ ملک بنو نجاک سپردہ
شد بعد از ان برادر زادہ او محمد حسن خان تابویش بدلی برہہ و رانجا دفن ساخت میر غلام علی آزاد تاریخش گفتہ

تاریخ

۱۱۶۹

۱۱۶۹ سراج الدین علی خان مخلص | زمرگ سخن را آبرو دشت | اگرچہ یکسی سال فاش | کجوان جان معنی آرزو دشت

نواب مصمم الدولہ شاہنواز خان اورنگ آبادی

نام اصلی او عبد الرزاق است و اصلش از سادات خواف سید اعلیٰ او میر کمال الدین در عبد اکبر شاہ بادشاہ از عرف
ہند آمدہ و در سلک ترکمان بادشاہی ملازم شدہ و پد عبد الرزاق میر حسن علی نام داشت کہ در عمر سب سالگی فوت کرد
و فرصت نشو و نما نیافت ولادت مصمم الدولہ سب نیم رمضان سنہ جدی و عشرتہ الف در لاہور واقع شدہ و مولیٰ قریب
او اکثر در اورنگ آباد و در عنوان شہاب از لاہور باورنگ آبادہ و در اوایل منصب از پش گاہ نواب نظام الملک آصف
جاہ سرفرازی اندوخت و بعد چندی بدیوانی بادشاہ منصوب بہ برابر امور شد و بخت نواب مصمم الدولہ با نواب نظام
الدولہ سپہ نواب نظام الملک بخوبی برآمد و چون نظام الدولہ یاد بخود جنگ نمودہ شکست خورد مصمم الدولہ نا و شکست
شرط رفاقت بجا آورد و بعد اترام نظام الدولہ از ان ملک کنار کشیدہ کیسہ شد و مدتی معات نواب آصف جاہ
ماند و از خواہتیا رکردہ بخیر و تسوید مائت الامہ اشتغال ورزید و مدت پنج سال اوقات برین منوال گذرانید آخر نواب
آصف جاہ در بابان عہد خود اورا از عتاب بر آورد و بدست قریب بدیوانی برابر امور ساخت بعد وفات آصف جاہ
نواب نظام الدولہ اورا از برابر طلبیدہ بدیوانی سرکار خود سرفراز نمود چون بعد شادست نظام الدولہ و قتل مظفر خاں
ادارت نواب صلاحیت جنگ رسید اورا بتاریخ چہار دہم صفر سنہ سبع و ستین و ماہ ذوالحجہ اعطای خلعت

و کانت مطلق خود منصب بیست هزار سوار و بیست هزار پیاده و در سنه هزار و یکصد و
 و بیست و هجری عالمگیر شاه دلی برپا آورد و مرآت فرستاد و شخصی این مصرع تاریخ یا منشع از شاه بنده ابدی
 و هم مرآت بنده ابدی از آن معصام الدوله در فکر مرآت است و نصاری فرانسویس که در آن ملک قناری تمام هم رسانیده بودند
 افتاد و فواجب سلامت جنگ از غنای اول نصاری را از نوکری خود بطرف کرد و خبرین در ماه رجب سال هزار و یکصد و هفتاد
 و یک عبد الرحمن مخاطب بجید رجب که صاحب اختیار کار و پیشه یوسفی رئیس سردار نصاری بود و معصام الدوله
 را در آن گاه با دیار سلطان واقعه ای او مقید ساخت نظام علی خان بدو سلامت جنگ که دشمن جانی علیه جنگ بود تا پنج
 سیوم رمضان سنه مذکور حیدر جنگ را که بخیر آمده بود قتل آورد و طرف نشویشی در لشکر افتاد و درین شهر و غوغا و احوال طلبان
 کار معصام الدوله را با میرش میر عبد النبی خان زمین الدوله و مشور جنگ که سبک از افرایه او بود تمام ساختند و میر
 را در غارگاه او که جانب جنوب شهر قریب درگاه شاه نواز است زمین خاک سپردند و زمین الدوله را در شهر
 ابائی او که با من گنبد است دفن کردند و میر آقا و تاریخ شهادت این بر سر درین آیه یا نه و وجه پوینده سفره
 و نیز بر سر مذکور گفتند

تاریخ
 ۱۱۴۱
 رفت معصام الدوله به جهان | سیوم ماه شریعت رمضان | سال ابن واقعه ان سید خود | گفت داشته عبد الرحمان

۱۱۴۱
 معصام الدوله آن در راه لایق گاه | نامی شکر شکر بیک گاه و غارگاه | زاد برض سید تاریخ به باران شریف | کرد نه شکر سید را به انا لله
 و فواجب درگاه علی خان مخاطب بمیرمن الدوله سارا جنگ که از طرف فواجب سلامت جنگ که محبوبه داری او را گاه
 ممتاز بود این رباعی ستراد و تاریخ ایشان در ملک نظم کشیده

تاریخ ستراد
 ۱۱۴۱
 دیدیم زمین هر لایق حوله و غارگاه | در پیش خود در خون شهادت از غارگاه | انتم که سبک این تاریخ بگفتان | اول و علی شکر سید که لایق

و میر رحمت الله نامی شخصی این تاریخ یافته
 تاریخ
 ۱۱۴۱
 معصام الدوله که علی گیسر بود | نامی قتل است بعد که در سب | در زمین قاتل ماه صیام بود | تاریخ گفت بخل شهادت شد و غیب

روضه حضرت سلون
 این درگاه در موضعی که از حضرت سلون میگویی بنده صفای صوبه آورده در سنه بکزار و یکصد و هفتاد و یک هجری
 منتهی یافته و این تاریخ بنای اوست

تاریخ
 ۱۱۴۱
 شد بنادر سلون و غارگاه | که جهان را از غایت کین | داد افش بشارت از تاریخ | این بود استلانه اشرف

میر محمد یوسف
 بن سید محمد اشرف الحسنی والو اسطی البکرامی و دختر زاده میر عبد الجلیل بکرامی است که کتابی تالیف نموده ما هم

در سنه یکم هزار یکصد و هفتاد و هجده احمد شاه ابدالی مرتبه دوم پادشاه جهان آباد غنیمتی بی شمار از دلی و آگره و برده و درخت محمد شاه را در جلال نکاح خود آورد و عالمگیر ثانی نیز دختر خود را با پسرش تیمور مرزا بنسب ساجده و حسن و قاضی احمد شاه ابدالی حسب خواہش عالمگیر ثانی حمید امیر الامرا کے پر نجیب خان افغان بختیاب نجیب الدولہ مرحمت ساخت بعد از انکه او عماد الملک غازی الدین خان که از خوف احمد شاه ابدالی بطرف فرنگ آباد فرستاده بود از آنجا نواب احمد خان نیکش را بھرا گرفته بآباد رگونا متہ را و مرہٹہ دھولکدر دلی آمد و بعد محاربه و مقاتلہ نجیب الدولہ را از شکر بھجان آباد بدین نمود و حملہ کار سلطنت را بدستور سابق بدست خود آورد و بادشاہ را محض بدین عمل ساخت و احمد خان نیکش را بجلد و کے خدمت ہا کے او حمید امیر الامرا کے بختیاب نجفی الملک احمد خان ببادر غالب جنگ دہانید بعد از ان عماد الملک در پے جنگ حرست شاہزادہ ہا کے مگر خلف عالمگیر ثانی کے کوہنہ گرفت بلکہ در سنہ یکم هزار یکصد و ہفتاد و یک ہا کے سعید ساعنی و او خانہ اورا محاصرہ نمود شاہزادہ بنوئی کدورت بعد کشتہ شدن جبکہ س و میر جعفر باکسبی پیشل را و مرہٹہ از ان حمیں ہمیں سالم برآمدہ قریب ہشت ماہ بھراہ نجیب الدولہ گذرانید بعد از ان از خوف عماد الملک بطرف مشرق رفت و جندی را در حد آباد کہ نیابت ان صوبہ از ہنگام نواب سفدر خجک بنام نواب محمد قلی خان برادر زادہ او بود دستوقف بود و بعد از ان محمد قلی نانا امیدوار وزارت ساختہ در شروع سال ہزار و یکصد و ہفتاد و دو با فوجی عظیم بہت بر تسخیر ملک بنگالہ نمود و بھراہ خود گرفت درین سال رگونا متہ را و مرہٹہ دوتا سید بہید باہا کے عماد الملک نجیب الدولہ را در سکر تال محاصرہ کردہ اورا تانگ نمود تا یہ کہ این معاملہ یافتہ اندید بہر ری آشکارا ہو کر دہند چون درین ایام غلبہ مرہٹہ ہا بسیار شد ہندو مسلمان از دست ایشان عاجز آمدہ با تفاق نواب شجاع الدولہ صوبہ دار آوردہ و دیگر امرایان ہندوستان عرضہ داشت با احمد شاہ ابدالی فرستادند و لک خواستند کہ تشہد آوردہ و متفق شدہ این فرودہ بیدین را مستاحل گردانند چنانچہ احمد شاہ ابدالی ازین فرودہ سہ و گردیدہ در سال ہزار و یکصد و ہفتاد و سہ ہجری نوح توجہ بہت ہندوستان آورد چون آمد ادا کویش زد خواص و عوام گردیدہ عماد الملک بخیال بے ادنی ہا کہ بخصبت عالمگیر ثانی از دل بظہور آمدہ بود و علاوہ ان نجیب الدولہ را کہ دست گرفتہ احمد شاہ ابدالی بود از دل بے بر ساخته بود بخوف جان خود باقی بیک خان لہجی و مدی قلی خان کشمیر کے را کہ مشیر امور دولت او بودند اشارہ فرمود تا ایشان عالمگیر ثانی کے در درخت شبنم تارخ ہشتم و ہجرت تارخ یکہیم ماہ ربیع الثانی سال یکم ہزار و یکصد و ہفتاد و سہ ہجری کے یک شنبہ جمعہ دین را از بالا بطرف دیار بر یک جہا افکندند بعد شش ہر بعض کسان لاشش را برداشتہ و بمقبرہ ہالیون بادشاہ مدفون ساختند تا یہ کہ وفات اوست

بسم الله الرحمن الرحيم

و چون انتظام الدوله خانان پسر قمر الدین خان وزیر که خالوی عماد الملک بود و سه روز پیش از قتل بادشاه بکرم
عماد الملک از دست همون ننگ حرمان شهید شده بود چنانچه غریزی تاریخ شهادت او بادشاه هم باین عنوان
گفته که از مصره آخر تاریخ برے آمد.

۱۱۷۱

تاریخ

سنتی پادشاهی کشمیر قاتل جان شاه و ابن وزیر

دست سلطنت عالمگیر ثانی پنج سال و هشت ماه و هشت روز دست عمر بنفاده و چهار سال لقب او بعد وفات پدرش
قرار یافت.

آمدن احمد شاه ابدالی مرتبه سیم در شاهجهان آباد

چون ننگ حرمان بادشاه عماد الملک تنه خفا بر کوسه عالمگیر ثانی را ندانده و شاهزاده محی السنه را که یکبار پیش
ابن خلد سلطان بود بر اسامی نام بر تخت جانشان نشاند و لقب بشاهجهان ثانی نمود و عماد الملک بمهر
قله خان کشمیر بر اجراست او گذاشته خود بعبادت و وفات و تاسنید میر و جاکو که نجیب الدوله در
سکرتال مسب الارشاده او محاصره نموده بودند شتافت و معامله نجیب الدوله بر صلح قرار یافت بود که عقیق
رسیدن احمد شاه ابدالی گوش زد عالمیان گردید و تاسنید میر خبر شاه ابدالی شنیده و صلح را ناقص گذاشته
بالشکر خود که در اوقات هشتاد هزار سوار چهارم او خود داشت مقابل احمد شاه ابدالی را روانه شد و چون عماد الملک
خبر پیدا و بگلوی بسیاری از سکناهای شهر نیز اندوه بود هر کس بلکه خادمان و شیراز گرد و گردت بر و امن دل داشتند چنانچه
منبع و ترهیت با نجیب خان پیوسته و مستو سلطان بادشاهی روزی بارهیل باستغف شده برای تخواه خود با
بر عماد الملک هجوم کردند و بادشاه نجیب الدوله در حلی او فتنه هر چه از فتنه و حبس و اسباب و قیل و قوچانه یافتند بهانه
تخواه خود بعبادت بردند و عماد الملک بمال حسرت و اندوه پیش سوره جل جلاله فتنه و قتل و غارت پور محضی گردید بعد از آن که
شاهجهان آباد و حکم نجیب الدوله بر آب و باد روان شد مخفی آنکه چون شاه ابدالی تا به انتر میر رسید سعد الدوله خان پسر
علی محمد خان رو بهیل و نجیب الدوله و نواسه احمد خان بکشم فرخ آبادی و حافظ رحمت خان و دو نفر دیگر که ملک انبیا در
انتر میر واقع شده خود را بادشاه ابدالی رسانیده و شرف لازمست اند و فتنه القصد چون لشکر شاه بالشکر و تاسنید میر مقابل
شد و تا جنگ کنان بجانب شاهجهان آباد رجع القهقری نموده بمیدان بادی که در سواد شاهجهان آباد واقع است رسید
و ابدالیان اطراف دتار افروخته و جنگی عظیم در میان آمد آخر کار دتا با سایه فوج از اسپان فرود آمده پا در سینه
قایم کردند تا آنکه با جمیع همراهمان علف تیغ نیدریج ابدالیان گردید و این واقع در ماه جمادی الاخر سال یکم از یکصد و
بنفاده و سه هجری بوقوع آمده و میر غلام علی آزا و تاریخ این جنگ را چنین یافته.

تاریخ

۱۱۷۱

کرد سلطان محمد در قتل و تاسنید دشمن گاه گفت تاریخ این خلف آرام نصرت بادشاه عالمگیر

چون خبر شتادن و تاسنید میر پیدا شد و بادشاه ابدالی پیشوا در کن سید باغی و عظیم در گهر اسه هندوستان
گردید و در غایبانه احمد شاه ابدالی در شاهجهان آباد رسید و اول شهر را تاخت و تاراج نمود و قتل و غارت نیز عجب عجب

ساخت من بعد تاریخ نسبت هفتم صفر سال یکصد و هشتاد و چهار شاه جهان تاسی را که قریب یکسال بخت نشسته بود و چون
 ساخته مرزا جوان بخت را که خلف شاه عالم بادشاه بود خطاب جلالت شاه بوسه ای بر کمرش نهاد و بوسه
 فرمود و نشاند و خود و سوبه معمر که احمد شاه ابدالی گردیده در آن جنگ باب باری از سرداران مرتبه شایسته و بزرگوار
 سال مذکور مطابق ماه جنوری سنه یکصد و هشتاد و یک تیسوی بود و شش گونگی که تا شصت کرده و چون مرتبه ها مثل آب
 زمین روین بود چون شاه ابدالی در آن تاسی و خبری که نمود و سایر احوال آن گفته

تاریخ

۱۱۴۳
 شاه ابدالی از تاجیکستان | اگر در انجام و در آغاز فتح | امیر کاظم خان بخش خوار | شاه در اسلحه خود باز فتح
 مختصر آنکه بعد از این فتح احمد شاه ابدالی تاجیکان و در شاه جهان آباد مستوفت بوده عباس الکرخ و مختصر محمد شاه بادشاه موسوی
 یکصد از ابلین صاحب محل بحاله اکل خود داشت و مختصر عالمگیر ثانی را که باب خود شاهزاده نیمور مرزا احمد بستانه بطلعت
 منته و سنان پشته عالم بادشاه که در آن ایام بطرف تنگاله تشریف داشتند مختصر ساقه و جهانار شاه را همچنان که
 بر بر لیسید که گذشت و خلعت و زارت بنواب کتباع الدوله پو شانیده و از سر نو عهد که امیر الامرای نجیب الدوله
 بخشیده و تبار پنج شانده هم شهبان سال مذکور بطرف قندار مراجعت فرمود و کلمه مراجعت قندار نمود و تاریخ و ایلی
 دوست و نواب شجاع الدوله و در آن ایام شاه ابدالی برای ملازمت شاه عالم بادشاه بطرف مشرق روانه گردید
 ابوالمظفر جلال الدین شاه عالم بادشاه غازی و ولد عزیز الدین عالمگیر تاسی
 و لاوت او تاریخ هفتم صفر سنه شش و بیست و یک سال یکصد و هشتاد و یک میل جری از ابلین بنیت محل مشهور بلال کنور واقع
 شده پیش ازین مذکور شده که شاهزاده غاسک که مختصر محمد عالمگیر غازی الدین خان کهن حیات پدر از شاه جهان آباد
 گریخته و نواب محمد علی خان را از ابدالی و همراه گرفته و مختصر ملک تنگاله رفته بود در آن ایام تنی چند از اکریزان از طرف
 کپنی کو تنی با سبب تجارت و حکومت و عظیم آباد داشتند شاید که یک و نیم سال پیش از درو شاهزاده و جیلان کلاب
 سراج الدوله حاکم تنگاله و در ساسی اکریز و مختصر دست داده بود که باعث خرابی و بربادی او شده و جنگی در میان
 ایشان واقع گردید و مختصر آنکه کرنیل کلبو صاحب که سردار اکریزان بود با یکدیگر کرده و با ولایتی و در هر ازین دوستان
 در میان پلاسی که از مرشد آباد تا نزد کرده و فاصله دارد مستعد جنگ شده با وجود آنکه همراه نواب قریب پنجاه هزار سوار و پیاده
 و پنجاه هزار پیاده بود و هرگز میت یافته و تاب مقاومت در خود ندید و از میدان جنگ گریخته و این معاطه تاریخ پنجم ماه شوال
 سنه یکصد و هشتاد و چهار هجری مطابق بستم سی و دوم ماه جون سنه یکصد و هشتاد و یک میل و مختصر بوسیله بود و در
 هر نیت سراج الدوله گرفتار شده و تاریخ پانزدهم شوال سنه مذکور را با ایلی بر صادق مشهور به میرن بر سر مختصر علیخان قنبل
 رسیده بعد از آن صاحبان اکریز و مختصر علیخان را که نایب نواب مذکور بود بجای او بر سر بستانه بود و در یک سال
 و نیم بعد ازین ماجرا شاهزاده موصوف در صوبه بهار رسیده با او و مختصر تنگاله محاربه و مجادله پیش داشت و درین اثنا فرشتاد
 بر خود و بر سانیه شاهزاده فی الحال اصلاح امرایان که همراه او بودند تاریخ چهارم جمادی الاول سنه هزار و یک صد و هشتاد
 و سه در حواله عظیم آباد مشهور به میه اورنگ ماند و ای راسته ملبوس نمود و خود را بهت شاه عالم بادشاه لقب شهنشاهان
 وزارت بنواب شجاع الدوله صوبه و در حواله ملبوس به نجیب الدوله و در حواله ملبوس و تاریخ پنج شنبه بیستم ماه شوال

این امام بازمه را بنابر راج در ملک بجایار مضامین همون بنگال در سنه هزار و یکصد و هفتاد و پنج قمری ساخته و بر دروازه ان عمارت این تاریخ منقوش نموده

نیز می راجع تجربتیک نایزد جهان	منانوده جهان عقل الم زمان کین قحطرم بارید بایست خستین	هزار کعبه و معقود و کشتن کین احمد مختار شافع کومین	از هجرت بی آن سر و مسکوک بار
--------------------------------	--	---	------------------------------

چون حضرت ابوبکر بعد استیصال افواج مرشد باختر الدولہ را خلعت امیر الاشراف از سر نو محبت فرمودہ و نماز ایشا و رایا سے بدر

[illegible]

که در شهر و بلاد فلان بود بر خند و است کن نشاندید بعد از این که با او را در راه بخار و غبار و چندی اندک رسیده که از حضرت

میدان جنگ رو برافتنه بشوره عنایت خان بس حافظ رحمت خان که با بجزار سوار شده در جنگ شکیب
 نواب بود بطرف برلی شتافت باین اراده که اگر رو به با این بر یافت در دیند با طرح جنگ جدا
 اندازد شخصی در باب شکست خوردن شجاع الدوله این ناسیج یافته کل مغل بولن + القصه افواج
 انگریزی بفتح و فیروزی تابه الله اباد و لکنو و فیض اباد داخل شدند چن شاه عالم با دست او دم که شجاع الدوله
 منظم شده و بفرار نهاد و لاچار بارو سالی انگریز طرح صلح انداخته همراه ایشان تابلو اباد شریف از درون تاجا
 چون برلی رسید سالی حافظ رحمت خان کسی از روسای افغانه با موافق نشد بلکه خیال فاسد و در دل داشتند
 لاچار از بخار و گردانیده همراه حافظ رحمت خان در فرخ اباد پیش نواب احمد خان بس نواب محمد خان بگششتن
 دوازده نواب عامد الملک غازی الدین خان را که در فرخ اباد بود همراه گرفته متوجه کابل می شدند و بعضی امار را و مترو
 که بخواه هزار سوار همراه خود داشتند در کوزه همان اباد نشکر کشید و جنرال کارنگ حسب بهادر که بطرف فیض اباد
 آورده رفته بود از استماع این خبر در گماشت شیر را جویو و کنگ نموده و متوجه فوج مرسته نمود و تا سیر قتل از
 هر دو جانب زبان کشید و نواب ناب گله نو گنجی نیاد و در میدان بگردانیده و مرسته که نه میست یافته
 و عبور جنگ کرده بطرف کابل می فرستاد نمودند این واقعه در ماه محرم سنه یک هزار و هشتصد و شصت و پنج عیسوی
 که مطابق او آخر سال هزار و یکصد و هشتاد و هشت هجری بود و فوج پیوسته از همین وقت پایه دولت
 کبیری انگریز بلندی گراست و ابتدای عملداری کبیری انگریز را از این میدان تصور باید نمود و چنانچه از آغاز دولت انگریز در موه

۱۱۴۸

در بهشت امیر شکر فر

مختصر اینکه بعد از انعام بخاطر نواب رسید که در شاه جهان اباد رفته معرفت نجیب الدوله عرض داشت منضمین بوقایع
 سرداران سپاه در خواست فوج بنگ خود و بعضی از احمد شاه ابد است که موافق است دعای نجیب الدوله و
 محامد را چه در هر سنگه جاث از کابل کوچ کرده تا بسر همد رسید و بود و بسر شاکه این تدبیر را احسن تدبیر
 در فرخ اباد پیش احمد خان بنشین آمد و ابصلاح او بپیغام صلح و مصالح مایه و ساد انگریز در میان آورد و در جنرال
 کارنگ صاحب ملازمت نمود و بعد و بچاک که مابین زمان بران قایم اند و میان آمد بعد از آن هر دو سرداران از
 کوچ نموده تا بآلبه اباد شریف رفت و در دین انکار نیل کلمه و حسب مخاطب به ثابت جنگ بود که بعد از انعام از
 ولایت مخاطب ملا و کلیو شده اده بود برآیند و بسبب صورتی که از کلمه نشه اعف ماله اباد آورد منشی اعتمام الدین
 که بولایت انگریز ران رفته بود در رساله شکر ف تمامه تعینت خود می نویسد که چون لاری کلیو حسب الله اباد رسید
 نواب شجاع الدوله قرار داد در میان آمد که معویه الله اباد داخل است و چهار لک روپیه و صورتی که جهان اباد و تاجا
 ملک جبل و هشت لک روپیه جهت خرج باور شاه جهان اباد او کرده شود باقی صورتی که او و یک کتور و بخواه لک روپیه دیگر
 غازی پور زمین به نوزده لک روپیه بطرف نواب معروف باشند بعد از آن بجای لک روپیه برای خرج سپاه شکر
 کبیری از نواب گرفته بدو قطعه صلح نامه دستخط و امهر کبیری و نواب مذکور ثبت نموده کتاب انجمن
 بنیست گرفته و بسبب نواب داود و نواب میر محمد بنیست گرفته در دست لاری کلیو و معاهده کرد و با هم دانسته
 نمود و بعد از هفت روز نواب شجاع الدوله خلعت بادشاهی پوشیده بطرف صورتی که او و در خدمت شد و در موه

سند نظامت صوبه بنگاله بنام نجم الدوله سپه لواب جعفر علیخان مرحوم و سند دیوانی بنام کمپنی بقرا اینک که بابت
 چهار لکمه روپیه سالیانہ بخوانہ عامرہ بادشاهی عاید کرده حاصل ساخت و محاصل صوبه بنگاله را بطریق متغایب نام کمپنی الکرین
 در سند بادشاهی لواب بیده گرفت و مقرر کرد که لواب نجم الدوله سالیانہ نصف لکمه و پیر چیت ذات خود میگیرند
 بنسبت جمع معاملات مالی و ملکی و لگا بداشت فوج و تحصیل مال و سایر غفلت بصاحبان عمده کمپنی دار و بعد این همه نوشتند
 که بنام خود و از دهم ماه گشت سنه یکزار و هفتصد و شصت و پنج عیسوی مطابق بسبت چهارم صفر سنه یکزار و یکصد و هفتاد
 و نهم هجری تفریم یافته بود و لار و کلکو صاحب بطرف کلکته تشریف بردند و شاه عالم بادشاه در شهر الله آباد طرح اقامت انداختند
 تا چند سال در همان شهر بسر برد و وفات لواب جعفر علیخان سه و نیم ماه بعد از جنگ یکسر یعنی تاریخ چهارم ماه شعبان در سنه
 سال هزار و یکصد و هفتاد و شصت هجری که مطابق بنجم ماه فروری سنه یکزار و هفتصد و شصت و پنج عیسوی بود در مرض آباد
 واقع شده و پیش از لواب نجم الدوله شناید که در ماه ذیحجه سنه یکزار و یکصد و هفتاد و نهم هجری فوت نموده بعد از و برادرش لواب
 صیف الدوله بر سر پست نشسته و در او خرسنه یکزار و یکصد و دوسه در گذشت بعد از و برادر خود و مبارک الدوله سند نظامت داد

شیخ محمد علی حسنین

مولد و وطن او اصفهان است از نابشر شیخ تاج الدین ابراهیم المعروف بشیخ زاهد گیلانی است لکنت به باطنه و واسطه بشیخ موهو
 میرسد و شیخ زاهد مرشد شیخ صفی الدین اردبیلی جد سلطین صفویه بود و از خیزن در راه برج الاخر سنه ثلث و مایه و لطف واقع شد
 شاگرد محمد سج فائی و او شاگرد اقا حسین خوانساری است در شعر فکر عالی و دشت از غایت شتهار که صفت فضایل او اقطع علم را
 فرو گرفته مضافات او در جمیع بلاد عالم عموماً و در سبده هم خصوصاً دایره و سایر است و در حکامه تار شاه از ایران دیار و در هندوستان
 گردیده مدتی در شاهجهان آباد گذرانید و از آنجا بخت بشهر نیکس شید و بهما نجا رحل اقامت انداخت و در آن بلده قبری ابر
 خود ساخته انتظار اجل موعود میکشید و اکثر برزخیش میگذاشت که اینقدر در بر جرات و برای قبر لوجی از سنگ تراشید
 این چند کلمه و بیت بران نقش کرد بر سر لوح اسم تبارک الله بعد از آن محسن قدسک المسی بعد از آن العبد الراجی حمزه
 ربه العفو محمد لکوه علی ابن ابی طالب الجیلانی و در این لوح مذکور این مطلع خودش مرقوم ساخته بیت روشن
 شد از وصال خوشبهای تار ما به صبح قیامت است چراغ قرار ما به و در هر دو بیلوی قرار این دو بیت به زبان
 دان محبت بوده ام و دیگر نمیدانم به همی دانم که گوش از دوست بغامی شنید اینجا به حزن از پای ده پیالسی گزینی دیدم
 سرشوریده بر بالین آسایش رسید اینجا به اللهم اغفر له وارحمه فقط و فاش در سنه یکزار و یکصد و هشتاد و هجری
 واقع شده و در همان قبر مدفون گشته شخصی این تاریخ بتعمیه گفته

تاریخ

نمی گشت بیبهات روی زمین ز شیخ محمد علی حسنین
 مسجد سلون

در سنه یکزار و یکصد و هشتاد و هجری شاه پیر ناه ابن شاه پیر شرف پیرزاده سلون سجدی در سلون
 تعمیر ساخت و غزنی تاریخ ان یافت به لان الصلوة معراج المومنین و دیگر گفته

تاریخ

۱۱۸۰

مقبور دین پناه پیر پناه | ساخت مسجد بفضل ربانی | لسان تاریخ او ملک فلک | گفت این است کعبه پناه

۱۱۸۰

محمد پناه اشرفی الکریم | نموده بنا مسجد سنیتم | اند کرد آتف که تاریخ او | ابو خاؤه حمد رب کریم

مسجد اله آباد

در شهر اله آباد نزدیک باغ بادشاهی مسجدی است که حاتم الدین علی خان در ایامیکه شاه عالم بادشاه در آن استقامت داشت یعنی در سنه هزار و یکصد و هشتاد و یک هجری تعمیر ساخته و این تاریخ بر پیشانی باب مسجد منقوش است

تاریخ

در زمان شاه عالم خسرو در زمین خلق پروردگار سر حاتم الدین علی صاحبان شاد و پادشاه ذوالکرم مستغنی از جود و همت حاتم الدین علی که هر ماه با شکر رزق افزائی سپهر زیر کفایتش بود و در سنه هشتاد و یک هجری حاتم الدین علی خان از آبادگاه ساخته تعمیر این مسجد بامر غلام سال تحریک سر زمین ابد و آخر زمین کعبه دین سجدگاه مسکن بیت الحرام

۱۱۸۱

میرزا محمد سیاح خان

پدر میرزا ابوطالب خان لندی است در سنه هزار و یکصد و هشتاد و دو هجری بنابر پنج سوم ماه ذی الحجه فوت شده و خلف او میرزا ابوطالب خان مذکور مصنف کتاب سیر طایفی این تاریخ گفت

تاریخ

محمد بن شیخ ان نجیب الدین که بود ذی سحر افضل علم و عقلا در سنه هشتاد و یک هجری بنابر پنج و پنجاه و یک سال در سنه هشتاد و یک هجری در روز عالمی شریف و قوه انیم غلی بابل افکاران جو بود و در سنه هجرت رسول ص هزار و یکصد و هشتاد و دو سال هجری جهان نداشت بالهام سال هجری و نموده چون هشتاد و یک هجری دوم تاریخ روزی خرم و یقین آمد که در سنه

۱۱۸۲

تاریخ مسجد اله آباد

در موضع رسول پور فریب قدم رسول واقع شهر اله آباد خاص سید ذین جنگ علی فوجدار خان فیلبان فیلبان بادشاه عالم بادشاه در سنه هزار و یکصد و هشتاد و چهار هجری مسجدی تعمیر ساخته و تاریخ بنای آن همد احوال الله

تاریخ

قرب قدم رسول در سبزه از بهر غازی این مکان است تعمیر در شاه عالم ان شاه که شاه خسرو ان است بنمود رفیق جنگ عاقله کوسید فوجدار خان است اجل زوکر کسی بریرسد تاریخ بنای او چه سان است کوبیت خدا و کعبه دین تاریخ بنای این مکان است

۱۱۸۳

نواب احمد خان بنگش

پسر خور و نواب محمد خان بنگش است و محمد خان در عهد فتح سیر بادشاه بدولت رسیده بخطاب نواب محمد خان عصفه جنگ سر ملبذی حاصل ساخته و فرخ آباد را بنام بادشاه آباد نموده در ماه جمادی الاول سنه هزار و یکصد و پنجاه و شش هجری فوت کرده بعد و نانش پسر قایم خان بخطاب نواب قایم جنگ بر مسند ریاست در فرخ آباد نشسته و بنابر پنج و نیم ذی الحجه سنه هزار و یکصد و شصت و دو هجری بار و هیکه با خلیفه

گشته شد بعد و فاش ریاست او را نواب صفدر جنگ متصرف شد اما بعد از چندی احمد خان که برادر خور و قایم جنگ بود شکری از فاعنه جنگش جمع ساخته در اجده لول رای را که نایب نواب صفدر جنگ بود گشته باز به ملک آبادی خود مسلط گردید و بعد ریاست بست و دو سال در سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و پنج هجری فوت شد و این تاریخ بر رسم تعمیر فوت او است

تاریخ

۱۱۹۱

۱۱۸۵

کنند گریه خلائق بناله و افغان ملایک آه گشنده از وفات احمد خان

اگر از عدد وفات احمد خان عدد لفظ آه در و کرده شود تا تاریخ بر آید

وفات احمد شاه ابدانی

پسر محمد زمان خان سلدوری است بعد از قتل شدن مادر شاه قنبر کابل و قندهار ساخته بهفت یار در هندوستان آمده تاخت و تاراج نموده و بعد حکومت بست شمس سال بعد پنجاه ساله در سنه هزار و یکصد و هشتاد و شمس هجری فوت شده در قندهار مدفون است و بر مرقد او این تاریخ مرقوم است

تاریخ

شاه و لاجه احمد شاه درانی که در	در قوانین امور سلطنت گیری بر	از نینب سلطان بی ستون عهد	شیر آه و شیر لای در
میر این هر طرفه گوش بدخواه	از زبان خجش بر دم هزاران	چون ان خصلت را بقایا	سال هجری یک هزار و یکصد و هشتاد

۱۱۸۶

بعد وفات احمد شاه درانی خان وزیر او خواست که داماد خود شهزاده سلیمان شاه را به تخت نشاند اما بمور شاه که پسر کلان احمد شاه بود وزیر را بدست آورده هلاک ساخت و خود به جای پدر بر سر ساد سلطنت نشست و بعد ایالت بست سال بعد چهل و هفت ساله در کابل که دارالحکومت او بود در سنه یک هزار و دو صد و هفت هجری در ماه شوال فوت نمود و بعد وفات او در میان پسرش بهالون شاه و زمان شاه و محمود شاه و شاه شجاع الملک خصومت بود تا آنکه بعد کور کردن و مقید ساختن یک دیگری را کابل بدست دوست محمد خان بدرش و فادار خان وزیر از دست زمان شاه و برادرش فتح خان از دست محمود شاه بقتل رسیده بودند افتاد و او شجاع الملک را از کابل بدر ساخت و سلطان محمود هرات را گرفت و بعد وفات او پسرش سلطان کامران با دشت هرات شدند و احوال تخیر در هرات فرمانروای میکنند و دوست محمد خان در کابل

شاه غلام قطب الدین البه ابادی مصیبت تخلص

برادر بزرگ شاه محمد اجل است این شاه محمد فاخر زایر تخلص این شیخ محمد حجتی معروف به شیخ خوب الدین تولد او غره محرم سنه یک هزار و یکصد و سی و هشت و تاریخ ولادت به نیکبخت ازلی با واده یافته اند بزرگی خاندان ایشان مشهور است دیوان فارسی دارد و نمایت مرلوط و مضبوط و غنوی در جواب نان و حلوی مسی بنان و قلم گشته اشعار سر اسر شیرین و بکین دارد در ابا میکه شاه عالم با دشت و در آله ابا استقامت و دشت بخجرفته و در که در سنه هزار و یکصد و هشتاد و هفت بلکه هشت فوت کرده و تاریخش منتهی جلگه شود تمکداده تعمیر گفته از ان چند بیت نوشته میشود

تاریخ

ذات پاک غلام قطب الدین	خشت برین جهان افشوس	اول سوزن من سوال نمود	سال بن عم ز لوجه خوان مسطور
دل زار سوخته گفتم	قطب دین گفت بر جهان افشوس		

جوان سبج

شخصی بود که در هب عیسوی داشت و در جنگ کبیر که باراجه اول سنگه و مرسته با درسته هزار و یکصد و هشتاد و سه سحر
رواده بود کشته شده قبرش در اکبر اباد و در گورستان فرنگیان که متعلق جن جن کتوره واقع است تا امروز موجود است
و این چند عبارت و تاریخ بقیه بر تریب او مرقوم است چون سبج دلجو حکیم منوطن کابل در شش در جنگ کبیر شهید گشت

تاریخ سبج

هزار حیف که در دین کبر و دل | جزب تو پیر زنده بزرگ نشنید
کشتن ز ناک حشر باغی | جوان سبج قریب سبج مایت محل

**وفات عجیب الدوله و روانه شدن شاه عالم با دستانه از المله اباد بطرف
شاهجهان آباد و دیگر حالات**

چون راجه جواهر سنگه مالک قلعه دیک در غیره در سال یک هزار و یکصد و هشتاد و دو بجره فوت کرد و برادر عایش را و
رتن سنگه ده ماه و سیزده روز حکمرانی کرده اند دست رو باین فقیر کبیرا گرسه کشته شدند بعد فوت او برادر او راجه اول سنگه
بر دساده حکومت نشست و در ایام حکومت او شاید که در سنه هزار و یکصد و هشتاد و سه بجره سرداران مرسته یعنی
نراین را و برادر کوچک مادهورا و پیشوا پسر بالاجی و قوچوی بولوگرو مهاجری سینده به جمعیت هشتاد و هزار سوار از وکن
در اکبر اباد رسیدند و جنگ اول باراجه اول سنگه که ملک کتور و پنجاه لکنه رو به در تصرف داشت واقع گردید
و بر راجه بطرف یافته زردنخواه از وگرفته ملک او با و از زانی در ششند محمد بن ایام نواب عجیب الدوله خواست که فرقه
سکه را که در ملک میان دواب فتنه و فساد بر پا ساخته بودند با داد مرسته با دفع ساز و باین اراده در خیمه ایشان آمد
خواست که با اتفاق ایشان بر سران فرقه رود که ناگاه غار فضا بلبل گریش گرفت لاچار پسر خود ضابطه خان را
همراه مرسته گذاشته خود بطرف رو بملکند شناخت و در انشای راه تابه با پسر رسیده بود که فوت شد و این واقع
در سال هزار و یکصد و هشتاد و چهار بجره شاید که در ماه رجب بوقوع آمده انش و او را در عجیب اباد برده و فرقه
و ضابطه خان بعد فوئش بدلی رفت و چون مرسته تاریخ بطرف شاهجهان آباد و در دند ضابطه خان منشوش شد
شهر را گذاشته بگرنال رفت و مرسته با چار خالی یافته دلی را متصرف شدند و ملک میان دواب را که با باین
گنگا و جمن است و از مدتی بقضه رو بلیه با و دنیگر فتنه بعد از ان عرابین بحضور شاه عالم با و شاه که در آنه آبا و ایش
در ششند ارسال نمودند که آمده بر ملک موروثی خود قابض شوند با و شاه که از مدتی با میداستند از صاحبان
انگیز در المله اباد اقامت داشتند چون دید که کسی بحداد و بپرسد لاچار در سنه هزار و یکصد و هشتاد و پنج بجره
که مطابق کبیرا به قصد و به فساد و یک عیسوی بود المله اباد و کوره را بمنیه الدوله تفویض نموده و نواب بخت خان
و حسام الدوله را همراه گرفته از آنه آباد کوچ نمود و متوجه دارالخلافه شاهجهان آباد گردید چون بفرخ آباد رسید
نواب احمد خان بنگش که در آن ایام بسیار بیمار بود و پیشکش فرستاده از نیامدن خود بجنوب جمعیت طلبه بیمار
عذر خواه شد و در روز بعد اندر رود با و شاه مسافر ملک بقا گردید تاریخ و فاش سابق ازین نوشته شده

بعد وفات احمد خان پسرش دلیر بهشت خان پسرند حکومت نشسته پیشکش گران بها بحضور پادشاه فرستاد و از غایات خسروانه خطاب مظفر جنگ یافت با پادشاه بعد از قیام بخت و دور و درازا کونج نموده بعد طے منازل و مراحل بروز عید رمضان داخل شاہجهان آباد گردید و چون از ضابطه خان پسر نجیب الدوله حرکت تا پسرندیده صادر شده بود با دست چند روز بعد از ورود خود برای استیصال و اندام فرزند و پهلای کمر بست و پسرنداد مرثیه با ششش و جنگ و جدل و زین و دشت تا آنکه ضابطه خان پسریت بر سر میت یافته و دیگر از نهاد پیش نواب شجاع الدوله شتافت و زن و فرزند ضابطه خان همه اسیر گردیدند و قلعه بهر گز که ضابطه خان در آن محصور شده بود مفتوح گردید چون پادشاه بعد از مرگ ضابطه خان و مغلوب شدن افغانه و پهلایان نصرت دیگر و داخل شاہجهان آباد گردید شایق شاعر ماریخ و چهل سنگ او بر لبی که در سینه گیران و یکصد و پنجاه و شش هجره، اتفاق افتاده چنین گفت

تاریخ

صد شکر خدا بشمار بند از سر نو	نشاد ای شاد و آب تابانی آمد	گوئی که سیاح فیض در مرز آمد	از مرید عالمی مستجابی آمد
بغی که فضل حق بفتح و نصرت	دارای جهان فلک خدایی آمد	زینت ده تاج تخت شاه عالم	بادولت و بخت کامیابی آمد
تاریخ در دوازدهم	بسم	گفتا که ز شرق افغابے آمد	

۱۱۸۹

الحاصل چون درین مهم از دست مرزا نجف خان کارهای فغانی بوضوح پیوسته بود پادشاه بعد از حاجت محمد امیرالاکا بمیرزا نجف خان بخشیده بخطاب نواب ذوالفقار الدوله مرزا نجف خان بهادر غالب جنگ مخاطب ساخت اگر چه پادشاه را ملکی وسیع بعد مغلوب ساخن فرقه افغانه در و پهلای با دست آمده بود و لیکن روز بروز کارش بد و متزلزل داشت و فتنه و فساد هر طرف در ملک برخواستن گرفت زیرا که آنچه ملکا با پادشاه از دست ضابطه خان در و پهلای برابر آورده بود و مرثیه باز از ضابطه خان گرفته باز با سپردند و بر باقی ملکمان سلطه خود را داشتند تا جدیکه ضابطه خان با توکوچی بولکر و عده زر بمیان آورده معرفت او طالب منصب امیرالاکا فی و میر بخشگیری گردید چون پادشاه را گوشت چینی بمیرزا نجف خان بود میخواست که در جلوی جان فتنه که از دلفور رسیده بود عده میر بخشگیری هم با و حرمت نماید این سخن مفروض با حاجت نشد و توکوچی از بخیرت رنجیده شد و مستعد جنگ گردیده و پادشاه نیز بر سر غضب آمده نواب نجف خان را فرمود تا هر قدر سوار و پیاده که بهم رسند توکوچی را بکشند با مرثیه با محاربه نماید مرزا نجف خان بهجهان آمد و جنگ پیوست آخر مرزا موصوف نیز بخت یافت و مرزا حسن برادر خود و نواب محمد علی خان که غیر مرزا نجف خان بود درین جنگ از ضرب گلوله توپ کشته شد و فوت رسم به تاریخ وفات او است و این واقعه در سنه هزار و یکصد و هشتاد و شش هجری بوقوع آمده بعد از مرزا مذکور مرثیه با پادشاه را بران آوردند تا ضابطه خان را خلعت امیرالاکا فی بخشند پادشاه لاچار شده بهجهان آمد و بعد از آن مرثیه با پادشاه را بجهان عاجز ساختند که ملک کوثره و جهان آباد و الهیه آباد کوثره را برای مصارف پادشاه و از طرف نواب شجاع الدوله مقرر شده بود و حاله مرثیه با نمود و ادا دست مرثیه با بران ملک نرسید و در آن وقت باز برفت نواب مذکور در آمد الحاصل بعد ازین معامله هر سه داران مرثیه یعنی بیاجی میشوا و مهاجی پلایل سینه پید توکوچی بولکر از پادشاه رخصت شده بار آورده بخیر ملک افغانه علی محمد خانی برآمدند و نواب نجف خان را نیز مرثیه هزار و بیست

۱۱۸۹

یومیه مقرر کرده همراه خود بردند و عیون گنگا نموده ماخت و تاراج شروع نمودند چندی برین نگذشته بود که خبر از رسیدن کمارین را و پیشوا را گشتند و گویانته را و مشهور بر اکو را که عمومی او بود برسد آنکس ایندند و مارین را پس با لاجی پیشوا بود که بعد فوت برادر خود یعنی داورا و پیشوا بریاست آبائی رسیده پیشوا که دیده بود و بسج که گویانته را و عمومی خود در ماه جمادی الاول سنه یک هزار یکصد و هشتاد و شش بجای کشته شد الفقه سر داران ازین واقعه منوشش شده نواب شیخ الدوله نوشتند که حالا ما در اینجا توقف نمی توانیم کرد اگر شما شخصت لکمه رو به ما دهند ملک میان دو آب که از افغانه گرفته ایم شما بسپاریم لیکن چون شخصت لکمه رو به برای خرج را مایان و فاختا بد کرد چهل لکمه از رو به ما باید داد و اگر افغانه بدادن زر مسطور اندیشیه نمایند شما متعرض حال ما نشوید بنوعیکه تو اینم از آنها خواهیم گرفت چون نواب بر خزان افغانه را رضی بنود حافظ رحمت خان را طلب استصواب نموده او را را رضی ساخت و حافظ رحمت خان گفت که بالفعل شما یک کمرور رو به از نزد خود بر مرثه باید سپید شخصت لکمه بحساب خود و چهل لکمه بحساب ما بنویسید بنده این مبلغ را بنزد برج سرانجام نموده خدمت ارسال خواهد داشت الفقه نواب زرنگور و اله مرثه نامموز آنها زر گرفته ملک خود که دکن باشند روانه شدند و این واقعه در سنه هزار و یکصد و هشتاد و هفت بوقوع آمده من بعد نواب بخت خان بملایمت نواب شیخ الدوله بهره اندو گرفته و دیده بسفارش ایشان به مختاری معات سلطنت و نیابت وزارت کردن افتخار بلند ساخت پس بدین آمده مجبور بود که مشیر بادنه بود بدخل محض نمود و حاکم الدوله را حاکم بادشاه مجبوس ساخت بعد از آن به شیخ ملکه که جاث به لغزت خود با داشتند مشغول گردید

فتح یافتن نواب شیخ الدوله بر حافظ رحمت خان

چون بعد از آنکه مرثه با ملک خود حافظ رحمت خان در ادای زر که نواب شیخ الدوله مرثه داده ملک او را از تاخت و غارت ربانیده بود از کار نمود نواب موصوف اول قلعه اناده را از دست هری بند نامی مرثه که از طرف سیاهی پیشوا در اینجا مانده بود بیرون آورد و بعد از آن در شروع سال هزار و یکصد و هشتاد و هشت بجزای از اناده بطرف شاهجهان پور کوچ نموده و حافظ رحمت خان قریب بمقاد هزار بلک زاده ازین فوج افغان جمع نموده مقابل او که دو مین کمره کمال زری خان و فرید پور در میدان لابی کمره تلافی زلفین دست در لغوت جنرل چامبین صاحب فوج انگریزی در لشکر نواب حاضر بود و پنج تارخ دهم ماه صفر سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و هشت بجزای که موافق لبست و سوم ماه اپریل سنه یک هزار و هشتاد و هشتاد و چهار عیسوی بود و در بلن انگریزی از فوج بیشتر رفته جنگ بار و بیلد شروع کردند و حافظ الملک حافظ رحمت خان ازینکه هنوز جیل داشت بذات خود بیرون در دست گرفته بسواری اصم حمله بر سپاه انگریز کرد و لغرب کله هلاک شد و سلطان خان برادر مرلقتی خان برج همونوقت سرش از تن جدا شد و نواب آورد صدای کوس خودی و شاه و نوانه مبارکباد از طرف بلنشد و نوبت بر سپاه رو به افغانه تارخ دهم ماه صفر سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و هشت

تاریخ

یعنی اگر عدد لفظ ظفر یا عدد حرف و آنکه سه حافظ است یکجا کنند تاریخ فتح برآید و تاریخ وفات اوا غزیری در زبان پشتو که زبان روپایه نام باشد گفته تاریخ خانادانی ریش به و این قطعه در تاریخ وفاتش از مولف است

۱۱۸۸

خافظ رحمت که سیکر بود در کابل
بر سر سن قضا آمد نشاندن خون
چون ملک اندر سر کرد و جانشین
پدرش را پیش از او دم و پیش از کون
یعنی در حرفتین هم در حرفتین
دو چون کرد و پیش سال و پیش سال

۱۱۸۸

نواب شجاع الدوله

این نواب منصور علیخان صفدر جنگ است اصل نام او جلال الدین جیدر بود و دانش در سنه پنجاه و یکصد و هجده
چهار هجریه واقع شده و تاریخ ولادت او این سبب است بدلیت برآمد قباب از مطلع نور به بدولت خان
نواب منصور به اگر چهار مصرع اول تاریخ برمی آید اما جلن از نظر کلام معلوم نمیشود که در کلام مصرعه تاریخ چیست
دو مصرعه دیگر به این استزوده باین طور گفت

تاریخ

چون در سنه پنجاه و یکصد و هجده
بدولت خان نواب منصور
ملک برگشت تاریخ تولد
برآمد قباب از مطلع نور
و شجاع الدوله بعد وفات پدر در سنه یکصد و یکصد و هشت و هشت در فیض آباد بر سر نه ریست و جنگ
کردن او در یکصد و هشتاد و هشت و نه هجریه یافتن او در فتن بسوی کابل و جابجنگ
کردن به ستم او مرشد و شکست خوردن و باز صلح کردن با لکنه زان در زیر حالات شاه عالم بادشاه مفصلاً تر فیم
یافته و بعد از فتح با فتن بر حافظ رحمت خان و بند و بست ملک جدید که از دست رویله بپار در و بود از شدت
در و خیارگی بیمار شده بغض ابا و مراجعت نمود و بهر حید مریم بر سر نهادند و به التیام نمود و در یکماه و سیزده روز در
فیض آباد ریست و تاریخ بست و چهارم ذیقعه سال هزار و یکصد و هشتاد و هشت که مطابق بست نهم ماه خجریه
در سنه یکصد و هشتصد و هشتاد و پنج عیسوی بود کوس رحلت بعالم آخرت زد و صبح آن در کلاب باری که پیش
از بزمی دفن و اندام جانش بود مدفون گشت غزیری تاریخ وفاتش بطور لغیه گفته

۱۱۸۴

تاریخ

چون شجاع صفدر منصور بر جلالت
رفت سوار ملک با برین سر کرد
شد شجاعت به سر و پا و شجاعت
تاج خود را برین کرد و زاری
بینه اگر عبارت شجاعت را سر و پا بریده و لفظ عزم را سر جدا ساخته عدد باقی حروف را با عدد حروف سخاوت بگیرند
تاریخ فوت برآید و این تاریخ از مولف این اورا می است

تاریخ

چون شجاع با لکنه جهان
عالمی پیش منعم گشت
رفته از ذیقعه بست و چهارده
بود سال فوت آن والا نژاد
یکصد و یکصد و هشتاد و هشت
و از این مصرعه بعد از دور کردن یکصد تاریخ برمی آید
جنگ کردن نواب نجف خان با جاب و غیره

۱۱۸۸

شماره بر سینی بود متوطن شهر کلکته که خبر بدی اند و دولت کسی با و نمیرسد بعلت مجلسازی بکرم صاحبان کران مجبور
بتاریخ به فتم جدای الثانی سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و نهم عیسوی مطابق ماه جولائی سنه هزار و هشتصد و هشتاد و
و پنج عیسوی اورا بخلق کشیدند چونکه این اهل میر می بود که شخصی اشرف الدار بکرم اکثر زبانیه طور کشیده شود و قریب یک
از مردمان شهر کلکته برگردان و جمع آمده است و اند احتمال آنکه اورا خواهند او بخت هرگاه که اورا بخلق کشیدند آن مردمان
از بدین ابن خاشاد و بجز حیرت مستغرق شدند و بهند و مان بکنار و در بار فتنه دست خود را شستند که مایان از او
او پاک ستم میگویند که بخواه دو و یکصد و پانصد و قریب همین قدر اجناس نفیس و دیگران و خسته های او در حساب آمد
و مهرهای بنام عزم مردم که ساخته و پرداخته نموده اند و کمار بود از صند و قیچی های خانه او برآمد و وضعتهای فاسده از این
و طریقت زرق و طلا و اموال او تعلیفه شده حواله بپیشش را بجهت او پس شد موقوف این تاریخ که بقسمه است در حق او فتنه

تاریخ

مقام که در جایگاه دارند کمار اگر بود مقرر می مجلساران ^{۱۱۸۹} سوال کردم و فتم زد که سینه را در اندر برون کافری مردم
لفظ کافری در آخر هر اشاره به حروف کات در می است که عددان دو صد و بیست می شود اگر از عدد حروف دار عدد
منها کرده آید تاریخ بر آید و بر همین دست خود شخصی معما بهم کربا و دایا نوشته بمناسبت مقام در اینجا ترسیم یافت معما
ان کافری که باشد از ما چونش به گو یا بدل گذشت مسلمانیش به بعضی چون حروف کات در
یا کشید که باشد و حروف با چون در دل گذشت دایا شد

سید مرتضی خان ملقب بختیار الدوله

در سیه التماخرین مسطور است که چون بعد وفات نواب شجاع الدوله فیض ابادی بپیشش نواب اصف الدوله
بر مسند ریاست نشست میر مرتضی خان را که برادر زاده مصطفی خان میر سامان خان اصف الدوله بود و خلعت
کل داده بدست هنر داری و صاحب لوبت ساخت و ماهی و مراتب نیز بخشید بخطاب مختار الدوله سر فراز
گردانید بعد از آن اقتدار مختار الدوله بجای رسید که از اصف الدوله بخیر نامی پیش نهاد بجز خواست میکرد و کسی احوال
نبود که با او دم می گفت زندان است علیخان خواجی که کبی از سرداران فوج اصف الدوله و معتمد النواب شجاع الدوله
مرحوم بود با مختار الدوله دعوی محشمی دهخته سر را جاعت او فرو می آورد و گنجا قیما با هم میگردد و میباید نا آنکه به
اصف الدوله نیز در باطن از مختار الدوله بسبب اقتدار و خود را سئ او آزرده گشته در فکر برانداختن او می بود و چون
سران کور بر داعیه اصف الدوله اطلاع یافته در ضمن مختار الدوله رضای او حاصل نمود و اما باطلنا با مرزا یحیی الدوله
سعادت علیخان برادر اصف الدوله سازش کرد که هرگاه کار مختار الدوله را تمام کنم اصف الدوله را نیز گشته ترابر
و ساد و لایق خواهم شد پس چون این مشوره به تقسیم یافت خواجی سران کور از سر نو بجای نرزد و نایب است
مختار الدوله مستحکم ساخته بهانه دعوت او را بخانه خود برد و او را از تیغ جفا بهره بهره نموده بدرجه شهادت رسانید
بعد از آن فوج خود را هرگاه گرفته پیش اصف الدوله آمد و همیشه کشیده او اب مبارک و تقدیم رسانیده گفت که دشمن
و نفعیت را حسب الامر کشیدیم اصف الدوله از آزار او واقف گشته اشاره نمود تا مردمان او را بجانجا کشند
چون مرزا سعادت علیخان گشته شدن خواجی سران کشیدند بوقت با معهودی از رفقای خود از حدود محالک

آصف الدوله بددفت و چند سال همراه نواب نجف خان دولفقار جنگ گذرانیده پس انان در بنارس رفتند و اما
آصف الدوله به بخا ماند شهادت مختار الدوله در ماه صفر سال یک هزار و یکصد و نود و یکم بوقوع آمده و ناگهش نسبت به تقییه
تاریخ

مرتضی خان شهید اکبر شد | از خفایای پیرگردان ستوم | سر قاتل گرفته یافت گشت | بهر تاریخ سید معلوم

مقتاه پیر محمد بنیاه سلوک

پیرزاده سلون اینست | میر شرف سلونی است | در سنه هزار و یکصد و دو و چهل و یک گشت این تاریخ بمقتبه درویش گاه

تاریخ

۱۱۹۳

قبای فی الرسل پیرزاده | بهم ملحق چو جرات محمد | سر دوشی بی سرانیده فرمود | مقدس سال اودات محمد

شمر و صاحب فرامیس

از ولایت فرانس در هند وارد شده و خدی بخیر مت نواب قاسم علیخان صوبه دار بنکاله گذرانیده و چون میان صاحبان
انگریز و قاسم علیخان تنایع بهم رسید شمر و از گفته نواب مذکور همه انگریزان را که دران آباد درینیه بودند قتل نمود و این واقعه
بتاریخ پنجشنبه که گویا بر سنه یک هزار و هفتصد و شصت و سه عیسوی بوقوع پیوسته و درگاه میکه میان انگریز و نواب بنیاح الدوله
جنگ در یکباره واقع شده و همراه قاسم علیخان مذکور بود و بعد از ان در مسلک ملازمان نواب شجاع الدوله جیزه
گذرانیده و چون میان انگریز و نواب موصوف صلح شد بخوف آنکه مبادا در دست انگریزان گرفتار شود با هزاران بندوق و
جفای و لو ب و اسباب حروب که همه ملوک قاسم علیخان باختیار خود و هشت بدجسته بطرف اکره رفت و ملازم
جواهر سنگه جات گردید و بعد از ان در مسلک ملازمان نواب نجف خان نوکر شده یکی از سرداران اشکرا گردید و پیش
از وفات نواب نجف خان در سنه یک هزار و هفتصد و هفتاد و هشت عیسوی که مطابق یک هزار و یکصد و نود و دو و یک
بود از ترسین زوجه خود کشته شد ترشش که گنبدی خورد و در درویشان فرنگی متصل جن جن کنوره
واقع اکبر آباد نامرور موجود است و این تاریخ که از ان سنه عیسوی استخراج می باید بران مرقوم است

تاریخ

۱۱۷۸

فوت شمر و صاحب اکبر | سید فاق لا درش سر شربت | سال پانزین رجب سیمایک | باد صبح گفت از کوکل باغ

فتح قلعه گوالیار

چون در سنه یک هزار و هفتصد و هشتاد و یک عیسوی موافق اسنه عامی را نامی که به میجر باهم صاحب باد و هزاران کالان
برای فتح قلعه گوالیار که دران آباد در قبضه مردان مادیوسه سندیه بود رفت و بر فافت لغشت مکرن صاحب
و کیتان بروس صاحب و دیگر صاحبان انگریز بتاریخ چهارم ماه گشت سنه مذکور که مطابق دوم ماه شعبان
یک هزار و یکصد و نود و چهارم بود قلعه را مفتوح ساخته حواله مردان رنای کوبه نمودنیه که بار بکراست صاحب
کیتان اسکات صاحب این تاریخ گفت

تاریخ

صبح جمعه در شعبان چهارم ماه | بهر باهم نمود فتح گوالیار | در شفا حبلان مکرن دیگر بر | سے و خسته بری که فغانه کاران

منبع چو در ساجا سکا صاحب جلال	گفت تاریخ نگار در تاریخ بیکر جهان	حسب احوال و سیرت بیکر جهان	گفت از عصر بیکر گفت ای سنده طایفه
در هر روز و شب و سال و سیرت	سند چنین بزرگوار است فعالی	اگر تو بزرگوار جری راز من بیکر	بهر روز و یکصد و یکصد بیکر جهان

میرزا جان جانان متخلص بمظهر

اول میرزا جان متخلص حاجی علوی نسب هندی مولد صنفی مذنب نقشبندی مشهور بود از مشاهیر سحران است در حسن بیان و انداز گفت گو نادره زمان خود بود جلالتش کبریا است و اقامت در مدتی از اعتبار کرده در قناعت و استقامت طبع و مهارت علم فقه شهرت و حسن پرستی رغبت داشت در عشره اولی مانده نایب بعد الف و لا تش القاف و نادره نشود و غایب در بلده کبریا یافته و تجربه دی و تجربه دی اختیار کرده چون نام والد با جلدش مرزا جان بود در اینجا و جلد تسبیح او توان دریافت میر غلام علی از او میگوید که نام او متخلص او کو یا فانیست نرحمان اسرار قبولی مولانا است که با قصد سال پیش ازین در دفتر ششم شوی ازین دفتر موده و کرامت منی نمایان و نمود بیت جان اول مظهر درگاه شد: جان جان خود مظهر الله شد بد لیکن نام او هر آینه مرزا جان جانان جاری شده این اسم هم منتهی بلند دارد بسبب تعصب مذنب شیخ تغریب سید الشهدا می نمود بدین جهت از دست کائنات در راه محرم نه بگذارد و یکصد و نود و چهار سکه بایک نو و پنج که عمرش ضرب بصد سکه بود و مقتول شد و در نجف شریف

تاریخ

۱۱۹۲	جانجانان که جان جانان بود	در محرم شهید شد بجفا	سال تاریخ حتم از یافت	گفت خوش سید شهیدا
ایضا از مولوی فایق				

۱۱۹۵	چو مرزا جان جانان مظهر	از خرم ایل بخت سند جگرش	محمود بود از دار الفت	شهادت برد او را سپیدی حشمت
	یکی ز ایل ارادت این گفت	که فایق سال نخستین گفت	باید فکر کنم بی نامل	که سال جلالتش مظهر کل

تاریخ دیگر

۱۱۹۸	است حدیثی از پیغمبر	صلی الله علیه و آله	عاش جمید امانت شهیدا	سال وفات مرزا مظهر
و این تاریخ از مولف ابن اوریق است بنعمیه				

تاریخ

	سال خوش بلی بر آمد	بابی جانان بیکر و کو مظهر
یعنی بابی جانان حرف نون باشد و عددان پنجاه است و عدد مظهر یکصد و چهل و پنج جمله عدد بیکر از یکصد و دو و پنج شد اگر یک از آن دور کرده شود تاریخ حاصل آید قبرش شاهجهان آباد در محفل خالقه شاه غلام علی واقع است		

وفات مرزا بجف خان

مولد حسن اصفهان است او را خواهری بود از یک لطن چونکه مرزا از متوسلان پادشاه ایران بوده بدست پادشاه افشاره مفید بود تا دقتیکه لواب عزت الدوله مرزا محسن برادر بزرگ لواب صفدر جنگ از طرف محمد شاه باو شاه به ایچ گری نزد پادشاه در ایران رفت و ایشان را متخلص ساخت و خواهر مرزا بجف خان در حالت لکاح لواب عزت الدوله داخل گشته همراه شوهرش بجهان آباد آمد و مرزا بجف خان بیزده ساله بود که همراه ایشان در آمد

آمد بعد وفات نواب عزت الدوله همراه نواب محمد علی خان که بسرا بود درالیه اباد استقامت پذیرفت و چون نواب
شیخ عالم الدوله هم زاده خود نواب محمد علی خان را در سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و دو به حبس ازوغا منیند ساخته در قلعه
جلال اباد که بیرون شهر گمنو هست محبوس کرد و مرزا ندکور با چند رفقای خود که بخت پیش فتنم علیخان نام نگذاشته
رفت و جندی همراه او گذرانیده بعد برهم خوردن لشکر فتنم علیخان بسیم منیر الدوله داخل ارکان با بخت اهی
بخت در ملک ملازمان شاه عالم بادشاه که دران ایام شریف با لیه اباد و استند کشته با سه هزار نفر سوار و پیاده
ادفات خود بسری نمود و جندی تحویل کوزه جهان اباد هم غلق با و بود در سنه هزار و یکصد و هشتاد و پنج به بحر
همراه شاه عالم بادشاه به بخت بهمان اباد رفت و چون در اینجا کارهای نمایان از دست او بطور رسید بخطاب
ذوالفقار الدوله نواب نجف خان بهادری غالب جنگ ممتاز شد و بعد از آن بعمده امیرالامرای رسیده سر
عزت بر فلک سودا آخر تاریخ هشتم ماه جمادی الاخر سنه یک هزار و یکصد و نود و شش بحبس که مطابق
است و دوم ماه اپریل سنه یک هزار و هفتصد و هشتاد و دو به حبس بود در سنه چهل و نه سالگی در شاهجهان
فوت کرد و متصل درگاه شاه مردان بزمینی که خریده بود مدفون گردید و غیره این مصرعه در تاریخ وفات
او گفته شد این قدم گاه نشه مردان نجف اباد کرد و و این چند کلمه که ماده تاریخ است بر تربت او منقول
است و این تربت نجف و و این تاریخ از مولف این اوراق است

۱۱۹۶

تاریخ

چون میرزا نجف خان نواز جهان

الانگشت او شد و اصل

۱۱۹۶

شاه نظر خان

عسائی مذہب بود و در فن نوب زبیری اسناد تربت او در اکر اباد اندرون گورستان فرنگیان متصل جرن کج
تا امروز موجود است او شش بخارا شنی بر تربت او نوشته است شاید که قوم از سنی بوده بخت و فاش در سنه یک هزار و یکصد و نود
و شش بحبس مطابق سنه یک هزار و هفتصد و هشتاد و چهار به حبس واقع شده و این تاریخ در فارسی که انان سل سیوسه استخراج
می باید بر تربت او مرقوم است

تاریخ بتقیمه

۱۴۸۴

تاریخ کتب نامش شهر افاق بود	منقش نوبتی غرقان بود	چون که او را با میرزا حسن غرقان	رفت از بهر محبوس نجف چرخ بود
الف غیب سر حشری تاریخ بود	الف غیب سر حشری تاریخ بود	الف غیب سر حشری تاریخ بود	الف غیب سر حشری تاریخ بود

اگر چه اسم علی از حرف بای تخانی می نویسد اما بر محبوس از حرف الف نوشته است چنانکه در آخر مصرعه مطهر شده

سواخته که بعد وفات نواب نجف خان بطور آید

چون مرزا نجف خان در سنه هزار و یکصد و نود و شش بحبس فوت شد شاه عالم بادشاه عمده امیرالامرای باقر
خان که بسرا خوانده مرزا نجف خان بود بخشید و در اینجا خطاب بخطاب نرفت الدوله نواب انرا سیاب خان ساخت
داز سفارش او بمجد الدوله از محبس رانی یافت بعد جندی مرزا شفیق که او نیز بسرا خوانده مرزا مصوف بود و بعد
دخالتش و خرد را بحال کلاخ خود آورده بود انرا سیاب خان را از دنیا بدر ساخت و منصب امیرالامرای بزرگوار

باوفا گرفت بعد یک سال در چند ماه مرز شفیج نزدیک از دست همجیل یک برادر محرم یک خان بهدانی بتاریخ سیوم ماه
 ذی القعدة سال هزار و یکصد و نود و هفت بهر کشته شده نظم سم نجف خان نماند و نجف خاشر نماند سیاب و نه بهدانی شش
 خاندن مرز شفیج شود حاکم نور فضل ریح بعد شهادت مرز شفیج افرسیاب خان بابر دیگر خلعت
 امیر الامرای سربلندی حاصل شد در ماه جمادی الاول سنه هزار و یکصد و نود و هشت مرزا جهان دار شاه پسر بزرگ
 بادشاه از جور افرسیاب خان گرفته در کنگو که دران ایام مستر شنگس صاحب گور نر نیز دران شهر شریف آورد
 بود آنکه بعد چند سال همراه صاحب موصوف تا به بنارس رفته دران بلده سکونت اختیار نمود و برای مصارف
 پنج لک روپی لانه از طرف نواب اصف الدوله مقرر شد و افرسیاب خان بتاریخ بیستم ماه ذیحجه سنه مذکور
 حسب الاشاره زمین العابدین خان برادر مرز شفیج کشته شد بعد و فاش مادیو جی سیندیه برادر مرز شفیج
 را بران آورد و منصب وکیل مطلق بر مادیو را و پیشوا مرحمت فرمودند و خود مادیو جی سیندیه نایب او گردید
 بعد ازین جمله کار سلطنت بدست ایشان ماند تا آنکه غلام قادر خان افغان پسر ضابطه خان سر بر آورد و آنچه که
 از دست ابن ستم پیشه بر سر او داد تیمور به رسید ظاهر و مشهور است قدری ازان حال در مقام خودش ترقیم خود
 یافت و پیش از کور شدن بادشاه مرزا جهاندار شاه مذکور برای دیدار پدر خود تاج جهان اباد آمده بود لیکن
 چون استقامت خود در این مصاحبت ندید عیال و اطفال خود را همراه گرفته باز به بنارس رفت و بعد چند
 بتاریخ بیست و پنجم ماه شعبان سنه دران بلده فوت کرد

مولانا فخر الدین

برش که از سنک مرمرست نزدیک در وازه درگاه حواجه قطب الدین بختیار دلس مسجد واقع است و از تاریخی
 که برارش مرقوم است جهان مستفادی گردید و در سنه یک هزار و یکصد و نود و نه هجری انتقال فرموده و آن تاریخ است

تاریخ

۱۱۹۹ | برتانه جادوان قطب ویدا | سال صال آن ماه غیب چونیا | تاریخ گفت خائف خوشید و جهان

من کلام سید الشعر محمد الدین مقبول الی سنه ۱۱۹۹

مات سیزدهم از آغاز سال یک هزار و دویست و یک هجری که مطابق سنه
 یک هزار و هشتاد و شش عیسوی بود تا زمان خاتمه این کتاب
 که سال یک هزار و دویست و شصت و پنج هجری است

ذکر در کور شدن شاه عالم بادشاه دله

چون بعد کشته شدن امیر الامرای افرسیاب خان مادیو جی سیندیه در شروع سنه هزار و یکصد و نود و نه هجری
 بنور زرد چاهلو سے عهده وکیل مطلق را از شاه عالم بادشاه به مادیو را و پیشوا و ایند خود تاجیب او کشته جمله
 کار سلطنت را در هر حکومت قلعه دلی و اکبر اباد بدست خود آورد و چنانچه بادشاه را بخت نامی نگذاشت چون سال
 برین بگذشت و فتنه کامه طرف بر داشت غلام قادر خان پسر ضابطه خان افغان فرصت را غنیمت شمرده و در

سال هزار و دصد و دویست و سی و شش لشکری از افغانه جمع ساخته شاهجهان آباد را محاصره نمود و بادشاه را چنان
 شک ساخت که عاجز ماند و او را بجنون خود طلبید و خلعت امیر الامرای بدو بخشید بعد از آن غلام قادر خواست که مرشد
 را بهر نوع ممکنه تواند از ملک بدر سازد و پس از آن بخواست غیره بکار ملک پردازد و چنانچه بادشاه را نیز تمیز
 بر عیضه راضی ساخت و بعد از چندی مبلغ بیست و یک سکه برای مصارف سپاه از بادشاه طلبید چون بادشاه تمیز
 که از دست ایشان هیچ نخواهد شد و در هم مفت بر باد خواهد رفت در دادن مبلغ مذکور راضی نشد و غلام قادر چنان
 ازین سخن بیخواب خورده خاموش ماند اما روز دیگر که نسبت دوم از ماه شوال سنه مذکور بود چندی از افغانان
 قوی سبیل را همراه خود آورده اول بادشاه را معه نوزده تن از ارکان که سپهران و سایرگان بادشاه بودند دیگر
 ساخته مقید نمود و شاهزاده بیدار بخت ابن احمد شاه بادشاه مرحوم را از مجلس بر آورده موسوم به بیدار شاه
 ساخته بخت نشاند و سکه بنام او مسکوک ساخت و این بیت بران ثبت گردانید **سکه**
 حامی دین نبی بیدار شاه سکه زد دریند از فضل اله بعد از آن ان نمک حرام بجا کشش آنچه که مال و زر و نذر
 و جواهر چه از خزانه بادشاهی و چه از برده نشینان مجلسه ای با نواح زجر و توبیخ که توانست بدست آورد
 درین هنگامه بادشاه و دیگر شاهزادگان و بیگمات تاجدار و زبانی آب و خور مانند بلکه چندی از اینان از فاقه گشته
 جان دادند بالجمله بعد فضیحت بسیار و از بیت بیشماران ستم همیشه بنار و بیخ نفهم ذی لقمه سنده مذکور بیخ و سوز
 رافس نمود تا بر سینه بادشاه سوار شده هر دو چشمش را از نوک خنجر بکودند بعد از آن نیز ان نمک حرام تا سبکراه
 دیگر دست نظم بر اولاد تیموریه دراز داشته و آنچه که مال و زر توانست بدست آورده بخت مرشد بابت بخت
 و دراز دهم ذی الحجه را بر نموده بطرف غوث گله شتافت بعد از روانی او مرشد بان شاهجهان آباد آمده بادشاه را
 بدستور قدیم بخت نشاندند و از سر نو بنام او سکه و خطبه مقرر شد چنانچه سکه او تا سنه یک هزار و دصد و
 پنجاه و دویست و سی در تمامی ملک بهندستان که درین لایحه شمر کار کینی است جاری بود و بیت سکه کشش این بیت
 حامی دین محمد سایه فضل اله سکه زد دریند از فضل اله بالجمله مرشد بادشاه را بخت نشاندید و عقب غلام
 قادر خان نمودند گویند که بعد از اینام بادشاه از طبع ریش و دل پرورد خویش این چند بیت انشا فرموده

ابیات

مر مرخ دانه بر فاست پئے خوار سے ما	داد بردا و سر و برگ جهان دار سے ما
اقباب فلک رفعت شامے بودیم	برد در شام زوال آه سبہ کار سے ما
چشم ماکنده شد از دست فلک بهنر شد	تا نه بینم که گند غنیمت جهان دار سے ما
داد افغان بچہ شکوت شامے بر باد	کیست خبر ذات مبرا که گند بار سے ما
بود جان کاه زرد مال جهان به چون مرض	رفع از فضل آتیه شده بهار سے ما
کرده بودیم گنہ ہے کہ سزایش دیدیم	ہست مصروف کہ بخشہ گنہہ کار سے ما
کرده سے سال نظارت کہ مراداد بباد	زود تر یافتہ پادشاه ستمکار سے ما
عبد و پیمان بمیان داد و نمودند و عا	مخلصان خوب نمودند وفا دار سے ما

باوشاه گرفت بعد یک سال و چند ماه مرزا شیخ دزدیک از دست اسمعیل بیگ برادر محمد بیگ خان بهدانی تبار کج بسوم ماه
 ذی القعدة سال هزار و یکصد و نود و هفت بجای کشته شد نظم بیگ خان نانو و بیگ خان شیر نادر سیاب و نه هلاکیش
 خان و درین دهم مرزا شیخ شود عاکم نوز فصل ریح بعد شهادت مرزا شیخ افرسیاب خان بابر دیگر خلعت
 امیر الامرائی سر بلندی حاصل خشت در ماه جمادی الاول سنه هزار و یکصد و نود و هشت مرزا جهان دار شاه بسوزنگ
 بادشاه از جور افرسیاب خان گرفته در آن ایام مستر بیگ صاحب گور نر نیر در آن شهر شریف آورد
 بود آتیه و بعد چند ماه همراه صاحب موصوف تا به بنارس رفته در آن بلده سکونت اختیار نمود و برای مصارف
 پنج لکمه روپیہ لانه از طرف نواب اصف الدوله مقرر شد و افرسیاب خان تبار پنج سجد هم ماه و پنجم سنه مذکور
 حسب الاشاره زین العابدین خان برادر مرزا شیخ کشته شد بعد و فاش ماد هو جی سیندیه برور ز مرزا و شاه
 را بران آورد و نام منصب وکیل مطلق بر ماد هو را و پیشوا مرحمت فرمودند و خود ماد هو جی سیندیه نایب او گردید
 بعد ازین جمله کار سلطنت بدست ایشان ماند تا آنکه غلام قادر خان افغان بسر ضابطه خان سر بر آورد و آنچه که
 از دست ابن ستم پیشه بر سر اولاد تیموریہ رسید ظاهر و مشهور است قدری از آن حال در مقام خودش ترقیم خوا
 یافت و پیش از کور شدن بادشاه مرزا جهان دار شاه مذکور برای دیدار پدر خود تاج جهان آباد آمده بود لیکن
 چون استقامت خود در راجی مصاحت ندید عیال و اطفال خود را همراه گرفته باز به بنارس رفت و بعد چند
 تبار پنج بست و پنجم ماه شعبان سنه در آن بلده فوت کرد

مولانا فخر الدین

برش که لکزدنگ مرمرست نزدیک دروازه درگاه خواجه قطب الدین بختیار دس سجده واقع است و از تبار
 که برزانش مرقوم است چنان مستفادی گرد که او در سنه یک هزار و یکصد و نود و نه هجری انتقال فرموده و آن تاریخ است

تاریخ

۱۱۹۹ | بستانه جادوان قطب وید | سال وصال آن ماه غریب چنان | تاریخ گفت تلف خوشید و جهان

من کلام سید الشعر محمد الدین مقبول الی سنه ۱۱۹۹

مات سیزدهم از آغاز سال یک هزار و دویست و یک هجری که مطابق سنه
 یک هزار و هفتصد و هشتاد و شش عیسوی بود تا زمان خاتمه این کتاب
 که سال یک هزار و دویست و شصت و پنج هجری است

ذکر در کور شدن شاه عالم بادشاه دله

چون بعد کشته شدن امیر الامرائی افرسیاب خان ماد هو جی سیندیه در شرو سنه هزار و یکصد و نود و نه هجری
 برور ز و جاپلو سے عده وکیل مطلق راز شاه عالم بادشاه به ماد هو را و پیشوا دامنه خود تاجیب او کشته جمله
 کار سلطنت را در نه حکومت قلعه دلی و کبر آباد بدست خود آورد و آنچه بادشاه را بخر نامی نگذاشت چون سال
 برین بگذشت و فتنه ماهر طرف بر باگشت غلام قادر خان بسر ضابطه خان افغان فرصت را غنیمت شمرده و شرو

سالی هزار دود و صد و دویست و شصت لشکری از افغانه جمع ساخته شاهیجان آباد را محاصره نمود و بادشاه را چنان
 شک ساخت که عاجز شده او را بخدمت خود طلبید و خلعت امیر الامرای بدو بخشید بعد از آن غلام قادر خواست که مرسته را
 را بهر نوینگی که تواند از ملک بدر سازد و پس از آن بخرامت غیره بکار ملک پردازد و چنانچه بادشاه را نیز تمایز
 بر عیضه راضی ساخت و بعد از چندی مبلغ بیست و یکس برای مصارف سپاه از بادشاه طلبید چون بادشاه میداد
 که از دست ایشان هیچ نخواهد شد و در هم معفت بر باد خواهد رفت در دادن مبلغ مذکور راضی نشد غلام قادر از آن
 ازین سخن بیخواب خورده خاموش ماند اما روز دیگر که بیست دوم از ماه شوال سنه مذکور بود چندی از افغانان
 قوی همگی را همراه خود آورده اول بادشاه را معه نوزده تن از دکان که سپران و نمیرگان بادشاه بودند دیگر
 ساخته مقید نمود و شاهراده بیدار بخت ابن احمد شاه بادشاه مرحوم را از مجلس بر آورده موسوم به بیدار شاه
 ساخته بخت نشاند و سکه بنام او مسکوک ساخت و این بیت بران ثبت گردانید
 حامی دین نبی بیدار شاه سکه زد در سینه از فضل الهی بعد از آن ان نمک حرام بجا کشید آنچه که مال و زر و نیر
 و جواهر چه از خزانه بادشاهی و چه از برده نشینان مجلسه ای شاهی با انواع زهر و توجیح که توانست بدست آورد
 درین هنگامه بادشاه و دیگر تن از دکان و بیگمات تاجد رزبی آت و حور مانند بلکه چندی از اینان از فاقه گشته
 جان دادند بالجملة بعد فضیحت بسیار و از بیت بیشتر از آن ستم پیشه بنار سج نفهم ذی لقمه سنه مذکور پنج روز سیه
 را فرمود تا بر سینه بادشاه سوار شده هر دو چشمش را از نوک خنجر بر آورند بعد از آن نیز ان نمک حرام تا سیکاه
 دیگر دست نظلم بر او لا و تیموریه دراز داشته و آنچه که مال و زر توانست بدست آورده بخت مرسته بجا بیاورد
 و از دهم ذی الحجه فرار نموده بطرف غوث گله شتافت بعد از روانگی او مرسته بابت شاهیجان اباد آمده بادشاه را
 بدستور قدیم بخت نشاندند و از سر نو بنام او سکه و خطبه مقرر شد چنانچه سکه او تا سنه یک هزار و دود و صد و
 پنجاه و دویست در تمامی ملک هندوستان که در بنو لایعلا سکه کارگینی است جاری بود و بیت سکه اش این بیت
 حامی دین محمد سایه فضل الهی سکه زد در سینه از فضل الهی بالجملة مرسته بادشاه را بخت نشاندیده تعقب غلام
 قادر خان نمودند گویند که بعد از اینام بادشاه از طبع ریش و دل پرورد خویش این چند بیت انشاف فرموده

ابیات

مر مر ح دشت برفا ست بے خوارے ما	داد بردا دسر و برگ جهان دارے ما
اقتاب فلک رفعت شامے بودیم	بر در شام زوال آه سیه کارے ما
چشم ما کنده شد از دست فلک بهتر شد	تا نه بینم که کند غیب جهان دارے ما
داد افغان بجه شوکت شامے بر باد	کیست خبر ذات مبر که کند بارے ما
بود جان کاه زرو مال جهان همچون مرض	رفع از فضل آتیه شده بیمارے ما
کرده بودیم گنای که سزایش دیدیم	هست مصروف که بخشند گنهای کارے ما
کرده شمس سال نظارت که مراداد بباد	زود تر یافت بادشاه ستمکارے ما
عمل و جهان بمیان داد و نمودند دعا	مخلصان خوب نمودند و قادرے ما

شیردادم آنحضرت بجه را پرورد م حق طفلان که سبیل سال منرا هم کردیم قوم مغلیه افغان همه بازے دادند این گدازاده همدان که بدوزخ برود کل محمد که ز مردان بشر ارت کم نیست نامراد و سلیمان و بدل بیک لعین شاه تیمور که دار و سر نسبت با من ماد بود جے سنید یہ فیروزند جگر بند نیست اصف الدوله و انگریز که دستور من آند راجه و راور بنیندار امیسر و چه فقیر ناز بنیان بری چهره که مہدم بودند گرچه باز فلک امروز حوادث دیدیم	عاقبت گشت مجوز گرفت ازے ما کرده تاراج و نمودند سبکبازے ما بسکه گشتند مجوز گرفت ازے ما بانی جور و ستم شدند بدل افکارے ما چقدر کرد و کالت بنی ازارے ما هر سہ بستند کمر بر گرفت ازے ما زود باشند کہ باید بسد و کارے ما ہست مصروف تلاقی ستمکارے ما چه عجب گر نہایت مدد کارے ما حیف باشند کہ سازند لغیم خوارے ما نیست خبر محل مبارکت پرستارے ما باز فردا دیداریزد سر دارے ما
---	--

داین تاریخ در باب معدوم البصر شدن بادشاہ از مولف این اوراق است بطور تفسیر:

تاریخ

۱۱۵۲

باقی گفت با سرتالہ کور کردند شاہ عالم را

مختصر آنکہ مرثیہ بالغائب غلام قادر خان نموده اورا در ماه ربیع الاول سنہ ہزار و دصد و سہ ہجری
دستگیر ساخته بسزای کہ لایق آن بود رسانیدند یعنی اول ہر دو چشمش بر آورده و گوش و بینی و دست و
پایے او بریدہ بتا بھمان اباد فرستادند اما در اثناے راہ بمرد و این تاریخ نیز در باب کشتن شدن
غلام قادر خان و کور نمودن او بادشاہ را از مولف است برسم تفسیر

تاریخ

۱۰۰۲

کور چون کرد شاہ را قادر این ندا از سمار سید یکبار سر و پای غلام قادر را بر و ز فلک سر بازار
اگرچہ بعد ازین حادثہ بادشاہ تا چند سال در شا بھمان اباد بر تخت شاہی نشست اما صرف نامی بود زیرا کہ
از زمان محمد شاہ بسبب ضعف سلطنت و بی القافے امر ا صوبہ داران اطراف دست خود ہا کشیدہ بک
ملک باشند و مرثیہ ما دہے و اگرہ را بہ صرف خود داشتند و از خاندان تیمور نہ بجز نامے نگذاشتند

تاریخ مسجد بہرور

۱۲۰۳

میرزین العابدین خان کہ ششمہ از احوال ما و بعد ازین ترقیم خواہد یافت بنامی امام بارہ و مسجدی کہ در بہرور
لسب دریا واقع است نمادہ بود در سنہ یکہزار و دصد و سہ ہجری با قتمام رسیدہ و مولوے
فایق تاریخ ان امام بارہ یافتہ مع استخوان شہیدان شہید و در تاریخ مسجد این قطعہ

تاریخ

۱۲۰۳	ان سید زمانہ کرام شریف شدیدین عابدین در سید بکایت تاریخ گشت خضر کہ قد قامت گردون کوه مسجد کبابی نجات
------	---

تاریخ امام بارہ نواب صف الدولہ

نواب اصطفی الدولہ امام بارہ رفیع در لکھنؤ تعمیر نموده گویند کہ مثل ان در جای دیگر کم است بنامی ان امام بارہ در سنہ ہزار و دوصد و پنج ہجری بنیادہ نمودند کہ در ان امام بسبب فطرت عالی غلہ فی رو بہ بہشت آثار یافتند و نواب موصوف بعد از وفات در ہمین نام بارہ مدفون گردیدہ و شاعران تاریخ ان عمارت رفیع بیا رفتند اند چندی از ان بخلہ ترقیم می یابند

تاریخ

۱۲۰۵	وزیر سید سلیمان جہان باب صفحہ ہر چنانکہ جو جهان کلام کبار زین گشت چون توفیق عن بنا کرد امام بارہ گردون سال بہشت نامہ
------	---

اصف

۱۲۰۵	اصف الدولہ وزیر اعظم ہندوستان کاشف سحر ہی ہم واقف راز گردون نام سر سید الشہداء شہد برای سال تاریخ شریف ہر
------	--

اصف

۱۲۰۵	اصف روزگار جم شہت اقاب سہر عرذعلا چون توفیق ایند متعال ساخت قصر امام بارہ بنا
------	--

اصف

۱۲۰۵	وزیر اعظم ہندوستان جو کرد بنا امام بارہ گردی نجات مقصود ہمہ ملک گفتند سال بخش مقام آل ہمیر مقام محمود
------	--

تاریخ مسجد جعفر گنج

ابن مسجد بنا نموده میرزا بن العابدین است کہ در سنہ یکہزار و دوصد و ہفت تعمیر پذیرفته و مولو سے فابن ابن تاریخ کہ موصو سے وہم موصو سے است گفتند

تاریخ

۱۲۰۶	امیر وقت زین العابدین خان توفیق گشت چون توفیق زرا بجہ گنج یکی مسجد بنا کرد بنی تاریخ تعمیر شش ندا کرد
------	--

از مضرہ آخر ہم از موصو سے حساب بجہ تاریخ بنا سے مذکور برے آید

میرزا بن العابدین خان

بسر بر شجاع الدین ابن میرزا علی خان ولد میرزا محمد تقی وزیر ہزارہ محمد اکبر ابن عالمگیر بادشاہ بود و سنہ ہزار و مذکور از پدر بغداد در زبہہ بابران رفتہ بود و در انجا فوت کردہ چون مختار الدولہ نائب نواب اصف الدولہ در سنہ ہزار و یکصد و نو ہجری در ماہ صفر گشتہ شد و نوبت نیابت بسر فراز الدولہ کہ حسن تھا رسید از لبکہ خان موصوف در امور مقدمات مالی و ملکہ نارسا بلکہ ناشائستہ محض بود شیخے دیگر نیابت

مقرر کردن ضرورت چنانچه این امور عظیم بر غیر الدوله حیدر بیگ خان تسلیم پذیرفت در عهد نیابت و حکومت او جمیع ملک میان دواب بجمع یک کرد و چند لکمه روپیه برکن الدوله الماس علی خان خواجه سرا قرار گرفته بود و او در سخاوت و مروت ضرب المثل بود چنانچه میرزین العابدین خان مذکور از طرف او در ملک میان بکاه چند برگنه داشت بعد وفات میرزا که در ماه شعبان سنه هزار و صد و هفت و هشت بوقوع آمد و زوجه عقیقه او که مصری بیگم نام داشت عرسه برکن الدوله الماس علی خان نوشت که هفتاد لکمه روپیه نقد پیش این کزیت و شوهر من اینهمه را از دولت خداوند بهم رسانیده هر چه ارشاد شود بموجب آن بعمل آرد الماس عرضی ما خوانده به کرد و بر سر غضب آمده گفت که مصری بیگم مرا اینقدر بیم دهنی تصور کرده که مبلغ جمع کرده شوهر مرا از دستم نجات دهد بر سران خود چراغ تقسیم کند چنانچه از سخاوت این خواجه سرا پسران میر سطور تو گمراشته ملقب بنواب اکبر علی خان دواب باقر علیان شدند در سیتی در بنور و فخر و سبزه سبزه اندازند تاریخ وفات زین العابدین خان از مولوی فایق بطور تعصیه

تاریخ

۱۱۹۲	چون فات میرزین العابدین	خلق را افزود صدیچ و خلق	ماه شعبان بودیم بوم خمیس	از غمش گریه چاهیم سین
۱۲۰۶	سال تاجش نوشتن بخاستم	از سواد خامه غم بردق	گفت فایق با دو حرف خرن ل	گفت زین العابدین اداصل عی

چون عدد حرف حاو را از الفاظ حسن دل گرفته با عدد آخر مصرعه یک کرده شود تا مبع فو ت بر آید

تاریخ مسجد

چون حیدر شاه در سنه هزار و صد و هشت هجری مسجد بنا ساخت تاریخش هشتاد

تاریخ

۱۲۰۸	کرد مسجد بنا چو حیدر شاه	رکن دین اختر مسلمان	الف غیب سال تاریخش	گفت بیت المقدس شانه
------	--------------------------	---------------------	--------------------	---------------------

سیکیم و کاخان

طبعی خادق در سلک ملازمان مهاراجه ماد هوجی سنید که در دولت را و سبند به انتظام داشت در سنه هزار و صد و نهم هجری فوت کرد و تر متبش اندون احاطه درگاه شاه علا الدین که در اکبر آباد در موضع نائی کی مندی و استع از سنگ مرمر ساخته اند و بران ابن تاریخ منقوش است

تاریخ

۱۲۰۸	ذکا خان عالم قانون حکمت	که دادی عقل کل بردت آید	شب آدینه و ستم ز شوال	بغرم کوچ ز درین کوچ که کوس
		خرگفت از سرفسوس تاریخ	شد از دنیا هیچ وقت آید	

مسجد فتح پور

زوجه میرزین العابدین خان یعنی مصری بیگم مادر نواب باقر علی خان در سنه هزار و صد و دوازده هجری در فتح پور که مابین شهر الله آباد و کابنور واقع است مسجدی تعمیر ساخته و مولوی فایق تاریخش گفته

تاریخ

	مادر باقر علیان بیگم حضرت	مریم نانی بخانون قیامت	کرد چون میر سید در میان فخر	از برای گفتن تاریخ گشت مفر
--	---------------------------	------------------------	-----------------------------	----------------------------

گفت: حکام سوادکوه را که در این زمان
است و اهل این شهر را که در این زمان

در وفات نواب آصف الدوله

این نواب سراج الدوله بعد وفات پدرش تاریخ بیست و پنج ماه ذی القعدة سال یکصد و شصت و هشت هجری بمشیت
امارت وزارت دینیه آباد نشسته و بعد از آن که کنواری دارالامارت خود ساخته و پس از حکومت بیست و سه سال
چند ماه تاریخ بیست و هشتم ماه ربیع الاول سنه یکصد و هشتاد و دو در دوازده هجری در پنجشنبه بوقت چاشت که مطابق بیست
یک ماه سنه بیست و یک هزار و هشتصد و نود و هشت هجری بود ازین جهان فانی بملک جاویدانی سفر کرد و در آتام باڑه که در کنواری
خود تعمیر ساخته بود مدفون گردید و فضلا و عملا در باب دانش تاریخ و لغت اندک اندک جمله جذبی در این مقام ثبت نموده شد

تاریخ

کاشن عشرت بناراج خزان شد ای ندیم
آصف کین نه صدف را یک دُرے شهوار بود
کنواری آصف است و آسمان بے افتاب
دار و آصف عشرت در صحن آصف باغ خلد
نقشبند کاف و نون بر زینت آصف نوشت
شام استشمام حسرت می نماید در نسیم
آن در شهوار رفت از دست عالم شد بنسیم
شهر لویان بے مسیح و طور سینا بے کلیم
انبیا بدم سیلیمان بهشتین آصف ندیم
تا بهنا روح در بحیران و جبات القوسیم

ایضا

گرد و غبار آصف الدوله
مبتلا شد جهان بآتم و شین
تا غنی گفت سال مخیرش
شد فرازش بریر باجی چین

ایضا

بمجله برین آصف الدوله رفت
مکان یافت در سبزه بویرا
تک سال تاریخ نو گفت
بریز زمین جیف شد افتاب

ایضا

ای افتاب زود بریز زمین
در ملک غیبی تاج و تکیه شد
می نو جانان بعد از این
فکر جهان نکردی بمجله برین شد

ایضا

از و تفسیر بی سرو باخته اند
ظلم و فسق و هت و هت کرم

یعنی اگر حرف اول و آخر یک لفظ را که در آخر مصرعه است در کرده شود از بانی حرف تاریخ برآید و این مصرعه نیز در تاریخ وفات است
ع آصف الدوله لغیر دوست برین منزل کرد و داین تاریخ داشت و محمد اجل الهه آبادی در وفات او گفته

تاریخ

وزیر اعظم و دستور انصاف
سلیمان خورشید آصف شکوه
کسی از قفنه حبس کرنا پچی
نیاز آتش بخت کرنا پخت
غلام همت او عالم طاس
گرمی کویری از دل آدم
فرودین صولت و در علم کوه
بدیدی کشوش آرام گاه
نه پنهان باره باره بر ملا رفت
بود از بند کاشش معین آن راه
ایامن جد امیر ابن الامیر
جناب امیر الدوله که در وجود
هنر لایان مردم از انصافی عالم
بمشیت نوری اقدون یگانه
سر ایام نظم و حد و سخاوت
ایامن جد امیر ابن الامیر
نظیر او عالم کثرک لو د
هنر لایان یافتند از وی دراهم
که با بند باره گذشت در زمانه
ز لوشه دایان فزون تر در دولت

چو خمدونی بین تابنده میشت	جما را بخشش او ننده میشت	اگرچه خاقان کان همسم بود	امیر عالی من هم نه کم بود
درین ایام بودی خان خانان	ازو میخواستست انعام دهان	دریغ ازت ان میر جوان	دریغ است ازین دلدار افتخار
دریغ آن سپهر بود و حشمت	بلک جاوید نگردد حلت	ازین ملک فنا دل سپر گریخت	بلک لایزال کیج بگزید
دریغ آن امیر پاک طینت	که ناید کس نظیرش در بخت	به ملک آند زین بن دارفتی	نموده بندوبست جادو دلی
بروز پنجشنبه آه صد آه	وداع این جهان بنمود آگاه	برج الاول بست نسیم بود	که حلت ان سپهر بود بنموت
مراسم دارین غم چون رساند	نشد بهجو ماتم چون رساند	چه گویم آنچه شد حال دل من	چه گویم آنچه شد غم حاصل من
در احوالات بخود هرگز نماندم	بجوخ هفتین ناله رساندم	بغیر ناله واه و فغان بسیج	بنوده ما من سر ناتوان هیچ
بدل حشمت بخشیم و لب آه	ز دوشتم تا دقت سحر گاه	هزاران آه میکردم در آن شب	و ماتم بود از آه هم لب السب
از انجمله شمر دم چون دو صد آه	فردم هم بران دوا و جالک	شمار این دو صد آه و دو آه	بود بر لب تحلیش گواهم
دگر تاریخ فوت او بنا گاه	عم ایصف بگفتم بپیر آه	دگر تاریخ گفتا جان برفت	سیما فی نامه اصفی است
بطور نقیبه تاریخ دیگر	بگو بخشش تمام وجودی سر	خدا یا جای او خلد برین باد	طفیل احمد و اولاد امجاد

ایصف از شاه اجل

آصف الدوله وزیر عظم سدرت	که حلت گشت حال این عالم شاه	سال تاریخ وفاتش امیر واکرام	گفت نف عده نام عده ماتم آه
--------------------------	-----------------------------	-----------------------------	----------------------------

ایصف از مولف

شده چو بیمار آصف الدوله	تا فلک گشت آه و ناله قرب	بست بهشت برج الاول بود	اگر جهان رفت و شد بهشت نصیب
	بر غریبان چو بود بخشند	سال خوشش بجز لفظ غریب	

نیز بان سبده

ابک سس از حسن بنبت کابریا	باره سی باره سبده جانت کابریا	اگر ما پس او بسج حیات در دنیا	از ما من هم الاول اصف کابریا
---------------------------	-------------------------------	-------------------------------	------------------------------

لواب وزیر علیخان

چنان ذکر می کنند که لواب آصف الدوله مطلق شوق زنان نداشت بلکه از رجوبیت عاقل بود اما در محل سراسر او مرید پانصد زن صاحب جمال بودند از آنجمله چند می بودند که انهارا لواب مذکور در حالت حالک و محاسر اسه خود جاداده بود و چون فسرزید از ایشان پیدا می شد سست و بیامی کرد و بجای فسرزند خود پرورش می نمود چنانچه شصت فسرزندان داشت از آن جمله سست و دو سپران دست و شصت دختران و بزرگ ترین از همه فسرزندان وزیر علی خان بود که در کد خدای او لواب موصوف قریب سست لکده و پنج خسر ج نموده و بعد وفات لواب تا چهار ماه در کهنه بر سندانارت نشسته در ایا میکند لواب آصف الدوله فوت کرده مستر جان مشور صاحب گور نر کلکته بود و مشور کلکته مشور آب و هوا مشهور است چنانچه شخصی در مصفت ان شهر سبده چند گفته در ضمن آن این بیت آورده طبعیت آب مشور زمین سسر سسر مشور مشور فرمانروای کلکته به بالجه چون وزیر علیخان از لطفه لواب بنود بلکه مشهور است که او فرانش بسر بود بنا بران مشور جان مشور صاحب از کلکته آمده حسب استر فاسه بهو بیگم صاحبه مادر لواب آصف الدوله

کاغذ سے درباب معزولے وزیر علی خان تیار ساخت و از ہر یک سرداران کہ دران وقت حاضر بودند مثل
الکاس علی خان و تخمین علی خان خواجہ سرا بیان و تفضل حسین خان کشمیرے و حسن رضا خان نایب
و تصف الدولہ مرحوم و راجہ گنیش رامی و اشرف علی خان خیر و وزیر علی خان بر کاغذ مذکور مہر کشاںید بعد
از ان وزیر علی خان را کہ ازین حال خبر نہ داشت نزد خود طلبیدہ مقید ساخت و بعد از چند روز اورا بطرف
بنارس روانہ نمود و نواب سعادت علی خان را کہ برادر حقیقی نواب مرحوم بود بتاریخ نسبت و یکم ماہ جنوری
سنہ یکہزار و ہفتصد و نو و ہشت عیسوی کہ مطابق سیوم ماہ شعبان سنہ یکہزار و دودصد و دوازده ہجری
بود بر سر گذار ت نشاند گویند کہ بعد اسیر شدن وزیر علی خان صغیر و کبیر بسیار گریہ و زاری سے کر دند
و بعضے شعرا تاریخ ما در باب غزلت او باین عنوان گفتہ اند

تاریخ

از سر نام ہفت کور نمک	سل تاریخ شد عیان بی ملک	اول ان قابل حسن الکاس	سر گردہ ہمہ حیرام نمک
باز تخمین کہ با و نفرینش	از سادات و ہم جن ملک	فتنہ پرداز محمد کشمیر	کہ شباطین پیش لطف ملک
آنخورد دشمن جیم و لچیم	جبل بسیار دوش لنگ	نافض العقل زنکہ نادان	دست بردار شد از ان کود
راجہ ہم داخل لیٹان شد	گردا پس نمک ز خاطر حکم	دادن دختر و خاک کردن	شرف خود ساخت ان کو
	محر کر دند ہر منزل دزد	نمود سیر شدند ز ملک	

۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

الض

اول بنایب پشیمان	دویم برانکہ گشت دیوان	سیوم الکاس پورخصاس	لغت بروی زہد فراوان
بیگم خورد و بزرگ ہر دو	دیگر مردک شرف علیخان	تخمین کہ بر وزیران فرین	از وحش و طہور و جن و پ
پیدا شدہ این پزیدہ نامے	بے فرزا حسن رضاخان	گردند اسیر امیر خود را	از لک و فریب و یکد شیطان
	تاریخ اسیریش بر آمد	لغت ہمہ ہر ملک حراخان	

الض

بی بی بیگم حسن رضاخان اور الکاس زمانہ	گنیش و تخمین اور تفضل اشرف سردیوانہ
بیجا کب وزیر علی کو جو وہ سے مردانہ	سری حرف ان سنا و دہن ہی تاریخ شہانہ

الض

سان حروفی کبا خانہ جہا	تین تی اور دولف یک تی
تین تی یعنی تفضل حسین خان کشمیرے و تخمین علیخان خواجہ سرا و گنیش رامے راجہ دولف یعنی	الکاس علیخان خواجہ سرا و اشرف علی خان خیر و وزیر علی خان حسن رضاخان نایب و یک
یعنی بی بی بیگم مادر اصطف الدولہ	
فتح کردن یونا یا رتہ بادشاہ فرانس لایت محرا	
درا و ابل پور نابارہ مردے بی نام و نشان بود چون سباہ و رعایا سے ولایت فرانس از بادشاہ خود	

باغی شده آن بیگانه را بست تاریخ بست یکم جوزی سنہ یک ہزار و ہفتصد و نو و سہ عیسوی کے مطابق
 ماہ جمادی الثانی سال ہزار و دو صد و ہفت ہجری کے بود و در کار کشیدن و ملکہ را نیز بعد از سنہ
 ماہ بمون طور کشند بونا پارتہ را کہ مردے ہوشیار و شجاع بود و سہ ماہ کے قبول نمودند اول اورا بہ تیغ
 ولایت مصر فرستادند جب تیغ بونا پارتہ با فوج عظیم از ولایت فرانس براہ دریا کوچ نمودہ
 بولایت مصر رفت و در اینجا در ماہ محرم رسیدہ بعد محار بہ و مجاہدہ بست تاریخ بست یکم جولائی سنہ
 یک ہزار و ہفت صد و نو و ہشت عیسوی کے مطابق روز شنبہ ہفتم ماہ صفر سنہ ہزار و دو صد و
 سیزدہ از ہجرت بود اسکندر بہ را گرفت و تمام ملک مصر را بدست آوردہ تا چند گاہ ان ولایت
 را بقضہ خود داشت و بسیارے از ملک ہائے دیگر را نیز فتح نمودہ بود اما از اینجا کہ بابا دثاہ انگلستان
 نیز خصوصتے داشت و ارادہ مصمم نمودہ کہ بعد فتح مصر بطرف ہندوستان رفتہ و با فیو سلطان آمیختہ
 ہندوستان نیز بگیرد چنانچہ تاہ انگلستان فوج عظیم در پے آو فرستاد و اورا شکستہ فحش داد
 بعد شکست بونا پارتہ بہر لوعیب کہ توانست خود را بولایت فرانس رسانید و چون بعد ازین نیز کار ہائے
 مردانہ از دست او برآمدہ بود سر داران ان ولایت متفق شدہ اورا بر خود بادشاہ ساختند و جباری
 و قہارے بادشاہی مثل او بر نہایت ارادہ ان داشت کہ نام دوے زمین را شہر نماید اما دستش
 بمراد نہ رسید بکے از شعراء ولایت مصر در ابا میکہ بونا پارتہ اسکندریہ را فتح ساخت ابن تاریخ بزبان عربی

تاریخ فتح ملک مصر بزبان عربی

لله عصاره لفتح ملک السعادت فیہ دار
 و جمال کوکب دولت الجیش الفرنسوی الہانار
 یا حسننا من دولت بالافتخار لہا اشتہار

مقدما ذو سطوت تہ الملوک لہ الوتار
 الشہم بونا پارتہ اسد الوفا ذو الالافتدار
 من فاق قدر او ارتقى اوج العلم و سما الفخار

مولے شہد البطش من عدہ حیل بہ الدمار
 ملک تو لے ریتا خضعت لہا القوم الکبار
 مولے عمیم نوالہ بحر تنزہ عن قنار

نذب توحد بالورے بشما مت ذات اعتبار
قهر المالك جنت و قفص المراد با اثار
وانت بجیش وافر در کب طوته البحر

۵

وتملك الاسكندرية سرعته دون اعتبار
بحرم شهر حسن اقلتاج وانتشار
وطال الاراضی عسکرا حول الکفانته واستدار

۶

من کل صدات دستي يوم القتال له اضطبار
صف الصفوف بحکمت و فنون حرب واختبار
وسطا بشده غزمه و علی الجیوش الغزف

۷

وانما نار الحرب فی يوم تشب به الصف
ولوی الغنائ تعلیم و سفاهم کاس المرار
دارعم یوم شدید الحرب فیه العفل حار

۸

یوم یقال بحقه لله درک من سنا
وتبددت تلك الجواهر العیدت فی الفقار
ورولینت فوقهم قدامطرة جمرات نار

۹

والبطش منهم و الفتن طلب الغزیمت و الفسار
والکرب حل بسم دماق الویل فی تلك الدیار
وعزوب نابرتة و الغزولت بانکمار

۱۰

واشتت امرادنا و غدت بذل و احتقار
و شتوح مفرکان فی صفرو و امر الله سار
و بیوم سبت فیه تدارخت تم الارقتار

شیخ سلطان والی میسور و سرنک پٹن

پسر حیدر علی خان ابن شیخ نایک است و حیدر علی خان در ادب ایل مرزے سپاہیے پیشہ بود و در

طلازمت یکی از رجبہ نامے ولایت میسور کہ برکت ارہ دریائے شواراست نوکر بود در آخر راجہ
را دسند یک ہزار و یک صد و ہفتاد و سہ ہجیرے مفید ساختہ خود مالک ان ملک گردید
و مدت عمرہ بالگر نزلان ان نواسے جنگ داشت و در مہر خود این بیت منقوش ساختہ بود کہ

بہر شخیر جہان شد فتح حیدر اشکارا | لافنی الامی الاسبف الا ذو الفقار

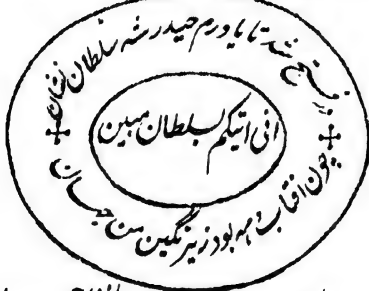
بنا رنج ہفتسم ماہ دسہ سہ سہ یک ہزار و ہفت صد و ہشتاد و دو عیسوی کے مطابق عشرہ محرم سنہ
یک ہزار و یک صد و نو و ہفت ہجیرے بود فوت کردہ در سترنگ پٹن قریب باغی کہ موسوم
بعلل باغ است مدون گردید اما از ابیائے چند کہ بر تربت او مرقوم است چنان استفادے
اگر دو کہ از الفاظ حیدر علی خان آبادیہ تاریخ فوت ادا استخراج سے یاد داین دو سال کم می شود بالجمہ
بعد وفات ادیشیش ٹیپو ہر سند حکومت نشست و خود را ملقب بہ ٹیپو سلطان ساخت و خطبہ دیکہ
بنام خود نمود و نیز مشعل پدرنہ و شجاع و دلیر بود و مدام بالگر نزلان محاربہ عظیم داشت شنیدہ شد
کہ بہت سکسکین این بود

۱۱۹۵

سکہ

سکہ زرد جہان آسانی | شاہ ٹیپو سکندری ثانی

و شکل محہ ٹیپو سلطان این است

در بہت مہر مذکور لفظ فتح اشارہ بطرف جد اوست و لفظ حیدر اشارہ بطرف پدر او و لفظ سلطان
اشارہ بطرف خود است و اگر عدد و حروف آیت را کہ در وسط محصر است و ہفت صد و
ہشتاد و شش می شود با عدد حروف تاویا کہ در بہت مہر است و ہزار صد و دہ می شود جملہ یکجا نمایند
سال جلوس او بر آید و ٹیپو سلطان بنا رنج بہت دہشتم ماہ ذی القعدہ سنہ یک ہزار و دو
صد و سیزدہ ہجیرے کے مطابق چارم ماہ ذی سنہ یک ہزار و ہفت صد و نو و نہ عیسوی کے
بود و خجکہ کہ بالگر نزلان باو داشت کشتہ شد و از ان وقت سترنگ پٹن بہ قریب کبئی بالگر نزلان آمد و دلا
میسور یکی از دارنمان راجہ مذکور کہ سہ سالہ عمر بود و کشتاراج نام داشت حوالہ کردہ شد در وضع
ٹیپو سلطان متقل روضہ پدر او در سترنگ پٹن بہت نام نہاں شد

تاریخ

شاہ ٹیپو چکر و عزم جہاد | حق باو منصب شہادت داد | اسال تاریخ او شہید گشت | حامی دین شہ زمانہ برت

حکیم نفاخان

برادر حکیم ذکا خان است در ماه شوال سنه هزار و دص و دپانزده هجری در اکبر آباد در گذشت و نزقیت
برادر خود اندرون احاطه روضه شاه علاءالدین مدفون است ترتیبش از سنگ مرمر است و این تاریخ بر آن قوم

تاریخ

۱۲۱۵

چون خبر بدین یافت از بهاء علی پاشا نفاخان محترم کشتن سال دماه و دفر شهر شوال و دوشنبه زورقم

تفضل حسین خان کشمیری

اورا خان علامه نیز میگویند از جمله مصنفات آن یکانه زمانه کی در بهیت ملک افرنک است و دو نسخه دیگر در
مناعت جبر و مقابل و خان موصوف چند پیش از وفات نواب آصف الدوله بدیناست او سر بلند سے
حاصل ساخته و بعد از آن در عهد نواب سعادت علی خان کلکته رفته هنگام معاودت مابین کلکته و مرشد آباد
تباریخ پانزدهم ماه شوال سنه یک هزار و دص و دپانزده هجری در گذشت شاه محمد اعلی آبادی تاریخ دفاتش
این قصیده نظم فرموده

قصیده تاریخ

در هزار و دص و دپانزدهم	شده چون فضل در قدوس	خان عالی مقام دالاه	اشرف و انفس و انفس
آن تفضل حسین خان سینه	زنده بر کشور امارت کوس	نائب آصف زمان گردید	رفت نامش ز بنده تاجدروس
آنچنان بنده و بست کرد ملک	که ملکش نماد یک سالوس	ابو چندی بلک شرفیت	خزیر دولت سرا اوزد بوس
گشت از شرق چون بجای غرب	های شطرنج جهان کوس	آفتاب شرف غروب نمود	تیره تر گشت این جهان عبوس
دو مد و یک هزار و پانزدهم	مه شوال این ساعتی منجوس	بود تاریخ ماه پانزدهم	طالع روزگار شد مشکوس
که بناگاه آن عدیم لبتل	مسوی ملک خرت ز کوس	یک جهان رفت به تفتال	عالمی را سید شد مایوس
مثل او گردش زمانه ندید	صاحب ننگ صید ناموس	سیر گاردیش فرو برد	یک تار و ستار و طلیوس
در شانت و گرفتار فتم	از فراطون و میقورید	برزبان بود یاد ابروم	چهره صرح و صحاح و چه قاسوس
رای شانیان و اشراقین	پیش را پیش چو را محسوس	داشت او در خزانه علم چا	که نه دیده و خواب کی کاوس
بس طر زمانه خود بود	علم او پیش علم او جودوس	صاحبین حب اسلام	بیشک در یب چون محقق طوس
یار چل ساله من غمگین	مای افسوس صد هزار دوس	نخچه مای امید دل شکفت	خاطر بود در جوس مجوس
چه بگویم چه میرد و چهیات	و خسته دل مسوس	نه ششم شب نه روزین روتا	نغمه غم گشته ام محروس
خان من چون کج مقام نمود	روز روشن سرترا چون اودوس	نیک بدار نیکه از جمیع	آه از گردش پهر سوس
آنکه بز قاتم و سوسورست	دارد از خاک گوی بر لبوس	اگر سپند سال تاریخش	بانه جیت و ختم بگو افسوس

۱۲۱۵

در سه کلمت

چون در زمان مارکولیس و از سه صاحب گور ز خیل در سنه یک هزار و دص و دپانزده هجری در سه کلمت بنا یافت تاریخ آن یافتند

اشیخ و اعلیٰ بحق لازم بود در	نخیر امیران ملک حامی خلق خدا	نظم کند خامه هم تماشا چنان	از آنکه بود اسم جامع بقابل
درست علی جناب نافع خیر شکوه	ناظم و نواب عهد مصباح و لوا	عقل کل از عقل دهره وانی بود	لکنته از عقل و نقل کند عالیا
تازه یکی در سرگرد جنگل طریح	خطه یونان نمود بند و لکنته را	اوش آئین نهاد کسب علوم و فنون	عالم هر علم و فن خواست از سر کجا
شکر خدا را که شد قیف امیر کبیر	بهشتش و معاد بهر همه را رهنما	گفت سروش مخفی شتر ازین حد	منیت درین کند دیر و فکده
۱۸۰۰ مصرع تاریخ آن بی کم و بی کاستی	آخرین قطعه کن تا شنو مر جبا	عام سچی شها صوژ دهم معنوی	بهشت مهد و لکنته از سر کجا

این تاریخ صورت دهم معنوی است اگر اعداد حروف مصرعه آخر از رو سه حساب بکند بکند نیز همان تاریخ برآید

ذکر سپردن ملک نواب حسین الدوله سعادت علیخان کهنی انگریز

در عبادت السعادت مرقوم است که در سنه یک هزار و دویصد و شانزده هجری نواب گورنر جنرل مارکو لین لونی بدار از لکنته به کاپور تشریف آوردند و نواب سعادت علیخان بر استقبال از لکنته رفته از ملاقات همدیگر مسرور شدند چون در آن ایام مصارت بادشاه انگلستان از سبب نگاہداشتن فوج دیگر بر یک دفع سپاه بود نامارستان پادشاه فرانس بیشتر از پیشتر بود چنانچه گورنر جنرل بهادر از نواب صاحب سرک امداد یک دیم کرو رو رو پیوه درخواست نمود نواب صاحب بعد تامل ملک میان دو آب و رو بهیلیم مارا که مجمع یک دیم کرو رو پیوه میکشید تفویض صاحب مذکور نمود تا سال بسال تحصیل نموده بکندن ارسال دارد اما تحقیق نیست که در آن سال نواب گورنر جنرل برادر خود دستر بهر می و لونی صاحب را بطرف لکنته فرستاده بود که فیما بین نواب صاحب و کهنی انگریز از سر نو موافقت عهد و پیمان ترتیم باید چنانچه نواب صاحب بمبادله اقساط قدیم و حال که بر زمین نواب سوم صرف واجب الماد بود ملک میان دو آب را مشعل کوژا و انا و ده و فرخ آباد و گور کھ پور و صوبه الہ آباد و غیره که جمع آن یک کرو سسی و پنج لکھ رو پیوه بود تفویض انا کے کهنی نمودند و این عهد تازه بتاریخ دوم ماه رجب سنه هزار و دویصد و شانزده هجری موافق دهم ماه نومبر سنه یک هزار و هشتصد و یک عیسوی در بلد لکنته تحریر یافته شخصه تاریخ این معامله را چنین گفتہ از مصرع آخر تاریخ برآورده

خود بخود این در دوزخی گرفت	ملک نواب فرنگی گرفت
ذکر روضه حضرت عباس در لکنتو	
گویند که در لکنتو مزار فقیر بیک نامی در رستم نکر سکونت داشت در خانه او علم بود که آنرا اعلیٰ حضرت عباس شہدت داده بود و خاص و عام همه زیارت میرفتند در وقت نواب آصف الدوله آن مکانی بود مشتمل بر دیوارها خام سقف خام و صحن مختصر که در سنه یک هزار و دویصد و هفتصد هجری بمشاره نواب سعادت علیخان عمارت عالی در آنجا تعمیر یافت و کنبه آن را بطلاطع ساخته دیوار با سبزه صحن وسیع را احاطه نمودند دروازه دارد که سر با سمان کشیده تاریخی سبزه در بر آسے کنبه مذکور گفته اند از آن جمله این مصرع از روضه قبیل است	
این کنبه جدید بنا سے سعادت است	

نواب نظام علی خان حیدر آبادی

از فرزندان نواب نظام الملک آصف جاہ ہست در سنہ یکہزار و یکصد و ہفتاد و پنج ہجری سے برادر خود نواب صاحب جنگ
را مقصد ساختہ بر سنہ ریاست نشست و بعد از یک سال اورا گشتہ قریب چہار دو سال حکومت نمود و اولی است
کہ حیدر آباد را دارالامارہ خود ساختہ و تباریخ ششم ماہ اگست سال یکہزار و ہشتصد و سیوے کے مطابق ششتر
ماہ ربیع الثانی سال یکہزار و دویسد و سجدہ ہجری سے بود در ملت نمود و بعد و فاش خلف او نواب سکندر جاہ بر سنہ شصت
نشستہ مولف و تباریخ و فاش گفتہ +

تاریخ از مولف بتعمیم

ابن نواب نظام الملک آصف جاہ	آن اسیر کہ نظام علی شہنشاہ دوم	یکہزار و دویسد و سجدہ ہجری سے	کہ برون شہر جہان بھان نظام
سال تباریخ و فاش خود ہجری	باسر کہ چہین گفت کہ نظام		

۱۲۱۸

اضافہ

پاسی الم راگیر و باز سر سوز را	سال فاش بود کہ نظام علی
--------------------------------	-------------------------

کریم جان ولیم ہنیگ صاحب

او ہولند نیر سے بود و از ولایت ہولند کہ یکے از ممالک فرنگستان ہست و رہند آمدہ ابتدا بہلاز مت نواب
نظام علی خان والی دکن در سنہ یکہزار و ہفتصد و شصت و سیوے کے مطابق سنہ یکہزار و یکصد و ہفتاد
و ہفت ہجری سے ممتاز گردیدہ بعد از ان در سنہ یکہزار و ہفتصد و ہشتاد و چہار ہجری سے در خدمت ماہوراو
سید بیہ نوکر شدہ و چون تباریخ دوازدم فروردی سنہ یکہزار و ہفتصد و نو و چہار ہجری سے مطابق سنہ
یکہزار و دویسد و ہشت ہجری سے ماہوراو فوت کرد و سلک ملازمان برادر زادہ او دولت راو سید بیہ نوکر
گردیدہ و در سنہ یکہزار و ہفتصد و نو و پنج ہجری سے از راہہ بعدہ کہ نیلہ نامور شدہ حکومت قلعہ و شہر اکبر آباد و
حوالہ شد تا آنکہ تباریخ سبت و یکم جولائی سنہ یکہزار و ہشتصد و سیوے کے مطابق غرہ ماہ ربیع الثانی
سنہ یکہزار و دویسد و سجدہ ہجری سے بود را کہ اکبر آباد در گذشت و در گورستان فرنگیان کہ متصل جن جن کثورہ
واقع ہست مدفون گردیدہ و فرزندان او بر ترقیش کہ از سنگ مرمر ہست روضہ عابلی از سنگ سرخ تعمیر ساختہ اند
کہ تا امروز موجود ہست و بالکل احوال او بر ترقیش بخدا انگریزی مرقوم ہست و این تاریخ در فارسے بردروانہ شدہ
مذکور ثبت ہست کہ از الفاظ تاریخ سبت و یکم جولائی تاریخ فوت استخراج سے یاد +

تاریخ

کریم جان ولیم ہنیگ صاحب	ہولند ہندوستان و افغان	تاریخ خود ہولند نیر سے	در سنہ نامور شدہ از فضل اکبر
گفتہ بلکہ غیب کی قصہ کو تاریخ	تاریخ دو سالہ را کہ اکبر آباد	چون در سالہ را از سلک ملا	لحم گفت تاریخ سبت و یکم جولائی

۱۸۰۳

جنرل جارجس پیرون صاحب

از قوم فرانسیسی بودہ و را و اول چند سال بہلاز مت نواب نظام علی خان بہادر حیدر آبادی بعدہ کہ نیلہ
و سردار سے فوج گذر آئیدہ چون تباریخ غرہ ماہ ستمبر سنہ یکہزار و ہفتصد و نو و ہشت ہجری سے مطابق میان پانی اکبر

و فراب مذکور از سر فواید صلح و دوستی بکند و دید پیرون صاحب مردمان فرانسس که همراه او بودند از نوکران
بر طرف منته در خدمت چهار امیر دولت و سید سیه نوکر گردید و چنینکه دو باین صاحب فرانسس که از طرف پیرام
مذکور حکومت ضلع کول و حاکم گنده و میان دو اب و پشت قشربین بولایت خود بر د پیرون صاحب خطاب
جریبیل یافته تا کم مقام او گردید و چون در سنه که هزار و دو صد و سیصد و هجریه پیرون صاحب ایکنو فرستید بار که از
چند اوقات قلعه اگر راه پست آورده حکومت خود را داشتند از قلعه بدر ساخت شخصی این رخ بطور قبیله گفته

تاریخ

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲
خدا کاو بهادار پیرون کرد	رحمن استوار اکبر آباد	بجای هر دو شش پیر و	مستم و ادنا بخش تر اید

اگر اعدا و حروف ایکنو بهادار که چهل هفت می شود از اعدا و مصره ثانی دور کرده مد پیرون را بنظر آیند تاریخ بر آید

ذکر در فتح قلعه اکبر آباد و غیره از جنرل لیک صاحب

در آخر سنه هزار و هشتصد و سه عیسوی لارڈ لیک صاحب حکم گیتی انگریز با فوج انگریز قلعه علی گنده را محاصره
نمود و جنرل پیرون صاحب که حکومت آن قلعه و پشت تاریخ نسبت و هنم گشت سنه مذکور در کویل شکست خورد
و بتاریخ چهارم ستمبر لارڈ لیک صاحب حمله کرده حصار مذکور را فتح نمود و پیرون صاحب از همه یابوس شده
از خدمت دولت را و سید بهیم استغفا داده طرف لکنو شتافت بعد از آن جنرل لیک صاحب قلعه
اکبر آباد را که در آن وقت سپهران کرنل سینک صاحب مذکور بحکومت آن مامور بود و ندعا حمله نمود و آن
قلعه را نیز بتاریخ هفتم ماه اکتوبر سنه مذکور گرفت تاریخ آن مسو داین اوراق گفته که سال عیسوی
و هم سال هجریه از یک مصره استخراج می یابد

تاریخ

۱۲	۱۱	۱۰	۹
۱۲۱۸	حسادت انگریز ساعتی گرفت	دل زمانه غیبی بجز کرمال	که بیت سی و سی هجرت

اگر از روی حساب ابجد اعدا و حروف آخر مصره را بگیرد سنه هجری که هزار و دو صد و سیصد و هجریه بود بر آید و این تاریخ بطور قبیله نیز از دولت

المصباح

۱۲	۱۱	۱۰	۹
۱۲۱۸	چون قلعه انگریز گرفت	دل من بیت سال و شکر گزین	بگفت بی سر قتال و جدال

که قلعه اگر گرفت انگریز

مرزا ابوطالب خان لند

پسر محمد بیگ خان بود چون در سنه هزار و دو صد و سیصد و هجریه مطابق سنه هزار و هشتصد و نو و دونه
عیسوی از راه دریای شور بولایت فرنگ رفته بود از آن سبب او را لند می گفتند بعد از مراجعت از آن
سفر که در سنه هزار و دو صد و سیصد و هجریه اتفاق شده کتابی موسوم بر سیر طالبنی فی بلاد افرنجی و در آن
سفر فرنگ تصنیف نموده در سنه هزار و دو صد و سیصد و هجریه مسافر ملک عدم گردیده مرگت حسب
خواهش پسر او مرزا یوسف باقر این دو تاریخ در وفات او گفته

تاریخ

۱۲	۱۱	۱۰	۹
۱۲۴۰	رفت غم و لب طالبنی از	سروش و حوش طالبنی از	بافت ز غیب بادل کمال گمان

از هر سال فوت و صد بار گفت

الضیاء

برفت چنان جهان سیر از ابوالکلب دودیه در غم و شکر ششست ^{۱۲۲۰} گفت یمنی ز بهر تارخیش که بوال فاش هزار دود و صد

ذکر در وفات شاه عالم بادشاه

بهر هشتاد و دو ساله تباریخ بهفتم ماه رمضان سنه یک هزار و دود و صد و بیست و یک هجری که مطابق نوزدهم ماه نوامبر سال یک هزار و دویست و شصت و شش عیسوی بود و شاه جهان آباد بر حمت این دوسه پیوست مدت سلطنت او که مروت نامی بود چهل و هشت سال قمری و پنجاه و بود از آن جمله دوازده سال و پنج ماه در صوبه بهار و ده آباد گذرانیده و بهفتم ماه سال با دو چشم بنیادش جهان آباد برده و نوزده سال گور شده بر تخت نشسته بعد وفات لعلش فردوس منزل قرار یافته و سپرد او محمد اکبر بلیق محمد اکبر ثانی بر تخت جلوس نموده و پیش در و سه متصل محراب شاه عالم بهادر شاه واقع است و بطرف بالین او این اشعار با تاریخ مرقوم اند *

اشعار با تاریخ

شده سراج تاجوری خدیو خوار ^{۱۲۲۱} در داد که از غبار کسوف و قحط ^{۱۱۶۱} یعنی که شاه عالم بنا کرد ^{۱۱۶۱} زین عالم انتقال بهر تنگه جنا ^{۱۱۶۱} سید نوشت خامه بحر از من ^{۱۱۶۱} بیتی که سال از دست بهر غنای ^{۱۱۶۱} موی قناب کو زمین ده آینه ^{۱۱۶۱} شد افتاب زندین او و امان ^{۱۱۶۱} تاریخ وفات به جمیع از مملو سکه امام بخش صهبای

تاریخ

حضرت فردوس شاه عالم باد ^{۱۲۲۱} رفت ازین دنیا کرد و در دست ^{۱۱۶۱} سال تاریخ و قحط آن نه عالی ^{۱۱۶۱} دل روی که گفتا بهفتم شهر صیام ^{۱۱۶۱} اگر در بهفتم شهر صیام را با عدد حروف نون که روسه ناله باشد یکجا نمایند تاریخ برای بد و این تاریخ از وفات است

تاریخ

چو شاه عالم رفت از جهان بقا ^{۱۲۲۱} بلند شد فلک آه و زار و غم ^{۱۱۶۱} از آن وقت که خاتم حواری ^{۱۱۶۱} ندای آه در فغان شنیدم از بهر

الضیاء

شاه عالم بادشاه چون سوخته ^{۱۲۲۱} الحند در غم و زار و غم ^{۱۱۶۱} سال تاریخ و قحط آن نه عالی ^{۱۱۶۱} خامه من در غم شد جا و خلد برین ^{۱۱۶۱} ابوالنصر معین الدین محمد اکبر شاه ثانی ابن شاه عالم بادشاه نماز سکه ولادت او تباریخ چهارشنبه بهفتم رمضان سال یک هزار و یک صد و هفتاد و سه هجری که از لیل مبارک ^{۱۲۲۱} بود قورع آمد و بعد وفات پدر بهر چهل و هشت سالگی تباریخ بهفتم رمضان سال یک هزار و دود و صد و بیست و یک هجری که مطابق نوزدهم ماه نوامبر سال یک هزار و دویست و شصت و شش عیسوی بود و در سه بر تخت نشست و مملو ^{۱۲۲۱} امام بخش صهبای در تاریخ جلوس او گفته *

تاریخ به جمیع

بر چو کرد لباس خدا اکبر شاه ^{۱۲۲۱} بفرست دولت اقبال ^{۱۱۶۱} سنه غیبی دی بیست و یک ^{۱۱۶۱} جمیع غنای پر و رنگ سال ^{۱۱۶۱}

بیت

بعین زده خوش که جهانانی ^{۱۲۲۱} چراغ دود و تمیز که گزینی ^{۱۱۶۱}

مجلس خانہ

این عمارت در دہلے در جوار درگاہ شاہ مردان واقع است آنرا حضرت علیخان ناظر بحکم محمد اکبر شاہ ثانی
در سنہ یکہزار و دو صد و ست و سہ ہجری تعمیر ساختہ ہر سال در ماہ محرم مسلمانان در آن مکان جمع میشوند و
میخوانند ازین سبب آن مکان را مجلس خانہ سے گویند و این تاریخ در باب بنای این عمارت در انجمن کتب خانہ

تاریخ

۱۲۲۳	بدگاہ شاہنشہی دوسرا	علی شاہ مردان ولی خدا	بحکم شہ اکبر نامہ	چو عشرت علیخان بیگارت جاس
	ز شیشیم سال آن	ہمین زورقم داد ناظر بنی		

در پیش این عمارت دروازہ نقار خانہ ساختہ اند کہ آنرا صادق علیخان در سنہ یک ہزار و دو صد و سی و ہفت
تعمیر نمودہ تاریخش در مقام خود یافتہ خواہد شد

میان مشہو

پیرزادہ بود ساکن لکنؤ و خادم تربت مینا شاہ شاید کہ در سنہ یکہزار و دو صد و ست و چار یا کہ در سال یکہزار
و دو صد و ست ہجری فوت کردہ و مورخہ در وفاتش این تاریخ مرغوب کہ بطور تہنیت است گفتہ

تاریخ

۱۷۲۳	فصل جسم را میان مشہو	ببرید و پیرید از درگاہ	رفت تو گدوم و بازویش	از حق اللہ و پاک ذات ہست
------	----------------------	------------------------	----------------------	--------------------------

الضابطہ زبان اردو

۱۲۳۳	سیان مشہو جزا کرتی تھی	رات دن نام حق رہا کرتی	اگر یہ موت نہ جو ادا با	کچھ نہ بولے سو آتی نہ
------	------------------------	------------------------	-------------------------	-----------------------

امام الدین خان حکیم

یکے ایہ منصب داران بادشاہی بود و در زمان محمد اکبر شاہ ثانی در سنہ یکہزار و دو صد و چار ہجری فوت

تاریخ

۱۷۲۳	عالی تنبی امام دین بود	بیسے دم دشت و حکیمے	لہارنج وصال او خبر دگفت	لہر و مہر بر جہت کریمے
------	------------------------	---------------------	-------------------------	------------------------

در وگرو فوات نواب پھین الدولہ سعادت علی خان

برادر خرد نواب آصف الدولہ ابن نواب شجاع الدولہ بود بعد وفات برادر و قید شدن وزیر علیخان
بسے مشر جان شور صاحب گورنر کلکتہ تاریخ چارم ماہ شعبان سنہ یکہزار و دو صد و دوازده ہجری
کہ مطابق بت و یکم ماہ جنوری سال یکہزار و ہفت صد و نو و دہشت عیسوی سے بود در بلدہ لکنؤ برسنہ

امارت نشست و بعد حکومت قریب ہفتہ سال تاریخ دوم ماہ رجب سنہ ہزار و دو صد و ست
و نہ ہجری موافق با زوہم ماہ جولائے سنہ ہزار و ہشت صد و چار و عیسوی سے در گذشت و پیر شہان علی
بجائے او برسنہ نشست تاریخ وفات تاریخ آہ شد گنج سٹاڈ وزمین + تاریخ دیگر دستور

جان حجت آمد + ایضاً یافت بگفت آہ شدہ لکنؤ خراب +

قطعہ تاریخ مجسمیہ

کشت الوز را ملاذ دوران زمینده سند و زارت	از عزمه دهر ناگهان شد آرایش حاجت جان شد فریاد بر آرد گوی مارنج	از توده خاک روح پاش شد کالبدش بجاک پنهان خود را ازین جهان شد	با فوج ملک بر آسمان شد فکال بر جهانیان شد
---	--	--	--

۱۲۲۹

قاضی محمد نجم الدین خان کا کورو

روز سه شنبه سیر دوم ماه ربیع الثانی سنه یک هزار و صد و دلبست و نهمه هجری رحلت نموده و مولوی فتح علی جوینوری در باب وفات او این تاریخ گفته *

چون عبارت علم و فضل و دروس زبده دین رو پوشش شوند یعنی بر یک ازین الفاظ رو سے خود را بپوشند از باقی حروف تاریخ بر آید *	چونکه در باغ جناباوسین مبدع سرفروزمی این تاریخ دورگوشم سید علم و فضل و دین بدین همه رو پوشش	تاریخ به تقمید ۱۲۲۹ گشت
---	---	----------------------------

۱۲۲۹

الضیاء

نجم نائب بر عالم دین تافته رفت زین عالم سو ذوق بالذریع باقی بگویم بی بدل تاریخ گفت	روز سه شنبه سیر دوم از مکر ربیع ۱۲۲۹
--	---

۱۲۲۹

الضیاء

خان والا س محمد نجم دین قاضی تضا چون سفر کرد از جهان تاریخش از روی حساب بر چه خواسته گیر از الفاظ اعدادش بزن طرح کن نه گان باقی کن دو چند وزن بدو نه بنه در اولش بر خوان که تاریخش بود	هم محاسب هم سندس هم فقیه و هم حکیم از همه الفاظ بر آورد این طبع سلیم در نو پس دو اوزده افزای بروی ای نفیم یک بیفزاد مضاعف کن که گرد دست تقیم ایچنین تاریخ المام است از رب کریم
--	--

۱۲۲۹

پل نوبسته

راے چنی محل در سنه یک هزار و یکصد و نهمه هجری در نوبسته متصل درگاه قدم رسول پل اعداد
نموده و صاحب راے مورخ تاریخ آن به تقید یافته *

۱۲۳۰

تاریخ

پشته فیض عمارت انجمن ساختمین کل بکراهه عائد اسان تاریخ بنایش سردین یار پل نوبسته براه قدم پاکی سول

۱۲۳۰

مولوی فہیم الدین

در سنه یک هزار و صد و دلبست و یک ہجری فوت شدہ این بیت در تاریخ وفات او ست *

۱۲۳۱

تاریخ

در غم مولوی فہیم الدین باقی غیبت و ای تاریخ
--

مرزا محمد حسن قسطل

شہور مرزا قسطل اصلش ارگریان شاہجہان آباد است نابرضین صحبت ارباب اسلام

بقانون ملت محمدی در آمده اوقات غیر خود را با شاگردان و دوستان در بلده لکنو بسر می برد
از اشارش دیوانه مرتب گشته در سنه یک هزار و دویست و دو و یک سده و سه هجری در لکنو از بیماری
استسقا طلت کرده و محافظ شیخ محمد ساکن قصبه دیوانه از مصافات لکنو از مصره که مرزا خود گفته بود قانع و قانع
تاریخ

۱۲۳۲

خود را که فریاد با سر کفر	قیل کافر ایستاده ندارد
ر صاحب سحر	سورخ این تاریخ یافته

تاریخ
داشت مرزا قتل استسقا | آه بسیار غم خورد و بگریه | باقی گفت سال تاجش | شد کتاب عجیب ریا برد

۱۲۳۳

ایضا
نبرد جعفر که مرزا قتل حلیت کرد | نمود کون مکان از لکنو | شد ندی سر و پا در وفات | زبان قتل و قضا در غایت بهم

۱۲۳۴

در وفات نواب وزیر علی خان
اول پسر خوانده نواب آصف الدوله بود و بعد وفات نواب مذکور تا چهار ماه در لکنو بر سر ریاست نشسته
و مستر جان شور صاحب گورنر کلکته در سنه یک هزار و دویست و دو و دوازده او را از امارت مغرول ساخته در
بلده بنارس فرستاد و در آنجا تا بیک سال گذرانید بعد از آن باغی شده تباریخ چهاردهم جنوری
سنه یک هزار و هفتصد و نود و نه عیسوی مستر جیسوی صاحب زرین دشت آنجام سه انگیزان دیگر را
گرفته اراده آن داشت که همه انگیزان را بکشد مگر دستش برادر نرسید بعد از آن از شهر بنارس
بدرزده تا چند سالی پریشان و سرگردان بود تا آنکه در سنه یک هزار و هشتصد و عیسوی مقتدر شده هفتده
سال سه ماه و چهار روز در قلعه کلکته محبوس ماند و بن نشت و شش سالگی در ماه جون سنه هزار و هشتصد
و هفتده عیسوی که مطابق ماه شعبان سنه یک هزار و دویست و دو و سه بود در گذشت و در کاشتر
باغان نزدیک مزار یکی از پسران شیخ سلطان مدفون گردید و تقصه او مفصلاً در کتاب عمادات اسعادت
مرقوم است این قطعه در تاریخ او برتر بخش کنده اند

تاریخ
در سنه در زبلی آصف بجا | چو سو خلد برین رزین سرانگ | لکنو آمد که بشور شیون و سین | انوای دای دینا زجن و ان

۱۲۳۶

در وفات جارج دی تهر و عیسوی چارج ثالث پادشاه بکستان
پیش در ایام شاهزاده گفوت کرده چون جیش جارج دوم بعد ایالت سنه و سه سال شمس تباریخ
بست و پنجم ماه اکتوبر سنه یک هزار و هشتصد و ششت عیسوی این جهان را پرود نمود و او بجا
خود بر سر سلطنت انگلستان نشست در زمان دولت او کمپنی انگریز بر اکثری انوما کشید و
قالبی گردید اول بعد سلطنت بجا و نه سال شمس و نه ماه و چهار روز تباریخ بست و نه ماه و چهار روز
و سه عیسوی که مطابق در ۱۱ جولای سنه یک هزار و هشتصد و پنجم بود فوت کرد و عرش بهنگام وفات هشتاد و یک سال و نه ماه و شش روز

۳۷۹
 سرلک این معرعه و تاریخ وفاتش که از ان سال هجری استخران سنی یا بدیه نظم آورده +

تاریخ بنعمیه
 ۳ جارج ثالث فلند تاج از سنه ۱۲۳۸

۱۲۳۸
دروقات شاهراده مرزا جهانگیر
 او پسر بزرگ محمد اکبر شاه در سنه یک هزار و هشتصد و نهمه میوسه بر سین صاحب کربنت
 شاه جهان آباد بود و طایفه سر دوده از ان سبب اکثری را به ال آباد فرستاده بودند تا چند سال در ان شهر
 در باغ سلطان خسرو اقامت داشت و در انجا در سال یک هزار و دویست و شش هجری مطابق سنه
 یک هزار و هشتصد و بیست و یک میوسه در گذشت لاشه او را بنده دیباغ مذکور تفویض زمین نمودند بعد از ان
 بشا جهان آباد برده و فن کردند علما و فضلا تاریخها در وفات او گفته اند چند سالی از ان جمله این است +

تاریخ

چون جهانگیر ابن اکبر شاه آن چنان بهادری و فیض را نیمه زور منزل جنت سرا ا برادر در غار گریه کنان	در جهان بادشاه و اگشت هر یک از فکر معاش از اگشت این چه از دور فلک پیدا گشت بر فلک هم ملتمس اجماع گشت شد عیان این صحرای از ترکیب	از قدوم آن در محراب کرم چون زبانی کمال شغف و نون عالمی شد و شش چندان اسیر از پی تاریخ فوت او دلم حیت بی رونق الی آباد گشت	رونق شهر اله آباد گشت طبع او از زندگانی ناگشت نام شادی از جهان سب گشت هر طرف باناله و فریاد گشت
--	---	---	--

۱۲۳۹

ایضا

جهانگیر شاهراده چون از جهان چه شور قیامت فغان در شش	بشهادتی دل بر داشته بر روی زمان آه بر داشته بدینگونه گفتا کرمی بای میسید	بسطفا شهبازم راند به لطف گفت که کلک سعید هک بقا سلطنت یافت	گلگشت جنت عنان تا فتره چه تاریخ فوتش رقم سافتره
--	--	--	--

۱۲۳۹

ایضا در مستزاد

از گردش چرخ این ستم ایجا دچرا شد که کان خزان تاریخ و س از کلک فضا منشی تقدیر بر لوح محفوظ	افسوس که نازم سوخته فردوس چرا شد که در معین جواسنه نبوشت جهانگیر جهاندار بقا شد که از منزل فاسنه
--	---

۱۲۳۹

ایضا

چون از جهان بزرگ جهانگیر میرزا نور نگاه اکبر و سالار دوسرا	شد خانه غرا نمیشد سلطنت از کان شاه وقت برینک بها	نخروان شد از وفات و آن طالع بها
---	---	---------------------------------

۱۲۳۹

تبرش در معین محمد غلام الدین اولیا متعلق مجر محمد شاه باد شاه دایق بهست مجر او دج محمد شاه بر دوبریک قسم اند و سراسر
 از سنگ مرمر تعمیر یافته +

شاه محمد حسن الی آبادی
 از اولاد شاه خوب اقدار است و برادر فرورد شاه غلام قطب الدین ابن شاه محمد فاخر زایر تخلص این شیخ خوب است

بنده کی خاندان ایشان عیان است بصفت حمیده موصوف بود در سنه یک هزار و دوهصد و سی و شش هجری در گذشت
و این تاریخ در فوت او از مولو سه فرزند است +

تاریخ

۱۲۳۶ از جهان چون محمد اجمل شاه رفت موسی بنان پیر از تو سال تاریخ طغش از فرو گفت بافت برفت در فردوس
و مرزا ثابت علی شاگرد شاه ملول تاریخ فوت او بطور تعمیه گفته +

تاریخ بتعمیه

۱۲۳۶ خیمه زدن محمد اجمل شاه سوی ملک بقا زینل شد از زمین تاسفان برفاست در غم آن کریم نیک سرشت
ثابت از سال طغش هجرت باغبان ارم ز روی ادب گفت که برای سیر بهشت
که در آب که حن الف باشد اگر مد آن که یک شد با مداده تاریخ یکجا نماید تاریخ بر آید و این بیت بطور تعمیه دروغ است

تاریخ بتعمیه

۱۲۳۶ چون بافت خاتم تاریخ سال شاه اجل در دولت گفت و ای بریده

در وازه نقارخانه

این در وازه در پیش مجلس خانه که در جوار درگاه شاه مردان در دهله واقع است آنرا صادق علیخان در سنه
یک هزار و دوهصد و سی و شش هجری تعمیر ساخته این تاریخ بر وازه آتش کنده اند +

تاریخ

چون که صادق علی بنای تاریخ ساخت بر آستانه حیدر سال تاریخ آن بنام صادق گفت نقارخانه حیدر

کرکین پدرو

عیسی بنده بود از قوم ارمنی در سنه یک هزار و هشتصد و سی و دو مسموم که مطابق سنه یک هزار و دوهصد
و سی و شش هجری بود بن هشتاد و شش سال فوت کرد ترشش در اکبر آباد اندون اعظم گورستان
فرنگیان که متعل جن جن کوره واقع است امروزه موجود است و حالش به ترتیب او بخت ارمنی و فارسی
مرقام است آنچه که بخت فارسی است این است +

تاریخ

۱۸۳۲ زدن یافت چون کین پدرو رئیس نیک نام داهل خوش فاش شهادت شش شهید و اداناش موصی غلد برین جو

از پنجاه و پنج سال سنند در محل باث وارد گشته چند سالی رفیق شمر و صاحب مدرسه لازم نواب بخت خان کفر
و قریب هفتده سال کیدانی رحمت در سده کار مهاراجه مالایجا مادیوراد و دولت را و سینده به باد بختار
پیردن صاحب بختی که اجیر مفرز مانده و صوبه مذکور سپرد بالا را و انکلیه کرده بعد دو سال حسب الطلب خبرل جردلار
صاحب بهادر بختی که موضع ار سینه دستا میا بهی شده تا دم اخیر متناز مانده تحریر چارم ماه مار یوئیس مطابق شانزدهم
ماه اگست ۱۸۳۲ علیو سه موافق بهادر دن بدسه اماوس سمیت ۱۸۴۹ است بهشت شهر ذی القعدة ۱۲۳۶ هجری

روز جمعه بیا لم بقارعت نمود *

مارکولیس هینگس گورنر جنرل

در سنه یک هزار و هشتصد و سی و سه عیسوی گورنر جنرل هندوستان گردیده از ولایت بلخ لار و مایرا بهند آمده بعد از آن بختاب مارکولیس هینگس از بادشاه ولایت مغز گردیده و نه سال و سه ماه در هندوستان حکومت نموده چندان اختیار داشت که غازی الدین خان نواب لکنو را بادشاه ساخته و تباریخ غره جنور سے سنه یک هزار و هشتصد و سب و سه عیسوی که مطابق هفتادم ماه بنی الناس سال یک هزار و دویست و هشت هجره بود او کلکته بسوار سے جهاز ولایت کوچ فرموده و خواجہ حسین بیخان بنیرہ خواجہ محمد سے خان که میر سبخت نواب جعفر علی خان مرحوم بود در آن وقت این ابیات و تاریخ روا سنگے او نظم فرموده و:

ابیات

چیزی که بود فرزند مجل کنگس	از سنه گرفت مارکولیس هینگس	بنی بنارزق شاه جم جامه	چتر سے زد کا خلق دارد همراه
----------------------------	----------------------------	------------------------	-----------------------------

تاریخ عیسوی

اند چوبند لار و هینگس	گردیده بخلق او جهان شد	نه سال سه ماه و دیند	زین ملک و اند بعد از آن شد
در غره جنور سے بلندن	کلکته گذار شد	اوشه جهاز خلق بگریست	گویم که چه حال آن زمان شد
آن غزم سفر کرده از هند	در بایرکاب وحی دان شد	سال تاریخ رفتن او	زین شعر که گفته ام بخیاں شد

۱۸۲۳

نواب شمشیر بہادر والی سندیل گنڈ سیر علی بہادر

علی بہادر سپہ بالاسی پیشوا است و چونکہ مادرش زنی ستمان بود پدرش اورا سلیمان ساخته ملک سندیل کوٹہ بدو بخشیده اما علی بہادر در پونہ فوت کرد چون سپہ کلان او شمشیر بہادر همراه پدر خود در پونہ بود پدر دو سیکے او ذوالفقار علی خان چند سے در سندیل گنڈ بر سندر یاست نشست بعد آمدن برادر ملک بہ و حال نمود بعد از آن از سد کاراگریز چار لکھ روپیہ سالانہ تسلیم نمود بر اسے مصارف او مقرر گردیده و تباریخ سی ام ماه گشت سنہ یک هزار و ہشتصد و سب و سه عیسوی کہ مطابق سبت و چہارم ماه ذی الحجہ سنہ یک هزار و دویست و سی و ہشت ہجره سے بود و در باندہ وفات نمود و برادرش ذوالفقار علی خان بر سندر یاست نشست و:

شاه عبدالغریز دہلوی

امام المفسرین ہمام المحدثین معتمد فضلہ جلیلہ حافظ مولانا شاہ عبدالغریز ابن شاہ ولی اللہ و عمر پانزدہ سال در خدمت پدر خود از تحقیق جمیع علوم عقلی و نقلی تکمیل کمالات باطنی فارغ گردیده و بعد از وفات والد ماجد در سبیل بر سندر یاست نشست و در سن ہشتاد و ساسے ہفتم شوال سنہ یک هزار و دویست و سی و ہشت ہجره سے فوت شد این تاریخ را در باب رحلت او گفته اند و:

تاریخ بتقمیمہ

حجت اللہ ناطق و گویا	شاه عبدالغریز فخر زمن	روز شنبہ و ہفتسم شوال	در میان سبت ساخت وطن
مہر نصرت انہار و عرفان	شہل بدر سیر در ہمہ فن	باسر لطف و حکم تاریخیں	رضی اللہ عنہ گفت حسن

۱۲۳۹

ایضا از مولو کے شاہ رؤف احمد

شاہ عبدالغیر غفر جہان	عالم علم و آیت قرآن	صبح کیشنبہ ہفتہ شوال	از بدلت گشت روح او پران
سنہ ہجری کہ جستم از رافت	گفت ای کتیر سچ و قادیان	سال نوشتن ہر مد و پست	از ہمتا الوت زین عنوان
خواہی از ہر مد و کتار بخش	اولا چار چند کن پس از ان	یک بیفز او ضرب کن در دہ	پس کن طرح بست بست بجا
در صد و بست و چار باقی را	مرب فرما تو ای نہیں زمان	پس بقصان یکید در دیا	فوت آن مخفر زین زمان

جبل اختر لونی صاحب

یکے از عمدہ سپہ سالاران کمپنی انگریز بود و در شجاعت و ہمت مشہور در سنہ ہزار و ہشتصد و سہ عیسوی کے دست
را محاصرہ نمودہ شاہ عالم بادشاہ را کہ از دست سیند پیہ و مرہبہ ما عاجز آمدہ بود در باندہ و از بادشاہ دست
بہ خطاب نواب نصیر الدولہ ہا و ممتاز زگر دیدہ وفات او تاریخ بست و پنجم ماہ جولائی سنہ یکہزار و ہشتصد و بست
ہجری عیسوی کے مطابق بست و ہفتم ماہ ذی قعدہ سنہ یکہزار و دوسد و چل ہجری بود در بلدہ میرٹھ واقع شدہ
و در ان شہر مدفون شدہ و مولف در تاریخ دفاتش این قطعہ نظم نمودہ *

تاریخ عیسوی

جبل اختر لونی آن سالار فوج و شہر	اختر برج عجب ماہ افلاک کرم	روز آدینہ سلطان غفور در برج شہر	بست ہفت ماہ و قعدہ این شہر
بر ہزار و دوسد و زون بود و چہ سال	بست پنج ماہ جلالی در وزیر الم	گشت ہفت از گردش و فک و کرم	از طبع این سہی مائل ملک بدم
	چون الم از سال عیسوی د فک شد	از فک این ملای د کوشن اختر	

۱۸۲۵

فتح قلعہ بھر تھہ پور از لارڈ کمبرسیر

چون لارڈ کمبرسیر تاریخ سجدیم ماہ جنور کے سنہ یکہزار و ہشتصد و بست و شش عیسوی کے مطابق تاریخ نهم ماہ
مجاد کے الشائے سنہ یکہزار و دوسد و چل یک ہجری کے نقب زدہ پارہ از قلعہ بھر تھہ پور ہوا پرانید و راجہ
درجن سال در قید افتاد و شش ستمہ سنگہ شہر دار کپور کے نظامت قلعہ مراد آباد تاریخیہ دران باب گفتہ *

تاریخ عیسوی تقیمہ

شد غریب لارڈ کمبرسیر	شدہ اش در ہمہ جہان قنادر	جنوری ماہ و سجدیم تاریخ	ہماذران روزین حصار کشاد
شد گرفتار و قید درجن سال	شعوتش داد خانان بر باد	چون فی سال عیسوی د فک	شد تقی سنگہ در مراد آباد
	سر دشمن شکستہ باقی گفت	نصرت بھر تھہ پور مبارک باد	

۱۸۲۶

ایضا

حسن ناگران ہر جن سال	بود لاق غور فتح شدہ	سر دشمن کشتید گشت سر دشمن	قلعہ بھر تھہ پور فتح شدہ
----------------------	---------------------	---------------------------	--------------------------

۱۸۲۶

ایضا

بھر تھہ پور فتح کرد و جبل لارڈ	شد بدربن مصیب بربادی	لم غم بہتر بخش	گفت فتح عظیم با شاد سے
--------------------------------	----------------------	----------------	------------------------

ایضا

بھر تھہ پور فتح شد لارڈ معلی قنادر	لمکہ سار و مد و خوار و قید گردید	شاد از عرش برین دگر باقی	غفور فتح نمایان شدہ تاریخ سمید
------------------------------------	----------------------------------	--------------------------	--------------------------------

۱۸۲۶

۱۲۴۱

حصار کمن بھر تھہ پور فتح شد ہجرت ہزار دو و صد پل و نیک

لاړو کبیر میر چرن کبشا و قلعہ بھر تبه پور
پوس ماہ منبد سے و تاریخ نسبت و چار بود
شش ہزار و یک صد و ہشتا فو بود و ست سال
زان میان افزون و فصلی بود بھر می شش سال
باز نسبت بد فزون بر عیسو سے پنجاہ و شش
کر تو سہر یک را بعد اگانہ برون آرے شتاب

سیر نواب سعادت علی خان است بعد وفات پدر خود در سنہ یکہزار و دو صد و ست و نہ ہجری کہ مطابق یکہزار و شصت و چار و ہجری مسیحی و مصادیق یکہزار و دو صد و ست و یک فصل و موافق یکہزار و شصت و ہفتاد و یک سنبت بکراجیت بود در لکنئو پر سنہ ریاست نشست شاعرے تخلص براطلہ درین باب تاریخی مشکل بر نہ بیت بصفت قوشیچ گفتہ کہ از اجتماع عدد حروف اول مصرعہ ہا کے اول سنہ ہجری و از اجتماع اعداد حروف آخر مصرعہ ہا کے اول سنہ فصل و از یکہما ساختن اعداد حروف اول مصرعہ ہا می ثانی سنہ مسیحی و از اجتماع عدد حروف آخر مصرعہ ہا کے ثانی سنہ بکراجیت بر سے آید ۔

زهی غازی بین عالی جناب خداوند ملک خداوند جاه زریان و ستان فولاد دست شکوهش ز لبش سر نیست درآ نگهدار داورا لطف خودش	وزیر الملک سعادت مآب رعیت نواز و عدالت پناه بهم بستیش دست کیست شکوه فلک نام نرفت گذشت رساند بجوی بهر قصدش که را به کمن فکر و درواز	لعلم در آمد جوابتال او فریدون جنابی بهر نوبت ملک شاه ثانی سجود و سخا قدیری که از دست تقدیر خویش نیایر بندی چو حسین در بیع سر ناز بر گریه و پای نیار	سر مقبلان گشت پامال او تتهن ز کاسے بازوی سخت جهان هروت سحاب عطا نموده جهان را تبذیر خویش کرم آمد و گفت فی الفور طبع
---	---	--	---

و بعد پنج سال تبارخ میجدیم ماه ذی الحجه روز شنبه سنه یک هزار و دویصد و سی و چهار هجری که مطابق سنه ماه کمر
سنه یک هزار و هشتصد و نوزده عیسوی بود برضا مندم که مارکو لیس جنسکس صاحب گورنر جنرل تاج و ستاره
مرتب ساخته بر سر ریاست مجلس نمود و لقب به البوا المظفر مفر الدین شاه زمن غازی الدین حیدر گردید صاحب

تاریخ جلوس

۱۲۳۴ برکت چو بادشاه غازی شست | صد شکر خدا داد زبان مردم | تاریخ جلوس او مبارک باشد | ماه ذی الحجه شنبه با این روز جمعه
و سکه که بنام او مضروب شد یک طرف این بیت شست

سکه زر بر سیم و زر از فضل رب ذو المنین | غازی دین حیدر والا نسب شاه زمن
و طرف دیگر حشیه دو ما پس در و شیر بمقابل یکدیگر بود و دای نشان ماهی مراتب است که بزرگان اوز بادشاه هندوستان
بافته بودند و شیر که نشان بادشاه انگلستان است بران افزو دند که در عهد سلطنت آنکه در میان پائیه بلند صعود نموده و فاشن تاریخ
بست و هفتم ماه ربیع الاول سنه هزار و دو صد و چهل و سه هجری که مطابق نوزدهم ماه اکتوبر سنه هزار و دو صد و بیست و هفت
عیسوی بود و بوقوع پیوسته و سلیمان جاهد نصرالدین حیدر پسر بزرگ او بجای او بر تخت شاهی در لکنئو نشسته
غزنی در تاریخ وفات او این رباعی گفته بطور تمجید

تاریخ بتجمعیه

۱۲۳۵ حالت نمود که در دنیا نشد زمین | نوشیدان خرویدگی و نامش | تاریخ انتقال شد از پایتخت نیاز | رضوان گفت منت ملک نام داشت
و شش ماه مجلس ناسخ تخلص این قطعه در تاریخ وفاتش در ملک نظم آورده

تاریخ

۱۲۳۳ از وفات جناب شاه زمن | گوینا عاقله بلاء شده | دهر گردید بهر مادی و زرخ | بهشت آن جناب پاک شده
دید باشد با متش مناک | سینه آه دردناک شده | رفت و امان صبر از دستم | جیب صبر و شکیب چاک شده
اگر شت تاریخ مصره استاد | ای با ارزو که خاک شده | ۱۲۳۳

و شخصی بر زبان اردو این تاریخ گفته

تاریخ

۱۲۳۲ گینا شیر غازی جاس بر سر | کیا بلع جنت کو سارا بر | ابو تاریخ مرنگی پو چی کوئی | تو کینا اوست که آغا مرا
و این رباعی از دولت است

تاریخ

۱۲۳۳ از وفات شاعر الدین صیغه زرن | بار غم بول میدانند در علم | چون جبار ازیر بار غم هفت بیتا | گفت سال جلوس شاه زمن شد بار غم

مولانا غلام علی

از سادات علوی است و از مریدان مرزا جانان مظهر ولادت او در کهنه ر و یکصد و پنجاه و شش هجری
بوقوع آمده و شاعر تاریخ آن بنظم آورده

تاریخ

۱۲۵۶ چون چرخ بر حضرت غلام علی | شد هنر نگین در جهان کجای | سن لا در غرض چو بیتا | به سپهر دایت شده طلوع کجای

در سنه پنجاه و دو صد و چهل و پنج هجری بتاریخ بیست و دو صفر ازین جهان فانی رحلت نموده و در دیهوس مرشد خود مدفون گردیده و عبارت نزار الله محمد تاریخ وفات او است

نواب محمد الدوله ملقب بعنبر جنگ مشهور به آغا میر

نائب غازی الدین حمید سلطان اوده بوده و خانه نزاران کسان حراب ساخته چون عالمی از جور و ستم او بجان آمده بود نزد سلطان بخاطر داشت رنایا او را در سنه پنجاه و دو صد و چهل و دو هجری بمصر منسلخه و در خسته محبوس نمود صاحب راسه مورخ این تاریخ بر زبان او گفته است آج اس گهر کاس پنجه او را و چون آنرا بعد محبوس چند ماه از قفس برای یافتن بکافور رفت فرود از بخارین تاریخ گفت

تاریخ نزاران اردو

جناب محمد الدوله بنی حمید جنگ مشهور کی می زند آج شکست نه صد و پنجاه و پنج سال پیشه و فسیب و مکر زمانه بین یکدیگر با گد و لی فضل آج و کسکی شامل علی بیلی بنحیر کی اکی حدیث روبره چونان جو نخصه و در نزاران علی کی دلیز سنه کی تاریخ خلصه کی ۱۲۴۲ سرورش غیب آئی نذکر سال خلاص و محقق ندی مکراده کنعان که

تاریخ نائب شدن فضل علی خان

گویند که فضل علی خان پیش از این مقیم در سلسله فیلیانان سلطان اوده منسلک بود بعد وفات غازی الدین حمید و غارت نواب محمد الدوله در سنه پنجاه و دو صد و چهل و سه هجری از سلطان شش عمه خود که فیض النعمان نام داشت بعد از بلندیست اعتبار یافت شخصی تاریخ این معامله باین نوع گفته است

تاریخ

با وج مسند حضرت حسن کمال فیض حاکم الشیخان هجری عصمت امورش بر سر قیل و کمر رفت و گنفت گرفته از مرآت کس بر سر بیست و ۱۲۴۳

سلیمان جاده نصیر الدین حمید با و شاه

پس غازی الدین حمید بیست و دو وفات پدر بتاریخ بیست و هشتم ربیع الاول سنه پنجاه و دو صد و چهل و سه هجری که مطابق بستم ماه انور سنه پنجاه و سه صد و بیست و هفت هجری بود در دار سلطنت کهنه ملوکس نمود و حکیم مهدی علی که نائب او گردیده این بیت براسه سکا و گفته

سکه

سکه در بر ستم راز فضل حق ظل الله نایب مهدی نصیر الدین حمید با و شاه

و بعد ازین شخصی دیگر این بیت براسه سکا او به نظر آورده مکر مضروب نگردیده

دیگر سکه

سکه در بر ستم روز تاجنده مثل هر ماه و ظل سبحانی نصیر الدین حمید با و شاه

بیت سکه

بر سکه شاهی زده زلف الله سپهر شهبان سلیمان جاده

و تاریخ جلوس اقامه محمد عبداللہ بنان متوطن قصبه کاکور سے منجمیہ گفته و تاریخ محبوس بر او زده

ان سیدان باہر رونق بخش تخت سلطنت ماقل و سلطان عادل قابل و بیدار بخت نیش: سمت جو انعامات آن نوشیروان غیر زد و در جبر فکرش بہر تاریخ سب رخ بر آورده ر بر تفت نوع و سس بکفر	تاریخ کز جلو کش باغ امید جهان گل گل شکفت وز شکوہ رعب عدش فلم رفت و قند خفت نام عاتق طے شدہ در پردہ خجالت نہفت در سہ عیسے لبلک تعیمہ چون در بسفت زیب تاج و تخت تاریخ جلو سس او بگفت
--	---

لیسے رخ بر تفت حرف بی شد کہ عدد آن دو باشد از عدد الفاظ زیب تاج و تخت بر آورده شود تاریخ عیسو
بر آید و ہما جب راسے مورخ این تاریخ بزبان اردو گفتہ کہ سال ہجرے ازان استخراج سے شود

تاریخ

۱۲۳۳	سخت بر ہی جلوه فرما دنا گنج بخش	بین مین پڑا آدم او فلک پڑا	شور و غوغا حیا کس تاریخ	اب ہوا مرزا الفی الدین حیدر آباد	۱۲۳۳
------	---------------------------------	----------------------------	-------------------------	----------------------------------	------

مرزا یوسف باق

پیر مرزا ابوطالب خان لند نے است در سہ یکہزار و ہشتصد و ست و ہفت عیسو کے مطابق سہ یکہزار و دو صد
و چہل و سہ ہجرے مذہب حضرت عیسے در آمدہ از دست پاؤں سے بوسے صاحب مطبل غیاثہ چون بعد از
چند سال میان مرزا صوفی و مولف رابطہ محبت ہم رسید مولف حسب خواہش ادا این دو تاریخ در باب
عیسائی شدن او گفتہ +

تاریخ عیسو کے از مولف بہ تعم

۱۸۲۶	ولہ ابوطالب خان لندلی رہبر او گشت چنان کہ قدس از پی سانش کلیسای فکر	آنکہ ندیدم مناسبت ہجرت مذہب عیسوی بندہ پیت و تیس گشت چو صہبان لندلی جگر	یوسف باق تو دل اسم و نام پاؤں می بولیش چو داو مطبل غ باسرا بان زدہ باق قسم	یاد خدا در دل او نفس کشت لاش پاک حرمی ہوس باو بخوشش روح القدس
------	---	---	--	---

الضما

۱۸۲۷	یوسف باق جو روح القدس ہو گیا چون شیدائین خردہ بام باہر ران مذہب کفر و کفرین و کفرین گوہ تاریخ سال عیسو کافر سفت	پاؤں می بولیش چو داو مطبل غ ناگمان روح الامین از سما نازل شد	داو ابوطالب باغ امان شکفت بخشش روح القدس از ابرو تاریخ
------	--	---	---

نواب سکندر جاہ حیدر آباد کے

ابن نواب نظام علی خان سہادرست و بعد وفات پدر در حیدر آباد و کن بر سندا مارت جلوس نمودہ و تاریخ
نوزیم ماہ ذی القعدہ سال یکہزار و دو صد و چہل و چہار ہجرے مطابق سہ سوم ماہ می سہ یکہزار و ہشتصد
و ست و ہند عیسو کے ازین جہان فاسخ رحلت نمودہ و شیخ امام بخش تاریخ لکھنؤ کے این تاریخ در وفات او گفتہ

تاریخ

۱۲۳۳	ولا نواب صف جاہ مغفور	ازین دار فاشد باقی ہوس	ندا ابدی تاریخ از غیب	اکن تاریک شد ای دو افسوس	۱۲۳۳
------	-----------------------	------------------------	-----------------------	--------------------------	------

بعد وفات اول پسرش میر فرزندہ علی خان تاریخ سہارم ماہ می سہ مذکور بظاہر نواب صف جاہ مغفور کہا

بیر فرزند علی خان جواد تاریخ است چهارم ماه می بسند مذکور خطاب از آب صفیاء و نظیر الیها که میر فرزند علی خان جنگ بسند است
مولوی فضل امام

فامل کامل و محقق مدقق بوده چند سده بعد از صدر الصدور و شاه جهان آباد سرفراز س داشت و فاش در
 بسند و دو صد و چهل و چهار بوقوع آمد و مرزا نوشه غالب این تاریخ بتعمیه تخرجه در باب وفات او گفته *

تاریخ

ای درینا قدوه ارباب فضل	کرد سوی جنت الما و مقام	کار آگاهی هر کار او فدا و	گشت دار الملک منی نظام
چون ارادت از پی کسب شرف	جست سالفت آن عالی مقام	چهره هستی خراشیدم تخت	مانمای تخرجه گرد و تمام
	اگنم اندر سایه لطف سینه	باد آراشته فضل امام	

۱۲۲۲

اگر اعداد و حروف سایه لطف سینه را با اعداد و فضل امام یکجا نمایند و چهره هستی را که پنج باشد از آن نمائند تاریخ

مولوی عبدالرحمن

بروز جمعه ششم ماه ذی القعدة سنه یک هزار و دو صد و چهل و پنج هجری در کنگر خوت شده و رانجامه فون گشت این
 تاریخ از حافظ شیخ محمد ساکن دیوار قبر او کنده اند *

تاریخ

مطلع توحید و ذیو ان یکس	تائنا الله صلیف سله	جز لقا نیست نه تنائی دیگر	بلکه مشتاق تمنائش بقا
تبدله محاببت حق و یقین	کعبه ارباب تدقیق دست	شبه عرو و بنید روزگار	محمه دین نام بنیر الورس
عبد رحمن اصلات قدم	قطره عین بحر شد لا شسته	سادس ذی القعدة جمعه و ششم	زین سرای بر قفای بی بقا
لفظ الله جهرا ذکر آ	باقیا بالله فان عن سوا	حسب و خوشخت ازین فون	بی زوال انقش بسیر رخ و عفا
	شد و دو دی کل خودات	سال عمل ان رسما مقصدی	

۱۲۲۵

از منشی عبد الاحد تخلص به رابط بطور تعقیب

عبد مقبول حضرت رحمان	صورت فقره معنی همه او	چون به ذی قعدة جمعه اول	رفت سوی بهشت ان حق جو
بود رابط ز بهر تاریخش	سرگزشت سناوه برزانو	اگشت باق غیر قلب ریا	مظهر لا اله الا هو

بطور تعقیب

ساج نقوی و سرحد و ترک	ان اول ایمان و ز بهر ریا	مظهر حق بی شکلی بی حزن آ	مظهر اسرار علم کبریا
تعلیقه تاریخ قطب المصلین	ساکنان مقعد صدق علی	در دل حافظ خوش لقا خشن	الله صمدی چه و چون چرا

۱۲۲۵

الضمانه تعقیب

خبرش خود غیر تافه رو	عین گل گشت هر طرف بر تو	اگشت مافضایان هر سر سو	الله لا اله الا هو *
----------------------	-------------------------	------------------------	----------------------

۱۲۲۵

از مولو س نذر الله ساکن بر سیله کلان *

تاریخ

ای درینا که چرخ علم آیین	دشمن جان اهل علم آیین	آفتاب سپهر وحدت را	گوهر نغمه طریقت را *
--------------------------	-----------------------	--------------------	----------------------

کردن خنجر نه نقاب زمین	ساخت پنهان خنجرم طایرین	خنده پوشیده صورت خنجر	رفت از دست خنجر تو سب
خنجر جان ماجرا بهر گویم	چهره از آب بدوی شویم	شبه ملکیت عرفت عارفان	عبد رحمان صاحب ایقان
خنده و گلشت ساز باغ نسیم	گشت واصل بذات ملک قدیم	بادوم و پسین خنجر و جلی	بود روشن افروز امر
چون ارادت مرشد نور الله	از افروزی گرفت تا الله	یکرامات خنجر دین پرور	یافت از سال ارتحال خبر
	اگر منفعت شارش باد	شاید قرب مکنارش باد	

افروز ارسل الله

۱۲۸۵

جان ولیم بیل

خلف الصدق مولات این اوراق است ولادت او تاریخ چهارم ماه ذی القعدة سنه یک هزار و دویست و هشتاد و یک میل
هجری که مطابق شانزدهم ماه اپریل سنه یک هزار و شصت و سه و دویست بود و بوقوع آمده اگر چه
مولف را در گفتن شعر و سخن و حکماست نسبت اما از آنجا که بعضی اوقات جهت طبع از زمانه تاریخی حسد
نوکر ریز قلم این بهیچان گردیده آن همه را در مقام خودش در ضمن این اوراق ثبت نموده و تاریخ باس که در ولادت
بسیار خود از طبع ناقص کرده این است

تاریخ

گفت بباغ مراد حجت جان	که شد طراز و تمایع جان و رون	گلی چه گفتن فی فی خنجره فزیدی	گشت خنجره دل ابرو جمع لورین
دو هفته فتنه زدی قنده و زنده پریل	گدشته شانزده آماه آلود بجهان	زناشون بخت نام جان ولیم بیل	از آنکه بزرگ نشست او خوش جان
چو بهر سال تولد بباغ فکر شد	بسیار بست گل باغبان دان	ز گس و گل نسیم گلایه گل بستان	رسید گل لاله و سوسن و بستان
بی سال میلاد و در باغ شک	چو رقم شنیدم من از بهان	کل سوز و با من سترن	بگیر و بد آن سال هجری از آن
	چو خوابی که دانی سن قیس	میفرای صد گل بجان برون	

۱۸۳۲
۱۲۴۶

۱۲۴۶

ایضا

بجوبال میلاد خوش خصال + ز فرخنده فال و بایع الجمال

ایضا

سال میلاد جان ولیم بیل + نو نفال ریاض جان دولت

ایضا

طعم نبی بلفنا نسیم کن + سال میلادش بر خور دار دل

در وفات نواب محمد آله و مشهور به آغا میر

در نه بعد نیابت شاه آوده یعنی غازی الدین حیدر سر فزازی دشت بمب از آن سنه اول شده
در کابور اقامت اختیار نمود و در انجا بر وز و دشمنه پنجم ماه ذی الحجه سنه هزار و دویست و هشتاد و یک میلاد
در کابور اقامت اختیار نمود و در انجا بر وز و دشمنه پنجم ماه ذی الحجه سنه هزار و دویست و هشتاد و یک میلاد

مطابق ہفتہ ماہ می سنہ یکہزار ہشتصد و سے دودو میسوسے فوت شد دوران بلکہ مدفون است تاریخ وفاتش
از شیخ امام بخش ناسخ تخلص *

تاریخ

ولانویہ ضیف جنگ امروز گذشت از دار فانی گماکان ^{۱۲۴۴} دوشنبہ پنجم ذی الحجہ ابوجہ

جب معتمد الدہ سپاہ عالم دنیا سے گذر گیا وہ غلگہ ^{۱۲۴۴} رمضان کے کبابیا وزیر اعظم

شاہ پیر کریم عظمیٰ

پیر زادہ حضرت سلون است و پسر شاہ پیر محمد بنیہ سلونے در سنہ ہزار و دودو صد چهل و ہشت ہجری
فوت شدہ تاریخ وفات او ازین قطعہ دریافت گردد *

تاریخ

چون خورشید چشت برج اسد ^{۱۲۴۸} غریب ملک بقا پسندیدہ گفت پیر فلک بزرگ تمام قطب اعظم ز جایی جنبیدہ

دوباب جوہ نیر درخشان کہیم ^{۱۲۵۱} اقصا بنعمہ بزبان اردو چٹائی کمال علی بیابن فلک جنبید ز جایی نین قطب الان

حکیم مہارے علی خان

نائب سلطان اودہ بود چون در سنہ یکہزار و دودو صد چهل و ہشت ہجری از عمدہ نیابت مغرول گردید تاریخ فوت

تاریخ

افتاد حکیم از مراتب ^{۱۲۴۸} تاریخ بطرز نور چشم کن از ما حکیم ہشت برگیر سہ مرتبہ نصف نصف کم کن

سید ناصر علی سحر تخلص

در سنہ یکہزار و دودو صد چهل و نہ ہجری غرہ ماہ ذی القعدہ رحلت نمودہ و شیخ امام بخش ناسخ تخلص این تاریخ
در باب وفات او گفتہ *

تاریخ

سیک مالی نسب نامہ سر علی ^{۱۲۴۹} غم سیر گلشن جنت نمود گفت ہاتھ سال تاریخ وفات حیف روز اول و یقعدہ بود

مرزا اکاظم علی خان

در سنہ یکہزار و دودو صد چهل و نہ ہجری ازین جہان گمانے بہاک جاودانی سفر فرمودہ و مولوی شیخ اکاظم
متخلص بناسخ در تاریخ وفات او نوشتہ *

تاریخ

ان کا گھنزل حقیقت فرمود ازین جہان ^{۱۲۴۹} از دل سجود سیر یا بود پیشانی غیرت قر حیف

در ماتم آن گل سحر خیز گوید ہر بلبل سحر حیف ^{۱۲۴۹} سرزاکا غم علی محقق رو کرد بعالم دگر حیف

تاریخ وفات گفت ناسخ بود آہ ابو ذر دگر حیف

الف

خضر راه یقین و مادی دین	پیر شریع و عالم و عامل	کرد سوی رفیق اسطغرم	بست بر ناله اجل محمل
فرع بنو سوسه اصل جوع	قطره در بحر رفت از اصل	بست لافات آن سبدر	لمح محفوظ بود سینه دل

چته اند

روضة عالمی نزار کالم علیت	آدمی بیت کشتا ندو نجات	بیت چو ابو ذریقا و سلمان	همچو رستم نجات نجات
خود فغان برود و احادیث	زاکر او بود با کیم شربت کیم	بود و صنعت موجود و صانع	تنفرد شد بر شا مل و ام
برو ک حکما بود حکیم حاذق	ملم او بود ز مقام صبح سالم	خنگ نان پارشا کاه و کاه	همچو ماه رمضان بود همیشه
نفرت از جلال ذات جهان فرمود	انچه لازم نبود دیگر گفته لازم	گفت روح القدس کفر نشین	یا الی نبیان باد نبوی کالم

مولانا شاه ابوسعید

۱۲۳۹
کشتن شیخ احمد سرهنده سے مجد الف ثانی میرسد باین طور شاه ابوسعید پسر صفی احمد ابن عزیز القدر ابن محمد عیسیٰ ابن سیف الدین ابن خواجه محمد معصوم ابن شیخ احمد سرهنده سے و مولانا ابوسعید از خلفا سے اعظم مولانا شاه غلام علی بود بعد وفات مرشد بجای او بر سندا ارشاد داشته و بعد از ان سبزیارت حرمین رفته و منبگام مرا حجت بمقام گونک وفات یافت لاش او را بدین آورده در پهلوی سرشد با و دفن نمودند سال ولادت او یک هزار و یک صد و نود و شش هجری سے است و سته وفات یک هزار و دود و پنجاه هجری سے بر وزیرید و عبارت ۴ بیور القدر متفجعه تاریخ هجری است و این قلمه نیز از تاریخ انتقال او خبر میدهد ۴

تاریخ

امام و مرشد بانا سید سعید	بعد فطر حشد و اصل ضابطا	دل شکسته و نوم گفت تاریخ	استون حکم دین بنی فکاهه زبا
---------------------------	-------------------------	--------------------------	-----------------------------

از حلق او بخت شدن نواب شمس الدین

۱۲۵۰
نواب مذکور پیر نواب احمد بخش خان جاگیر دار پر گنه فیروز پور دلوهار سے بود از کبر و ترغیب او کریم خان که یکی از رفقا سے نواب مذکور بود بخشی از شبها سر راه مشرولیم فریزر صاحب کشتی را گرفت و او را بر زمین کوبید و طایفه هلاک ساخت این واقعه تاریخ بخت و دوم ماه مارچ سنه یک هزار و هشتصد و سی و پنج عیسوی سے مطابق بخت و یک ماه ذی القعدة سنه یک هزار و دود و پنجاه هجری سے وقوع آمده بنابر ان حکم انگریز اول کریم خان ران بکلو کرده بدار الفنا فرستادند بعد از ان تاریخ هشتم ماه اکتوبر سنه یک هزار و هشتصد و سی و پنج مطابق چهارم ماه جمادى الثانی سنه یک هزار و دود و پنجاه و یک هجری سے بمقتضات جرم نوبت کور انیز بر دین شریعی برادر کشیدند پوشیده مباد که بر گاه در سنه هزار و هشتصد و سی و سی و پنج عیسوی بمقام مبعوض مبعوضی ارکینوی پرون صاحب ملازم مهاراجه دولت رلو سید سید و افواج سرکار دولت مدرکینی انگریز جنگ واقع شد در آنجنگ راجه بختا و سنگه و کیش احمد بخش رفاقت سرکار دولت مدرکین نموده مورد تحسین و آفرین گردید و جزلی صاحب افسر فوج سرکار سے چو نیک نامی رضایت

خود غشتہ بایشان ادا ہو ازاں سب تنزاعیوت کو قریب تھا و سنگہ در سکار گردید و چار محال از سر کار ہو جاگیر بنا تھا و سکر و بیخ مال فروزہ
و غیرہ بنام احمد بخش خان ملکہ مرحمت شدند و پرگنہ لوہار سے راجہ بختا و سنگہ از طرف خود برو عنایت نمود
سنگہ پرگنہ جاگیر نواب احمد بخش خان فیروز پور و غیرہ محال کہ بعد وفات نواب احمد خان بجاکیر شمس الدین
لکھنؤ ملائقی مقرر شدہ بود و بقصور خون ستر فریزر صاحب در سکار ضبط شد و پرگنہ لوہار سے کہ عنایت کردہ
راجہ بختا و سنگہ بود در قبضہ امین الدین خان و ضیا الدین خان برادران نواب شمس الدین خان ماند
تاریخ وفاتش ازین عبارت بر سے آید: **حضرت شمس الدین خان** ✽

۱۲۵۱

شاہ محمد آفاق

از اولاد شیخ احمد سرہند سے مجدد الف ثانی است و از خلفائے شیخ ضیاء الدین تباریچ ہفتم محمد حسنہ
کینہ اردو و صد و پنجاہ و یک ہجری سے انتقال نمودہ و در موضع مغل پورہ مضان شاہجان آباد مدفن گردیدہ
و خواجہ بہار الدین احمد ابن خواجہ ملا الدین احمد ابن بیت در تاریخ وفات او بطور تسمیہ نظم فرمودہ: ✽

تاریخ

از سر یاس گفت اہل جہاں | شاہ آفاق رفت از دنیا

۱۲۵۱

سکیم شہر

زوجہ شہر و صاحب بود کہ ذکر شش پیش ازین مرقوم شدہ و سکیم در اول مسلمان بود اما بعد از ان کہ
نزد شہر و صاحب آمد مذہب عیسائی اختیار نمود بعد از وفات شہر و صاحب کہ قبرش در اگرہ تا امروز
موجود است مدتی زندہ بود و ملک سر دہانہ در جاگیر خود دشت بعمہر ہشتاد و ہست سالہ تباریچ نسبت ہفتم
ماہ جنور سے سنہ کینہ اردو ہشتصد و ست و شش عیسوی سے کہ مطابق ہشتم ماہ شوال سال کینہ اردو و صد و
پنجاہ و یک ہجری سے بود وفات کرد و در کلیسیای کہ خود در عین حیات در سر دہانہ تعمیر نمودہ بود مدفن گردید
ملک جاگیر شش لکھنؤ کمپنی انگریز آمد و متروکہ و دیگر اثاث البیت و غیرہ کہ قریب پنجاہ لکھ روپیہ قیمت آن
بودہ باشد بموجب وصیت او والدہ داماد کے یکے از دختر خواندہا سے سکیم را بقصد کالج خود آدرہ بود و گذر شدہ
و تاریخ وفات شہر و سکیم مسود این اوراق چنین یافتہ: ✽

۱۲۵۱

تاریخ

شہر و سکیم غنیہ نیک شہرت | جنت بگزید کرد آنجا نازل | آمد ز سماند کونتم ناگاہ | تاریخ وفات او ست و اخی بریل

ذکر در جلوس کوین و کشور یہ ملکہ انگلستان

پوشیدہ مباد کہ در ولایت انگلستان رسی است قایم کہ ہر گاہ بادشاہ آندیا رلا وارث فوت کند عہد
ملکت شغفہ را از اقربا کہ قرابت قریبہ و سلسلہ نزہیکہ بابا و شاہ مرحوم دہشتہ باشد بر خود بادشاہ میا نزم
اگر بادشاہ دختر سے گذاشتہ باشد آن دختر را بر تخت سے نشانند و مطیع فرمان اومی شوند چنانچہ
پیش ازین در عمر مہ نہ صد سال آخرین ہمار ملکہ ماہ دولت بادشاہ سے رسیدہ اند و ملکہ و کشور یہ پنجم است
و قعہ او جہان است کہ چون ملکہ چارم کوین آن دختر ہمیس ثامنہ لاولد بعد حکومت دوازده سال

ملکہ بقیس بی بی ملک بزرگ	نہج گنج	اسرو پای عیسیٰ تاریخ جلوس	
ایضاً			
شہزادہ اختر دہشت	بر تخت نشست نامک او بود	و کٹور یہ اگلہ رینہ	آن ملکہ کو نام نامے اوست شاہان جهان زیند تاروم ز اسب سپہر باد محفوظ
آ تبیل و ملہ رہہ	گرد و چوبی طبع علمش	پیشش ہمہ خادوم کینہ	
داریدار و غنا و کینہ	مرد و زلف با دانا نامک	معور زرد و لیش خزینہ	
	و کٹور یہ اگلہ شد رینہ	تاریخ بکوز شوکت دل	
ایضاً			
۱۰۳۴	۱۲۵۳	۱۲۵۳	۱۲۵۳
بزرگ و شہزادہ	بزرگ و شہزادہ	بزرگ و شہزادہ	بزرگ و شہزادہ
ذکر و وفات سلیمان جاہ نصیر الدین حیدر شاہ اودہ			
<p>پہر شاہ غازی کے حیدر است و تاریخ جلوس از پیش ازین ترقیم یافته تاریخ سوم ماہ ربیع الثانی سنہ یکہزار و دوصد و پنجاہ و سہ ہجری موافق ہفتم ماہ جولائی سنہ یکہزار و شصت و سہ و ہفت میسوسے بعد حکومت دہ سال در دار السلطنت لکھنؤ فوت کرد و نواب نصیر الدولہ کہ عیویش بود و لقب بہمن الدین محمد علی کہشتہ بر تخت نشست</p>			
ابوالمظفر معین الدین محمد علی شاہ			
<p>ابن نواب سعادت علی خان است و برادر غازی کے حیدر پیش از جلوس نواب نصیر الدولہ ملقب بہ شہزادہ او سلیمان جاہ نصیر الدین حیدر شاہ اودہ فوت کرد و پیش ازین سنہ شہزادہ شرف شاہی صاحبان انگریز شہزادہ خود رفتہ بر تخت نشست اما بعد از ساسے چند ہلاکت ہندوستان مقید گشتہ قلعہ پنڈاگرہ فرستادہ شد و محمد علی شاہ با ستمہ اوفواج انگریز سے تاریخ چارم ماہ ربیع الثانی سنہ یکہزار و دوصد و پنجاہ و سہ ہجری موافق ہفتم ماہ جولائی سنہ یکہزار و شصت و سہ و ہفت میسوسے در لکھنؤ بر تخت نشست این بیت بر سکہ او مضرب شدہ کہ از ان تاریخ جلوس تاریخ آید</p>			
سکہ			
محمدا علی بادشاہ زمان	محمدا علی بادشاہ زمان	محمدا علی بادشاہ زمان	محمدا علی بادشاہ زمان
تاریخ ہاک مولف این اوراق در باب جلوس او لکھتہ بحضور شہزادہ نو دین است			
تاریخ جلوس از مولف معینہ			
شاہ زمان معین الدین	ان محمد علی شاہ	معدل دل داد و بھر کرم	بادشاہ زمان معین الدین
غازی دین نصیر دولت ملک	معدل دل داد و بھر کرم	بر سریر اودہ نشست چو جب	غازی دین نصیر دولت ملک
چون بمصور کو ساد و فتح	معدل دل داد و بھر کرم	سال اجلاس با حروف	چون بمصور کو ساد و فتح
شاہ زمان معین الدین	معدل دل داد و بھر کرم	سال اجلاس با حروف	شاہ زمان معین الدین
ایضاً			

شاهزاده مرزا سلیمان شکوه

پسر شاه عالم بادشاه و برادر محمد اکبر ثانی است تاریخ بست و نهم ماه ذی القعدة سنه یک هزار و دویست و پنجاه و سه هجری که مطابق بست چارم ماه فردی سنه یک هزار و شصت و سه و هشت مسمی بود و در بلده اکبر آباد وفات یافت و در روضه جلال الدین محمد اکبر شاه بادشاه که در سکنده واقع است مدفون گشته تربت او از سنگ مرمرست و این چند کلمه تاریخ بران مرثوم است *

الله محمد و علی فاطمه حسن حسین

چون مرثوم است سلیمان شکوه	روان فاسوی ملک بقا	بال و صند و پنجاه و سه	بندی قعدة بست نهم نیرج را
دران مرثوم زبانت خدا این رسیده	مکر و بر شاه رحمت خدا		

۱۲۵۳

لوح منوره مرشدزاده مرزا سلیمان شکوه بهادر این محمد شاه عالم بادشاه غازی

ذکر نانک شاه مقتدر اسکمان و وفات راجه رحیت سنگه والی پنجاب

پوشیده متباد که سنگه بیست و هفت و چون که فرقه سکمان مریدانک شاه هند خواجه این نانک
میگویند صاحب سیرالمنتهی مے نویسد که پرنانک نقالے بود از قوم کترے ولیاسته خدا و دشت
وسید حسن نامے درویشے صاحب حال نقال پرنانک مذکور نظر توجه داشته همت بر تربت او میگفت
بعضی محبت درویش فی الجمله شعور و دانش بهم رسانیده برحقان و معارف که کتب فقره اسلام
و صوفیه بآن مشحون است اطلاع حاصل نمود و از تصب کیش اباے خود در گذشته مضامین احوال
آن بزرگواران بزبان پنجابے که داشت در بجزرا شعرا سبده موزون مے نمود اشعار و کلمات او
فراهم آمده صورت کتابے گرفت و نام آن کتاب گرت افتاد و این اعتبار و کثرت اتبلع و رعبد
با بر باد شاه اورامیر آمد والی آلان در میان پیران او آن کتاب غرت و شهرت دهشته مشهور و
معروف است و بخواندن آن اشتغال داشته احترام بسیار برای آن کتاب میکنند بکمالش چون
ماخذ صحیح دروغاے از کیفیت و متانتی نیست بیشتر اوضاع فقره او مشابہ اوضاع فقره سلیمانان
هنده بود و الحال هم فقرایش همین صورت اند و اکثر جا بلکه همه شهر با و دیات کتابا که با مطلع آنها سنگت
گویند دارند و دران سنگته نامی سرگروه و دیگر مریدانش مے باشند و اولاد نانک نهضت برد و پسر بودیکے
سرے چند نام دوم لکھی چند تکھے چند دنیا اند وخت و بسیر و شکار بسیر و دوا و لاکش هم الی آلان کند لک
و صاحبزادگے در فاندان آنهاست و سرے چند صورت درویشے اختیار کرد زن و فرزند داشت اما بجا
پدر هم نه نشست و سجادہ نشینی نکرد فقره نانک شایبه که در لباس و اوضاع مشابہت تمام به فقره
سلیمان سبده دارند اخلاف و پیران او یکے از مذمانک شاه که انگذ نام دشت سجادہ نشین نانک
گشته بجای او نشست و سیزده سال سجادہ نشینی نمود چون پسرنداشت امر دس مرید خود را سجادہ نشین
خود نمود اول بست و دو سال بجاے پیر خود نشسته قالب محضرے را پدر و نمود و با وجود اولاد او هم
رام دس نام و اما و خود را بجاے خود نشاند و هفت سال زندگے کرد بعد او گردان پسر سجادہ نشین

پدر گشت و بعد بخت پنج سال از دنیا گذشت بعد او گرد هر گونید پسرش سه و هشت سال سجاده نشینی
 نمود بعد او گرد هر را سه نیر به گونید که پدرش حضور پدر خود مرده بود بجایه جود نشست و هفتده
 سال رهنائی ابلع خود نمود بعد او گرد برکش پسرش در عوز دسایه بر ساد که پدر نشست و سه سال زندگی
 کرد بعد او تیغ بهادر پسر خود گرد هر گونید بجایه اول نشست و گردرام را و گرد هر کشن بود هموار است
 او میکوشید تیغ بهادر یازده سال سجاده نشینی نموده در قید امرای عالمگیر افتاد و در سنه هزار
 و ششتاد و یک هجری مطابق شمس عالمگیر سه سال حکم بادشاه گشته شد و او سجاده نشین هشتاد
 و نمانک بود و پیر و ان بسیار بهر ساینده صاحب اقتدار گشت و چندین هزار کس همراه او میگرددند و صاحب
 او حافظ آدم نام فقیر از فرقه مریدان شیخ احمد سر بند سه جانی کثیر بهر پیرایه و پیرایه خود و بهر ساینده
 بهر دو کس شیوه اخذ و جبر و تعدی اختیار نموده در ملک پنجاب میگرددند تیغ بهادر از منهدوان و
 حافظ آدم از مسلمانان زرمای میگرفتند و قلع نگاران پادشاه به عالمگیر بنگاشتند که دو فقیر
 که منهد و یک مسلمان این شیوه را برگزیده اند و چه عجب که اگر اقتدارشان بیفزاید خروج هم نمایند
 عالمگیر بعد استماع این خبر ساجد امپور نوشت که بر دور اگر فتنه حافظ آدم را از مالک محروسه بدر کرده در
 موطن افغانه آن طرف امانک و پشاور سر و سینه و نگذارند که باز این طرف عود تو اند نمود تیغ بهادر
 را گرفته مقید و مجوس دارند چنانچه حسب حکم لعل آوردند و بعد چند روز حکم دیگر در باره تیغ بهادر رسید
 که او را کشته و جسدش را چند حصه نموده اطراف شهر بیابان و نیرند حسب الامر بوقوع پیوست اما همراهمان
 تیغ بهادر بقوفا سبک گردیدند و سلاح و یراق بستان در میان شان معمول بنمود و گردرام را و گرد رقیب
 تیغ بهادر در سنه یک هزار و نود و پنج هجری فوت کرده قبرش در میان دهره دون که در زیر کوه
 منصوره واقع است بنحلیت تمام ساخته اند و چون درین مقام یک بهر ساخته گردرام را و است که
 آنرا منهدوان سجاد مسلمانان قبر گویند و دون آن زاین را گویند که در میان دو کوه واقع شود ازین
 این مقام را دهره دون میگویند زیرا که این شهر نیز در میان دو کوه است گویند که گردرام را و مقام
 سجاد خود را بمشابه کعبه الله ساخته بود در میان برج میان آن قبر می است که گردرام را و در آن مدفون
 است متصل قبرش یک چهارپائی نهاده اند که گردرام را و بران سه خوابید بر دروازه این روضه سرتی
 سه و شش گز طول استاده کرده اند و پارچه سبز بران چپانیده اند همه زنان و مردان این نیزه رکشی پر
 رخس او هر سال در ماه مارچ میکنند سمت شرقی روضه او سنگ است که بران تاریخ وفات او نوشته
 اند و مصرعه تاریخ نیست که میات گردرام را و چه بعد از آن که عالمگیر رحلت نمود و نوبت سلطنت
 به بادشاه رسید و بقوسه در او از عهد عالمگیر گرد گونید بجای پدر خود تیغ بهادر نشسته منتظران
 فرقه خود را آهسته آهسته جمع نموده و سلاح و اسب و یراق بهر ساینده بهر همراهمان خود قسمت کرد
 و اندک اندک دست و پای خود را از شروع جنگ و تاز نمود بموجب فرمان بادشاه خود را از حضور
 تبادیب او برداشتند آن مدبر خود گر خجسته بهمانند سید و دود پسر او اسیر بنجه تقدیر گردیده گشته شد

چون خواست که نزد اهل و عیال خود برسد عبورش از لشکر حکام سرسبز و غیره دشوار بود و به سبب این از آنجا غنچه
 رسانیدن سبب گران بشمار رسانیدن در آن مکان نمود آنها را لباس نیلگون بطور افانغ و سیله و شایند
 و خوشه سروریش او بلند گردانیده همراه گرفتند و در راه با حرام می آوردند هر که از احوال او می پرسید می گفتند
 که پسر زاده او چه است چون بجای رسید و رسید و پریشانی بحضرت گردانیده بان هیات را بحال داشته تغییر می
 در آن نه نمود و پیران خود را نیز ولایت نمود که همین طریقه و صورت اختیار نمایند بعد از آن آشفتگی در حواس او پدید
 هوشه داشت و همین مال در غم انتقام پسران خود ببرد و بعد از فرقه سکته که پسر میسلک او نمود و میسلک
 بدست و سر از ابتدا می توله مطلقاً نمی تراشید و اکثر نیلگون پوشیده با سحر و ویران میگردد و در چند از فرقه
 مختلف باشند هرگاه این مسلک اختیار نمایند اجتناب و احتراز از سبک لباس مستمر و قاعده ویرینه بنویسند
 اگر چه البدر فرق باشند حد و شان این مسلک در او از خمد مالگیر و رنگ زیب اتفاق افتاده و بعد از این طریقه گرد
 است بعد از گونیدند ابجاسه او نشست و او اقتدار بسیار برسانیده چون کینه با سه ویرینه نقل تیغ بهادر
 و پسران گرو گونید و دلی داشت بر دیهات و آبادی اهل اسلام بر نجات او میرسد تاخته از سکنه آسنا
 هرگز نمی یافت ایفای نمیکرد و هر چند اطفال صغیر را نه باشند ستم زنها می عامله مسلمانان را شکر دریده و بچه را ببرد
 کشیده می کشند بهادر شاه استماع شورش او نموده افواج تبیین او کما شت یکبار خا خا خا خا خا خا خا خا خا خا
 هزار سوار او را در کوچه محصور نمود و او از آنجا بخیله و جرات بدرفت کرده نایب محمد امین خان و از غرقان و ستم خان
 و غیر هم امر رسیده باز محصورش ساختند اما محمش انجام نیافت بند اسه مذکور کتر مقابل افواج باو شایسته
 میگشت اکثر بطور چپا و سله و قطع الطریق در اطراف و جانب و دیده و بجا نمی آسود و در جاکه قابوس می یافت
 در قتل و غارت و تخریب مساجد و دینت قبور مسلمانان قصور می نمود و همین قسم این قبیله است و ایافته تمام شده
 که بهادر شاه رحلت نمود و در لاهور مقابل بادشاه زادگان با هم گیر وید او کسسه بحال سکمان پیر داشت از خجبت
 اقتدار بنیانیت زیاد و شد تا آنکه فوت سلطنت بفرخ سیر رسید و حکم تنبیه بند با سلم خان ندوبه دار لاهور فوت
 صدور یافت اسلم خان بجنک بند ابر آمده بر سر اوقات و در جنگ بزمیت خورده غایب و خاسر ملا همور برگشت
 و بندار انجوت بسیار هم رسید دست تقدیرش بر مسلمانان بیشتر از پیشتر کشیده گشته آنچه بنامیت بهل می آورد
 و بهدین عرصه بایزید خان نام فوجدار سر منب باراده مدافعه بند ابر آمده در لشکر خود اقامت داشت و وقت
 ناز مغرب با معدود و در غیمه علیحده ناز میگرد که سکه از اتباع بنداش مثل فدائیان حسن صباح و بعلت بیکانگاه
 بخیمه در آمده بایزید خان را در همین ناز بکشت و صحیح و سالم بدر رفته بهر هیجان خود پیوست چون این خبر بمحور رسید
 به عبدالصمد خان بهادر ویر خجک تورانی که موبه دار کشمیر و چند هزار سوار منقل با او بود حکم استیصال و قتل اسیر
 منقل باو سند موبه دار لاهور براسه پسر او زکریا خان اصداریانت و قمر الدین خان پسر افتخار الدوله محمد خان
 و از غرقان و دیگر فوج تبلیه و رساله و الا شاست و اعدیان و قلوب و توپخانه و دو گنگ و شمعین شد و بعد از این
 بجز در و در سند و حکم مازم لاهور گشته عارف خان چیله خود را به نیابت و شتر مذکور فرستاد و خود را بنون جزار
 بر سر بندارفت چون فوج و راستی همراه داشت تا خیمه است و تواتر بند است و تواتر منقل ساخت و بنقل

تنگ سبب با عباد الصمد خان نمود و قریب بود که شکستی در لشکر مغلان افتد اما نصرت انبوه و سبب شکستها
 سپه در سپه خیزده در قصبه گورداس پور که مسکن موطن آنها بود و اسباب موفور و محاصر مستحکم داشت رسته منصور
 گردید چون ناصرو امتداد یافت مروج محصور که خلق کثیره بود مجبور گردید که گاو و اسب و خرد و هر چه در دست داشتند
 ممنوع و محترم بود و بناچار سیخو و نند سیرگاه بطاعت از مدگدشت و بسیاری از انان فرقه بگریختن و مرض هلاک شدند
 باقی التماس امان و استعفاست آمدن لشکر نمودند عباد الصمد خان نشانی در میدان نصب نموده فرمان داد
 که سلاح و یراق زیر علم گذاشته بیریاق نزدیک لشکر جمع شوند بعد اجتماع عباد الصمد خان همراست گریختن نمود
 سیر کرده با سبب لشکر و سپرد و بر لب همان دیا که مابین گورداس پور میگذرد گردن زدند و رؤساء فرقه مذکور را
 بر پشت تپه بایه بالان خرماست عریان کلاه کاغذ بر سر و سلاسل در دست و پا کرده سوار ساخت و باین پیا
 قاصدا بهور گردید و آنجا را پیش پیش سواران خود گذاشته و داخل شهر گردید و بعد چند روز آنها را بدست و سوار
 از لاکه کوچانیده همراه قمر الدین خان پسر محمد امین خان و پسر خود زکریا خان بهار و خلافت فرستاد چون نزدیک
 بشا جهان آباد رسیدند فرخ سیر افتاد و الدوله محمد امین خان را فرمود که بیرون شهر رفته بند اسب مذکور را تحفه
 کلاه و روسیاه نموده سواران فیل و دیگران را بر خرد و شتران و سربار را بر نیزه پا کرده بشهر درآورد و درون
 محصور حکم حبس آن ناحبس مع پسر و دو سه نفر معتبر و رقله شد و در باره دیگران فرمود که هر روز صد نفر از انان
 گروه و بر دوشه چوبتره کو تو اسب در سته بازار با قبیله رسانند حسب الحکم تعلی آمد چون تمام آن جماعه بپاش
 احوال خود رسیدند مقتول گردیدند پسر بند را بر انوسه او نباده بدست همان نابکار و هیچ کشیدند و آخر
 بنمونه با سبب آهسته تاب داده بار با سبب گوشت او را از بدنش کشیدند تا بالاک شد بعد قتل او حکم شد که
 هر جا که این فرقه رایا بند بے تامل بکشند چنانچه ایشان از خوف مسلمانان مدتی در کوه و جبال پنهان ماندند
 اما بعد از هنگامه نادر شاه چون شوکت بادشاه بکلی کمتر شد باز آهسته آهسته سر برآوردند تا آنکه در زمان
 احمد شاه ابد اسب از جبال فرو آمده در پنجاب هنگامه قتل و عارت گرم ساختند چنانچه چند بار از بادشاه
 مذکور جنگ بدل بمیان آمده اما مسلمانان هر مرتبه بر محبت یافتند و هزار بار با قبیله آمدند چون در سته بکیر و بکیر
 و هشتاد و شش مجبوس احمد شاه ابد اسب فوت گردید و کسی دیگر نماند که ایشان را تنبیه کند باز اقتدار
 سمر سائیدند و ملک پنجاب را با لکل متصرف شده در میان خود با قسمت نمودند و مدتی بدین نوع گذرانیدند
 تا آنکه از میان ایشان سردار سبب مسانگه نام بر بیست و نه گشته لاهور را گرفت و بعد از او پسرش را به نجربیت سنگه
 شوکت نام بهر سائید که صاحب ریاستی مانند او درین عهد در هندوستان کمتر نظر آمده که پنجاب و کشمیر
 و ملتان و پیشا و روسته و وزیر عکسش بود و چند فراسیان در خدمت او نوکر بودند از انان جمله مویشی شوالیر
 جنرل کورت صاحب و جنرل و نورو صاحب سرداران نامور کار آزموده در ملازمت او بودند که جمله قوا عد
 جنگ و بدل بطور ولایت خود مسلمان را آموخته و راه نجیت سنگه زیاده از سته سال باستعمال فرمانروا
 نموده تبارنج بخت و هفت ماه چون سته کینزار و هشتصد و سته و نه عیسوی که مطابق با نوزدهم ربیع الثانی
 سته کینزار و دو صد و پنجاه و پنج هجری بود و در لاهور فوت کرد و چهار نوزده گان او با هفت گینزگان همراه لاهی

ادامه نوشتند و چنانکه میان انگریز و راجه موصوف رسم محبت و کیمیتی بود از استیلا و خیر فواید او و راجه و همان آباد و اگر آباد و از آباد و دیگر جاها در کاش بقدر عمر او که شصت ساله بود توپها سر و اند بعد وفاتش راجه که گرسنگه که لیر بزرگ او بود بجای او نوشت این تاریخ و وفات او از مولف است

تاریخ بمقیمه

نیز در دود و پنجاه و پنج بجای بود	گرفت و آن پنج سکه کلام	گرفته ای او بن لیر بزرگ	بر در راجه محبت سنگ کرد رقم
۱۲۵۵	۱۲۵۵	۱۲۵۵	۱۲۵۵

ذکر فتح کردن افواج انگریزی قلعه غزنه و کابل

چون احمد شاه ابداس که ذکرش پیش ازین مرقوم گشته در سنه هزار و یکصد و هشتاد و شش هجری فوت کرد و پسر او تیمور شاه بجای او در کابل بر تخت سلطنت نشست مدت بست سال فرمانروا می نمود و بیوت او میان لیرش هالیون شاه و زمان شاه و محمود شاه و شجاع الملک مخصوصه بود تا آنکه هالیون شاه و زمان شاه محمول و محبوبس گردیدند و سلطان محمود بهرات را متصرف شد و بعد وفاتش پسر او کامران شاه بادشاه بهرات گردید و تا حالت تحریر در اینجا فرمانروا می کند و شجاع الملک که بر کابل دست یافته بود در آخر پسر وزیر او دوست محمد خان بر دستو سگشته او را از آنجا بدر ساخت و شجاع الملک تا مدت سه سال در هندوستان آمده در لاهور سکونت داشت تا آنکه انگریزید و گاراوشندند او را همراه گرفته در آخر سنه یک هزار و دویصد و پنجاه و چهار هجری بطرف کابل روانه گردیدند در اثناء راه چون در غزنه رسیدند روز اول افواج انگریزیه در دوازده آن قلعه سنگین آتش زده مفتوح ساختند و متحصنان قلعه را با سیس گرفتند این واقعه تاریخ ثبت سوم جولائی سنه یک هزار و هشتصد و سه و نه عیسوی مطابق یازدهم جمادی الاول سنه یک هزار و دویصد و پنجاه و پنج هجری بوقوع آمده تاریخ این فتح عظمی را مولف چنین گفته +

تاریخ از مولف

چون شجاع الملک ابن شاه تیمور زمان	خواست تا کابل بکسیر و از محمد دوست خان
چاره از انگریز محبت و پس بحکم کیمیت	شکر انگریز میرا بهش بکابل شد روان
آتش و باروت بکشوند باب غزنه را	فتح غزنه در دوسه کردند آن مردان جوان
بهش قدسند عیسوی بد بر مزار و سه و نه	پنج و پنج و سیزار و دویصد از هجری بد آن
بهر سال هجرت و تاریخ این فتح عظیم	چون سرش را شکست فتح غزنه شایعان

یعنی سرش که حروف شین باشد عدد آن از عدد حروف فتح غزنه منهای کرده شود تاریخ برآید باید است که مورخان متقدمین غزنه را غزنه و غزنه و غزنه نیز نوشته اند چنانچه مولف تاریخ دیگر بر رسم تقیمه از لفظ غزنه بر آورده +

تاریخ از مولف

بال غزنه بنیادش جو خط کشید	ادبار و آتش میرا نقطه نهاد	انگریز رفت نقطه بهم را زد	آن صحنه تواریک علم بر کشاد
----------------------------	----------------------------	---------------------------	----------------------------

۱۲۵۸	از غنچه غنچه نقطه دوم باد واد	یعنی که سال فتح چو شش تمشک
------	-------------------------------	----------------------------

ایضا

۱۲۵۹	از غنچه غنچه نقطه دوم جو بر کنی	واقعت فتح غنچه دلا از زمان
------	---------------------------------	----------------------------

بعد فتح غنچه افواج انگریز سے شاہ را ہمراہ گرفتہ بطرف کابل روانہ شدند دوست محمد خان کہ از خبر فتح غنچه
بہوش باختر بود تاب مقاومت نبرد خود ندیدہ بے جنگ انا بخاند رفت و لشکر انگریز تبار پنج ہفتہ ماہ اگست سال
مذکور کہ مطابق بہست ششم ماہ جمادے الاول بود کابل را فتح کردند و بعد از جنگ و پیکار مصعب شاہ را
بر مسند آباستے افشا نیندند تا پنج فتح کابل را رسو و این اوراق بتعمیہ گفتہ کہ سال عیسوی انا تہجری می یا

تاریخ از مولف

۱۲۶۰	تجمع الملک کابل از غنچه غنچه	فراتحت زریغہ بقصد رہا شد	اگر تم دہر بہست سال عیسوی بہست
------	------------------------------	--------------------------	--------------------------------

چون یک سال و سہ ماہ برین گذشت دوست محمد خان کہ بطرف پنج و بدخشان رفتہ بود و صلاح کار خود را نہ
دید کہ امان جان خواستہ خود را حاکم سرکار کہنہ نماید چنانچہ تبار پنج چارم ماہ نومبر سنہ یکہزار و ہشتصد و چہ
عیسوی سے بحضور گنناشن صاحب بہادر کہ سپہ سالار افواج انگریز سے بود آمدہ ملازمت نمود و چندے عقیدہ
ہمراہ سیکہ از سپہران خود روانہ گلگتہ گردید و تبار پنج بہست و سوم ماہ سنہ یکہزار و ہشتصد و چہل یکہ
عیسوی سے دران بلدہ رسید ہمراہ ان سال تبار پنج بہست و دوم ماہ دسمبر اگر خان سپہ دوست محمد خان گننا
صاحب بہادر را در کابل بد غلگتہ و بعد از چار ماہ دیگر تبار پنج دوم ماہ سنہ یکہزار و ہشتصد و چہل
و دو عیسوی سے شاہ شجاع الملک نیز گشتہ شد با وجود این ہمہ تقصیرات کہ از دست ایشان بطور آید سرکار
کہنہ انگریز دوست محمد خان از قید رہے بخشید و او در کابل رفتہ باز بدستور قدیم بر مالک خود قلعہ کرد

دروقات محمد علی شاہ سلطان اوو

در سنہ یکہزار و دو صد و پنجاہ و سہ ہجری بر تخت اوو نشستہ و بعد حکومت پنج سال بے کم و زیادہ تبار
پنج ماہ ربیع الثانی در روز شنبہ سال یک ہزار و دو صد و پنجاہ و ہشت قمر سے کہ مطابق ہفتہم ماہ می
یکہزار و ہشتصد و چہل و دو عیسوی سے بود در دار السلطنت لکنؤ فوت کرد و پسرش شریا جاہ امجد علی ش
بر تخت جلوس نمود

شریاجاہ امجد علی شاہ سلطان اوو

پسر محمد علی شاہ است و بعد وفات پدر در ماہ ربیع الثانی سنہ یکہزار و دو صد و پنجاہ و ہشت ہجری
در لکنؤ بر سر سلطنت نشست و بت سکا اش انست

بیت سکہ

در جان سکہ شاهی تانیدال	مل حق محمد علی شاہ زان طمنا
-------------------------	-----------------------------

میر نصیر خان والی حیدر آباد سندھ

برادر میر نور محمد خان پسر میرزا و سلطان خان واسطے سندھ بود چون وفات برادر خود کہ در سنہ

سنگد و چهل یک عیسوے واقع شده ریاست سنده یافت عهد و پیمانے که میان کمپنی انگریز و بزرگان اوده بود بکلیت حک ساخته سرکشته و سرتبج اختیار نمود و باز جاده راستی در راست باز سیرون نهاده لهذا اهلین سارنگینی در شش و سه سال یک هزار و هشتصد و چهل و سه عیسوے اورا مقید ساخته با دو فرزندانش بکلیت روانه نمود و در ده ساله متصل آن شهر است اورا اجاس سکونت و اندازیمون سال ولایت سنده بتصرف سرکار کمپنی آمد و بکلیت تاریخ ششم ماه ربیع الثانی سنه یک هزار و دویست و شصت یک هجری مطابق بزرگ ماه اپریل سنه یک هزار و هشتصد و چهل و پنج عیسوے عارمنه غش بر سر نصیر خان تار سید و جان بجن سلیم نمود چون بعد ادا سدا لفظ هنگام شیع حه سجان دومرتبه گفتن کلمه طائر و خوش از نفس جسمانی پرواز نمود امیر حسن خان بهادر و متخلص به لیل تاریخ و فالتش بطوریکه گفته و آن نیست

تاریخ

چون نصیر خان یکایک ده گفت و سرسوارم کرد انگشت قلم سرازالم سال ده میر نصیر خان رقم کرد ۱۲۶۱ بعد فوت جواد را حسب وصیت با انواع رواج و عطریات مرده سوزد زمین کرده اند که بکبر طای میله

ذکر تسخیر نمودن نگر نری ملک پنجاب را از سکمان و باز سپردن آن کت را بایشان

چون راجه رنجیت سنگو اهل پنجاب در ماه جون سنه یک هزار و هشتصد و سه عیسوے فوت نمود پسر بزرگ او راجه که گنگو در لاهور بر سر حکومت نشست اما راجه نونال سنگد پادشاه سینه رتق و فتق مهمات ریاست نیت خود در شش نیکنداشت که پیش و بیچ امر س دست انداز گرد تا آنکه بعد از یک سال و چهار ماه را مرگ سنگد فوت کرد و پیش نونال سنگد لاش پدر را گرفته و سوخته بهنگام معاودت بشهر چون امدن دروازه کلاں رسیدند او تمکیش و مان و فیلا که در سوار س او بودند صدمه سخت برد دروازه نگر سید و پاره از دیوار سقط آن را بگر دیده بر سر راجه نونال سنگد افتاد چنانکه او نیز جان داد ایرواقه تاریخ هفتم ماه نومبر سنه یک هزار و هشتصد و چهل عیسوے بوقوع آمده دو ماه بعد از وفات ایشان راجه شیر سنگد پسر راجه رنجیت سنگد که پیش ازین از بیم جان خود از لاهور گریخته بود باز آمده و بر راسه چاننور زوجه کمرگ سنگد که بعد وفات راجه کمرگ سنگد و نونال سنگد با ملک و مال گردیده بود مستو گشته و ساده ریاست نشست تا آنکه بعد از دو سال و هشت ماه تاریخ سیزدهم ماه ستمبر سنه یک هزار و هشتصد و چهل و سه عیسوے از دست سرور اجیت سنگد مع پسر خود راجه پرتاب گشته شد بعد از قتل او راجه دیپ سنگد خور راجه رنجیت سنگد را که طفلی ده ساله بود بر سر حکومت نشاند چون بعد از چند روز سرور اجیت سنگد و همیان سنگد وزیر رانیر گشت همیان سنگد که پسر دیان سنگد بود ازین حال خبر یافتند اندرون قلعه حشر دایت سنگد را مع لهناسنگد و چند س از همیا نش گشت و مهر بیلرام رانیر لک از چند س بجهان دفر ستاد و خود وزیر مهاراجه دیپ سنگد گشته با سوما س دملکی می پرداخت

گشته شدنی الجود از جنگام وفات مهاراجه رنجیت سنگه آتش فتنه و فساد در میان سرداران مشتعل بود و یکدیگر را
راگردن نمی نماند رفته رفته سراز اطاعت انگریز کم کشیده و بر به عهدی که بستند و در مالک محروسه انگریز شروع
تاخت و تاراج نمودند تا بعد که انگریز لاچار شده در آخر سینه کینزار و مشتقد و چهل پنج عیسوی سے لشکر کشید
ایشان کشیدند سرداران سنگه نیز مستعد جنگ گردیده با توپخانه عظیم این رود سے آب ستیج آمد و راجه
انگریز مسدود نمودند و دست بر تاخت و تاراج کشودند چند معرکه معصوب با ایشان رود سے نمود آخر شکست
بر فرج سکمان افتاد و انگریز لواء غفور و فیروز مند سے را افزاخته پل سکمان را که بهر دوسه آب ستیج از باروت
پناشته بسته بودند آتش توپ بهوایرانیده و پل خود بسته عبور نمودند این واقعه و کشور سال یکین از شروع
و چهل عیسوی مطابق شروع سال یک هزار و دوهصد و شصت و دو و پیری بوقوع آمده چون لاهور تخی شدنی
راجه ولیپ سنگه و راجه گلاب سنگه جمیود اله و سرداران دیگر بغض لار و صاحب آمد بسیار عجز و انکسار ظاهر شدند
و مدد فرامی نموده از کرده خود پشیمان شدند لار و صاحب ترحم فرموده و تقیبه ایشان نشان نموده ملک پنجاب را باز راجه
ولیپ سنگه بخشدند و کشمیر را به راجه گلاب سنگه غایت نمودندنی اچک درین معرکه دوهصد و پنجاه و شش ضرب توپ
خورد و کلاکت به انگریزان افتاد و همه روانه جنگلته شدند از ان جمله بعضی توپ با این نامها و سوم بود توپ فتح جنگ و توپ
فلان جنگ توپ نصرت جنگ و توپ فتح نصرت و نصرت بان و چک بچلی و غیره و کینه که بر چندی از ان توپها مرقوم نموده است *

کتابه بر توپ نصرت بان

بفضل سر سے اکال پور که سیه مهاراجه رنجیت سنگه بهادر و دام ملکه و سلطنته سر سے مهاراجه صاحب بهراج به
ضرب موسوم نصرت بان حسب الامر اقدس در ششده از راجه بکراجیت با بهتمام صاحب ارسلو نظرت
فلاطون نطنست موشیر شوالیر جنرال کورث صاحب بهادر در بخت شد *

کتابه بر توپ فتح جنگ

توپی لاهی شاهی نصرت سنگه	همه ملک ازیر کرده و جنگ	که در انکشتان بود و مادران
فتح جنگ شد در زماش عیار	که به بنیز ده صد و چار	که در جانفشانی است ابولی در
	بهوجب ستیج لاهی جنگه یار	
	ست ۱۸۸ دستخدا گورو تارا گیر تباریخ پنجم ماکه	

کتابه بر توپ نصرت جنگ

هست ایچین پانی دایمان	از دم خود شراب برق نشان	بخت دشمن چو دود و دوشین سایه
	ستفتح نلوه سخت و جنگ	
	زین سبب نام گشت نصرت جنگ	
	ست ۱۸۸	

کتابه بر توپ طفر جنگ

از فضل گورو نام فضل جنگه	در حکم شانها ده کنه نورمال سنگه	منصرت پشانه جرسنگه
	شد توپ عیار طفر جنگه پشانه	
	ضرب سورج مکی ست ۱۸۹	

کتابت بر توپ فتح نصرت

مستان توپ صریح رام	افشش کرد فتح نصرت نام	غرب آتش نشان برق شرار	صبح اعدا زدود او چو شام
--------------------	-----------------------	-----------------------	-------------------------

کتابت بر توپ کوه شکن

اچو از ورم با جان و تن سبب دایم کن دارم	عذر کن اسیر رقیب از من گو آتش در دین نام
ای را است رو توپ کوه شکن	از دردی شیر نرادی و جنگجو
ماری و مهره و کار و حساب خزان	
سر کار توپ کوه شکن عافان بهادر صفدر جنگ شد هجره النبوس اسم کوه شکن بوزن یکصد و من گوله بقدر	
دهن و باروت نصف از گوله بوزن	

در فتح لاهور و پنجاب

این تارنما در بفتح لاهور و پنجاب تصنیف امیر حسن خان بهادر متخلص بسیل

تاریخ در صفت تعظیم که بسیار نادرو سبب بدست

داورم رد کرده در ملک عاود	حمله کرد دوم سرور کرد	در سرور آوردل ملایم سال	داورم لاهور را محصور کرد
---------------------------	-----------------------	-------------------------	--------------------------

تاریخ

چند از راه صفر سیزدهم	گشت در جنگ طغریاب انگیز	دیده افواج عدو کفشان	ریخت برگرد چو سیلاب انگیز
دشمنان را جلب مستحکم کرد	سرجابیم خونا ب انگیز	کاروان شمری را گوی	بگذرانید سرآب انگیز
پل عدا بهوا پیرا نیب	ز آتش توپ چو سیلاب انگیز	بر رخ فتح خود شکوه کثاد	پی یورش شده بی تاب انگیز
سال این فتح ازین رو گفتم		کنش در پنجاب انگیز	

تاریخ عطا س گورنر جنرل بهادر ملک لاهور بوالینش

الضما

چو گورنر بوالی لاهور	باز پس وادمانه گفت	مهمی کرد تا شود تاریخ	رو پنجاب کرد و بعد گرفت
----------------------	--------------------	-----------------------	-------------------------

الضما لیسالی عیسوی

چو لیسالی یورش لاهور کو ز خیرل	ملک پنجاب ملک جهانگیر آورد	ماله زد و الی لاهور بخرید	آه لاهور بیک حمله به سحر آورد
کارا قبال نکر شد چو شاعر	بود تاریخ طغریاب بقر آورد		

الضما

تاریخ فتح جناب گورنر	که زد دشمنان ایتبارک پاک	بگو شرو و فتح لاهور را داد	مبارک مبارک مبارک مبارک
----------------------	--------------------------	----------------------------	-------------------------

تاریخ جمیع از سید اعظم علی مستفی مدرسه اکبر آباد

شکار کرد فتح شد لاهور	که فاعل بندد را ناز	بود در دخل اجه بخت	تا حیاتش باند سبب انبار
چون در آن کشت او بسو	بعد فتنه شد در انجا باز	لار و صبا که هست تهریش	هم تقید بر این دس و ساز
باز در آن کشت او بسو	تبت آنجا راه دو در آن	ماند آنجا دو ماه جنگ بدل	نشینه کسان از مان دراز

پهلوانان لشکر اعدا	همچو مصفور پیشین چنگل باز	منه گشته با نال شدند	در تریبای فیصل کو
لبکه از گشته پشته با گردید	آسان گشت با زمین هزار	فتح اگر ز شد نصیب غیب	و شمنان شکست شد انبار
این بنای کشور ایران است	که ز لاهور گشته است آغاز	هزار پنج سال چون اعظم	سزگرت بزر و عیس
	کف بر آورد گشت بلغم غیب	ملک بخت گشت خنجر باز	

تاریخ از مولف که از آن سال هجری استخراج می یابد

۱۲۹۲

چو پر سیم ز دل تاریخ این

۱۲۹۲

الضیاء از مولف

چون کردار و مصاییر ملک

۱۲۹۲

در فتح قلعه ملتان و فستیدن ملراج دیوان

چون در یب دو ویم سال بعد از فتح اول پنجاب مقضی گشت سکمان بار دیگر راه مکر عذر پیش گرفتند بتر
ایشان دیوان ملراج که از طرف راجه دلیب سنگه پسر راجه رنجیت سنگه متوسل به حکومت و محافظت قلعه
ملتان سر فرازه داشت سرکشه اختیار نمود و دو انگه زیراکه بر محصل شده بودند در سینه مکر از
و به قصد حمل و بهشت عیسوی کشت و سکمان و دیگر نیز با ع شده از هر چهار طرف غلبه نمودند و بنا بر
افواج سر کار اگر نیز بر سر ایشان مستعد شده قلعه ملتان را محاصره ساختند تا چند ماه از هر دو جانب
کشتن قتال و جدال گرم بود تا آنکه تاریخ بیست و دوم ماه جنوری سنه یک هزار و بیست و هجده عیسوی
وقتیکه لشکر اگر نیز بقهاتیار نموده میخواستند که آتش زده حمله نمایند که ملراج با سه هزار کسان دیگر از قلعه
بیرون آمده خود را حواله سرداران انگریز نمود چون این حصار عیال مفتوح گشت و دیوان ملراج در قید فدا
مولف این تاریخها بطور تجمیع در سلک نظم کشید

تاریخ لیسال عیسوی

ملراج چو شد سهرم و بیله زرد بے پر شد	مفتوح و اقبال بانگ	سی
تاریخ زلف بے این فتح چو پر سیم	او بادل من گفت که ملتان	۱۶۲۵
چون بار و درخواستم از پسر خرد تاریخ	با حرف جدل گفت که انگریز مفتوح شد	۱۸۱۲

تاریخ لیسال هجری

چو شد مفتوح قلعه ملتان	و اندر قید شد ملراج نادان	ز هر کو به تاریخ هجری	دل من شد بجز فکر سلطان
	شکستم فرق پاد دیوان ملراج	بدل گفتم مبارک فتح ملتان	

۱۲۹۵

تمام شد

اح التواریخ ریخته کلک گوهر سلک شاعر معید مل و سیم منشی محمد انوار حسین صاحب

متخلص به تسلیم مد ظله العالی

ایضا انوار حسن طاعت ست و نعت واجب شفاعت متقبت آل اظهار جزایان ست و نعمت احوال
 اختیار رسن ایقان آتری بسته زبان چه گوید بانگ سده چوید سخن شکسته راتحه بسن خاطر بسندنی نماید و شکر سینه
 کج نشستن طبع قبول بفرماید آن اگر غنچه بر شاخ نبات کشاید و شهباز در دام عنکبوت در آید البته طلسم است
 شکن طبع نیم در آن سخن است و کشاید کما در هم آید بعد خاک پای ناثران خوش مقال و خادم ناظران با کمال زکریای
 خوان از باب سخن خوشه چیدن گشت احوال فن ماردین گلستان معانی دست پیمین معرکه قلم اسلحه بیچکان و دلین
 بیان تسلیم متوطن شهبان که فرق زلف از گیسو تواند درخ از رخسار باز نداند سفید و اسفید را بد و معنی خواند
 در تغایر سکندر و اسکندر سر جنبانند تمصفان انوید فرستاد و کاسه لیان اصدا داد که بر در دولت و اقبال اسب آرد
 اسبال آمال ماه منیر برج بختیاری گوهر بنیادی درج نادر ی تپی سر و حدیقه سر بلند می نوبه حال دودار جند سے
 در باحوصله بنیان عطا کلیند بساتین مهر ملا بیثال جوان صاحب توان در چک بارستم دستان دوشادوش
 و درخشش با حاتم طائی هم اغوش نیروی بهادران معرکه غایت بازوی دلیران عرصه رعایت بے تکلف بمانند
 و بے تصنع از اوق تسلیم خلقتش جان پرود نفس آفاق تخیل بار و گلستان مروت رنگ و بوی شکوفه زار فتوت
 مظهر فیض و آرام مقصد وجود و انعام رونق جار بالش اخلاق ریز و دوسری اشفاق قدر افزای ابل منیر ترکت
 پیرای سخن گسترید کار گریان گذشته روزگار منشی نعل کشور مالک مطیع اود اخبار که قهر سانی کارش و شکری
 شعارش هر حرف آید ارش و نه الناح سخن تران هر سخن قلمش قوی قیامی قلمی چشم دین و دان آزادان افکندن کس
 مستغنی تفریقش آزار ایش ویرایش فلم منزه تو صفیشت رفعت آسمان از جالبش فروغ شمس از شبالبش
 زود از مدستانه دو کام دل در یابند که گد باد آور چون برگ باد آورن بر باد داده و در گنج شایگان بر روی ایگان
 خواران کشان یعنی مقتضای همت بلند و من ارجمند حوصله بزرگ و اراد سرگ کتاب لاجواب مطیع طبع شیخ شتاب
 تذکره تقدیم تجربه و اخیرین پاکیزه و نادر کلام مفتاح التواریخ نام کشتی شامان روزگار و توجیه کمالات صلح و
 ابرار و مبشر مقامات اعوان شعری و فارسی بقرن آن خوبی و اسلوبی که از دست تطاول روزگار محفوظ ماند طبع فرمودند
 بلکه گلزاری که از بدگرمی هوا شکسته بود از رنگ بند و بست رنگ گلشن فرخام نمودند اگر چه در مطیع بهر بحر بنان که رنیت
 و بهر خطاط وضع خویش و راکنیز لیکن کاتب این کتاب منشی کشن چند خوش قلم است و کاغذ مانتد صفی حنائی خوانان
 خوش قلم منشی محسن علی که از مباد شاعر است و دستان و دیوانش در نظر کیفیت دستان و دستان دیگر
 ایضا فدای علی عیش که بشیر از بانی مناز و بفضی بیانی سرفراز ترش سوره نثار و شعرش شعری شکار بقدر
 دیگر اشغال مطیع بهر و مقابله بر چند بعد ازین کار برداران مطیع کاغذ قیامت کردند و در اهتمام طبع خود
 بطین عرض آوردند و از مندا که کتب مولوی محمد اسمعیل و محمد افضل خان صاحبان قلم سازم بایر
 به نیتاب خان و کریم خان مصلح سنگ در صفا صفا جاد از هم الحق مصححان درین کار خان همت

برگشتند که نقطه هم بر این نخه گرفتند گشتند همچون حصی مصدق سنگ است به لفظ از جلیق بنشاند شوخ
 کادگران کار یگان مطیع کار دست بسته نمون اندویدست از دست بردی ل از ناظرین رلوده بر
 در صفی بران ادست دوگونی که در نرمستان شبیه دینا سکوگی کار بر قالب زدن از سب سباب بوطان بر
 لاسا سرشاد و الا تبارست که سر حلقه و سر آمد و سر حسن این جماعت سر کردن بود و گارست مرد خلیق حسیبان
 و خوش خوست و با سرگم کردگان سر کشی کردن شین آو در تمبران چو سر شبیه لانی دارد و نظر بر پاسا در انتاب
 آنحضرت را چو دختاب مشوقیت سرا پا انداز غلط لغتم همه جاد و تمام اعجاز خوشا بخشنوری که این محبوب نور
 آرد و شمار در مثل جان عزیز با خود دارد بخیال طوالت سخن را خیر باد گفتن است و گویند سفت تارنج طبع

تارنج طبع

چو از افصال ایزد طبع گردید که بطرز خوب مفتاح التوارنج که بگویند سلیم السانی در سنجی که بلا محبوب مفتاح التوارنج
 ۱۰۹۸ ع

خاتمه الطبع

منت خدایر که کتاب لاجواب سبی به مفتاح التوارنج در مطبع مشهور نزدیک و دور جناب منشی نوکشت
 که صیت بهمت عالمیش اکناف عالم فرا گرفته بمقام کاپور تباریخ یا نزدیم جب المرجب شده اجری مطابق سید
 مایه سر شده اع مطبع گردید

